

מחנה אהל מועד. מחנה אהל מועד. מחנה אהל מועד. מחנה אהל מועד.

— ၆၂၅ —

[illegible]

၆၄၈၂၀၁ . ၆၄၈၂၀၂ . ၆၄၈၂၀၃ . ၆၄၈၂၀၄ . ၆၄၈၂၀၅

שבת. שבת. שבת. שבת. שבת.

[illegible][illegible]

۱. ۲. ۳. ۴. ۵. ۶. ۷. ۸. ۹. ۱۰. ۱۱. ۱۲. ۱۳. ۱۴. ۱۵. ۱۶. ۱۷. ۱۸. ۱۹. ۲۰. ۲۱. ۲۲. ۲۳. ۲۴. ۲۵. ۲۶. ۲۷. ۲۸. ۲۹. ۳۰. ۳۱. ۳۲. ۳۳. ۳۴. ۳۵. ۳۶. ۳۷. ۳۸. ۳۹. ۴۰. ۴۱. ۴۲. ۴۳. ۴۴. ۴۵. ۴۶. ۴۷. ۴۸. ۴۹. ۵۰. ۵۱. ۵۲. ۵۳. ۵۴. ۵۵. ۵۶. ۵۷. ۵۸. ۵۹. ۶۰. ۶۱. ۶۲. ۶۳. ۶۴. ۶۵. ۶۶. ۶۷. ۶۸. ۶۹. ۷۰. ۷۱. ۷۲. ۷۳. ۷۴. ۷۵. ۷۶. ۷۷. ۷۸. ۷۹. ۸۰. ۸۱. ۸۲. ۸۳. ۸۴. ۸۵. ۸۶. ۸۷. ۸۸. ۸۹. ۹۰. ۹۱. ۹۲. ۹۳. ۹۴. ۹۵. ۹۶. ۹۷. ۹۸. ۹۹. ۱۰۰.

[illegible]

1. 2. 3. 4.

[illegible]

სადაც არის წყლის ნაკადი

სადაც არის წყლის ნაკადი

სადაც არის წყლის ნაკადი

სადაც არის წყლის ნაკადი

სადაც არის წყლის ნაკადი

სადაც არის წყლის ნაკადი

სადაც არის წყლის ნაკადი

სადაც არის წყლის ნაკადი

სადაც არის წყლის ნაკადი

სადაც არის წყლის ნაკადი

სადაც არის წყლის ნაკადი

(K. R. CAMA'S PRIZE ESSAY.)

VENDIDAD

TRANSLATED INTO GUJERATI

FROM THE ORIGINAL ZEND TEXTS

With critical and explanatory notes,

BY

KAVASJI EDALJI KANGA

TRANSLATOR OF THE VENDIDAD AND THE KHORDEH AVESTA INTO GUJERATI, &c.

HEAD MASTER, MOOLLA FEEROZ MADRESA.

SECOND EDITION.

PUBLISHED WITH THE PERMISSION OF THE SOCIETY FOR MAKING
RESEARCHES INTO THE ZOROASTRIAN RELIGION.

BOMBAY:

PRINTED AT THE "NIRNAYA SÂGAR" PRESS.

THE ERA OF YEZDEZARD 1253.—THE YEAR OF CHRIST 1884.

Registered under Act XXV of 1867.

2046

(ખ. રૂ. કાંમાનો ઈનામનો શીસાલો.)

વંદી દાદ

નો

ગુજરાતી તરજુમો

અસલ અવસ્તા ઉપરથી

શરેહ તથા નોટ સાથે,

ખનાવનાર

કાવશજી એદલજી કાંગા,

વંદીદાદનો તથા ખોરદેહ અવસ્તાનો ફરહંગ તથા શરેહ સાથનો તરજુમો કરનાર,

મુલ્લાં કીરોજ મદરેસાના વડા શિક્ષક.

ખિજી આવૃત્તિ

જરતોશતી દીનની ખોલ કરનારી મંડલીની પરવાનગીથી

મુ'અઈ મધે,

“ નિર્ણયસાગર ” છાપાખાનામાં છાપીછે.

સને ૧૨૫૩ ચજદજરદી.—સને ૧૮૮૪ ઇસવી.

આચ્છે પુસ્તક ઈસવી સન ૧૮૬૭ ના ૨૫ મા કાયદા પ્રમાણે સરકારમાં નોધાયુંછે.
અને તે ઉપરનો સવરનો હક બનાવનારે પોતાને સ્વાધીન રાખ્યોછે.

૨૦૪૮

બિજી આવૃત્તિનો ખનાવનારની તરફનો ખોલાસો.

ઈસવી ૧૮૭૪ ના સાલમાં શેઠ ખરશેદજી રૂશતમજી કાંમાજીવાળો મારો લખેલો ફરહંગ સાથનો વંદીદાદનો તરજુમો જરતોસ્તી દીનની ખોલ ફરનારી મંડલીએ ઘણાંજ શોભઈતાં કુલ ગીલીટના બડાં મજબુત પુઠાં સાથે છપાવી ખાહાર પાડ્યો હતો, અને તેની કીમત રૂ૦૧૨ રાખી હતી. ત્યારપછી દશ વરસના અરસામાં એ પુસ્તકની ઘણી ખરી નકલ ખપી ગયાથી, એાછી કીમતે ફક્ત તરજુમોજ છપાવી ખાહાર પાડવાની કેટલીએક તરફથી ખાહેશ જણાવ્યામાં આવી હતી, સખખ કે દીનપર દીન આપણા જરતોસ્તીઓમાં પોતાની દીનની વાંકેફી મેળવવાનો શોક વધતો જાયેછે, તથા આપણા પવિત્ર ધરમની કેતાબોમાં આવેલી ખામદોનો શુદ્ધ તરજુમો વાંચવાની ખાહેશ જીઆદ થતી જાયેછે. એ ઉપરથી એ મજબુર મંડલીની પરવાનગી લઈને એ કામ માથે લેવાને મને દરસ્ત લાગ્યું; પણ એમનો એમ તરજુમો પાછો છપાવાના કરતાં, એક વખત ફરીથી અસલ અવસ્તા સાથે સરખાવીને તેમાં અગત બેગ સધલો સુધારો કરવાનો, તથા બેઈતે ઠેકાણે ખોલાસા તથા નોટમાં વધ ઘટ કરવાનો, તથા દશ વરસના અરસામાં જે જે યુરોપિયન વિદ્વાનોએ વંદીદાદનો તરજુમો કીધો હોએ, તે તખ્તસીને દરસ્ત લાગેતો મારા તરજુમામાં ઘટતો ફેરફાર કરવાનો મેં ઠેરાવ કીધો. ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે મક્સદ રાખી એ કામની પુઠે લાગી તેને ખરાખર સરનજમ પોંહોંચાડવાને મને એક વરસ મેહેનત કરવી પડીછે, તેથી ફળ સારુંજ નીપજ્યું છે. પેહેલી આવૃત્તિમાં જે અવસ્તાના ફકરાઓ મને મુશ્કેલ લાગ્યા હતા, તેમાંના કેટલાએકનો તરજુમો તથા ખોલાસો આ બિજી આવૃત્તિમાં આપવાને હું શક્તિવાન થયોહું. વળી કેટલેક ઠેકાણે મારો આગલો તરજુમો ફેરવીને નવી ઢપનો કરવાને મને મુનાસેખ જણાયુંછે. તોપણ જણાવાની અગત છે કે, કેટલાએક ફકરાઓ એવા છે કે જેઓનો ખાતરી લેલો તરજુમો હજુર સુધી જંદ સકાલરો કરી શક્યા નથી તે, વખત જતે ફાઈલાં-લોજની વિધાની શોધોની નવી રેશણીથી, તથા આપણી કદીમ ભાષાઓનો અભ્યાસ વધારે વિદ્વાનોના હસ્તકં ગયાથી થઈ શકશે. આએ તરજુમો ફરીથી તપાસતાં મરહુમ ડાક્ટર હાઉગના જરતોસ્તી ધરમ ખાબેના રીસાલાની ચોપડીની બિજી

આવૃત્તિમાં આવેલા વંદીદાદના જુદા જુદા ફકરાઓનો તરજુમો, તથા પ્રોફેસર હારલેનો ફ્રેન્ચ ભાષામાં કીધેલો તથા પ્રોફેસર દાર્મસ્તેતેનો અંગ્રેજીમાં કીધેલો વંદી-દાદનો તરજુમો મેં વાંચ્યો હતો. એ વિદ્વાનોનો તરજુમો મારા તરજુમા સાથે જોકે કેટલેક ઠેકાણે ફેર પડે છે, તોપણ જણવા જોગ ખાખદોમાં જ્યાંહાં મને ઠીક લાગ્યું છે ત્યાંહાં, મારો તરજુમો આખા પછી નોટમાં તેઓનો તરજુમો જી મેં આપ્યો છે.

સેવટે, જરતોશ્તી દીનની ખોલ કરનારી મંડલીએ એ તરજુમો છપાવાની મને પરવાનગી આપી તેને માટે એ મંડલીનો હું મોટો ઉપકાર માનું છું.

કાવશજ એદલજ કાંગા.

મુંબઈ તા. ૨૪ મી જાન- }
નેવારી સને ૧૮૮૪ ઈસવી. }

PREFACE TO THE SECOND EDITION.

It is ten years since my Gujarati translation of the Vendidad, with a complete philological and grammatical glossary, to which was awarded Mr. K. R. Cama's Prize, was published by THE SOCIETY FOR MAKING RESEARCHES INTO THE ZOROASTRIAN RELIGION. In consequence of the favourable reception it has met with at the hands of the Zoroastrian community, the bulk of this edition has been exhausted. I have therefore deemed it necessary to issue, unaccompanied with the glossary, a second edition at a price within easy reach of all, to meet the growing demand among my coreligionists for a correct interpretation of their sacred writings, and of the tenets of their religion. At the same time I took the opportunity to revise the Translation, making necessary emendations and annotations, and collating it with the translations made by European Zend scholars in the course of the last ten years. This task necessarily occupied me for a twelvemonth, but I am happy to state that this expenditure of time has not been without its good fruit. I have been able, I may venture to hope, to correctly interpret the significance of many a word, phrase and sentence, which at the date of the first publication appeared either obscure or unintelligible. I am, however, fully conscious that despite the time and careful attention which I have bestowed, and the knowledge within my reach which I have brought to bear on the task of revision, there are yet several sentences and words in the text which defy correct interpretation, and which must, therefore, be left for elucidation to the advancement of the science of philology.

In this place I beg to acknowledge the valuable assistance I have derived from Dr. Haug's Essays on the Parsis, as revised and edited by Dr. E. W. West, from Professor Harlez' French Translation of the Zend Avesta, and from Professor Darmesteter's English Translation of the Vendidad. The most striking differences in the translation of the Vendidad, as executed by each of the *savants* named above, are pointed out in foot-notes. Lastly, I beg to offer my grateful thanks to THE SOCIETY FOR MAKING RESEARCHES INTO THE ZOROASTRIAN RELIGION for their kind permission to publish this revised translation.

• KAVASJI EDALJI KANGA.

Bombay,
January, 1884. }

પેહેલ્લી આવૃત્તિનો દીખાવો.

અવસ્તાના વંદીદાદ પુસ્તકનો ગુજરાતી જપ્તાનમાં કોઈની તરજુમો છપાએલો નહી હોવાને લીધે, એ પુસ્તકમાં આવેલી ખીનાથી વાકેફ થવાને ખાહેશ રાખનારા જરતોશતીઓને જ્યારેખી કાંઈ જાણવું પડતું હતું, ત્યારે એક છપાએલા તરજુમાની ખુટ વખતે વખતે તેઓની નજરે વધારે અને વધારે દીસી આવ્યા કરતી હતી. પણ ગુજરાતી તરજુમો છપાવ્યા આગમય તે કોઈ વીદીઆરથી પાસે નવેસરથી કરાવાની પેહેલ્લી જરૂર હતી, કાંએજ કોઈ કોઈજના ઘેરમાં જે હાતનો લખેલો ગુજરાતી તરજુમો જોવામાં આવતો હતો તે, ઘણાં વરસો ઉપર કીધામાં આવેલો હતો, અને તેના ખનવાના વખત પછી આપણા અવસ્તાના વીદીઆરથીઓ વચ્ચે અવસ્તાની ભાષા સમજવાની શક્તિમાં ઘણો વધારો થએલો સરવે કોઈની જાણમાં આવેલો છે.

તરજુમો કરવાનું કાંમ પસંદ પડતા કોઈ વીદીઆરથીને એકદમ સોંપીઆના કરતાં, તે ખનાવા ઈચ્છનારા સરવે વીદીઆરથીઓને છુટ આપી જે સરસ કરે તેનો ખાહાલ રાખવાનો મારગ એ રીતે ઉપયોગી સમજવામાં આવ્યો હતો:— એકતો સઘલા ઉમેદવારોની શક્તિ તપાસીઆ વગર આપણે મનભાવતા એકનેજ સોંપીઆથી કેટલીએક વખતે તેની શક્તિ વીશે જુલમાં પડેલા હોઈએ એવું પછવારેથી જાણાએછે; તેટલું જાહેર ખખરથી માંગેલા લખાનના ખાખમાં જાહજું ખનીઆ જેવું નથી. ખીજું તો સરવેને છુટ આપતાં એકથી વધારે વીદીઆરથીને ઉત્તેજન મળેછે, અને લખાન તઈઆર કરવાની ઉલટમાં તેઓ પોતાના અભ્યાસને આરજુથી આગલ વધારેછે, અને તેનો લાલ આપણા વીદીઆરથીઓમાં જાલવાએલો રહેછે.

ઉપલી સરવે મકસદ પાર પાડવાને કાજ શેઠ ખરશંદજી રશતમજી કાંમાજીએ જાનેવારી સને ૧૮૬૬ માં “જરતોશતી દીનની ખોલ કરનારી” મેંડલીને નામે નીચે મુજબની જાહેર ખખર છપાવાને અરજ કરી ઇનામ મેલવનારને રૂ. ૬૦૦) આપવાને લખીને કબુલાત આપી હતી. એ સખખથી નીચે પ્રમાણેની જાહેર ખખર તા. ૧૪ મી જાનેવારી સને ૧૮૬૬ ઇસવીને દીનના “રાસ્ત ગોફતાર તથા સત્ય પ્રકાશ” માં આપીઆમાં આવી હતી.

વંદીદાદનો નવો તરજુમો.

૩૦ ૬૦૦) નું ધનામ.

તા. ૧ લી જાનેવારી સને ૧૮૬૭ ને દીને કે તેની આગમય નીચે લખેલી શરત પ્રમાણે જે કોઈ વંદીદાદનો સઉથી સરસ તરજુમો કરી હુમારી ઉપર મોકલશે તેને “જરતોશતી દીનની ખોલ કરનારી” મંડલીની તરફથી ઉપલું ધનામ આપીઆમાં આવશે.

શરત.

૧. વંદીદાદનું આખું પુસ્તક શુદ્ધ અને ખુશ દસતખ્તે અવરતાના હરફમાં લખવું, તથા જે જગ્યાએ પ્રોફેસર વેસ્ટરગારડ તથા ડાક્ટર રબીગલના લખાનથી ફેરફાર લખી હોય તેવાં નોટ આપીને તેમ કરવાનો સખખ જણાવવો.

૨. વંદીદાદના અવરતાની લાઠીઓની નીચે તેનો પેહેલવી અર્થ આપવો અને જ્યાંહાં ડાક્ટર રબીગલે આપેલા અર્થથી ફેરફાર હોય તેવાં નોટ આપીને તેનો સખખ જણાવવો.

૩. વંદીદાદના અવરતા તથા પેહેલવીમાં પછવાડેથી કાંઈ વધાર ઘટાર કીધેલું નજર આવે તો તે ખાતરી થાય એવી રીતે પુરવાર કરી આપવું.

૪. વંદીદાદના અવરતા તથા પેહેલવી તરજુમાની શુદ્ધ નકલ આપતાં કેટલી, કેછી અને કોણુની અસલ કાપીઓ તપાસીઆમાં આવી હોય તે દાખાઆમાં જણાવવું.

૫. વંદીદાદની અવરતા એખારતનો તરજુમો શુદ્ધ ગુજરાતી જખાનમાં કરવો અને જ્યાંહાં પેહેલવીના તથા એરવદ ફરામજી અસપતદીઆરજી રખાડીના તથા ડાક્ટર રબીગલના તરજુમાથી જુદા તરજુમો કીધે હોય તેવાં નોટમાં તેનો સખખ જણાવી પોતાનો તરજુમો સાબિત તથા સહી કરી આપવો.

૬. વંદીદાદના અવરતામાં જેટલા ખોલો આવેલા હોય તેની એક ફરહંગ “કમપારેટીવ ફાઈલોલોજી” ને કાયદે આપવી.

૭. વંદીદાદ પુસ્તક ઉપર આજ દીન સુધી જે ખોટા ટીકા થયે હોય તે ધનામના ઉમેદવારે પોતે કીધેલા તરજુમાને આધારે તપાસીને રદ કરી આપવા.

૮. લખનારે પોતાનું નામ બંધ પરખીડામાં મોકલવું અને તેની ઉપર કાંઈ નીશાન કરવી, જે નીશાન માગેલા તરજુમા ઉપર પણ મુકવી.

૯. જેને ધનામ મળશે તેનીજ ઉપર છાપતી વખતે પ્રુફે તપાસવાની ફરજ નાખીઆમાં આવશે.

૧૦. જે તપાસનારી કમીટી એકુખી તરજુમો ધનામને લાયકનો નહીં ઠરવશે તો તે આપીઆમાં આવશે નહીં.

મુખર્દ, તા. ૧૨ મી જાનેવારી સને ૧૮૬૬.

કાવરાજ એજન્ટ કાંગા,

“જરતોશતી દીનની ખોલ કરનારી” મંડલીનો મુનશી.

ઉપલી જાહેર ખખર છપાએઆ પછી અભ્યાસીઓનો આવજા એવો નીક-
લીઓ કે મેહેનત તરફ જોતાં રૂ. ૬૦૦) થોડા છે, તેથી ધનામ આપનાર શેઠ
ખરશેદજી રૂશતમજી કાંમાજીને ચરજ કીધાથી તેવણે વધારીને રૂ. ૮૦૦) નું ધ-
નામ છપાવાને રજા આપી, તે મુજબ તા. ૨૮ મી જાનેવારી સને ૧૮૬૬ ઇસ-
વીને દીનના “રાસ્ત ગોક્તાર તથા સત્ય પ્રકાશ” માં જાહેર કીધામાં આવ્યું
હતું. એ જાહેર ખખરની માગણી પરમાણે ઠેરવેલી મુદતમાં કોઈખી તરજીમો
મલીઓ નહી હોતો. પણ વખતની મુદત વધારતાં વધારતાં તથા જાહેર ખખર
માહેલી માંગણીઓમાંથી થોડી થોડી ઘટાડી તેની છુટ મેલતાં મેલતાં અંતે તા. ૧૬
મી જાનેવારી સને ૧૮૬૬ ઇસવીને દીને જાહેર ખખર પ્રમાણેની માગણી-
ઓમાંની કેટલીએક બકાત રાખીને માતર તરજીમો (શરેહ તંધા ખોલાસા સાથેનો),
વંદીદાદ ઉપરના ખોટા ટીકાઓનો રદીઓ તથા વંદીદાદમાં આવેલા તમામ ખો-
લોની સંપૂર્ણ ફરહંગ મલીને “ખત્તેહ ખોદા” વાળા પરખીડાં સાથે કોઈએ મોકલીહું
હતું. એ તરજીમો ફરહંગ વગેરે સાથે હરીફાઈ કરવાને કોઈખીજો નહી હોવાને
લીધે તેને તપાસવાને કમીટી ઠેરવીઆને જગે મંડલીએજ ઉપર ટપકે જોઈ લીધાં,
જેથી મંડલીના અધીકારીઓને અનુમાન કરવાને બની આવ્યું કે, તેનો બના-
વનાર જરમન ઉસતાદોની શોધથી વાકેફ થએલો કોઈ હાલનો વીદીઆરથી હોવો
જોઈએ, અને લખાણની અંદરથી જણાઈ આવ્યું કે તેણે પોતાના કામ પછવાડે
સારી મેહેનત લીધેલી હતી. એ સમયથી એ તરજીમો બાહાલ રાખવાનો ઠેરાવ
થયા બાદ, પરખીડું હાંમેડી જોતાં તેમાંથી એરવદ કાવશજી એદલજી કાંગાનું
નામ નીકલીહું. જવણ આએ મંડલીના તેને સ્થાપવાને દીનથી મુકરર થએલા
મુનશી થાએ, અને જવણ મુદલાંકીરોજ મદરેસાના વડા શિક્ષક ખી થાએ, તથા
જવણે આગમચ વંદીદાદની પેટેલી, ખીજી તથા આગણીસમી પરગરદો તથા ઇજ-
શનેના ૬ મા હાનો ફાઇલાલોજીને કાયદે શરેહ સાથેનો તરજીમો બનાવી એવ-
સ્તાના અભ્યાસી તરીકે પોતાનું નામ જાહેર પાડીહું હતું. જાહેર ખખર મા-
હેલી માંગેલી બાકીની બાબદો ધનામ લેનાર પુરી પાડી આપે તો ખીશ્રુ રૂ. ૨૦૦)
આપવાને ધનામ આપનાર શેઠ ખરશેદજી રૂશતમજી કાંમાજીએ ખાઈશ જણાવી
હતી, પણ ધનામ લેનારે તે કાંમ માંથે લીધું નહી હતું.

હવે એ તરજીમો છપાવાના કારણસર ખરચમાં જવાની મંડલીની નાણા સં-
બંધી શક્તિ તથા હિમ્મત પુરતી નહી હોવાને લીધે, મુઘરતો વખત તપાસવાને
કેટલુંએક સુધી થોખી રહીને, નીચે પ્રમાણેની એક મદેહનજર તા. ૬ ઠી મારચ

સને ૧૮૭૧ ઇસવીને દીને બાહાર પાડી હતી. જે મધે બધી મલીને આસરે ૪૦૦ નકલોના ધરાકો નોધાએઆં હતાં.

મદેહ નજર.

આખા વંદીદાદનો ગુજરાતી તરજુમો

અસલ અવસ્થા ઊપરથી.

આજ ૫૦ વરસ થયાં દીન પર દીન જરતોસ્તીઓમાં ધરમની વાકેશી મેલવવાનો શોક વધતો જાયેછે. પણ જે અસલી ભાષાઓમાં આપણા પુસ્તકો લખાએલાંછે જેવી કે ગ્રંદ, પહેલવી, પાર્સી, ફારસી ઇતીઆદી તે ભાષાઓથી હાલ જમાનાના જરતોસ્તીઓનો મોટો ભાગ અનજાણી થઈ પડ્યોછે. હીંદુસ્થાનના જરતોસ્તીઓએ ગુજરાતીને પોતાની ભાષા કરી મેલીછે, એટલાં ઉપરથી ગુજરાતી ભાષામાં અસલી પુસ્તકોના તરજુમાઓ થાયે એવી આહેશ ધણી તરફથી જણાઈછે, જોકે જરતોસ્તીઓના પુરાણા પુસ્તકોમાંના એક અગત્યના પુસ્તક વંદીદાદનો તરજુમો આજ આસરે ૩૫ વરસની વાત ઉપર ગુજરાતીમાં થએલોછે. પણ તે તરજુમો છપાએલો નહી હોવાને લીધે તેનો ઉપયોગ આપણા લોકો કરી શકીઆ નથી. વારતે “જરતોસ્તી દીનની ખોલ કરનારી” મંડલીની મારફતે એક જાહેર ખખર છપાવીને તમામ વંદીદાદનો સારો તથા ચોકસ તરજુમો, તેની શરેહ, ખોલાસા તથા ફરહંગ સાથે માગીઆમાં આવ્યો હતો, તે મુજબ એક તરજુમો એરવદ કાવશજ એદલજી કાંગા, તે મુલ્લાંશરિજ મદરેસાના વડા શિક્ષક તથા વંદીદાદની પહેલી, ખીજી, તથા ઓગણીસમી પરગરદો તથા ઇજરનેના હ મા હાનો યુરોપીઅન કાઈલાલોજને કાયદે શરેહ સૌથનો તરજુમો કરનાર તરફથી મલીઓ હતો અને તે પસંદ કાંધામાં આવીઓ હતો. “જરતોસ્તી દીનની ખોલ કરનારી” મંડલી જણાવાની રજા લીએછે કે, એ તરજુમો કરનારે ખનવી કોશિશ તથા ઘટવી શોધ કરીને ખની આવ્યુંછે તેટલા શુદ્ધ તરજુમો કરવાને મેહેનત લીધીછે, તથા ગુચવણ ભરેલા ફકરાઓની જોઈતે ડોકાંણ નોટમાં શરેહ આવીછે; તથા શા આધારે એ તરજુમો રચીઓછે તે ખતલાવવા તરજુમા સાથે આખા વંદીદાદ મધે આવેલા તમામ ખોલોની એક અગત્યની ફરહંગ આપીઆમાં આવીછે, જે ફરહંગમાં ગ્રંદ ખોલોને ખની શકાઉછે તેમ એરીઅનને લગતી ખીજી ભાષાઓ સાથે સરખાવીઆમાં આવ્યોછે. તજ્જા તે ખોલોની વ્યાકરણની હાજત પણ જણાવીછે. તે સાથે વળી સને ૧૮૬૫ ઇસવી સુધી વંદીદાદ પુસ્તક ઉપર જે ગેરવાજખી તથા મન ઉતારો કરી નાખનારા ટીકાઓ થએલાછે તેનો મુખતેસર રદ જવાબ પણ વધારીઓછે.

હાલમાં એ પુસ્તકને છાપી જાહેર પાડવાનો ઇરાદો રાખીઓછે, અને તેને વધારે વાંચવી લાયક કરવા તેમાં કેટલોએક ઉપયોગી વધારો કરવા ધારીઓછે. વંદીદાદ પુસ્તક મધે ખદનની તનદરેસતી વધારવાની તથા કુવડાઈને આગલ વધતી અટકાવવાને માટે કેટલાંએક જાલવણીઓ તથા તેને દૂર કરવાની પરહેજ ફરમાવેલીછે. તેને ખારીક નજરે તથા સારી સમજે તપાસી તેનું

અગત્યપણું હાલના તથા આગલા જમાનાના વિચાર પ્રમાણે સાબિત કરી આપવાની મકસદથી તેવી બાબતો ઉપર “ગરંટ મેડીકલ કાલેજ” ના એક કસાએલા અને કામેલ “ગ્રાન્ડ્યુએટ” પાસે તેખીખી વિદ્યા પ્રમાણેના પોતાના વિચારો આમેજ કરવાની ગોઠવણ રાખીછે. બધી વાતે એ પુસ્તક જેવું અગત્યનું તેવુંજ મોટા કદનું તથા ક્રીમતી થઈ પડશે. એ આખું પુસ્તક “ડેમી ઓક્ટેવો સાઈઝ” ના ૧૦૦૦ સફાનું થશે, વાસ્તે તેને બે વાલમમાં કાહાડીઆમાં આવશે, એટલે દર વાલમ ૫૦૦ સફાનું થશે અને તે બંધે વાલમોની સારી બાંધણીનાં પુઠાં સાથે ક્રીમત ૩. ૧૨) ઠરાવીછે.

પણ ઉપલું પુસ્તક છપાવાના બોહોળા ખરચનો જેખમ માથે તાણી લીધા આગમચ જર-તોસ્તી પ્રજા તરફથી તેને સારો આશ્રો મળે એવી ખાતરી થતી નેઈએછે. વાસતે નમનતાઈથી અરજ કરવામાં આવેછે કે જરતોશતીઓએ આએ કામને પોતાથી ખનતી મદદ આપત્રી. જે છપામણીનો ખરચ નીકલી શકે એટલી નકલો આગમચથી ખરીદ થશે તો કામ શરૂ કરવામાં આવશે. વાસ્તે આએ લીરટમાં નજરમાં આવે એટલી નકલો ભરી આપવાની એલતેમાસ કરવામાં આવેછે, એજઅરજ.

રોજ ૧૬ મો માલ ૬ ડો રોહનશાહી, માલ ૭ મો કદમી સને ૧૨૪૦ ઈઅમજનરદી, તા. ૬ ઠી મારચ સને ૧૮૭૧ ઈસવી.

કાવરાજ એલજી કાંગા,

“જરતોશતી દીનતી ખોલ કરનારી” મંડલીનો મુનશી.

નોધાએલાં ધરાકોની સંખ્યા સારી હોવાને લીધે મંડલીએ છપાવાના ખરચના જેખમની ધાસ્તીમાંથી મોકલી થએલી પોતાને જાણી છાપવાનું કાંમ ચાલુ કીધામાં આવ્યું હતું. મહેહનજરમાં જણાવીઆ પ્રમાણે આએ પુસ્તક “ડેમી ઓક્ટેવો સાઈઝ” નું કાહાડવાનું હતું, પણ પછવાડેથી “રાએલ ઓક્ટેવો સાઈઝ” નું ખનાવ્યાથી પાનાના કદમાં વધારો થયો, તથા ફરહંગમાં પેહેલાં લેવા ધારેલા મોટા ટાઇપને બદલે બે કાલમમાં આવે તેમ નાવલા ટાઇપ લેવામાં આવ્યા તેથી પાનાની સંખ્યામાં ઘટાડો થયોછે. મહેહનજરમાં કયુલાત આપીઆ ઉપરાંત આએ પુસ્તક વધારે રસીલું કરવા વંદીદાદની અસલી તથા હાલની કીયા વચ્ચે પડેલા તફાવત વીશે લખી મોકલવાને એક અબ્યાસી દસતુરજીને અરજ કીધામાં આવી હતી, અને તેવણે મેહેરખાની કરીને તેમ કરવાનું કયુલેલું હતું, પણ અંતે એ બાબદ તેવણ મોકલી શકીઆ નહી, તેથી તે વગર આએ પુસ્તક બાહાર કાહાડવું પડીછે.

ડાકટર ખરશેદજી ફરાંમજી ખોરીએ અસલમાં આવેલા તનદરોસતી બલવવા

ખાખેના ફકરાઓની હેઠલ કુટ નોટમાં એક વધદની નજરે આપદો કેવી દીસેછે, તે વીશેના વિચારો જણાવેલાછે. તે ઉપરાંત આએ પુસ્તકના આખેરીના ભાગમાં તનદરોસતી જલવવાને કીજ ક્રીયા ઉપાયો લેવા વંદીદાદમાં ફરમાવેલુંછે, તે વીશેની સલગ એ ચાર આપદો ૪ રીસાલાના આકારમાં લખવાનો એ કાખેલ ડાકટરનો ઇરાદો હતો, પણ તેવણના ઇરોપ તરફ મુસાફરીએ જવાને લીધે તેવણની ધારણા પાર પડી શકી નથી તેથી દલગીર છે. તેપણ જોઈતે ડેકાણે કુટ નોટમાં દુકમાં જ ખોલાસાઓ આપેલાછે તેને માટે મંડલી શેડ ખરોદજી ફરાંમજી ખોરીનો મ્હોટો ઉપકાર માનેછે. એ વધદને લગતી નોટો વાંચનારને ઉપયોગી થઈ પડશે એમાં થોડોજ સંદેહ છે.

આંએ તરજુમો કરનાર તથા ફરહંગ બનાવનાર એરવદ કવશજી એદલજી કાંગાએ પોતાના કામ ઉપર ઘણી મેહેનત લીધેલીછે. આજ પાંચ વરસ થયેઆં એવણે તમામ પોતાનો ખાંનગી વખત આંએ કામ ઉપરજ રોકાયેલો રાખીઓ હતો. તેવણના દરરોજના અભ્યાસથી તેવણને જ જ્ઞાનનો વધારો થતો હતો તે વતે અસલ તરજુમાને તથા ફરહંગને દરરોજ સુધારતા ગયા હતા, અને છપાઇ ચુકા બાદ બી તેમાં કેટલોએક સુધારો કરવાને તેવણે કાહેલી કીધી નથી. એવણે તમામ દીલસોજી રાખી અને અતિશય જોઈમત ખરચી આંએ તરજુમા તથા ફરહંગને જમ બને તેમ સંપૂર્ણ કરવાને વાસતે બને એટલી મેહેનત કરવામાં કશી ખામી રાખી નથી. તેપણ એતવણી આપવાની ફરજછે કે કાયદાસરનો અવસ્તાનો અભ્યાસ હજુર નવો ખેડાયેછે, એટલે કમુલ કરવામાં આવેછે કે તે સંપૂર્ણ હાલતમાં હજુર આવીઓ નથી, તેટલા વખતમાં કાઢને એવી ઉમેદ બાંધવી નહીં થટે કે, એકખારગી આટલી બધી આરજી અને જોઈનકશીથી આંએ તરજુમા બનાવેલોછે એવું હમો કહીએ છીએ તો, તે જરૂર સંપૂર્ણ હાલતમાં હોવો જોઈએ. પણ છુપું રાખવામાં કશો ફાયદો નથી કે આંએ તરજુમા તથા ફરહંગ મધે સુધારો કરવાની હજુર જગોછે. હજુર કેટલાએક વાક્યોના તરજુમા સરવે તપાસથી સ્પર્શ કરવાની બધી મેહેનત લીધા છતાં બનાવનારની તથા ખીજ વીધી-આરથીઓની પોતાની ખાતરમાં ખરા લાગતા નથી. હજુર કેટલીએક ખીનાઓના હંડા અને ખારીક સમજથી ખાતરજમા થાયે તથા બાહાલ રહી શકે એવા ખોલાસા કરવાના રહેઆછે; તેતો વખત જતે અભ્યાસ આગલ ચાલીઆથી બનશે, પણ તે અનજમે પોહોંચવા આંએ તરજુમા તથા ફરહંગ ઘણે ઉપયોગી જણાશે તેટલી તો ખાતરી રાખીઆમાં આવેછે.

તરબુમો કરતાં તથા ફરહંગ ખનાવતાં કેટલીએક કેતાઓ ખનાવનારે જોઈ લીધી છે, પણ કોઈએકનો આધાર પકડીએ નથી; પણ આએ કામમાં પોતાના ૧૨) વરસના અભ્યાસથી મલેલા જ્ઞાનનો ઘટતો ઉપયોગ કીધો છે, તેથી આએ તરબુમો ખીજ આગલ થઈ ચુકેલાથી ઠેકાણે ઠેકાણે જુદો પડેલો જોવામાં આવશે. તરબુમો સમજ પડવાને તેવણે લંબાણથી ખોલાસા તથા શરેહો આપી છે. કોઈ કોઈ ઠેકાણે ઘણી ઉલટથી જરૂર થાને વધારે શરેહ ખી અપાઈ ગઈ છે. વંદીદાદ ઉપરના ખોટા ટીકાઓનો ટીકા કરનારાએ તરફ માન રાખી સ્વભાવીક રીતે અને પ્રમાણીકપણે તેવણે રદીએ આપીએ છે, તે વાંચતાં સરવે કોઈ સમજશે કે સહી. તરબુમાની ગેરહાજરીને લીધેજ વંદીદાદ વીશે ખોટા વિચારો બંધાએલા હતા, જે પકડી રાખવાને આએ તરબુમાથી હવે કોઈને કશું વાજખી કારણ રહેશે નહી, એટલો કાયદો તો જરૂર આએ પુસ્તકથી થશે એવી ઉમેદ રહે છે.

જરતોશ્તી સાહેબોની તરફથી આસરે ૩૦૦ નકલો તથા “ડીરેક્ટર આફ પબ્લીક ઇનિસ્ટ્રક્શન” ની તરફથી ૧૦૦ નકલો ખરીદ થએઆને સખએ, સધલો ખરચ ખાદ જતાં મંડલીના હાથમાં કેટલોએક વધારો રહેવાની આશા છે. તે નક્કી હાતમાં આવ્યા પછી રકમના કદ પ્રમાણે તેનો ઉપયોગ કોઈ નવા ઈનામના રીસાલા માગવામાં, અથવા કોઈતેવું પુસ્તક છાપવાના ખરચમાં વાપરવામાં આવશે.

રોજ ૨૩ મો માહ ૧ લો શેહેનશાહી, માહનર જે કદમી સને ૧૨૪૩ ઈ-અબ્દજરદી, તા. ૧૩ મી અક્ટોબર સને ૧૮૭૩ ઇસવી.

એરચજ દસતુર શોહરાખજ મેહરજરાંણો,

“જરતોશ્તી દીનની ખોલ કરનારી” મંડલીનો સરનેશીન.

પેહેલ્લી આવૃત્તિનો ખનાવનારની તરફનો ખોલાસો.

ઈસવી સને ૧૮૬૬ ના જાનેવારી મહિનામાં રાસ્ત ગોફતાર તથા સત્ય પ્રકાશમાં “જરતોશ્તી દીનની ખોલ કરનારી” મંડલી તરફથી તમામ વંદીદાદનો ગુજરાતીમાં શુદ્ધ તરજુમો, ફરહંગ ઇત્યાદિ આપે રૂ. ૮૦૦ નું એક ઇનામ જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું. એ જાહેર ખબર મુજબ પાક દાદાર હોરમજદની મદદ માગી મેં એ કામ શરૂ કરીયું હતું, તે એવી મતલબથી કે. એ રીસાલો પછલાડે કોશેશ કરીધાથી જંદ અબ્યાસમાં આગળ વધારો કરવાનું મને ખની આવે. મુલ્કી ફીરોજ મદરેસામાં શિક્ષકના કામથી ફારેગ થયા પછી, સવાર સાંહાંજ મેંને જે વખત મલતો હતો તે વખતનો લાલ લઈને, આવે કામની પુઠે લાગતાં ખોદાની મેહેરખાનીથી આખેરે પાર પડ્યું. એ રીસાલો પસાર થયા બાદ ફરીથી એકવાર મને સોંપવામાં આવ્યો હતો, કે જે એમાં કાંઈ ફેરફાર કરવા જોગ લાગે તો તેમ કરવું. એ ઉપરથી તરજુમો તથા ફરહંગ—બલકે તમામ રીસાલો નવેસરથી તપાસીને તેમાં જોઈતો વધઘટ કરીધો હતો. એ પ્રમાણે ફરીથી કરતાં જટલો વખત તથા મેહેનત એ રીસાલો તૈયાર કરવામાં થઈ હતી, નજદીક તેટલોજ વખત તથા મેહેનત પાછલથી પડી હતી.

ફરહંગમાં શરતમાં જણાવ્યા મુજબ સધલા ખોલોને અનુક્રમે ગોઠવીને તેઓના ધાતુ, અર્થ તથા વ્યાંકરણની હાલત જણાવી હતી, પણ દરેક ખોલ આખા વંદીદાદમાં કીએ કીએ ઠેકાણે આવેલો છે તેના માત્ર થોડાજ દાખલા આપ્યા હતા; બધા નહી. પાછલથી ફરહંગને નવેસરથી તપાસતાં થોડાક જુજ ઘણાજ સાધારણ વપરાતા ખોલો (જેવા કે અજમે, અહુરમજદ, જરથુશ્ત) સિવાય દરેક ખોલના બધાં ઠેકાણાઓ આપવાને દુરસ્ત જણાયું, કે તેથી કરીને જોનારને કોઈખી ખોલ તેના જુદા જુદા રૂપમાં જે જે ઠેકાણે આવેલો હોએ તે એકી નજરે જોવાને સહેલથી ખની આવે. એવી મકસદ ધેઆનમાં રાખતાં જંદ વંદીદાદમાં દરેક ખોલ જોઈ, તેનો ઇશારો ધ્યાને તે ખોલ કઈકઈ પરગરદમાં તથા તે પરગરદના કીઆ ફકરામાં આવેલોછે તે જણાવ્યું હતું. તોપણ ગફલતને લીધે કેટલાએક ઇશારાઓ આપવાને રહી ગયા હશે. એ ફકરાઓના આંકડા પ્રોફેસર વેસ્ટર્ગાર્ડના જંદ પુસ્તક પ્રમાણેના સમજવા. ફરહંગનેજ લગતાં કામમાં જંદ ખોલોને, પેહે-

લવી તથા સંસ્કૃત બોલો સાથે સરખાવ્યા ઉપરાંત, જટલા બની શક્યા છે તેટલા ફારસી, લાટીન, અંગરેજી તથા એરયનને લગતી બિજા ભાષાઓ સાથે બી સરખાવ્યા છે. કેટલાએક બોલો (જવા કે ઉસધંદ્રહ, અચ્ચવરે-મિશત, અથ્રન્ત, કાંસ્ત, સ્તિમિ ઇત્યાદિ) એવા છે કે તેઓનો ખાતરી ભરેલો અર્થ મુકરર થયો નથી, પણ બુદ્ધા બુદ્ધા વિદ્વાનોએ તેઓનો બુદ્ધી બુદ્ધી રીતે અર્થ કીધો છે. એવા બોલોના બુદ્ધા બુદ્ધા અર્થો તે ઘણીઓના નામ સાથે આપેલા છે. કાઈ કાઈ બોલો (જવા કે બેરેખંધ, વરેતકુષુ ઇત્યાદિ) એવા બી છે કે તેઓ એકથી વધારે રીતે સમજાવી શકાય છે. એવા બોલોનો ખોલાસો એકજ રીતે આખ્યાને બદલે બે તરણ રીતે આપ્યો છે.

તરબુમા ખાંબે બોલતાં શરૂઆતમાં મને જણાવવું જોઈએ કે, પ્રોફેસર વેસ્ટર ગાર્ડના છાપેલા જંદ વંદીદાદ ઉપરથી આવ્યે તરબુમો કીધો છે, પણ ખાજ ઉકાણે કેટલાએક બોલોને ડાકટર સ્પીગલના છાપેલા જંદ વંદીદાદ પ્રમાણે લેવાને મને ઠીક લાગ્યાથી ફરહંગમાં બી તેજ બોલો આપ્યા છે. એ ફેરફાર બોલોની ટીપ ફરહંગના આગલા ભાગમાં જણાવી છે. તરબુમામાં દરેક ફકરાની આગમચ જ આંકડો મુક્યો છે તે પ્રોફેસર વેસ્ટર ગાર્ડના પુસ્તક પ્રમાણે સમજવા. જંદ અબ્યાસીઓને તેમજ બિજા સાધારણ વાંચનારાઓને ઉપયોગી થઈ પડે એવી મતલબથી, જટલો બની શક્યો છે તેટલો અસલ અવસ્તા પ્રમાણે બોલેબોલ તરબુમો કીધો છે; પણ ગુજરાતી એખારતને માટે જ્યારે આપણી તરફથી બોલો લેવા પડ્યા છે ત્યારે, અસલ એખારતમાં નથી એવું જણાવા સાફ, તે બોલોને () એ પ્રમાણે વલ્લાયામાં લીધા છે. એ રીતે દરેક ફકરાનો તરબુમો આખ્યા પછી, વધારે ખોલી રીતે સમજ પડવા સાફ તેની નીચે વલ્લાયામાં તથા વલ્લાયાની આગમચ “ખોલાસો” એવું મથાલું કરીને જોઈતે ઉકાણે શરૂહો કીધી છે. વળી કેટલીએક જગોએ ફકરાઓની સામટી મતલબ શું છે તે વિશે ટુકમાં સમજ આપી છે. તરબુમાનો સધલો આધાર ફરહંગ ઉપર છે; ફલાંના બોલનો ફલાંનો અર્થ કાંએ, તેનો ખોલાસો ફરહંગમાં જોયાથી જણાશે; ફરહંગ ગોયા તરબુમાની કુંચી છે.

દરેક જંદ અબ્યાસીને રોશન હશે કે, વંદીદાદમાં એકજ વિષયને લગતી તમામ ખાખદો ઘણું કરીને એકજ ઉકાણે આવી નથી, પણ કટકે કટકે આવેલી છે, ઇચ્છાને થોડી બીના એક પરગરદમાં તો થોડી બિજા પરગરદમાં. દાખલા તરીકે:—ગુજરાતમાં માણસને લગતી ખાખદો વિશે જો આપણુ જોઈશું તો તે એકજ પરગરદમાંથી પુરેપુરી નહી મળી આવશે, પણ ૩૭, ૫ મી, ૬૦, ૭ મી તથા ૮ મી પરગરદોમાંથી છુટી છુટી મળશે. હવે કાંઈ શખસને એકજ વિષયને લ-

ગતું એકું જ્ઞાન મેળવવું હોય તો, તેમ થવાને સવલ પડે એટલા માટે, વંદીદાદમાં આવેલી અક્સર ખાખદોનું સવાલના રૂપમાં એક સાંકલીઈ ઉપજવી કાઢાયું છે. એ સાંકલીઈ તરજુમાની આગમ્ય આપેલું દીઠામાં આવશે. એ સવાલોના જવાબ ક્યાં હાં જોવા તેને માટે એ સવાલોની પાસેજ ફલાંની પરગરદ તથા ફલાંનો ફકરો તથા તરજુમાનું ફલાણું પાતું એ પ્રમાણે આપેલું છે. ખોલાસા તરીકે એક દાખલો લઈએ:—“જે મુકામમાં આતશ, ખરસમ, તશત, હોમ ઈત્યાદિ હોય, અથવા જ્યાં હાં યોજદાઘ્રેગરીનું કામ ચાલતું હોય, ત્યાં હાં જે કોઈ માણસ ગુજરી જાય તો કેમ કરવું? વં ૫, ૩૬—૪૦ (સફે ૫૧ મો).” ઈચ્છાને એ સવાલના જવાબને માટે વંદીદાદની ૫ મી પરગરદના ૩૬ મા તથા ૪૦ માં ફકરા અથવા તરજુમાનો ૫૧ મો સફે જોવો. એક બિજો દાખલો લઈએ:—“ગુજરેલાં માણસના નસાને ખાવાના વાસણ લાગે તો કેમ પાક થાય? વં ૭, ૭૩—૭૫ (સફે ૮૬—૮૭ મો).” ઈચ્છાને એ સવાલના જવાબને માટે વંદીદાદની ૭ મી પરગરદના ૭૩ થી ૭૫ સુધીના ફકરાઓ, અથવા તો તરજુમાનું ૮૬ મું તથા ૮૭ મું પાતું જોવું, ઈત્યાદિ.

ધનામની એક શરતમાં જણાવ્યા મુજબ વંદીદાદ ઉપર આગળ જે ખોટા ટીકા થયા હતા, તેનો રદિયો આપવાને મને ફરજ પડી હતી. એ રદિયો આપવામાં તે ટીકાકારો તરફ જોઈતું માન રાખીને જે ફકરાઓ તથા વાક્યોને ખોટી રીતે સમજ્યાથી અથવા તો તેઓના અશુદ્ધ તથા અધુરા તરજુમા ઉપરથી તેઓએ જે સખ તથા ગેરવાજબી ટીકા કીધા હતા, તેનો મુખતેસર રદ જવાબ આપે મારા તરજુમાને આધારે આપવાને મારી નાકેસ સમજ મુજબ કોશેશ કીધી છે. તે વાંચ્યાથી દાનેશમંદ વાંચનારાઓને જણાઈ આવશે કે, વંદીદાદમાં બેહુનું તથા હસવાં સરીખું કાંઈ નથી, તોપણ કદાચ જે અહીં તહીં તેવું માલમ પડે તો, એમ સમજવું કે તે લખાણ પોતે બેહુનું નથી, પણ આપણો તરજુમો તથા આપણી સમજવાની શક્તિ ખામી ભરેલી છે. ઘણી વખતે ધરમ પુસ્તકના અસલી લખાણને ખરાખર રીતે નહીં સમજ્યાથી, અથવા તો તેનો જે અશુદ્ધ તરજુમો થયો હોય તે ઉપરથી, તે ધરમની ઉપર ગેરધનસાક્ષી ગુજરે છે. એ ઉપરથી કોઈની રીતે હું એમ નથી કહેવા માગતો કે, આપે મારો તરજુમો તદન સહી છે. ખનતી સંભાલ તથા મેહેનત કીધા છતાં એમાંથી અવારનવાર ભુલભાલો રહી ગઈ હશે. થોડાએક વાક્યોનો તથા બોલોને ખાતરી ભરેલો તરજુમો તથા ખોલાસો હજુર હું આપી શક્યો નથી. એ કામ મેં બિજા અભ્યાસીઓ ઉપર મેલ્યું છે.

આએ ઠેકાણે મને જણાવ્યા વીના ચાલતું નથી, કે આપણા જાણીતા જંદ વિદ્વાન શેઠ ખરશેદજી રશતમજી કાંમાજી જેવણની પાસે આજ ૧૨ થી વધારે વરસ થયાં એવણની ઉત્તમ દેલવણીનો તથા એવણના કીમતી કેતાબખાનાનો હું લાભ લેતો આવ્યોછું—બલકે જંદ તથા બિજી “ઑરિએનટલ” ભાષાઓનો અભ્યાસ શરૂઆતથી મેં એવણનીજ નજદીક કીધોછે—તે શેઠનો મ્હોટો માન સાથે હું આભાર માનુંછું. તરજુમો તથા ફરહંગ નવેસરથી તપાસતી વખતે, પાછલથી ઘણાએક મુશ્કેલ બોલો તથા સમજ નહી પડે એવા ફકરાઓ, કે જાઓ ગોયા મારા મારગમાં આડે આવેલા હતા, તેઓના તરજુમા તથા ખોલાસા બાબે મેં એ લાએકીવાળા ગૃહસ્થનો અતિ ઉપયોગી મદદ માગી હતી, કે જ એ શેઠે પોતાનો કીમતી વખન શેકીને મને આપી હતી. વંદીદાદમાં ફલાંની બાબદ ક્યાંહાં આવેલીછે, તે બાબે સેહેલથી જોવાને બની આવે એવી મતલબથી, તરજુમાની આગમચ જે સાંકલીહું આપવામાં આવ્યુંછે તે પણ એ મજકુર શેઠની નેક સુચનાથી થયુંછે.

માણસ જાતના દરેક કામની માફક આએ પુસ્તક બી ખાંમીથી ખાલી નહીં હંશે, માટે સમજુ તથા કદરદાન વાંચનારાઓને એલતેમાસ કરુંછું કે, ફરહંગમાં ઈઆ તરજુમામાં કાંઈ ભુલ ચુક નજર પડે તો, મેહેરબાની કરીને તે વિશે મને લખી જણાવાની તસદી લેવી કે બિજી આવૃત્તિમાં તે સુધારવાને બની આવે.

આ પુસ્તક તૈયાર કરવામાં જે જે ચોપડીઓની મેં મદદ લીધી હતી, તેઓના બનાવનારાઓનો હું મ્હોટો ઉપકારી થયોછું. એ ચોપડીઓની ટીપ આગળ આપીછે.

કાવશજી એદંલજી કાંગા.

PREFACE TO THE FIRST EDITION.

An advertisement, offering a prize of Rs. 800 for a correct Gujarati translation of the whole of the Zend Vendidad and a glossary of all the texts, treated philologically, together with a review of previous comments on the same, was published in the Rast Goftar in January 1866, by "THE SOCIETY FOR MAKING RESEARCHES INTO THE ZOROASTRIAN RELIGION." Taking advantage of the spare hours, left to me after the performance of my professional duties in the Moolla Feroz Madresá, I undertook the work. It was approved of by the Society and awarded the prize. Subsequently, that body having resolved to publish it, I was requested to revise the MS. How far I have succeeded in the attempt, I leave those of my readers to judge, who are competent to pronounce an opinion on it. But I may say, without any exaggeration, that the task of revision was by no means an insignificant one—occupying as it did, almost as much time and labour as the preparation of the translation itself.

In the glossary many difficulties presented themselves, which could only be conceived by Zend students. According to one of the conditions of the prize, all the words of the texts, alphabetically arranged, together with their meanings and grammatical constructions, were given; but all *references*, as to where they occurred, were omitted. These, with the exception of a very few words in most common use (such as *azem*, *zarathustra*, *ahura mazda*) were supplied during the revision, to enable the student or general reader to find easily all the passages in which a word occurred in its various grammatical forms. Many references, however, may, through inadvertence, yet have been left unnoticed. The etymology of almost every word, where ascertainable, is given. Zend words, besides Pehlvi and Sanscrit ones, are compared, as far as practicable, with those of Persian, Latin, English and other Oriental languages. In several places explanations of peculiar phrases and sentences are also given. The meanings of a few words (such as

uçaḍhanh, bævare-mista, athrant, lāçtra çtipti, &c.) have hitherto remained undetermined: different scholars have put different interpretations on them. In such cases I have thought it proper to give them all.

The whole of the translation and the glossary are based on Professor Westergaard's Zend Texts; in some places, however, I have preferred to adopt Dr. Spiegel's readings. A list of such words is prefixed to the glossary. In the translation a two-fold end is observed:—(1) in order that it may be useful to Zend students, it is kept, as much as possible, close to the texts. Words put in parentheses are not expressed in the original, but are supplied in the translation to complete the sense. (2) For the sake of general readers, the substance of one or several paragraphs is, in many cases, summarised and placed below the literal translation.

The reader's attention is drawn to the important medical foot-notes, kindly furnished by Dr. Khurshedjee Framjee Khory—a known medical practitioner in our city—treating of topics relating to the preservation of health, menses, child-bearing, dead bodies, &c.

It is well known to those who have studied the Vendidad, that the collective information respecting any particular subject is generally not embodied in one chapter: with a few exceptions, two or three distinct and incomplete subjects appear mixed up in one Fargard*; while their complements or remaining parts appear in other Fargards. For instance, the subject relating to the disposal of dead bodies occurs in the third, the fifth, the sixth and the seventh Fargards. Such being the case, it was thought expedient for easy reference to give a copious index in the form of a series of questions, under different heads, of almost all the subjects comprised in the Vendidad. For this index I beg the reader to refer to the first part of this work.

By one of the requirements of the prize, I was obliged to enter into a review of the previous adverse criticisms on the contents of the Vendidad. Though much acerbity is displayed in these comments, it must not be forgotten, that on main points of facts, all the writers were

* The Vendidad consists of 22 chapters, commonly called Fargards.

generally misled; and no wonder that dubious and incorrect translations should have induced them to make what appeared to be just and logical comments, but which, by the light of correct translations, now appear to be harsh and unjust. All I have done has been to point out the faults or errors of passages used by them, based on which high arguments were constructed to throw doubts and ridicule on the contents of the Vendidad. I do not, however, mean to imply thereby, that this translation is quite correct. Notwithstanding all the care and attention that have been bestowed on it, I am afraid there will still be discovered many inaccuracies. A few sentences and words, on account of their being unintelligible, have been allowed to remain untranslated.

In this place I cannot omit to mention how deeply sensible I am of my obligations to Mr. Khurshedjee Rustomjee Cāmā, whose Zend scholarship is too well known to need any eulogy from me. This worthy gentleman, from whom it has been my privilege for the last 12 years to receive instruction in Zend and other Oriental languages, with characteristic kindness and good-nature, allowed me free access to his valuable Oriental library, and cheerfully accorded me his very useful assistance in other respects, while this work was undergoing the process of revision. But for him many difficult passages and words should have received no elucidation. The copious index, prefixed to the work, was also prepared at his excellent suggestion.

In conclusion, I crave the reader's indulgence for the deficiencies and inaccuracies which he may discover, and of which I am fully conscious. Any corrections, either in the translation or the glossary, if sent to me, will be thankfully received, and attended to in the second edition.

My warmest acknowledgements are due to several authors, whose useful works have proved of great assistance to me. A list of them is given on the next page.

KAVASJI EDALJI KANGA.

Bombay, October 1873.

આએ પુસ્તક તૈયાર કરવામાં નીચે જણાવેલી ચોપડીઓની મેં મદદ લીધી હતી.

LIST OF BOOKS

CONSULTED IN THE PREPARATION OF THIS WORK.

Benfey.—Sanskrit-English Dictionary.

Benfey.—Sanskrit Grammar.

Bleecck's English version of Spiegel's German translation of the
Zend Avesta.

Cámá. (K. R.).—Zartosht Námah.

Cámá. (K. R.).—Zartoshti Abhiás (Zoroastrian Studies.)

Chambers's Latin Dictionary.

Charée.—Lexiologie Indo-Européenne ou Essai sur la Science
des Mots.

Darmesteter.—English Translation of the Vendidad.

Harlez.—French Translation of the Zend Avesta.

Haug.—Essays on the Sacred Language, Writings and Religion
of the Parsees.

Justi.—Handbuch der Zendsprache.

Nugent.—French Dictionary.

Pictet.—Les Origines Indo-Européennes ou les Aryas Primitifs—
Essai de Paléontologie Linguistique, 2 vols.

Richardson.—Persian, Arabic and English Dictionary.

Spiegel.—Zend Vendidad.

Spiegel.—Pehlvi Vendidad.

Spiegel.—Grammatik der Huzvâresch-Sprache.

Spiegel.—Commentar Uber Das Avesta: Erster Band, Der
Vendidad.

Westergaard.—Zend Texts.

Westergaard.—Radices Linguae Sanscritae.

Will.—German Dictionary.

વંદીદાદમાં આવેલી બાબદોનું સાંકલીઉં.

નસો.

ગુજરી ગએલાં માણસને લગતી બાબદો.

મુવેલી લાશને યોગામાં યોગા કેટલા માણસે લઈ જવી જોઈએ? વં ૩, ૧૪ *

અગરજે માત્ર એકજ માણસ મુવેલાંને લઈ જાયે તો તેથી શું ખરાબી થાયેછે?

વં ૩, ૧૪

ઉનાળો પસાર થયા પછી જ્યારે શિયાળો આવે તથા ખરફ પડતો હોયે તે વખતે, જે કોઈ ગુજરી જાયે તો તેને માટે શું ગોઠવણ કરવી જોઈએ? વં ૫, ૧૦

મુવેલાંને મુકવાને માટે જે કત બનાવે તે કેવા હોવા જોઈએ? વં ૫, ૧૧

ઉપર જણાવેલા કતમાં શિયાળાની ઋતુમાં મુવેલાંને ક્યાંહાં સુધી મુકી રાખે?

વં ૫, ૧૨—૧૩

જે મુવેલાંના કાલયુદ્ધને ખોરશેદનેગીરને નહી કરે તો તેની સજા શું? વં ૫, ૧૪

જે મુકામમાં આતશ, ખરસમ, તશત, હોમ ઇત્યાદિ હોયે અથવા જ્યાંહાં યોગદાશ્રેગરીનું કામ ચાલતું હોયે, ત્યાંહાં જે કોઈ માણસ મરી જાયેતો કેમ કરવું? વં ૫, ૩૬—૪૦

ઉપર જણાવેલાં મુકામમાંથી બાહાર કાઢાડાં લઈ ગએલા આતશ, ખરસમ, તશત, હોમ ઇત્યાદિ પાછું ક્યારે લાવી શકાયે? વં ૫, ૪૧—૪૨

જે ઠેરવેલી મુદતની આગમચ આતશ, ખરસમ, તશત, હોમ ઇત્યાદિ લાવ્યામાં આવેતો તેની સજા શું? વં ૫, ૪૩—૪૪

જે જગો ઉપર કોઈ મુવેલું પડી રહેલું હોયે તે જગો ક્યારે પાક થાયે? વં ૬, ૧—૨

જે એક વરસ ગુજર્યા આગમચ તે જગામાં ખેતી કરે તથા પાણી ચલાવે તો તેથી શું થાયે? વં ૬, ૩

* વં ૩, ૧૪ એટલે કે વંદીદાદની ૩ જ પરગરદનો ૧૪ મો ફકરો, ઇઆને એ સવાલના જવાબ બાબે જુઓ વંદીદાદની ૩ જ પરગરદનો ૧૪ મો ફકરો.

જો એક વરસ ગુજરાત આગમચ ઉપર જણાવેલી જગામાં ખેતી કરે તથા પાણી ચલાવે તો તેની સજા શું? વં ૬, ૪—૫

મુવેલાં માણસના તનને કેહી જગા ઉપર લઈ જઈએ તથા ક્યાંહાં મેલીએ? વં ૬, ૪૪—૪૬

મુવેલાંને કાલયુદ્ધ ખાનારાં પક્ષિઓ ચાશની કરે એટલા માટે તેને કેવી રીતે મુકવું જોઈએ? વં ૮, ૧૦

મુવેલાંને કાલયુદ્ધ ખાનારાં પક્ષિઓ પાસે ખવરાવી દેવા માટે ખોદ્ધું મેલ્યા પછી તેની ઉપર કપડું નાખીએ તો નાખનારનો શું હાલ? વં ૫, ૬૧

જો મુવેલાંની લાશને કાયદા પ્રમાણે જોઈતી સંભાલ રાખીને ખોદ્ધું નહીં મેલે અને તેથી તેનાં હાડકાં પરાગદે થાયે તો તેની સજા શું? વં ૬, ૪૭—૪૮

મુવેલાંના હાડકાંનું અસ્તોદાન કેવું બનાવવું? વં ૬, ૪૯—૫૧

શું નસો ખાનાર રાખસ પાક થઈ શકે? વં ૭, ૨૪—૨૫

મુવેલાં માણસ ઉપર દરજ નસુશ ક્યારે દોડે? વં ૭, ૧—૨

જો કોઈ માણસ હંચેથી પડી ગયાથી, વરના કરડવાથી ઈચ્છા કોઈથી કબજી અચપ્રય મરી જાયે તો દરજ નસુશ તેની ઉપર ક્યારે દોડે? વં ૭, ૪—૫

લાકડાંના ખાંધેલાં ઘેરમાં અથવા ઝાવલીના છાપરાં તળે કોઈ માણસ ગુજરે તો કેમ કરવું? વં ૮, ૧—૩

દિવસને વખતે અંધારું થઈ ગયું હોય, વરસાદ વરસતો હોય, અથવા ખરફ પડતો હોય, અથવા તોફાન થતું હોય, અથવા કોઈથી તરેહની ખિજા અડચણ આવી પડે, અને ઘરમાં કોઈ માણસ ગુજરે તો કેમ કરવું? વં ૮, ૪—૫

આતશથી, પાણીથી, ખરસમથી તથા અશો માણસથી ઉપર જણાવેલાં મુવેલાં માણસને કેટલું દૂર મેલે? વં ૮, ૬—૭

ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણેની અડચણને લીધે ગુજરેલાંને રાખવું પડે ત્યારે તેને માટે શું ગોઠવણ કરવી? તથા તેને ક્યાંહાં સુધી રાખવું? વં ૮, ૮—૧૦

જે રસ્તેથી મુવેલાં માણસને લઈ જાયે તે રસ્તો ક્યારે વપરાયે? વં ૮, ૧૪—૨૨

મુવેલાં માણસને સંજોગવામાં જટલું કપડું જોઈએ તેના કરતાં પગના મોજાં જટલું વધારે કપડું તેની ઉપર નાખે તો તેની સજા શું? વં ૮, ૨૩

જો સુરવાલ જટલું કપડું વધારે નાખે તો તેની સજા શું? વં ૮, ૨૪

જો માણસના પોશાક જટલું કપડું વધારે નાખે તો તેની સજા શું? વં ૮, ૨૫

બાપ અથવા માએ મરી જાયેતો દીકરો બાપનો, તથા દીકરી માએનો શોક ક્યાંહાં લગી રાખે? વં ૧૨, ૧

મુવેલાંને દીનની શરિયત પ્રમાણે અવલમંજલ પેઢિંઆડ્યા પછી જ ઘેરમાં તે યુજરયું હોયે તે ઘેર કેમ પાક કરવું? વં ૧૨, ૨. ૪. ૬. ૮. ૧૦. ૧૨

દીકરો અથવા દીકરી મરી જાયેતો બાપ દીકરાનો, તથા માએ દીકરીનો શોક ક્યાંહાં લગી રાખે? વં ૧૨, ૩

ભાઈ અથવા બેહેન મરી જાયેતો બેહેન ભાઈનો, તથા ભાઈ બેહેનનો શોક ક્યાંહાં લગી રાખે? વં ૧૨, ૫

ઘેરનો ધણી અથવા ઘેરની ધણિયાણી મરી જાયેતો શોક ક્યાંહાં લગી રાખે? વં ૧૨, ૭

બપાવો મમાવો અથવા બપઈ મમઈ મરી જાયેતો નખીરો બપાવા મમાવાને માટે, તથા નખીરી બપઈ મમઈને માટે શોક ક્યાંહાં લગી રાખે? વં ૧૨, ૯

નખીરો અથવા નખીરી મરી જાયેતો બપાવો મમાવો નખીરાને માટે, તથા બપઈ મમઈ નખીરીને માટે શોક ક્યાંહાં લગી રાખે? વં ૧૨, ૧૧

ભાઈના કુટુંબનો કોઈ માણસ અથવા ભતરીજે, ભાઈના કુટુંબની કોઈ બા-યડી અથવા ભતરીજી મરી જાયેતો શોક ક્યાંહાં લગી રાખે? વં ૧૨, ૧૩

કાકા મામો અથવા કાકી મામી મરી જાયેતો શોક ક્યાંહાં લગી રાખે? વં ૧૨, ૧૫

કાકા મામાનો છોકરો અથવા કાકા મામાની છોકરી મરી જાયેતો શોક ક્યાંહાં લગી રાખે? વં ૧૨, ૧૭

કાકા મામાનો છોકરાનો છોકરો અથવા કાકા મામાની છોકરીની છોકરી મરી જાયેતો શોક ક્યાંહાં લગી રાખે? વં ૧૨, ૧૯

ન્યારે કોઈની તોખમોમાંનો જોવો કે જુદા એકીનવાળો તથા જુદા મજલખવાળો મરી જાયેતો તે સપેનામીનોની કેટલી પેદાએશને રીમન કરેછે? વં ૧૨, ૨૧-૨૪

નસો બિજી ચીજને લાગે તેને લગતી બાબદો તથા

રીમની દૂર કરવાને લગતી બાબદો.

મુવેલાંના કાલબુદને આધેલું પક્ષિ જે ગ્રાડ ઉપર ઓકે અથવા હધાર નાખે, તે ગ્રાડ કાપી છોલી સાફસુફ કરીને જે માણસ આતશને માટે તેનું લાકડું વાપરેતો તેની સજ શું? વં ૫, ૧-૩

કુતરૂં, વરૂં, પક્ષિ, માંખ, પવન ઇત્યાદિથી લઈ જવાએલો નસો જે માણસને રીમન કરેતો તેથી શું થાય? વં ૫, ૪

કોઈ ખેતરને પેહેલ્લી, બિજી, ત્રીજી, ચોથી ભરતમે પાણી પાયા પછી જે કોઈ નસો ત્યાંહાં દીસેતો શું કરવું? વં ૫, ૫—૭

પુરૂષો તથા બાઈડીઓની ભર મિજલસ બેઠેલી હોય તેમાંથી જે કોઈ ગુજરેતો, દરજ નસુશ તે બેઠેલાંઓમાંના કુટલાંની ઉપર ધસારો કરેછે? વં ૫, ૨૭—૩૨

જે કોઈ નાપાક આશ્મોગ દરવંદ તે મિજલસમાં ગુજરેતો સપેનામીનોની કુટલી પેદાએશને હમરીત તથા પતરીત કરે? વં ૫, ૩૫—૩૮

મુવેલાં માણસના ખિછાના, ચાદર તથા ઓઢણા ઉપર દરજ નસુશ કુટલો દોડેછે? વં ૭, ૧૦—૧૧

વસ્ત્રને મુવેલાં માણસનો નસો લાગેતો તે કેમ પાક થાય? વં ૭, ૧૨—૧૫

જે કોઈ શખ્સ મુવેલાં માણસનો નસો ખાએ તે કેમ પાક થાય? વં ૭, ૨૩—૨૪

મુવેલાં માણસના નસાને હોમ લાગેતો તે કેમ પાક થાય? વં ૬, ૪૨—૪૩

લાકડાંને મુવેલાં માણસનો નસો લાગો હોએતો તે કેમ પાક થાય? વં ૭, ૨૮—૩૧

અનાજને તથા ધાંસ ચારાને મુવેલાં માણસનો નસો લાગો હોએતો તે કેમ પાક થાય? વં ૭, ૩૨—૩૫

ગુજરેલાં માણસના નસાને ખાવાના વાસણ લાગેતો તે કેમ પાક થાય? વં ૭, ૭૩—૭૫

ગુજરેલાં માણસના નસાને જે ગાયે ખાએતો તે કેમ પાક થાય? વં ૭, ૭૬—૭૭

એક વરસ ધર્મિગએલા સુક્કા નસાની નજદીક જે શખ્સ ઉભો રહે તે કેમ પાક થાય? વં ૮, ૩૩—૩૪

જે શખ્સ મુવેલાં માણસના નસાને અડકે તે કેમ પાક થાય? વં ૮, ૩૫—૭૨

રીમન નાહાતી વખતે રીમન નાહાનાર શખ્સના માથાંનાં ટાલકાં ઉપર જ્યારે ચોખું પાણી લાગે ત્યારે દરજ નસુશ ક્યાંહાં દોડી જાયછે? વં ૮, ૪૧

જ્યારે તેની પેશાની ઉપર ભવાંને ચોખું પાણી લાગે ત્યારે દરજ નસુશ ક્યાંહાં દોડી જાયછે? વં ૮, ૪૨

જ્યારે તેના માથાંની પછવાડે બોચી ઉપર ચોખું પાણી લાગે ત્યારે દરજ નસુશ ક્યાંહાં દોડી જાયછે? વં ૮, ૪૩

જ્યારે ગાલ (અથવા ચેહેરા) ને લાગે ત્યારે? વં ૮, ૪૪

જ્યારે જમણા કાનને લાગે ત્યારે? વં ૮, ૪૫

જ્યારે ડાભા કાનને લાગે ત્યારે ? વંં ૮, ૪૬

જ્યારે જમણી ખાંધને લાગે ત્યારે ? વંં ૮, ૪૭

જ્યારે ડાભી ખાંધને લાગે ત્યારે ? વંં ૮, ૪૮

જ્યારે જમણી ખગલને લાગે ત્યારે ? વંં ૮, ૪૯

જ્યારે ડાભી ખગલને લાગે ત્યારે ? વંં ૮, ૫૦

જ્યારે છાતીને લાગે ત્યારે ? વંં ૮, ૫૧

જ્યારે પીઠ (અથવા ખરદા) ને લાગે ત્યારે ? વંં ૮, ૫૨

જ્યારે જમણા થાનને લાગે ત્યારે ? વંં ૮, ૫૩

જ્યારે ડાભા થાનને લાગે ત્યારે ? વંં ૮, ૫૪

જ્યારે જમણી પાંસળીને લાગે ત્યારે ? વંં ૮, ૫૫

જ્યારે ડાભી પાંસળીને લાગે ત્યારે ? વંં ૮, ૫૬

જ્યારે જમણા થાપાને લાગે ત્યારે ? વંં ૮, ૫૭

જ્યારે ડાભા થાપાને લાગે ત્યારે ? વંં ૮, ૫૮

જ્યારે પીડુને લાગે ત્યારે ? વંં ૮, ૫૯

જ્યારે જમણી જંગને લાગે ત્યારે ? વંં ૮, ૬૦

જ્યારે ડાભી જંગને લાગે ત્યારે ? વંં ૮, ૬૧

જ્યારે જમણા ઘૂંટણને લાગે ત્યારે ? વંં ૮, ૬૨

જ્યારે ડાભા ઘૂંટણને લાગે ત્યારે ? વંં ૮, ૬૩

જ્યારે જમણા પગના ટેટાંને લાગે ત્યારે ? વંં ૮, ૬૪

જ્યારે ડાભા પગના ટેટાંને લાગે ત્યારે ? વંં ૮, ૬૫

જ્યારે જમણાં પગના નળાને લાગે ત્યારે ? વંં ૮, ૬૬

જ્યારે ડાભા પગના નળાને લાગે ત્યારે ? વંં ૮, ૬૭

જ્યારે જમણા પગની પાટલીને લાગે ત્યારે ? વંં ૮, ૬૮

જ્યારે ડાભા પગની પાટલીને લાગે ત્યારે ? વંં ૮, ૬૯

જ્યારે જમણા પગના તળિયાંને લાગે ત્યારે ? વંં ૮, ૭૦

જ્યારે ડાભા પગના તળિયાંને લાગે ત્યારે ? વંં ૮, ૭૦

જ્યારે જમણા પગના આંગલાંને લાગે ત્યારે ? વંં ૮, ૭૧

જ્યારે ડાભા પગના આંગલાંને લાગે ત્યારે ? વંં ૮, ૭૧

ત્યાર પછી કીહા અવસ્તાના કંલામો ચોજદાગ્રેગર લણે અને રીમન નાહાનારને
લણાવે ? વંં ૮, ૭૨

જંગલમાં જો કોઈ નસાને અડકે તો તે કેમ પાક થાય? વં ૮, ૯૭—૧૦૩
જો રીમન થયેલો શખ્સ રસ્તામાં ચાલતાં પાણીના ઝરાને અડકે તો તેની શું
સજા? વં ૮, ૧૦૪—૧૦૫

જો રીમન થયેલો શખ્સ રસ્તામાં ચાલતાં ઝાડપાનને અડકે તો તેની શું સજા?
વં ૮, ૧૦૬—૧૦૭

ગુજરી ગએલાંના નસા સાથે આમેજ થયેલો શખ્સ કેમ પાક થઈ શકે? વં
૯, ૧—૩૬

ગુજરી ગએલાંના નસા સાથે આમેજ થયેલા શખ્સને જ ચોજદાથ્રેગર પાક કરે
તે કેવો હોવો જોઈએ? વં ૯, ૧—૨

ખરશનૂમગાહ (ધ્યાને ખરશનૂમ આપવાની જગા) કેવી હોવી જોઈએ? વં ૯, ૩
આતશ, પાણી, ખરસમ તથા અશો માણસથી ખરશનૂમગાહ કેટલી દૂર હોવી
જોઈએ? વં ૯, ૪—૫

ખરશનૂમગાહમાં બધા મલીને કેટલા ખાડા ખોદવા જોઈએ? અને તે કેટલા
હંડા તથા એક ખીજથી કેટલે છેટે? વં ૯, ૬—૯

એક કદમ તે કેટલું? વં ૯, ૮ ત્રણ કદમ તે કેટલું? વં ૯, ૯
(ત્રણ) કદમ એક ખિજ સાથે જોડીને લંબાઈમાં મુકાયે તે કેટલું? વં ૯, ૯
ખરશનૂમગાહમાં ખાડાઓ ખોદીયા પછી તે ખાડાઓની આસપાસ બંધી મ-
લીને કેટલી કશ ખેંચવી જોઈએ અને તે કેવી રીતે? વં ૯, ૧૦—૧૧

તે ખાડા ઉપર આવ્યા પછી અવસ્તાના કીહા કલામો ચોજદાથ્રેગર ભણે અને
રીમન નાહાનારને ભણાવે? વં ૯, ૧૨

તે ભણ્યાથી દરજ નસુશ ઉપર કેવી અસર થાયછે? વં ૯, ૧૩

રીમન નાહાનારને નીરંગ શામાં લઇને નામવો જોઈએ? વં ૯, ૧૪

ગુજરી ગએલાંના નસા સાથે આમેજ થયેલા શખ્સે ખરશનૂમગાહમાં રીમન
નાહાયા પછી કેટલા દાહાડા સુધી એકાંત જગાએ બેસવું જોઈએ? વં ૯, ૩૩—૩૬
નાહાનમાં બેઠાને કેટલા દાહાડા થયા પછી પેહેલો નવસો નાહે? વં ૯, ૩૩
ખિજો નવસો તથા ત્રીજો નવસો ક્યારે નાહાવો? વં ૯, ૩૪—૩૫

જો ચોજદાથ્રેગર રીમન થયેલા માણસની રીમની ઉતારીને પાક કરે તેણે પો-
તાની મેહેનતને માટે શું ફી લેવી? વં ૯, ૩૭—૩૮

રીમની ઉતારનાર ચોજદાથ્રેગરને તેની ઠેરવેલી ફી આપવાને નહીં બનેતો?
વં ૯, ૩૯

રીમની ઉતારનાર યોજદાથ્રેગરને તેની મેહેનતનું કાંઈ નહીં આપ્યાંથી જો તેને નાખુશ કરેતો ? વં ૦ ૯, ૪૦—૪૧

રીમની ઉતારનાર યોજદાથ્રેગર કોણ કોણને ખુશાલ કરેછે ? વં ૦ ૯, ૪૨

રીમન થએલા શખ્સની રીમની ઉતારનાર યોજદાથ્રેગરને તેના ગુજરવા પછી પેલી જહાંનમાં શું બદલો મળેછે ? વં ૦ ૯, ૪૩—૪૪

જો કોઈ નાવાકેડૂ યોજદાથ્રેગર રીમની નહવાડેતો તેથી તે રીમન નાહનારને શું નુકસાની થાયેછે ? વં ૦ ૯, ૪૭—૪૮

નાવાકેડૂ રીમની ઉતારનાર યોજદાથ્રેગરને કેવી સજા થટેછે ? વં ૦ ૯, ૪૯

નાવાકેડૂ રીમની ઉતારનાર યોજદાથ્રેગરથી શેહેરમાં શું ખરાબી થાયેછે ? વં ૦ ૯, ૫૧—૫૩

તે ખરાબી કેમ દૂર થઈ શકે ? વં ૦ ૯, ૫૪—૫૭

મુવેલાં ઉપરથી જીવતાં ઉપર દરજ નસુશ ધસારો કરે તેને કેમ દૂર કરીએ ? વં ૦ ૯, ૪૫—૪૬; વં ૦ ૧૦, ૧—૨

ગાથામાં ખિશામૂત ધમ્મિને બે વાર ભણવાના કીહા અવસ્તા ? વં ૦ ૧૦, ૩—૪

ગાથામાં ત્રિશામૂત ધમ્મિને ત્રણ વાર ભણવાના કીહા અવસ્તા ? વં ૦ ૧૦, ૭—૮

ગાથામાં ચત્રુશામૂત ધમ્મિને ચાર વાર ભણવાના કીહા અવસ્તા ? વં ૦ ૧૦, ૧૧—૧૨

ગાથામાં ખિશામૂત, ત્રિશામૂત, ચત્રુશામૂત ધમ્મિને બે, ત્રણ, ચારવાર ભણવાના અવસ્તાના કલામોની ખુબી શું ? વં ૦ ૯, ૪૬; વં ૦ ૧૦, ૧૬—૧૭

ઘેર, આતશ, પાણી, જંમીન, ગાયે ઢોર, ઝોરવર, નર, નારી ઇત્યાદિને પાક કરવાં હોએતો કેમ કરીએ ? વં ૦ ૧૧, ૧—૮

ઘેરને તથા આતશને પાક કરવામાટે અવસ્તાના કીહા કલામો ભણવા ? વં ૦ ૧૧, ૪

પાણી તથા જંમીનને પાક કરવું હોએતો અવસ્તાના કીહા કલામો ભણવા ? વં ૦ ૧૧, ૫

ગાયે ઢોરને પાક કરવાં હોએતો અવસ્તાના કીહા કલામો ભણવા ? વં ૦ ૧૧, ૬

ઝોરવરને પાક કરવાં હોએતો અવસ્તાના કીહા કલામો ભણવા ? વં ૦ ૧૧, ૬

નર તથા નારીને પાક કરવાં હોએતો અવસ્તાના કીહા કલામો ભણવા ? વં ૧૧—૭

તે કલામો ભણ્યાથી કોણ કોણની શિકસ્તગી થાયેછે ? વં ૦ ૧૧, ૯—૧૯

નસેસાલારને લગતી બાબદો.

દીનનું ફરમાન તોડીને મુવેલી લાથને એપ્પલો લઈજનાર નસેસાલારની રેહેવાની જગો ક્યાંહાં હોવી જોઈએ? વં ૩, ૧૫

ઉપર જણાવેલા નસેસાલારની રેહેવાની જગો આતશ, પાણી, ખરસમ તથા અશો માણસથી કેટલી દૂર હોવી જોઈએ? વં ૩, ૧૬—૧૭

એવા નસેસાલારની રેહેવાની જગો કેવી હોવી જોઈએ? વં ૩, ૧૮

તેને ખોરાક તથા પેહેરવાના કપડાં કેવાં આપવાં? વં ૩, ૧૯

તે દીનનું ફરમાન તોડનાર નસેસાલાર જ્યારે ખુદો થાય ત્યારે તેને શિક્ષા શું કરવી? વં ૩, ૨૦.

જ નીરંગથી નસેસાલાર પોતાના બદનને પાક કરે તે નીરંગ કાણનો હોવો જોઈએ? વં ૮, ૧૨—૧૩

નસાવાળી ચીજને તથા રસીવાળાં હાડકાંએને રખડતાં

રખડતાં નહીં કરવાને લગતી બાબદો.

જે કોઈ શખ્સ સહથી નાંધેલી આંગલીના સહથી ઉપરના સાંધે જટલું બી રસી ઝરફતું હાડકું રખડતું નાખી દેતો તેની સજા શું? વં ૬, ૧૦—૧૧

જે કોઈ શખ્સ વચલી આંગલીના સહથી ઉપરના સાંધે જટલુંબી રસી ઝરફતું હાડકું રખડતું નાખી દેતો તેની સજા શું? વં ૬, ૧૨—૧૩

જે કોઈ શખ્સ સહથી મ્હોટી આંગલીના સહથી ઉપરના સાંધે જટલુંબી રસી ઝરફતું હાડકું રખડતું નાખી દેતો તેની સજા શું? વં ૬, ૧૪—૧૫

જે કોઈ શખ્સ હાથના આંગલાં જટલું મ્હોટું અથવા પાંસળી જટલું મ્હોટું રસી ઝરફતું હાડકું રખડતું નાખી દેતો તેની સજા શું? વં ૬, ૧૬—૧૭

જે કોઈ શખ્સ બે આંગલી જટલું અથવા બે પાંસળી જટલું મ્હોટું રસી ઝરફતું હાડકું રખડતું નાખી દેતો તેની સજા શું? વં ૬, ૧૮—૧૯

જે કોઈ શખ્સ બાજુના જટલું અથવા થાપા જટલું મ્હોટું રસી ઝરફતું હાડકું રખડતું નાખી દેતો તેની સજા શું? વં ૬, ૨૦—૨૧

જે કોઈ શખ્સ માણસના માથાં જટલું મ્હોટું રસી ઝરફતું હાડકું રખડતું નાખી દેતો તેની સજા શું? વં ૬, ૨૨—૨૩

જે કોઈ શખ્સ મુવેલાં માણસના ઘડિયા કુતરાના રસી ઝરફતાં તમામ તનને નાખી દેતો તેની સજા શું? વં ૬, ૨૪—૨૫

મુવેલાં માણસના હાડકાંને ક્યાંહાં લઈ જઈએ? તથા તેને ક્યાંહાં મેલીએ?
વં ૬, ૪૯—૫૧

પાણીમાં પડેલા નસાને લગતી બાબદો.

પગે ચાલતાં કે દોડતાં કે ઘોડેસ્વાર જતાં કે ગાડીમાં જતાં એ પાણીમાં નસો જણાએ તો કેમ કરવું? વં ૬, ૨૬—૨૭

એ તે નસો કાઢીને ફિણુફિણુ થઈ ગયેલો હોય તો શું કરવું? વં ૬, ૨૮—૨૯

થમ બંધિયાર પાણીમાં દરૂજ નસુશ પોતાની નજીસાઈ કેટલી ફેલાવેછે?

વં ૬, ૩૦—૩૨

કુવાના પાણીમાં દરૂજ નસુશ પોતાની નજીસાઈ કેટલી ફેલાવેછે? વં ૬, ૩૩—૩૫

બરફના તથા ઘરાંના પાણીમાં દરૂજ નસુશ પોતાની નજીસાઈ કેટલી ફેલાવેછે?

વં ૬, ૩૬—૩૮

વેહેતાં તથા દોડતાં પાણીમાં દરૂજ નસુશ પોતાની નજીસાઈ કેટલી ફેલાવેછે?

વં ૬, ૩૯—૪૧

પાણીમાં નસો નાખનારા કેમ પાક થાયે? વં ૭, ૨૫—૨૭

આતશમાં નસો પડેલો હોય તેને લગતી બાબદો.

આતશમાં નસો નાખનારા કેમ પાક થાયે? વં ૭, ૨૫—૨૭

નસો બાલવાના કામ કેવાં ગણાયે? વં ૧, ૧૭

પગે ચાલતાં કે દોડતાં કે ઘોડા ઉપર બેસીને જતાં કે ગાડીમાં બેસીને જતાં રસ્તામાં નસો બાલતા આતશને જોએતો શું કરવું? વં ૮, ૭૩—૭૮

જે શખ્સ નસો બાલતા આતશને દાદગાહમાં લઈ જાયે તેને પેલી જહાંનમાં શું બદલો મળે? વં ૮, ૮૧

જે શખ્સ નજીસાઈ પકાવતા આતશને દાદગાહમાં લઈ જાયે તેને પેલી જહાંનમાં શું બદલો મળે? વં ૮, ૮૨

જે શખ્સ આતશમાં નજીસાઈ નાખે તે શાની બરાબર ગણાયે? વં ૧૬, ૧૭

હર નસો ધત્યાને સુકકો નસો, જેમ કેનખ, બાલ ધત્યાફિને લગતી બાબદો.

કીઓ શખ્સ ગોયા દરદને ધજજે? વં ૧૭, ૧—૩

કાતરેલાં ખાલ તથા નખને અશો માણસથી, આતશથી, પાણીથી તથા ખરસ-
મથી કેટલા દૂર લઈ જવા જોઈએ? વં ૧૭, ૪

ખાલને વાસ્તે ખાડો કેટલો હુંડો ખોદવો? તથા અવસ્તાના કીયા કલામો
ભણવા? વં ૧૭, ૫

ત્યાર પછી તે ખાડાની આસપાસ કેટલી કશ ખેંચવી? તથા અવસ્તાના કીયા
કલામો ભણવા? વં ૧૭, ૬

નખને માટે ખાડો ક્યાંહાં તથા કેટલો હુંડો ખોદવો? તથા અવસ્તાના કીયા
કલામો ભણવા? વં ૧૭, ૭

ત્યાર પછી તે ખાડાની આસપાસ કેટલી કશ ખેંચવી? તથા અવસ્તાના કીયા
કલામો ભણવા? વં ૧૭, ૮

નખને પરહેજ્યાથી દેવની શિક્સ્તગી કેમ થાયે? વં ૧૭, ૯

નખને નહી પરહેજ્યાથી દેવની જીત કેમ થાયે? વં ૧૭, ૧૦

મુરદાને જમીનમાં દાટવાની તથા દાટીને તેની ઊપર કબર

ખાંધવા બાબેની મનાઈને લગતી બાબદો.

જમીનની કેહી જગા બિજી મરતમે ધણીજ નાખુશ છે? વં ૩, ૮

જમીનની કેહી જગા ત્રીજી મરતમે ધણીજ નાખુશ છે? વં ૩, ૯

કીચ્ચો શખ્સ જમીનને પેહેલી મરતમે તથા બિજી મરતમે ધણીજ ખુશી સાથે
ખુશાલ કરેછે? વં ૩, ૧૨—૧૩

દાટેલાં મુરદાને અરધું વરસ સુધી ખોદી બાહાર નહી કાઢાડે તેની સજા શું?
વં ૩, ૧૬

દાટેલાં મુરદાને એક વરસ સુધી ખોદી બાહાર નહી કાઢાડે તેની સજા શું?
વં ૩, ૩૭

દાટેલાં મુરદાને બે વરસ સુધી ખોદી બાહાર નહી કાઢાડે તેની સજા શું? તેની
તોજશ શું? તથા તેનું કેમ પાક થવું? વં ૩, ૩૮—૩૯

જમીનમાં નસો દાટવાનાં કામ કેવાં ગણાયે? વં ૧, ૧૩

કેટલી મુદત સુધી જમીન ઉપર મુરદું પડી રેલા પછી તે જમીન પાક ગણાયે?
વં ૭, ૪૫—૪૬

કેટલી મુદત સુધી જમીનની અંદર મુરદું દબેલું પડી રેલા પછી તે જમીન
પાક થાયે? વં ૭, ૪૭—૪૮

કેટલી મુદત સુધી જમીનની ઉપર કબજામાં મુરદું દાટેલું પડી રેલા પછી તે જમીન પાક થાય? વં ૭, ૪૬—૫૦

કબજાને તદ્દન ભાંગી નાખ્યાથી કેટલું સવાખ લાગે? વં ૭, ૫૧—૫૨

કુતરાંને લગતી બાબદો.

કુતરાથી લઈ જવાયેલો નસો શું માણસને રીમન કરેછે? વં ૫, ૩

કુતરાથી લઈ જવાયેલો નસો જે માણસને રીમન કરેતો તેથી શું થાય? વં ૫, ૪

કોઈ ખેતરને ત્રણ ચાર વખત પાણી પાયા પછી, જે કોઈ કુતરું તે ખેતરમાં નસો ધસડી લાવેતો શું કરવું? વં ૫, ૫—૭

માણસોની જમીનમાં જે કોઈ કુતરું મરી જાયેતો કેટલાં જણની ઉપર દરજ નસુશ ધસારો કરેછે? વં ૫, ૨૬—૩૪

જે મુકામમાં ચોજદાશ્રેયગરીનું કામ ચાલતું હોય ત્યાંહાં જે કોઈ કુતરું મરી જાયેતો કેમ કરવું? વં ૫, ૩૬—૪૦

ઉપર જણાવેલાં મુકામમાંથી બહાર કાઢાડી લઈ ગયેલા આતશ, ખરસમ, તશત, હોમ ઇત્યાદિ પાછું ક્યારે લાવી શકાય? વં ૫, ૪૧—૪૨

જે ઠેરવેલી મુદતની આગમચ આતશ, ખરસમ, તશત, હોમ ઇત્યાદિ લાંબામાં આવેતો તેની સજ શું? વં ૫, ૪૩—૪૪

જે જગો ઉપર મુવેલું કુતરું પડી રહે તે જગો ક્યારે પાક થાય? વં ૬, ૧—૨

જે જગો ઉપર મુવેલું કુતરું પડી રહેલું હોય તે જગો ઉપર એક વરસ થયા આગમચ ખેતી કરે તથા પાણી સીપેતો શું થાય? વં ૬, ૩

તેને માટે સજ શું? વં ૬, ૪—૫

મુવેલાં કુતરાંના નસાને જે હોમ લાગેતો તે કેમ પાક થાય? વં ૬, ૪૨—૪૩

મુવેલાં કુતરાંનો નસો વચ્ચેને લાગેતો તે કેમ પાક થાય? વં ૭, ૧૨—૧૫

મુવેલાં કુતરાંનો નસો જે કોઈ ખાયેતો તે કેમ પાક થાય? વં ૭, ૨૩—૨૪

મુવેલાં કુતરાંનો નસો લાકડાંને લાગો હોયેતો તે કેમ પાક થાય? વં ૭, ૨૬—૩૧

મુવેલાં કુતરાંનો નસો જુદી જુદી જાતના અનાજને તથા ઘાંસ ચાસાને લાગો હોયેતો તે કેમ પાક થાય? વં ૭, ૩૨—૩૫

મુવેલાં કુતરાંનો નસો ખાવાના વાસણને લાગેતો તે કેમ પાક થાય? વં ૭, ૭૩—૭૫

મુવેલાં કુતરાંનો નસો જે ગાયે ખાયેતો તે કેમ પાક થાય? વં ૭, ૭૬—૭૭

લાંકડાનાં બાંધેલાં ઘેરમાં અથવા ગ્રાવલીના છાપરાંતળે કુતરું મરી જાયેતો કેમ કરવું? વં ૮, ૧—૩

દિવસને વખતે અંધારું થઈ ગયું હોય, અથવા સોફાન થતું હોય, અથવા બરફ પડતો હોય અને ઘેરમાં કુતરું મરી જાયેતો કેમ કરવું? વં ૮, ૪—૫

મુવેલું કુતરું આતશથી, પાણીથી, ખરસમથી તથા અસો માણસથી કેટલું દૂર રાખે? વં ૮, ૬—૭

મુવેલું કુતરું જે રસ્તેથી લઈ જવામાં આવે તે રસ્તો ત્યારે વપડાયે? વં ૮, ૧૪—૨૨

મુવેલાં કુતરાંના નસાને જે શખ્સ અડકે તે કેમ પાક થાયે? વં ૮, ૩૫—૭૨

સપેનામીનોની ક્ષુદ્ર પેદાએશ હારેમનની સાંભે થાયેછે? વં ૧૩, ૧—૨

“વંદ્રહાપર” નામના કુતરાને જે કોઈ શખ્સ મારેતો તેથી શું થાયે? વં ૧૩, ૩

“વંદ્રહાપર” નામના કુતરાને મારેતો તેની સજા શું? વં ૧૩, ૪

પશુની સંભાલ રાખનારા, મોહોલ્લાની ચોકી કરનારા, વોહુ-નક્કગ ઈત્યાદિ કુતરાઓને જે કોઈ મારે તેને શું ખમવું પડે? વં ૧૩, ૮—૯

પશુની સંભાલ રાખનારા કુતરાને જે શખ્સ જખમી કરે, અથવા તેનો કાન કાપી નાખે, અથવા તેને લંગડો કરેતો તેને શું કાંઈ સજા છે? વં ૧૩, ૧૦

મોહોલ્લાની ચોકી કરનારા કુતરાને જે શખ્સ જખમી કરે, અથવા તેનો કાન કાપી નાખે, અથવા તેને લંગડો કરેતો તેને શું કાંઈ સજા છે? વં ૧૩, ૧૧

પશુની સંભાલ રાખનારા કુતરાને જે શખ્સ જન જતો રહે તેવો ફટકો મારેતો તેને શું સજા? વં ૧૩, ૧૨

મોહોલ્લાની ચોકી કરનારા કુતરાને જે શખ્સ જન જતો રહે તેવો ફટકો મારેતો તેની સજા શું? વં ૧૩, ૧૩

વોહુ-નક્કગ કુતરાને જે શખ્સ જન જતો રહે તેવો ફટકો મારેતો તેની શું સજા? વં ૧૩, ૧૪

તઉરન કુતરાને જે શખ્સ જન જતો રહે તેવો ફટકો મારેતો તેની શું સજા? વં ૧૩, ૧૫

જળુ, વીળુ, સુકરન, ઉરપિ ઈત્યાદિ કુતરાઓને જન જતો રહે તેવો ફટકો મારેતો તેની શું સજા? વં ૧૩, ૧૬

પશુની સંભાલ રાખનાર અથવા ભરવાડના કુતરાનું કાંમ શું? વં ૧૩, ૧૭

મોહોલ્લાની ચોકી કરનાર કુતરાનું કાંમ શું? વં ૧૩, ૧૮

વોહુ-નજગ કુતરાનું કાંમ શું? વં ૧૩, ૧૬

પશુની સંભાલ રાખનારા તથા મોહોલ્લાની ચોકી કરનારા કુતરાને જે શખ્સ ખરાબ ખોરાક આપે તેને કટલો ગુનાહ લાગે? વં ૧૩, ૨૦—૨૧

વોહુ-નજગ કુતરાને તથા તઉરન કુતરાને જે શખ્સ ખરાબ ખોરાક આપે તેને કટલો ગુનાહ લાગે? વં ૧૩, ૨૨—૨૩

પશુની સંભાલ રાખનારા તથા મોહોલ્લાની ચોકી કરનારા કુતરાને જે શખ્સ ખરાબ ખોરાક આપે તેની સજા શું? વં ૧૩, ૨૪—૨૫

વોહુ-નજગ કુતરાને તથા તઉરન કુતરાને જે શખ્સ ખરાબ ખોરાક આપે તેની સજા શું? વં ૧૩, ૨૬—૨૭

કુતરાનો લાએક ખોરાક શું? વં ૧૩, ૨૮

જે કાઈ કુતરો હરખાએલો થાએતો કેમ કરવું? વં ૧૩, ૩૫

જે કાઈ કુતરો અવાચક કે હરખાએલો થાએ, અને તેને માટે ડાકટરનો ઉપાય શોધતાં મલી નહી શકેતો કેમ કરવું? વં ૧૩, ૨૬—૩૧

તે હરખાએલો કુતરો કાઢને ડાપું નહી મારે તે ખાએ જોઈતી તદખીર નહી કરેતો? વં ૧૩, ૩૧

જે તે ઘેલા અથવા હરખાએલા કુતરા ખાએ જોઈતી સંભાલ નહી રાખ્યાથી તે કુતરો કુવામાં અથવા હંડા ખાડામાં પડેતો? વં ૧૩, ૩૮

જે કાઈ હરખાએલો કુતરો પેહેલીવાર કાઈ માણસને ડાપું મારે, ધડિયા પશુને કરડીને મારી નાખેતો શું કરવું? વં ૧૩, ૩૨

જે બિજીવાર તેમ કરેતો? વં ૧૩, ૩૨. જે ત્રીજીવાર તેમ કરેતો? વં ૧૩, ૩૩

જે ચોથીવાર તેમ કરેતો? વં ૧૩, ૩૩. જે પાંચમીવાર તેમ કરેતો? વં ૧૩, ૩૪

દાદાર હોરમજદે કુતરાને કેવો તથા શામાટે પેદા કીધો? વં ૧૩, ૩૬—૪૦

નર કુતરો અને માદા વર, નર વર અને માદા કુતરી એઓના ખચ્યાઓમાંનું વધારે મોતકારક કયું? વં ૧૩, ૪૧

એ ખચ્યાઓ કેવાં નીવરેછે? વં ૧૩, ૪૨—૪૩

કુતરાની કટલી ખાસિયત હોએછે અને તે કેઈ કેઈ? વં ૧૩, ૪૪—૪૮

કુતરું મરી જાય ત્યારે તેનો જાન ક્યાંહાં જાયછે? વં ૧૩, ૫૦—૫૧

પશુની પાસખાની કરનારા અથવા મોહોલ્લાની ચોકી કરનારા કુતરાને નહી અવાએ તેવું સુઝું હાડકું, અથવા જીલ દાઝી જાય તેવો ગરમ ખોરાક આપ્યાથી કટલું પાપ લાગે? વં ૧૫, ૩—૪

હમેલદાર કુતરીને મારયાથી અથવા તેને ખીહીવડાવ્યાથી કેટલું પાપ લાગે?
વં ૧૫, ૫—૬

જે કાઈ કારખાનામાં કુતરી વીઆએતો તેનું પોષણ કાણ કરે? તથા ક્યાંહાં
સુધી કરે? વં ૧૫, ૨૦—૨૧ જે તેનું પોષણ નહીં કરેતો? વં ૧૫, ૨૨

જે કાઈ કુતરી ઉઠના તમેલામાં વીઆએતો તેનું પોષણ કાણ કરે? તથા ક્યાંહાં
સુધી કરે? વં ૧૫, ૨૩—૨૪ જે તેનું પોષણ નહીં કરેતો? વં ૧૫, ૨૫

જે કાઈ કુતરી ઘોડાના તમેલામાં વીઆએતો તેનું પોષણ કાણ કરે? તથા ક્યાંહાં
સુધી કરે? વં ૧૫, ૨૬—૨૭ જે તેનું પોષણ નહીં કરેતો? વં ૧૫, ૨૮

જે કાઈ કુતરી ગાયના તમેલામાં વીઆએતો તેનું પોષણ કાણ કરે? તથા ક્યાંહાં
સુધી કરે? વં ૧૫, ૨૯—૩૦ જે તેનું પોષણ નહીં કરેતો? વં ૧૫, ૩૧

જે કાઈ કુતરી પશુને બેસવાની જગામાં વીઆએતો તેનું પોષણ કાણ કરે? તથા
ક્યાંહાં સુધી કરે? વં ૧૫, ૩૨—૩૩ જે તેનું પોષણ નહીં કરેતો? વં ૧૫, ૩૪

જે કાઈ કુતરી ધાંસની ગંજીમાં વીઆએતો તેનું પોષણ કાણ કરે? તથા ક્યાંહાં
સુધી કરે? વં ૧૫, ૩૫—૩૬ જે તેનું પોષણ નહીં કરેતો? વં ૧૫, ૩૭

જે કાઈ કુતરી ભોંચેરાંમાં વીઆએતો તેનું પોષણ કાણ કરે? તથા ક્યાંહાં સુધી
કરે? વં ૧૫, ૩૮—૩૯ જે તેનું પોષણ નહીં કરેતો? વં ૧૫, ૪૦

અગરજે કાઈ કુતરી ખેતરમાં અથવા ગાયે ઢોરને ચરવાની જગામાં વીઆએતો
તેનું પોષણ કાણ કરે? તથા ક્યાંહાં સુધી કરે? વં ૧૫, ૪૧—૪૩

કુતરાંનાં બચ્ચાં પોતાની હુશિયારીમાં આવેલાં ક્યારે સમજવાં? વં ૧૫, ૪૪—૪૫
જે કુતરાંને વળગાવવાં હોએતો કેમ કરવું? વં ૧૫, ૪૬—૪૮

હમેલદાર કુતરીને જે કાઈ મારેતો તેની સજા શું? વં ૧૫, ૫૦—૫૧

જમીન ઉપર બિજી મરતબે ફેલી જગા ધણીજ નાપુશ છે? વં ૩, ૮

કીચો શખ્સ પેહેલી મરતબે આએ જમીનને ધણીજ પુશાલ કરેછે? વં ૩, ૧૨

દાટેલાં કુતરાંને ચરધું વરસ સુધી જમીનમાંથી ખોદી ખાહાર નહીં કાઢાડેતો
તેની સજા શું? વં ૩, ૩૬

દાટેલાં કુતરાંને એક વરસ સુધી જમીનમાંથી ખોદી ખાહાર નહીં કાઢાડેતો
તેની સજા શું? વં ૩, ૩૭

દાટેલાં કુતરાંને બે વરસ સુધી જમીનમાંથી ખોદી ખાહાર નહીં કાઢાડેતો તેની
સજા શું? તેની તોજશ શું? તેનું કેમ પાક થવું? વં ૩, ૩૮—૩૯

ઉદ્ર ઈચ્છાને સગે આખીને લગતી બાબદ.

ઉદ્ર ઈચ્છાને સગે આખીને મારી નાખ્યાથી શું ખરાખી થાયછે ? વં ૧૩, ૫૧-૫૨

ઉદ્ર ઈચ્છાને સગે આખીને મારી નાખ્યાથી જે ખરાખી ઉત્પન્ન થાય તે કેમ દૂર થઈ શકે ? વં ૧૩, ૫૩-૫૬

ઉદ્ર ઈચ્છાને સગે આખીને જે શખ્સ જન જતો રહે તેવો જોરથી ફૂટકો મારેતો તેની સજ શું ? વં ૧૪, ૧-૧૭

ઓરતને લગતી બાબદો.

હમેલવાળી તથા સુવાવડી ઓરતને લગતી બાબદો.

હમેલદાર બાયડીના પેટમાં બચ્ચું બંધાયા પછી તેણીની સાથે સોહોખત કી-ધાથી, જે તેણીના હમેલને નુકસાન થાયતો કેટલું પાપ લાગે ? વં ૧૫, ૮

હમેલદાર બાયડી મુવેલું છોકરું જણે ત્યારે શું કરવું ? તથા તેણીને કેવી જગાએ રાખવી ? વં ૫, ૪૫-૪૬

ઉપર જણાવેલી બાયડીની જગા આતશ, પાણી, ખરસમ તથા અશો માણ-સથી કેટલી દૂર હોવી જોઈએ ? વં ૫, ૪૭-૪૮

મુવેલું છોકરું જનનારી ઓરતને સઉથી પેહેલાં કીઓ ખોરાક આપવો ? તથા કે-ટલા દાહાડા થયા પછી ગોશ્ત, અનાજ તથા દારૂનો ખોરાક આપવો ? વં ૫, ૫૦-૫૪

જે કોઈ સુવાવડી ઓરતને તાપની હાલતમાં તરસ લાગેતો શું તે પાણી પીએ ? વં ૭, ૭૦-૭૧

જે તે બાબે જોઈતી સંભાલ નહી રાખેતો તેની શું સજ ? વં ૭, ૭૨

ત્રણ દાહાડા થયા પછી મુવેલું છોકરું જનનારી સુવાવડી ઓરત બિજ કેટલા દાહાડા થોભીને ઘેરના સામાનને તથા માણસોને અડકે ? વં ૫, ૫૫-૫૬

તે ઓરતના કપડાં ઘોઈ લીધા પછી આશ્રવન, રથેશ્તાર, ખુરજીગર ઇત્યાદિના કામમાં શું આવી શકે ? વં ૫, ૫૭-૫૮

શું તે કપડાં દસ્તાનવાળી ઓરતના કે અજીહું સાફ કરવાના કામમાં આવે ? વં ૫, ૫૯

ઔરતના દસ્તાનને લગતી બાબદો.

ઔરતને દસ્તાન આવે ત્યારે શું કરવું? વં ૧૬, ૧—૨

દસ્તાનવાળી ઔરતની જગો આતશ, પાણી, ખરસમ તથા અશો માણસથી

કેટલી દૂર હોવી જોઈએ? વં ૧૬, ૩—૪

તેણીને માટે જે શખ્સ ખાવાનું લાવે તે કેટલો દૂર હોવો રહે? વં ૧૬, ૫—૬

તેણીનું ખાનું શામાં લાવે તથા તેણીને કેટલો ખોરાક આપે? વં ૧૬, ૬—૭

ત્રણ રાત ગુજરયા પછી જો કોઈ ઔરત દસ્તાનની હાલતમાં રહેતો? વં ૧૬, ૮

ચાર રાત ગુજરયા પછી દસ્તાનની હાલતમાં રહેતો? વં ૧૬, ૮

પાંચ રાત ગુજરયા પછી દસ્તાનની હાલતમાં રહેતો? વં ૧૬, ૯

છ રાત ગુજરયા પછી દસ્તાનની હાલતમાં રહેતો? વં ૧૬, ૯

સાત રાત ગુજરયા પછી દસ્તાનની હાલતમાં રહેતો? વં ૧૬, ૧૦

આઠ રાત ગુજરયા પછી દસ્તાનની હાલતમાં રહેતો? વં ૧૬, ૧૦

નવ રાત ગુજરયા પછીની જો તે ઔરત દસ્તાનની હાલતમાં રહેતો શું કરવું?

શું તે ઔરત નાહીને પાક થાય? વં ૧૬, ૧૧—૧૨

કાએદાસર જતાં દસ્તાનને જો કોઈ બંધ કરેતો તેની સજા શું? વં ૧૬, ૧૩

જો કોઈ શખ્સ દસ્તાનવાળી ઔરતની પાસે જાયેતો તેને સજા શું? વં ૧૬, ૧૪—૧૬

જો કોઈ શખ્સ દસ્તાનવાળી ઔરત સાથે સંબંધ કરેતો તે શાની ખરાબર ગણાયે?

વં ૧૬, ૧૭

દસ્તાનવાળી ઔરત સાથે સોહોબત કીવાથી કેટલું પાપ લાગે? વં ૧૫, ૭

દસ્તાનવાળી ઔરત સાથે જે શખ્સ સોહોબત કરે તેને માટે સજા શું? તેને માટે તોજશ શું? વં ૧૮, ૬૭—૭૬

જનાકારીથી રહેલા હમેલ તોડી પડાયે કે? વં ૧૫, ૧૧

અગરજો કાંઈ દવાથી પેટમાંના ખચ્ચાને તોડી પાડેતો? વં ૧૫, ૧૩—૧૪

એવાં ખચ્ચાનું પોષણ કાણું કરવું? વં ૧૫, ૧૫

પણ જો તે જનાકારી કરનારો શખ્સ પોષણ નહીં કરેતો તેને માટે તોજશ શું? વં ૧૫, ૧૬

જમીન, ખેતી તથા દુનિયાને લગતી બાબદો.

આએ જમીનની પેહેલ્લી કેહી જગો ઘણીજ ખુશાલ છે? વં ૩, ૧

આએ જમીનની બિજી કેહી જગો ઘણીજ ખુશાલ છે? વં ૩, ૨—૩

આએ જમીનની ત્રીજી કેહી જગો ધણીજ ખુશાલ છે ? વં ૩, ૪

આએ જમીનની ચોથી કેહી જગો ધણીજ ખુશાલ છે ? વં ૩, ૫

આએ જમીનની પાંચમી કેહી જગો ધણીજ ખુશાલ છે ? વં ૩, ૬

આએ જમીનની પેહેલ્લી કેહી જગો ધણીજ નાખુશ છે ? વં ૩, ૭

આએ જમીનની બિજી કેહી જગો ધણીજ નાખુશ છે ? વં ૩, ૮

આએ જમીનની ત્રીજી કેહી જગો ધણીજ નાખુશ છે ? વં ૩, ૯

આએ જમીનની ચોથી કેહી જગો ધણીજ નાખુશ છે ? વં ૩, ૧૦

આએ જમીનની પાંચમી કેહી જગો ધણીજ નાખુશ છે ? વં ૩, ૧૧

આએ જમીનને પેહેલ્લી ભરતપે કીઓ શખ્સ ધણીજ ખુશાલ કરેછે ? વં ૩, ૧૨

આએ જમીનને બિજી ભરતપે કીઓ શખ્સ ધણીજ ખુશાલ કરેછે ? વં ૩, ૧૩

આએ જમીનને ત્રીજી ભરતપે કીઓ શખ્સ ધણીજ ખુશાલ કરેછે ? વં ૩, ૨૨

આએ જમીનને ચોથી ભરતપે કીઓ શખ્સ ધણીજ ખુશાલ કરેછે ? વં ૩, ૨૩

આએ જમીનને પાંચમી ભરતપે કીઓ શખ્સ ધણીજ ખુશાલ કરેછે ? વં ૩, ૩૪

જમીનને છોકરાં વગરની સુંદર પાયડી સાથે કેવી રીતે સરખાવીછે ? વં ૩, ૨૪

જમીનની ખેતી કીધાથી શું ફાયદો હાંસેલ થાયછે ? વં ૩, ૨૫—૨૭

જમીનની ખેતી નહી કીધાથી ગેરફાયદો શું થાયછે ? વં ૩, ૨૮—૨૯

જમીનની સારીપેઠે ખેતી કરવી એ શાની ખરાબર ગણાયે ? વં ૩, ૩૦—૩૧

ખેતીનું કામ ચલાવ્યાથી દેવોની શી અવસ્થા થાયછે ? વં ૩, ૩૨

ખેતીને લાએકની જમીનનો કટલો ભાગ ઉદ્ર ઈઆને સગે આબીને બનથી મા-

રનારે પોતાના ગુનાહની તોજશમાં આપવો બેઠાયે ? વં ૧૪, ૧૩

જ જગા ઉપર મુવેલું માણસ અથવા મુવેલું કુતરું પડી રહે તે જગો ક્યારે પાક

થાયે ? વં ૬, ૧—૨

ઉપર જણાવેલી જગામાં એક વરસ ગુજસ્યા આગમય બે ખેતીનું કામ ચલા-

વેતો તે શાની ખરાબર ગણાયે ? વં ૬, ૩

તે જગામાં એક વરસ ગુજસ્યા આગમય બે કાઈ શખ્સ ખેતીનું કામ ચલાવેતો

તેની સજા શું ? વં ૬, ૪—૫

પણ બે તે જગાને ખેડવા ચાહીએતો તેનો શું એલાજ ? વં ૬, ૬—૭

બે તે જગાને નસાની ચીબેથી પરહેજીએ નહીતો તેની સજા શું ? વં ૬, ૮—૯

જમીનની અંદર કટલી મુદત મુધી મુરદું દાટલું પડી રહેઆ પછી તે જમીન

પાક થયેલી ગણાયે ? વં ૭, ૪૭—૪૮

જમીનની ઉપર કેટલી મુદત સુધી કબરમાં મુરદું દાટેલું પડી રહેઆ પછી તે જમીન પાક થયેલી ગણાયે ? વં ૭, ૪૬—૫૦

જમીન ઉપર બાંધેલી કબરોને ભાંજી ભોંચે ખરાખર કરી નાખ્યાથી કેટલું સવાખ હાંસેલ થાયેછે ? વં ૭, ૫૧—૫૨

જમીનની અંદર મુરદાં દાટીને તેની ઉપર કબર બાંધ્યાથી શું ખરાખી થાયેછે ? તથા કીયાં દરદો ઉત્પન્ન થાયેછે ? વં ૭, ૫૫—૫૮

દુનિયામાં સહથી પેહેલી વસ્તી કીયાં કીયાં શેહેરોમાં થઈ ? વં ૧, ૩—૨૧

આએ દુનિયાને દાદાર હોરમજદે કેવી બનાવી ? વં ૨૨, ૧

આએ દુનિયામાં દરદો કાણે પેદા કીધાં ? તથા કેટલાં પેદા કીધાં ? વં ૨૨, ૨ તે તમામ દરદો દફે કરવાને કાણુની મદદ માંગવામાં આવી હતી ? તથા તેને શું બદલો આપવા કેલ્લો હતો ? વં ૨૨, ૨—૫

જમીન ઉપરના તમામ દરદો દફે કરવાને માટે માંત્રસ્પેન્તયે તે કામ કાણુને સોંપ્યું ? અને તેણે પોતાની મેહેનતનો શું બદલો લીધો ? વં ૨૨, ૭—૨૦

દુનિયામાં બધાં મલીને કેટલાં કેશ્વર છે ? તેઓનાં નામ શું ? વં ૧૬, ૧૩.૩૬

આતશને લગતી બાબદો.

આતશને મુવેલાંથી કેટલો દૂર રાખવો ? વં ૮, ૬—૭

આતશને દસ્તાનવાળી ઓરતથી કેટલો દૂર રાખવો ? વં ૧૬, ૩—૪

આતશને સુવાવડી ઓરતથી કેટલો દૂર રાખવો ? વં ૫, ૪૭—૪૮

આતશને ખરશનૂમ આપવાની જગાથી કેટલો દૂર રાખવો ? વં ૬, ૪—૫

કાતરૈલા બાલ-નખને આતશથી કેટલા દૂર લઈ જઈને ફાંટવા ? વં ૧૭, ૪—૫

ખરશનૂમમાં બેઠેલા શખ્સથી આતશને અડકાયે કે ? વં ૬, ૩૩—૩૫

રીમન થયેલો માણસ આતશને અડકેતો તેની સજ શું ? વં ૮, ૧૦૬—૧૦૭

આતશની ઉપર નસો લઈ જનાર કેમ પાક થાયે ? વં ૭, ૨૫—૨૭

નસો બાલતા આતશને રસ્તામાં બેઠયેતો શું કરવું ? વં ૮, ૭૩—૭૮

આતશની ઉપર સુખડ, લોખાંન, અગર ઇત્યાદિ ખુશબો મુક્યાથી શું ફાયદો હાંસેલ થાયેછે ? વં ૮, ૭૬—૮૦

આતશને પાક કરવા હોયેતો અવસ્તાના કીયા કલામો ભણવા ? વં ૧૧, ૪

નસો બાલતા આતશને જે શખ્સ દાદગાહમાં ઇચ્છાને તેની લાયકે જગાયે લઈ જાયે તેને પેલી જહાંનમાં શું બદલો મળેછે ? વં ૮, ૮૧

નજીસાઈ પકાવતા આતશને જે શખ્સ દાદગાહમાં ધમ્મિને તેની લાએક જગાએ લઈ જાય તેને પેલી જહાંનમાં શું બદલો મળે છે ? વં ૮, ૮૨

કચરામાંથી આતશને જે શખ્સ દાદગાહમાં ધમ્મિને તેની લાએક જગાએ લઈ જાય તેને પેલી જહાંનમાં શું બદલો મળે છે ? વં ૮, ૮૩

મટોડી પકાવનાર કુંભારનો અથવા ચૂનાની લઢીનો આતશ લઈ જાય તો ? વં ૮, ૮૪
કારીના અથવા કાચના વાસણ પનાવનારને ત્યાંહાંથી આતશને દાદગાહમાં લઈ જાય તો ? વં ૮, ૮૫

પિત્તલ-ત્રાંખાના કારખાનાનો આતશ લઈ જાય તો ? વં ૮, ૮૬

સોનું ઘડવાના કારખાનાનો આતશ લઈ જાય તો ? વં ૮, ૮૭

રૂપું ઘડવાના કારખાનાનો આતશ લઈ જાય તો ? વં ૮, ૮૮

લોહોડું ઘડવાના કારખાનાનો આતશ લઈ જાય તો ? વં ૮, ૮૯

જસદ ઘડવાના કારખાનાનો આતશ લઈ જાય તો ? વં ૮, ૯૦

પદરખાનાની લઢીનો આતશ લઈ જાય તો ? વં ૮, ૯૧

બલતી ચુહુલનો આતશ લઈ જાય તો ? વં ૮, ૯૨

કલ્લઈ પિગળાવવાના કારખાનાનો આતશ લઈ જાય તો ? વં ૮, ૯૩

ઢોરને ચરવાના રસ્તાનો આતશ લઈ જાય તો ? વં ૮, ૯૪

લશ્કરગાહનો આતશ લઈ જાય તો ? વં ૮, ૯૫

સઉથી નજદીકનો આતશ લઈ જાય તો ? વં ૮, ૯૬

રાતના પેહેલા પોહોરે આતશ ઉપર કોણ કાઠી મેલે ? વં ૧૮, ૧૮—૧૯

રાતના બિજ પોહોરે આતશ ઉપર કોણ કાઠી મેલે ? વં ૧૮, ૨૦—૨૧

રાતના ત્રીજ પોહોરે આતશ ઉપર કોણ કાઠી મેલે ? વં ૧૮, ૨૨

આતશની ઉપર મુકવાની કાઠી કેવી હોવી જોઈએ ? વં ૧૪, ૨; વં ૧૮, ૨૭

જે શખ્સ આતશની ઉપર સોજી તથા સુક્રી કાઠી મુકે છે તેને આતશ શું હુઆ દે છે ? વં ૧૮, ૨૬—૨૭

આતશને થંડો કરી નાખનાર દેવનું નામ શું ? વં ૧૮, ૧૯. ૨૧. ૨૨

શું આતશ માણસને મારે છે ? વં ૫, ૬

• પાણી તથા વરસાદને લગતી બાબદો.

અરેદ્રીસૂરના પાણીની શું શું ખુબી ? વં ૭, ૧૬

મગેચાલીને જતાં, ઘોડાઉપર સ્વાર થઈને જતાં ઇચ્છા ગાડીમાં બેસીને જતાં પાણીમાં નસો પડેલો જણાવ્યેતો શું કરવું? વં ૬, ૨૬—૨૭

પાણીમાં પડેલો નસો ધણે કાઢી ગયેલો હોયતો? વં ૬, ૨૮—૨૯

થમ-બંધિયાર પાણીમાં નસો પડેતો કેમ કરવું? વં ૬, ૩૦—૩૨

કુવાનાં તથા ઝરાના પાણીમાં નસો પડેતો કેમ કરવું? વં ૬, ૩૩—૩૫

બરફના તથા કરાંના પાણીમાં નસો પડેતો કેમ કરવું? વં ૬, ૩૬—૩૮

નદીના પાણીમાં નસો પડેતો કેમ કરવું? વં ૬, ૩૯—૪૧

શું પાણી માણસને મારેછે? વં ૫, ૮

પાણીમાં નસો નાખનાર શખ્સ કેમ પાક થાય? વં ૭, ૨૫—૨૭

પાણીને પાક કરવું હોયતો અવસ્તાના કીયા કલામે ભણવા? વં ૧૧, ૫

રીમન થયેલો માણસ રસ્તે ચાલતાં પાણીને અડકેતો? વં ૮, ૧૦૪—૧૦૫

પાણીને મુવેલાં માણસથી કેટલું દૂર રાખવું? વં ૮, ૬—૭

પાણીને દસ્તાનવાળી ઝોરતથી કેટલું દૂર રાખવું? વં ૧૬, ૩—૪

પાણીને સુવાવડી ઝોરતથી કેટલું દૂર રાખવું? વં ૫, ૪૭—૪૮

પાણીને બરશનૂમ આપવાની જગાથી કેટલું દૂર રાખવું? વં ૯, ૪—૫

કાતરેલા બાલ-નખને પાણીથી કેટલા દૂર લઈ જઈને દાટવા? વં ૧૭, ૪—૫

બરશનૂમમાં બેઠેલા શખ્સથી પાણીને અડકાયે કે? વં ૯, ૩૩—૩૫

પાણીને માટે શાની જોર લઈ જવી? વં ૧૪, ૪; વં ૧૮, ૭૨

શું દાદાર હોરમજદ પવન તથા વાદલાં સહિત વોઉરકપ નામના દરિયામાંથી નસો તરફ, હેરનસા તરફ પાણીને વરસાવેછે? વં ૫, ૧૫—૧૮

દાદાર હોરમજદ વરસાદ શા માટે વરસાવેછે? વં ૫, ૨૦; વં ૨૧, ૨—૪

કોઈના તનને ઇજા નહીં દેવાને લગતી બાબદો.

આગેરેમ ગુનાહ શાને કહેવો? અવચ્ચાઈરિશ્ત ગુનાહ શાને કહેવો? તથા અરેકુશ ગુનાહ શાને કહેવો? વં ૪, ૧૭

જે કોઈ શખ્સ હાતમાં હથિયાર પકડીને પેહેલી વખતે, બિજા વખતે, ત્રીજી વખતે, ચોથી વખતે, પાંચમી વખતે, છઠી વખતે, સાતમી વખતે બિજાને મારવા ઉઠેતો તેની સજા શું? વં ૪, ૧૮—૧૯

સાત વખત ઉપલો તકસીર કીધા પછી તોજશ કરે નહીં, અને આઠમી વખત કોઈને મારવા ઉઠેતો તેની સજા શું? વં ૪, ૨૦

ઉપલોજ ગુનાહ હરેક વારે જો કોઈ કરે અને તેની તોજશ નહીં કરેતો તેની સજા શું? વં ૪, ૨૧

જો કોઈ શખ્સ હાતમાં હથિયાર પંકડીને પેહેલી, બિજી, ત્રીજી, ચોથી, પાંચમી, છઠ્ઠી વખતે બિજાની ઉપર ધસારો કરેતો તેની સજા શું? વં ૪, ૨૨—૨૩

છ વખત ઉપલો તકસીર કીધા પછી તોજશ નહીં કરે, અને સાતમી વખત કોઈની ઉપર ધસારો કરેતો તેની સજા શું? વં ૪, ૨૪

ઉપલોજ ગુનાહ હરેક વારે જો કોઈ કરે અને તેની તોજશ નહીં કરેતો તેની સજા શું? વં ૪, ૨૫

જો કોઈ શખ્સ પેહેલી, બિજી, ત્રીજી, ચોથી, પાંચમી વખતે બિજાને ફટકો મારે તો તેની સજા શું? વં ૪, ૨૬—૨૭

પાંચ વખત ફટકો માર્યા પછી તોજશ નહીં કરે, અને છઠ્ઠી વખત કોઈને ફટકો મારે તો તેની સજા શું? વં ૪, ૨૮

ઉપલોજ ગુનાહ હરેક વારે જો કોઈ કરે અને તેની તોજશ નહીં કરેતો તેની સજા શું? વં ૪, ૨૯

જો કોઈ શખ્સ પેહેલી, બિજી, ત્રીજી, ચોથી વખતે બિજાને સખ્ત ધા કરેતો તેની સજા શું? વં ૪, ૩૦—૩૧

ચોથી વખત માર્યા પછી તોજશ નહીં કરે, અને પાંચમી વખત કોઈને જખ્મ મારેતો તેની સજા શું? વં ૪, ૩૨

ઉપલોજ ગુનાહ હરેક વારે જો કોઈ કરે અને તેની તોજશ નહીં કરેતો તેની સજા શું? વં ૪, ૩૩

જો કોઈ શખ્સ પેહેલી, બિજી, ત્રીજી વખતે બિજાને લોહી નિકળે તેવો ફટકો મારેતો તેની સજા શું? વં ૪, ૩૪

ત્રીજી વખત માર્યા પછી તોજશ નહીં કરે, અને ચોથી વખત લોહી નિકળે તેવો ફટકો જો કોઈ બિજાને મારેતો તેની સજા શું? વં ૪, ૩૫

ઉપલોજ ગુનાહ હરેક વારે જો કોઈ કરે અને તેની તોજશ નહીં કરેતો તેની સજા શું? વં ૪, ૩૬

જો કોઈ શખ્સ પેહેલી, બિજી વખતે હાડકું ભાગી જાય તેવો ફટકો બિજાને મારેતો તેની સજા શું? વં ૪, ૩૭

બિજી વખત માર્યા પછી તોજશ નહીં કરે, અને ત્રીજી મરતયે હાડકું ભાગી જાય તેવો ફટકો મારેતો તેની સજા શું? વં ૪, ૩૮

ઉપલોજ ગુનાહ હરેક વારે જો કાઢી કરે અને તેની તોજશ નહી કરેતો તેની સજા શું? વં ૪, ૩૯

જો કાઢી શખ્સ બેશુદ્ધ થઈ જાય તેવો ફટકો બિંજને મારેતો તેની સજા શું? વં ૪, ૪૦

એક વખત માસ્યા પછી તોજશ નહી કરે અને બિજા મરતબે બેશુદ્ધ થઈ જાય તેવો ફટકો જો કાઢી શખ્સ બિંજને મારેતો તેની સજા શું? વં ૪, ૪૧

ઉપલોજ ગુનાહ હરેક વારે જો કાઢી કરે અને તેની તોજશ નહી કરેતો તેની સજા શું? વં ૪, ૪૨

અશોને મારવાનું કામ જરતોશતી ઘરમમાં જાયજ છે? વં ૩, ૪૧

અશો માણસને મારનારની વખાણ કીધાથી શું ગેરફાવ્વેદો થાયછે? વં ૧૮, ૧૧

અશોને મારનારને ઈજાએત્રી મ્યજદ આપ્યાથી ફટલો ગુનાહલાગે? વં ૧૮, ૧૨

પેગમખર અશો જરતોશતને લગતી બાબદો.

હજરત અશો જરતોશતને જ્યારે દેવો મારવા આવ્યા ત્યારે તે રાસ્ત પેગમખરે શું ઉપાયો કામે લગાડયા? વં ૧૯, ૧—૫

અશો જરતોશતના બાપ પોરોશસ્પનું ઘેર કીયા મુલુકમાં આવેલું હતું? વં ૧૯, ૪

પુરા હારેમને તે રાસ્ત પેગમખરને મોટી લાલચ આપવા કેહીને માજદયસ્ની દીન તરક કરવાને કેહ્યું ત્યારે તેણે શું જવાબ આપ્યો? વં ૧૯, ૬—૭

કીયાં હથિયારોથી તેણે હારેમનની પેદાએશનો નાશ કીધો? વં ૧૯, ૮—૯

જરતોશત સાહેબને ફરેખ આપવામાં જ્યારે હારેમન તથા તેની તોલકીના તમામ દેવ દરજે નિષ્ફળ થયા ત્યારે તેઓએ શું કીધું? વં ૧૯, ૪૩—૪૭

હારેમન, દેવ, દરજ, દરવંદ ઇત્યાદિને લગતી બાબદો.

જરતોશતી મજહબને આદરમાન નહી આપનારાઓને કેવા ગણવા? વં ૧૯, ૧૮; વં ૧૭, ૧૧

દેવો ક્યાંહાં હોએછે? દેવોનો જમાવ ક્યાંહાં થાયછે? દેવને ઈજનારા ક્યાંહાં હોએછે? વં ૭, ૫૫—૫૮; વં ૩, ૭

જે જગો ઉપર દેવ દરજેનું મુકામ હોએછે તથા અંબેમેન્યુશને લગતા ખાડાઓ હોએછે તે જગા કેવી હોએછે? વં ૩, ૭—૧૦

અંબેમેન્યુશને લગતા ખાડા પુરી નાખ્યાથી શું થાયછે? વં ૩, ૨૨

અંગ્રેમેન્નુશે આએ દુનિયામાં કંટલાં દરદો ઉત્પન્ન કીધાં ? વં ૨૨; ૨. ૬. ૧૫
દેવોની શિકસ્તગી શાથી થાએછે ? વં ૩, ૩૨

દેવ કાણુને કહેવો ? દેવને જનનાર કાણુને કહેવો ? દેવનો સોખતી કાણુને ક-
હેવો ? મુવા આગમય તથા મરી ગયા પછી દેવ કાણુને કહેવો ? વં ૮, ૩૧—૩૨

અંગ્રેમેન્નુશને હજાર ઘણા મારનાર તરીકે કાણુ સાંભે થાએછે ? વં ૧૩, ૧—૨
કીઆ દેવ સપેનામીનોની પેદાએશની સાંભે થાએછે ? વં ૧૩, ૫—૬

જઈરિમ્યંઘર નામના દેવને માસ્યાથી કેટલું સવાખ લાગે ? વં ૧૩, ૭

કીઆ ચાર કાંમોથી ગોયા દરજ દેવીને હમેલ રેહેછે ? વં ૧૮, ૩૩—૩૫;

વં ૧૮, ૩૬—૪૧; વં ૧૮, ૪૫—૪૭; વં ૧૮, ૫૩—૫૫

કીઆ ત્રણ કાંમોથી ગોયા દરજ દેવીના હમેલ તુટેછે ? વં ૧૮, ૩૬—૩૮;

વં ૧૮, ૪૨—૪૪; વં ૧૮, ૪૮—૫૦

માજનદરાનના દેવો, એષ્મ દેવ તથા ખિજ દેવોની સાંભે થવાને માટે અવ-
સ્તાના કીયા કલામો ભણુવા ? વં ૯, ૧૨—૧૩; વં ૧૦, ૧૬

દેવોનો દેવ તે કાણુ ? વં ૧૬, ૧; વં ૧૬, ૪૩

તેના હાત હેઠલના કીયા કીયા દેવો ? વં ૧૬, ૧. ૪૧. ૪૩; વં ૧૧, ૬.

૧૨. ૧૫. ૧૮

આતશની સાંભે થનારો દેવ કાણુ ? વં ૧૮, ૧૬. ૨૧. ૨૨

સ્પેન્જઘ્ર નામના દેવનો હરીફ કાણુ ? વં ૧૬, ૪૦

ખૂખ્યાંસ્પ નામના દેવની શું ખસલત ? વં ૧૮, ૧૬—૨૪

વીજરેષ નામના દેવનું શું કાંમ ? વં ૧૬, ૨૬

ભર મિજલસમોંએ કાઈ મરી જાએતો દરજ નસુશ બેઠેલાઓમાંના કંટલાંની
ઉપર ધસારો કરેછે ? વં ૫, ૨૭—૩૪

દરજ નસુશ જુદી જુદી જાતના પાણીમાં કેટલો આગળ દોરેછે ? વં ૬, ૩૦—૪૧

રીમન થએલા માણસના બદનમાંથી રીમન નાહાતી વખતે દરજ નસુશ કેમ
નાહાસતો જાએછે ? વં ૮, ૪૧—૭૧; વં ૯, ૧૫—૨૬

દરજ નસુશ મુવેલાંની ઉપરથી જીવતાં ઉપર દોરે તેને કેમ હાંકી કાઢાડવું ?
વં ૯, ૪૫—૪૬; વં ૧૦, ૧—૨

અશોધને વમાસે, પણ દરજને મળે તે કાણુ ? વં ૭, ૭૮—૭૯

દરજના મુકામમાં જનારો કાણુ ? વં ૮, ૧૦૭; વં ૧૪, ૧૮

કીયો શખ્સ કંગાલિયતના દેવની સાંભે થએલો કહેવાએ ? વં ૪, ૪૬

દેવ દરજોનું મુકામ ક્યાંહાં? તથા તે કેવી સિક્કતનું હોય્છે? વં ૫, ૬૨;
વં ૧૮, ૭૬; વં ૧૯, ૪૭

કોલ—વચન—કબૂલાતને લગતી બાબદો.

હોરમજદના મિત્ર ઇચ્છાને કોલ કેટલા છે? વં ૪, ૨

મોહોડે બોલીને આપેલો કોલ જ્યારે તુટેલો થાય ત્યારે તેની ખુરી અસર કે-
ટલી દૂર પંથરાય્છે? વં ૪, ૫

હાતનો આપેલો કોલ જ્યારે તુટેલો થાય ત્યારે તેની ખરાખી કેટલી દૂર પંથ-
રાય્છે? વં ૪, ૬

પશુના મીઝનનો (અથવા પશુ આપવા લેવાનો?) કોલ જ્યારે તુટેલો થાય
ત્યારે તેની ખરાખી કેટલી દૂર પંથરાય્છે? વં ૪, ૭

ઢોરના મીઝનનો (અથવા ઢોર આપવા લેવાનો?) કોલ જ્યારે તુટેલો થાય
ત્યારે તેની ખરાખી કેટલી દૂર પંથરાય્છે? વં ૪, ૮

માણસના મીઝનનો કોલ (ઇચ્છાને નેકામાં અથવા ઓલમાં* આપવા લેવાનો
કોલ?) જ્યારે તુટેલો થાય ત્યારે તેની ખરાખી કેટલી દૂર પંથરાય્છે? વં ૪, ૯

દેશના મીઝનનો (ઇચ્છાને દેશ આપવા લેવાનો?) કોલ જ્યારે તુટેલો થાય
ત્યારે તેની ખરાખી કેટલી દૂર પંથરાય્છે? વં ૪, ૧૦

જે શખ્સ મોહોડે બોલીને આપેલો કોલ તોડે તેની સજા શું? વં ૪, ૧૧

જે શખ્સ હાતનો આપેલો કોલ તોડે તેની સજા શું? વં ૪, ૧૨

જે શખ્સ પશુના મીઝનનો કોલ તોડે તેની સજા શું? વં ૪, ૧૩

જે શખ્સ ઢોરના મીઝનનો કોલ તોડે તેની સજા શું? વં ૪, ૧૪

જે શખ્સ માણસના મીઝનનો કોલ તોડે તેની સજા શું? વં ૪, ૧૫

જે શખ્સ દેશના મીઝનનો કોલ તોડે તેની સજા શું? વં ૪, ૧૬

જમશેદ પાદશાહને લગતી બાબદો.

અશે જરતોશ્તની આગમય દાદાર હોરમજદે હોરમજદી જરતોશ્તી દીન કો-
ણને શિખવી હતી? વં ૨, ૧—૨

જમશેદે કેટલા વરસ સુધી પાદશાહી કીધી? વં ૨, ૧૬

* “ઓલ” ઇચ્છાને કોલકરાર ખરાખર ખજાણાની જમીનગીરી દાખલ સ્વામીન કરેલું કાંઈ મા-
ણસ = Hostage.

હોરમજદને તથા જમશેદને કીએ ઠેકાણે તથા કેવી રીતે મુલાકાત થઈ? વં ૨, ૨૧
તે વખતે દાદારહોરમજદે જમશેદને શા બાબે આગાહી આપી? વં ૨, ૨૨-૨૪
બરફ સાથના મ્હોટાં શિયાળાનાં તોફાનમાંથી જનચવાને માટે જમશેદપાદ-
શાહને દાદાર હોરમજદે શું શું ઉપાયો લેવા ફરમાવ્યા? વં ૨, ૨૫-૩૦
તેને માટે ગોફા કેવા બનાવાને દાદારહોરમજદે ફરમાવ્યું? વં ૨, ૨૫. ૩૦
તે ગોફામાં શું શું લઈ જવાને ફરમાવ્યું? વં ૨, ૨૬-૨૮
જમશેદના ગોફામાં કેહી રોશનીઓ પ્રકાશતી હતી? વં ૨, ૩૬-૪૦
તે ગોફામાં માજદયસ્ની દીન કાણે ફેલાવી? વં ૨, ૪૨
તે ગોફાના માણસોનો ધરમચુર તથા પાદશાહ કાણુ હતો? વં ૨, ૪૩

દીનને લગતી બાબદો.

આએ જરતોશ્તી તથા દેવથી જુદી દીન બિજી દીનો કરતાં મ્હોટાઈ તથા ભ-
લાઈની બાબદોમાં કેટલી વધારે ચઢતી તથા વધારે સારી છે? વં ૫, ૨૨-૨૫
જરતોશ્તી મજહબને આદરમાન નહી આપનારા તથા તેના ફરમાનોને નહી-
સાંભલનારાઓને કેવા ગણવા? વં ૧૬, ૧૮; વં ૧૭, ૧૧
અશો માણસને બિજા મજહબવાળો કેહાથી અથવા તેને જુદદીનના ધરમનું
જ્ઞાન આપ્યાથી કેટલું પાપ લાગે? વં ૧૫, ૨
માજદયસ્ની દીનની વૃદ્ધિ શું હોએછે? વં ૩, ૩૦-૩૧
માજદયસ્ની દીનની સુખીઓ શું શું છે? વં ૩, ૪૧-૪૨
માજદયસ્ની દીન જમશેદના ગોફામાં કાણુ ફેલાવી? વં ૨, ૪૨
જો કોઈ હમદીન પૈસાની ઈઆ એલમની હાજતમાં હોએતો શું કરવું? તેને
દીનનો એલમ કેમ શિખવવો? વં ૪, ૪૪-૪૫
સઉથી સરસ ત્રણ ચીજ એખત્યાર કરવાજોગ કેહી? વં ૧૮, ૧૭. ૨૫
જન્મ પામ્યા પછી માણસે સઉથી પેહેલાં કેહી ચીજ એખત્યાર કરવી? વં
૫, ૨૧; વં ૧૦, ૧૮-૧૯
અંતઃકરણ કેમ પાક થઈ શકે? વં ૫, ૨૧; વં ૧૦, ૧૮-૧૯.

માણસોના ધંધા.

ચોજદાથ્રેગર તથા આથવનને લગતી બાબદો.
ચોજદાથ્રેગર (પાકીજગી આપનાર મોએદ) કેવો હોવો જોઈએ? વં ૯, ૨

જો યોજદાશ્રેયર રીમની ઉતારવાના કામમાં વાઢેકુગાર નહી હોય્તો તેથી શું ખરાબી ઉત્પન્ન થાયછે? વંં ૯, ૪૭—૪૮

તેવો નાવાકેકુ યોજદાશ્રેયર જો રીમની ઉતારેતો તેની શિક્ષા શું? વંં ૯, ૪૯

નાવાકેકુ યોજદાશ્રેયરને કેવો ગણવો? વંં ૯, ૫૧—૫૨

તેવા નાવાકેકુ યોજદાશ્રેયરના રીમન નહવારવાથી ગામમાં શું ખરાબી ઉત્પન્ન થાયછે? વંં ૯, ૫૩

તે ખરાબી ટાળવાને માટે શું ઉપાય કરવો? વંં ૯, ૫૪—૫૬

આશ્રવન (ઇચ્છિાને દસ્તુર—મોયેદ) કેવા રાખસને કેહેવો? વંં ૧૮, ૬

આશ્રવન (ઇચ્છિાને દસ્તુર—મોયેદ) કેવા રાખસને નહી કેહેવો? વંં ૧૮, ૧-૫

બીમાર આશ્રવનને સાજો કરવા સારું ડાકટરની ફી શું? વંં ૭, ૪૧

રીમન થયેલા આશ્રવનને જો યોજદાશ્રેયર પાક કરે તેને તેની મેહેનતને માટે શું આપવું? વંં ૯, ૩૭

જો કોઈ મિજલસમાં આશ્રવન મરી જાય્તો સાથે બેસનારાઓમાંના કેટલા જન રીમન થાય્? વંં ૫, ૨૭—૨૮

આશ્રવનની (મોયેદ—દસ્તુરની) શું શું ખાસિયતો હોય્છે? વંં ૧૩, ૪૫

આશ્રવનના આલાતો કીચ્ચાં કીચ્ચાં? વંં ૧૪, ૮

રથેશ્તાર (ઇચ્છિાને પાદશાહ—પેહેલવાન) તથા

ખેડુતને લગતી બાબદો.

જો કોઈ મિજલસમાં રથેશ્તાર (ઇચ્છિાને પાદશાહ—પેહેલવાન) મરી જાય્તો સાથે બેસનારાઓમાંના કેટલા જન રીમન થાય્? વંં ૫, ૨૭—૨૮

રથેશ્તારની શું શું ખાસિયતો હોય્છે? વંં ૧૩, ૪૫

રથેશ્તારના હથિયારો કીચ્ચાં કીચ્ચાં? વંં ૧૪, ૯

જો કોઈ મિજલસમાં ખેડુત મરી જાય્તો સાથે બેસનારાઓમાંના કેટલા જન રીમન થાય્? વંં ૫, ૨૭—૨૮

દેશની આબાદી કરનાર ખેડુતની શું શું ખાસિયતો હોય્છે? વંં ૧૩, ૪૬

ખેડુતના હથિયારો કીચ્ચાં કીચ્ચાં? વંં ૧૪, ૧૦—૧૧

રાતના બિજ પોહોરમાં હોરમજદનો આતશ ખેડુતને શું કેહેછે? વંં ૧૮, ૨૦—૨૧

ડાક્ટર તથા દરદને લગતી બાબદા.

માણસોમાં સહથી નામાંકિત પેહેલો વધે કાણુ થઈ ગયો ? વં ૨૦, ૧—૨

જુદી જુદી જાતના દરદો દેઈ કરવાને માટે તેણે શું કીધું ? વં ૨૦, ૩

તે દરદો કીયાં કીયાં ? વં ૨૦, ૬—૮

જે કાંઈ માનવદયસ્ત્ર ડાક્ટરનો ધંધો કરવાને બાહાર પડેતો તેણે પેહેલાં કાણુની ઉપર અજમાવેશ કરવી ? વં ૭, ૩૬—૩૭

કાંઈ માનવદયસ્ત્ર ડાક્ટરના ધંધાને માટે નાલાયક કયારે ગણાયે ? તથા લા-
યક કયારે ગણાયે ? વં ૭, ૩૭—૪૦

લાયક ઠરેલા ડાક્ટરે બીમાર થયેલા આશ્રવન ઈઆને મોખદ-દસ્તુરને, સાબું
કરવાને માટે ફી લેવી કે ? વં ૭, ૪૧

લાયક ઠરેલા ડાક્ટરે ચઢતી ઉતરતી પદવીવાળા માણસોને તથા બાઈડીઆને
દવા આપીને સાબું કરવાની મેહેનતના અવેજમાં શું ફી લેવી ? વં ૭, ૪૧—૪૩

જુદી જુદી જાતના ઢોરોને સાબું કરવાને ડાક્ટરની ફી શું ? વં ૭, ૪૩

મુરદાને દોટેલી જગામાંથી કીયાં કીયાં દરદો ઉત્પન્ન થાયેછે ? વં ૭, ૫૮

કીયો શખ્સ દરદ તથા પીડા લાવેછે ? વં ૮, ૫૧—૫૨

જે કાંઈ ઓરતને સુવાવડીની હાલતમાં તાપ આવે અને તરસ લાગેતો તે વખતે
તેણીથી પાણી પીવાયે કે ? વં ૭, ૭૦—૭૧

પરચુટાણુ બાબદા.

અશો સરોશ ઈજ્જના ફરમાન પ્રમાણે ચાલનાર કાણુ ? વં ૧૮, ૧૪—૧૫

મરઘો સહવારના પોહોરમાં શું વાસેછે ? વં ૧૮, ૧૫—૧૭; વં ૧૮, ૨૩—૨૫

સહવારના પોહોરમાં બિછાના ઉપરથી જ કાંઈ સહથી પેહેલો ઉઠે તેને શું ફી-
એદો હાંસલ થાયેછે ? વં ૧૮, ૨૬

મરઘો ભેટ આપવાનું કેટલું સવાબ ? વં ૧૮, ૨૮

જે કાંઈ માનવદયસ્ત્રને એક વખત ગુનાહ ભરેલાં કાંમોની માફી મળ્યા પછી
ફરીને તેથી દૂર નહી રહેતો તેની સજા શું ? પણ જે ફરીથી ગુનાહ ભરેલાં કાં-
મોથી બાતેલ રહેતો ? વં ૩, ૨૧; વં ૫, ૨૬

જે કાંઈ અશો માણસ કાંઈ ચીજ માંગે અને તેને નહી આપીયે તો તે કું ગ-
ણાયે ? વં ૧૮, ૩૩—૩૫; તેની તોજશ શું ? વં ૧૮, ૩૬—૩૮

જે ઠાઈ હમદીન કે ભાઈ કે દોસ્ત, પૈસાની ધગ્યા એલમની ધગ્યા ઘેરખાર માંડવાની હાજતમાં હોએતો શું કરવું? વં ૪, ૪૪

માંથ્રસ્પેન્ત એલમનો અભ્યાસ કેવી રીતે તથા ક્યારે કરવો? વં ૪, ૪૫

દાદાર હેરમજદને વધારે પસંદ કોણ? પરણેલો કે કુમારો, ઘેરખારવાળો કે ભટકતો, ફરાખીવાળો કે કંગાલ? વં ૪, ૪૭

પરણેલા, ઘેરખારવાળા તથા ફરાખીવાળાથી શું બની શકે છે? વં ૪, ૪૮—૪૯

આલસુ, હરામખોર આશ્મોગ દરવંદને કેવી સજા કરવી? વં ૪, ૫૦—૫૪

તે શખ્સ ખોટા સોગંદ ખાએ તેની સજા શું? વં ૪, ૫૫

જે શખ્સ બહી બેઠને પોતાની મની ખરાબ કરે છે તેને માટે શિક્ષા તથા પ્રાયશ્ચિત્ત શું છે? વં ૮, ૨૭—૩૦

ગોલામખારગીના કાંમને કેવું ગણેલું છે? વં ૧, ૧૨; વં ૮, ૩૧—૩૨

કીયાં કાંમે કીધાથી તનાકુર થાએ? વં ૧૫, ૧—૮

નાશકારક તથા મોત ભરેલો કોણ? વં ૧૮, ૮—૯

બદ માણસને સુખ આપવું તે કેવું કાંમ કેહેવાએ? વં ૧૮, ૧૦

પગને પીશાબ લાગે એવી રીતે પીશાબ કીધેલી કેવી ગણાએ? વં ૧૮, ૩૯—૪૧

તેની તોજશ શું બાજ લીધાથી થાએ? વં ૧૮, ૪૨—૪૪

ખોઆખમાં ગોસલ થાએ તે કેવું કાંમ ગણાએ? વં ૧૮, ૪૫—૪૭

તેની તોજશ શું બાજ લીધાથી થાએ? વં ૧૮, ૪૮—૫૨

પંદર વરસની ઉમર થયા પછીની દીન બાબે ગાફેલ રહેવું તથા આંગ ઉપર સુદરેહ કુશ્તી નહીં રાખવો એ કેવું કાંમ ગણાએ? વં ૧૮, ૫૩—૫૫

શું તેની કાંઈથી રીતે તોજશ થઈ નહીં શકે? વં ૧૮, ૫૬—૫૯

આએ દુનિયામાં માણસો જે જે કાંમે, ધર્મદાન ઇત્યાદિ કરે તેનો બદલો તે-

• જોને ક્યાંહાં મળે છે? વં ૧૯, ૨૭—૩૨

ફરેકુન કીયા મુલકમાં જન્મ પામ્યો હતો? વં ૧, ૧૮

• સોશયોસ કઈ નદીમાંથી પેદા થશે? વં ૧૯, ૫

પરગરદ ૧ લી.

૧. હોરમજદે સઉથી પવિત્ર જરતોસ્તને કહ્યું કે, અએ સઉથી પવિત્ર જરતોસ્ત ! મેં (વેરાન) જગાને ખુશાલીને ખરાખ કરનારી નહીં, (પણ) રામશનીનાં દેખાવવાળી કીધી. કારણ કે, અએ સઉથી પવિત્ર જરતોસ્ત ! (વેરાન) જગાને ખુશાલીને નહીં ખરાખ કરનારી (તથા) રામશનીના દેખાવવાળી જે હું કરવા નહીં આહાતે તો, તમામ હાડમંદ દુનિયાં (ધમ્યાને દુનિયાંના લોકો) ધરાનવેજમાં જતે.*

૨. (હોરમજદ કેહેછે કે) પેહેલ્લી, બિજી ઇત્યાદિ જગા. તથા રામશનીની પેદાએશ (મેં ખનાવી), (પણ) ધણીજ રામશનીવાળી નહીં, (કારણ કે) તે દરેક જગામાં કંઈને કંઈ પીડા તો હતીજ, તે એકે માણસોને દેખૈતી રીતે હાની તથા સંકટ પોહોંચતું હતું.†

૩. હું જે હોરમજદ (તેણે) જગાઓમાંનું તથા શેહેરોમાંનું સઉથી સરસ (જગાં તથા શેહેર) પેહેલાતી નદી આગળતું ધરાનવેજ પેહેલ પેહેલાં પેદા કીધું; ત્યારે તેનું ઉલટું પુર મરકીવાળા અંત્રેમેન્યુશે (ધમ્યાને હારેમને) મ્હોટા સાંપ તથા દેવની રસમની ટાહાડ પેદા કીધી.

૪. તે તરફ (ધમ્યાને ધરાનવેજમાં) દશ મહિના ટાહાડના અને બે (મહિના) ઉનાળાના (છે); (પણ અહિંયાંતો‡) સાત મહિના ઉનાળાના (અને) પાંચ (મહિના) ટાહાડના જાહેર છે; અને તેઓ (ધમ્યાને તે દશ મહિના) પાણીઓને થંડા, જમીનને થંડા (તંથા) ઝાડ પાનેને થંડા (છે); અહિંયાં ટાહાડનું મધ્ય,

* પ્રોફેસર દારમેસ્તેતે એ ફકરાનો નીચે મુજબ અર્થ કરેછે:—હોરમજદે સપેતમાન જરતોસ્તને કહ્યું કે, અએ સપેતમાન જરતોસ્ત ! દરેક જગાને તેમાં વસનારાઓને માટે મેં ખ્યારી કીધી, જોકે તે (જમીનમાં) કંઈ ખુખી જેવું નહીં હતું.....અગરજે એમ નહીં કરતેતો તમામ દુનિયાંના લોકો ધરાનવેજમાં ધસારો કરતે (ધમ્યાને ધરાનવેજમાં રહેવા માગતે).

† એ આખો ફકરો જરા ગુચવણ બરેલોછે; શરૂઆતનાં કરતાં આખેરીના બોલો વધારે ખી-ગડેલા જણાએ. એ ફકરાની મતલબ એવી દીસેછે કે એ પરગરદમાં જણાવેલી ૧૬ જગા તથા શેહેર જે દાદાર હોરમજદે પેદા કીધાં તે દરેક જગા તથા શેહેરમાં સુખ તથા દુઃખ બેઠું હતું, તદ્દન સુખ નહીં તેમ વળી તદ્દન દુઃખની નહીં હતું.

‡ જે જગાએ વંદીદાદ લખાયો તે જગાને માટે કહેછે.

અહિયાં ટાંહાડનું દિલ (છે)* (ઈઆને ઈરાનવેજમાં સખ્ત ટાંહાડ પડે છે); અહિયાં ખરફ ઈત્યાદિ આસપાસ પડે છે; અહિયાં દુઃખોમાંના ઘણી જાતના (દુઃખો) (છે).

૫. હું જ હોરમજદ (તેણે) જગાઓમાંનું તથા શેહેરોમાંનું ખીજું (અથવા ખિજ વંખસે) સઉથી સરસ (જગા તથા શેહેર) ગવ જની રાજધાની સુધ્ધ (છે તે) પેદા કીધું. ત્યારે તેનું ઉલટું પુર મરકીવાળા અંચેમેન્યુશે એક જાતની માંખા જ ગાએ તથા વાછરડાંને પુર પીડાકારક (છે તે) પેદા કીધી.

૬. હું જ હોરમજદ (તેણે) જગાઓમાંનું તથા શેહેરોમાંનું ત્રીજું સઉથી સરસ (જગા તથા શેહેર) ખાહાદુર તથા પવિત્ર લોકાથી વસેલું મર્વ પેદા કીધું. ત્યારે તેનું ઉલટું પુર મરકીવાળા અંચેમેન્યુશે ખુનરેજી તથા અસંતોષિપણું ઉત્પન્ન કીધું.

૭. હું જ હોરમજદ (તેણે) જગાઓમાંનું તથા શેહેરોમાંનું ચોથું સઉથી સરસ (જગા તથા શેહેર) સોહામણું તથા હંચા વાવટાવાળું બદખાં પેદા કીધું. ત્યારે તેનું ઉલટું પુર મરકીવાળા અંચેમેન્યુશે એક જાતનો ભમરો તથા જહેરી રોપો પેદા કીધો.

૮. હું જ હોરમજદ (તેણે) જગાઓમાંનું તથા શેહેરોમાંનું પાંચમું સઉથી સરસ (જગા તથા શેહેર) નિસય જ મર્વ તથા બદખની વચ્ચે (આવેલું છે તે) પેદા કીધું. ત્યારે તેનું ઉલટું પુર મરકીવાળા અંચેમેન્યુશે ગુમાનલાવી શકાએ એવું પાપ પેદા કીધું.

ખોલાસો:—(દરેક ખાખદમાં ગુમાન લઈ જયા કરે અને કાઠખી ચીજમાં ખાતરી નહી રાખે, એવી ખરાખી હારેમને બદખ શેહેરના લોકામાં ઉત્પન્ન કીધી.)

૯. હું જ હોરમજદ (તેણે) જગાઓમાંનું તથા શેહેરોમાંનું છઠું સઉથી સરસ (જગા તથા શેહેર) હરોયુ જ પુરકળ પાણીવાળું (તે) પેદા કીધું. ત્યારે તેનું ઉલટું પુર મરકીવાળા અંચેમેન્યુશે કરાં તથા મુકલેસીપણું પેદા કીધું.

૧૦. હું જ હોરમજદ (તેણે) જગાઓમાંનું તથા શેહેરોમાંનું સાતમું સઉથી સરસ (જગા તથા શેહેર) વએઠેરેત જનું પાએતખ્ત “ દુજક ” (તે) પેદા કીધું. ત્યારે તેનું ઉલટું પુર મરકીવાળા અંચેમેન્યુશે ખનાથઈતિ (નામની) પરી પેદા કીધી કે જ. ડરશાસ્પને વલગી (અથવા જણે ડરશાસ્પને લલચાવ્યો).

* “ ટાંહાડનું મધ્ય તથા ટાંહાડનું દિલ ”:—જે પ્રમાણે અંગ્રેજીમાં Midst તથા Heart ખોલો કાઠખી ચીજના વચલા ભાગ—બીતરને માટે વપરાએ છે (જેમકે in the midst of the battle, in the heart of a town &c) તેવીજ ઢપથી અવસ્તાના મધ્ય (= મધ્ય) તથા જરેધય (= દિલ) ખોલો આએ ઠકાણે વપરાએલા છે.

† અહિયાં ગાએ તથા વાછરડાંને નુકસાન કરનાર માંખ તે ‘ ખગાઈ ’ વિરો ઇશારો કરે છે.

‡ હંચા વાવટાવાળું બદખ ઈઆને બદખમાં પાદશાહનું પાએતખ્ત હતું.

૧૧. હું જે હોરમજદ (તેણે) જગાઓમાંનું તથા શેહેરોમાંનું આઈમું સહી સરસ (જગા તથા શેહેર) પુર ખેતીવાળું ઉર્વ પેદા કીધું. ત્યારે તેનું ઉલટું પુર મરકીવાળા અંગ્રેમેન્યુશે ગુનાહ ભરેલાં પ્રસાર ઉત્પન્ન કીધા.

૧૨. હું જે હોરમજદ (તેણે) જગાઓમાંનું તથા શેહેરોમાંનું નવમું સહી સરસ (જગા તથા શેહેર) ખનેન્ત જની રાજધાની વેહેરકાન (તે), પેદા કીધું. ત્યારે તેનું ઉલટું પુર મરકીવાળા અંગ્રેમેન્યુશે ગુનાહ ભરેલાં (અને) પાપ નિવારણ નહીં થાયે એવાં કાંમો જે ગુલામખારગીના (તે) ઉત્પન્ન કીધાં.

૧૩. હું જે હોરમજદ (તેણે) જગાઓમાંનું તથા શેહેરોમાંનું દશમું સહી સરસ (જગા તથા શેહેર) સોહામણું હરખધતિ પેદા કીધું. ત્યારે તેનું ઉલટું પુર મરકીવાળા અંગ્રેમેન્યુશે ગુનાહ ભરેલાં (તથા) પાપ નિવારણ નહીં થાયે તેવાં કાંમો જે નસાને દાટવાના (તે) ઉત્પન્ન કીધાં.

૧૪. હું જે હોરમજદ (તેણે) જગાઓમાંનું તથા શેહેરોમાંનું ૧૧ મું સહી સરસ (જગા તથા શેહેર) દોલતમંદ તથા ભપકાદાર હેતુમત પેદા કીધું. ત્યારે તેનું ઉલટું પુર મરકીવાળા અંગ્રેમેન્યુશે ગુનાહ ભરેલાં જાદુઓ ઉત્પન્ન કીધાં.

૧૫. અને તે (ઈઆને તે જાદુગર) તેની (ઈઆને હારેમનની) જાહેર ખસલત રાખનાર છે, (તથા) તે (જાદુગર) (હારેમનનો) જાહેર દેખાવ આપનાર (છે). જ્યારે આડે મારગે જનારા માણસો (કાઈ) જાદુગરની પાસે જાયે, ત્યારે (તેઓ) ઘણાં જ જાદુમંદ થાયે, અને ત્યાર પછી તેઓ (સારી પેદાએશને) મારવાને માટે તથા દિલ તોડવાને માટે વધે છે.*

૧૬. હું જે હોરમજદ (તેણે) જગાઓમાંનું તથા શેહેરોમાંનું બારમું સહી સરસ (જગા તથા શેહેર) ત્રણ તોખમવાળું રચે પેદા કીધું. ત્યારે તેનું ઉલટું પુર મરકીવાળા અંગ્રેમેન્યુશે વધારે ગુમાન લાવી શકાયે એવું પાપ પેદા કીધું.

* એ ફકરાની સેવટ આવેલા ક્ષતાંમિ-ચત્ર મધખહેચ તૂન—એ બોલો સમજ નથી પડતા તથા તેઓનો તરજુમો મુકી દીધો છે. એ આપો ફકરો ગુચવણ ભરેલો છે. ડાકટર હાઉગે એ ફકરાનો નીચે મુજબ અર્થ કીધો છે:—“અને તે (ઈઆને અંગ્રેમેન્યુશ) તરફવાર શક્તિઓ તથા જુદી જુદી જાતના રૂપ લઈ શકે છે. જાદુ ઉપર શ્રદ્ધા થએલા રાખસના બોલાવ્યાથી જે જગાએ તે (અંગ્રેમેન્યુશની શક્તિઓ) આવે છે ત્યાં જાદુને લગતાં ઘણાં જ બંધકર કુર્મ ઉત્પન્ન થાયે, અને ત્યાર પુન થાયે તથા દિલને ભંગ કરી નાખે એવાં કાંમો થાયે; તે (અંગ્રેમેન્યુશની પુરી શક્તિઓ) પોતાનો બિહામણો દેખાવ છુપાવાના કૌવતને લીધે તથા જાદુવાળી દવાઆને લીધે જોરાવર હોયે છે.”

† ત્રણ તોખમવાળું રચે શહેર એટલે અધોરનાન, રધેરતાર અને વાસન્ધોરાના ત્રણ ધંધાના તખ્તો એ શહેરમાંથી શરૂ થયા; અને તે દરેક ધંધાની ઉપર પેગમખર અશો જરતોરતના ત્રણ છોકરા સરદારી ભોગવતા હતા.

ખોલાસો:—(દરેક ખાખદમાં વધારે શક લઈ જયા કરે, અને ઠાઠખી ચીજમાં ખાતરી નહી રાખે એવી ખરાખી હારેમને રચે શેહેરના લોકોમાં ઉત્પન્ન કીધી.)

૧૭. હું જે હોરમજદ (તેણે) જગાઓમાંનું તથા શેહેરોમાંનું તેરમું સહથી સરસ (જગા તથા શેહેર) ખાહાદુર અને અશો લોકોથી વસેલું અથ્ર પેદા કીધું. ત્યારે તેનું ઉલટું પુર મરકીવાળા અંગ્રેમેન્યુશે ગુનાહ બરેલાં (અને) પાપ નિવારણ નહી થાયે તેવાં કાંમો જે નસાને ખાલવાના (તે) પેદા કીધાં.

૧૮. હું જે હોરમજદ (તેણે) જગાઓમાંનું તથા શેહેરોમાંનું ચૌદમું સહથી સરસ (જગા તથા શેહેર) વરેત જે ચાર ખુણાવાળું* (તે) પેદા કીધું. જેને વાસ્તે (અથવા જેમાં) દંપ દેનાર સાંપનો (ધ્યાને જુહાકનો) મારનાર ફરેદુન જન્મ પામ્યો હતો. ત્યારે તેનું ઉલટું પુર મરકીવાળા અંગ્રેમેન્યુશે કમોહોસમનું દસ્તાન† તથા (તે) દેશમાં ખરાખીને લગતો પ્રસાર‡ ઉત્પન્ન કીધો.

૧૯. હું જે હોરમજદ (તેણે) જગાઓમાંનું તથા શેહેરોમાંનું પંદરમું સહથી સરસ (જગા તથા શેહેર) જે હમહિંદુ (કે જે) પુર્વ હિંદુસ્થાનથી તે પશ્ચિમ હિંદુસ્થાન સુધી (છે તે) પેદા કીધું. ત્યારે તેનું ઉલટું પુર મરકીવાળા અંગ્રેમેન્યુશે કમોહોસમનું દસ્તાન‡ અને કમોહોસમની ગરમી ઉત્પન્ન કીધી.

૨૦. હું જે હોરમજદ (તેણે) જગાઓમાંનું તથા શેહેરોમાંનું ૧૬ મું સહથી સરસ (જગા તથા શેહેર) રંબ્રહ (નામની નદી) ના પાણીઓની નજદીક (જગા) પેદા કીધી; જે (જગા) સરદાર વગર ખુબ્દીથી રાજ ચલાવેછે.† ત્યારે તેનું ઉલટું પુર મરકીવાળા અંગ્રેમેન્યુશે દેવની રસમની ટાહાડ તથા તે દેશમાં ધરતીકંપનો ફેલાવો‡ પેદા કીધો.

* “ચાર ભાગળ અથવા દરવાજાવાળું વરેત શેહેર” — એમખી અર્થ થઈ શકે.

† કમોહોસમનું દસ્તાન ધ્યાને નાનહાની ઉમરથી દસ્તાનનું જાડી થવું. વળી એનો અર્થ “ના-લાએક ખસલત” ખી થઈ શકે.

‡ પારકા રાજ કર્તાનો જુલમ ધ્યાને જુહાકની પાદશાહીનો ધરાશે. (ગ્રેફિસર દારમેસ્તેતે).

§ ઉપરના ફકરાઓમાં દાદાર હોરમજદે પેદા કીધેલી જગાનું નામ જણાવ્યું છે તેમ આએ ફકરામાં ઠાઠખી જગાનું નામ જણાવ્યું નથી, તેથી કેહી જગા હોવી જોઈએ તે વિશે શક રહેછે; પણ “રંબ્રહ નામની નદીના પાણીની નજદીક” એ પ્રમાણે તે જગાનું ઠકાંણું કહેલું છે. હવે એ જગા રંબ્રહ નદીમાં આવેલાં કોઈ ટાપુ હોવાં જોઈએ, અને તે ટાપુઓમાં કોઈ નેમલો પાદશાહ નહી, પણ પ્રજાસત્રાક રાજ હોવું જોઈએ, સખખ કે એ જગાની સિક્કતમાં જણાવેછે ચોઈ અ. સારો અર્થવ્યાખ્યેઈનિ, ધ્યાને “જેઓ (=તે ટાપુઓ) વગર સરદારે ખુબ્દીથી રાજ ચલાવેછે.”

|| સફદ હિમનું પંચરાઈ જવું (દાકતર હાઉગ).

૨૧. ખિજ સોહામણી તથા વખણાએલી તથા ખાહાદુર (અથવા ખુંલંદ) તથા આખાદ તથા ભપકાદાર* જગાઓ તથા શેહેરો છે.

ખોલાસો:—(ઉપર જે ૧૬ શેહેરોના નામ જણાવ્યાં તે સિવાય ખિજ આખાદ તથા સોહામણા શેહેરો છે).

પરગરદ ૨ જી.

૧. જરતોશ્તે હોરમજ્દને પુછ્યું (કે), હાડમંદ મુલુકોના અગ્રે ધણોજ વૃદ્ધિ કરનાર મીનો, અશો પેદા કરનાર હોરમજ્દ ! હું જે જરતોશ્ત તે સિવાય તું કે જે હોરમજ્દ (તેણે) માણસોમાંના કીયાં (માણસ સાથે) પેહેલવેહેલાં (ધર્મ-ખાત્રે) વાત ચીત કીધી (તથા) દીન કે જે હોરમજ્દની (તથા) જરતોશ્તી (તે) કાણુને તેં શિખવી?

૨. ત્યારે હોરમજ્દે કહ્યું, અગ્રે અશો જરતોશ્ત ! સોહામણા (તથા) સારા ચાકર

* ડાકટર હાઉગ તથા પ્રોફેસર હારલે એઓએ ગુફ્તાઓસય બેરેખ્ધાઓસય ક્રપાઓસય ખામ્યાઓસય—એ ખોલાનો અર્થ નીચે મુજબ પ્રાધોછે:— ખીનો, ટેકરીઓ તથા મ્હોટાં મેદાનો (હાઉગ). સાંકડી ખીનો, ટેકરીઓ, મેદાનો તથા ચલકતાં (ધ્યાને ક્ષત્રુપ) ખેતરો (હારલે).

† આગ્રે પેહેલી પરગરદમાં આવેલાં ૧૬ જગાઓના નંદ નામોનો નીચે મુજબ ખોલાસો થઈ શકેછે:— ૧-અર્ધસ્થન વએન્ને=એસ્થન લોકોનું સઠી પેહેલું મયક; ઈરાનવેજ; જેઠ્ઠાનરતિસ અને ઓક્સસ નદીની વચ્ચે આવેલા બહુરતાગ પાહાડને તળિયે આવેલી જગા (હારલે). ૨-સુધ્ધ=સોગદીઆના (તર્કિરતાનની અખિકાણમાં). ૩-મોઉર=મર્વ (ખોરાસાનમાં). ૪-ખાખ્ધિ=ખદખ. ૫-નિસાય=મર્વ તથા ખદખની વચ્ચેની જગા; મુર્ગાખની ખીનમાં આવેલી જગા (હારલે). ૬-હરોયુ=હરી નામની નદીની પાસેનો મુલુક; હેરાત (ખોરાસાનની દક્ષિણે). ૭-વએકરેત=સજેસ્તાન; કાબુલ (હારલે). ૮-ઉર્વ=ખોરાસાનની દક્ષિણે આવેલું શેહેર (હારલે); કાબુલ ? (હાઉગ). ૯-વેહર્કાન=જેરજન, ગોરગાન; માજનદરાન (હારલે). ૧૦-હરખ-ધતિ=Arachosia (Gr.) (કાબુલની દક્ષિણે). ૧૧-હએતુમન્ત=હિન્મન્દ (વએકરેતની પૂર્વ દિશાએ). ૧૨-રધ્ધ=રએ (તેહરાનની દક્ષિણે). ૧૩-ચખ્ર=ખોરાસાનમાં આવેલું શેહેર (નિસાયની દક્ષિણે). ૧૪-વરેન=ગીલાન (રએની વાયવ્ય દિશાએ). ૧૫-હમહિન્દ=સતસિન્ધવસ (વેદમાં); સિન્ધુનદીથી તે સતલજનદી સુધીનો મુલુક (હાઉગ); પંજાબ (દારમરતેતે). ૧૬-રંશ્વહ=ઓક્સસ નામની નદી (હારલે); જેઠ્ઠાનરતિસ નામની નદી (ચૂરિત).

નકરવાળા* જમશેદને (મેં હોરમજદી તથા જરતોસ્તી દીન શિખવી); તું કે જરતોસ્ત તે સિવાય માણસોમાં પેહેલવેહેલાં હું જ હોરમજદ (તેણે) તેની સાથે (ઈઆને જમશેદ સાથે) વાતચીત કીધી; (અને) દીન*જ હોરમજદી (તથા) જરતોસ્તી (તે) તેને મેં શિખવી.

૩. ત્યારે, અચ્ચે જરતોસ્ત! હું જ હોરમજદ (તેણે) તેને (ઈઆને જમશેદને) કહ્યું કે, અચ્ચે વીંધામના (છોકરા) સોહામણા જમશેદ ! લણેલો થઈને મારી દીનનો ફેલાવો કરનારો તું થા. ત્યારે, અચ્ચે જરતોસ્ત! આચ્ચે સોહામણા જમશેદ મને પાછો જવાખ આપ્યો કે, લણેલો થઈને (તારી) દીનનો ફેલાવો કરનારો (થવાને) હું ધનિસાઈમાં પુરવીનાં છેજ નહીં (તથા) વાકેઈ થએલો નથી.

૪. ત્યારે, અચ્ચે જરતોસ્ત! હું જ હોરમજદ (તેણે) તેને કહ્યું કે, અચ્ચે જમશેદ ! અગરજે (તું) લણેલો થઈને મારી દીનનો ફેલાવો કરનારો નહીં થાએતો, ત્યારે મારા મુલુકોને તું આપાદ કર, ત્યારે મારા મુલુકોને તું વધાર, કે તેથી કરીને મારા મુલુકોનો ખંચાવનાર તથા આપાદ કરનાર તથા ચોકસી કરનાર તું થાએ.

૫. ત્યારે, અચ્ચે જરતોસ્ત! તે સોહામણા જમશેદ મને પાછો જવાખ આપ્યો કે, હું તારા મુલુકોને આપાદ કરીશ, હું તારા મુલુકોને વધારીશ, હું તારા મુલુકોનો ખંચાવનાર તથા આપાદ કરનાર તથા તપાસનાર થઈશ.

(હવે જમશેદ દાદાર હોરમજદ પાસે દુઆ માંગીને નીચે પ્રમાણે બોલેછે):—

“મારી પાદશાહીમાં થંડો પવન ના હોતો, ગરમ (પવન) ના (હોતો), દુઃખ ના (હોતું), મરકી ના (હોતી)”. .

૬. (અંગ્રેમેન્યુશ જમશેદ પાદશાહને કહેછે):—આચ્ચે સખુન જ આચ્ચે તથા ખિજ દેવો (બોલ્યા તે) તું બોલ.

ખોલાસો:—(અંગ્રેમેન્યુશ જમશેદને કુસલાવેછે કે હોરમજદની સાંભે જ સખુન હું તથા ખિજ દેવો બોલ્યા તે તું ખી બોલ.)

વીંધામના (છોકરા) અશો જમશેદના ફરોહરને હમો આરાધ્યે છિયે.†

ખોલાસો:—(અંગ્રેમેન્યુશના કુસલાવ્યાથી જમશેદ પાદશાહ હોરમજદની સાંભે અભિમાનીનો સખુન બોલ્યો, તેથી શું પરીણામ થયું તે વિશે નીચે જણાવેછે.)

* હવાંચવનો અર્થ રેવતની સારી રીતે પાસપાની કરનાર ખી શઈ શકે.

† દાતો બોલનો ધાતુ “દા=દ્યૈ=જાણવું” લઈએતો, નોઈત્ દાતો અભિ નોઅર્થ “હું જ્ઞાન ધરાવતો નથી” થઈ શકે.

‡ ચિમહે વીવંદુનહે અપઝાનો ક્રવખીમ યજમઈદે—એ વાકે ફરવરદીન યજના ૧૩૦ માં ફરામાંથી લઈને આચ્ચે કકાંણે પાછલથી મુકેલો દીસેછે, એનું અહિંયાં કંઈ કામ નથી.

ત્યારપછી (જમશેદ પાદશાહ) માણસોને માટે વગર સરદારીનો તથા વગર સત્તાનો (થયો); તેની પોતાની જાણે જલદીથી તેને મોતને લાગ્યેક કીધો, (તથા તેની જાણે) તેને આગે (ખરાબી) માં નીચે નાખ્યો, અને તેથી તે મોતને લાગ્યેક થયો.*

૭. ત્યારે હું જે હોરમજદ (તે) તેને વાસ્તે (ઈઆને જમશેદને વાસ્તે) બે હથિયારો લઈ ગયો; (તે કીયાં હથિયારો તે વિશે નીચે જણાવેછે):—એક સોનેરી ઢોળ ચઢાવેલું હોલ તથા એક સોનેરી દાંતાદાર હથિયાર. જમશેદ પાદશાહીનો લઈ જનારો છે (ઈઆને જમશેદ પાદશાહી ચલાવવાને વાસ્તે છે).

૮. ત્યારે જમશેદ પાદશાહને વાસ્તે ૩૦૦ શિયાળા પોહોંતા (ઈઆને જમશેદની પાદશાહીને ૩૦૦ વરસ થયાં); ત્યારે તેની આગે જમીન પશુઓથી તથા ઢોરોથી તથા માણસોથી તથા કુતરાઓથી તથા પક્ષિઓથી તથા રાતા અને ખલતા આતશોથી પુર થઈ; પશુઓએ તથા ઢોરોએ તથા માણસોએ તે (જમીન) ની ઉપર રહેવાની પુરતી જગા મેળવી નહી.

૯. (દાદર હોરમજદ ઠહેછે) ત્યારે જમશેદને મેં પાછી ખખર આપી કે, અગ્ને વીંધામના (છોકરા) સોહામણ જમશેદ! આગે જમીન પશુઓથી તથા ઢોરોથી તથા માણસોથી તથા કુતરાઓથી તથા પક્ષિઓથી તથા ચલકતા અને ખલતા આતશોથી પુર થઈ; પશુઓ તથા ઢોરો તથા માણસો પુરતી જગા શોધી કાઢાડતા નથી.

૧૦. ત્યારે જમશેદ રોશણી તરફ સુરજના રસ્તાની સાંભે દક્ષિણ આગળ વધ્યો; તેણે આગે જમીનને સોનેરી હોલે કરીને વધારી, (અને) તે (જમીન) ને હથિયારે કરીને ઉચલપાચલ કીધી, નીચે પ્રમાણે બોલીને:—“અગ્ને પશુઓની તથા ઢોરોની તથા માણસોની આગે! અગ્ને તું ધ્યારી, પવિત્ર (અથવા આપાદ કરનાર) જમીન! (મારી) નમાજથી લંબાઈમાં તથા પોહોલાઈમાં તું વધ.”

બોલાસો:—(અગ્ને ધ્યારી જમીન! નમનતાઈથી હું તુંને કેહુંછું કે તું આગળ વધ.)

૧૧. ત્યારે જમશેદે આગે જમીનને અગાઉ જટલી હતી તેના કરતાં એક તૃતીયાંશ વધારે મોટી વધારી (એટલે કે અગાઉના કરતાં એક તૃતીયાંશ વધારે જ-

* અંગ્રેમેન્યુશના કુસલઆથી જમશેદ પાદશાહે હોરમજદની સાંભે અભિમાન કીધાથી હોરમજદે તેને તેની મરતખાવાળી જગા ઉપરથી નીચે તોડી પાડ્યો તે ખાખદમાં આગે ફકરોછે; એ ફકરો આગે ફકાંણે આપ્યાને બદલે એજ પરગરદમાં આવેલી જમશેદની જાહોજલાલીની બધી ખીના પુરી થયા પછી આવવો જોઈએ, સખખ કે એ ૬ ઠા ફકરા પછીતો હજુર જમશેદની પાદશાહી તથા તેણે જે જગાઓ આપાદ કીધી તેની ખીના આવેલીછે.

મીન ખેડઈ તથા વસાઈ); તે (વધેલી જગા) તરફ પશુઓ તથા ઢોરો તથા માણસો પોતાની મરજી તથા ખુશી પ્રમાણે હુંદગી ગુજરતા હતા.

ખોલાસો:—(અગાઉના કરતાં એક તૃતીયાંશ જગા વધારે થયાથી તથા ખેડાયાથી માણસો તથા તમામ જનવરો ખોલાસાથી રહેવા લાગ્યાં.)

૧૨. ત્યારે જમશેદ પાદશાહને માટે ૬૦૦ શિયાળા પોંડોતા (એટલે તેની પાદશાહીને ૬૦૦ વરસ થયાં). ત્યારે તેની આજે જમીન પશુઓથી તથા ઢોરોથી તથા માણસોથી તથા કુતરાઓથી તથા પક્ષિઓથી તથા રાતા અને ખત્તા આતશોથી પુર થઈ. પશુઓએ તથા ઢોરોએ તથા માણસોએ તે (જમીન) ની ઉપર રહેવાની પુરતી જગા મેળવી નહી.

૧૩. (દાદાર હોરમજ્જદ કેહેછે) ત્યારે જમશેદને મેં પાછી ખખર આપી કે, અજે વીંધામના (છોકરા) સોહામણા જમશેદ ! આજે જમીન પશુઓથી તથા ઢોરોથી તથા માણસોથી તથા કુતરાઓથી તથા પક્ષિઓથી તથા ચત્તા અને ખત્તા આતશોથી પુર થઈ; પશુઓ તથા ઢોરો તથા માણસો પુરતી જગા સોધી કાઢાડતા નથી.

૧૪. ત્યારે જમશેદ રોશણી તરફ સુરજના રસ્તાની સાંભે દક્ષિણ આગળ વધ્યો; તેણે આજે જમીનને સોનેરી હોલે કરીને વધારી, (અને) તે (જમીન) ને હથિયારે કરીને ઉચ્ચપાથલ કીધી, નીચે પ્રમાણે ખોલીને:—“ અજે પશુઓની તથા ઢોરોની તથા માણસોની માએ ! અજે તું ખ્યારી, પવિત્ર (અથવા આપાદ કરનાર) જમીન ! (મારી) નમાજથી લંખાઈમીં તથા પોહોલાઈમીં તું વધ. ”

૧૫. ત્યારે જમશેદે આજે જમીનને અગાઉ જટલી હતી તેના કરતાં બે તૃતીયાંશ વધારે મોટી વધારી (એટલે કે અગાઉના કરતાં બે તૃતીયાંશ જગા વધારે ખેડઈ તથા વસાઈ). તે (વધેલી જગા) તરફ પશુઓ તથા ઢોરો તથા માણસો પોતાની મરજી તથા ખુશી પ્રમાણે હુંદગી ગુજરતા હતા.

ખોલાસો:—(અગાઉના કરતાં બે તૃતીયાંશ જગા વધારે થયાથી તથા ખેડાયાથી માણસો તથા તમામ જનવરો ખોલાસાથી રહેવા લાગ્યાં.)

૧૬. ત્યારે જમશેદ પાદશાહને માટે ૬૦૦ શિયાળા પોંડોતા (એટલે કે તેની પાદશાહીને ૬૦૦ વરસ થયાં). ત્યારે તેની આજે જમીન પશુઓથી તથા ઢોરોથી તથા માણસોથી તથા કુતરાઓથી તથા પક્ષિઓથી તથા રાતા અને ખત્તા આતશોથી પુર થઈ. પશુઓએ તથા ઢોરોએ તથા માણસોએ તે (જમીન) ની ઉપર રહેવાની પુરતી જગા મેળવી નહી.

૧૭. (દાદાર હોરમજ્જદ કેહેછે) ત્યારે જમશેદને મેં પાછી ખખર આપી કે, અજે

વીંધામના (છોકરા) સોહામણા જમશેદ ! આએ જમીન પશુઓથી તથા ઢોરોથી તથા માણસોથી તથા કુતરાઓથી તથા પક્ષિઓથી તથા ચક્કતા અને બક્કતા આ-તશોથી પુર થઈ; પશુઓ તથા ઢોરો તથા માણસો પુરતી જગા શોધી કાઢાડતા નથી.

૧૮. ત્યારે જમશેદ રોશણી તરફ સુરજના રસ્તાની સાંભે દક્ષિણ અગ્રણ વધ્યો; તેણે આએ જમીનને સોનેરી હોલે કરીને વધારી, (અને) તે (જમીન) ને હથિ ચારે કરીને ઉચ્ચપાથલ કીધી, નીચે પ્રમાણે બોલીને:—“ આએ પશુઓની તથા ઢોરોની તથા માણસોની માએ ! આએ તું ખ્યારી, પવિત્ર (અથવા આપાદ કરનાર) જમીન ! (મારી) નમાજથી લંબાઈમાં તથા પોહોલાઈમાં તું વધ. ” *

૧૯. ત્યારે જમશેદે આએ જમીનને અગાઉ જટલી હતી તેના કરતાં ત્રણ તૃ-તીયાંશ વધારે મોટી વધારી.

બોલાસો:—(અગાઉના કરતાં ત્રણ તૃતીયાંશ જગા વધારે ખેડાઈ તથા વસાઈ; બિજા બોલોમાં કેહીએતો અગાઉનાં કરતાં બેવડી જમીન વપરાસમાં આવી.)

તે (વધેલી જગા) તરફ પશુ તથા ઢોર તથા માણસો પોતાની મરજી તથા ખુશી પ્રમાણે જીંદગી ગુજારતા હતા.

બોલાસો:—(અગાઉના જટલીજ બિજા જગા વધ્યાથી તથા ખેડાયાથી મા-ણસો તથા તમામ જનવરો બોલાસાથી રહેવા લાગ્યાં.)

૨૦. હજર શિયાળા (ઈશિાને વરસ) ના પેહેલા ભાગ પછી જમશેદે અશોઈ કીધી, તેમજ (પોતાની પાદશાહીના) બોહોલા ભાગમાં (તેણે અશોઈ કીધી); (અને) તેટલો વખત સુધી આએ દુનિયાં મીનોઈ, અશો તથા ઈનસાફવાળી હતી.†

બોલાસો:—(આએ ક્રક્રોનો બોલેબોલ તરબુમો કીધાથી એખારત ઠીક નથી આવી; પણ એની મતલબ એક જમશેદે પોતાની પાદશાહીના પેહેલા તથા છેલ્લા ભાગમાં જેટલો વખત અશોઈ એખત્યાર કીધી તથા દાદાર હોરમજદની સાંભે ક-ધબી રીતની હુલરઈ ભરેલી ચાલ નહી ચલાવી, તેટલો વખત તેની પાદશાહી હે-ડળના તમામ મુલુકો મીનોઈ જહાંન જેવાં અશો તથા ઈનસાફવાળાં હતાં તથા સ-ધલાં માણસો દરેક જતનું સુખ ભોગવતાં હતાં.)

૨૧. પેહેલાતી નદી (આગળ) ના ઈરાનવેજમાં વખણાએલો હોરમજદ જે પેદા કરનાર (છે તે) પોતાની સાથે મીનો ઈજદો સાથે અનજુમનને આગળ લઈ

* ઉસેહિશ્તત્ત ગાઉશ ખરત-દંધ્રદુશ સ્ત્રીર ઉખ્ધ-વચ્ચા સાંસંધ્રહાંમ એ વાડ્યનો અર્થ સમજતો નથી, તેથી મુકા દીધોછે; ડાકટર સ્પાગળની એપડીમાંતો એ વાડ્ય છેજ નહી, પણ પેહે-લવી શરેહમાં આપેલોછે.

† એ ક્રક્રો પેહેલવી શરેહનોછે. ડાકટર સ્પાગળની એપડીમાં આપ્યો નથી.

ગમે. વેહેંદાતી નદી (આગળ) ના ઈરાનવેજમાં વખણાએલો (તથા) સારા ચાકર નફરવાળો જે જમશેદ પાદશાહ (તે) પોતાની સાથે સઉથી સરસ માણસો સાથે અનનુમનને આગળ લઈ ગયો.

તે તરફ વેહેંદાતી નદી (આગળ) ના ઈરાનવેજમાં વખણાએલો હોરમજદ જે પેદા કરનાર (છે તે) પોતાની સાથે મીનો ઇજદો સાથે અનનુમનને (લઇને જમશેદને) સાંભે મળ્યો. તે તરફ વેહેંદાતી નદી (આગળ) ના ઈરાનવેજમાં વખણાએલો (તથા) સારા ચાકર નફરવાળો જે જમશેદ પાદશાહ તે પોતાની સાથે સઉથી સરસ માણસો સાથે અનનુમનને (લઇને હોરમજદને) સાંભે મળ્યો.

૨૨. ત્યારે હોરમજદે જમશેદને કેલું કે, અએ વીંધામના (છોકરા) સોહામણા જમશેદ ! પાપી હાડમંદ આલમ તરફ શિયાળા આવશે, જેને લીધે સખત તથા મારી નાખે તેવી (ઈચ્છાને ઘણીજ કકરતી) થંડી (નિકળશે); હાડમંદ દુનિયાં તરફ શિયાળાની ખરાબી આવશે, જેને લીધે સઉથી હંચા પાહાડો ઉપરથી (તે છેક) અરદ્વીસુર નદીના ઉંડાણ સુધી પડતો (અથવા ટિપાતો) ખરફ પુરકળ પડશે.*

૨૩. અએ જમશેદ ! અહિંયાં ત્રણ જગાએથી ગોસ્પંદો દૂર નાહાશી જશે. (તે ત્રણ જગા કેહી તે વિશે નીચે જણાવેછે) :—(તે ત્રણ) જગાઓમાંની તે (પેહેલી જગા) ઘણીજ ધાસ્તી ભરેલી (જગાઓ) માં છે; તથા જે (ઈચ્છાને બિજી જગા) પાહાડોની હંચાઈ ઉપર છે; તથા જે (ઈચ્છાને ત્રીજી જગા) ખીનોની ઉંડાઈમાં (છે), (ત્યાંહાંથી તે ગોસ્પંદો પોતાના અંચાવનેમાટે) મજબુત બાંધેલાં ઘેરોમાં (જશે.)†

૨૪. શિયાળાની આગમચ આએ દેશનો ધાંસ ચારો ઉગતો હતો; ખરફના પિગળવા પછી પેહેલ વેહેલાં (તે) પાણી તે (ખેતર) ને સીપવાને માટે (છે). અએ જમશેદ ! અહિંયાં (ઈચ્છાને આએ) હાડમંદ દુનિયાંમાં વાંદલાં ખરાબી કરશે. અહિંયાં નાધલાં પશુના પગલાં (લોડા) જશે.

* એ પરગરદના ૨૨ થી તે છેક ૩૮ માં ફકરા સુધી જે ખીના આવેલી છે તે મ્હોટી રૂમ બાપે છે. એક મ્હોટી રૂમથી તમામ દુનિયાં ઉપર ખરાબી આવી પોહોંચશે તે વીરો દાદાર હોરમજદ જમશેદ પાદશાહને આગમચથી ખબર આપેછે અને કેહેછે કે “ ગોક્ષ ખનાવ અને માણસો, જાનવરો, ઓરવરો ઇત્યાદિના સઉથી સરસ તોખમ લઈજી તથા તે દેશમાંથી તે તોખમો ગોક્ષમાં લઈ જવાને માટે તાલુકા અથવા જવાના રસ્તા ખનાવ. ” દાદાર હોરમજદના ઉપલા ફરમાન મુજબ જમશેદ પાદશાહ તેમ કીધું. એ ખીના હીંદુઓના શાસ્ત્ર મત્સ્યોપાખ્યાનમાં આવેલી ખીનાને તથા ખ્રિસ્તિઓના ધર્મ પુસ્તકમાં આવેલાં “ નોઆ ” (Noah) ની ખીનાને મળતી આવેછે.

† અને ત્રણ જાતના પશુઓ નાશ પામશે; ૧—જેઓ ખીઆખાનમાં, ૨—પાહાડોની ટોચ ઉપર, ૩—તથા ખીનાનાં ઉંડાણમાં તખેલાના આગ્રાતજો રહેછે (પ્રોફેસર દારમસ્તેતે.)

ખોલાસો:—(મ્હોટી રેલનું પાણી ચોસરી ગયા પછી પશુઓના પંગલાં જમીન ઉપર પડેલાં દેખાશે.)

૨૫. (દાદાર હોરમજદ જમશેદને કહેછે) ત્યારે તે ગોફા* દરેક ખાનુએથી ચરેતું જટલો લાંબો બનાવ.

ખોલાસો. —(તે ગોફા ચોરસના આકારમાં બનાવ, તે એવી રીતે કે તે ચોરસની દરેક ખાનુ ચરેતુના જટલી લાંબી હોએ.)

(અને ત્યારપછી) તે (ગોફા) માં પશુઓના તથા ઢોરોના તથા માણસોના તથા કુતરાઓના તથા પક્ષિઓના તથા રાતા અને બલતા આતશોના તોખમ તું લઈજ. ત્યારે માણસોના રેહેઠાણને માટે તે ગોફા દરેક ખાનુએથી ચરેતુના જટલો લાંબો બનાવ (તથા) ગાયે-ઢોરના થાનને માટે (તે ગોફા) દરેક ખાનુએથી ચરેતુના જટલો લાંબો બનાવ.

ખોલાસો. —(માણસો તથા ગાયે-ઢોરને રેહેવાને માટે તે ગોફા ચોરસ બનાવ, તે એવી રીતે કે તે ચોરસની દરેક ખાનુ ચરેતુના જટલી લાંબી હોએ.)

૨૬. (દાદાર હોરમજદ જમશેદને કહેછે) તે (ગોફા) માં એક ફરસંગ (જટલા) મ્હોટા રસ્તા (સુધીનું) પાણી સારી રીતે એકઠું કર; તે તરફ લિલારંગના (ઇચ્છાને તરાવતવાળાં) (ફળના) તથા તાજાં ખોરાક સાથના બજારો વસાવ; તે (ગોફા) માં ચોરડા તથા થામલા તથા લાંબી દેવાલ તથા ફરતી દેવાલ (સાથના) ઘેરો ખાંધ.

૨૭. (દાદાર હોરમજદ જમશેદને કહેછે) :— તે (ગોફા) માં તમામ માણસોના તથા બાઈડીઓના તોખમ તું લઈજ, જ્યાં આએ જમીનના સઉથી મ્હોટાં તથા સઉથી સરસ તથા સઉથી સોહામણા છે; તે (ગોફા) માં ગાયે-ઢોરની તમામ જતોના તોખમ તું લઈજ, જ્યાં આએ જમીનના સઉથી મ્હોટાં તથા સઉથી સરસ તથા સઉથી સોહામણા છે.

૨૮. (દાદાર હોરમજદ જમશેદને કહેછે) :— તે (ગોફા) માં તમામ ચોરવરોના તોખમ તું લઈજ, જ્યાં આએ જમીનના સઉથી ઉચાં તથા ઘણાજ ખુશ-ખોદાર છે; તે (ગોફા) માં તમામ ખોરાકોના તોખમ તું લઈજ, જે આએ જમી-

* એ ગોફા આપણા ધર્મની પાછલી કૃતાબમાં “ વર્જમર્કદ ” (ઇચ્છાને જમશેદનો બનાવેલો ગોફા) ને નામે જણાવેલો છે.

† ચરેતુ-દ્રાવ્યોનો સાધારણ અર્થ “ ઘોડો દોડી શકે તેટલો લાંબો ” કરવામાં આવ્યો છે.

‡ નાશ નહી પામે-અરાબ નહી થાય તેવો (હાઉગ); અખુટ, ખાલી નહી થઈ જાય તેવો (રપીગલ, દારમેસ્તેતે તથા હારલે).

નના ધણાજ ખાવાલાએક તથા ધણાજ ખુશબોદાર છે; જ્યાંહાંસુધી તે માણસો ગોફાઓમાં હોએ ત્યાંહાંસુધી તે જોડાને નહી નાશ પામે એવાં કર.

૨૯. તે (ગોફા) માં મગરૂરી ના (હોતી), આલસાઈ (અથવા પીઠ પાછલ ગિખત કરવી) ના (હોતી), અપવિત્રાઈ ના (હોતી), જુલમ ના (હોતો), કંગાલિયત ના (હોતું), ઠગાઈ ના (હોતી), નીચપણુ ના (હોતું), અપ્રમાણિકપણુ ના (હોતું), આંડા દાંત (એટલે ખરાબ સખુન) ના (હોતો), (હૃદયી) પાર થઈ ગએલા તનવાણું જે કદ (ઈચ્છાને માફકસરનું નહી કદ તે) ના (હોતું);* (ઉપર કહેલી) અંગ્રેમેન્યુશની જે ખસલતો છે તેમાંની કોઈ બિજી (ઈચ્છાને આકી રહેલી) ખસલત જે મોતસાઈ† નિસખત રાખનારી હોએ તે આએ જગાએ ના (હોતી).

૩૦ (દાદાર હોરમજદ જમશેદને કહેછે) :— તે દેશના સઉથી આગલા (ભાગમાં) નવ જવાના રસ્તા (અથવા તાલુકા) ખનાવ, મધ્ય (ભાગમાં) છ, અને સઉથી નીચલા (ભાગમાં) ત્રણ; સઉથી આગળા (ભાગના) તાલુકાનાં માણસોના તથા પાઈડીઓના હજાર તોખમ લઈજ; મધ્ય (ભાગના તાલુકામાં) છસો; અને સઉથી નીચલા (ભાગના તાલુકામાં) ત્રણસો;‡ તારા ગોફાઓમાં દરેક ગોફાની આસપાસ અંદરના ભાગમાં ખુદરતી રોશણી દાખલ થાએ તેવાં ખારણાં તથા ખારી સોનેરી ઢોળ ચઢાવેલાં હથિયારે કરીને ખનાવ.§

* મા પએસો થો વીતરેતો-તનુશ નો બિજી રીતેની અર્થ થઈ શકેછે :—તમામ તન ઉપર પંથરાએલો જે કાઢોર (તે) ના (હોતો.)

† મપાઈશ્ય ને પદલે મખાઈશ્ય લઈગેતો નીચે મુજબ અર્થ થઈ શકે :—અંગ્રેમેન્યુશે માણસોની અંદર મુકેલી ખુરી ખસલતોમાંની એ સિવાય બીજી કોઈ બી ખસલત તે ગોફામાં નાહોતી.

‡ દેશમાંથી જમશેદના ખનાવેલા ગોફામાં માણસો, જનવરો, ઝારંવરો ઇત્યાદિના તોખમ લઈ જવાને માટે તે દેશના આગળા, વચલા તથા સઉથી નીચલા ભાગમાં એકસરખા જવાના રસ્તા અથવા તાલુકા ખનાવાને પદલે તે દેશના આગળા ભાગમાં નવ, વચલા ભાગમાં છ, અને સઉથી નીચલા ભાગમાં ત્રણ ખનાવાને કહેલાછે તેનું કારણ એવું દીસેછે કે, તે દેશનો આગલો ભાગ સઉથી ધણી વસ્તી વાળો હતો, ઈચ્છાને તે ભાગમાં માણસોની વસ્તી જમશેદની પાદશાહીના ખેહેલા ૩૦૦ વરસમાં થઈ હતી, વચલા ભાગમાં ત્યારપછી, અને સઉથી નીચલા ભાગમાં માણસો ઇત્યાદિની જે વસ્તી થઈ તે જમશેદની પાદશાહીની લગભગ આખેરીએ. એ પ્રમાણે હોવાથી ગુદે ગુદે ઠેકાણે વસ્તીના વધતા ઈચ્છા ઝોછા જમાવ પ્રમાણે, વધતા ઈચ્છા ઝોછા રસ્તા ખાંધવા કહેલાછે, કે તેથી માણસો ઇત્યાદિને ગોફામાં જવાને સગવડ પડે.

§ રોશણી આવવાને માટે ખારી ખારણાં મુકવાની મજબુત ભલામણ થઈછે. રોશણીથી તંદરોસ્તી વધેછે અને હાલમાં આપણા લોકો રોશણી ખંધ કરી નાખેછે તે ચાલ નુકસાનકારક છે.

ડાકટર ખ. ફ. ખારી.

૩૧. ત્યારે જમશેદે (પોતાના મનમાં) વિચાર્યું કે તારા ગોફાને હું કેમ ખનાવીશ, જને વિશે મને હોરમજદે કહ્યું હતું. ત્યારે (દાદાર) હોરમજદે જમશેદને કહ્યું કે, અચ્ચે વીંધામના (છોકરા) સોહામણા જમશેદ ! જ પ્રમાણે હાલ માણસો ખેડવા લાએક જમીનને વધારેછે (તે પ્રમાણે), આચ્ચે જમીનને (તારી) બે એડીથી ઉથલ પાથલ કર (અને તારા) બે હાથે કરીને ખોદ.

૩૨. ત્યારે જમ હોરમજદે તેને ફરમાવ્યું તેમ જમશેદે કીધું, (એટલે કે) જમ હાલ માણસો ખેડવા લાએક જમીનને વધારેછે (તેમ), આચ્ચે જમીનને (તેણે પોતાની) બે એડીથી ઉથલ પાથલ કીધી (અને) બે હાતે કરીને ખોદી.

૩૩. ત્યારે જમશેદે (તે) ગોફા દરેક ખાનુએથી ચરેતુ જટલો લાંબો ખનાવ્યો. (અને ત્યારપછી) તે (ગોફા) માં પશુઓના તથા ઢોસેના તથા માણસોના તથા કુતરાઓના તથા પક્ષિઓના તથા રાતા (અને) ખલતા આતશોના તોખમ લઈ ગયો; ત્યારે જમશેદે માણસોના રેહેડાણને માટે (તે) ગોફા દરેક ખાનુએથી ચરેતુ જટલો લાંબો ખનાવ્યો; (તથા) ગાએ ઢોરના થાનને માટે (તે ગોફા) દરેક ખાનુએથી ચરેતુ જટલો લાંબો (ખનાવ્યો).

ખોલાસો:—(તે ગોફા ચોરસના આકારમાં ખનાવ્યો તે એવી રીતે કે તે ચોરસની દરેક ખાનુ ચરેતુના જટલી લાંબી હતી.)

૩૪. (જમશેદે) તે (ગોફા) માં એક ફરસંગ (જટલા) મ્હોટા રસ્તા (સુધીનું) પાણી સારીપેઠે એકઠું કીધું; તે તરફ લિલારંગના (ઈઆને તરાવતવાળાં) (ફળના) તથા તાજ ખેરાક સાથના બજારો વસાવ્યાં; તે તરફ ચોરડા તથા થામલા તથા લાંબી દેવાલ તથા ફરતી દેવાલ (સાથના) ઘેરો બાંધ્યાં.

૩૫. (જમશેદે) તે (ગોફા) માં તમામ માણસોના તથા બાઈડીઓના તોખમ લઈ ગયો, જ્યાં આચ્ચે જમીનના સઉથી મ્હોટાં તથા સઉથી સરસ તથા સઉથી સોહામણા છે. (જમશેદે) તે તરફ ગાએ-ઢોરની તમામ જતના તોખમ લઈ ગયો, જ્યાં આચ્ચે જમીનના સઉથી મ્હોટાં તથા સઉથી સરસ તથા સઉથી સોહામણા છે.

૩૬. (જમશેદે) તે (ગોફા) માં તમામ ચોરવરોના તોખમ લઈ ગયો, જ્યાં આચ્ચે જમીનના સઉથી જાંયાં તથા ઘણાજ ખુશબોદાર છે; તે તરફ તમામ ખોરાકના તોખમ લઈ ગયો, જ્યાં આચ્ચે જમીનના ઘણાજ ખાવા લાએક તથા ઘણાજ ખુશબોદાર છે. જ્યાંહાંસુધી તે માણસો ગોફાઓમાં હતાં (ત્યાંહાંસુધી) તે જોડાને (તેણે) નહીં મરે તેવાં કીધાં.

૩૭. તે (ગોફા) માં મગરૂરી નહીં (હતી), આલસાઈ (અથવા પીઠ પા-

છળ ગિખતં) નહી (હતી), અપવિત્રાઈ નહી (હતી), જુલમ નહી (હતો), કંગાલિયત નહી (હતી), ઠગાઈ નહી (હતી), નીચપણું નહી (હતું), અપ્રમાણિકપણું નહી (હતું), આડા દાંત (એટલે કે ખરાબ સંજુન) નહી (હતા), (હૃદયી) માર થઈ ગએલાં તનવાણું ને કદ (એટલે કે માફકસરનું નહી કદ તે) નહી (હતું);* (ઉપર કહેલી) અંગ્રેમેન્યુશની ને ખસલતો છે તેમાંની કોઈ બિજી (ધ્યાને ખાંડી રહેલી) ખસલત ને મોત સાથે† નિસખત રાખનારી હોએ છે તે ત્યાંહાં નહી (હતી).

૩૮. (જમશેદ) તે દેશના સઉથી આગલા (ભાગમાં) નવ જવાના રસ્તા (અથવા તાલુકા) બનાવ્યા; મધ્ય (ભાગમાં) છ, અને સઉથી નીચલા (ભાગમાં) ત્રણ; સઉથી આગલા (ભાગના) તાલુકામાં માણસોના તથા ખાઈડીઓના હજાર તોખમ લઈ ગયો; મધ્ય (ભાગના તાલુકામાં) છસો; અને સઉથી નીચલા (ભાગના તાલુકામાં) ત્રણસો; તેના ગોદાઓમાં દરેક ગોદાની આસપાસ અંદરના ભાગમાં ખુદરતી રોશણી દાખલ થાએ તેવાં ખારણાં તથા ખારી સોનેરી ઢોળ ચહડાવેલાં હથિયારે કરીને બનાવ્યાં.

૩૯. હાડમંદ મુલુકોના અએ અશો પેદા કરનાર અશો હોરમજ્દ! ત્યારે આએ ગોદા ને જમશેદે બનાવ્યા (તેઓમાં) એ પ્રમાણે ને (રોશણી) પ્રકાશે છે તે કેહી રોશણી હતી?

૪૦. ત્યારે હોરમજ્દે કેલું કે ખુદરતી રોશણી તથા હાથની બનાવેલી (રોશણી હતી); તમામ બેહદ રોશણી અંદરના ભાગમાં (ધ્યાને તે ગોદામાં) બીચેથી પ્રકાશે છે, (તથા) તમામ હાતની બનાવેલી રોશણી નીચેથી (તે ગોદાના) અંદરના ભાગમાં પ્રકાશે છે. કારણ કે તારા તથા ચંદ્ર તથા સૂર્ય (દરરોજ) એક વખત ઉગતા અને અસ્ત પામતા દેખાએ છે.

ખોલાસો:—(જમશેદે ને ગોદા બનાવ્યા હતા તેમાં ૩૮ મા ફકરામાં જણાવ્યા પ્રમાણે ખારી ખારણાં હોવાને લીધે, દિવસને વખતે તેમાં ખુદરતી રોશણી આવતી હતી, અને રાતે હાતની બનાવેલી રોશણી પ્રકાશતી હતી.)

૪૧. તેઓ એક વરસને એક દાહાડો વિચારે છે (એટલે ગણે છે)‡ શિયાળા-

* અથવા તમામ તન ઉપર પંથરાએલો કોહોર (તે ગોદાઓમાં) નહી (હતો).

† વધારે ખોલાસા ખાખે જુઓ એજ પરગરદના ૨૯ મા ફકરામાં આપેલી નોટ.

‡ એક વરસને એક દાહાડો ગણે છે એટલે શું? એ જરા ગુચવણ ભરેલું લાગે છે; પણ એની મતલબ એવી દીસે છે કે જમશેદના બનાવેલા ગોદાઓમાં રહેલા માણસોના એક દાહાડો આપણા હાલના ૩૬૫ દાહાડાની બરાબર હોતો.

ઓમાંના ચાલીસ (શિયાળામાં) (ધ્યાને દર ૪૦ વરસે) બે મનુષ્યથી (ધ્યાને) એક સ્ત્રી અને નરના સાથે સંયોગ થવાએ કરીને બે મનુષ્ય બુલંદીથી જન્મ પામેછે; એ પ્રમાણે આએ જાતો જ ગોસ્પંદની (છે તેમાં પણ એમજ છે).

ખોલાસો:—(જમશેદના ખનાવેલા ગોક્ષમાં ૪૦ વરસે જન્મ એક નર અને માદાના સંયોગથી બે મનુષ્ય પેદા થતાં હતાં તેમજ ગોસ્પંદની જાતમાં પણ હતાં.)

આએ ગોક્ષ જ જમશેદે ખનાવ્યા (તેઓમાં) તે માણસો સહથી સરસ છંદગી સાથે જીવેછે.

૪૨ હાડમંદ મુલુકોના અએ અશો પેદા કરનાર! આએ ગોક્ષો જ જમશેદે ખનાવ્યા (તેઓમાં) તે તરફ માજ્ઞયસ્ત્રી દીન કાણે ફેલાવી? ત્યારે હોરમજ્ઞદે કહ્યું કે, અએ સહથી પવિત્ર જરતોસ્ત! વીશ્કરિમ્ (નામના શબ્દે ફેલાવી).*

૪૩. હાડમંદ મુલુકોના અએ અશો પેદા કરનાર! તેઓનો (ધ્યાને તે ગોક્ષમાં રહેનારા માણસોનો) ધરમ ગુરૂ તથા પાદશાહ કાણ છે? ત્યારે હોરમજ્ઞદે કહ્યું કે, અએ જરતોસ્ત! ઉર્વતત-નર† અને તું કે જ જરતોસ્ત.

પરગરદ ૩ છ.

૧. હાડમંદ મુલુકોના અએ અશો પેદા કરનાર! આએ જમીનની પેહેલી કહી (જગા) ઘણીજ ખુશાલ (છે)? ત્યારે હોરમજ્ઞદે જવાબ આપ્યો કે, અએ સહથી પવિત્ર જરતોસ્ત! ‡ (જગા) ની ઉપર ખચીત (અથવા હમેશાં) અશો માણસ હાતમાં એસમ લઈને, હાતમાં ખરસમ લઈને, હાતમાં જીવામ લઈને (તથા) હાતમાં હાંવન લઈને દોસ્તથી (તથા) દીનના વચને કરીને “મિથ્રેમૂય વોહ૩-ગઓયઓઘતીમૂ” બોલતો (તથા) “રામય ખાસ્રેમૂ” બણતો‡ ચાલે (તે જમીન ઘણીજ ખુશાલ છે).§

* એ ક્રક્રો ઉપરથી માણસ પડેછે કે જમશેદના ગોક્ષોમાં વીશ્કરિમ્ નામનો કાઠ પેગમખર થઈ ગયો, જેણે હોરમજ્ઞદી માજ્ઞયસ્ત્રી દીનનો ફેલાવો તે ગોક્ષમાં રહેનારાં માણસોમાં પ્રાપ્તો હતો.

† ઉર્વતત-નર-એ પેગમખર જરતોસ્ત સાહેબના ૩ જ છોકરાનું નામ.

‡ આએ ઠકાણે દરેમેહેર ખાખે ધશારા પ્રાપ્તો લાગેછે. દરેમેહેરનો અસલ અર્થ મેહેર ઇજ્ઞદની પરતેશ-આરાધણા કરવાની દરવેલી જગા; પાછલથી એ બોલ અગીઆરી ધ્યાને યોજદાઝેગરીના કામને માટેની જગાને લાગુ પાડવામાં આવ્યો. બિજુ એજ મેહેર ઇજ્ઞદ હાવન ગેહનો સાથી છે; વળી, યોજદાઝેગરીની જણીખરી ખધી ક્રિયા હાવન ગેહમાં થાએછે.

§ જમીન ઉપર કહી પાંચ ચીજ હોવાથી તે જમીન ગોષા પોતે ખુશી થાએછે, તથા બિહ

૨. હાડમંદ મુલુકોના અએ અશો પેદા કરનાર ! આએ જમીનની બિજા કેહી (જગા) ધણીજ ખુશાલ (છે) ? ત્યારે હોરમજદે જવાબ આપ્યો કે જે (જગા) ની ઉપર ખચીત અશો માણસ ઘેર બાંધે; (તે ઘેર કેવું હોવું જોઈએ તે વિશે નીચે જણાવે છે) :—આતશવાળું, ગાએને લગતી ચીજોવાળું (જમકે દુધ, માખન ઇત્યાદિ), બાઈડીવાળું, બચ્ચાં છોકરાંવાળું (તથા) સારા ચાકર નફરવાળું.

ખોલાસો :—(જે જગા ઉપર અશો માણસ ઘેર બાંધીને રહે તથા તે ઘેરમાં બાઈડી, છોકરાં, ગાએ દોર તથા રાંધવાના ચુલા હોએ તે જમીન ધણીજ ખુશાલ છે.)

૩. ત્યારપછી તે ઘેરમાં પુશકળ ગાએ—દોર, પુશકળ આટો (ઇચ્છાને ખોરાક), પુશકળ ધાંસચારો, પુશકળ કુતરા, પુશકળ બાઈડી, ઘણાં છોકરાં, પુશકળ આતશ, (તથા) પુશકળ જીંદગીમી અગત્યની ચીજો (અથવા સઘલી જતનું સુખ) (હોએ).

૪. હાડમંદ મુલુકોના અએ અશો પેદા કરનાર ! આએ જમીનની ત્રીજા કેહી (જગા) ધણીજ ખુશાલ (છે) ? ત્યારે હોરમજદે જવાબ આપ્યો કે, અગે સઉથી પવિત્ર જરતોસ્ત ! જે (જમીન) ઉપર ખચીત (જે માણસ) અનાજની તથા ધાંસચારાની તથા ખોરાક આપનારાં (એટલેકે મેવો ઉત્પન્ન કરનારાં) ઝાડપાનોની સારી-પેઠે ખેતી કરે (તે જમીન ધણીજ ખુશાલ છે); (તથા) (જે માણસ) પાણી વગરની જગાને પાણીવાળી કરે; અથવા તો (ધણી) પાણીવાળી જગાને પાણી વગરની કરે.

ખોલાસો :—(જે જગોએ મુદલ પાણી નહી હોએ તે જગોએ પાણી લાવે; તથા જે જગોએ પાણી ધણુંજ હોએ તેમાંથી થોડું કાઢાડી નાખે, સખખ કે મુદલ પાણી નહી હોવાથી અનાજ તથા વનસ્પતિ ઉગે નહી; અને તેથી ઉલટું, જોઈએ તેના કરતાં વધારે પાણી હોવાથી અનાજ કાઢી જાય.)

૫. હાડમંદ મુલુકોના અએ અશો પેદા કરનાર ! આએ જમીનની ચોથી કેહી (જગા) ધણીજ ખુશાલ (છે) ? ત્યારે હોરમજદે જવાબ આપ્યો કે જે (જગા) ઉપર ખચીત પશુઓ તથા દોરો પુશકળ બચ્ચાં જનેછે (તે જગા ધણીજ ખુશાલ છે).

કેહી પાંચ ચીજ હોવાથી તે નાખુશ થાએછે, એ બાબેનું લખાણ એ ૫૨૩૨૬ના ૧ લાથી તે ૧૧ મા ફકરા સુધી આવેલું છે. તેમાં એવું જણાવેછે કે જે જગાએ ચોજદાએગરીનું કાંમ ચાલતું હોએ, અથવા જે જગોએ અશો—રાસ્ત માણસ પોતાના છોકરાં બચ્ચાં સાથે રહે, અથવા જે જગોએ ખેતીનું કાંમ ચાલતું હોએ ઇત્યાદિ તે જગા ખુશાલ છે. વળી એથી ઉલટું જે જગોએ મુવેલાં માણસને દાટલાં હોએ, ખર્ફસતરના રહેવાના મુકામ હોએ, અથવા દેવ દરજો રહેતા હોએ તે જગા નાખુશ છે. જમીનને સાફસુફ કરીને સોજી રાખ્યાથી તે જમીન ખુશી થઈને સાફ રાખનારને દુઆ દેછે, તથા ગંદી-મેલી રાખ્યાથી તેના ધણીને આપ દેછે તથા કચવાએછે, એવો જે વિચાર હાલ આપણા લોકોમાં જાએજ છે તે, વંદીદાદના ઉપલાં લખાણ ઉપરથી નિકળેલા દીસેછે.

૬. હાડમંદ મુલુકોના અચ્ચે અશો પેદા કરનાર ! આચ્ચે જમીનની પાંચમી કેહી (જગા) ધણીજ ખુશાલ (છે) ? ત્યારે હોરમજદે જવાબ આપ્યો કે જ (જગા) ઉપર ખચીત પશુઓ તથા દોરો ધણું ખાતર કરે.

ખોલાસો:—(ખેતરની જગામાં ગાચ્ચે દોરનું છાણ મુતર એક ખતનું ખાતર છે, તથા અનાજના પાકને પુષ્ટિ આપેછે; ખિજી જગાચ્ચે ગાચ્ચે દોરનું છાણ મુતર પડવાથી સાંભી તે જગામાંથી બધ્યો નિકલેછે અને તેથી રોગ ઉત્પન્ન થાયછે.)

૭. હાડમંદ મુલુકોના અચ્ચે અશો પેદા કરનાર ! આચ્ચે જમીનની પેહેલી કેહી (જગા) ધણીજ નાખુશ (છે) ? ત્યારે હોરમજદે જવાબ આપ્યો કે, અચ્ચે સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! અરેઝૂર (નામના પાહાડ) ના મથાલાં ઉપર; તે (જગા) માં દેવ દરૂએ (દોજખના) ખાડામાંથી (નિકળીને) સાથે દોડી જાયછે.*

ખોલાસો:—(અરેઝૂર નામનો પાહાડ દોજખના રસ્તા ઉપર આવેલોછે. અંસલતો અરેઝૂર નામનો દેવ હતો, જેને ગયોમર્દે તે પાહાડ ઉપર બાંધ્યો હતો. પાછલથી તે પાહાડને ખી અરેઝૂર કેહેવા લાગ્યા.)

૮. હાડમંદ મુલુકોના અચ્ચે અશો પેદા કરનાર ! આચ્ચે જમીનની ખિજી કેહી (જગા) ધણીજ નાખુશ (છે) ? ત્યારે હોરમજદે જવાબ આપ્યો કે જ (જગા) ઉપર ખચીત (લોકો) મુવેલા કુતરાને તથા મુવેલાં માણસોને ધણાંજ દાટે.

૯. હાડમંદ મુલુકોના અચ્ચે અશો પેદા કરનાર ! આચ્ચે જમીનની ત્રીજી કેહી (જગા) ધણીજ નાખુશ (છે) ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે જ (જમીન) ની ઉપર ખચીત (માણસો) ઉપરથી બાંધેલી ધોર ધણીજ ખનાવે જની અંદર મુવેલાં માણસોને મુકેલાં હોય.

૧૦ હાડમંદ મુલુકોના અચ્ચે અશો પેદા કરનાર ! આચ્ચે જમીનની ચોથી કેહી (જગા) ધણીજ નાખુશ (છે) ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે જ (જમીન) ની ઉપર ખચીત અંગ્રેમેન્યુશને લગતા (ઇશ્માને મુજી જાણવરોના) ખાડામાંના (ખાડાઓ) ધણાંજ થાયછે (તે જગા ધણીજ નાખુશ છે).

૧૧. હાડમંદ મુલુકોના અચ્ચે અશો પેદા કરનાર ! આચ્ચે જમીનની પાંચમી કેહી (જગા) ધણીજ નાખુશ (છે) ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે, અચ્ચે સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! જ (જમીન) ની ઉપર ખચીત અશો માણસની બાઈડી તથા છોકરાં

* અથવા તે (જગા) માં દરૂજના ખાડામાંથી (નિકળીને) દેવો સાથે દોડી જાયછે.

બચ્યાં આડે માર્ગે જાયે (ઇચ્છિયાને જીલ્લાં પડે);* (તે માર્ગે કેવો તે વિશે નીચે જ-
ણાવેછે) :—ધુળવાળો (તથા) કાદવવાળો; (તથા તે અશો માણસનું કુટુંબ રસ્તે
ચાલતાં) દલગીરી ભરેલો પોકાર કાઢાડે (તે જગા ધણીજ નાખુશ છે).

ખોલાસો:—(પેહેલવીવાળાઓ એવી સમજ આપેછે કે જે જગાએ કાઠી ગુજરી
જાયે, તેની આગળ બેસીને તેના સર્ગાંવાહાલાં રહે તથા માતમ કરે તો તે જગા ના-
ખુશ છે, સખખડે તેવી જગાએ અમશાસ્પદોનું તથા ઇજ્જદોનું આવવું ઓછું હોયેછે.)

૧૨. હાડમંદ મુલુકોના અચ્ચે અશો પેદા કરનાર ! કીયો શખ્સ પેહેલવી મર-
તબે આચ્ચે જમીનને ધણીજ ખુશી સાથે ખુશાલ કરેછે ? ત્યારે હોરમજ્જદે કહ્યું
કે જે (જમીન) ની ઉપર મુવેલા કુતરાને તથા મુવેલાં માણસને દાટેલાં હોયે,
(તેઓને) ખચીત્ ખોદી કાઢાડે (તે શખ્સ આચ્ચે જમીનને ધણીજ ખુશાલ કરેછે).

૧૩. હાડમંદ મુલુકોના અચ્ચે અશો પેદા કરનાર ! કીયો શખ્સ ખિજી મરતબે
આચ્ચે જમીનને ધણીજ ખુશી સાથે ખુશાલ કરેછે ? ત્યારે હોરમજ્જદે કહ્યું કે જે
(જગા) ઉપર મુવેલાં માણસોને મુકેલાં હોયે, તેની ઉપરની જીલ્લંદાં બાંધેલી ઘોરને બોંધ
ખરાખર કરી નાખે (તે શખ્સ આચ્ચે જમીનને ધણીજ ખુશી સાથે ખુશાલ કરેછે).

૧૪. મુવેલાંને કાઠી એખલો લઈ જનારો નહીં (થાયે). પણ જે મુવેલાંને
એક જણ લઈ જાયે, અને (અગરજે) નસો (તે મુવેલાંના) નાખમાંથી, આંખ-
માંથી, જખાનને લગતા (ભાગ) માંથી, કાનના સુરાખમાંથી, આગલા ભાગની
છુપી જગામાંથી (તથા) પાછલા ભાગની છુપી જગામાંથી ઝરફે તો, તેઓના
નાખ ઉપર, (ઇચ્છિયાને તે લઈ જનારાઓના નાખ ઉપર) તે દરજ નસુશ ધ-
સારો કરેછે; (અને) ત્યારપછી તેઓ હમેશને હમેશ સુધી અપવિત્ર થાયેછે.

ખોલાસો:—(મુવેલાંને એક માણસે કદી પણ નહીં લઈ જવું જોઈયે. તે
મુવેલાં ગમે તેટલું નાધવું બચ્ચું એક બે દાહાડાનું બી હોયે તોપણ દીનનાં ફરમાન
મુજબ, ખાજ લઈ બે શખ્સે પેવંદ કરીને તેને લઈ જવું. અગરજે એકજ શખ્સ લઈ
જાયેતો તે ધણીજ સખ્ત શિક્ષાને લાયક થાયેછે.)

૧૫. અચ્ચે દાદાર ! (એખલો) મુવેલાંને લઈ જનાર માણસની જગા ક્યાંહાં
હોવી જોઈયે ? ત્યારે હોરમજ્જદે કહ્યું કે સઉથી પાણી વગરની તથા તદન ઓરવર
વગરની તથા ધણીજ પાક તથા ધણીજ સુકી જમીન, કે બ્યાંહાં પશુઓ તથા ઢોરો

* એક અશો માણસ (જેને દુસ્મને મારી નાખેલો હોયે તે) ની બાઈડી અને છોકરાંને કેદખા-
નાંમાં ધસરી લઈ જાયે (દારમસ્તેતે).

† ઇસ્તિસ્તો—કષ એટલે એખલો મુવેલાંને લઈ જનાર; નસુ—કષ એટલે ખિજાની સાથે કાચે-
દાસર પેવંદ થઈને મુવેલાંને લઈ જનાર (જુઓ પરગરદ ૮ મી, ફકરા ૧૧—૧૩)

ધણાંજ થોડાં તે રસ્તે ચાલહાલ કરે; તથા હોરમજદનો આતશ તથા અશોઈથી પાંથરેલી (અથવા બાંધેલી?) બરસમ* તથા અશો માણસ (તે જગોએ ધણાંજ થોડો આવજવ કરે તેવી જગા એખલો મુવેલાંને લઈ જનારને માટે હોવી જોઈએ).
 • ૧૬. અએ દાદાર! આતશથી કેટલી દૂર, પાણીથી કેટલી દૂર, પાંથરેલી (અથવા બાંધેલી?) બરસમથી કેટલી દૂર, (તથા) અશો નરથી કેટલી દૂર (તે જગા હોવી જોઈએ)?

૧૭. ત્યારે હોરમજદે કેલું કે ૩૦ કદમ આતશથી, ૩૦ કદમ પાણીથી, ૩૦ કદમ પાંથરેલી (અથવા બાંધેલી?) બરસમથી (અને) ૩ કદમ અશો નરથી દૂર (તે એખલો લઈ જનાર નસેસાદારની રહેવાની જગા હોવી જોઈએ).

૧૮. ત્યાંહાં તે માજદયસ્નો તે (ઉપર જણાવેલા નસેસાદાર) ને માટે તે જગાએ એક આસપાસથી ઘેરી લીધેલી જગા બાંધે; ત્યારપછી તે માજદયસ્નો ખોરાકને માટે મુકરર કરે; ત્યારપછી તે માજદયસ્નો કપડાંનેવાસ્તે મુકરર કરે.

ખોલાસો:—(મુવેલાંને એખલો લઈ જનાર નસેસાદારને કેવો ખોરાક આપવો તથા કેવાં કપડાં આપવાં તે આખે માજદયસ્નો નીચે જણાવ્યા મુજબ મુકરર કરે.)

૧૯. ધણાંજ હલકો (ખોરાક) તથા ધણાંજ હલકાં (કપડાં) (તેને આપવાં); જ્યાંહાં સુધી કે (તે ઉપર જણાવેલા નસેસાદાર) ખુટો, જઈ શકે અથવા સુકઈગએલી મનીવાળો થાએ ત્યાંહાંસુધી આવો ખોરાક તે ખાએ તથા આવાં કપડાં તે પહેરે.

૨૦. જ્યારે (તે મુવેલાંને એખલો લઈ જનાર નસેસાદાર) ખુટો, જઈ શકે, અથવા તે સુકઈગએલી મનીવાળો થાએ, ત્યારે માજદયસ્નો એક ધણાંજ જોરાવર, કૌવતમંદ તથા હુશિયાર (માણસ) ને પાહાડની જગા ઉપર તે (નસેસાદાર) ના માથાંને ચામડીની હંડાઈ સુધીનું કાપી નાખવાને ફરમાવે. (અને ત્યારપછી) સપેનામીનોને લગતી પેદાએશમાંના કાલબુદ ખાનાર કેહેરકાસ પક્ષિઓમાંના ધણાંજ પુરતી રીતે ખાનારાં (પક્ષિઓ) ને માટે (તેમની) નજદીક, (તે) કાલબુદ (ખાવા) આપે. (ત્યારપછી તે માજદયસ્નો) આએ પ્રમાણે (એટલે નીચે પ્રમાણે) બોલે:—“જે કોઈ તમામ દુશ્મત (એટલે ખોટો વિચાર) તથા દુઝૂમ (એટલે ખોટું વચન) તથા દુજૂવર્ત (એટલે ખોટું કામ) કરે (તેની આએ શિક્ષા, અથવા તેના આવા હાલ).”

૨૧. અગરજો (કોઈ માણસ) બિજાં (વધારે) ગુનાહ ભરેલાં કાંમોથી દૂર રે-

* બરાબર ગોઠવેલું બરસમ (હાઉગ); બરસમના ઈજાએલાં બનદલ—ઝુડી (દારમેસ્તેતે); પવિત્ર ક્રિયા પ્રમાણે ઝુડી કાઢેલી બરસમ (હારલે).

હેતો પસ્તાવો એ તેની શિક્ષા (છે); પણ અગરજો બિન્ન (વધારે) ગુનાહ ભરેલાં કાંમોથી દૂર નહી રહે (ધ્યાને તે કાંમો કર્યા કરે) તો, તે માણસ હમેશને હમેશ સુધી ગુનેહગાર (થાએછે).*

ખોલાસો:—(અગરજો કોઈ શખ્સ થોડાએક વખત અનજાણપણેથી ગુનાહને માર્ગે આપ્યા પછી, પોતાની જુલ માલુમ પડ્યાથી પાછો સવાખને રસ્તે ચાલે, તથા તેના આગલા કીધેલા ગુનાહને માટે અંતઃકરણથી પસ્તાવો કરેતો, તે તેની શિક્ષા થએલી ગણાએ; પણ જો કોઈ શખ્સ અનીતિને માર્ગે ચાલે અને પોતાની જુલ જોયા પછીથી તેથી પાછો ફરે નહીતો, તે શખ્સ દાદાર હોરમજદની નજરમાં હ-મેશનો ગુનેહગાર થાએછે.)

૨૨. હાડમંદ મુલુકોના અએ અશો પેદા કરનાર ! કીયો શખ્સ ત્રીજી મરતબે આએ જમીનને ઘણીજ ખુશી સાથે ખુશાલ કરેછે ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે જે (જમીન) ની ઉપર ખચીત અંચેમેન્યુશને લગતા (ધ્યાને મુજી જાણવરોના) ખાડામાંના (ખાડાઓ) (હોય) (તે ખાડાઓને જે શખ્સ) ઘણાજ જમીનદોસ્ત કરી નાખેછે (તે શખ્સ આએ જમીનને ઘણીજ ખુશાલ કરેછે).

૨૩. હાડમંદ મુલુકોના અએ અશો પેદા કરનાર ! કીયો શખ્સ ચોથી મર-તબે આએ જમીનને ઘણીજ ખુશી સાથે ખુશાલ કરેછે ?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે, અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! ખચીત જે (જમીન) ઉપર અનાજની તથા ઘાંસચારાની તથા ખોરાક આપનારા (એટલેકે ફલ આપનારા) ઓરવરોની ઘણીજ (જે શખ્સ) ખેતી કરેછે. (તે શખ્સ તે જમીનને ઘણીજ ખુશાલ કરેછે); (તથા જે શખ્સ) પાણી વગરની જગાને પાણીવાળી કરેછે, અથવાતો (ઘણી) પાણીવાળી જગાને પાણી વગરની કરેછે (તે ઘણી જ-મીનને ઘણીજ ખુશાલ કરેછે).†

* વળી એ ફકરામાં આવેલા અન્ય ખોલનો અર્થ “ સિવાય ” તથા ફવર્સ્ત નો અર્થ “ કી-ધેલું ” કરીએતો નીચે મુજબ બિજી રીતે પણ કાવદાસર અર્થ થઈ શકેછે, જેની મતલબ ઉપના તરજુમાના જેવી છે:—અગર જો (કોઈ શખ્સ) ગુનાહ ભરેલાં કામો સિવાય (કાંઈ બિન્ન) કરે (ધ્યાને ગુનાહ ભરેલાં કામો વધારેવાર કરવાથી અટકે) તો પસ્તાવો તેની શિક્ષા (છે); પણ જો ગુનાહ ભરેલાં કામો સિવાય (કાંઈ બિન્ન) નહી કરે (ધ્યાને ગુનાહ ભરેલાં કામોજ કર્યા કરે) તો, તે શખ્સ હમેશને હમેશ સુધી ગુનેહગાર (થાએછે) અગરજો આએ ૨૧ મા ફકરાને એની આગમચના ૧૪-૨૦ સુધીના ફકરાઓ સાથે સંબંધ લઈએતો, એની મતલબ એવી થઈ શકેછે કે અગરજો મુવેલાંને એખલો લઈ જનાર નસાસાલાર પોતાના ગુનાહને માટે અંતઃકરણથી પસ્તા-વો કરીને કદી પણ તેવો ગુનાહ ફરીથી નહી કરવાનો ઇરાવ કરે તો તેનો ગુનાહ માફ થઈ શકેછે.

† એની સમજ વિશે જુઓ એજ પરગરદના ૪ થા ફકરાના તરજુમાની નીચે આપેલો ખોલાસો.

૨૪. કારણ કે જે (જમીન) ખેડુતથી ખેડી શકાય તેવી (હોય) તે, (જે) ઘણું સુધી ખેડ્યા વગર પડી રહેતો તે જમીન ખુશાલ નથી; જમકે કોઈ જીવાન માણસની સુંદર (તથા) સારા રૂપાવંની આઈડી ઘણું સુધી છોકરાં વગર (એટલે કે છોકરું જન્યા વગર) પડી રહે તેમ; તેમજ એક બલો પુરૂષ વધારે ત્રાર આઈડી વગર રહ્યો હોય (અને તે નાખુશ છે તેમ જમીન ખી છે).

ખોલાસો:—(જમ કોઈ જીવાન શખ્સની સુંદર આઈડી છોકરું જન્યા વગર પડી રહે, અને તેથી તે દલગીર થાય, તે પ્રમાણે જે જમીન ખેડવા લાયક હોય પણ ખેડુતથી ખેડાયેલી નહી હોયતો તે જમીન નાખુશ થાય છે.)

૨૫. (દાદાર હોરમજદ પેગમખર જરતોશતને કહે છે):—અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશત ! જે (શખ્સ) ડાખી ખાજુથી તથા જમણી ખાજુથી, જમણી ખાજુથી તથા ડાખી ખાજુથી આએ જમીનને ખેડે છે (ઈઆને બેહુ હાતે કોશેશ કરીને ખેડે છે), તેને વાસ્તે (તે જમીન) (કાંઈ) ફાયદો લઈ જાય છે (ઈઆને તેને કાંઈ ખુણ કરે છે); જમકે એક મિસાલ:—(જે કોઈ) એક ખ્યારે શખ્સ (પોતાની) પ્રીય આઈડી સાથે ઘોલીઆના ખીછાના ઉપર સુધને તેણીને એક છોકરો અથવા ફલદ્રુપ આપે છે (તે પ્રમાણે જે શખ્સ જમીનને ખેડે છે તે તેને ફલદ્રુપ કરે છે).

૨૬. (દાદાર હોરમજદ હજરત જરતોશતને કહે છે):—અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશત ! (જ્યારે) કોઈ શખ્સ ડાખી ખાજુથી તથા જમણી ખાજુથી, જમણી ખાજુથી તથા ડાખી ખાજુથી આએ જમીનને ખેડે છે (ઈઆને બેહુ હાતે કોશેશ કરીને ખેડે છે), ત્યારે આએ જમીન (તે શખ્સને) કહે છે* કે, “ અએ માણસ ! (તું) કે જે ડાખી ખાજુથી તથા જમણી ખાજુથી, જમણી ખાજુથી તથા ડાખી ખાજુથી મને ખેડે છે નો, ”

૨૭. “ ખચીત અહિયાં (તારા) દેશમાં હું વધારે કરીશ. (તથા) ખચીત અહિયાં ફલ (ના આકાર) માં હું આવીશ (એટલે ફલ ઉત્પન્ન કરીશ); (તથા) તમામ મેવા સાથનો તથા અનાજનો ખોરાક હું લઈ જઈશ. ”

ખોલાસો:—(તે જમીન ખેતી કરનારને કહે છે કે જે તું મને ખેડશે તો તેના ખદલામાં હું તુંને પુરકળ અનાજ તથા મેવો ઉત્પન્ન કરી આપીશ.)

૨૮. (દાદાર હોરમજદ જરતોશત સાહેબને કહે છે):—અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશત ! (જ્યારે) કોઈ શખ્સ આએ જમીનને ડાખી ખાજુથી તથા જમણી ખાજુથી, જમણી ખાજુથી તથા ડાખી ખાજુથી (ઈઆને બેહુ હાતે કોશેશ કરીને)

* અસલ એખારતમાં અઓખત (=કહું, બોલી) છે.

નથી ખેડતો, ત્યારે આખે જમીન (તે શખ્સને) દેહેછે* કે, “ અખે માણસ ! (તું) કે જે ડાખી ખાનુથી તથા જમણી ખાનુથી, જમણી ખાનુથી તથા ડાખી ખાનુથી મને નથી ખેડતો તો,

૨૯. ખમ્પીત ખોરાક બીખ માંગનારાઓમાં ખિજને ખારણે ભટકતો તું ઉભો-રહેશે,† (તથા) લોઠાના ખારણા આગળ (જ્યારે તું) બેઠેલો (હોશે ત્યારે), ખમ્પીત તુંને ખાંહાર ઉભો રાખીને વાસી ખોરાક લાવી આપશે. (લોઠા) પોતાની પુરકળ નેઆમતમાંથી (ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણેનો વાસી ખોરાક) તારે માટે લાવી આપશે.”

૩૦. અખે દાદાર ! માજદયસ્તી દીનની વૃદ્ધિ શું છે ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે, અખે સઉથી પવિત્ર જરતોસ્ત ! સારીપેઠે અનાજની ખેતી (એ માજદયસ્તી દીનની વૃદ્ધિ છે).

૩૧. જે (શખ્સ) અનાજની ખેતી કરેછે, તે અશોઈ ખેડેછે; તે (શખ્સ) માજદયસ્તી દીનને વધારાએ કરીને વધારેછે; તે (શખ્સ) માજદયસ્તી દીનને આખરૂઓમાંની ૧૦૦ (ધણી આખરૂથી), જતનોમાંની હજાર (ધણી જતનથી)‡ (તથા) ઈજરનેના કામોમાંના દશ હજાર (ધણી ઈજરને કરવાથી) આખાદ કરેછે.§

૩૨. જ્યારે અનાજની રોપણી ચાલેછે ત્યારે દેવો હાંફેછે; જ્યારે ઉગેલો અનાજ થાયછે ત્યારે દેવો ઠોસેછે; જ્યારે છરેલો (અથવા ખાંડેલો) અનાજ થાયછે

* અસલ એખારતમાં અઓખત (=કહ્યું, બોલી) છે.

† ઈઆને તુંને ખોરાકને માટે લોઠાને ઘેરે ઘેર ભીખ માગવી પડશે.

‡ સતેમ્ પઠતિશતનાંમ્ હુજ્ઞધરેમ્ પઠતિ-દરનાંમ્-નો અર્થ નીચે પ્રમાણે બી યઈ શકે:- “ પગોમાંના સો (પગ) થી, તથા બંચાવોમાંના હજાર (બંચાવ) થી. ” એની મતલબ એકે, એક બચ્ચાંની ખુદમતમાં ૧૦૦ પગ ઈઆને પચાસ માણસ હાજર રહે તથા ૫૦૦ આસા તેની પરવરેશ કરે, તેથી તે બચ્ચાંને જેટલી આસુદગી તથા ટેકા મળે તેટલો ટેકા ખેતી કાઢાથી માજદયસ્તી દીનને મળેછે.

§ જરતોસ્તી ધરમમાં ખેતીના કામને ઘણું અગત્યનું ગણેલુંછે. પુરાતમ વખતમાં જ્યારે માણસો એક ઠેકાણે ફરીકામ નહી થએલાં. તથા જે વખતે હાલના જમાનાના જેવા જુદા જુદા હુનરો તથા ધંધા રોજગારો નહી જણાએલા, તેવા વખતમાં ખેતીના કામને અગત્યનું ગણ્યું હોએ તેમાં નવાઈ જેવું કાંઈ નથી. ખેતી કરવાથી માજદયસ્તી દીનનો વધારો થાયછે, એટલે અગરજો માણસો ખેતી કરીને પોતાનું યુજરાન સારી રીતે કરી શકે તો, તેઓને ચોરી, લુટદાંટ કરવી નહી પડે. જો ખેતી નહી કરે અને ભુખે મરે તો અનીતિમાં તેઓ ફસેછે. માજદયસ્તી જરતોસ્તી દીનની મૂળ નેમ એજ કે એ અનીતિનો તદ્દન અટકાવ કરવો. ખેતીના કામથી માણસો એક ઠેકાણે રેહી આસુદગીથી પોતાનું યુજરાન કરી શકેછે, તથા ખોરાકને માટે બીજાને ખારણે તેઓને ભટકવું પડતું નથી. અશો જરતોસ્ત સાહેબની પુર નેમ એજ કે માણસોએ આલસુ રેહ્યાન કરતાં, કાંઈખી ધંધે રોજગાર કરીને પોતાનું યુજરાન ચલાવવું; તેના જમાનામાં ખેતીનું કામ એ મુખ્ય ધંધો ગણાતો હતો.

ત્યારે દેવો રડેછે; (અને) જ્યારે આટો થાયછે ત્યારે દેવો નાશ પામેછે. (જ) ઘેર આયે અનાજના લોટને વાસ્તે (છે) (ધ્યાને જ ઘરમાં આટો હોયછે) ત્યાંહાં દેવો માર ખાયેલા રહેછે.* જ્યારે અનાજ પુરકળ થાયે ત્યારે, જમ એક લોહોડાંનો સલીઆ તાતવીને દેવોના મોહોડાંમાં ફેરવ્યો હોયે અને દુઃખ લાગે તેટલું દુઃખ તેઓને લાગેછે.†

૩૩. આયે કેહેવત (માણસોએ) યાદ રાખવી જોઈએ, (તે એક) નહી ખાનારા-ઓમાંનો કાઠખી શખ્સ સારીપેઠે નેકીનો કરનાર થવાને, સારીપેઠે ઉઘોગનો કરનાર થવાને (તથા) સારીપેઠે ખચ્યાં (જનવાની) ખાહેશવાળો થવાને શક્તિવાન નહી થઈ શકે.

ખોલાસો:—(કાઠખી શખ્સ ખાધા વગર શક્તિ ધરાવી શકે નહી; ખાધા વગર રેહ્યાથી માણસ નેકી, ખેતીવાડી અથવા કાઠખી ધંધાનું કામ કરવાને તથા તેને ખચ્યાં જનવાની તાકાત રહેતી નથી, માટે ખાણું ખાવું કે તેથી તેના આંગમાં કૌવત આવ્યાથી તે પોતાનો ધંધો રોજગાર ઇત્યાદિ સારીપેઠે કરી શકે.)

કારણ કે તમામ હાડમંદ દુનિયાં (ધ્યાને આયે દુનિયાંમાં વસનાર દરેક જીવંત) ખોરાક ખાધાથી જીવેછે, (અને) ખોરાક વગર મરી જાયેછે.

૩૪. હાડમંદ મુલુકોના અયે અશો પેદા કરનાર ! કીયો શખ્સ પાંચમી મરતએ આયે જમીનને ઘણીજ ખુશી સાથે ખુશાલ કરેછે ?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે, અયે સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! જ (જગા) ઉપર અશો માણસને માટે આયે જમીનની ખેતી કરે અને ભલી અશોધથી આપે.

ખોલાસો:—જે શખ્સ જમીનની ખેતી કરીને તેની ઉત્પત્તિનો થોડોક ભાગ

* એ ક્રક્રો અલંકાર ભાષામાં લખેલોછે, સાદી એઆરતમાં કહીએતો એની મતલબ એકે, ખોરાકને માટે લોકોને આરણે ધકેલા ખાધાને બદલે, જે શખ્સ પોતે જતે મેહેનત કરી ખેતી કરીને પોતાને માટે તથા પોતાના કુટુંબને માટે અનાજ પાકવી તેને ખાવા લાએક કરી એકઠો કરી મુકેછે, તે શખ્સ ખરાખી કરનારા જેવાકે ભુખમરો, કંગાલિયત, ચોરી ઇત્યાદિ દેવોનો નાશ કરેછે. ઉઘોગી તથા ઉજમવાળા માણસના ઘરમાં કાઠખી દેવ પેવશ થઈ શકતો નથી.

† એ ક્રક્રોનો પાછલો ભાગ (જક્રેથી તે સદયેધતિ સુધી) જરા ગુચવણ બરેલોછે. બોલેબોલ તુરબુમો થઈ શકતો નથી, પણ એની મતલબ સમજઈ શકાયેછે તે એકે, જ્યારે અનાજનો પાક પુરકળ થાયેછે ત્યારે દેવોનો નાશ થાયેછે.

એ પરગરદના ૨૩-૩૨ મા ક્રક્રોઓમાં ખેતીવાડી કરવાની ભલામણ કાઢીછે તેની બે મતલબ છે, એકતો અનાજ મેલેછે અને બિજું એ જે દરદો ઉત્પન્ન થતાં અટકેછે.

અશે માણસને આશોદાદ તરીકે આપે, અથવા જમીન ખરીદ કરીને અશે માણસના ગુજરાણુને માટે તે આપી દે તો તે જમીન ખુશાલ થાએછે.)

૩૫. (પણ) અએ સઉથી પવિત્ર જરતોસ્ત ! જે (જગા) ઉપર અશે માણસને માટે અએ જમીનની ખેતી કરીને ભલી અશોધથી તેને નહી આપેતો, તે (શખ્સ) સપંદારમદની જમીન ઉપરથી અંધારામાં તથા સંકટમાં તથા સઉથી ખરાબ દુનિયામાં (ઈચ્છાને દોજખમાં) તથા અણીદાર ઘાંસ (ઈચ્છાને કાંટાની વાડ) માં પડેછે.*

૩૬. હાડમંદ મુહુકોના અએ અશે પેદા કરનાર ! જે મુવેલા કુતરાઓને તથા મુવેલાં માણસોને આએ જમીનમાં દાટે (અને) અરધો વરસ સુધી નહી ખોદી કાઢાડે તો તેને માટે શું શિક્ષા છે ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે ઘોડાના આખુડે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૫૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડે, (તથા) સ્ત્રોષો-ચરન નામના હોરડાથી ૫૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (હાંકી કાઢાડે).

ખોલાસો:—(જે શખ્સ ઉપર જણાવેલો ગુનાહ કરે તેણે ૫૦૦ ઈજા પોહોંચાડનારા જનવરોને ઘોડાના આખુડે મારીને શેહેરમાંથી દૂર હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ, તથા ખિજાં ૫૦૦ દુઃખ દેનારા જનવરોને સ્ત્રોષો-ચરન નામના હથિયારે મારીને શેહેરમાંથી દૂર હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ. જે પ્રમાણે હાલના વખતમાં ગુનેહગારો પાસે બંદીખાનામાં કામ કરાવેછે તેમ, વંદીદાદના વખતમાં ધરમનું ફરમાન તોડનારાને તથા ખિજા ગુનાહ કરનારાઓને, તેમના ગુનાહની શિક્ષા તરીકે, દેશના તેમજ તેની આસપાસ વસનારા દુઃખ દેનારાં જનવરોને આખુડથી મારીને દૂર હાંકી કાઢાડવાને માટે કામે લગાડતા હોએ એવું દીસેછે, સખખ કે એટલા પ્રાચીન વખતમાં માણસોની વસ્તી ઘણી નહી હોવાથી, ઉપદ્રવ દેનારાં જનવરો પુશ્કળ હોવાં જોઈએ, અને તેઓની સંખ્યા જમ બને તેમ ઓછી કરવાનો આએ એક સેહેલ ઉપાય ગણાએ. એમ કીધાથી બે મતલબ પાર પડી શકેછે, એ-

* વળી ૩૪ મા તથા ૩૫ મા ફકરાઓનો અર્થ ખિજા રીતે નીચે જણાવ્યા મુજબ થઈ શકેછે: ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે, અએ સઉથી પવિત્ર જરતોસ્ત ! આએ જમીનની જે (જગા) ઉપર જે શખ્સ અશે માણસને ભલી અશોધમાં ખચીત ધંધો-રોજગાર આપે (ઈચ્છાને જે શખ્સ અશે માણસને જે જગાએ ધંધે લગાડે તે શખ્સ તે જગાને ઘણીજ ખુશાલ કરેછે. (પણ) અએ સઉથી પવિત્ર જરતોસ્ત ! આએ જમીનની જે (જગા) ઉપર જે (કોઈ શખ્સ) અશે માણસને ભલી અશોધમાં ખચીત ધંધો-રોજગાર નહી આપે તો, તે (શખ્સ) ને સપંદારમદ (જમીન) ના અંધારામાં તથા સંકટમાં તથા સઉથી ખરાબ હંદગીમાં તથા અણીદાર ઘાંસમાં (ઈચ્છાને કાંટાની વાડમાં) નાખવામાં આવેછે.

કતો એકે ગુનેહગારને શિક્ષા થાએ, અને ખિન્નુ એજે નુકસાનકારક જનવરો આસ્તે આસ્તે નાશુદ થતાં જાએ.)

૩૭. અએ દાદાર ! જે મુવેલા કુતરાઓને તથા મુવેલાં માણસોને આએ જમીનમાં દાટે (અને) એક વરસની દરાજી સુધી નહી ખોદી કાઢાડેતો તેને માટે શું શિક્ષા છે ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે ઘોડાના ચાપુકે કરીને (અથવા ઘોડાના ચાપુકથી) હાંકી કાઢાડવામાંના ૧૦૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડે, (તથા) સ્ત્રઓષો—ચરન નામના કોરડાથી ૧૦૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (હાંકી કાઢાડે).

ખોલાસો:—(જે શખ્સ એ ક્રકરામાં જણાવેલો ગુનાહ કરે તેણે ૧૦૦૦ ઈજ પોંહોંચાડનારાં જનવરોને ઘોડાના ચાપુકે મારીને શેહેરમાંથી દૂર હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ, તથા ખિન્ન ૧૦૦૦ દુઃખ દેનારાં જનવરોને સ્ત્રઓષો—ચરન નામના હથિયારે મારીને શેહેરમાંથી દૂર હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ. એ બાંખે વધારે ખોલાસા માટે જુઓ એની આગમચના ક્રકરામાં આપેલો ખોલાસો.)

૩૮. અએ દાદાર ! જે મુવેલા કુતરાઓને તથા મુવેલાં માણસોને આએ જમીનમાં દાટે, (અને) એ વરસની દરાજી સુધી નહી ખોદી કાઢાડેતો તેને માટે શું શિક્ષા છે ? તેને માટે પ્રાયશ્ચિત શું છે ? તેને માટે પવિત્રાઈ શું છે ?

૩૯. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેને માટે શિક્ષા નથી, તેને માટે પ્રાયશ્ચિત નથી, તેને માટે પવિત્રાઈ નથી. પ્રાયશ્ચિતથી નિવારણ નહી થઈ શકે એવાં કામોની હમેશને હમેશ સુધી (તોજશ છેજ નહી).*

૪૦ કેમ (અથવા શી રીતે) ? એમ (અથવા આએ રીતે). (પ્રાયશ્ચિત નહી થઈ શકે એવાં કામોનો કરનાર) જે કોઈ માજદયસ્ની દીનની વખાણ કરનાર અથવા સાંભળનાર હોએ. (તેને માટે તોજશ નથી).

ખોલાસો:—(જે કોઈ શખ્સ જરતોશ્તી દીન ઉપર ઈમાન રાખનાર હોએ, તથા તે દીનના ક્રમાનોથી વાકેફગાર હોએ તે છતાં, જે તે મુવેલાં માણસોને તથા મુવેલા કુતરાઓને એ વરસ સુધી જમીનમાં દાટેલાં રાખેતો, તે શખ્સને તેના ગુનાહને માટે તોજશ છેજ નહી, પણ તે ગુનેહગાર રહેછે, સખખ કે તેણે જાણી જોઈને તે ગુનાહ કીધો.)

* એ વરસમાં મુરદું જમીન સાથે તદન આમેજ થઈ જાએછે અને પછી તે જમીન ગલીચ રહેછે, તે છેક સાત આઠ વરસે ખરાબ હવાઓ નિકલી ગયાથી પાછી સાફ થાએછે. એટલા માટે જે શખ્સ જાણી ખુજીને એ વરસ લગી મુરદું દાટેલું રહેવા દે, તેને માટે જાણે પ્રાયશ્ચિત નથી એમ કહેવાએછે.

. પણ અગર જે (કોઈ શખ્સ) માજ્દયસ્તી દીનને વખાણ નહી કરનારો અથવા નહી સાંભળનારો હોય, (ઈઆને માજ્દયસ્તી છતાં ફલાના ગુનાહ પ્રાયશ્ચિત કીધાથી બી સાફ નહી થઈ શકે એવું તેના જાણવામાં નહી આવ્યું હોયતો), આએ (માણસો કે જાએ) માજ્દયસ્તી દીનને વખાણ કરનારા (છે) તેઓથી તે (નહી જાણનારો શખ્સ) શિખે. (એમ કીધાથી ઈઆને માજ્દયસ્તી દીનની ખુબી સમજ્યાથી તે શખ્સ) ત્યારપછી નાલાએક કામ નહી કરનારો (થાએછે). (તેનો સખખ નીચેના ફકરામાં જણાવેછે.)

૪૧. કારણ કે, અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! માજ્દયસ્તી દીન એ, તે દીન ઉપર એકીન રાખનારા માણસની બેડીને કાઢાડી નાખેછે, ઠગાઈ કાઢાડી નાખેછે, જાદુ ચલાવવાના કાંમને કાઢાડી નાખેછે, અશોને મારવાના કાંમને કાઢાડી નાખેછે, નસો દાટવાનું કાઢાડી નાખેછે, પુલગુજર નહી થાએ એવાં ગુનાહના કાંમને કાઢાડી નાખેછે, મુશ્કેલીથી અદા થઈ શકે એવાં કરજને કાઢાડી નાખેછે, (તથા) તમામ તે ગુનાહ ભરેલાં કાંમે જે કોઈ કરેછે તે કાઢાડી નાખેછે.

ખોલાસો:—(માજ્દયસ્તી દીનમાં આવ્યાથી તથા તે દીનના ફરમાનોથી પુરતી રીતે વાંકેશ થયાથી, કોઈ બી શખ્સ ઉપર જણાવેલા ગુનાહ કરતો નથી, સખખ કે એ ગુનાહ કરવાની જરતોશ્તી દીનમાં સખ્ત મનાઈ કીધેલીછે.)

૪૨. અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! જે પ્રમાણે કે સખ્ત દુકતો પવન દક્ષિણ તરફથી (આવીને) વાતાવરણને બધી તરફથી સાફ કરી નાખેછે, તે પ્રમાણે માજ્દયસ્તી દીન અશો માણસના તમામ ખરાખ વિચાર તથા ખરાખ વચન તથા ખરાખ કાંમને સાફ કરેછે. અએ જરતોશ્ત ! અહિયાં (ઈઆને આએ દુનિયામાં) નેક કામ કીધેલુંજ ભલું; ભલી માજ્દયસ્તી દીન પુરતી રીતે શિક્ષાને કાપી નાખેછે.*

* જે કોઈ શખ્સ જાતે જરતોશ્તી થઈ તથા જરતોશ્તી દીનના ફરમાનોથી વાંકેશગાર થઈને, પોતે જમીનમાં દાટેલા નસો બે વરસની મુદતની હદમાં ઉખેડી નહી કાઢાડેતો, તેણે અનાયેરેથ (ઈઆને તોજેશ કીધાથી બી ફોડી નહી શકે એવો) ગુનાહ કીધેલા ગણાયે, પણ જે કોઈ જુદ દીન જુદદીનની હાલતમાં અથવાતો કોઈ જરતોશ્તી અજાણપણેથી તેવો (અનાયેરેથ) ગુનાહ કરે, પણ પાછલથી તે વાત જાણી તોખાહ કરીને જરતોશ્તી દીનની રાહ ઉપર આવેતો, માત્ર તેવાજ શખ્સને તે ગુનાહ માફ થઈ શકે. પશ્ચાતાપ કરીને દીનની રાહ ઉપર આવેતો જેમ દક્ષિણ તરફથી જેસથી દુકતો પવન ખરાખ હવાને સાફ કરી નાખેછે, તેમ હરેક કોઈ માણસ જરતોશ્તી દીનની ખરફતથી પવિત્ર થઈ શકે. બિનું એવું જણાવેલું છે કે, જે કોઈ શખ્સ જરતોશ્તી દીનમાં જણાવેલા ફરમાનો મુજબ આવેતો, તે ધણી કોઈબીવાર ગુનાહના ફાંદામાં ફસતો નથી.

પરગરદ ૪ થી.

૧. જે કોઈકે જની તરફ દ્રવ્ય અદા કરવાની (હોય તેવા) શખ્સને (પોતાની તરફની) દ્રવ્ય નહીં લઈ જાય (તો), (તે ધણી) દ્રવ્ય ધરાવનારની (દ્રવ્યને) છીનવી લીધાથી દ્રવ્યનો ચોર થાયછે; જોકે તેઓમાંનો (કોઈખી) ઈમે તેવો કમીનો (હોય). રાત અને દાહાડો (તેણે) પોતાની દ્રવ્ય (અદા કરવાને) વલગી રહેવું જોઈએ.*

ખોલાસો:—(એ ક્રકરો જરા ગુચવણ ભરેલો છે. બોલેબોલ તરબુતો ફરતાં એખારત ઠીક નથી આવી; પણ એ ક્રકરાની મૂળ મતલબ એછું કે, દરેક માણસે પોતા તરફની બિજા તરફ જે દ્રવ્ય હોય તે અદા કરવી; ઉતરતી પદવીવાળાએ ચઢતી પદવીવાળા તરફ, તેમજ ચઢતી પદવીવાળાએ ઉતરતી પદવીવાળા તરફ ખરી દ્રવ્ય અદા કરવામાં કદી પણ પછાત રહેવું નહીં. જોકે જની તરફ દ્રવ્ય બજવાની હોય તે ધણી એકખારગી ધણો હલકો હોય તોખી તેનો ખરો હક્ક આપવો. વળી બિજું એજ દરેક માણસે પોતાની જોઈતી દ્રવ્ય બજવાને રાત દાહાડો ધ્યાનમાં રાખવું; અખાડા નહીં કરવા. વળી એની મતલબ એમખી થઈ શકે કે, એક શખ્સે બિજાને માટે કાંઈ ભણવાનું ઇચ્છા ક્રિયા કરવાનું માથે લીધું હોય, અને તે પ્રમાણે બજ નહીં લાવેતો તે માથે લીધેલી દ્રવ્યનો ચોર થાયછે. પેહેલવીવાળાઓ દ્રવ્યને બદલે કરજ અદા કરવાની ખાખદ લાવેલા છે.)

૨. હાડમંદ મુલુકોના અએ અશો પેદા કરનાર ! તું કે જે હોરમજદ (તે) ના કેટલા તે કોલ (છે) ? ત્યારે હોરમજદે જવાબ આપ્યો કે, અએ અશો જરતોશ્ત !
૭; પેહેલો, વચનને લગતો (ઇચ્છાને મોહોડે બોલીને કીધેલો કોલ); બિજો, હાત મસલેલો (ઇચ્છાને હાતની તાલી આપીને કીધેલો કોલ); ત્રીજો, પશુની કીમતનો; ચોથો, હોરની કીમતનો; પાંચમો, માણસની કીમતનો; છકો, દેશની કીમતનો.

* એક શખ્સ (બિજાની ઉછીની આપેલી ચીજ) જ્યારે પાછી માગવામાં આવે ત્યારે પાછી આપતો નથી તો તે ચીજ તેણે ચોરેલી કહેવાય, તથા તે માણસની ચોરી કીધેલી કહેવાય. જ્યાં-હાંસુધી તે શખ્સ પોતાના ઘેરમાં પોતાના પડોસીની મિલકત રાખેછે, ત્યાંહાંસુધી તે દર દિવસે અને દર રાતે તે ચીજનો ચોર કહેવાય (દારમૈરતેતે).

• (તે દેશ કેવું તે વિશે નીચે જણાવેછે):—જે દેશ ફલવંત,* વૃદ્ધિવાળું, આખા-
દીવાળું, અક્ષલમંદ (અથવા સુધરેલું) (તથા) ક્ષાએદાવાળું (હોએ).†

૩. વચન એ પેહેલો કોલ કરેછે; ત્યારપછી હાતની કીમતનો કોલ (ઈઆને
હાતનો આપેલો કોલ) (વચનથી આપેલા કોલને) રદ કરેછે; ત્યારપછી તેના બ-
દલામાં (તે શખ્સ) હાતની કીમતનો કોલ આપેછે; ત્યારપછી પશુની કીમતનો
કોલ (હાતની કીમતના કોલને) રદ કરેછે; ત્યારપછી તેના બદલામાં (તે શખ્સ)
પશુની કીમતનો કોલ આપેછે.

૪. ત્યારપછી ઢોરની કીમતનો કોલ (પશુની કીમતના કોલને) રદ કરેછે; ત્યા-
રપછી તેના બદલામાં (તે શખ્સ) ઢોરની કીમતનો કોલ આપેછે; ત્યારપછી મા-
ણસની કીમતનો કોલ (ઢોરની કીમતના કોલને) રદ કરેછે; ત્યારપછી તેના બદ-
લામાં (તે શખ્સ) માણસની કીમતનો કોલ આપેછે; ત્યારપછી દેશની કીમતનો
કોલ (માણસની કીમતના કોલને) રદ કરેછે; ત્યારપછી તેના બદલામાં (તે શખ્સ)
દેશની કીમતનો કોલ આપેછે.‡

૫. હાડમંદ મુલુકાના અએ અશો પેદા કરનાર ! આએ કોલ જે વચનને લગતો
(તે જ્યારે) તુટેલો (થાએ), (ત્યારે) તે કટલી અસર કરેછે (અથવા કટલો ગુ-
નાહ પાંચરેછે) ? ત્યારે હોરમજદે જવાબ આપ્યો કે (તે તુટેલો કોલ) તોજશો-
માંની તેવીજ ૩૦૦ (તોજશ) (તે કોલ તોડનારના) સઉથી નજદીકના સગાં
વાહાલાંઓમાંના (સગાં વાહાલાંને) પોહોંચાડેછે.

ખેલાસો:—(એ ફકરાનો બેલેબોલ તરબુમો કીધાથી એખારત ઠીક નથી
આવી; પણ એ તથા એની પછીના બિજા પાંચ ફકરાની મૂળ મતલબ એછે કે,
જ્યારે કોઈ શખ્સ એ પરગરદના ૨ જ ફકરામાં જણાવેલા કોલોમાંનો કોઈપણ કોલ

* ‘ફ-વક્ષાઈ’ નો અર્થ “સુરજની ઉગવાની જગા તરફનું, પૂર્વ દિશાનું” બી થઈ શકે; પણ
ઉકારાંત બોલો સમાસ થતી વખતે કોઈ વખતે ઉ દીર્ઘ થાએછે, જેમકે વોહ-કેરેતિ, મઈન્યૂ-સાર્તો
દુશ્મઈન્યૂ-જયન્તેમ, ઈલાદિ.

† એ વાક્ય જરા ગુચવણ ભરેલો છે. ધાઆ મેલે દંધ્રુ-મજો મિત્રો (=દેશની કીમતનો કોલ)
ની સિદ્ધતમાં પાછલથી એ વાક્ય ઉમેરેલો લાગેછે; એમાં એક ક્રિયાપદ બી નથી.

‡ આએ ત્રીજા તથા ચોથા ફકરાઓની મતલબ મને એવી દીસેછે કે, એ પરગરદના બિજા નફક-
રામાં જે ૬ તરેહના કોલ કલા, તેમાંથી જે કોઈ શખ્સ પેહેલો કોલ આપીને પછી બિજો કોલ
(ઈઆને તેથી ચઢતો કોલ) આપેતો તે પેહેલો આપેલો કોલ રદ થાએછે. ત્રીજો કોલ આપ્યા
પછી જે તે શખ્સ ચોથો કોલ (ઈઆને તેથી ચઢતો કોલ) આપેતો, ત્રીજો કોલ રદ થાએછે ઈ-
લાદિ. ચઢતી કીસમનો કોલ ઉતરતી કીસમના કોલને રદ કરેછે.

તોડેછે, ત્યારે તે કોલ તોડનાર શખ્સ ચઢતા ઉતરતા કોલ પ્રમાણે ધણી ધમ્મિ થોડી શિક્ષાને લાગ્યેક ઠરેછે, કે જે શિક્ષા એજ પરગરદના ૧૧ થી તે ૧૬ મા ફકરામાં જણાવીછે; પણ તે સાથે વળી તે કોલ તોડનાર શખ્સ સાથે ધણેજ નજદીકનો સંબંધ રાખનારા માણસોને ખી ખમવું પડેછે, તે એકે તેના નજદીકના સગાંવાહાલાંઓ ઉતરતા અથવા ચઢતા કોલ પ્રમાણે ૩૦૦ થી તે ૧૦૦૦ ધણી તોજશ કરવાને જવાબદાર છે. આએ ખીના પેહેલી નજરે જોતાં જરા બેહુદી લાગેછે, પણ જ્યારે આપણુ જોઈશું કે, અસલી ધરિનીઓ સચ્ચાઈને વલગી રહેવાને ધણાજ ખંતી હતા, તથા જુહું બોલવું તથા એક વખત કોલ આપીને ફરી જવું એ માહપાપી તથા દાદાર હોરમજદને ઠગ્યા ખરાખરનું કામ સમજતા હતા, ત્યારે ઉપલાં ફરમાનની તાકીદી પુરતી રીતે જણાઈ આવશે. દુનિયાંદારીના આપણા સધલાં કાંમોમાં રાસ્તી એખત્યાર કરવી, તથા આપેલો કોલ (પછી ગમે તેની સાથે કીધેલો હોએ તે) કદી પણ તોડવો નહી. એ બાબે મેહેર યજ્ઞમાં જોઈતો ખોલાસો કીધેલોછે.)

૬. અએ દાદાર ! આએ કોલ જે હાતનો આપેલો (તે જ્યારે) તુટેલો (થાએ) (ત્યારે) તે કેટલી અસર કરેછે (અથવા કેટલો ગુનાહ પાંથરેછે) ? ત્યારે હોરમજદે જજદે જવાબ આપ્યો કે (તે તુટેલો કોલ) તોજશોમાંની તેવીજ ૬૦૦ (તોજશ) (તે કોલ તોડનારના) સઉથી નજદીકના સગાં વાહાલાંઓમાંના (સગાં વાહાલાંને) પોહોંચાડેછે.*

૭. અએ દાદાર ! આએ કોલ જે પશુની કીમતનો (તે જ્યારે) તુટેલો (થાએ) (ત્યારે) તે કેટલી અસર કરેછે (અથવા કેટલો ગુનાહ પાંથરેછે) ? ત્યારે હોરમજદે જજવાબ આપ્યો કે (તે તુટેલો કોલ) તોજશોમાંની તેવીજ ૭૦૦ (તોજશ) (તે કોલ તોડનારના) સઉથી નજદીકના સગાં વાહાલાંઓમાંના (સગાં વાહાલાંને) પોહોંચાડેછે.*

૮. અએ દાદાર ! આએ કોલ જે દોરની કીમતનો તે જ્યારે તુટેલો (થાએ) (ત્યારે) તે કેટલી અસર કરેછે (અથવા કેટલો ગુનાહ પાંથરેછે) ? ત્યારે હોરમજદે જજવાબ આપ્યો કે (તે તુટેલો કોલ) તોજશોમાંની તેવીજ ૮૦૦ (તોજશ) (તે કોલ તોડનારના) સઉથી નજદીકના સગાં વાહાલાંઓમાંના (સગાં વાહાલાંને) પોહોંચાડેછે.*

૯. અએ દાદાર ! આએ કોલ જે માણસની કીમતનો (તે જ્યારે) તુટેલો (થાએ) (ત્યારે) તે કેટલી અસર કરેછે (અથવા કેટલો ગુનાહ પાંથરેછે) ? ત્યારે હોરમજદે જજવાબ આપ્યો કે (તે તુટેલો કોલ) તોજશોમાંની તેવીજ ૯૦૦ (તોજશ) (તે કોલ તોડનારના) સઉથી નજદીકના સગાં વાહાલાંઓમાંના (સગાં વાહાલાંને) પોહોંચાડેછે.*

* એની સમજ બાબે જુઓ એજ પરગરદના પાંચમા ફકરાના તરજુમાની નીચે આપેલો ખોલાસો.

૧૦. અએ દાદાર! અએ કોલ જે દેશની કીમતનો (તે બ્યારે) તુટેલો (થાએ) (ત્યારે) તે કેટલી અસર કરેછે (અથવા કેટલો ગુનાહ પાંચરેછે)? ત્યારે હોરમજદે જવાબ આપ્યો કે (તે તુટેલો કોલ) તોજ્જેશોમાંની તેવીજ ૧૦૦૦ (તોજ્જેશ) (તે કોલ તોડનારના) સહથી નજદીકના સગાં વાહાણાંઆમાંના (સગાં વાહાણાંને) પોંહોંચાડેછે.*

૧૧. હાડમંદ મુલુકોના અએ અશે પેદા કરનાર! જે કોઈ કે વચનને લગતો (ઈઆને મોહોંટે બોલીને કીધેલો) કોલ તોડે તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે ઘોડાના આયુકે કરીને હાંકી કાહાડવામાંના ૩૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે ગુનેહગાર શખ્સ) હાંકી કાહાડે (તથા) સ્અોપો-ચરન નામના કોરડાથી ૩૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (હાંકી કાહાડે).†

૧૨. અએ દાદાર! જે કોઈ કે હાત મસલેલો (ઈઆને હાતની તાલી આપીને કીધેલો) કોલ તોડે તેને વાસ્તે શિક્ષા શું છે? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે ઘોડાના આયુકે કરીને હાંકી કાહાડવામાંના ૬૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે ગુનેહગાર શખ્સ) હાંકી કાહાડે, (તથા) સ્અોપો-ચરન નામના કોરડાથી ૬૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાહાડે.†

૧૩. અએ દાદાર! જે કોઈ કે પશુની કીમતનો કોલ તોડે તેને વાસ્તે શિક્ષા શું છે? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે ઘોડાના આયુકે કરીને હાંકી કાહાડવામાંના ૭૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે ગુનેહગાર શખ્સ) હાંકી કાહાડે, (તથા) સ્અોપો-ચરન નામના કોરડાથી ૭૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (હાંકી કાહાડે).†

૧૪. અએ દાદાર! જે કોઈ કે હોરની કીમતનો કોલ તોડે તેને વાસ્તે શિક્ષા શું છે? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે ઘોડાના આયુકે કરીને હાંકી કાહાડવામાંના ૮૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે ગુનેહગાર શખ્સ) હાંકી કાહાડે, (તથા) સ્અોપો-ચરન નામના કોરડાથી ૮૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (હાંકી કાહાડે).†

૧૫. અએ દાદાર! જે કોઈ કે માણસની કીમતનો કોલ તોડે તેને વાસ્તે શિક્ષા શું છે? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે ઘોડાના આયુકે કરીને હાંકી કાહાડવામાંના ૯૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે ગુનેહગાર શખ્સ) હાંકી કાહાડે, (તથા) સ્અોપો-ચરન નામના કોરડાથી ૯૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (હાંકી કાહાડે).†

* આએ ૧૦ મા ફકરાની આખેરીએ આપેલા નવ દુજર્થતિથી તે અઓજસ્તરો જ અહાત મુધીના દરેક બોલનું વ્યાકરણ તથા અર્થ સમજ પડેછે. પણ સહસલાખંદ આખો અર્થ થઈ શકતો નથી તેથી મુદ્રી દીધાછે. એ બોલો પેહેલવી શરેહના છે.

† એની સમજ આખે ઘુઓ ત્રીજી પરગરદના ૩૬ મા ફકરાના તરઘુમાની નીચે આપેલો બોલાસો.

૧૬. અચ્ચે દાદાર! જે કોઈ કે દેશની કીમતનો કાલ તોડે તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે? ત્યારે હોરમજ્જે કહ્યું કે ઘોડાના ચાથુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૧૦૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે ગુનેહગાર શખ્સ) હાંકી કાઢાડે, (તથા) સ્વયોષો-ચરન નામના કોરડાથી ૧૦૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (હાંકી કાઢાડે).*

૧૭. (જે) કોઈ માણસ (હાતમાં) મારવાનું હથિયાર (લઇને) (કોઈ બિજાને મારવાને માટે) ઉભો થાયછે તો, તેણે આગેરેમ ગુનાહ કીધેલો ગણાયછે; જે (તે મારવાનું હથિયાર લઇને) આગળ આવેછે તો, અવચ્ચોદરિશ્ત ગુનાહ કીધેલો ગણાયછે; જે કીનાવાળા મનથી સાંભે ધસારો કરેછે તો, અરેદુશ ગુનાહ કીધેલો ગણાયછે. અરેદુશ ગુનાહોમાંના ૫ મી વખત (તે ગુનાહ) કીધાથી તે માણસ તનાકુર થાયછે.

૧૮. હાડમંદ મુલુકાના અચ્ચે અશો પેદા કરનાર! (જે) કોઈ (શખ્સ) (બિજા) શખ્સ ઉપર આગેરેમ ગુનાહ કરેછે તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે?

ખોલાસો:—(જે શખ્સ બિજાને મારવાને માટે હાતમાં હથિયાર પકડેછે તેને માટે શું શિક્ષા છે?)

ત્યારે હોરમજ્જે કહ્યું કે ઘોડાના ચાથુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના પાંચ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે શખ્સ) હાંકી કાઢાડે, (તથા) સ્વયોષો-ચરન નામના કોરડાથી પાંચ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડે; બિજી વખતે (તેજ ગુનાહ કરે તો) ૧૦; ત્રીજી વખતે (તેજ ગુનાહ કરેતો) ૧૫ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડે.*

૧૯. ચોથી વખતે (તેજ ગુનાહ કરેતો) ઘોડાના ચાથુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૩૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે શખ્સ) હાંકી કાઢાડે, (તથા) સ્વયોષો-ચરન નામના કોરડાથી ૩૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડે. પાંચમી વખત (તેજ ગુનાહ કરેતો) ૫૦; છઠી વખત (તેજ ગુનાહ કરેતો) ૭૦; સાતમી વખત (તેજ ગુનાહ કરેતો) ૯૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડે.

૨૦. અગાઉ (કીધેલા ગુનાહ) ને માટે તોજ્જશ કીધા વગર તે ગુનાહ ભરેલાં કામોમાંના આઠમી વખતે (તેજ ગુનાહ જે તે શખ્સ) કરેતો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે?

ત્યારે હોરમજ્જે કહ્યું કે તેના ગુનેહગાર તનને માટે (તે શખ્સે) ઘોડાના ચાથુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ, (તથા) સ્વયોષો-ચરન નામના કોરડાથી ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે શખ્સે) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ.*

* એની સમજ બાબે જુઓ ૩ ૭ પરગરદના ૩૬ મા ફકરાના તરજુમાની નીચે આપેલો ખોલાસો.

૨૧. અંચે દાદાર! (જો) કોઈ (શખ્સ) (ખીજ) શખ્સ ઉપર આગેરેમ ગુનાહ કરે, (અને તેની) તોજ્જશ નહી કરેતો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે?

ત્યારે હોરમજ્દે કહ્યું કે તેના ગુનેહગાર તનને માટે (તે શખ્સે) ઘોડાના ચાથુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ, (તથા) સ્ત્રિઓપો-ચરન નામના કોરડાથી ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે શખ્સે) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ.

૨૨. હાડમંદ મુલુકોના અંચે અશો પેદા કરનાર! (જો) કોઈ (શખ્સ) (ખીજ) શખ્સ ઉપર અવઝોઈરિશત ગુનાહ કરેછે, (ઈચ્છાને જે શખ્સ ખિજને મારવાનો ગુનાહ કરેછે તો) તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે?

ત્યારે હોરમજ્દે કહ્યું કે ઘોડાના ચાથુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૧૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે ગુનેહગાર શખ્સ) હાંકી કાઢાડે, (તથા) સ્ત્રિઓપો-ચરન નામના કોરડાથી ૧૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડે. ખિજ વખત (તેજ ગુનાહ કરેતો) ૧૫ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે શખ્સ) હાંકી કાઢાડે.

૨૩. ત્રીજી વખત (તેજ ગુનાહ કરેતો) ૩૦; ચોથી વખત (તેજ ગુનાહ કરેતો) ૫૦; પાંચમી વખત (તેજ ગુનાહ કરેતો) ૭૦; છઠી વખત (તેજ ગુનાહ કરેતો) ૯૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે શખ્સ) હાંકી કાઢાડે.

૨૪. અગાઉ (કીધેલા ગુનાહ) ને માટે તોજ્જશ કીધા વગર તે ગુનાહ ભરેલાં કામોમાંના સાતમી વખત (તેજ ગુનાહ જો તે માણસ) કરેતો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે?

ત્યારે હોરમજ્દે કહ્યું કે તેના ગુનેહગાર તનને માટે (તે શખ્સે) ઘોડાના ચાથુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ, (તથા) સ્ત્રિઓપો-ચરન નામના કોરડાથી ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે શખ્સે) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ.

૨૫. અંચે દાદાર! (જો) કોઈ (શખ્સ) (ખિજ) શખ્સ ઉપર અવઝોઈરિશત ગુનાહ કરે, (અને તેની) તોજ્જશ નહી કરેતો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે?

ત્યારે હોરમજ્દે કહ્યું કે તેના ગુનેહગાર તનને માટે (તે શખ્સે) ઘોડાના ચાથુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ, (તથા) સ્ત્રિઓપો-ચરન નામના કોરડાથી ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે શખ્સે) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ.

૨૬. હાડમંદ મુલુકોના અંચે અશો પેદા કરનાર! (જો) કોઈ (શખ્સ) (ખીજ) શખ્સને ઈજ પોહોંચે એવા ફટકાથી મારેતો તેને માટે શું શિક્ષા છે? ત્યારે હોરમ-

જદે કહ્યું કે ઘોડાના ચાપુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૧૫ (નુકસાનકારક જન-વરોને) (તે ગુનેહગાર શખ્સ) હાંકી કાઢાડે, (તથા) સ્વયંભો-ચરન નામના કારકાથી ૧૫ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે શખ્સ) હાંકી કાઢાડે.

૨૭. (જે તે શખ્સ) બિજી વખતે (તેજ ગુનાહ કરેતો) ૩૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડે; ત્રીજી વખતે (તેજ ગુનાહ કરેતો) ૫૦; ચોથી વખતે (તેજ ગુનાહ કરેતો) ૭૦; પાંચમી વખતે (તેજ ગુનાહ કરેતો) ૯૦ (નુકસાન-કારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડે.

૨૮. અગાઉ (કીધેલા ગુનાહ) ને માટે તોજશ કર્યા વગર તે ગુનાહ ભરેલાં કાંમોમાંનાં છઠ્ઠી વખત (તેજ ગુનાહ જે તે માણસ) કરેતો તેને માટે શું શિક્ષા છે ?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેના ગુનેહગાર તનને માટે (તે શખ્સે) ઘોડાના ચાપુ-કે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ, (તથા) સ્વયંભો-ચરન નામના કારકાથી ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે શખ્સે) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ.

૨૯. અચ્ચે દાદાર ! જે કોઈ (શખ્સ) (બિજા) શખ્સને ઈજા પોંડોંચે એવા ક્રુરકાથી મારે, (અને તેની) તોજશ નહીં કરેતો તેને માટે શું શિક્ષા છે ?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેના ગુનેહગાર તનને માટે (તે શખ્સે) ઘોડાના ચાપુ-કે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ, (તથા) સ્વયંભો-ચરન નામના કારકાથી ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે શખ્સે) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ.

૩૦. હાડમંદ મુલુકોના અચ્ચે અશો પેદા કરનાર ! (જે) કોઈ (શખ્સ) (બિજા) શખ્સને ઘાતકી જખ્મ કરેતો તેને માટે શું શિક્ષા છે ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે,

૩૧. ઘોડાના ચાપુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૩૦ (નુકસાનકારક જનવ-રોને) (તે ગુનેહગાર શખ્સ) હાંકી કાઢાડે, (તથા) સ્વયંભો-ચરન નામના કાર-કાથી ૩૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડે. બિજી વખત (તેજ ગુનાહ કરેતો) ૫૦; ત્રીજી વખત (તેજ ગુનાહ કરેતો) ૭૦; ચોથી વખત (તેજ ગુનાહ કરેતો) ૯૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે શખ્સ) હાંકી કાઢાડે.

૩૨. અગાઉ (કીધેલા ગુનાહ) ને માટે તોજશ કીધા વગર તે ગુનાહ ભરેલાં કાં-મોમાંના પાંચમી વખત (તેજ ગુનાહ જે તે માણસ) કરેતો તેને માટે શું શિક્ષા છે ?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેના ગુનેહગાર તનને માટે (તે શખ્સે) ઘોડાના ચાપુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડવાં

જેઘ્યે, (તથા) સ્ત્રોત્રોષો-ચરન નામના કોરડાથી ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે શખ્સે) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ.

૩૩. અએ દાદાર ! (જો) કોઈ (શખ્સ) (બિજા) શખ્સને વધારે સખ્ત જખમ કરે, (અને તેની) તોજશ નહી કરેતો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે ?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેના યુનેહગાર તનને માટે (તે શખ્સે) ઘોડાના ચાથુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ, (તથા) સ્ત્રોત્રોષો-ચરન નામના કોરડાથી ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે શખ્સે) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ.

૩૪. હાડમંદ મુલુકોના અએ અશો પેદા કરનાર ! (જો) કોઈ (શખ્સ) (બિજા) શખ્સને વેહેતું લોહી નિકળે તેવો જખમ કરેતો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે ?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે ઘોડાના ચાથુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૫૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે યુનેહગાર શખ્સ) હાંકી કાઢાડે, (તથા) સ્ત્રોત્રોષો-ચરન નામના કોરડાથી ૫૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડે. બિજા વખતે (તેજ યુનાહ કરેતો) ૭૦; ત્રીજા વખતે (તેજ યુનાહ કરેતો) ૯૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે શખ્સ) હાંકી કાઢાડે.

૩૫. અગાઉ (કીધેલા યુનાહને માટે) તોજશ કીધા વગર તે યુનાહ ભરેલાં કાંમોમાંના ચોથી વખત (તેજ યુનાહ જો તે માણસ) કરેતો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેના યુનેહગાર તનને માટે (તે શખ્સે) ઘોડાના ચાથુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ, (તથા) સ્ત્રોત્રોષો-ચરન નામના કોરડાથી ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે શખ્સે) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ.

૩૬. અએ દાદાર ! (જો) કોઈ (શખ્સ) (બિજા) શખ્સને વેહેતું લોહી નિકળે તેવો જખમ કરે, (અને તેની) તોજશ નહી કરેતો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે ?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેના યુનેહગાર તનને માટે (તે શખ્સે) ઘોડાના ચાથુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ, (તથા) સ્ત્રોત્રોષો-ચરન નામના કોરડાથી ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે શખ્સે) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ.

૩૭. હાડમંદ મુલુકોના અએ અશો પેદા કરનાર ! (જો) કોઈ (શખ્સ) (બિજા) શખ્સને હાડકું ભાગી જાય તેવો જખમ કરે તો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે ?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે ઘોડાના ચાથુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૭૦

(નુકસાનકારક જનવરોને) (તે ગુનેહગાર શખ્સ) હાંકી કાઢાડે, (તથા) સ્ત્રીઓ-
પો-ચરન નામના ઠોરડાથી ૭૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડે. બીજી વખત-
તે (તેજ ગુનાહ કરેતો) ૯૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે શખ્સ) હાંકી કાઢાડે.

૩૮. અગાઉ (કીધેલા ગુનાહ) ને માટે તોજશ કીધા વગર તે ગુનાહ ભરેલાં
કાંમોમાંના ત્રીજી વખત (તેજ ગુનાહ જો તે માણસ) કરેતો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા
છે ? ત્યારે હોરમજ્જદે કહ્યું કે તેના ગુનેહગાર તનને માટે (તે શખ્સે) ઘોડાના
ચાપુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢા-
ડવાં જોઈએ, (તથા) સ્ત્રીઓપો-ચરન નામના ઠોરડાથી ૨૦૦ (નુકસાનકારક
જનવરોને) (તે શખ્સે) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ.

૩૯. અએ દાદાર ! (જો) ઠોઈ (શખ્સ) (બિજા) શખ્સને હાડકું ભાગી જાએ
તેવો જખ્મ કરે (અને તેની) તોજશ નહીં કરે તો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે ? .

ત્યારે હોરમજ્જદે કહ્યું કે તેના ગુનેહગાર તનને માટે (તે શખ્સે) ઘોડાના ચા-
પુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કા-
ઢાડવાં જોઈએ, (તથા) સ્ત્રીઓપો-ચરન નામના ઠોરડાથી ૨૦૦ (નુકસાનકારક
જનવરોને) (તે શખ્સે) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ.

૪૦. હાડમંદ મુલુકોના અએ અશો પેદા કરનાર ! (જો) ઠોઈ (શખ્સ)
(બિજા) શખ્સને બેશુદ્ધ થઈ જાએ તેવો ફટકો મારેતો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે ?

ત્યારે હોરમજ્જદે કહ્યું કે ઘોડાના ચાપુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૯૦ (નુ-
કસાનકારક જનવરોને) (તે ગુનેહગાર શખ્સ) હાંકી કાઢાડે, (તથા) સ્ત્રીઓપો-
ચરન નામના ઠોરડાથી ૯૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે શખ્સ) હાંકી કાઢાડે.

૪૧. અગાઉ (કીધેલા ગુનાહ) ને માટે તોજશ કીધા વગર તે ગુનાહ ભરેલાં
કાંમોમાંના બીજી વખત (તેજ ગુનાહ જો તે માણસ) કરેતો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા
છે ? ત્યારે હોરમજ્જદે કહ્યું કે તેના ગુનેહગાર તનને માટે (તે શખ્સે) ઘોડાના
ચાપુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કા-
ઢાડવાં જોઈએ, (તથા) સ્ત્રીઓપો-ચરન નામના ઠોરડાથી ૨૦૦ (નુકસાનકારક
જનવરોને) (તે શખ્સે) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ.

૪૨. અએ દાદાર ! (જો) ઠોઈ (શખ્સ) (બિજા) શખ્સને બેશુદ્ધ થઈ જાએ
તેવો ફટકો મારે, (અને તેની) તોજશ નહીં કરેતો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે ? ત્યારે
હોરમજ્જદે કહ્યું કે તેના ગુનેહગાર તનને માટે (તે શખ્સે) ઘોડાના ચાપુકે કરીને
હાંકી કાઢાડવામાંના ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ,

(તથા) સ્ત્રીઓ-ચરન નામના ઠારડાથી ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે શખ્સે) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ.

૪૩. ત્યાર પછી તે કામો અશોધના રસ્તા પ્રમાણે (જોતાં), અશોધના માંત્ર પ્રમાણે (જોતાં), (તથા) અશોધની શિખામણ પ્રમાણે (જોતાં) એકસરખાં થાએછે.

ખોલાસો:—(ફકરા ૧૮—૪૩. એ ફકરાઓ ધ્યાન દેઈ વાંચતાં માણસ પડશે કે, એક નજીવા ગુનાહને માટે શિક્ષા કીધા છતાં, જે કોઈ શખ્સ તેજ ગુનાહ ફરીથી કર્યા કરે, તથા આગલા કીધેલા ગુનાહને માટે પસ્તાવો ખી નહી કરેતો, તે ગુનાહ ચોકસ વખત કીધા પછી મ્હોટા ગુનાહની અરાખર ગણાએછે; જેમકે એજ ફકરાઓમાં જણાવેલા ગુનાહોમાંનો એક દાખલો લઈએ:—અગરજે કોઈ માણસ બિજા શખ્સને દુઃખ થાએ તેવો ફટકો મારે; તે વાંકને માટે તેને સજા કીધા છતાં જો તેજ શખ્સ છ વખત સુધી તેજ વાંક કર્યા કરેતો, તેની શિક્ષા કોઈ માણસને બેશુદ્ધ થઈ જાએ તેવા જેસથી ફટકો બે વખત મારે તેની શિક્ષાના અરાખર ગણાએ. ત્યારપછી ૪૩ મા ફકરામાં જણાવેછે કે નાહક કોઈને થોડું ઈચ્છા થણું દુઃખ દેવું એ રાસ્તીની નજરે જોતાં પાપી કામ કીધેલું ગણાએ.)

૪૪. અગરજે આહિયાં માણસો હમદીન તરીકે, અથવા ભાઈ તરીકે, અથવા દોસ્ત તરીકે પૈસાની ખાહેશ રાખતા, અથવા ખાઈડીની ખાહેશ રાખતા અથવા અક્કલ શોધતા આવે; અગરજે પૈસા માંગતા આવેતો આહિયાં (તેઓને) પૈસા આપવા; અથવા જો ખાઈડી શોધતા આવેતો (તેઓને) ખાઈડી સાથે પરણાવી આપે; અથવા જો અક્કલ શોધતા આવેતો (તેઓને) પવિત્ર માંત્ર* યાદ કરાવવા (ઈચ્છાને શિખવવા) જોઈએ.

ખોલાસો:—(એ ફકરાની મતલબ એ કે, જો કોઈ હાજતેમંદ માણસ આપણી નજદીક હમદીન તરીકે, ઈચ્છા ભાઈ તરીકે, ઈચ્છાતો દોસ્ત તરીકે આવે, અને આપણી પાસેથી કાંઈ ચીજ માગેતો, તેને આપણથી ખની શકે તેમ મદદ કરી તેની હાજત પુરી પાડવી; જો તે ઘણી એલમ શિખવાની ખાહેશ રાખતો હોએતો, તેને આપણથી ખની શકે તેટલું શિખવવું. અગરજે પરણવાને માટે તેની પાસે પૈસા નહી હોએતો એકખારગી તેને પરણાવી ખી આપવો; દુકામાં ખને ત્યાંહાંસુધી તેને તંગીમાંથી મોકળો કરવો. એ જ ફરમાવેલું છે તે સદગુણી તથા અશો માણસ તંગીમાં હોએ તેનેજ માટે, લુચ્યા તથા ઠગારાને માટે નહી.)

ખોલાસો:—(અગરજે કોઈ શખ્સ જરોતરથી ધરમના છુપા પવિત્ર ભેદો શિ-

* માંત્ર ખોલના ખોલાસા બાબે જુઓ મારી ખોરદેહ અવસ્થા બા માએની, સફે ૧૧૨—૧૧૩.

ખવાની ખાદેશ રાખતો હોયે તો, તેણે તે ભેદા કેવી રીતે તથા કીજે વખતે સિ-
ખવા તે બાળે નીચે જણાવેછે):—

૪૫. અશોઈથી તથા નમનતાઈથી અક્કલના વધારાને માટે (તે માંથ્રને) અ-
શોઈથી મજબુત પકડવાને માટે (ઈચ્છાને બરાબર રીતે શિખવાને માટે) દિવસના
પેહેલા અંતે છેલ્લા પોહોરમાં તથા રાતના પેહેલા અંતે છેલ્લા પોહોરમાં (માંથ્ર શિ-
ખવાની ખાદેશ રાખનાર શખ્સ) ખંતી રેહીને બેસે; (તથા) દિવસનાં તથા રાતના
મધ્ય ભાગમાં આરામ લે. જ્યાંહાંસુધી (માંથ્રના) તે કલામો (તે શખ્સ) ભણી
રેહે (ત્યાંહાંસુધી ઉપર જણાવેલે વખતે ભણવા બેસે); જ (કલામો) અગાઉના
વખતમાં હેરખદો (ખી) શિખતા હતા.

ખોલાસો:—(એ ક્રકરાની મતલબ એક જો કોઈ શખ્સ માંથ્રવાની શિખવા-
ની ખાદેશ રાખતો હોયેતો, તેણે પોતાનું દિલ પાક રાખવું અને મનમાં કાંઈખી
અભિમાની રાખ્યા વગર નીચે જણાવેલા વખતે તેનો અભ્યાસ કરવો:—સવારના
૬ થી તે ૮ વાગ્યા સુધી, પાછલા પોહોરના ૩ થી તે ૬ વાગ્યા સુધી; રાતના ૬ થી
તે ૮ વાગ્યા સુધી, તથા પાછલી રાતના ૩ થી તે સવારના ૬ વાગ્યા સુધી. ઈચ્છાને
ટુકામાં કેહીએતો પાછલી રાતના ૩ વાગ્યાથી તે સવારના ૬ વાગ્યા સુધી, તથા
પાછલા પોહોરના ૩ કલાકથી તે રાતના નવ કલાક સુધી માંથ્રનો અભ્યાસ કરવો;
અને બાકીનો વખત ઈચ્છાને દિવસના ૬ થી તે ૩ વાગ્યા સુધી, તથા રાતના ૬ થી
તે ૩ વાગ્યા સુધી ખાવા પીવા તથા આરામ લેવામાં ગુજરવો. ઉપર જણાવેલો વ-
ખત કોઈખી જાતના એલમના અભ્યાસને માટે ઘણો સરસ છે.)

૪૬. અએ જરતોશ્ત! માણસોને માટે ગરમ થએલાં પાણીની માફક તેઓએ
કામ કીધું.*

ગોશ્તના (તથા) વસ્ત્રના ચાહાનારે ગેરવાજખી બોલવું નહી જોઈએ.†

* હાંમ-તમિષ્યો અઈઠ્યો આપ્રે નેરેખ્યો જરથુશ્ત્ર એ વાક્યનો અર્થ મને ખાતરી ભરેલો
લાગતો નથી; એના કરતાં વધારે સહી તરબુમો થવો જોઈએ અગરજે એ વાક્યને એની આગ-
મચના વાક્ય સાથે જોડી નાખીએ તો, નીચે મુજબ અર્થ થઈ શકે:—જેમ આગલા હેરખદો ઉકલતાં
પાણીની મીસાલે દિલસોજીથી તે કલામ શિખ્યા તેમ પવિત્ર માંથ્ર શિખનારે ખંતી રેહીને પુરતી કો-
શેશથી શિખવું જોઈએ.

† વળી એ વાક્યનો અર્થ નીચે મુજબ ખી થઈ શકે:—ખોરાક તથા વસ્ત્રની તંગીમાં આવી પડેલા
શખ્સે હરજેજ જુહું બોલવું નહી. જો કોઈ શખ્સે પોતાના પડોસી પાસેથી બલદ અથવા વસ્ત્ર લીધાં
હોયે તો તે લઈને નાપાડવું નહી જોઈએ (દારમેસ્તેતે). અગરજે કોઈ શખ્સ પાસે ખોરાક અથવા
વસ્ત્ર હોયેતો લાએક માણસને આપવાને માટે તેણે નાપાડવું નહી જોઈએ (દારલે).

• ખોલાસો:—(એની મતલબ એ કે પેટને માટે ખી હરગેજ જીંદું બોલવું નહીં જોઈએ, પણ હમેશાં સચ્ચાઈનેજ વલગી રહેવું.)

૪૭. (દાદાર હોરમજદ કેહેછે) અએ સંઉથી પવિત્ર જરતોસ્ત ! અહિંયાં (ઈ-આને આએ દુનિયામાં) એ પ્રમાણે મગવની* જીંદગીના કરતાં બાઈડીવાળાને ખચીત* હું વધારે પસંદ કરુંછું; કુટુંબ વગરનાના કરતાં કુટુંબવાળાને (હું વધારે પસંદ કરુંછું); ફરજદ વગરનાના કરતાં ફરજદવાળાને (હું વધારે પસંદ કરુંછું); ફરાખી વગરનાના કરતાં ફરાખીવાળાને (હું વધારે પસંદ કરુંછું).

૪૮. (કારણ કે) તે એ માણસોમાંનો ખચીત તે (માણસ) (ઈઆને ઘેરખાર વાળો, છોકરાંવાળો ઇત્યાદિ) જનવરોની વૃદ્ધિને સારી રીતે ભરપુર કરેછે; (વળી) તે (શખ્સ) જે (તેમ) નથી (કરતો) (તેના) કરતાં બહી મનશની સંગેરી લેવાને વધારે શક્તિવાન (હોએછે). તે (શખ્સ) યાદ રાખનારો (ઈઆને સારી યાદદાસ્તની શક્તિવાળો) (થાએછે). તે શખ્સ† અસ્પેરેનની કીમતનો, માફકસર કદના પશુની કીમતનો, ઠોરની કીમતનો (તથા) માણસની કીમતનો (થાએછે).

૪૯. કારણ કે તે માણસ† હાડકાં ભાંજનાર દેવની સાંભે થાએછે, (અને તેની સાથે) લડાઈ કરેછે; તથા સારીપેઠે ચિલ્લો ચઢાવેલો તીર મારનાર દેવની તે સાંભે થાએછે; તથા શિયાળાનો દેવ (જે) થોડાં કપડાં પેહેરેછે તેની તે સાંભે થાએછે; તથા તે શખ્સ દરવંદ, જીલમગાર માણસના માથાંની સાંભે લડાઈ કરેછે; તથા તે શખ્સ નાપાક, ભુખે મરતા આશ્મોગની સાંભે થાએછે. આએ કામોમાંના પેહેલ્લાં (કામ) કરવાં જોઈએ, નહીં કે બિજાં.

ખોલાસો:—(ઘેરખાર માંડવું, બાઈડી કરી મેહેનત કરીને પોતાનું ગુજરાન કરવું; પણ ભટકતી આલસુ જીંદગી ગુજરવી નહીં).†

ખોલાસો:—(૪૭—૪૯ એ ફકરાઓમાં દાદાર હોરમજદ પેગમખર જરતોસ્તને કેહેછે કે જે શખ્સ ભટકતી, ઘેરખાર વગરની, તથા કંગાલ જીંદગી ગુજારેછે

* એ ફકરામાં એકેકથી ઉલટા બોલો આવેલાછે તેમજ નાઈરિવઈતનું ઉલટું મગવો બોલ આવેલોછે. તે ઉપરથી વિચાર કરવાને બની આવેછે કે મગવ એ અગાઉના વખતમાં કોઈ જરતોસ્તી ટાળો હોવાનેજોઈએ, જેઓ ઉમરે પુગ્યા છતાં બાઈડી વગરજ જીંદગી ગુજારતા હોએ.

† ઈઆને ઘેરખાર માંડી મેહેનત કરીને પોતાનું ગુજરાન કરનાર શખ્સ.

‡ એ ઉપરથી માલમ પડેછે કે ભલા તથા ગરીબને પરણાવી આપવું એ પુણ્ય છે. હાલ જે યુ-રોપ ખંડના દેશોમાં લોકો વગર પરણેલા રહેછે તેઓ કદી પણ સુખી રહેતા નથી; કોઈ પણ વગર પરણેલો લાંબી જીંદગીએ પુગેલો માલમ પડ્યો નથી.

તેનાં કરતાં, જે માણસ ઘેરખાર માંડી બાધડી કરીને તથા એક ઠેકાણે ઠરાઠામ રે-
હીને પોતાનો વંધો રોજગાર ચલાવી, મેહેનત કરીને પોતાની જીંદગી ગુજરેછે તેને
હું વધારે પસંદ કરુંછું, તેનો સખખ ૪૮—૪૯ મા ફકરામાં એવો જણાવેછે કે, ઘે-
રખાર માંડી રેહી ઉદ્યોગ કરનાર શખ્સને ગાએ ઠોરની વૃદ્ધિ કરવાને ઈચ્છાને પૈસા
ટકા મેળવી સુખથી રહેવાને બની આવેછે; વળી તે શખ્સ કકરતા જમ્સ્તાનની
ઋતુમાં થોડાં કપડાં પેહેરવાની હાલતમાં રહેતો નથી, લુખે મરતો નથી, અને ર-
ખડતો રજડતો જનવરોનો ભોગ કરનાર તીરંદાજની મિસાલે રહેતો નથી, અને
એ પ્રમાણે હોવાથી તે શખ્સ જીંદગીને લગતું દરેક જાતનું સુખ ભોગવેછે.)

૫૦. (અગરજો) અહિંયાં (ઈચ્છાને) આએ હાડમંદ દુનિયાંમાં તેઓ આએ
કામથી વાકેફ થાએ તો, (તે) મરવા લાએક તનના હાડકાંને લોહાડાંની છરીએ
કરીને કાપે અથવા એના કરતાં વધારે મ્હોટું (કરે).*

૫૧. (અગરજો) અહિંયાં (ઈચ્છાને) આએ હાડમંદ દુનિયાંમાં તેઓ આએ
કામથી જણીતા થાએતો, (તે) મરવા લાએક તનના હાડકાંને લોહાડાંની બેડીએ
કરીને બાંધે, અથવા એના કરતાં વધારે મ્હોટું (કરે).

૫૨. (અગરજો) અહિંયાં (ઈચ્છાને) આએ હાડમંદ દુનિયાંમાં તેઓ આએ
કામથી જણીતા થાએતો, (તે) મરવા લાએક તનના (માણસને) નાખુશીથી
(એટલે કે ફરજ દાખલ જણીને) સો માણસના જેટલાં હંડાણમાં નાખે, અથવા
એના કરતાં વધારે મ્હોટું (કરે).

૫૩. (અગરજો) અહિંયાં (ઈચ્છાને) આએ હાડમંદ દુનિયાંમાં તેઓ આએ
કામથી જણીતા થાએતો, નાખુશીથી (અથવા અવશ્ય સમજીને) (તે માણસ)
મ્હોટા ગુનાહમાં ઉભો રહે.

૫૪. (અગરજો) અહિંયાં (ઈચ્છાને) આએ હાડમંદ દુનિયાંમાં તેઓ આએ
કામથી જણીતા થાએતો, (તે માણસ) (કે જે) જણીજેઘને રશને ઈજ્જતની શિખા-

* આએ તથા એની પછીના બિજા ચાર (૫૧-૫૪) ફકરાઓમાં જે શિક્ષા ફરમાવેલીછે તે.
એની આગમચના (૪૯ મા) ફકરામાં જણાવેલા શખ્સથી ઉલટી રીતે ચાલનાર શખ્સને માટે ઈ-
ચ્છાને જે ધણી મેહેનત નહીં કરે, ચાલસુ રહે તથા લટકતી જીંદગી ગુજરે તેને માટે સમજવી.
ચાલસુ બેસીને હરામખોરી કરવી એ જરતોસ્તી ધરમના ફરમાનથી તદન ઉલટું છે. એવાં આએ હાડ-
કાંના માણસના હાડકાં બાંજવાં જોઈએ, કે તેથી હરામખોર માણસ શિક્ષાની ધાસ્તીનો માસ્ખો મેહે-
નત કરી પોતાનું પેટ ભરે. બિજું એજે આએ ૫૦ થી તે ૫૪ સુધીના ફકરાઓમાં જણાવેલી બધી
શિક્ષા એક માણસને નહીં કરવી, પણ એ ફકરાઓમાં જણાવેલી શિક્ષાઓમાંની એક કરવી, સખખ
કે કોઈ કોઈ ઠેકાણે અવસ્તામાં “અથવા” નો ખોલ વાક્યમાં ગુપ્ત હોએછે, એ બાબે જુઓ
મારી વંદીદાદની ફરહંગમાં ૧ વા ખોલ.

મણીની સાંભે થએલો, તથા મેહેર ઈજ્દની સાંભે જુહું બોલેલો (તે) બલતાં, સોનેરી (તથા) ઉક્લતાં પાણીની નજદીક પોહોંચે.

પપ. અએ દાદાર ! જે (માણસ) જાણીએછે રસને ઈજ્દની શિખામણી સાંભે થએલો, તથા મેહેર ઈજ્દની સાંભે જુહું બોલેલો (તે) બલતાં, સોનેરી (તથા) ઉક્લતાં પાણીની નજદીક પોહોંચે તો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે ?*

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે ઘોડાના ચાતુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૭૦૦ (નુક-સાનકારક જનવરોને) (તે) ગુનેહગાર શખ્સ) હાંકી કાઢાડે, (તથા) સચ્ચાષો-ચરન નામના કોરડાથી ૭૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડે.

પરગરદ પ મી.

૧. (અગરજે) કોઈ માણસ ખીનોના હંડાણમાં મરી જાય; (અને) તે તરફ કોઈ પક્ષિ પાહાડની બુલંદીથી તે ખીનોના હંડાણ સુધી ઉડે, (તથા) તે મુવેલાં માણસના કાલબુદ્ધને ખાએ; ત્યારપછી તે પક્ષિ ખીનોના હંડાણમાંથી તે પાહાડની બુલંદી ઉપર ઉડે, (અને) કઠણ તથા નરમ (ઝાડો) માંના કોઈ ઝાડની નજદીક તે ઉડે (ઈચ્છાને તે ઝાડની ઉપર બેસે); તે (ઝાડ) ની ઉપર (તે પક્ષિ) ઝાંકે, હથાર નાખે (અથવાતો) (મુવેલાંના કચ્છાને) તે (ઝાડ) ની ઉપર મુકે.

૨, (ત્યારપછી જે) કોઈ માણસ ખીનોના હંડાણમાંથી તે પાહાડની બુલંદી સુધી જાય, (અને) તે ઝાડ કે જ્યાંહાં તે પક્ષિ (બેઠેલું હોય તે) ની નજદીક (તે માણસ) જાય, (અને) આતશને માટે એસમ ઈચ્છે. (ઈચ્છાને તે શખ્સને આતશને માટે એસમ જોઈતી હોય), તેથી તે (ઝાડ) ને ઘાહ મારે, તે (ઝાડ) ને કાપે, તે (ઝાડ) ને છોલે, (અને ત્યારપછી) તે (છોલી સાફ સુક કીધેલાં ઝાડના લાકડાં) ને કાએદાસર તપાસીને, હોરમજદની તરફના (સધલી ચીજોને) પાક કરનાર આતશની ઉપર મુકીને બાળે તો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે ?

* પ૪ તથા પપ મા ફકરાની મતલબ ખોલ્લી રીતે જણાતી નથી. ડાકટર હાઉગ એ ફકરાઓને સોગંદ લેવાની તથા તે લીધા પછી જુહું બોલે તેને માટે ઠેરવેલી શિક્ષાને લગતી બાબદ સાથે જોડેછે. ફારસી રવાએતમાં સોગંદ નામાનું એક જુહુંજ પ્રકરણ આવેલું છે. તેમાં સોગંદ લેતી વખતે આતશ તથા ચોકસ તરતીબથી તૈયાર કીધેલું પાણી હાજર રાખવાને ફરમાવેલું છે. ઉપલા ફકરામાં ‘જર-ન્યાવધતીમ્’ બોલ આવેલો છે તે ઉપરથી ડાકટર હાઉગ ધારેછે કે, તે પાણીમાં જરા સોનાની કગ-રસ બી નાખવામાં આવતી હતી.

૩. ત્યારે હોરમજદે જવાબ આપ્યો કે કુતરાથી લઈ જવાએલો, પક્ષિથી લઈ જવાએલો, વરૂથી લઈ જવાએલો, પવનથી લઈ જવાએલો (અથવા તો) માંખથી લઈ જવાએલો નસો માણસને રીમન કરતો નથી.

૪. અગરજો આએ નસાએ, કે જ કુતરાથી લઈ જવાએલા, પક્ષિથી લઈ જવાએલા, વરૂથી લઈ જવાએલા, પવનથી લઈ જવાએલા, (અથવા) માંખથી લઈ જવાએલા (તેએ) માણસને રીમન કરેતો, આએ નસાએનો જથ્થો જ આએ જમીન ઉપર મુવેલો પડેલો છે તેથી કરીને, જલદીથી અને ખચીત (આએ) મારી તમામ હાડમંદ દુનિયાના લોકો પાપી તનવાળાં (થાએ); (તથા જો કોઈ માણસ) અશોઈ પ્રમાણે પોતાની જીંદગી ગુજરવાને ચાહેતો તે કચવાએલા જીવવાળો (થાએ).

૫. આએ દાદાર! (અગરજો) કોઈ માણસ અનાજના ખેતરને પાણી સીપે; અને તે (ખેતર) માં પેહેલ્લી, બિજી (તથા) ત્રીજી વખત પાણી સીપે; ચોથી વાર (તે ખેતરમાં પાણી સીપ્યા) પછી, કુતરું અથવા કોહોલું અથવાતો વરૂ (તે પાણી સીપેલાં ખેતરમાં) નસો ખેંચી લઈ જાએ તો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે?

૬. ત્યારે હોરમજદે જવાબ આપ્યો કે કુતરાથી લઈ જવાએલો, પક્ષિથી લઈ જવાએલો, વરૂથી લઈ જવાએલો, પવનથી લઈ જવાએલો (અથવાતો) માંખથી લઈ જવાએલો નસો માણસને રીમન કરતો નથી.

૭. અગરજો આએ નસાએ, કે જ કુતરાથી લઈ જવાએલા, પક્ષિથી લઈ જવાએલા, વરૂથી લઈ જવાએલા, પવનથી લઈ જવાએલા (અથવાતો) માંખથી લઈ જવાએલા (તેએ) માણસને રીમન કરેતો, આએ નસાએનો જથ્થો જ આએ જમીન ઉપર મુવેલો પડેલો છે તેથી કરીને, જલદીથી અને ખચીત (આએ) મારી તમામ હાડમંદ દુનિયાના લોકો પાપી તનવાળાં (થાએ); (અને અગરજો કોઈ માણસ) અશોઈ પ્રમાણે પોતાની જીંદગી ગુજરવાને ચાહેતો તે કચવાએલા જીવવાળો (થાએ). (એટલા માટે તે ત્રણ વખત પાણી પાએલાં ખેતરને રદ નહી કરવું), (પણ) અગરજો માજદયરનો ચાહેતો (તે) ખેતરને (વધારે) પાણી સીપવા લાએક (કરે) (અથવા ખેતીનું કામ આગળ ચલાવે).

ખોલાસો:—(એ પરગરદના પ થી તે ૭ મા ફકરાની મતલબ એ કે, અગરજો કોઈ ખેતરમાં દાણા વાવ્યા પછી, તથા ત્રણ ચાર વખત તે દાણા વાવેલાં ખેતરને પાણી પાયા પછી, જો કોઈ કુતરું, કોહોલું અથવાતો વરૂ બહારથી નસો લાવીને તે ખેતરમાં નાખે તો, તેથી તે ખેતરને રદ નહી કરવું, પણ તે નસાની ચીજ

ખાહાર કાઢાડી નાખીને, ખીજું પાણી સીપવાની જરૂર હોએતો તેમ કરીને, તે અનાજને પાકવા દેઈ તૈયાર થયા પછી તેને ઉપયોગમાં લાવવો; ૨૬ નહી કરવો.)

૮. હાડમંદ મુલુકોના અએ અશો પેદા કરનાર ! હું પાણી માણસને મારેછે ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે પાણી માણસને મારતું નથી; અસ્તો—વીધાતુ (નામનો દેવ) તેને ખાંધેછે (ઈચ્છાને તે પાણીમાં પડેલા માણસનો દમ બંધ કરી નાખેછે); વાએ* તેને ખાંધીને લઈ જાએછે; પાણી (તે દુખતા માણસને) ઉપર લઈ જાએછે, પાણી (તેને) નીચે લઈ જાએછે; (ત્યાર પછી) પાણી (તેને) કિનારે છોડી દેછે.

ખોલાસો:—(પાણીમાં પડેલો માણસ બનયવાને માટે પાણીમાં ઉપર નીચે પછાડા મારયા પછી દુખી જાએછે; પછી આખેરે કિનારે ઘસડાઈ આવેછે.)

ત્યારપછી પશ્ચિઆ તેને ખાએછે; ત્યાંહાંથી તે આગળ જાએછે, (તથા) તકદી-રથી તે નીચે જાએછે.

૯. અએ દાદાર ! હું આતશ માણસને મારેછે ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે આતશ માણસને મારતું નથી; અસ્તો—વીધાતુ (નામનો દેવ) તેને ખાંધેછે; વાએ* તેને ખાંધીને લઈ જાએછે; આતશ (તે માણસના) હાડકાંને તથા દિલની ગરમીને ખાળેછે, ત્યાંહાંથી તે આગળ જાએછે, (તથા) તકદીરથી તે નીચે જાએછે.†

ખોલાસો:—(એ ફકરાઓની મતલબ નીચે મુજબ હોએ એવું દીસેછે:—પાણી અથવાતો આતશ પોતે કાંઈ માણસને મારી નાખતું નથી. જો કોઈ માણસને તરતાં નહી આવડે અને પાણીમાં જાએતો તે દુખી મરે, પણ જો તે તરતાં આવડતું હોએ તેને કાંઈ ધાસ્તી નથી. એજ પ્રમાણે આતશથી સંભાલ નહી રાખીને જો કોઈ શખ્સ આતશની નજદીક કામ કરેતો તેથી તે બળી મરે. દુકામાં કેહીએતો પાણી તથા આતશ પોતે કાંઈ નુકસાનકારક નથી, પણ તેઓનો ગેરઉપયોગ કી-ધારથી ખરાબી પોહોંચેછે.)

૧૦. હાડમંદ મુલુકોના અએ અશો પેદા કરનાર ! (જ્યારે) ઉનાળો ગુજરી જાએ, ત્યારે શિયાળામાં આએ કે જે માજદયસ્નો તેઓ હું કરે ?

ખોલાસો:—(ઉનાળો પસાર થયા પછી જ્યારે શિયાળો આવે, તથા ખરફ પડતો હોએ તે વખતે જો કોઈ ગુજરી જાએ, કે જથી તેને દીનની શરિયત પ્રમાણે અવલ મંજલ પોહોંચાડવાને મુશ્કેલ, બલકે નહી બની શકે તેવું થઈ પડે તો, તે મુવેલાંને માટે હું ઉપાય કરવો ? એનો ખોલાસો નીચે ૧૦-૧૪ મા ફકરામાં કરેછે.)

* “ વાએ ” ઈચ્છાને ‘ જમ ’—જેને પેહેલવીમાં ‘ નાએવતર ’ ને નામે ઓળખેછે.

† એ ફકરાની આખેરીએ આવેલા ગઈરિ-મસો અંગ્રંહો અએતહથી તે અએષાંમય નરાંમ સુધીના બોલો પેહેલવી શરેહના છે.

ત્યારે હોરમજ્જે કહ્યું કે ઘેરેઘેર (તથા) મોહોલે મોહોલે તે મુવેલાં માણસના ત્રણ કત બનાવે.

ખોલાસો:—(ત્રણ કત બનાવાને ફરમાવેછે એટલે કે મરદ, ઝોરત તથા છોકરાંઓને માટે જુદા જુદા કત બનાવવા, ઈચ્છાને મરદને માટે જુદા, ઝોરતને માટે જુદા તથા છોકરાંને માટે જુદા. હાલમાં આપણાં દોખાઓમાં મરદ, ઝોરત તથા છોકરાં એઓને મુકવાને માટે જુદી જુદી ત્રણ જગા ઈરવેલીછે તે આએ લખાણ ઉપરથી નિકલેલી દીસેછે.)

૧૧. આએ દાદાર ! તે મુવેલાં (માણસ) ના તે કત કેવા હોવા જોઈએ ? ત્યારે હોરમજ્જે કહ્યું કે (તે મુવેલા માણસનું) તકીઓ દધને હંચે કીધેલું માથું તે (કત) ને નહી લાગે; (તેના) બે પગ કરતાં વધારે મ્હોટો નહી; (તથા) (તેના) બે હાત કરતાં વધારે કુશદેહ નહી; કારણ કે તે મુવેલાં (માણસ) નો આએ લાએક કત છે.

ખોલાસો:—(એ ફકરાની મતલબ એ કે મુવેલાંને મુકવાને માટે, (પછી તે ગમે તે હોએ, મરદ, ઝોરત ઈચ્છા છોકરું), તે કત એવો બનાવવો કે માથાંથી તે છેક પગના છેડા સુધીનું આખું બદન તે કતમાં પરાપર સમાએ. મુવેલાંના આખા બદનની લંબાઈ કરતાં તે કત મ્હોટો બી નહી તથા નાંધલો બી નહી બનાવવો.)

૧૨. ત્યાંહાં (ઈચ્છાને ઉપલા ફકરામાં જણાવ્યા પ્રમાણેના કતમાં) તે (માણસ) ના જીવ વગરના તનને દિવસ સુધાંની આખી બે રાત અથવા ત્રણ રાત અથવા એક મહિનાની દરાજી સુધી મુકી રાખે; જ્યાંહાં સુધી કે પક્ષિઓ ઉડવા માંડે, ઝાડપાન ઉગે, ખરફ, પાણી, કાદવ ઈત્યાદિ દૂર થાએ* (તથા) પવન જમીનને સુકવી નાખે.

૧૩. (ત્યાર પછી) જ્યારે પક્ષિઓ ઉડવા માંડે, ઝાડપાન ઉગે, ખરફ, પાણી, કાદવ ઈત્યાદિ દૂર થાએ, (તથા) પવન જમીનને સુકવી નાખે, ત્યારે તે માજ્જ-યરનો (મુવેલાં માણસના) તે કાલબુદને ખોરશેદનેગીરશે કરે.†

ખોલાસો:—(તે મુવેલાં માણસને તેની અવલ મંજલની જગાએ કાંઈબી ચીજ તેની ઉપર ઢાંક્યા વગર આસ્માન ઉપરથી ખોરશેદ દેખાએ તેમ ખોલું, મુકે.) •

* રેલના પાણી ઝોસરી જાએ (હાઉગ તથા દારમેસ્તેતે); ખીતોમાંના પાણી ઝોસરીજાએ (દારલે).

† ફકરા ૧૦-૧૩:—ઘણી થંકીમાં મુરદું જલદીથી ડોહોતું નથી, બલકે એક મહિના સુધી તે ડોહોયા વગર રહેછે. કકરતા શિયાળામાં પક્ષિઓ આહાર નિકલતાં નથી, તેથી મુરદાંને ખોલી જગા ઉપર મુકવામાં કાંઈ ફાએદો નથી. એવે વખતે ઘેરમાં એક હેલાએદી જગા કરીને તે મુરદાંને ત્યાંહાં રાખવાને ફરમાવેલુછે. પણ જેવો ઉનાળો બેદો એટલે તેને પક્ષિઓનો ખોરાક કરવો જરૂર છે

અક્ટર ખ૦ ૬૦ ખોરી.

૧૪. અંગરજો તે માજદયસ્નો (મુવેલાનાં) તે કાલપુદને ખોરશેદનેગીરશને નહી કરેતો, અશો (માણસ) ને હાની પોહોંચાડવાને માટે જે શિક્ષા તેં ફરમાવેલીછે તેટલી (શિક્ષા), એક વરસની દરાજી સુધી (તે મુવેલાં માણસના કાલપુદને ખોરશેદનેગીરશને નહી કરનાર માણસને કરવી), જ્યાંહાંસુધી કે નસો સાફ થઈ જાય, દખ્ખાં સાફ થઈ જાય, હેરનસો સાફ થઈ જાય તથા પક્ષિઓ (તે મુવેલાંના કાલપુદને) ખાઈ જાય*.

૧૫. હાડમંદ મુલુકોના અય્યે અશો પેદા કરનાર! તું હોરમજદ પવન તથા વાદલાં સાથે વોહર-કષ (નામના) દરિયામાંથી શું પાણી વરસાવેછે?

૧૬. તું હોરમજદ (તે પાણીને) શું નસા તરફ લઈ જાયેછે? તું હોરમજદ (તે પાણીને) શું દખ્ખા તરફ લઈ જાયેછે? તું હોરમજદ (તે પાણીને) શું હેરનસા તરફ લઈ જાયેછે? તું હોરમજદ (તે પાણીને) શું હાડકાં તરફ વરસાવેછે? તું હોરમજદ (તે પાણીને) શું છુપી રીતે વરસાવેછે? તે (પવન અને વાદલાં) સહિત (તે પાણીને) શું તું પૂઠતિક (નામના) દરિયા તરફ વરસાવેછે?

૧૭. ત્યારે હોરમજદે જવાપ આપ્યો કે, અય્યે ખાલેસ જરતોશ્ત! તું જેમ ખરેખર કેહેછે તે પ્રમાણે, હું હોરમજદ પવન તથા વાદલાં સહિત વોહર-કષ (નામના) દરિયામાંથી પાણીને વરસાઉંછું.

૧૮. હું હોરમજદ (તે પાણીને) નસા તરફ લઈ જાઉંછું; હું હોરમજદ (તે પાણીને) દખ્ખા તરફ લઈ જાઉંછું; હું હોરમજદ (તે પાણીને) હેરનસા તરફ લઈ જાઉંછું; હું હોરમજદ (તે પાણીને) હાડકાં તરફ વરસાઉંછું; હું હોરમજદ (તે પાણીને) છુપી રીતે વરસાઉંછું; તે (પવન અને વાદલાં) સહિત (તે પાણીને) પૂઠતિક (નામના) દરિયા તરફ વરસાઉંછું.

૧૯. તે વેહેયા કરતાં (પાણી) દરિયાની અધવચમાં ઉભાં રેહેછે; પવિત્રાધયે કરીને (તે) પાણીઓ પૂઠતિક (નામના) દરિયામાંથી તે વોહર-કષ (નામના) દરિયા સુધી વેહેછે; (ત્યારપછી) તે પાણી હ્વાપ (નામના) ઝાડ તરફ (વેહેછે);

* અંગરજો માજદયસ્નો એક વરસની દરાજીમાં (મુવેલાંના) આયે કાલપુદને ખોરશેદનેગીરશને નહી કરેતો. તેને અશો માણસના ખુનને માટે જે સજા ફેરવેલી છે તેટલી સજા કરવાનો તું હોકમ આપે, જેથી કરીને મુવેલી લાશ ખાએ, દખ્ખા ખાએ તથા નજીસાત ખાએ ધ્યાન આપવામાં આવે તથા પક્ષિઓ (તે લાશને) ખાઈ જાય (ઝક્ટર હાઉગ).

† “હેરનસો” ધ્યાને સુકો નસો, જેમકે નખ, ખાલ.

‡ એ ઝાડ હરવેરપ-તોખ્ખને નામે બી જણાએલુંછે, અને તે વોહરકષ નામના દરિયાની અધવચમાં છે; એને તમામ ઝાડોનું મૂળ ગણવામાં આવેછે.

ત્યાંહાંથી સો ઘણા, હજાર ઘણા, (તથા) દશ હજાર ઘણા દશ હજાર (ઝાડોમાંનાં) મારા તમામ જાતના સઘળાં ઝાડો ઉગેછે.

૨૦. તે (ઝાડો) તરફ હું હોરમજદે અશો માણસના ખોરાકને માટે, અને સારી પેદાએશના ગાયે દોરના ધાંસ ચારાને માટે તે (વરસાદ) હું વરસાડુંછું; (કે તેથી કરીને) મારાં માણસ અનાજ ખાયે, (અને) સારી પેદાએશનાં ગાયે દોર ધાંસ ચારે ઇત્યાદિ (ખાયે).

૨૧. અય્યે ખાલેસ (જરતોશત) ! જમ તું કેહેછે (તે પ્રમાણે), આય્યે વધારે સાઈ (અને) વધારે સોહામણું છે. અશો હોરમજદે તેને (ઈચ્છાને) અશો જરતોશતને આય્યે વચને કરીને ખુશી કીધો. પવિત્રાઈ (એ) માણસને માટે જન્મ-થીજ સઉથી સરસ (ચીજ છે); અય્યે જરતોશત ! તે પવિત્રાઈ એ માજદયસ્તી દીન (છે); કાઈખી શખ્સ સારી મનશની, સારી ગવશની તથા સારી કુનશનીથી પોતાના અંતઃકરણને પાક કરેછે.

ખોલાસો:—(આય્યે દુનિયાંમાં જન્મ પામ્યા પછી સઉથી સરસ ચીજ જે આદમ જાતને માટે છે તે અશોઈ છે. હવે અશોઈ એટલે શું તે વિશે કેહેછે કે રાસ્ત વિચાર, રાસ્ત વચન તથા રાસ્ત કામ. એ રાસ્તી માજદયસ્તી દીનનો પાયો, બલકે માજદયસ્તી દીન પોતે છે; એટલા માટે માણસજાતે પોતાની તમામ જીંદગીમાં રાસ્તીનેજ વલગી રહેવું જોઈએ.)

૨૨. અય્યે દાદાર ! બિજ કલામોના કરતાં (ઈચ્છાને બિજ દીનો કરતાં) આય્યે દેવથી જુદો (તથા) જરતોશતી કાએદો (ઈચ્છાને આય્યે દેવથી વેગલી જરતોશતી દીન) મ્હોટાઈની ખાખદમાં, ખુખીની ખાખદમાં તથા શોલાની ખાખદમાં કેટલી વધારે ચઢતી, વધારે સારી (તથા) વધારે સોહામણી છે ?

૨૩. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે, અય્યે સઉથી પવિત્ર જરતોશત ! જે પ્રમાણે વોઉર-કષ* (નામનો) દરિયો બિજ પાણીઓ કરતાં (ઈચ્છાને બિજ દરિયાઓ કરતાં) વધારે મ્હોટો (છે), તે પ્રમાણે બિજ કલામોના કરતાં (ઈચ્છાને બિજ દીનો કરતાં), આય્યે દેવથી જુદો (તથા) જરતોશતી કાએદો (ઈચ્છાને આય્યે દેવથી વેગલી જરતોશતી દીન) મ્હોટાઈની ખાખદમાં, ખુખીની ખાખદમાં તથા શોલાની ખાખદમાં ખચીત (વધારે ચઢતી, વધારે સારી તથા વધારે સોહામણી છે).

૨૪. અય્યે સઉથી પવિત્ર જરતોશત ! જે પ્રમાણે ઘણું પાણી થોડાં પાણીના ક-

* એના ખોલાસા બાંબે જુઓ મારી ખોરદેહ અવસ્તા બા માએતી, સંદે ૭૫ મે આપેલી નોટ.

સ્તાં વધારે આગળ દોડેછે,* તે પ્રમાણે બિજા સંખુનો કરતાં (ઈચ્છાને બિજા દીનો કરતાં), આએ દેવથી જુદો (તથા) જરતોશ્તી કાએદો (ઈચ્છાને આએ દેવથી વેગલી જરતોશ્તી દીન) મ્હોટાઈની આપદમાં, ખુબીની આપદમાં તથા શોભાની આપદમાં ખચીત (વધારે ચઢતી, વધારે સારી તથા વધારે સોહામણી છે).

અંએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! જે પ્રમાણે એક વધારે મ્હોટું ઝાડ (બિજાં) વધારે નાધણાં ઝાડોને ઢાંકી નાખેછે, તે પ્રમાણે બિજા સંખુનો કરતાં (ઈચ્છાને બિજા દીનો કરતાં), આએ દેવથી જુદો (તથા) જરતોશ્તી કાએદો (ઈચ્છાને આએ દેવથી વેગલી જરતોશ્તી દીન) મ્હોટાઈની આપદમાં, ખુબીની આપદમાં, તથા શોભાની આપદમાં ખચીત (વધારે ચઢતી, વધારે સારી તથા વધારે સોહામણી છે).

૨૫. અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! જે પ્રમાણે (આસ્માન)† આએ જમીનને આસપાસ ઘેરી લેછે, તે પ્રમાણે બિજા કલામોના કરતાં (ઈચ્છાને બિજા દીનો કરતાં), આએ દેવથી જુદો (તથા) જરતોશ્તી કાએદો (ઈચ્છાને આએ દેવથી વેગલી જરતોશ્તી દીન) મ્હોટાઈની આપદમાં, ખુબીની આપદમાં, તથા શોભાની આપદમાં ખચીત (વધારે ચઢતી, વધારે સારી તથા વધારે સોહામણી છે).

વખણાએલો સરદાર (તથા) વખણાએલો દોપત્રવણુ ગુરુ હંચે ધરેલા દરૂનની સનમુખ, નહી હંચે ધરેલા (દરૂનની સનમુખ); આપેલા દરૂનની સનમુખ, નહી આપેલા (દરૂનની સનમુખ); આપી દીધેલા દરૂનની સનમુખ, નહી આપી દીધેલા (દરૂનની સનમુખ).‡

૨૬. ત્યારપછી તે સરદાર તેની શિક્ષાનો ત્રીજો હિસ્સો કાઢાડી નાખવાને તેને હોકમ કરેછે.§

* અથવા જે પ્રમાણે એક મ્હોટો ઝરો નાધણા નાળાંની ઉપર ફરી વળેછે.

† એ વાક્યમાં “ આસ્માન ” નો બોલ નથી; પણ દુરવરદીન યદના બિજા ફકરામાં એવીજ ઢપના વાક્યમાં “ આસ્માન ” ને માટે બોલ આવેલો છે, તે ઉપરથી આએ ફકાણે “ આસ્માન ” નો બોલ આપણી તરફથી લેવાને બની આવેછે; જુઓ દુરવરદીન યદ. ફકરો ૨ નો.

‡ અઓખતો રતુશ્થી તે નવ નિસિતાત સુધીનો ફકરો ગુચવણુ ભરેલો છે. દરેક બોલની વ્યાકરણની હાલત તથા છુટો અર્થ સમજ પડેછે, પણ આખા અર્થની સમજ પડે તેવી મતલબ હાંતી નથી. ઉપર જે અર્થ મેં કીધોછે તે મને પોતાને ખાતરી ભરેલો લાગતો નથી, એના કરતાં વધારે સહી-તરજુમો થવો જોઈએ.

§ કેહી શિક્ષાનો ત્રીજો હિસ્સો તે સમજાતું નથી. સાધારણ રીતે એ વાક્યને એની આગમચના ફકરા સાથે સંબંધ લધને નીચે મુજબ મતલબ ઉદારવામાં આવીછે:—જે કાંઈ શખ્સ બિજાના દરૂન કરવાનું માથે લધને તે દરૂન નહી કરે. અથવા તે દરૂન કરવાનું માથે લીધા પછી, પોતાથી નહી ખનેતો બિજાને સોંપીને બી નહી કરાવે તો તે શખ્સ શિક્ષાને લાએક થાએછે ખટ્ટો, પણ તે ગુનાહની તોજેશ કીધાથી દરતુર તે શિક્ષાનો ત્રીજો હિસ્સો તે ગુનેહગારને માફ કરે.

અગરજો (કાઈ માણસ) બિઝં (વધારે) ગુનાહ ભરેલાં કાંમોથી દૂર રહે તે, પસ્તાવો એ તેની શિક્ષા (છે); પણ અગરજો બિઝં (વધારે) ગુનાહ ભરેલાં કાં-મોથી દૂર નહીં રહે (ધ્યાને તે કાંમો કસ્યા કરે) તે, તે માણસ હમેશને હમેશ સુધી ગુનેહગાર (થાએછે).*

૨૭. હાડમંદ મુલુકોના અએ અશો પેદા કરનાર ! અગરજો માણસો એકજ જગોએ બિઝાણા ઉપર અથવા સાદરી (ધ્યા ગાલિયા) ઉપર સાથે બેઠેલાં હોએ, તથા તેઓની નજદીક બિઝં એ ધ્યા પાંચ ધ્યા પચાસ, ધ્યા સો માણસો ના-રીઓની સાથે (બેઠેલાં) હોએ, ત્યારે (અગરજો) તે માણસોમાંનો કાઈ મરી જાએતો, ગલીયાઈ તથા કોહોવાટ તથા અપવિત્રાઈ સાથે (તે) માણસોમાંનાં કે-ટલાંની ઉપર તે દરજ નસુશ ધસારો કરેછે?

ખોલાસો—(એ ફકરામાં એવો સવાલ પુછેલોછે કે પુરૂષો તથા બાઈડીઓની ભર મિજલસમાં, પછી તે મિજલસમાં ગમે તેટલાં માણસો હોએ, ૫૦ ધ્યા ૧૦૦ ધ્યા ૫૦૦, અને કાઈ અચખુચો ગુજરી જાએતો, તે મરનારની આસપા-સના કેટલાં રોમન થાએછે. એનો જવાબ એની પછીના ફકરાઓમાં આપેલોછે.)

૨૮. ત્યારે હોરમજદે જવાબ આપ્યો કે અગરજો આશ્રવન હોએ, (ધ્યાને જે ભર મિજલસમાં મોખેદ ધ્યા દસ્તુર ગુજરી જાએ) તે, કારણકે, અએ સઉથી પ-વિત્ર જરતોશ્ત ! તે દરજ નસુશ ધસારો કરેછે, તેથી ૧૧ મા (શખ્સ સુધી) (તે) આગળ દોડેછે, (પણ માત્ર) ૧૦ મા (શખ્સ) ને (ધ્યાને માત્ર દશ જણને) પતરીત કરેછે. પણ અગરજો રથેશ્તાર હોએ, (ધ્યાને જે ભર મિજલસમાં પાદશાહ-પેહેલવાન મરી જાએ) તે, કારણ કે, અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! તે દરજ નસુશ ધસારો કરેછે, તેથી ૧૦ મા (શખ્સ સુધી) (તે) આગળ દોડેછે, (પણ માત્ર) ૯ મા (શખ્સ) ને (ધ્યાને માત્ર ૯ જણને) પતરીત કરેછે. પણ અગરજો (દેશની) આબાદી કરનાર ખેડુત હોએ, (ધ્યાને જે ભર મિજલસમાં કાઈ ખેડુત મરી જાએ) તે, કારણ કે, અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! તે દરજ નસુશ ધસારો કરેછે, તેથી ૯ મા (શખ્સ સુધી) (તે) આગળ દોડેછે, (પણ માત્ર) ૮ મા (શખ્સ) ને (ધ્યાને માત્ર ૮ જણને) પતરીત કરેછે.

૨૯. પણ અગરજો પશુની પાસખાની કરનાર કુતરો હોએ, (ધ્યાને પશુની પાસખાની કરનાર કુતરો મરી જાએ) તે, કારણકે, અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત !

* જુઓ ૩ ૭ પરગરદના ૨૧ મા ફકરાના તરજુમાની નીચે આપેલો ખોલાસો તથા તેની નોટ.

તે દરજ નસુશ ધસારો કરેછે, તેથી ૮ મા (શખ્સ સુધી) (તે) આગળ દોડેછે, (પણ માત્ર) ૭ મા (શખ્સ) ને (ઈચ્છાને માત્ર ૭ જણને) પતરીત કરેછે.

પણ અગરજે મોહોલ્લાની, પાસખાની કરનાર કુતરો હોય, (ઈચ્છાને મોહોલ્લાની પાસખાની કરનાર કુતરો મરી જાય) તો, કારણકે, અચ્ચે સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! તે દરજ નસુશ ધસારો કરેછે, તેથી ૭ મા (શખ્સ સુધી) (તે) આગળ દોડેછે, (પણ માત્ર) ૬ ઠા (શખ્સ) ને (ઈચ્છાને માત્ર ૬ જણને) પતરીત કરેછે.

૩૦. પણ અગરજે મુરદાર ખાનાર કુતરો* હોય, (ઈચ્છાને મુરદાર ખાનાર કુતરો મરી જાય) તો, કારણકે, અચ્ચે સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! તે દરજ નસુશ ધસારો કરેછે, તેથી ૬ ઠા (શખ્સ સુધી) (તે) આગળ દોડેછે, (પણ માત્ર) પાંચ-મા (શખ્સ) ને (ઈચ્છાને માત્ર પાંચ જણને) પતરીત કરેછે. પણ અગરજે કોઈ નાધતો કુતરો હોય, (ઈચ્છાને નાધતો કુતરો મરી જાય) તો, કારણકે, અચ્ચે સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! તે દરજ નસુશ ધસારો કરેછે, તેથી પાંચમા (શખ્સ સુધી) (તે) આગળ દોડેછે, (પણ માત્ર) ૪ થા (શખ્સ) ને (ઈચ્છાને માત્ર ૪ જણને) પતરીત કરેછે.

૩૧. પણ અગરજે માત્ર પાંચ સાત દાહાડાનો કુતરો હોય, (ઈચ્છાને તે મરી જાય) તો, કારણ કે, અચ્ચે સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! તે દરજ નસુશ ધસારો કરેછે, તેથી ૪ થા (શખ્સ સુધી) (તે) આગળ દોડેછે, (પણ માત્ર) ૩ જ (શખ્સ) ને (ઈચ્છાને માત્ર ૩ જણને) પતરીત કરેછે. અગરજે જજી† (નામનો) કુતરો હોય, (ઈચ્છાને જજી નામનો કુતરો મરી જાય) તો, કારણ કે, અચ્ચે સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! તે દરજ નસુશ ધસારો કરેછે, તેથી ત્રીજા (શખ્સ સુધી) (તે) આગળ દોડેછે, (પણ માત્ર) બિજા (શખ્સ) ને (ઈચ્છાને માત્ર બે જણને) પતરીત કરેછે.

૩૨. અગરજે અઈવિજી‡ (નામનો) કુતરો હોય, (ઈચ્છાને અઈવિજી નામનો કુતરો મરી જાય) તો, કારણ કે, અચ્ચે સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! તે દરજ નસુશ ધસારો કરેછે, તેથી બિજા (શખ્સ સુધી) (તે) આગળ દોડેછે, (પણ માત્ર) પેહેલા (શખ્સ) ને (ઈચ્છાને માત્ર એક જણને) પતરીત કરેછે.

પણ અગરજે વીજી§ (નામનો) કુતરો હોય, (ઈચ્છાને વીજી નામનો કુતરો

* સ્પા. વોહુનજગો નો અસલ અર્થ “ લોહીની તલખને માટે દોડનારો કુતરો. ” કરીને થાયેછે.

† નોલિયો (સાધારણ અર્થ).

‡ સીસાલીઉ, સાહુડી (સાધારણ અર્થ); તરતનો જનમેલો કુતરો (ડાકટર સ્પીગલ).

§ ડાકટર હારલે ‘ જજી, અઈવિજી, વીજી, ’ એ બોલોને ધાતુ ‘ જી ’ = સંસ્કૃત હુ = આવાજ કાઢાડવો ઉપરથી લઈને ‘ જજી ’ એટલે ભોંસતું કુતરાનું બચ્ચું; ‘ અઈવિજી ’ એટલે ભોંસવાને શર કરતું કુતરાનું બચ્ચું; અને ‘ વીજી ’ ઈચ્છાને નહી ભોંસતું કુરકુરિયું-એ પ્રમાણે અર્થ કરેછે.

મરી જાએ)તો, કારણ કે, અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! તે દરજ નસુશ ધસારો કરેછે તેથી પેહેલ્લા (શખ્સ સુધી) (તે) આગળ દોડેછે, (તથા) પેહેલ્લા (શખ્સ) ને (ઈઆને માત્ર એકજ જણને) પતરીત કરેછે.

૩૩. અએ દાદાર ! પણ અગરજે ઉરૂપિ* (નામનો) કુતરો હોએ, (ઈઆને ઉરૂપિ નામનો કુતરો મરી જાએ) તો, તે ઉરૂપી (નામનો) કુતરો પેદાએશોમાંની સપેનામીનોની (પેદાએશ) ના કેટલાંને હમરીત કરેછે (તથા) કેટલાંને પતરીત કરેછે ?

૩૪. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે ઉરૂપી (નામનો) કુતરો પેદાએશોમાંની સપેનામીનોની (પેદાએશ) ના (કોઈને) હમરીત કરતો નથી (તથા) પતરીત કરતો નથી; જ શખ્સ તે (કુતરા) ને મારેછે તથા ઠાર કરેછે તે સિવાય (બિજા કોઈને હમરીત અથવા પતરીત નથી કરતો).†

૩૫. અએ દાદાર ! પણ અગરજે કોઈ એ પગવાળો સાંપની ખસલતનો દરવંદ તેમજ નાપાક આશમોગ હોએ, (ઈઆને જે ભર મિજલસમાં કોઈ સાંપની ખસલતનો નાપાક માણસ મરી જાએ) તો, પેદાએશોમાંની સપેનામીનોની (પેદાએશ) ના કેટલાંને (તે) હમરીત કરેછે (અને) કેટલાંને પતરીત કરેછે ?

૩૬. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે એક દેડકો‡ (જને) મરી ગયાને એક વરસથી વધારે થવાથી, (તેનું) જહેર સુકઈ ગએલું (હોએ) તેની માફક (તે નાપાક દરવંદને સમજવો); કારણ કે, અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! (તે) એ પગવાળો સાંપની ખસલતનો દરવંદ તેમજ નાપાક આશમોગ જીવતાં જીવત પેદાએશોમાંની સપેનામીનોની (પેદાએશને) હમરીત કરેછે (તથા) જીવતાં જીવત પતરીત કરેછે.

૩૭. (તે નાપાક માણસ) જીવતાં જીવત પાણીને ખરાબ કરેછે; જીવતાં જીવત આતશને યુજવી નાખેછે; જીવતાં જીવત ગાએ દોરને ચોરી લઈ જાએછે; જીવતાં જીવત અશો માણસને બેશુદ્ધ થઈ જાએ (તથા) જીન જતો રહે તેવો ફટકો મારેછે; (પણ જ્યારે તે) મરી ગએતો (હોએછે ત્યારે તે) એ પ્રમાણે નથી.

ખોલાસો:—(તે નાપાક સાંપની ખસલતનો માણસ મુવા પછી સપેનામીનોની કાઠબી પેદાએશને ખરાબ કરી શકતો નથી.)

૩૮. કારણ કે, અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! (તે) એ પગવાળો સાંપની ખં-

* કોહોલું (સાધારણ અર્થ).

† એ ક્રક્રોની આખેરી આદિમ આદિશ-હુખિત યવએમ યવએતાતએમ એ પ્રમાણે બોલો આવેલાછે; એ બોલો ડાક્ટર સ્પીગઝના વંદીદાદમાં નથી. એ બોલોનો તરજુમો નીચે મુજબ થઈ શકે:—હમેશને હમેશ સુધી તેને છાંટવાએ કરીને અથવા રીમન કરવાએ કરીને. તે માણસને હમેશને હમેશ સુધી રીમની વલગી રહેછું (દારમેસ્તેતે તથા દારલે).

‡ ‘વજ્રધ’ નો અર્થ સોસવાટ તથા જહેરી ગરોલી પણ કરવામાં આવ્યોછે. વિષ્ટુ (દારલે).

સહતનો દરવંદ તેમજ નાપાક આશ્મોગ જીવતાં જીવત અશો માણસનો પુશ્કળ ખો-
રાક તથા (તેનાં) કપડાં તથા (તેની) લાકડાંની ખનાવેલી ચીજો તથા નમદો
(અથવા તેનું ખિછાનું) તથા (તેની) લોહોડાંની વસ્તુ છિનવી લેછે, (પણ જ્યારે
તે) મરી જાયેલો (હોયછે ત્યારે તે) એ પ્રમાણે નથી.

ખોલાસો:—(નાપાક આશ્મોગ મુવા પછી અશો માણસને તથા દાદાર હોર-
મજદની લક્ષી પેદાએશને કોઈખી રીતે ઈજ પોંહોંચાડી શકતો નથી.)

ખોલાસો:—(ફકરા ૨૮-૩૮:— એ ફકરાઓનો અર્થ તપાસતાં આપ-
ણને એવું જણાયેછે કે, જે માણસ જીવતાં જીવત ધણોજ પાક, જરતોશ્તી દીનના
કાએદા પ્રમાણે ખરાખર ચાલનાર તથા નેક જીંદગી ગુજરનાર હોએ, તેની ઉપર
તેના મુવા પછી દરજ નસુશનો ગણ્યો વધારે જોસથી થાયેછે; અને તેથી ઉતરતી
નેક જીંદગી ગુજરનાર શખ્સ ઉપર તેના મુવા પછી દરજ નસુશનો ગણ્યો તેથી
ઉતરતો હોએછે. એ પ્રમાણે નીચે ઉતરતાં જે માણસ જીવતાં જીવત ધણોજ ના-
પાક, સારા માણસને વગર સખએ દુઃખ પોંહોંચાડનાર તથા હોરમજદની અશો
પેદાએશને નાશ કરનાર હોએ, તેના મુવા પછી દરજ નસુશ તેની ઉપર મુતલક
ગણ્યો કરતો નથી; એનો સખએ એકે જે માણસ ખરાખર રીતે પોતાની જીંદગી ગુ-
જરેછે તે મુવા પછી દોજખી થાયેછે, તેથી દરજ નસુશ તેની ઉપર દોડતો નથી,
કારણ કે તે જાણેછે કે તે શખ્સ તેની સંક્રમાં આવવાનોજ છે.)

૩૯. હાડમંડ મુલુકાના અએ અશો પેશ કરનાર ! આએ હાડમંડ દુનિયામાં
કોઈ ઘેરમાં, અએ અશો હોરમજદ ! હમે આતશ, ખરસમ, તશ્ત, હોમ* તથા
હાવનીમ લાવીએ, (અને) ત્યારપછી તે ઘેરમાં જે કોઈ કુતરો અથવા માણસ
મરી જાયેલો, આએ કે જે માજદયસ્નો તેઓ કેમ કરે ?

ખોલાસો:—(એ ફકરામાં એવો સવાલ પુછવામાં આવ્યોછે કે, જે મુકામમાં
યોજદાગ્રેગરી ઈઆને જરતોશ્તી ધરમની ક્રિયાનું કામ ચાલતું હોએ, ત્યાંહાં જે
કોઈ માણસ અથવા કુતરો મરી જાયેલો, તે ક્રિયાના આલાતો ત્યાંહાં રાખવાં કે
નહી, તથા તેવી વખતે ક્રિયાનું કામ તે જગોએ ચલાવવું કે મોકુફ રાખવું.
એનો જવાબ એની પછીના ફકરાઓમાં આપેલોછે.)

૪૦. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે, અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! તે ઘેરમાંથી આ-
તશને, ખરસમને, તશ્તને, હોમને તથા હાવનીમને તેઓ બાહાર કાઢાડી નાખે;

* ખરસમ તથા હોમના ખોલાસા બાએ જુઓ મારી ખોરદેહ અવસ્તા બા માએની, સંજે ૪૪ મો.
તશ્ત ઈઆને યોજદાગ્રેગરીના કામમાં વપરાતી રકાખી.

(એટલે કે તે જગાએથી બિજા મુકામમાં લઈ જાય), (અને ત્યારપછી) તે મુવેલાં (માણસ) ને બાહાર કાઢાડે; (અને) જે પ્રમાણે એક દીનદાર માણસ દીનના ફરમાન મુજબ (મુવેલાં માણસની ઘટતી ક્રિયા કરીને તે મુવેલાંને) (તેની અવલમંજલ જગાએ) લઈ જાયેછે, તથા (દીનની શરિયત પ્રમાણે તેને) (કાલ-બુદ્ધ ખાનારા પક્ષિઓ પાસે) ખવરાવી દેછે તેમ (તે મુવેલાં માણસને કરે).

૪૧. અએ દાદાર ! (ઉપર જણાવ્યા મુજબના) તે ઘેરમાં કે જ્યાંમાં તે માણસ મરી ગયો હોય (ત્યાંમાં), તે માજદયસ્નો તે આતશ પાછો ક્યારે લાવે? ખોલાસો:—(તે ઇજ્શનેગાહમાં ક્રિયાના આલાતો પાછાં ક્યારે લાવે, કે જથી કરીને અગાઉની માફક ત્યાંમાં યોજદાઐગરીનું કામ પાછું ચાલુ થાય.)

૪૨. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તે માજદયસ્નો શિયાળામાં દિવસ સુધાંની ૯ રાત થોભે, પણ ઉનાળામાં એક મહિનાની દરાજી સુધી (થોભે); ત્યારપછી તે માજદયસ્નો તે ઘેર કે જમાં તે માણસ મરી ગયું હોય તેમાં તે આતશ પાછો લાવે.*

ખોલાસો:—(૪૦-૪૨ મા ફકરાઓની મતલબ એકે જ મુકામમાં યોજદાઐગરી ઇચ્છાને જરતોશ્તી ધરમની ક્રિયાનું કામ ચાલતું હોય, ત્યાંમાં જે કોઈ માણસ અથવા કુતરો મરી જાયેતો, પેહેલ વેહેલાં તે મુકામમાંથી ક્રિયાના. તમામ આલાતો બાહાર લાવવાં, ત્યારપછી તે મુવેલાં માણસને તે જગાએથી બાહાર કાઢાડીને, દીનના ફરમાન મુજબ તેની ઘટતી ક્રિયા કરીને તે મુવેલાંને અવલમંજલ પોંહોંચાડવું. હવે અગરએ તે માણસ શિયાળામાં મરી ગયું હોયેતો ૯ દાહાડા પછી, અને જે ઉનાળામાં મરી ગયું હોયેતો એક મહિનો થયા પછી, ક્રિયાના બધાં આલાતો તે મુકામમાં પાછા લાવીને અગાઉની માફક ક્રિયાનું કામ જરી કરવું.)

૪૩. અએ દાદાર ! જે (યોજદાઐગરીવાળા) મુકામમાં તે માણસ ગુજરી ગયું હોય (ત્યાંમાં), જે તે માજદયસ્નો (શિયાળામાં) દિવસ સુધાંની ૯ રાતની અંદર (ઇચ્છાને ૯ રાત થયાની આગમય), (તથા) (ઉનાળામાં) એક મહિનાની દરાજીની અંદર (ઇચ્છાને એક મહિનો થયાની આગમય), તે આતશને પાછો લાવેતો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે?

૪૪. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેના ગુનેહગાર તનને માટે (તે શખ્સે) ઘોડાના ચાથુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢા-

* શિયાળામાં મુરદો જલદીથી કોહોતાં નથી; ઉનાળામાં જલદીથી કોહેછે અને તેનો બદબો પંથરાયેછે; એટલા માટે જે જગા શિયાળાના દશ દાહાડામાં પાક થઈ જાયેછે, તેને ઉનાળામાં પાક થતાં એક મહિનો લાગેછે.

હવાં જોઈએ, (તથા) સ્ત્રીઓ—ચરન નામના ઠોરડાથી ૨૦૦ (નુકસાનકારક જન-
નવરોને) (તે શખ્સે) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ.

૪૫. હાડમંદ મુલુકોના અગ્રે અશો પેદા કરનાર! અગરજે આગ્રે માજદય-
સ્ત્રીના ઘેરમાં કાઠિયાઈડી હમેલદાર હોય, (અને તેણીના પેટમાં) એક મહિ-
નાનું, અથવા બે મહિનાનું, અથવા ત્રણ મહિનાનું, અથવા ચાર મહિનાનું, અથવા
પાંચ મહિનાનું, અથવા છ મહિનાનું, અથવા સાત મહિનાનું, અથવા આઠ મહિ-
નાનું, અથવા નવ મહિનાનું, અથવા દશ મહિનાનું (અગ્ર્યું હોય), ત્યારે (જે)
તે બાઈડી મુવેલું છોકરું જનેતો, આગ્રે કે જગ્રો માજદયસ્ત્રો તેઓ શું કરે?

૪૬. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તે માજદયસ્ત્રીના ઘેરમાં ઘણીજ પાક તથા ઘ-
ણીજ સુકી જમીન; કે જ્યાંહાં પશુઓ તથા ઠોરો ઘણાંજ થોડાં તે રસ્તે આવ-
જવ કરે, તથા હોરમજદનો આતશ તથા અશોઈથી પાંચરેલી (અથવા બાંધેલી?)
ખરસમ * તથા અશો માણસ (તે જગ્રોએ ઘણોજ થોડો આવજવ કરે) (ત્યાંહાં
તે મુવેલું છોકરું જનનારી બાઈડીનું મુકામ કરે).†

૪૭. અગ્રે દાદાર! આતશથી કેટલી દૂર, પાણીથી કેટલી દૂર, પાંચરેલી (અ-
થવા બાંધેલી?) ખરસમથી કેટલી દૂર (તથા) અશો નરથી કેટલી દૂર (મુવેલું
છોકરું જનનારી બાઈડીની જગા હોવી જોઈએ) ?

૪૮. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે ૩૦ કદમ આતશથી, ૩૦ કદમ પાણીથી, ૩૦
કદમ પાંચરેલી (અથવા બાંધેલી?) ખરસમથી, (અને) ત્રણ કદમ અશો નરથી
દૂર (મુવેલું છોકરું જનનારી બાઈડીની જગા હોવી જોઈએ).

૪૯. (ત્યારપછી) ત્યાંહાં તે માજદયસ્ત્રો તે (મુવેલું છોકરું જનનારી બાઈડી) ને
માટે તેજગ્રોએ એક આસપાસથી ઘેરી લીધેલી જગા બાંધે; ત્યારપછી તે માજદયસ્ત્રો
ખોરાકને માટે મુકરર કરે; ત્યારપછી તે માજદયસ્ત્રો કપડાંને માટે મુકરર કરે.

ખોરાસો:—(મુવેલું છોકરું જનનારી ઓરતે પોતાના હાતે ખોરાક તથા વસ્ત્ર
નહી લેવાં, પણ તેણીની આસપાસના સમજી શખ્સોએ તે બાબે ગોઠવણ કરવી.)

* ખરાંખર ગોઠવેલી ખરસમ (હાકિમ); ખરસમના પાક કીધેલાં—ઈજ્જતોલાં બનદલ (દારમેસ્તેતે);
પવિત્ર ક્રિક પ્રમાણે ઝુડી કીધેલી ખરસમ (દારલે).

† મુવેલું અગ્ર્યું જનનારી ઓરતને એક નસેસાદારના જેવી ગણવામાં આવીછે, કેમકે તેણીએ
થોડી મુદત સુધી મુવેલાં અગ્ર્યાંને પોતાની સાથે રાખ્યું. એવી વેળા તેણીને તાવ આવેછે તથા બિજા
રોગો ઉપત્ત થાયછે, અને તાવ કોઈ વેળા એક હમેલવાળી ઓરતથી બિજાને ઉડેછે, એટલા માટે
એવી ઓરતને એક હેલાએદી જગા ઉપર લઈ જઈને તેને ઉપાય કરવાને ફરમાવ્યુંછે.

હાકટર ખ૦ ૬૦ ખોરી.

૫૦. અચ્ચે દાદાર ! ખોરાકોમાંનો કીચો (ખોરાક) તે ખાઈડી પેહેલાં ખાચે ?

૫૧. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે રાખને બલદના નીરંગની સાથે (ભેળેલાંના) ત્રણ અથવાતો છ અથવાતો નવ ટીપાં, (તે) મુવેલું છોકરું જનનારી ખાઈડીના ગર્ભસ્થાનના અંદરના ભાગના તે દખ્ખામાં* છાંટે.†

૫૨. ત્યારપછી (તે મુવેલું છોકરું જનનારી ખાઈડી) ઘોડીનું, ગાચેનું, મેંઢીનું તથા બકરીનું તાનું દોહેલું દુધ (પીચે); (તથા) મ્હેટો મેવો અને નાધલો મેવો (ખાચે); (તથા) પાણી વગર સ્વાદદાર કીધેલું ગોશ્ત તથા પાણી વગર (રાંધેલો) અનાજનો ખોરાક (ખાચે), તથા પાણી વગર (બનાવેલો) દાડઈ (પીચે).

૫૩. અચ્ચે દાદાર ! (તે મુવેલું છોકરું જનનારી ચોરત) ગોશ્ત, અનાજ ખાચે તથા દાડ પીચે તેને માટે કટલો વખત થોભે (તથા) કટલો વખત ખોટી રહે ?

૫૪. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે (તે મુવેલું છોકરું જનનારી ચોરત) ગોશ્ત, અનાજ ખાચે તથા દાડ પીચે તેને માટે દિવસ સુધાંની ત્રણ રાત (ઈચ્છાને આખા ત્રણ દાહાડા) થોભે તથા દિવસ સુધાંની ત્રણ રાત ખોટી રહે. દિવસ સુધાંની ત્રણ રાત થયા પછી, વસ્ત્ર કાહાડી નાખીને (તે ચોરત) ૯ ખાડા ઉપર બલદના નીરંગથી તથા પાણીથી (પોતાના) તનને ઢંચે વેરથી ધોચે. એ પ્રમાણે (તે ચોરત) પાક થાચે.

ખોલાસો:—(૫૦ માં ક્રકરામાં એવો સવાલ પુછવામાં આવ્યોછે કે, મુવેલું છોકરું જનનારી ખાઈડી શું ખોરાક ખાચે ? તેના જવાબમાં ૫૨ માં ક્રકરામાં જણાવેછે કે તાનું દુધ, ગોશ્ત, અનાજ તથા દાડનો ખોરાક લે. ત્યાર પછી જણાવેછે કે એ બધો ખોરાક તે ખાઈડી છોકરું જન્યા પછી પેહેલ્લે દાહાડેથી નહી લે, પણ ત્રણ દાહાડા પછી લે; પેહેલા ત્રણ દાહાડા સુધીતો દુધનોજ ખોરાક લેવો).||

* મુવેલું છોકરું જનનારી ખાઈડીના ગર્ભસ્થાનના અંદરના ભાગને દખ્ખુ ઈચ્છાને ઘોર કહેલીછે તેનો સખખ એવો દીસેછે કે, મુવેલું બચ્ચું તે ખાઈડીના ગર્ભસ્થાનમાં બંધીઆર રેલાથી તેણીનું ગર્ભસ્થાન ગોચા તે મુવેલાં બચ્ચાંની ઘોર થઈ, એટલા માટે તે ગર્ભસ્થાનને પાક કરવાને ફરમાવેલુછે.

† ગાચે-બલદના નીરંગમાં “કારખોલીક આસીડ” આવેછે. એ “આસીડ” સઘલી જાતની ગલી-ચીને દૂર કરવા તથા દેડે કરવાને કામે લાગેછે. રાખમાં તરેહવાર જાતના ખાર આવેછે તેમાં મૂખ્ય “કારખોનેટ આફ પોટાશ” આવેછે. એ ખાર સાથે નીરંગની “કારખોલીક આસીડ” મળી જાયછે, અને તેથી તેનું કૌવત નરમ પડેછે, એ “આસીડ” રાખ સાથે મેળવીને ગર્ભસ્થાનમાં છાંટેવાને માટે ફરમાવેછે. મુવેલું છોકરું જન્યા પછી ગર્ભસ્થાનના ભાગને એ દવાથી સાફ કરવામાં આવે પણ ક્રકરો કામે લગાડેછે.

ડાકટર ખં. ૬૦ ખોરી.

‡ હાંમ-વચ્ચોઈરિનાંમ ઉસ-વચ્ચોઈરિનાંમ-એ ખોલોનો ચોકસ અર્થ ઠસ્યો નથી; છાલસાથ નો તથા વગર છાલનો મેવો (હાઉગ); જુદી જુદી જાતનો મેવો (હારલે).

§ ડાકટર હાઉગ તથા પ્રોફેસર હારલે એઓએ “મધુ” નો અર્થ “મધ” કીધોછે.

|| દુધનો ખોરાક આજરી માણસને ધણો કૌવતદાર છે. જુનેલું ગોશ્ત, અનાજ અને દુધમાં ૫-

૫૫. અંચે દાદાર ! (તે સુવેલું છોકરું જનનારી બાઈડી) (ઉપર જણાવ્યા મુજબ) દિવસ સુધાંની ત્રણ રાત (થોભ્યા) પછી, (હર કોઈખી) જગાને અડકે, ખોરાકને અડકે, વસ્ત્રને અડકે (તથા) બિજા માજદ્યસ્તોને અડકે (તેને માટે), (બિજે) કટલોવાર ખોટી રેહે (તથા) કટલોવાર થોભે ?

૫૬. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે (તે સુવેલું છોકરું જનનારી બાઈડી) (કોઈખી) જગાને અડકે, ખોરાકને અડકે, વસ્ત્રને અડકે (તથા) બિજા માજદ્યસ્તોને અડકે (તેને માટે), દિવસ સુધાંની ત્રણ રાત થયા પછી, દિવસ સુધાંની (બીજી) ૯ રાત (પેલી ચારતે) ખોટી રેહેવું (તથા) થોભવું. દિવસ સુધાંની ૯ રાત થયા પછી, (તે બાઈડી) વસ્ત્ર કાઢાડી નાખીને બલદના નીરંગથી તથા પાણીથી (પોતાના) તનને ઊંચેવેરથી ધોએ; એમ (કીધાથી) (તે બાઈડી) પાક થએલી ગણાયે.*

૫૭. હાડમંદ મુલુકોના અંચે અશો પેદા કરનાર ! (તે સુવેલું છોકરું જનનારી બાઈડીના) તે કપડાં પાક કીધા પછી, (તથા) ધોયાપછી જેતીને માટે, અથવા હાવનાનને માટે, અથવા આતરવક્ષિને માટે, અથવા કૂબરેતરને માટે, અથવા આબેરેતને માટે, અથવા આસ્નાતરને માટે, અથવા રએધિવરકરને માટે, અથવા સ્ત્રઓપાવરેજને માટે, અથવા આશ્રવનને માટે,† અથવા રથએશતાર (ધિઆને પાદશાહ-પેહેલવાન) ને માટે, અથવા તો (દિશની) આબાદી કરનાર ખેડુતને માટે સું કામમાં આવે ?

કાવેલો ખોરાક તથા ચોખો દારૂ એ, પાણીમાં પકાવેલાં ગોસ્ત, અનાજ તથા દારૂ કરતાં ઘણો વધારે કીવતદાર હોએછે. પણ પાણીની તદ્દન મનાઈ કીધી નહી, કેમકે દુધમાં પોતામાં પુરુકળ પાણીનો ભાગ આવેછે. પાણીને બદલે દુધજ માત્ર પીવાનું દૂરમાવ્યું હોએ એવું લાગેછે.

ડાકટર. ખ૦ ૬૦ ખોરી.

* ૫૪—૫૬ મા ફકરા:—એ ઉપરથી માલુમ પડેછે કે સુવેલું છોકરું જનનારી બાઈડી પોતાની આસપાસની ચીજોને અડકે, તેની આગમચ તેણીએ આખા ૧૨ દાહાડા હેલાએદુ રેહેવું.

† આએ ફકરામાં મોખેદી કરનાર હેરબદના બુદાબુદા પંથોના નામ આવેલાંછે, તેની સમજ નીચે મુજબ જણાવી:—જઓતા=જેતી, ક્રિયાકરનાર; હાવનાન=હોમને છુંદીને ગાલનાર તથા હોમને લગતી ક્રિયા કરનાર; આતરવક્ષ=આતરવક્ષી જેનું કામ આતરને રોશણ રાખવાનું હોએછે; કૂબરેતર=ક્રિયાના આલાતો તથા તેને લગતી બિજી ચીજો લઈજનાર=લાવનાર; આબેરેત=નાહાન નહવારવાને માટે અથવા ક્રિયાના કામોને માટે ચોખું પાણી લાવનાર=લઈ જનાર; આસ્નાતર=નાહાન નહવારનાર, તથા ક્રિયાના આલાતોને ધોઈને પાક કરનાર; રએધિવરકર=ક્રિયાના તમામ આલાતો તથા ચીજોને તેઓની ઘટ્ટી જગોએ ગોઠવનાર, રાસપી; સ્ત્રઓપાવરેજ=દોષશ્રવનગુરૂ; તાખેદારી અમલમાં લાવનાર અધિકારી. ક્રિયા થતી હોએ તે વખતે દેવદરજોને દૂર કરવાસાથે હાતમાં હથિયાર રાખનાર (ગ્રોફસર હારલે); આશ્રવન=આતરની પાસબાની-જલવહ્ણી કરનાર. પાછલથી આશ્રવન બોલ સાધારણ રીતે મોખેદના તમામ પંથને લાગુ પાડવામાં આવ્યો. હાલમાં મોખેદોના ઉપર જણાવેલાં બધાં કામો જેતી અને રાસપી બજાવેછે.

૫૮. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે (તે મુવેલું છોકરું જનનારી ખાઈડીના) તે કપડાં પ-
વિત્ર કીધા પછી (તથા) ધોયા પછી (ખી), જોતી અથવા હાવનાન, અથવા આતરવક્ષિ,
અથવા કૂખરેતર, અથવા આખેરેત, અથવા આસ્નાતર અથવા રઝેધિવશકર, અથવા
ઝઝોપાવરેજ, અથવા આથ્રવન, અથવા રથઝેશ્તાર (ઇઝિઆને પાદશાહ-પેહેલવાન),
અથવા તો (દેશની) આખાદી કરનાર ખેડુત (ઝેઝોને માટે) વપરાસમાં લેવાઝે નહી.

ખોલાસો:—(એ ક્રકરાની મતલબ ઝેકે મુવેલું છોકરું જનનારી ખાઈડીના ક-
પડાં ધોયા પછી તથા સાફ કીધા પછી ખી, જરોતોશ્તી ધરમને લગતી કાઠખી ક્રિયા
કરનાર શખ્સને માટે (જવાકે જોતી, આતરવક્ષિ, આથ્રવન, નાહાન નહવારનાર
ઇત્યાદિને માટે), તથા ખેતી કરનારને માટે કામમાં આવી શકે નહી. એ શખ્સોઝે
તે કપડાંને પોતાના કાઠખી ઉપયોગમાં લાવવાં નહી, પણ તે ધોઝેલાં તથા સાફ કી-
ધેલાં કપડાંનું શું કરવું તે વિશે નીચેના ક્રકરામાં જણાવેછે.)

૫૯. અગરજો આઝે માજદયસ્નીના ઘેરમાં કાઠી ઝોરત દસ્તાનવાળી હોઝે,
અથવા (કાઠને) ધા લાગેલો (હોઝે), (અથવા) (કાંઈ) વાગેલું (હોઝે), (અથવા)
ખરડાઝેલી જગા (હોઝે), ત્યાંહાં ખિછાના તથા ચાદર તરીકે તેઝો પાંથરે.

ખોલાસો:—(તે મુવેલું છોકરું જનનારી ખાઈડીનાં કપડાં ધોયા પછી તથા
સાફ કીધા પછી, જો અગત પડેતો દસ્તાનવાળી ઝોરતના કામમાં આવે, અથવાતો
જખમી થઝેલા માણસને તેનું લોહી, પર ઇત્યાદિ નુછવાને માટે માત્ર કામમાં
આવે; એ સિવાય ખિજાં કાઠખી ઉપયોગમાં આવી શકે નહી.)

ન્યાંહાંસુધી કે (તે દસ્તાનવાળી ઝોરત અથવા તે જખમી થઝેલો શખ્સ)
દુઆમાં (પોતાના) હાત ખાહાર કાહાડે.

ખોલાસો:—(ન્યાંહાંસુધી તે ઝોરત દસ્તાનથી કારેગ થઈ, ખોદાની ખંદગી
કરી પોતાના ધર ખારના કામમાં મશગુલ થાઝે, અથવા તે જખમી થઝેલા મા-
ણસનો જખમ રૂજ આવ્યાથી, શોકર ગુજરીને માટે ખોદાતાલાની ખંદગી કરી, પો-
તાના ધંધા રોજગારમાં પાછો કામે લાગે.)

૬૦. કારણ કે હોરમજદ કપડાંને લગતી કીમતની ચીજોમાંની (કાઠખી ચીજને)
રદ કરવાને આપતો નથી; અસ્પેરેનતા જટલીખી મ્હોટી નહી, (અથવાતો) અવ-
ચિતના જટલી મ્હોટી નહી, (અથવા તો) ચરખા ઉપર સુતર કાંતનારી છોકરી અવિ
(માપના) પ્રમાણ જટલું (સુતર) નાખે (ઇઝિઆને ચરખા ઉપર વીતારે), (તેટલુંખી થોડું
કપડું નકામું ગુમાવી દેવાને, અથવા રદ કરવાને હોરમજદ આપણને નથી આપતો).

૬૧. અગરજો તે માજદયસ્નો તે મુવેલાં (માણસ) ની ઉપર અવિ (માપના)

પ્રમાણુ જટલુંખી નાખે, (અથવાતો) તે ચરખા ઉપર સુતર કાંતનારી છોકરી અવિ (માપના) પ્રમાણુ જટલું (સુતર) નાખે, (ધ્યાને ચરખા ઉપર વીતારે) તેટલુંખી (જો) નાખેતો, (તે નાખનાર શખ્સ) જીવતાં જીવત અશો નહી ગણાય; અને મુવા પછી સઉથી સરસ દુનિયાંનો (ધ્યાને બેહેશતનો) હિસ્સો લઈ શકતો નથી.

ખોલાસો:—(મુવેલાંને કાલબુદ ખાનાર પક્ષિઓ પાસે ખવરાવી દેવા માટે પાહાડની હંચી જગાએ તેને ખોલું મેલ્યા પછી, તેની ઉપર જે શખ્સ જરાખી કપડું નાખે તો તે નાખનાર મ્હોટો ગુનેહગાર ગણાયછે.)

૬૨. દરવંદોની તે દુનિયાં કે જે અંધારાને લગતી અંધારા તોખમના અંધારાની (છે ત્યાંહાં), (તે મુવેલાંની ઉપર કપડું નાખનાર) જાયછે; (તે માણસનું) પોતાનું કરતુકં (તેના) પોતાના ખરાખ કામોને લીધે તેને દરવંદોની સઉથી ખરાખ દુનિયાંમાં (ધ્યાને દોજખમાં) લઈ જાય.

પરગરદ ૬ ટી.

૧. આએ જમીન કે જની ઉપર કુતરા તથા માણસો મરી ગયેલાં હોએ તે, કેટલો વખત પછી ખિજી રીતની (થાયે)^{*}?

ખોલાસો:—(જે જમીન ઉપર મુવેલા કુતરા અથવા મુવેલાં માણસો પડેલાં હોએ તે જમીન, કેટલી મુદત પછી અગાઉની માફક વાપરવા લાયક થાયે ?)

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે, અએ અશો જરતોશત ! આએ જમીન કે જની ઉપર કુતરા તથા માણસો મરી ગયેલાં હોએ તે, એક વરસની દરાજીએ ખિજી રીતની (ધ્યાને અગાઉના જવી વાપરવા લાયક) (થાયે).

૨. ત્યારપછી જે (જમીન) ઉપર કુતરા તથા માણસો મરી ગયેલાં હોએ તે જમીનને, માજદયસ્નો એક વરસની દરાજીના લાગની અંદર (ધ્યાને એક વરસની મુદતની અંદર) ખેડે નહી, (તથા તેની ઉપર) પાણી નહી સીપે.

ત્યારપછી (ધ્યાને એક વરસ પુરૂ થયા પછી) માજદયસ્નો ગમેતો તે ખિજી રીતની થએલી જમીનને ખેડે (તથા) ગમેતો (તેની ઉપર) પાણી સીપે.

^{*} વંદીદાદમાં સવાલ પુછવાની આગમય “ દાતરે અએથનાંમ અસ્તવર્ધતિનાંમ અપાઉમ્ ” ખોલા આવેછે તેમ આએ ટેકાણે આવ્યા નથી. એજ પ્રનાણુ ૧૨ મી, ૧૩ મી તથા ૧૫ મી પરગરદોની શરૂઆતમાં ખી થયુંછે.

૩. જ (જમીન) ઉપર કુતરા તથા માણસો મરી ગએલાં હોય તે જમીનને, જે માજદયસ્નો એક વરસની દરાજીના લાગની અંદર (ઇચ્છાને એક વરસની મુદતની અંદર) ખેડે, (તથા) અગરજે (તેની ઉપર) પાણી સીપેતો, તે માજદયસ્નોએ પાણી તથા જમીન તથા ચોરવરોને નસો દાટવાનું કામ કીધેલું હોવાએ.*

૪. અએ દાદાર ! જ (જમીન) ઉપર કુતરા તથા માણસો મરી ગએલાં હોય, તે જમીનને એક વરસની દરાજીના લાગની અંદર (ઇચ્છાને એક વરસની મુદતની અંદર), જે માજદયસ્નો ખેડે (તથા તેની ઉપર) પાણી સીપેતો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે ?

૫. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેના યુનેહગાર તનને માટે (તે શખ્સે) ઘોડાના ચાખુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૨૦૦ (તુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ, (તથા) સ્ત્રઓષો-ચરન નામના કોરડાથી ૨૧૦ (તુકસાનકારક જનવરોને) (તે શખ્સે) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ.†

૬. અએ દાદાર ! અગરજે તે માજદયસ્નો પાણી સીપવાને માટે, તથા ખેતીને માટે, તથા જમીનમાં દાણા વાવવાને માટે, (તે) જમીનને તરાવતવાળી કરવા આ-હેતો આએ કે જઓ માજદયસ્નો તેઓ શું કરે ?

૭. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તે માજદયસ્નોએ તે જમીનને તે હાડકાંઓથી, ખાલથી, નખથી,‡ મૂતરથી, તથા લોહીના વેહેવાથી આસપાસ તપાસવી જોઈએ.

ખોલાસો:—(જ જમીન ઉપર ખેતી કરવાની હોય તેને ઉચલપાચલ કરી ખાલ, નખ ઈત્યાદિ જે તેમાં હોય તે તે કાઢાડી નાખીને જમીન સાફ કરવી.)

૮. અએ દાદાર ! અગરજે (તે માજદયસ્નો તે જમીનને) તે હાડકાં, ખાલ, નખ,‡ મૂતર તથા લોહીના વેહેવાથી આસપાસ નહીં તપાસે તો તેને માટે શું શિક્ષા છે ?

૯. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેના યુનેહગાર તનને માટે (તે શખ્સે) ઘોડાના ચાખુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૨૦૦ (તુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢા-

* ૧—૩ ફકરા:—અગરજે કોઈ જમીન ઉપર મુવેલું માણસ અથવા મુવેલું કુતરું દેવયોગે પડી રહે, અને તેને ઉચકી લઈ જવામાં નહીં આવ્યું હોય તો, તે લાશ સુધાંની જમીનને એક વરસની મુદત સુધી ખેતીના કામમાં નહીં લાવવી. પણ જે કોઈ ખેતીની જમીન ઉપર મુવેલું માણસ અથવા મુવેલું કુતરું પડેલું હોય, અને ત્યારપછી તે જગાએથી તેને લઈ જવામાં આવેતો, એક વરસ સુધી ચોભવાની કોઈ અગત નથી, લારેતો તે જમીનને એજ પરગરદના ૭ મા ફકરામાં જણાવેછે તેમ, સૌંદ્રસુદ્ધ કરીને ખેતીના કામમાં લાવવી. એક વરસ સુધી ખેતીનું કામ નહીં ચલાવાને જે ઉપલું ફરમાન આપેલું છે, તે મુરદાં સુધાંની જમીનને માટે, ઇચ્છાને જે જમીન ઉપર મુવેલાંની લાશ પડી રહેલી હોય તેને માટે છે.

† જુઓ ત્રીજી પરગરદના ૩૬ મા ફકરાનો તરજુમો, તેની શરેહ તથા તેની નોટ.

‡ ડાક ટર સ્પીગલ. માંસ, ગોરત (પ્રોફેસર હારલે તથા દારમેસ્તેતે).

૩૫૦ બેઠકો, (તથા) સ્ત્રીઓ—ચરન નામના કોરડાથી ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે શખ્સે) હાંકી કાઢાડવાં બેઠકો.

૧૦. હાડમંદ મુલુકાના અચ્ચે ચરો પેદા કરનાર! (અગરજો) કોઈ શખ્સ હાતની સહથી નાથલી આંગલીના સહથી ઉપરના સાંધ જટલુંખી, મુવેલા કુતરાનું અથવા (મુવેલાં) માણસનું હાડકું ખારેવાટ કરી નાખે, (અને) અગરજો તે (હાડકાં) માંથી રસી અથવા ચિકાસનું વેહેવું ઝરફેતો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે?

૧૧. ત્યારે હોરમજ્જે કહ્યું કે ઘોડાના ચાપુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૩૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે ગુનેહગાર શખ્સ) હાંકી કાઢાડે, (તથા) સ્ત્રીઓ—ચરન નામના કોરડાથી ૩૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડે.

૧૨. અચ્ચે દાદાર! (અગરજો) કોઈ શખ્સ હાતની વચલી આંગલીના સહથી ઉપરના સાંધ જટલુંખી, મુવેલા કુતરાનું અથવા (મુવેલાં) માણસનું હાડકું ખારેવાટ કરી નાખે, (અને) અગરજો તે (હાડકાં) માંથી રસી અથવા ચિકાસનું વેહેવું ઝરફેતો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે?

૧૩. ત્યારે હોરમજ્જે કહ્યું કે ઘોડાના ચાપુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૫૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે ગુનેહગાર શખ્સ) હાંકી કાઢાડે, (તથા) સ્ત્રીઓ—ચરન નામના કોરડાથી ૫૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડે.

૧૪. અચ્ચે દાદાર! (અગરજો) કોઈ શખ્સ હાતની સહથી મ્હોટી આંગલીના સહથી ઉપરના સાંધ જટલુંખી, મુવેલા કુતરાનું અથવા (મુવેલાં) માણસનું હાડકું ખારેવાટ કરી નાખે, (અને) અગરજો તે (હાડકાં) માંથી રસી અથવા ચિકાસનું વેહેવું ઝરફેતો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે?

૧૫. ત્યારે હોરમજ્જે કહ્યું કે ઘોડાના ચાપુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૭૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે ગુનેહગાર શખ્સ) હાંકી કાઢાડે, (તથા) સ્ત્રીઓ—ચરન નામના કોરડાથી ૭૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડે.

૧૬. અચ્ચે દાદાર! (અગરજો) કોઈ શખ્સ હાતના આંગણાં જટલું મ્હોટું, અથવાતો પાંસલી જટલું મ્હોટું મુવેલા કુતરાનું અથવા (મુવેલાં) માણસનું હાડકું ખારેવાટ કરી નાખે, (અને) અગરજો તે (હાડકાં) માંથી રસી અથવાતો ચિકાસનું વેહેવું ઝરફેતો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે?

૧૭. ત્યારે હોરમજ્જે કહ્યું કે ઘોડાના ચાપુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૯૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે ગુનેહગાર શખ્સ) હાંકી કાઢાડે, (તથા) સ્ત્રીઓ—ચરન નામના કોરડાથી ૯૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડે.

૧૮. અચ્ચે દાદાર ! (અગરજો) કોઈ શખ્સ હાતના બે આંગલાં જટલું મ્હોટું અથવા બે પાંસલી જટલું મ્હોટું મુવેલા કુતરાનું અથવા (મુવેલાં) માણસનું હાડકું પારેવાટ કરી નાખે, (અને) અગરજો તે (હાડકાં) માંથી રસી અથવાતો ચિકાસનું વેહેવું ઝરફેતો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે ?

૧૯. ત્યારે હોરમજ્જે કહ્યું કે તેના ગુનેહગાર તનને માટે (તે શખ્સે) ઘોડાના ચાબુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ, (તથા) સ્ત્રોષો-ચરન નામના કોરડાથી ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે શખ્સે) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ.

૨૦. અચ્ચે દાદાર ! (અગરજો) કોઈ શખ્સ પાણુના જટલું મ્હોટું, અથવાતો થાપા જટલું મ્હોટું મુવેલા કુતરાનું અથવા (મુવેલાં) માણસનું હાડકું પારેવાટ કરી નાખે, (અને) અગરજો તે (હાડકાં) માંથી રસી અથવાતો ચિકાસનું વેહેવું ઝરફેતો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે. ?

૨૧. ત્યારે હોરમજ્જે કહ્યું કે ઘોડાના ચાબુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૪૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે ગુનેહગાર શખ્સ) હાંકી કાઢાડે, (તથા) સ્ત્રોષો-ચરન નામના કોરડાથી ૪૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડે.

૨૨. અચ્ચે દાદાર ! (અગરજો) કોઈ શખ્સ માણસના માથાં જટલુંખી મુવેલા કુતરાનું અથવા (મુવેલાં) માણસનું હાડકું પારેવાટ કરી નાખે, (અને) અગરજો તે (હાડકાં) માંથી રસી અથવાતો ચિકાસનું વેહેવું ઝરફેતો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે ?

૨૩. ત્યારે હોરમજ્જે કહ્યું કે ઘોડાના ચાબુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૬૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે ગુનેહગાર શખ્સ) હાંકી કાઢાડે, (તથા) સ્ત્રોષો-ચરન નામના કોરડાથી ૬૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડે.

૨૪. અચ્ચે દાદાર ! (અગરજો) કોઈ શખ્સ મુવેલા કુતરાના અથવા (મુવેલાં) માણસના તમામ તનને પારેવાટ કરી નાખે, (અને) અગરજો તેમાંથી રસી અથવાતો ચિકાસનું વેહેવું ઝરફેતો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે ?

૨૫. ત્યારે હોરમજ્જે કહ્યું કે ઘોડાના ચાબુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૧૦૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તે ગુનેહગાર શખ્સ) હાંકી કાઢાડે, (તથા) સ્ત્રોષો-ચરન નામના કોરડાથી ૧૦૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડે.*

૨૬. હાડમંદ મુલુકાના અચ્ચે અશેા પેદા કરનાર ! અગરજો આચ્ચે કે જાચ્ચો

* ફકરા ૧૦—૨૫:—એ ફકરાઓ ઉપરથી માલુમ પડે છે કે મુવેલાં માણસ તથા મુવેલા કુતરાના તનને અથવા તેનાં હાડકાંને (પછી તે હાડકું ગમે તેટલું નાધલું હોય તોપણ) પારેવાટ કરવું નહીં. હાડકાંમાંથી રસી વેહેવાથી ગલીચી ઉત્પન્ન થાય છે, તેનો અટકાવ કરવા માટે શિક્ષા ફરમાવેલી છે.

માજ્ઞદ્યસ્તો તેઓ પગે ચાલતા જતા હોય, અથવા દોડતા હોય (અથવા વાહાણમાં બેસીને જતા હોય), અથવા ઘોડા ઉપર સ્વાર થઈને જતા હોય, અથવા તો ગાડીમાં બેસીને જતા હોય, (અને જો) વેહેતાં પાણીમાં નસાની નજદીક આવી પોંદોંચેતો, આયે કે જ્યો માજ્ઞદ્યસ્તો તેઓ શું કરે ?

૨૭. ત્યારે હોરમજ્ઞદે કહ્યું કે (પગમાંથી) બેડા કાઢાડી નાખીને, (તથા) (બદન ઉપરથી) કપડાં (કાઢાડી) એક ઠેકાણે સુકીને, અયે જરતોશત ! (તેઓ ત્યાંહાં) થોભે; (અને ત્યારપછી) જ્યાંહાંસુધી (તે) મુવેલાં તનની નજદીક પોંદોંચે ત્યાંહાંસુધી, પગના નળા સુધીના, (અથવા) ગુંદણ સુધીના, (અથવા) કમ્મર સુધીના, (અથવાતો) માણસપુર સુધીના પાણીમાં આગળ જઈને, અયે જરતોશત ! (તે) મુવેલાં (માણસ) ને પાણીમાંથી બાહાર કાઢાડે.

૨૮. અયે દાંદાર ! અગરજે તે નસો દ્વિણ દ્વિણ થઈ ગયેલો હોય, તથા કાહી ગયેલો હોય તો, આયે કે જ્યો માજ્ઞદ્યસ્તો તેઓ શું કરે ?

૨૯. ત્યારે હોરમજ્ઞદે કહ્યું કે તેના બે હાતથી જટલો પકડી શકાયે તેટલો (નસો), પાણીમાંથી બાહાર કાઢાડીને સુકી જમીન ઉપર મુકે.*

ખોલાસો:—(આયે ૨૬-૨૯ માં ક્કરાઓની મતલબ એકે, રસ્તે જતાં પાણીમાં નસો પડેલો નજરે પડેતો, તેજ વખતે તેને પાણીમાંથી બાહાર કાઢાડીને સુકી જમીન ઉપર મુકવો. નસાને પાણીમાં નહીં નાખવો એટલુંજ નહીં, પણ જો કોઈ બિજા શખ્સને હાતે પાણીમાં પડેલો નસો આપણી નજરે પડેતો, તેને બાહાર કાઢાડવાની આપણી ફરજ છે; જોયા છતાં રહેવા દેઈને આગળ ચાલવું નહીં.)

“ (પાણીમાંથી નસો બાહાર કાઢાડતી વખતે) (તે નસાના) હાડકાં, બાલ, રસી, માંસ, નજસાત અથવાતો લોહી ફરીથી પાણીમાં પડી જાયે તો, તેથી તે નસો કાઢાડનાર ગુનેહગાર થતો નથી.”†

ખોલાસો:—(જુદી જુદી જાતનાં પાણીમાં (જેવું કે બંધિયાર પાણીમાં તથા કુવાના, ઝરાના, બરફના, નદીના ઇત્યાદિ પાણીમાં) નસો પડયાથી કેટલું પાણી બાહાર કાઢાડી નાખવું તે વિશે નીચે ૩૦—૪૧ ક્કરાઓમાં ફરમાન આપેલુંછે.)

૩૦. હાડમંદ મુલુકોના અયે અશો પેદા કરનાર ! આયે થમ પાણીમાં તે દેશજ નસુશ ગલીચાઈ તથા કાહોવાટ તથા અપવિત્રાઈ સાથે કેટલો આગળ દોડે ?

* પાણીથી કરીને નસો જલદીથી કાઢેછે અને ઘણુંલગી પુશ્કળ બદખો પેદા કરેછે. નસાને સુકી જમીન ઉપર નાખવાને ફરમાવેછે, કેમકે સુકાયાથી તેનું જોર કમતી થાયેછે.

૩૧. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે દરેક તરફથી છ કદમ; જ્યાંહાંસુધી કે તે નસાને (પાણીમાંથી) બાહાર કાઢાડે, ત્યાંહાંસુધી તે પાણી અપવિત્ર તથા પીવાને નાલાયક (થાયછે); (તેટલામાટે) તેટલા નસાને (ઈચ્છાને. જટલો નસો પાણીમાં હોય તેને) પાણીમાંથી બાહાર કાઢાડી, દૂર લઈ જઈને સુકી જમીન ઉપર તેઓ મુકે.

૩૨. તે પાણીમાંથી જો બનેતો (તે પાણીનો) અરધો હિસ્સો, નહીં બનેતો ત્રીજો હિસ્સો; જો બનેતો ત્રીજો હિસ્સો, નહીં બનેતો ચોથો હિસ્સો; જો બનેતો ચોથો હિસ્સો, નહીં બનેતો પાંચમો હિસ્સો બાહાર કાઢાડી નાખે. (તે પાણીમાં પડેલો) નસો બાહાર કાઢાડ્યા પછી, (તથા) (ઉપર જણાવ્યા મુજબ) પાણી કાઢાડી નાખ્યા પછી, તે (બાકી રહેલું) પાણી પવિત્ર થયેલું ગણાયે, (અને ત્યારપછી) ગમેતો અગાઉની માફક પ્રશુઓ તથા માણસો (બેઠું) ને માટે પીવા લાયક (થાયછે).

ખોલાસો:—(એ ક્રકરાની સમજ એકે બંધિયાર પાણીમાં જો નસો પડ્યો હોયતો, તે નસો બાહાર કાઢાડ્યા પછી, તેની આસપાસનું અરધું પાણી બાહાર કાઢાડી નાખવું. પણ પાછલથી જણાવેછે કે, જો પાણીની ખુટ હોયતો અરધું નહીં કાઢાડવું, ત્રીજો હિસ્સો કાઢાડી નાખવો; જો એવું જણાયે કે ત્રીજો હિસ્સો કાઢાડી નાખ્યાથી પાણીની અડચણ ભોગવવી પડશેતો, ચોથો હિસ્સો કાઢાડી નાખવો ઇત્યાદિ. ખિજ ખોલોમાં ખોલીએતો એવું દ્રમાન આપેલુંછે કે, પુરુષ પાણી હોયતો અરધો હિસ્સો રદ કરવો, પણ પાણીની તંગી હોયતો જમ અને તેમ આછું રદ કરવું. જરિયતનો કાંઈ ચારો નથી. આએ એક ઉત્તમ દ્રમાન છે. પાણીની ખુટ હોવા છતાં ધરમને બાહારે જો ઘણું પાણી રદ કરેતો, ટીપણી પડવાથી વધારે સોસવું પડે, તથા રોગ, દરદ ઇત્યાદિ ઉત્પન્ન થાયે, માટે તેવે જરૂરને વખતે જમ અને તેમ થોડું પાણી રદ કરેતો તેનો કાંઈ ગુનાહ નહીં સમજવો.)

૩૩. અએ દાદાર! કુવાને લગતાં તથા ઝરાને લગતાં આએ પાણીમાં, તે દરજ નસુશ ગલીચાઈ તથા કોહોવાટ તથા અપવિત્રાઈ સાથે કટલો આગળ દોડેછે ?

૩૪. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે (તે પાણીમાંથી) જ્યાંહાંસુધી તે નસાને બાહાર કાઢાડે, ત્યાંહાંસુધી તે પાણી અપવિત્ર (તથા) પીવાને નાલાયક (છે); (તેટલા માટે) તેટલા નસાને (ઈચ્છાને જટલો નસો પાણીમાં પડેલો હોય તેને), પાણીમાંથી બાહાર કાઢાડી દૂર લઈ જઈને સુકી જમીન ઉપર તેઓ મુકે.

૩૫. તે પાણીમાંથી જો બનેતો (તે પાણીનો) અરધો હિસ્સો, નહીં બનેતો ત્રીજો હિસ્સો; જો બનેતો ત્રીજો હિસ્સો, નહીં બનેતો ચોથો હિસ્સો; જો બનેતો ચોથો હિસ્સો, નહીં બનેતો પાંચમો હિસ્સો બાહાર કાઢાડી નાખે. (તે પાણીમાં પડેલો)

નસો બાહાર કાઢાડયા પછી, (તથા) (ઉપર જણાવ્યા મુજબ) પાણી કાઢાડી નાખ્યા પછી, તે (બાકી રહેલું) પાણી પવિત્ર થએલું ગણાયે; (અને ત્યારપછી) ગમેતો અગાઉની માફક પશુઓ તથા માણસો (બેહુ) ને માટે પીવા લાએક થાયેછે.*

૩૬. અએ દાદાર! ટિપાતાં બરફનાં તથા કરાંને લગતાં આએ પાણીમાં, ને દરજ નસુશ ગલીઆઈ તથા કોહોવાટ તથા અપવિત્રાઈ સાથે કેટલો આગળ દોડેછે?

૩૭. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે દરેક તરફથી ત્રણ કદમ: જ્યાંહાંસુધી કે તે નસાને (પાણીમાંથી) બાહાર કાઢાડે ત્યાંહાંસુધી, તે પાણી અપવિત્ર તથા પીવાને નાલાએક (થાયેછે); (તેટલા માટે) તેટલા નસાને પાણીમાંથી બાહાર કાઢાડી દૂર લઈ જઈને સુકી જમીન ઉપર તેઓ મુકે.

૩૮. (તે બરફ તથા કરાંને લગતાં પાણીમાં પડેલો) નસો બાહાર કાઢાડયા પછી, (તથા) (તે બરફ તથા કરાંનું) પાણી પિગળાયા પછી, તે પાણી પવિત્ર થએલું ગણાયેછે, (અને ત્યારપછી) ગમેતો અગાઉની માફક પશુઓ તથા માણસો (બેહુ) ને માટે પીવા લાએક (થાયેછે).

૩૯. અએ દાદાર! આએ દોડતાં તથા વેહેતાં પાણીમાં તે દરજ નસુશ ગલીઆઈ તથા કોહોવાટ તથા અપવિત્રાઈ સાથે કેટલો આગળ દોડેછે ?

૪૦. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે નીચેથી વેહેતાં (ઈચ્છાને પછવાડેથી આવતાં) પાણી આગળથી ત્રણ કદમ; સાંભે (અથવા આગળ વેહેતાં) પાણી આગળથી ૬ કદમ; (અને) બિજી (અથવા બાકીની) બાજુએથી છ કદમ. જ્યાંહાં સુધી તે નસાને (પાણીમાંથી) બાહાર કાઢાડે ત્યાંહાંસુધી, તે પાણી અપવિત્ર (તથા) પીવાને નાલાએક (છે); (તેટલા માટે) તેટલા નસાને પાણીમાંથી બાહાર કાઢાડી દૂર લઈ જઈને સુકી જમીન ઉપર તેઓ મુકે.

૪૧. (તે પાણીમાં પડેલો) નસો બાહાર કાઢાડયા પછી, (તથા તે પાણી

* જે કુવામાં મુરદું પડેલું હોએછે તે કુવાને હાલમાં આપણા લોકો ૧૩ મહિનાની મુદત સુધી વાપરતા નથી, તેનું કારણ એવું જણાવેછે કે, કુવો ખોદીઆ પછી તેની અંદરની આસપાસની ફરતી દેવાંલ બાંધતી વખતે, તેની આસપાસની બાજુ ધસી નહી પડે તેટલા માટે. ઈચ્છા કાંઈ બિજા કારણસર કદાચ લાકડું વાપર્યું હોએ તેને માટે છે, સખ્ય કે લાકડાંને નસો લાગેતો તેને માટે કેટલીએક પરહેજ કહેલીછે. પણ અગરજે આપણને ખબર હોએ કે તે કુવાના બાંધકામમાં કાંઈબી લાકડું વાપર્યું નથીતો, તે કુવામાં પડેલું મુરદું બાહાર કાઢાડયા પછી, તથા આએ ૩૫ મા ફકરામાં ફરમાવ્યા મુજબ તેમાંથી પાણી બાહાર કાઢાડયા પછી, અગાઉની માફક તે કુવો વપરાઈ શકાએ. એ ફકરાના અવસ્તાના અસલ લખાણમાં ૧૨ ઈચ્છા ૧૩ મહિના થોભવાનું ફરમાન આપ્યું નથી.

† બાંધાઈ ગએલા દવના-હિમના (પ્રોફેસર હારલે).

ઉપર) ત્રણ વખત મોઝ પસાર થયા પછી તે પાણી પવિત્ર થયેલું ગણાયે, (ત્યાર-
પછી) ગમેતો અગાઉની માફક પશુઓ તથા માણસોને માટે પીવા લાયક (થાયેછે). *

૪૨. હાડમંદ મુલુકોના અચ્ચે અશો પેદા કરનાર! તે (એ જાતનો) હોમ,†
અચ્ચે અશો હોરમજ્જદ! કે જે મુવેલા કુતરાના અથવાતો (મુવેલાં) માણસના ન-
સાની નજદીક લઈ જવાયેલો (હોયે) તે શું પાક થઈ શકે?

૪૩. ત્યારે હોરમજ્જદે કહ્યું કે, અચ્ચે અશો જરતોશ્ત! (નીચે જણાવ્યા પ્રમાણે)
પાક થઈ શકે:—કુતેલા હોમને (જે) ગલીચાઈ (અથવા કાદવ, કચરો) લાગો
હોયેતો (પાક) નહીં (થઈ શકે); જીવતાં માણસના બદનમાંથી નિકળતી પ્ર-
વાહી ચીજ (જેમકે નીત, પૂર, રસી ઇત્યાદિ) લાગી હોયેતો (પાક) નહીં
(થઈ શકે); (અથવાતો) નસો લાગો હોયેતો (પાક) નહીં. (થઈ શકે).

ખોલાસો:—કુતેલા હોમના રસને અગરજે કાંઈપી ગલીચી, કાદવ, નસો
ઈત્યાદિ લાગેતો તેને તદન રદ કરવો, દીનની ક્રિયાના કામમાં નહીં લાવવો.)

(પણુ જે) તે કુત્યા વગરનો (હોમ) (ઉપર જણાવ્યા મુજબ ગલીચાઈ,
નસો ઇત્યાદિને લાગો હોયેતો, તે નસાને લાગો હોયે તેના કરતાં), ચાર આંગલ
જટલો (લાંબો વધારે કાપી નાખવો ઇચ્છાને તેને રદ કરવો), (અને બાકી રહેલા
હોમને) જ્યાંહાંસુધી એક વરસની દરાજી ગુજરે ત્યાંહાંસુધી ઘેરના મધ્ય ભાગમાં
જમીન ઉપર મુકે. એક વરસની દરાજી પછી અગાઉની માફક જો મરજી હો-
યેતો, અશો માણસોને માટે ખોરાક તરીકે થાયે.

ખોલાસો:—(કુત્યા વગરના હોમને નસો, ગલીચાઈ ઇત્યાદિ લાગેતો, તે લાગેલા
ભાગને તથા તેના કરતાં બિજા ચાર આંગલ જટલા વધારે ભાગને કાપી નાખીને
રદ કરવો; અને બાકીનો ભાગ એક વરસ પુરૂ થયા પછી કામમાં લેવો.)

૪૪. હાડમંદ મુલુકોના અચ્ચે અશો પેદા કરનાર! મુવેલાં માણસોના તનને,
અચ્ચે હોરમજ્જદ! હમે ક્યાંહાં લઈ જઈએ (તથા) ક્યાંહાં મુકીએ?

૪૫. ત્યારે હોરમજ્જદે કહ્યું કે, અચ્ચે સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત! સઉથી હંચી

* ૬૬૨ ૩૦ થી તે ૪૧ સુધી:—યમ પાણીમાં, ખખેચીઆમાં અથવા નાંબાંમાં જો મુરદું પડ્યું
હોયેતો, તેની આસપાસનું પાણી સારીપેટે કાઢાડી નાખ્યા પછી વપરાઈ શકાયેછે. મુરદું કાઢાડી
નાખ્યા પછી, તથા જટલું નસાનું પાણી હોયે તેટલું બાહાર કાઢાડ્યા પછી, કુવાનું પાણી પણ કામે
લાંબી શકેછે. વેહેતાં પાણીમાં જે જગા ઉપર મુરદું પડ્યું હોયે તેટલી જગા સિવાય બાકીનું સઘળું
પાણી કામે લાગેછે.

જગા ઉપરજ, કે જ્યાંહાંથી તે (મુવેલાં) ને કાલયુદ ખાનારા કુતરા અથવા કાલયુદ ખાનારા પક્ષિઓ ઘણાંજ ખચીત જોઈ શકે.

ખોલાસો:—(મરદ, ઓરત અથવાતો છોકરું જ્યારે ગુજરી જાયે ત્યારે, તેની ઉપર દીનત્રી શરિયત મુજબ જે કાંઈ ક્રિયા કરવાની હોયે તે કીધા બાદ, તે ગુજરેલાંને પાહાડની જગો ઉપર લઈ જવું, કે જ્યાંહાં કાલયુદ ખાનારા પક્ષિઓની તે મુવેલાંની ઉપર નજર પડે, કે તેથી તે પક્ષિઓ દોડી આવીને તે ગુજરેલાંની ચાસની કરે. મુવેલાંને દાટવાના તથા બાલવાના કામોને જરતોશતી ધરમમાં ઘણાંજ ગુનાહ ભરેલાં ગણ્યાંછે; તે બાળે સખ્ત મનાઈ કીધેલીછે, જુઓ વંદીદાદની પેહેલી પરગરદના ૧૩ મા તથા ૧૭ મા ફકરાઓનો તરજુમો.)

૪૬. ત્યાંહાં (ઈશ્માને તે પાહાડની ઉંચી જગાએ) તે માજદયસ્નો તે મુવેલાંને, તેના પોતાના બે પંજે કરીને તથા (તેના) પોતાના બાલે કરીને, લોહોડાંને લગતા અથવા પત્થરને લગતા અથવાતો સીસાંને લગતા સાથે બાંધે.

અગરજો નહીતો (ઈશ્માને તે મુવેલાંને ઉપર જણાવ્યા મુજબ નહી બાંધેતો), કાલયુદ ખાનારા કુતરા અથવાતો કાલયુદ ખાનારા પક્ષિઓ તે હાડકાંઓમાંના (કટલાંએક હાડકાંને) પાણીની નજદીક તથા ઓરવરની નજદીક ઘસડી લઈ જાયે.*

૪૭. અય્યે દાદાર ! અગરજો (તે મુવેલાંને ઉપર જણાવ્યા મુજબ) નહી બાંધે, (અને) ત્યાંહાંથી તે કાલયુદ ખાનારા કુતરા અથવાતો કાલયુદ ખાનારા પક્ષિઓ તે (મુવેલા) ના તે હાડકાંઓમાંના (કટલાંએક હાડકાંને) પાણીની નજદીક તથા ઓરવરની નજદીક ઘસડી લઈ જાયેતો તેને માટે શું શિક્ષા છે ?

૪૮. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેના ગુનેહગાર તનને માટે (તે શખ્સે) ઘોડાના ચાથુકે કરીને હાંકી કાહાડવામાંના ૨૦૦ (તુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાહાડવાં જોઈએ, (તથા) સ્ત્રીઓપો—ચરત નામના કોરડાથી ૨૦૦ (તુકસાનકારક જનવરોને) (હાંકી કાહાડવાં જોઈએ).

ખોલાસો:—(મુવેલાંને પાહાડની ઉંચી જગા ઉપર ખોલવું મુકી કાલયુદ ખાનારા પક્ષિઓ પાસે તેને ખવરાવી દીધા પછી, તેના હાડકાંનું શું કરવું તે વિશે નીચેના ફકરાઓમાં જણાવેછે.)

૪૯. અય્યે દાદાર ! મુવેલાં માણસોના હાડકાંઓને હમે ક્યાંહાં લઈ જઈએ, અય્યે હોરમજદ ! (તથા તે હાડકાંઓને) હમે ક્યાંહાં મુકીએ ?

* મુરદાંને લોહોડાં અથવા પત્થર સાથે બાંધવા ફરમાવ્યુંછે, કે રખેને તેને જનવરો બિજા જગા ઉપર ઘસડી લઈ જાયે અને ગલીચી કરે.

૫૦. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તે (હાડકાં) ને માટે (નીચે પ્રમાણેનું) અસ્તોદાન બનાવવું જોઈએ:—કુતરાથી વધારે હંચું, લોંકડીથી વધારે હંચું, (તથા) વરૂથી વધારે હંચું, (તથા) ઉપરના ભાગમાંથી વરસાદનું પાણી (તે અસ્તોદાનમાં) નહી વરસે (એવું તે બનાવવું જોઈએ).

૫૧. જે શક્તિવાન હોએતો તે માજદયસ્નો (તે હાડકાંને) પત્થરના, છોં-એના (અથવાતો) કનતાનના જાડાં કપડાંનાં ? (બનાવેલાં અસ્તોદાન) માં (મુકે). (પણ) અગરજે શક્તિવાન નહી હોએ તો, તે માજદયસ્નો (તે મુવેલાંના હાડકાંને) પોતાના બિછાના (અથવાતો) પોતાની ચાદર (અથવા સાદરી) (ઉપર મુકીને) રોશણીથી ઢંકાતું ખોરશેદનેગીરશે (થાએ તેમ) જમીન ઉપર મુકે.

ખોલાસો:—(એ પરગરદના ૪૫-૪૬ મા ફકરામાં જણાવ્યા પ્રમાણે મુવેલાં માણસને પાહાડની જગા ઉપર લઈ જઈ કાલથુદ ખાનારા પક્ષિઓ પાસે ખવરાવી દેવું. હવે તેનાં હાડકાંનું શું કરવું તે બાબે ૪૬-૫૧ મા ફકરાઓમાં એવું ફરમાન આપેલું કે, તે હાડકાંને સાચવવા માટે પત્થરનું ઈંચિયા છોંએનું અસ્તોદાન બનાવવું. તે એટલું હંચું કે કુતરું ઈંચિયા લોંકડી ઈંચિયા વરૂ, તે અસ્તોદાનની ઉપર ફલંગ મારી નહી શકે, તથા બધી તરફથી બંધિયાર કે જર્થી તેની અંદર વરસાદનું પાણી પેવસ થઈ શકે નહી. ત્યારપછી બિજું એવું ફરમાન આપેલું છે કે જે કાંઈ મુક્લેસ માણસ ગુજરી જાએ, અને તેનાં હાડકાંને માટે પત્થરનું ઈંચિયા છોંએનું અસ્તોદાન બનાવવા સારૂ જોઈતા પૈસા નહી હોએતો તેની કાંઈ ફીકર નહી; ઘણોજ થોડો ખર્ચ થાએ તેવી હલમ્મી કીસમનું બનાવવું. આએ એક ઉત્તમ ફરમાન છે. તવાનાઈ નહી છતાં ધરમના ફરમાનને બાહાને મુવેલાંની પછવાડે જુઆદે ખર્ચ કરીને કરજ કરવું નહી, પણ પોતાની ગુજસ પ્રમાણે જમ થોડો ખર્ચ થાએ તેમ કરવું.)*

* વળી અસ્તોદાન બનાવવાનું ફરમાન દાદેસ્તાને દીની નામની પેહેલવી કેતાબની ૧૭ મી પુરસેશમાં આવેલું છે. એ બનાવવાની મતલબ એવી દીસેછે કે, સોસ્થોસ જ્ઞેને ‘અસ્તમ્-એરેત’ (ઈંચિયાને હાડકાં ઉભાં કરનાર) કરીને ફરવરદીન યસ્તમાં તથા જમીઆદ યસ્તમાં કહેલો છે તે, મુવેલાંના હાડકાં પાછા ઉભાં કરશે; ત્યારપછી દાદાર હોરમજદે બધાંએને હાડમંદ કાયા બખશશે, એની સાંભેતીમાં આપણને નીચે જણાવેલા અવસ્તા મળી આવેછે:—“ ઉસ્ દરિસ્ત પદ્ધતિ અરાઓન્તિ વીજવાઓહુ પદ્ધતિ તનુષુ અસ્તવાઓ ગયો દારયેદતે. ” માએની:—“ મુવેલાંઓ ઉભાં થશે; મળ્યુત બદનની અંદર હાડમંદ કાયા રખાશે. ” એ બાબે વધારે ખોલાસા માટે જુઓ શેઠ ખ. ર. કામાજીનો બનાવેલો જરતોસ્તી અબ્યાસ, સંદે ૨૮૮—૩૦૨

પરગરદ ૭ મી.

૧. જરતોશ્તે હોરમજ્દને. પુછ્યું કે, હાડમંદ મુલુકાના અચ્ચે ધણોજ વૃદ્ધિ કરનાર મીનો, અશો પેદા કરનાર હોરમજ્દ ! તે મુવેલાં માણસો ઉપર આચ્ચે કે જે દરજ્જ નસુશ તે ક્યારે ધસારો કરીને દોડેછે ?

૨. ત્યારે હોરમજ્દે કહ્યું કે, અચ્ચે સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! (તે માણસના) મુવા પછી તરતજ. (જ્યારે તે માણસની) શુદ્ધિ ખાહાર (નિકળીને) દૂર જતી રહેછે, (ઈચ્છાને તે મરી જાયેછે) ત્યારે ઉત્તર તરફના ભાગોમાંથી આચ્ચે દરજ્જ નસુશ ગંધાતી માંખનાં આકારમાં ધણુજ દુષ્ટ ખર્દસ્તરોની માફક ગૂંટણુ આગળની (તથા) પાછલા ભાગની બેહદ ગલીચી સાથે ધસારો કરીને દોડી આવેછે.*

૩. જ્યાંહાંસુધી કુતરો (તે મુવેલાંના કાલબુદને) જોયે અથવા ખાચે; અથવાતો કાલબુદ ખાનારા પક્ષિઓ તે તરફ ઉડે. (પછી) જ્યારે કુતરો તે (મુવેલાંના કાલબુદ) ને જોયે અથવા ખાચે, અથવાતો કાલબુદ ખાનારા પક્ષિઓ તે તરફ ઉડે, ત્યારે આચ્ચે કે જે દરજ્જ નસુશ તે, ગંધાતી માંખના આકારમાં ધણુજ દુષ્ટ ખર્દસ્તરોની માફક ગૂંટણુ આગળની (તથા) પાછલા ભાગની બેહદ ગલીચી સાથે ઉત્તર તરફના ભાગોમાં દૂર દોડી જાયેછે.†

૪. અચ્ચે દાદાર ! જ્યારે આચ્ચે (માણસો) કે જોયો કુતરાથીજ મારેલા, (અથવાતો) વરૂથીજ મારેલા, (અથવાતો) જલ્દથીજ મારેલા, (અથવાતો) દુઃખથીજ મારેલા (હોયે), (અથવાતો) ઉંચેથી પડી ગયાથીજ વાગેલું (હોયે), (અથવાતો) માણસથીજ મારેલા (હોયે), (અથવાતો) જીવમથીજ મારેલા, (અથવાતો) તંગીથીજ મારેલા (હોયે) તો, આચ્ચે કે જે દરજ્જ નસુશ તે કટલો વખત પછી તેવા (મુવેલાંઓ) ની ઉપર ધસારો કરેછે ?

* જ્યાંહાંસુધી બદનમાં જન હોયેછે ત્યાંહાંસુધી દરેક ભાગમાં ખોરાકનું પોપણ ચાલેછે, અને તેથી બદનમાં જે કાંઈ દર ઘડીએ ફેરફાર થાયેછે તેમાં અડચણ પડતી નથી; પણ જેવો જન ગયો અને લોહી ફરવાનું બંધ થયું, એટલે બદનના દરેક ભાગમાં ફેરફાર ચાલુ રહેછે પણ નવી વસ્તુ પુરી પડતી નથી, તેથી તે કોહોવા માંડેછે અને વાસ મારેછે.

‡ કટર ખં ૬૦ ખોરી.

† જ્યાંહાંસુધી મુવેલાં માણસને પક્ષિઓ પોતાનો ખોરાક કરે નહી ત્યાંહાંસુધી તે નસો ગંધાયા કરેછે.

‡ કટર ખં ૬૦ ખોરી.

‡ માણસના ધનસાધથી (ઈચ્છાને કાઈ યુનાહના અવેજમાં) મારી નાખ્યો હોયે (હારલે); ફાજદારી કાચેદાથી મારી નાખ્યો હોયે (દારમેસ્તેતે).

§ જીવમરાથી મારેલો (હારલે); ગળાંમાં ફાંસો દઈને મારેલો, યુંગળાવી નાખેલો (દારમેસ્તેતે).

૫. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે ઉત્તર તરફના ભાગોમાંથી આવ્યે કે જે દરજ ન સુશ તે, ગંધાતી માંખના આકારમાં ઘણાજ દુષ્ટ ખર્ફસ્તરોની માફક ગૂંટણુ આગળની (તથા) પાછલા ભાગની બેહંદ ગલીથી સાથે, દાહાડાને લગતી બિજી ગેહે (તથા) પછી, તે (મુવેલાં) ની ઉપર ધસારો કરીને દોડી આવેછે.

ખોલાસો:—(એવો સવાલ પુછવામાં આવ્યોછે કે, જે કોઈ માણસ ખુદરતી મોતથી મરી જાયેતો, તેની ઉપર દરજ નસુશ ક્યારે ધસારો કરેછે? એના જવાબમાં એવું જણાવ્યામાં આવ્યુંછે કે દરજ નસુશ તેની ઉપર તરતજ ગલબો કરેછે. પણ જે કોઈ શખ્સ એ પરગરદના ૪ થા ફકરામાં જણાવ્યા પ્રમાણે કાંઈ કબીથી એકાએક મરી જાયેતો, તે દરજ નસુશ તેની ઉપર તેજ વખતે ગલબો કરતો નથી, પણ જે ગેહેમાં તે મરણ પામેલો હોયે તે ગેહે પુરી થયા પછી, બિજી ગેહેમાં તેની ઉપર ધસારો કરેછે, ઈચ્છાને જે કોઈ માણસ એકાએક કોઈ કબીથી હાવન ગેહેમાં મરી ગયો હોયેતો, દરજ નસુશ રપિથવન ગેહેમાં, જે ઓજીરણમાં મરી ગયો હોયેતો, અધવિંસ્તુદ્રેમ ગેહેમાં તેની ઉપર ગલબો કરેછે, તેજ વખતે નહીં. એવું સમજવું સહેલ છે; જે માણસ ખુદરતી મોતથી મરી જાયેછે તેનું શરીર માંદગીના સમયથી નખતું અને લાગેર થયેલું, તેથી તેના મુલા પછી કોહોવાટ જલદીથી થવા માંડેછે, અને તેથી કરીને (એજ પરગરદના ૨ જ ફકરામાં જણાવ્યા મુજબ), તેની ઉપર દરજ નસુશ તેજ વખતે ધસારો કરેછે; પણ જે માણસ પુરતી તંદરોસ્તીમાં હોયે, પણ એકાએક કાંઈ કબીથી મરી જાયેતો, તેનું શરીર સારી હાલતમાં હોવાથી કોહોવાટ તરતજ પેવસ થઈ શકતો નથી, પણ એક ગેહે પુરી થયા પછી થાયેછે.)*

૬. હાડમંદ મુલુકાના અચ્ચે અશો પેદા કરનાર ! અગરજે માણસો એકજ જગોએ બિછાણા ઉપર અથવા સાદરી (ઈચ્છા ગાલિયા) ઉપર સાથે બેઠેલાં હોયે, તથા તેઓની નજદીક બિજાં બે ઈચ્છા પાંચ ઈચ્છા પચાસ, ઈચ્છા સો માણસો નારીઓની સાથે (બેઠેલાં) હોયે, ત્યારે (અગરજે) તે માણસોમાંનો કોઈ મરી જાયેતો, ગલીયાઈ તથા કોહોવાટ તથા અપવિત્રાઈ સાથે (તે) માણસોમાંનાં કુટલાંની ઉપર તે દરજ નસુશ ધસારો કરેછે?

૭. ત્યારે હોરમજદે જવાબ આપ્યો કે અગરજે આશ્રવન હોયે, (ઈચ્છાને જે

* જે શખ્સો ઘણું લગી ખીમારી ભોગવેછે તેઓના બદન માંહેથી વાસ નિકલેછે, ઘણી વેળા મોહાડાં માંહેથી બદબો નિકલેછે; એટલેકે બદનમાં જે હરધડી ફરફાર થાયેછે તેની પુરણી, ખોરાક બરોબર નહીં પોહાંચવાથી અછી રીતે ચાલતી નથી, અને તેથી જીવતાં જીવતથીજ બદન વાસ મારવા માંડેછે. પણ જે માણસો અકસ્માતથી મરણ પામેછે તેઓનું બદન કોહોતાં વાર લાગેછે.

ભર મિજલસમાં મોળેદ ઇચ્છા દસ્તુર ગુજરી જાયે) તો, કારણકે, અચ્ચે સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! તે દરજ નસુશ ધસારો કરેછે, તેથી ૧૧ મા (શખ્સ સુધી) (તે) આગળ દોડેછે, (પણ માત્ર) ૧૦ મા (શખ્સ) ને (ઇચ્છાને માત્ર દશ જણને) પતરીત કરેછે. પણ અગરજે રથેશ્તાર હોયે, (ઇચ્છાને જો ભર મિજલસમાં પાદશાહ-પેહેલવાન મરી જાયે) તો, કારણકે, અચ્ચે સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! તે દરજ નસુશ ધસારો કરેછે, તેથી ૧૦ મા (શખ્સ સુધી) (તે) આગળ દોડેછે, (પણ માત્ર) ૯ મા (શખ્સ) ને (ઇચ્છાને માત્ર ૯ જણને) પતરીત કરેછે. પણ અગરજે (દેશની) આબાદી કરનાર ખેડુત હોયે, (ઇચ્છાને જો ભર મિજલસમાં કાઈ ખેડુત મરી જાયે) તો, કારણકે, અચ્ચે સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! તે દરજ નસુશ ધસારો કરેછે, તેથી ૯ મા (શખ્સ સુધી) (તે) આગળ દોડેછે, (પણ માત્ર) ૮ મા (શખ્સ) ને (ઇચ્છાને માત્ર ૮ જણને) પતરીત કરેછે.

૮. પણ અગરજે પશુની પાસખાની કરનાર કુતરો હોયે, (ઇચ્છાને પશુની પાસખાની કરનાર કુતરો મરી જાયે) તો, કારણકે, અચ્ચે સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! તે દરજ નસુશ ધસારો કરેછે, તેથી ૮ મા (શખ્સ સુધી) (તે) આગળ દોડેછે, (પણ માત્ર) ૭ મા (શખ્સ) ને (ઇચ્છાને માત્ર ૭ જણને) પતરીત કરેછે.

પણ અગરજે મોહોદલાની પાસખાની કરનાર કુતરો હોયે, (ઇચ્છાને મોહોદલાની પાસખાની કરનાર કુતરો મરી જાયે) તો, કારણકે, અચ્ચે સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! તે દરજ નસુશ ધસારો કરેછે, તેથી ૭ મા (શખ્સ સુધી) (તે) આગળ દોડેછે, (પણ માત્ર) ૬ મા (શખ્સ) ને (ઇચ્છાને માત્ર ૬ જણને) પતરીત કરેછે.

૬. પણ અગરજે મુરદાર ખાનાર કુતરો હોયે, (ઇચ્છાને મુરદાર ખાનાર કુતરો મરી જાયે) તો, કારણકે, અચ્ચે સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! તે દરજ નસુશ ધસારો કરેછે, તેથી ૬ મા (શખ્સ સુધી) (તે) આગળ દોડેછે, (પણ માત્ર) પાંચ-મા (શખ્સ) ને (ઇચ્છાને માત્ર પાંચ જણને) પતરીત કરેછે. પણ અગરજે કાઈ નાધલો કુતરો હોયે, (ઇચ્છાને નાધલો કુતરો મરી જાયે) તો, કારણકે, અચ્ચે સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! તે દરજ નસુશ ધસારો કરેછે, તેથી પાંચમા (શખ્સ સુધી) (તે) આગળ દોડેછે, (પણ માત્ર) ૪ થા (શખ્સ) ને, (ઇચ્છાને માત્ર ૪ જણને) પતરીત કરેછે.*

૧૦. અચ્ચે દાદાર ! તે દરજ નસુશ ગલીચાઈ, કાહોવાટ તથા અપવિત્રાઈ સાથે, (તે મુવેલાંના) આચ્ચે બિછાના તથા આદર ઉપર કેટલો આગળ દોડેછે ?

* આચ્ચે ૬ મા ફકરાની સેવટે વળી અચ્ચેતથ અચ્ચેતહે આસ્તે સ્તઈરિશ્ય બરેશ્ચિશ્ય હાંમ-વેરેનાઓન્તે-એ પ્રમાણે વધારે બોલો આવેલાછે. ધાસ્યામેજ પાંચમી પરગરદના ૫૬ મા ફકરાના એ બોલો અહિંયાં બેઘ્રએદે આવેલાછે.

૧૧. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે આએ કે જે દરૂજ નસુશ તે, ગલીયાઈ તથા કોહો-વાટ તથા અપવિત્રાઈ સાથે (તે મુવેલાં માણસના) આએ બિછાનાના સડથી ઉપરના ભાગ તરફ, તથા ઓઢવાની કાંઈખી ચીજના સડથી નીચેના ભાગ તરફ દોડેછે.

ખોલાસો:—(બિછાનાનાં જે કપડાં મુવેલાંને લાગેલાં હોએ તેજ રીમન થાએ.)

૧૨. હાડમંદ મુલુકોના અએ અશો પેદા કરનાર અશો હોરમજદ! જે વસ્ત્ર મુવેલા કુતરા અથવા માણસની નજદીક લઈ જવાએલાં હોએ તે શું પાક થઈ શકે?

૧૩. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે, અએ અશો જરતોશત! તે પાક થઈ શકે. શી રીતે? આએ રીતે:—જે તે કપડાં આંમડાંનાં હોએ અથવા વણેલાં હોએ, (પણ મુવેલાંની) રસી,* (તેના) ભીનાસ, હધાર અથવા ઓકારીને લાગેલાં (હોએ) તો, તે માજદયસ્તો તે કપડાંને ફાડીને (જમીનમાં) દાટે.

૧૪. પણ અગરજે (તે કપડાં મુવેલાં માણસની) રસી અથવા (તેના) ભીનાસ, અથવા હધાર અથવા ઓકારીને નહીં લાગેલાં (હોએ) તો, તે માજદયસ્તો તે કપડાંને બલદના નીરંગે કરીને ધોએ.

૧૫. અગરજે (તે કપડું) આંમડાંનું હોએતો (તેને) બલદના નીરંગે કરીને ત્રણ વખત ધોએ, ત્રણ વખત મટોડીએ કરીને ચોળે, ત્રણ વખત પાણીએ ધોએ (તથા) ઘેરની ખારીની ઉપર ત્રણ મહિના સુધી હવામાં વખાતું નાખે. પણ અગરજે (તે કપડું) વણેલું હોએતો, (તેને) બલદના નીરંગે કરીને છ વખત ધોએ, છ વખત મટોડીએ કરીને ચોળે, છ વખત પાણીએ ધોએ, (તથા) ઘેરની ખારીની ઉપર છ મહિના સુધી હવામાં વખાતું નાખે.†

* (હારલે); મની (પેહેલવીમાં તથા દારમસ્તેતે).

† ફકરા ૭ થી તે ૧૫ સુધી:—જે કપડાં ઉપર દરદીની રસી, ઓકારી, હધાર ઈલાદિ હોએ તેને ફાડી નાખીને દાટવાની ભલામણ ઘણી સારી છે. કોણારા સહીયડ અને બિગ્ન ઉડતા મરગ્નેની વેળા એ વિશેની ઘણી સંભાલ રાખવી જોઈએ. નહીંતો તે કપડાંની મારફતે બિગ્ન લોકોને તે મરજ ઉડ્યા વગર રહે નહી. પળી એ પણ જણાએલું છે કે જે લોકો કોણારા તથા સહીયડના ગામથી બિગ્ન દેશમાં જાએછે તેઓ જોડે પોતે તેથી હેરાન થતા નથી, પણ પોતાના પોશાકમાં દરદના ખી લઈ જાએછે, અને તેથી ખીજ લોકોમાં દરદનો ફેલાવો કરેછે. દરદીના કપડાં જો રસી, ઓકારી, હધાર ઈલાદિથી ખરડાએલાં નહીં હોએતો, તેઓને ફરીથી હલકાં કામમાં વાપડવાની ભલામણ કરેલી છે; પણ તે આગમય તે કપડાંને ચોખાં કરવાને માટે ઘણી તજવીજ ખતાવી છે. ગાએ બલદના નીરંગમાં “કારખોલીક આસીડ” આવેછે તેથી તે ગલીચી દૂર કરી શકે. મટોડી તથા ધુલની ખુબી પણ ગલીચીને મારવાની તથા દૂર કરવાની છે. હાલ માણસના નાહાડાની ગલીચી મારવાને માટે ધુલ વાપડવાની ભલામણ થઈ છે તેનું કારણ એજ છે.

૧૬. (દાદાર હોરમજદ પેગમખર જરતોશ્તને કેહેછે) :—અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! અરેદ્રી (સૂર) * નામનું તે પાણી મારાં (બિજાં) પાણીઓને પાક કરેછે; તે (ઇચ્છાને અરેદ્રીસૂરનું પાણી) મરદોની મનીને તથા બાઈડીઓના ગર્ભ-સ્થાનને તથા બાઈડીઓના દુધને પાક કરેછે.

૧૭. હાડમંદ મુલુકોના અએ અશો પેદા કરનાર ! (ઉપર ૧૪-૧૫ મા ફકરામાં જણાવેલાં) તે કપડાં પાક કીધા પછી, (તથા) ધોયા પછી જોતીને માટે, અથવા હાવનાનને માટે, અથવા આતરવસિને માટે, અથવા ફખરેતરને માટે, અથવા આબેરેતને માટે, અથવા આસ્નાતરને માટે, અથવા રએથિવશકરને માટે, અથવા સ્ત્રોપાવરેજને માટે, અથવા આથ્રવનને માટે, અથવા રથએશ્તાર (ઇચ્છાને પાદશાહ-પેહેલવાન) ને માટે, અથવા તો (દેશની) આબાદી કરનાર ખેડુતને માટે શું કામમાં આવે ?

૧૮. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે (ઉપર ૧૪-૧૫ મા ફકરામાં જણાવેલાં) તે કપડાં પવિત્ર કીધા પછી (તથા) ધોયા પછી (ખી), જોતી અથવા હાવનાન, અથવા આતરવસિ, અથવા ફખરેતર, અથવા આબેરેત, અથવા આસ્નાતર અથવા રએથિવશકર, અથવા સ્ત્રોપાવરેજ, અથવા આથ્રવન, અથવા રથએશ્તાર (ઇચ્છાને પાદશાહ-પેહેલવાન), અથવા તો (દેશની) આબાદી કરનાર ખેડુત (ઇચ્છાને માટે) વપરાસમાં લેવાએ નહીં.

૧૯. અગરજો અએ માજદયસ્નીના ઘેરમાં કોઈ ઝોરત દસ્તાનવાળી હોએ, અથવા (કોઈને) ધા લાગેલો (હોએ), (અથવા) (કાંઈ) વાગેલું (હોએ), (અથવા) ખરડાએલી જગા (હોએ), ત્યાંહાં બિછાના તથા ચાદર તરીકે તેઓ પાંચરે.

જ્યાંહાં સુધી કે (તે દસ્તાનવાળી ઝોરત અથવા તે જખમી થએલો શખ્સ) દુઆમાં (પોતાના) હાત બાહાર કાઢાટે.†

૨૦. કારણ કે હોરમજદ કપડાંને લગતી કીમતની ચીજોમાંની (કોઈખી ચીજને) રદ કરવાને આપતો નથી; અસ્પેરેતના જટલીખી મ્હોટી નહીં, (અથવા તો) અવચિનના જટલી મ્હોટી નહીં, (અથવા તો) ચરખા ઉપર સુતર કાંતનારી છોકરી અવિ (માપના) પ્રમાણ જટલું (સુતર) નાખે (ઇચ્છાને ચરખા ઉપર વીતારે), (તેટલુંખી થોડું ફપડું નકામું ગુમાવી દેવાને, અથવા રદ કરવાને હોરમજદ આપણને નથી આપતો).

૨૧. અગરજો તે માજદયસ્નો તે મુવેલાં (માણસ) ની ઉપર અવિ (માપના) પ્રમાણ જટલુંખી નાખે, (અથવા તો) તે ચરખા ઉપર સુતર કાંતનારી છોકરી અવિ (માપના) પ્રમાણ જટલું (સુતર) નાખે, (ઇચ્છાને ચરખા ઉપર વીતારે)

* અરેદ્રીસૂરના ખોલાસા બાબે જુઓ મારી ખોરદેહ અવસ્તા બા માએની સફા ૭૪ મો.

† એની સમજને માટે જુઓ પાંચમી પરગરદના ૫૬ મા ફકરામાં આપેલો ખોલાસો.

તેટલુંખી (જે) નાખેતો, (તે નાખનાર શખ્સ) જીવતાં જીવત અશો નહી-ગણાયે; અને મુવા પછી સઉથી સરસ દુનિયાનો (ધ્યાને બેહેશતનો) હિસ્સો લઈ શકતો નથી.

૨૨. દરવંદોની તે દુનિયાં કે જે અંધારાને લગતી અંધારા તોખમના અંધારાની (છે ત્યાંહાં), (તે મુવેલાંની ઉપર કપડું નાખનાર) જાણેછે; (તે માણસનું) પોતાનું કરતુક (તેના) પોતાના ખરાખ કામોને લીધે તેને દરવંદોની સઉથી ખરાખ દુનિયાંમાં (ધ્યાને દોજખમાં) લઈ જાયે.

૨૩. હાડમંદ મુલુકોના અચ્ચે અશો પેદા કરનાર અશો હોરમજદ ! જે શખ્સોએ મુવેલા કુતરા અથવા (મુવેલાં) માણસનો નસો ખાધો હોયેતો તેઓ શું પાક થઈ શકે?

૨૪. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે, અચ્ચે અશો જરતોશત ! તેઓ અપવિત્ર ગણાયે. તે (મુવેલા કુતરા અથવા મુવેલાં માણસનું ગોશત ખાનારા), શખ્સો (પોતાની) ઝોજરીને નુકસાન કરનારા તથા (પોતાના) દિલને નુકસાન કરનારા (થાયેછે); તથા તે માણસો (પોતાની) આંખમાંથી “ સ્પિતિ-દોઈથ્રિ ” બાહાર કાઢાડેછે.

ખોલાસો:—(એની મતલબ એવી દીસેછે કે જે શખ્સ મુવેલા કુતરાનું અથવા માણસનું ગોશત ખાયે તેની ઝોજરીને, તેના હૃદયને તથા આંખને નુકસાન પોંહોંચેછે.)

તે (મુવેલાંનું ગોશત ખાનારાઓ) ના નખની ઉપર તે દરજ નસુશ ધસારો કરેછે; ત્યારપછી તેઓ હમેશને હમેશ સુધી અપવિત્ર થાયેછે (ધ્યાને રહેછે.)*

૨૫. અચ્ચે દાદાર ! જે (માણસો) અપવિત્રાઈથી પાણીની નજદીક અથવા આતશની નજદીક નજસાઈ સાથેનો નસો લઈ જાયેતો, અચ્ચે અશો હોરમજદ ! તે માણસો શું પાક થઈ શકે ?

૨૬. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે, અચ્ચે અશો જરતોશત ! (તે માણસો) અપવિત્ર થયેલાં ગણાયે; જેઓ નસાને ઉત્પન્ન કરનારા દરવંદો (છે તેઓ) મધખ (નામના) કુતરાને ? ધણોજ ટેકો આપનારા થાયેછે; જેઓ નસાને ઉત્પન્ન કરનારા દરવંદો (છે તેઓ) ખેતીને નાશ કરનારી ટિપણીને ધણોજ ટેકો આપનારા થાયેછે.

ખોલાસો:—(જે માણસો પાણીમાં અથવા આતશમાં નસો નાખેછે, તેઓ ન-

* આચ્ચે ૨૪ મા ફકરાનો તરજુમો મને પોતાને ખાતરી ભરેલો લાગતો નથી; એનાં કરતાં વધારે સહી તરજુમો થવો જોઈએ. પ્રોફેસરો દારમેસ્તેતે તથા હારલે નીચે મુજબ તરજુમો કરેછે:— “ તે મુવેલાંનું ગોશત ખાનારને માટે ખાડો ખોદવો જોઈએ; તેનો જન લેવો જોઈએ, તેની નુરમંદ આંખ ફોડી નાખવી જોઈએ; દરજ નસુશ તેના નખના છેડા સુધી તેની ઉપર ધસારો કરેછે, અને તે શખ્સ હમેશને હમેશ સુધી અપવિત્ર રહેછે ” (દારમેસ્તેતે). તે શખ્સો કુટુંબોની ખરાખીનું તથા માણસોના મોતનું કારણ થઈ પડેછે; તેઓ આંખની ચલકતી રેશણીને કાઢાડી લેછે તથા અંધાપો ઉત્પન્ન કરેછે (હારલે).

સાની ચીજનો ફેલાવો કરેછે. પાણીમાં નસો નાખ્યાથી તેટલું પાણી રદ થવાને લીધે, પાણીની અડચણ ભોગવવી પડે તથા ખેતીનો નાશ થાય; પણ આતશમાં નસો નાખ્યાથી પાણીની ટિપણી દમ થાયે તે વિશે મને સમજ નથી પડતી.)

૨૭. જ્યો નસાને ઉત્પન્ન કરનારા દરવંદો (છે તેજો) દેવની રાહના, ગાયે દોરનો નાશ કરનારા, હંડા ખરડવાળા, ધીમે ચાલતા, ઘાતકી, ખરાખીવાળા (તથા) ખરાખ પેદાંચેશના જમેસ્તાનને ઘણેજ ટેકા આપનારા થાયેછે. તેજોના નખ ઉપર આયે કે જે દરજ નસુશ તે ધસારો કરેછે; ત્યારપછી તેજો હમેશને હમેશ સુધી અપવિત્ર થાયેછે.

૨૮. હાડમંદ મુલુકોના અયે અશો પેદા કરનાર અશો હોરમજદ ! તે બાળવાનાં લાકડાં કે જે મુવેલા કુતરા અથવા (મુવેલાં) માણસના નસાની નજદીક લઈ જવાયેલાં (હોયે તે) શું પાક થઈ શકે ?

૨૯. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે, અયે અશો જરતોશ્ત ! તે પાક થઈ શકે. શી રીતે? આયે રીતે:—જે તે નસો કાલબુદ બાનારા કુતરા અથવાતો કાલબુદ બાનારા પક્ષિઓથી નહીં કરડાયેલો (હોયે) તો, (તે નસાને લાગેલાં બાળવાના લાકડાં) જે સુકાં (હોયેતો) (નસાને લાગેલાં હોયે ત્યાંહાંથી) એક વેહુંત જટલાં લાંબાં, અને જે લીલાં (હોયેતો) બે વેહુંત જટલાં લાંબાં (લાકડાંને કાપી નાખે); (અને ત્યારપછી બાકી રહેલાં લાકડાંને) આયે જમીન ઉપર મુકે, અને તેને ચારે બાજુએથી એકવાર પાણીથી ધોયે; એ પ્રમાણે (માજદયસ્નો) (તે લાકડાંને) પાક કરે.

૩૦. પણ અગરજે (તે) નસો કાલબુદ બાનારા કુતરા અથવાતો કાલબુદ બાનારા પક્ષિઓથી કરડાયેલો (હોયેતો), (તે નસાને લાગેલાં એસમ) જે સુકાં (હોયે) તો (નસાને લાગેલાં હોયે ત્યાંહાંથી) બે વેહુંત જટલાં લાંબાં, અને જે લીલાં (હોયેતો) બગલ સુધીના આખા હાતની લંબાઈ જટલાં લાંબાં (લાકડાંને કાપી નાખે); (અને ત્યારપછી તે બાકીનાં લાકડાંને) જમીન ઉપર મુકે, અને તેને ચારે બાજુએથી એકવાર પાણીથી ધોયે; એ પ્રમાણે (માજદયસ્નો) (તે લાકડાંને) પાક કરે.

૩૧. સુકાં એસમમાંનું એટલું, લીલાં (એસમ) માંનું એટલું, સજ્જ (એસમ) માંનું એટલું, નરમ (એસમ) માંનું એટલું આયે જમીન ઉપર મુકે, અને તેને ચારે બાજુએથી એકવાર પાણીથી ધોયે; એ પ્રમાણે (માજદયસ્નો) (જુદી જુદી જાતના એસમને) પાક કરે.

ખોલાસો:—(એની મતલબ એ કે સુકાં, લીલાં, સજ્જ અથવા નરમ લાકડાંને જે નસો લાગે હોયેતો, ૨૯—૩૦ મા ફરરામાં ફરમાવ્યા પ્રમાણે નસો લાગવાને

લીધે રદ કરવા લાએક ભાગ રદ કરીને, પાકીનો જ ભાગ રેહ્યો હોએ તેને, જમીન ઉપર મુકીને ચારે પાળુએથી પાણીથી ઘોએ તો તે લાકડું પાક થએલું ગણાએ.)

૩૨. હાડમંદ મુલુકોના અએ અશો પેદા કરનાર અશો હોરમજદ ! તે અનાજ તથા ધાંસ ચારો કે જ મુવેલા કુતરા અથવા (મુવેલાં) માણસના નસાની નજદીક લઈ જવાએલો (હોએ તે) શું પાક થઈ શકે ?

૩૩. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે, અએ અશો જરતોશ્ત ! તે પાક થઈ શકે. શી રીતે ? આએ રીતે :—જે તે નસો કાલયુદ ખાનારા કુતરા અથવાતો કાલયુદ ખાનારા પક્ષિએથી નહી કરડાએલો (હોએતો), (તે નસાને લાગેલો અનાજ તથા ધાંસ ચારો) જે સુક્ષો (હોએતો) (નસાને લાગેલો હોએ ત્યાંદાંથી) જે વેહેત જટલો લાંબો, અને જે લીલો (હોએતો) ખગલ સુધીના આખા હાતની લંબાઈ જટલો લાંબો (ધમ્મિાને એટલો અનાજ તથા ધાંસ ચારો રદ કરે); (અને પાકી રહેલો અનાજ તથા ધાંસ ચારો) આએ જમીન ઉપર મુકે, અને તેને ચારે પાળુએથી એકવાર પાણીથી ઘોએ. એ પ્રમાણે (માજદયસ્નો) (અનાજ તથા ધાંસ ચારા ઇત્યાદિને) પાક કરે.

૩૪. પણ અગરજે તે નસો કાલયુદ ખાનારા કુતરા અથવાતો કાલયુદ ખાનારા પક્ષિએથી કરડાએલો (હોએતો), (તે નસાને લાગેલો અનાજ તથા ધાંસ ચારો) જે સુક્ષો (હોએતો) (તે નસાને લાગેલો હોએ ત્યાંદાંથી) ખગલ સુધીના આખા હાતની લંબાઈ જટલો લાંબો, અને જે લીલો (હોએ) તો એક વામ જટલો લાંબો (ધમ્મિાને તેટલો અનાજ તથા ધાંસ ચારો રદ કરે); (અને પાકીનો જ રેહે તે) જમીન ઉપર મુકે, અને તેને ચારે પાળુએથી એકવાર પાણીથી ઘોએ. એ પ્રમાણે (માજદયસ્નો) (અનાજ તથા ધાંસ ચારા ઇત્યાદિને) પાક કરે.

૩૫. સુક્ષા અનાજમાંનો એટલો, લીલા (અનાજ) માંનો એટલો, ખેડેલા (અનાજ) માંનો એટલો, નહી ખેડેલા* (અનાજ) માંનો એટલો, ફાટવાળા (અનાજ જેવાકે દાળ, વટેણા, વાલ ઇત્યાદિ) માંનો એટલો, નહી ફાટવાળા† (અનાજ જેવાકે ઘઉં, ચોખ્ખા, ખાજરી ઇત્યાદિ) માંનો એટલો, ખાવા લાએક (અથવા સ્વાદ દાર) (અનાજ) માંનો એટલો, નહી ખાવા લાએક (અથવા વગર સ્વાદ દાર (અનાજ) માંનો એટલો, છરેલા (અનાજ) માંનો એટલો, છરયા વગરના (અનાજ) માંનો એટલો, દરેલા (અનાજ) માંનો એટલો, નહી દરેલા (અનાજ) માંનો

* નહી વાવેલો (દારમેસ્તેતે); પોતાનીમેજે ઉગેલો (હારલે).

† કાપણી કાઢેલો તથા કાપણી નહી કાઢેલો અનાજ (યુરોપિયન વિદ્વાનો).

એટલો, આતશ ઉપર મુકેલા* (અથવા રાંધીને ખાવા લાગેક કીધેલા) અનાજમાંનો એટલો આગે જમીન ઉપર મુકે, અને તેને ચારે બાજુ એથી એકવાર પાણીથી ધોએ. એ પ્રમાણે (માજદ્યસ્નો) (ઉપર જણાવેલા જુદી જુદી જાતના અનાજને) પાક કરે.

ખોલાસો:—(એની મતલબ એકે ઉપર જણાવેલા જુદી જુદી જાતના અનાજને એ પરગરદના ૩૩-૩૪ મા ફકરામાં ફરમાવ્યા મુજબ, નસો લાગવાને લીધે ૨૬ કરવા લાગેક ભાગ ૨૬ કરીને, બાકીનો જે ભાગ રેહ્યો તેને જમીન ઉપર છુટો છુટો પાંચરી નાખીને, તેની ઉપર એક વખત પાણી છાંતે તે અનાજ પાક થાય.)

૩૬. હાડમંદ મુકુકાના અગે અશો પેદા કરનાર! આગે કે જેઓ માજદ્યસ્નો તેઓ અગરજો વૈવનો ધંધો કરવાને માટે બાહાર પડેતો, પેહેલાં બેમાંના કાણુની ઉપર અજમાએશ કરે, માજદ્યસ્નોની ઉપર કે દેવયસ્નોની ઉપર ?

૩૭. ત્યારે હોંરમજદે કહ્યું કે માજદ્યસ્નોની આગમય પેહેલ પેહેલાં દેવયસ્નોની ઉપર તેઓ અજમાએશ કરે. (તે વૈવનો ધંધો કરવાને બાહર પડનાર શખ્સ) અગરજો દેવયસ્નની ઉપર પેહેલીવાર વાહાડકાપનું કામ કરે, (અને જો) તે (દેવયસ્ન) મરી જાયે; અગરજો દેવયસ્નની ઉપર ત્રીજીવાર વાહાડકાપનું કામ કરે, (અને જો) તે (દેવયસ્ન) મરી જાયે; અગરજો દેવયસ્નની ઉપર ત્રીજીવાર વાહાડકાપનું કામ કરે, (અને જો) તે (દેવયસ્ન) મરી જાયેતો, ખચીત તે (માણસ) હમેશને હમેશ સુધી (વૈવનો ધંધો કરવાને) નાલાએક ઠરેછે.

૩૮. ત્યારપછી (તે વૈવનો ધંધો કરવાને નાલાએક ઠરેલા) માજદ્યસ્નો (કાઠનેથી) દવા નહીં આપે, તથા (કાઠ) માજદ્યસ્નની ઉપર વાહાડકાપનું કામ નહીં કરે, તથા વાહાડકાપનું કામ કરીને (કાઠને) જખમી નહીં કરે.

(પણ) અગરજો (તે વૈવનો ધંધો કરવાને નાલાએક ઠરેલા) માજદ્યસ્નો, ત્યારપછી (ઘડિયાને ધંધો કરવાને નાલાએક ઠર્યા પછી), (કાઠને) દવા આપે, અગરજો (કાઠ) માજદ્યસ્નની ઉપર વાહાડકાપનું કામ કરે, (તથા) અગરજો વાહાડકાપનું કામ કરીને (કાઠને) જખમી કરેતો, જાણી જોઈને જખમ કીધેલાની શિક્ષામાં (તે માણસો) તોજશ પામેલા થાયે.

૩૯. (તે વૈવનો ધંધો કરવાને બાહર પડનાર શખ્સ) અગરજો દેવયસ્નની ઉપર પેહેલીવાર વાહાડકાપનું કામ કરે, (અને જો) તે (દેવયસ્ન) સાજો થાયે; અગરજો દેવયસ્નની ઉપર ત્રીજીવાર વાહાડકાપનું કામ કરે, (અને જો) તે (દેવયસ્ન) સાજો થાયે; અગરજો દેવયસ્નની ઉપર ત્રીજીવાર વાહાડકાપનું કામ કરે,

* ધાંસ ચારે (હારલે); નહીં ગુદેલો (ઘરમેસેતે).

(અને જો) તે (દેવયસ્ત્ર) સાંજે થાએતો, ખચીત હમેશને હમેશ સુધી તે (માણસ). (વૈધનો ધંધો કરવાને) લાએક ઠરેછે.

૪૦. ત્યારપછી (તે) માજદયસ્ત્રો ગમેતો (ઢાઢીનેખી) દવા આપે, ગમેતો (ઢાઢીખી) માજદયસ્ત્રની ઉપર વાહાડકાપનું કામ કરે, (તથા) ગમેતો વાહાડકાપનું કામ કરીને (તેને) તંદરોસ્તી આપે.

ખોલાસો:—(જો પરગરદના ૩૬—૪૦ મા ફકરામાં તખીખનો ધંધો કરવા સાદું બાહાર પડનાર શખ્સને લગતી ખોના આવેલીછે; તેમાં એવું જણાવેછે કે, પેહેલ વેહેલો ડાકટરનો ધંધો કરવાને બાહાર નિકળનાર શખ્સે પોતાનો ધંધો દેવયસ્ત્રોમાં ચલાવવો; માજદયસ્ત્રોમાં નહી. દેવયસ્ત્રોમાં કેટલીએક વખતે તપાસ કીધાથી જો તે ક્રૂતેહમંદ ઉતરે, ઈચ્છાને તેઓને સાંજ કરેતો, પછી માજદયસ્ત્રોમાં તે ડાકટરનો ધંધો ચલાવે. પણ અગરજો તે શખ્સ દેવયસ્ત્રોમાં કેટલીએક વખત અજમાએશ કીધા છતાં મુદલ ક્રૂતેહમંદ નહી ઉતરે, અને સાંજા તેઓને મારી નાખેતો, તે ઘણી ડાકટરનો ધંધો ચલાવાને હમેશ સુધી નાલાએક ઠરેછે. બિજા હાત ઉપર, જ નવો ડાકટર દેવયસ્ત્રોની દવા કરે અને થોડાક દાખલાઓમાં ક્રૂતેહ પામે તો, તે ઘણી તખીખના ધંધાને માટે લાએક ઠરેછે; પછી ગમેતો માજદયસ્ત્રોમાં તે પોતાનો ધંધો ચલાવે. દેવયસ્ત્રોને માજદયસ્ત્રોના કરતાં ઉતરતા ગણ્યાથી, અનુભવ વગરના નવા ડાકટરને પેહેલાં દેવયસ્ત્રોમાં ધંધો ચલાવાને ફરમાવેલુંછે.)

૪૧. (તે વૈધનું કામ કરવાને લાએક ઠરેલો માજદયસ્ત્ર) આશ્રવનને ભલી દુઆના બદલામાં સારો કરે; ઘેરના ઘરઘણીને સઉથી નાધણાં કદના ઢોરની કીમતના (બદલામાં) સાંજે કરે; મોહોદલાના ઘણીને વચણાં કદના ઢોરની કીમતના (બદલામાં) સાંજે કરે; કસબાના ઘણીને પેહેલેલા કદના ઢોરની કીમતના (બદલામાં) સાંજે કરે; દેશના ઘણીને ચાર (ઘોડા અથવા બલદની) જોડેલી ગાડીની કીમતના (બદલામાં) સાંજે કરે.

૪૨. (તે વૈધનું કામ કરવાને લાએક ઠરેલો માજદયસ્ત્ર) ઘેરના આગેવાન ઘર ઘણીની બાઈડીને ગધેડીની કીમતના (બદલામાં) સાંજે કરે; મોહોદલાના ધુણીની બાઈડીને ગાએની કીમતના (બદલામાં) સાંજે કરે; કસબાના ઘણીની બાઈડીને ઘોડીની કીમતના (બદલામાં) સાંજે કરે; દેશના ઘણીની બાઈડીને સાંઢણીની કીમતના (બદલામાં) સાંજે કરે.

૪૩. (તે વૈધનું કામ કરવાને લાએક ઠરેલો માજદયસ્ત્ર) ઢાઈ ખાનદાનના છોકરાને સઉથી પેહેલેલા કદના ઢોરની કીમતના (બદલામાં) સાંજે કરે; સઉથી

પેહેલા કદના ઢોરને વચલા કદના ઢોરની કીમતના (ખદલામાં) સાજો કરે; વચલા કદના ઢોરને સઉથી નાધલાં કદના ઢોરની કીમતના (ખદલામાં) સાજો કરે; સઉથી નાધલાં કદના ઢોરને માફકસર કદના પશુની કીમતના (ખદલામાં) સાજો કરે; માફકસર કદના પશુને ગોશ્તના ખોરાકની કીમતના (ખદલામાં) સાજો કરે.

ખોલાસો:—(એ પરગરદના ૪૧—૪૩ મા ફકરાઓમાં લાગ્યેક ઠરેલા ડાકટરે ખીમાર પડેલા ચઢતી ઉતરતી પદવીવાળા માણસો તથા બાઈડીઓને, તથા જુદી જુદી જાતના જનવરોને દવા આપીને, પાછાં તંદરેસ્તીમાં લાવવાની પોતાની મહેનતના અવેજમાં શું ફી લેવી જોઈએ તે વિશે જણાવેલું છે; તેમાં આશ્રવન ઇઆને દસ્તુર—મોખેદ પાસેથી કાંઈખી લેવાને ફરમાવેલું નથી, તેની દવા મુક્ત કરવી; તેના ખદલામાં તે આશ્રવન તેને સાજો કરનાર ડાકટરને માટે નેક દુઆ ચાહે. જેમ હાલના જમાનામાં ડાકટરને તેની ફીને માટે પૈસા આપવામાં આવે છે તેમ વંદીદાદના વખતમાં હતું નહી, પણ ગાયે, ઢોર, ગધેડી ઇત્યાદિ જનવર આપવાને કહેલું છે; એ સમજવું સહેલ છે. વંદીદાદના કદીમ વખતમાં માણસોની મિલકત ગાયે ઢોર ઉપરથી ગણાતી હતી. જે ધણી વધારે ગાયે ઢોર રાખનાર તે વધારે તવંગર ગણાતો હતો. હાલમાં વપરાતા Pecuniary (=પૈસાને લગતું), Peculation (=પૈસાની ચોરી)—એ બોલો લાટીન ભાષાના “Pecus=ઢોર” ઉપરથી નિકળેલા છે. “Pecuniary” બોલનો અસલ અર્થ “ઢોરને લગતું”; પણ પાછલથી લોકોની મિલકત ગાયે ઢોરને બદલે પૈસાથી ગણાવા લાગી, તેથી Pecuniaryનો અર્થ “પૈસાને લગતું” એવો થવા લાગ્યો.)

૪૪. અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત! ધણી જાતના વૈદ્યો સાથે મળે છે, (જવાકે) વાહાડકાપના વૈદ્યો, ઝાઝાપાઝાની દવા આપીને સાંઝું કરનાર વૈદ્યો તથા માંથ્ર (ભણીને) તંદરેસ્તી આપનાર વૈદ્યો.* પવિત્ર માંથ્ર (ભણીને) સાંઝું કરનાર વૈદ્યો અહિંયાં સાથે મળે છે. વૈદ્યોમાંનો સઉથી ધણીજ તંદરેસ્તી આપનાર વૈદ્ય ખચીત તે છે, કે જે પવિત્ર માંથ્ર (ભણીને) સાંઝું કરનાર વૈદ્ય (છે), કે જે (વૈદ્ય) અશે માણસના અંદરખાનેથી તેને તંદરેસ્તી આપે છે.

૪૫. હાડમંદ મુલુકોના અએ અશે પેદા કરનાર! મુવેલાં માણસનું શરીર રોશણીએ ઢંકાયેલું (ઇઆને તેની ઉપર રોશણી પડતી) ખોરશેદનેગીરશનેમાં જમીન ઉપર પડેલું હોએતો, કેટલા વખતની દરાજી પછી (તે) જમીન (પાક) થાએ?

૪૬. ત્યારે હોરમજદે જવાખ આપ્યો કે, અએ અશે જરતોશ્ત! મુવેલાં મા-

* એના ખોલાસા બાબે જુઓ મારી ખોરદેહ અવસ્તા બા માએની, સદા ૧૮૪ મો.

શુસનું શરીર રોશણીથી ઢંકાયેલું (ધ્યાને તેની ઉપર રોશણી પડતી) ખોરશેદ-
નેગીરશનેમાં જમીન ઉપર પડેલું હોયતો, એક વરસની દરાજી પછી (તે) જમીન
(પાક) થાયછે.

ખોલાસો:—(એ ફકરાની મતલબ એ કે ખોરશેદની રોશણીમાં ખોલેલું કાઠી-
શખસનું મુરદું જમીન ઉપર પડેલું હોય, અને દીનની શરિયત મુજબ તે લાશને
ગીધ પાસે ખવરાવી દેવાને હંચી જગોએ નહીં લઈ જવામાં આવી હોયતો, તે
લાશવાળી જમીન એક વરસની મુદત થયા પછી પાક થયેલી ગણાયે.)*

૪૭. અય્યે દાદાર ! મુવેલા માણસનું શરીર જમીનમાં દટાયેલું હોયતો, કેટલા
વખતની દરાજીએ તે જમીન અગાઉના જેવી (પાક) થાયે ?

૪૮. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે, અય્યે સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! મુવેલાં માણસનું
શરીર જમીનની અંદર દટાયેલું પડેલું હોયતો, ૫૦ વરસ પછી તે જમીન અગા-
ઉના જેવી (પાક) થાયેછે.

ખોલાસો:—(જે જગોએ માણસનું મુરદું દટાયેલું હોય તે મુરદાં સાથની જગો
૫૦ વરસ સુધી અપવિત્ર ગણાયે. તે જગાને ખેતીના ધ્યા ખિજ કામમાં લાવવી
નહી, સમય કે તેની અંદર મુરદું પડેલું. પણ એ તે મુરદાંને ખાહાર કાઢાડીને તે
જમીનને સાફસુફ કરી નાખેતો તેટલો વખત થોભવાની કંઈ અગત નથી.)†

૪૯. અય્યે દાદાર ! મુવેલાં માણસનું શરીર કબરમાં મુકેલું હોયતો, કેટલા વ-
ખતની દરાજી પછી તે જમીન અગાઉના જેવી (પાક) થાયે ?

૫૦. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે, અય્યે સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! તે (મુવેલું શરીર)
ધુલ થઈ જાયે તેની આગમય (તે જમીન પાક થયેલી) નહીં (ગણાયે).

ખોલાસો:—(જે જગોએ મુરદું દટાયેલું હોય અને તેની ઉપર કબર • ખાંધેલી
હોયતો, જ્યાંહાંસુધી તે દટાયેલું મુરદું પોતાની મેળે તદન ખાક થઈ જાયે ત્યાંહાં-
સુધી, તે કબર સાથની મુરદાંવાળી જગા પવિત્ર થયેલી નહીં ગણાયે. તેવી જગાને

* ફકરા ૪૫—૪૬:—મુરજની ગરમી તથા રોશણીથી કાઢોતી ઝીંજેમાં ઘણો જલદીથી ફેરફાર
થઈ જાયેછે, અને વળી ખોલેલી હવાને લીધે બદબો પણ જલદીથી નિકળી જાયેછે, તેથી એક વ-
રસની મુદતમાં તે જગા સફાઈ થઈ શકેછે.

† ફકરા ૪૭—૪૮:—જમીનમાં દટેલા મુરદાં ઉપર મટી ફરી વળેછે, અને જોકે મટીમાં ખરાબ
વાસ તથા ગલીઝી દફે કરવાનો ગુણુછે, તોપણ મુરજની ગરમી તથા રોશણી તેને નહીં પોંદોંચ્યાથી
તે જગાને સાફ થતાંઘણાં વરસ લાગેછે.

પાક થવામે માટે ૫૦ વરસથી વધારે મુદત ગુજરવી જોઈએ, સખખ કે કુકત દા-
ટલાં મુરદાંની જગાને માટે એજ પરગરદના ૪૮ મા કુકરામાં ૫૦ વરસની મુદત
કહેલીછે, તે કબર સાથની મુરદાંવાળી જગાને માટે વધારે થવી જોઈએ; પણ અ-
ગરજે માજ્જદયસ્નો તે કબર ભાંજીને તે દાટેલી લાશને બાહાર કાઢાડીને, તે જગાને
નસાની ચીજોથી સારીપેઠે સાફસુફ કરેતો તે જગા પાક થઈ શકે. ત્યારે તે ઉપર
જણાવેલી મુદત સુધી ખોટી થવાનું કામ નહી; ત્યાર પછી આહેતો માજ્જદયસ્નો
તે જગાને કાઢી કામમાં લાવી શકે.)

(દાદાર હોરમજદ કેહેછે) અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! (આએ) હાડમંદ
દુનિયાંના આએ કબરોમાંની દરેક (કબર)ને જમીનદોસ્ત કરી નાખવા સાફ (મા-
ણસોને) તુંને તાકીદ કરવી જોઈએ.

ખોલાસો:—(આપણા પવિત્ર મજ્જદયમાં જમીનની અંદર મુરદાંને નહી દાટ-
વાંને તથા તેની ઉપર કબર નહી બાંધવાને સખ તાકીદ કીધેલીછે. પાક દાદાર હો-
રમજદ અશે પેગમખર જરતોશ્ત સાહેબને કેહેછે કે દરેક કબર ભાંજી નાખવા
સાફ માણસોને તુંને ખરાવી કેહેવું જોઈએ.)*

૫૧. જટલું તેનું તન હોએ તેટલી મોટી આએ કબરોમાંની (કબરને) જ
કાઠી જમીનદોસ્ત કરી નાખેતો, (અગાઉ કીધેલાં પાપને માટે ગોયા) તે (મા-
ણસ) ના મને, વચને (તથા) કામે પતેત કીધેલી ગણાએ; (તથા) તેના મને,
વચને (તથા) કામે (અગાઉના કીધેલાં પાપને માટે) તોજશ કીધેલી ગણાએ.

ખોલાસો:—(જ શખ્સ કબરને ભાંજીને જમીનદોસ્ત કરી નાખેછે તેને એટલું
સવાખ લાગેછે કે, જણે તેણે પોતાના કીધેલા ગુનાહને માટે પતેત તથા તોજશ કીધી.)

૫૨. કારણ કે સઉથી સરસ દુનિયાં (ઈશ્વાને બેહેશ્ત) તરફ આગળ (જવાના)
મારગમાં તે (કબર ભાંજી નાખનાર) માણસની સાંભે બે મીનો (કે જ સપેનામીનો
તથા ધનામીનો તેઓ) લડાઈ કરવાને ઉભા નથી રહેતા. અએ જરતોશ્ત! સેતારા
તથા ચંદ્રમા તથા સૂર્ય તે (કબર ભાંજીને જમીનદોસ્ત કરનાર) ને આશીર્વાદ દેછે;
તથા હું કે જ પેદા કરનાર હોરમજદ તે (નીચે પ્રમાણે) તેને આશીર્વાદ દેઉં†:—

* કુકરા ૪૯—૫૦:—જે મુરદાંને પેટીમાં ઘાલીને દાટયું હોએ તેની ઉપર મટ્ટી લાગતી નથી;
તેની ઉપર વર્ગી સુરજની ગરમી તથા રેશણી, પણ લાગુ પડતી નથી, તેથી તે કાહેછે તે વેળા પુ-
રકળ બદાઓ અને ગલીચી પેદા કરેછે. તે ગલીચી પેટીમાં રહેછે અને તેથી સખલું સાફ થઈ જવાને
ઘણા વરસો લાગવાં જોઈએ.

કાકટર ૫૦ ક્રમ ૨ બેરી.

† અસલ એખારતમાં એ ક્રિયાપદ અપુર્ણ ભૂતકાળમાં (બેરેજએમ) છે.

“અએ માણસ ! એ પ્રમાણે તુંને મ્હોટાઈ (હોજો) ! (તું) કે જે ફાંની દુનિઃ
યાંમાંથી અવિનાશી દુનિયાંમાં આન્થો. ”

ખોલાસો:—(જરતોશ્તી ધરમમાં મુરદાને દાટી તેની ઉપર કબર કરવાને અ-
જીમ ગુનાહ ભરેલું ગણ્યુંછે; તેથી ઉલટું જે શખ્સ મુરદાવાળી કબરને ભાંજી નાખી
મુરદાને ખાહાર કાઢાડેછે તેને ધણું સવાખનું કાંમ કીધા ખરાખર ગણ્યુંછે. •આએ
પર મા ફકરામાં લખેછે કે આએ દુનિયાંમાં કબર ભાંજી જમીનદોસ્ત કરનાર
શખ્સ પોતાના મરણ પછી બેહેશ્તમાં જાએછે, તથા તેને તે મીનો જહાંનમાં પાક
દાદાર હોરમજ્દ તથા ખિજ મીનો ઇજ્દો મુખારકખાદી આપેછે. આએ એક સ-
હરાગત ભરેલું લખાણ દીસેછે; પણ એની મૂળ મતલબ એકે જે શખ્સ કબરને ભાંજી
નાખી મુરદાને ખાહાર કાઢાડે તે, અશો જરતોશ્ત પેગમખરના એક સઉથી અગતના
કાએદાને અનુસરીને ચાલેલો કેહેવાએ, તથા તેવા શખ્સને સવાખું હાંસેલ થાએછે.)

૫૩—૫૪. **ખોલાસો:—**(આએ ૫૩—૫૪ મા ફકરા ગુચવણુ ભરેલા છે, સં-
મજ નથી પડતા. ડાક્ટર સ્પીગલવાળી અવસ્તાની ચોપડીમાંતો એ ફકરા છેજ
નહી; પણ પેહેલવી વંદીદાદમાં કટકે કટકે લખીને પેહેલવીમાં તેની શરેહ કીધીછે.)

૫૫. હાડમંદ મુલુકોના અએ અશો પેદા કરનાર ! દેવ ક્યાંહાં છે ? દેવને ઇજ્-
નારો ક્યાંહાં (છે) ? દેવોનું સાથે દોડવું ક્યાંહાં (છે) ? દેવોનું સાથે મળવું ક્યાંહાં
(છે) ? પચાસથી તે સો ધણા, સોથી તે હજાર ધણા, હજારથી તે દશ હજાર ધણા,
તથા દશ હજારથી તે અગણિત ધણા દેવો ક્યાંહાં સાથે દોડેછે ?

૫૬. ત્યારે હોરમજ્દે કહ્યું કે, અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! આએ કબરોમાં
કે જે આએ જમીનની ઉપર ખુલ્લે ખાંધેલીછે; જે (કબરો) ની અંદર મુવેલાં મા-
ણસોને (લોકો) મુજેછે, ત્યાંહાં દેવ* છે, ત્યાંહાં દેવને ઇજ્નારો (છે), ત્યાંહાં દે-
વોનું સાથે દોડવું (છે), ત્યાંહાં દેવોનું સાથે મળવું (છે); ત્યાંહાં પચાસથી તે સો
ધણા, સોથી તે હજાર ધણા, હજારથી તે દશ હજાર ધણા, દશ હજારથી તે અગ-
ણિત ધણા દેવો સાથે દોડેછે.

૫૭. અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! જે પ્રમાણે કે આએ હાડમંદ દુનિયાંમાં
તમો માણસો સ્વાદદાર ખોરાક તૈયાર કરેછો, તથા સ્વાદદાર ગોશ્ત ખાઓછો,
તે પ્રમાણે આએ કબરમાં તે દેવો ખાએછે તથા સાથે એશકખાજી કરેછે.† (જમ)
આએ માણસો ખાએછે (તથા) રેહેછે (તેમ કબરોમાં દેવો પોતાનું મુકામ કરેછે).

૫૮. કારણ કે જ્યાંહાં સુધી તે બધ્યો નિકળેછે ત્યાંહાં સુધી દેવોની તે ખુશી

* દેવ ખોલના ખોલાસા ખાખે ગુઓ મારી ખોરદેહ અવસ્તા ખા માએની, સદે ૧૯ મે આપેલી નોટ.

† હધાર નાખેછે, નજીસાત કરેછે (હારવે તથા દારમેસ્તેતે).

છે. આએ કબરોમાં ગલીચાઈ તથા ખીમારી* તથા તાપ તથા નાપાકી તથા તાહા-
ડાંચોતાવ તથા ધુજરી† તથા પુશ્કળ (અથવા ઘણા વખતના પડી રહેલાં) હાડકાં
(તથા) ખાલ સાથે એકઠા થાએછે. આમદાદના ઝઝકલાના વખતથી તે કબરોમાં
માણસ ઘણાજ નાશકારક થાએછે.

ખોલાસો:—(કબર ભાંજી નાખી દાટેલાં મુરદાંને બાહાર કાઢાડવાને ઉપરના
ફકરાઓમાં સખ્ત તાકીદ ફરમાવી; એનો સમજ એ પરગરદના પપ—પટ મા
ફકરાઓમાં જણાવેછે, તે એક જ જગ્યાએ કબર હોએછે તેવે ઠેકાણે સંખ્યાબંધ દેવ
દરજે પોતાનું મુકામ કરીને રહેછે, તથા તેવી જગામાંથી બદબો નિકળેછે તથા તાપ
વગેરે બિજા રોગો ઉત્પન્ન થાએછે, જ્યાં માણસોની તંદરોસ્તીમાં ખીગાડ થાએછે.)†

પટ. જ્યાં થોડી અક્કલવાળા છે તેઓ વધારે મ્હોટી અક્કલવાળાની અદેખાઈ
નથી કરતા. આએ (પટ મા ફકરામાં જણાવેલી) ગલીચીનો ત્રીજો હિસ્સો જનય
(નામનો દેવ) પોતાના હોત, હોત તથા ત્રણ ઘણા (ઈઆને પુશ્કળ) ખાલમાં રાખેછે.

૬૦. હાડમંદ મુલુકોના અએ અશો પેદા કરનાર! અગરજે આએ માજદય-
સ્ત્રીના ઘેરમાં કોઈ બાઈડી હમેલદાર હોએ, (અને તેણીના પેટમાં) એક મહિ-
નાનું, અથવા બે મહિનાનું, અથવા ત્રણ મહિનાનું, અથવા ચાર મહિનાનું, અથવા
પાંચ મહિનાનું, અથવા છ મહિનાનું, અથવા સાત મહિનાનું, અથવા આઠ મહિ-
નાનું, અથવા નવ મહિનાનું, અથવા દશ મહિનાનું (બચ્ચું હોએ), ત્યારે (જે)
તે બાઈડી મુવેલું છોકરું જનેતો, આએ કે જ્યાં માજદયસ્ત્રી તેઓ શું કરે?

૬૧. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તે માજદયસ્ત્રીના ઘેરમાં ઘણીજ પાક તથા ઘ-
ણીજ સુક્રી જમીન, કે જ્યાંહાં પશુઓ તથા ઢોરો ઘણાંજ થોડાં તે રસ્તે આવ-
જવ કરે, તથા હોરમજદનો આતશ તથા અશોઈથી પાંથરેલી (અથવા બાંધેલી?)

* દરદ, પીડા, દુઃખ (હારલે); ખુજલી (દારમેસ્તેતે).

† Rickets=બચ્ચાંએને થતું ખરડાના કાંઠાનું તથા માંથાનું એક જાતનું દરદ (દારમેસ્તેતે).

‡ ફકરા પપ—પટ:—આએ ઠેકાણે દેવનો અર્થ પુશ્કળ નાશકારક ગલીચી કરીને થાએછે. કેટ-
લીએક જાતની ખરાબ તાપ, જેમકે “તાર્ફાઈડ શીવર” (Typhoid Fever) અથવા “તા-
ઈફસ શીવર” (Typhus Fever) નું એક મૂખ્ય કારણ અતિશય ગલીચી છે. અને હાલ લાંડન
તથા યુરોપના બિજાં શહેરોમાં એ રોગો ચાલેછે તેનું કારણ તે શહેરોની પડોશનાં ધોરસ્થાન ગણા-
એછે. થોડાં વરસ થયાં લાંડન શહેરમાં મુરદાં દાટવાની મનાઈ કરવામાં આવીછે, અને હાલ સઘલાં યુ-
રદાંને શહેરની બાહર દૂર દાટવામાં આવેછે. દિવસની વેળા સુરજની ગરમી તથા રેશણી બદબો તથા
ગલીચીને દફે કરેછે, પણ રાતની વખતે તે નહીં હોવાથી દફે થઈ શકતી નથી તેથી તે વેળા તે
માણસોને ઘણી નુકસાનકારક થાએછે.

પરસમ તથા અશો માણસ (તે જગોએ ઘણુંજ થોડો આવજવ કરે) • (ત્યાંહાં તે સુવેલું છોકરું જનનારી બાઈડીનું સુકામ કરે).

૬૨. અએ દાદાર ! આતશથી કેટલી દૂર, પાણીથી કેટલી દૂર, પાંથરેલી (અથવા બાંધેલી ?) પરસમથી કેટલી દૂર (તથા) અશો નરથી કેટલી દૂર (સુવેલું છોકરું જનનારી બાઈડીની જગા હોવી જોઈએ) ?

૬૩. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે ૩૦ કદમ આતશથી, ૩૦ કદમ પાણીથી, ૩૦ કદમ પાંથરેલી (અથવા બાંધેલી ?) પરસમથી, (અને) ત્રણ કદમ અશો નરથી દૂર (સુવેલું છોકરું જનનારી બાઈડીની જગા હોવી જોઈએ).

૬૪. (ત્યારપછી) ત્યાંહાં તે માજદયસ્નો તે (સુવેલું છોકરું જનનારી બાઈડી) ને માટે તે જગાએ એક આસપાસથી ઘેરી લીધેલી જગા બાંધે; ત્યારપછી તે માજદયસ્નો ખોરાકને માટે સુકરર કરે; ત્યારપછી તે માજદયસ્નો કપડાંને માટે સુકરર કરે.

૬૫. અએ દાદાર ! ખોરાકામાનો કીયો (ખોરાક) તે બાઈડી પેહેલાં ખાએ ?

૬૬. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે રાખને બલદના નીરંગની સાથે (ભેળેલાંના) ત્રણ અથવાતો છ અથવાતો નવ ટીપાં, (તે) સુવેલું છોકરું જનનારી બાઈડીના ગર્ભસ્થાનના અંદરના ભાગના તે દખ્ખામાં છાંટે.

૬૭. ત્યારપછી (તે સુવેલું છોકરું જનનારી બાઈડી) ઘોડીનું, ગાએનું, મેંઢીનું તથા બકરીનું તાળું દોહેલું દુધ (પીએ); (તથા) મ્હોટો મેવો અને નાધલો મેવો (ખાએ); (તથા) પાણી વગર સ્વાદદાર કીધેલું ગોશત તથા પાણી વગર (રાંધેલો) અનાજનો ખોરાક (ખાએ), તથા પાણી વગર (બનાવેલો) દારૂ (પીએ).

૬૮. અએ દાદાર ! (તે સુવેલું છોકરું જનનારી ચોરત) ગોશત, અનાજ ખાએ તથા દારૂ પીએ તેને માટે કેટલો વખત થોભે (તથા) કેટલો વખત ખોટી રેહે ?

૬૯. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે (તે સુવેલું છોકરું જનનારી ચોરત) ગોશત, અનાજ ખાએ તથા દારૂ પીએ તેને માટે દિવસ સુધાંની ત્રણ રાત (ઇચ્છાને આપ્યા ત્રણ દાહાડા) થોભે તથા દિવસ સુધાંની ત્રણ રાત ખોટી રેહે. દિવસ સુધાંની ત્રણ રાત થયા પછી, વસ્ર કાહાડી નાખીને (તે ચોરત) ૯ ખાડા ઉપર બલદના નીરંગથી તથા પાણીથી (પોતાના) તનને હંચે વેરથી ઘોએ. એ પ્રમાણે (તે ચોરત) પાંક થાએ.*

૭૦. અએ દાદાર ! અગરએ તે (બાઈડી) ના નાકૈતીવાળા તનને તાપ આવે, તથા અગરએ બે સહથી ખરાબ દરદ કે જ ભૂખ તથા જ તરસ તે, પેલીની ઉપર આવી પોંહાંચે (ઇચ્છાને તેણીને ભૂખ તથા તરસ લાગેતો) શું તે બાઈડી પાણી પીએ ?

* એના ખોલાસા બાએ જુઓ પરગરદ પાંચમી, દ્રકરા ૪૫—૫૪ મા આપેલી નોટ.

૭૧. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે (તે બાઈડી) (પાણી) પીએ, (સખખડે પાણી પીધાથી) તેણીને એટલો વધારે મોટો ફાએદો છે, તે એક (તેણીના) જીવને નીરાંત મળે.

ખોલાસો:—(તે બાઈડીને પાણી આપવાં બાબે નીચે મુજબ ફરમાન આપેછે.)

દાનાવ.ખાખદોમાં જણીતા બલા (માણસો) માંના કાઠબી બલા તથા અસો (માણસને પુછીને પછી આપવું).* (પણ અગરજો) તે (મુવેલું છોકરું જનનારી) બાઈડી (પોતાના હાતે) ખોલલો ભરીને પાણી પીએતો, (તે) તમો કે જ્યો માજ-દ્યસ્નો (છેવો) તેઓને માટે શિક્ષા ઉત્પન્ન કરેછે.

ખોલાસો:—(જો તે મુવેલું છોકરું જનનારી બાઈડી પોતાને હાતે લઈને પાણી પીએતો, તેથી તેણીની આસપાસના માજદ્યસ્નો શિક્ષાને લાએક થાએછે.)

(માત્ર) વખણાએલો સરદાર (તથા) વખણાએલો દોષશ્રવનગુરુ (તે) શિક્ષાને મુકરર કરેછે

ખોલાસો:—(તે શિક્ષા મુકરર કરવાની સત્તા દીનઆગાહ સરદાર અથવા દસ્તુરના હાતમાં છે. એ શિક્ષા નીચે ૭૨ મા ફકરામાં જણાવી છે.)

ખોલાસો:—(મુવેલું છોકરું જનનારી આરતને સુવાવડીની હાલતમાં તાવ આવે તથા પાણીની સોખાર લાગેતો, તેણીને પાણી આપવું કે નહીં એવો સલાહ એ પરગરદના ૭૦ મા ફકરામાં પુછવામાં આવ્યોછે. તેના જવાબમાં ૭૧ મા ફકરામાં એવું ફરમાન આપેલુંછે કે હા, પાણી આપવું કે તેથી કરીને તેણીના જીવને નીરાંત થાએ. પણ કેવી રીતે આપવું તે વિશે તાકીદ કીધીછે, તે એક ડાકટરને પુછીને પછી પાણી આપવું. બિજું એવું જણાવેછે કે તે આરતે પોતે પોતાના હાતે લઈને પાણી પીવું નહીં, પણ તેની આસપાસનાઓએ આપવું. તેની મતલબ એવી દી-સેછે કે, જો તે બાઈડી પોતાને હાતે લઈને પીએતો એકામથી વધારે પીધાથી કદાચ પેલીને નુકસાન થાએ, તેટલા માટે આવી તાકીદ કીધેલીછે. અગરજો તે આરત પોતાને હાતે લઈને પાણી પીએ તો, તેણીની આસપાસનાઓ શિક્ષાને લાએક થાએછે.)

૭૨. તેને માટે શું શિક્ષા છે?

ખોલાસો:—(૭૧ મા ફકરામાં જણાવ્યા પ્રમાણે તે બાઈડી પોતાને હાથે પાણી પીએ, અતે તે બાબે તેણીની આસપાસનાઓ સંભાલ નહીં રાખેતો તેને માટે શું શિક્ષાછે?)

* ફકરા ૭૦—૭૧:—તાપમાં તરસ થણી લાગેછે; એવે વખતે પાણી એક આશીર્વાદ છે, તે તાપનું જોર નરમ પાડેછે. પણ હદથી વધારે પાણી પીધાથી અવગુણ થાએછે; તે તરસ મટાડવાને બદલે ઉલટી તરસ વધારેછે અને પેટ ભરાઈ જાએછે. એટલા માટે તેવે વખતે ડાકટર અથવા દાનાવ શખ્સની સલાહ લેવાને ફરમાવેલુંછે.

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેના ગુનેહગાર તનને માટે (તે શખ્સે) ઘોડાના ચાખુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ, (તથા) સ્વયોષો—ચરન નામના હોરડાથી ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ).

૭૩. હાડમંદ દુનિયાંના અચ્ચે અશો પેદા કરનાર અશો હોરમજદ ! ખાવાને લગતાં તે વાસણો કે જે મુવેલા કુતરા અથવા (મુવેલાં) માણસના નસાંને લાગેલાં (હોય તે) શું પાક થઈ શકે ?

૭૪. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે, અચ્ચે અશો જરતોશ્ત ! (તે વાસણો) પાક થઈ શકે. શી રીતે ? આચ્ચે રીતે :—અગરજે (તે વાસણ) સોનાનું હોયતો ખલદના નીરંગે કરીને (તેને) એક વખત ધોયે, મટાડીએ કરીને (તેને) એક વખત ઉઝરે (તથા) પાણીએ (તેને) એક વખત ધોયે; ત્યારે (ધ્યાને એમ કીધાથી) (તે સોનાનું વાસણ) પાક થયેલું ગણાયે. પણ અગરજે (તે વાસણ) રૂપાનું હોયતો ખલદના નીરંગે કરીને (તેને) બે વખત ધોયે, મટાડીએ કરીને (તેને) બે વખત ઉઝરે (તથા) પાણીએ (તેને) બે વખત ધોયે; ત્યારે (તે રૂપાનું વાસણ) પાક થયેલું ગણાયે.

૭૫. પણ અગરજે (તે વાસણ) લોહોડાનું હોયતો ખલદના નીરંગે કરીને (તેને) ત્રણ વખત ધોયે, મટાડીએ કરીને (તેને) ત્રણ વખત ઉઝરે (તથા) પાણીએ (તેને) ત્રણ વખત ધોયે; ત્યારે (તે લોહોડાનું વાસણ) પાક થયેલું ગણાયે. પણ અગરજે (તે વાસણ) જસદનું* હોયતો ખલદના નીરંગે કરીને (તેને) ચાર વખત ધોયે, મટાડીએ કરીને (તેને) ચાર વખત ઉઝરે (તથા) પાણીએ (તેને) ચાર વખત ધોયે; ત્યારે (તે જસદનું વાસણ) પાક થયેલું ગણાયે. પણ અગરજે (તે વાસણ) પત્થરનું હોયતો ખલદના નીરંગે કરીને (તેને) છ વખત ધોયે, મટાડીએ કરીને (તેને) છ વખત ઉઝરે, (તથા) પાણીએ (તેને) છ વખત ધોયે; ત્યારે (તે પત્થરનું વાસણ) પાક થયેલું ગણાયે. પણ અગરજે (તે વાસણ) કાદવનું, લાકડાનું (અથવા) કાંજનું† (ખનાવેલું) હોયતો, (તે) હમેશને હમેશ સુધી અપવિત્ર ગણાયે (ધ્યાને ધોવાથી પાક થઈ શકેજ નહીં).

ખોલાસો :—(ફકરા ૭૩—૭૫ :—એ ફકરાઓના અર્થ તપાસતાં સેહેજ માલુમ

* ‘હુઓસદનએનિશ’ ખોલતો એકસ અર્થ ઈસ્તો નથી; ડાકટર રપીગલે એ ખોલતો તરજુમે કીધો નથી; કલઈ, જસદ (પ્રોફેસર હારલે); પ્રોફેસર દારમેસ્તેતે ‘અયંધહુએનિશ’ નો અર્થ પિત્તલ કરીને, ‘હુઓસદનએનિશ’ નો અર્થ પોલાદ કરેછે.

† ચિફટ મટાડીનું (પ્રોફેસર હારલે તથા દારમેસ્તેતે); સીસાનું (ડાકટર રપીગલ).

પડશે કે, જુદી જુદી જાતની ધાતુઓ તથા ખિજ વસ્તુના વિશેષ ગુરૂત્વ (Specific Gravity) તથા ઘટ્ટપણા પ્રમાણે, તેઓના ખનાવેલાં વાસણોને ઓછી અથવા વધતી વખત ધોવાને ફરમાવેલું છે. મટોડી, લાંકડું તથા કાંજ એ ચીજો વધારે સુરાખવાળી હોવાને લીધે, તેની અંદર નસો જલદીથી પેવસ થઈ શકે છે, તેથી તેની ચીજોના ખનાવેલાં વાસણો જો નસાને લાગ્યાં હોય તો, તે ફરીથી પાક થઈ શકે નહીં પણ તદ્દન રદ થાય. જમ વધારે ખટ ચીજ તેમ તેની અંદર નસો થોડો પેવસ થઈ શકે છે, તેથી તેને ઓછી વખત ધોવાને ફરમાવેલું છે.)

૭૬. હાડમંદ મુલુકોના અગ્નિ અશો પેદા કરનાર અશો હોરમજદ! તે ગાગ્રે જણે મુવેલા કુતરાનો અથવા (મુવેલાં) માણસનો નસો ખાધો હોય તે શું પાક થઈ શકે?

૭૭. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે, અગ્નિ અશો જરતોશ્ત ! (નીચે જણાવ્યા પ્રમાણે તે ગાગ્રે) પાક થયેલી ગણાયે—

એક વરસની દરાજની અંદર ક્રિયાના કામમાં (તે નસો ખાધેલી ગાગ્રેના દુધનું) પનીર (અથવા માખણ), તથા ખરસમને લગતી ક્રિયાના કામમાં (તેનું) જીવામ ઉપયોગમાં નહીં લાવે. એક વરસની દરાજ તથા પછી અગાઉની માફક અશો માણસોને માટે (તે ગાગ્રેનું દુધ ઇત્યાદિ) મરજી મુજબ ખોરાક થાય.

ખોલાસો:—(એ ફકરાની મતલબ એકે જો કાઠિગાયે મુવેલા કુતરા અથવા તો મુવેલાં માણસનો નસો ખાધો હોય તો, તે નસો ખાધા પછી એક વરસ સુધી તે ગાગ્રેનું દુધ ક્રિયાના કામમાં વાપરવું નહીં.)

૭૮. અગ્નિ હોરમજદ ! તે કાણ છે કે જે અશોધને વમાસનારો (છે), (તથા) અશોધને ઇચ્છનારો (છે), (પણ) અશોધને તોડી નાખે છે; (જે) અશોધને વમાસનારો (છે), (પણ) દરૂજને વધારે છે (ઇચ્છાને જુઠાઈને વધારો કરે છે) ?

૭૯. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે, અગ્નિ અશો જરતોશ્ત ! જે (માણસ) નસાવાળાં પાણીને (તેની ઉપર) ક્રિયાનું કામ કર્યા વગર વાપરે છે, (તથા) જે (માણસ) રાતને લગતાં અંધારામાં (ઇચ્છાને અંધારી રાતને વખતે) (તેની ઉપર) ક્રિયાનું કામ કર્યા વગર (તે નસાવાળાં પાણીને) કામમાં લાવે છે, તે (શખ્સ) ખચીત છે કે જે અશોધને વમાસનારો (છે), (તથા) અશોધને ઇચ્છનારો (છે), (પણ) અશોધને તોડી નાખે છે; (તે માણસ) અશોધને વમાસનારો (છે), (પણ) દરૂજને વધારે છે.

ખોલાસો:—(એ ફકરાની મતલબ એવી દીસે છે કે, જે પાણીમાં નસો પડ્યો હોય તે નસાવાળાં પાણીને, જે શખ્સ ક્રિયાના કામમાં લાવે તે કેવો દરૂજના કૌવતને વધારે છે.)

પરગરદ્ભી.

૧. લાકડાંના પાંધેલાં ઘેરમાં અથવા ઝાવલીના છાપરાંતળે જ્યારે કોઈ કુતરે અથવા માણસ મરી જાયે, ત્યારે આચ્છે કે જે માજદયસ્નો તેઓ કેમ કરે?

૨. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે (તે માજદયસ્નો) દખ્ખુ શોધે (તથા) (તે) દખ્ખુ તૈયાર કરે; અગરજે તે મુવેલાંને વધારે લઈ જવાઈ શકાયે તેવું (તે માજદયસ્નો) જોએતો, તે મુવેલાંને લઈ જાયે અને ઘેરને ત્યાંહાં છોડી દે; (ત્યારપછી) (તેઓ) ઉર્વાસ્ત અથવા વોહૂ-ગચ્ચોન અથવા વોહૂ-કેરેતિ અથવા હધાનએપતની* અથવાતો હરેક કોઈ ઘણાંજ ખુશખોદાર ઝાડની ખુશખોની તે ઘેરને ધુંઈ આપે.

૩. અગરજે તે ઘેરને વધારે લઈ જવાઈ શકાયે તેવું (તે માજદયસ્નો) જોએતો, તે ઘેરને લઈ જાયે† અને મુવેલાંને ત્યાંહાં રહેવા દે; (ત્યારપછી) (તેઓ) ઉર્વાસ્ત અથવા વોહૂ-ગચ્ચોન અથવા વોહૂ-કેરેતિ અથવા હધાનએપતની અથવાતો હરેક કોઈ ઘણાંજ ખુશખોદાર ઝાડની ખુશખોની તે ઘેરને ધુંઈ આપે.†

૪. હાડમંદ મુલુકાના અચ્છે અશો પેદા કરનાર! આચ્છે ઘેર કે જે માજદયસ્નીનું તેમાં અગરજે કોઈ કુતરે અથવા માણસ મરી જાયે, (અને જે) વરસાદ વરસતો હોયે, અથવા ખરડ પડતું હોયે, અથવા વા વીજેઈ થતું હોયે, અથવા દિવસને વખતે બધું અંધારું પંચરાઈ ગયેલું હોયે, અથવા પશુઓ ફરી વળ્યાં હોયે‡ તથા માણસો ફરી વળ્યાં હોયે!! (ઈચ્છાને ઘોડેસ્વાર લશ્કરસાથે દુશ્મન ચઢાઈ કરે) તો, આચ્છે કે જે માજદયસ્નો તેઓ કેમ કરે?

* એ ચાર ખોસોનો એકફૂં અર્થ ઈચ્છો નથી. સાધારણ રીતે મુખડ, લોખાન, અગર તથા દાડમના ઝાડનું લાકડું—એ પ્રમાણે તરખુમો કરવામાં આવ્યોછે. ઉર્વાસ્ત=એક જાતની લસણ (દારમેસ્તેતે). † એ જરા ચુચવણ ભરેલું લાગેછે. એ વાક્ય ઉપરથી ઝકટર સ્વીકારતો એવો વિચાર છે કે જે જમાનામાં વંદીદાદ લખાયો તે જમાનાના જરતોસ્તીઓ તંબુમાં અથવા તો એક જગાએથી બિછ જગાએ લઈ જવાઈ શકાયે તેવાં કુપડામાં રહેવા જોઈએ.

‡ ક્રકરો ૨—૩:—ઘેર માંહેની ગલીચી દેડ કરવાને માટે ખુશખોદાર ચીજોની ધુંઈ આપવા ફરમાવેલુંછે. હાલ એવું માન્ય પડ્યુંછે કે ઘણી ખરી સઘલી ખુશખોદાર ચીજોમાં એવો ચુલુ છે, તે જોડે “કારખોલીક આસીડ” જેવો જોરાવર નહીં. તોપણ હલકો ચુલુ ધરાવેછે. આપણા લોકો દરેકજ ઘેરમાં લોખાંન કુપાવેછે તેની મતલબ એજ હોવી જોઈએ. ઝકટર ખં ૬૦ ખેારી.

§ વરેતકપુનો અર્થ “પશુ દોર આવે માર્ગે જતાં હોયે, ઈચ્છાને અડચણ હોવાથી તેઓ સીધે રસ્તે જઈ નહીં શકતાં હોયે” એમ બી થઈ શકે.

|| વરેતો-વીર નો અર્થ “માણસોને પોતાના કામકાજમાં ખલલ થતી હોયે, ઈચ્છાને કોઈ કળ ખન્યાથી લોકોનો રોજગાર તદન બંદ પડી ગયો હોયે” એમ બી થઈ શકે.

ખોલાસો:—(એ ફકરાની મતલબ એક અગરજે કાંઈ એવી અડચણ આવી પડી હોય, કે જથી કરીને સુવેલાં માણસને, દીનની શરિયત મુજબ ઘટતી ક્રિયા કરીને, તેને અવલમંજલ પોહોંચાડવાને તદ્દન ખતી શકતું નહી હોયતો શું ઉપાય કરવો? એના જવાબ આપે જુઓ નીચેના પ થી તે ૧૦ મા સુધીના ફકરાઓ.)

પ. ત્યારે હોરમજદે કેહું કે માજદયસ્તીના ઘેરમાં ઘણીજ પાક તથા ઘણીજ સુકી જમીન, કે જ્યાંહાં પશુઓ તથા હોરો ઘણાંજ થોડાં તે રસ્તે આવ જવ કરે, તથા હોરમજદનો આતશ તથા અશોઈથી પાંથરેલી (અથવા ખાંધેલી ?) ખરસમ તથા અશો માણસ (તે જગોએ ઘણોજ થોડો આવજવ કરે) (તેવી જગોએ શું કરવું તે આપે નીચે ૮ મા તથા ૯ મા ફકરામાં જણાવેછે).

૬. અએ દાદાર ! આતશથી કેટલી દૂર, પાણીથી કેટલી દૂર, પાંથરેલી (અથવા ખાંધેલી ?) ખરસમથી દૂર કેટલી (તથા) અશો માણસોથી કેટલી દૂર ?

ખોલાસો:—(ઉપર પાંચમા ફકરામાં જણાવેલી ઘણીજ પાક તથા ઘણીજ સુકી જગા આતશ, પાણી, ખરસમ ઇત્યાદિથી કેટલી દૂર હોવી જોઈએ ?)

૭. ત્યારે હોરમજદે કેહું કે આતશથી ૩૦ કદમ દૂર, પાણીથી ૩૦ કદમ દૂર, પાંથરેલી (અથવા ખાંધેલી ?) ખરસમથી ૩૦ કદમ દૂર (તથા) અશો માણસોથી ૩ કદમ દૂર (તે જગા હોવી જોઈએ).

૮. ત્યાંહાં (ઇચ્છાને ઉપર ૫—૭ મા ફકરામાં જણાવ્યા મુજબ ઘણીજ પાક તથા સુકી જગોએ) તે માજદયસ્તો સખત જમીનમાં અરધો પગ જેટલો હુંડો, (તથા) પોચી જમીનમાં અરધા માણસપૂર હુંડો ખાડો ખોદે; (ત્યારપછી) તે (ખોદેલી) જગાએ (તે માજદયસ્તો) રાખ અથવા મટોડું (અથવા છાણ) લઈ જાય (ઇચ્છાને તે ખોદેલી જગામાં નાખે), (અને ત્યારપછી) તેની ઉપરના ભાગમાં (એટલે મટોડું, તથા રાખ નાખ્યા પછી તેની ઉપર) ઇટરદીનો અથવા પથ્થરનો ભુકો અથવાતો સુકી જમીનની ધૂળ નાખે.*

૯. ત્યાંહાં (ઇચ્છાને ઉપર આઠમાં ફકરામાં જણાવેલી જગામાં) તે (માણસ) ના જીવ વગરના તનને દિવસ સુધાંની આખી બે રાત, અથવા ત્રણ રાત અથવા એક મહિનાની દરાજ સુધી સુકી રાખે. જ્યાંહાંસુધી કે પક્ષિઓ ઉડવા માંડે, ઝાડ પાન ઉગે, ખરફ, પાણી, કાદવ ઇત્યાદિ દૂર થાય (તથા) પવન જમીનને સુકવી નાખે.

૧૦. (ત્યારપછી) જ્યારે પક્ષિઓ ઉડવા માંડે, ઝાડપાન ઉગે, ખરફ, પાણી,

* મટોડામાં ગલીચીનો નાશ કરવાની ખુબી છે, તેથી તે થોડો વખત લગી મુરદાં માંહેથી બદબો પંચરાતી અટકાવાને માટે ફરમાવ્યામાં આવીછે.

કાદવ ધત્યાદિ દૂર થાએ (અને) પવન જમીનને સુકવી નાખે, ત્યારે તે માજ્ઞ-
દ્યસ્ત્રો તે ઘેરને કાપી નખાવે;* પછી એ ઘણાજ જોરેમંદ તથા જીવાન માણસો તે
(મુવેલાં) ને હંચકી લઈ જાએ, (અને) આએ જમીન ઉપર મટોડીની (ખના-
વેલી) ઘટિરદીની અથવા પત્થરની અથવા છોએની હંચી સપાટ જગા ઉપર તે
(મુવેલાં) ને નાચું તથા વસ્ત્ર વગર મુકે, કે જ્યાંહાંથી તેને કાલયુદ્ધ ખાનારા કુતરા
અથવા કાલયુદ્ધ ખાનારા પક્ષિઓ ઘણાંજ ખચીત જોઈ શકે.†

૧૧. ત્યારપછી તે નસેસાલારો તે મુવેલાં (માણસ) થી ત્રણ કદમ જેટલા દૂર
બેસે; પછી તે અશો સરદાર માજ્ઞદ્યસ્ત્રોને (નીચે પ્રમાણે) કહે:—

“અએ માજ્ઞદ્યસ્ત્રો! (ખલદના) તે નીરંગને લઈ જાએ, કે જથી કરીને તે
નસેસાલારો (પોતાના) ખાલને તથા તનને ધોએ.”

૧૨. અએ દાદાર! તે નીરંગ કે જથી તે નસેસાલારો (પોતાના) ખાલને તથા
તનને ધોએ તે, અએ અશો હોરમજ્ઞદ! કાણુનો હોવો જોઈએ, પશુનો કે ઢોરનો
કે મરદનો કે ખાઈડીનો?

૧૩. ત્યારે હોરમજ્ઞદે કહ્યું કે પશુઓનો (નીરંગ) અથવા તો ઢોરોનો (નીરંગ);
મરદનો (નીરંગ) (ખી) નહી, (અથવા) ખાઈડીઓનો (નીરંગ) (ખી) નહી.

પોતે રાખેલાં (ધ્યાને પોતાને ત્યાંહાં પલાએલાં) નર (પશુ તથા ઢોર), (તથા)
પોતે રાખેલાં માદા (પશુ તથા ઢોર) જ હોએ તે બેમાંથી નિકળતો (નીરંગ) (કા-
મમાં લાવે). (માજ્ઞદ્યસ્ત્રો) (ઉપર જણાવેલી સિદ્ધિવાળો) તે નીરંગ મુતરાવે,
કે જથી તે નસેસાલારો (પોતાના) ખાલને તથા તનને ધોએ.

* અસલ એખારતમાં “અહે નમાનહે ઉપ-ધ્વેરેસાંન ઉપ-ધ્વેરેસયાંન” — એ પ્રમાણે છે;
એનો ખોલે ખોલ અર્થ “તે ઘેરના કાપી નાખવાને કાપી નખાવે” થાએછે. આએ ઠેકાણે ઘેરની મતલબ
જાવલીનું ઘેર હોએ એવું દીસેછે. હારલે તથા દારમેસ્તેતે પેટેલવી તરજીમાને મલતો “તે ઘેરમાં (તે
મુવેલાંને લઈ જવા માટે) એક મ્હોટું યગાડું પાડે” એ પ્રમાણે અર્થ કરેછે. એ અર્થના ટેકામાં દારમેસ્તેતે
નોટમાં જણાવેછે કે જરમની દેશના કેટલાએક ભાગમાં મુવેલાંને ઘેરના સાધારણ દરવાજાને રસ્તે
લઈ જવામાં આવતાં નથી, કારણ કે મુવેલાં તથા છવતાંઓએ એકજ દરવાજેથી જવું નહી જોઈએ.

† ફક્કરો ૪—૧૦:—એ ફક્કરોઓની મતલબ એકે ૪ થા ફક્કરોમાં જણાવેલી કોઈ એવી અડચણ
આવી પડે, કે જેથી મુવેલાંને અવલમંજલ પોંહોચાડવાને તદ્દન ખતી નહી શકેતો, માજ્ઞદ્યસ્ત્રોએ સ-
હ્યી સુકી તથા ઘણીજ પાક જગા ચુંટી કાઢાડવી. પછી તે જગાને ખોદવી; સખત જગા હોએતો અ-
રધા પગ જેટલી હંડી અને પોચી જગા હોએતો અરધા માણસપૂર હંડી ખોદવી; પછી તે ખોદેલી જગા
ઉપર રાખ તથા સુકી મટોડી પાંચરવી. ત્યારપછી તે જગાએ મુવેલાં માણસને જ્યાંહાંસુધી તે અડ-
ચણ મટી જાએ ત્યાંહાંસુધી સુકી રાખવું. પછી જ્યારે કોઈ અડચણ જેવું નહી રહે ત્યારે, તે મુવેલાંને
દીનની શરિયત મુજબ અવલમંજલ પોંહોચાડવું, જ્યાંહાં કાલયુદ્ધ ખાનારા પક્ષિઓ તેની આશની કરે.

ખોલાસો:—(એ પરગરદના ૧૨ મા ફકરામાં એવો સવાલ પૃથ્થવામાં આ-
વ્યોછે કે, નસેસાહારે પોતાના ખાલ તથા તનને ઘોઈને પાક કરે તેને માટે જ ની-
રંગ કામમાં લાવે તે ઢાણનો હોવો જોઈએ ?* પશુઓનો કે ઢોરનો કે માણસોનો કે
ખાઈડીઓનો ? એના જવાબમાં ૧૩ મા ફકરામાં એવું જણાવેછે કે માણસોનો
અથવાતો ખાઈડીઓનો નીરંગ મુદ્દલ કામમાં લાવવોજ નહી; પણ પાલેલાં પશુ-
ઓનો તથા ઢોરોનો નીરંગ નસેસાહારને પાક કરવાને માટે વાપરવો.)*

૧૪. હાડમંદ મુલુકોના અએ અશો પેદા કરનાર ! જે રસ્તેથી મુવેલાં કુતરા
તથા મુવેલાં માણસને લઈ જાએ, તે રસ્તેથી પશુ અથવા ઢોર અથવા માણસ અ-
થવા ખાઈડી અથવા ઢોરમજદની તરફનો (સધલી ચીજોને) પાક કરનાર આતશ
અથવાતો અશોઈયી, પાંથરેલી (અથવા ખાંધેલી ?) ખરસમ શું જઈ શકે ?

૧૫. ત્યારે ઢોરમજદે કહ્યું કે પશુ, ઢોર, માણસ, ખાઈડી, ઢોરમજદની તરફનો
(બધી ચીજોને) પાક કરનાર આતશ (અથવાતો) અશોઈયી પાંથરેલી (અથવા
ખાંધેલી ?) ખરસમ તે રસ્તેથી જઈ શકે નહી.

ખોલાસો:—(જ્યાંહાંસુધી નીચેના ૧૬—૨૧ મા ફકરામાં જણાવ્યા મુજબ
તે રસ્તેથી આખી હોનવર તથા કેમ ના મજદા ભણતો ભણતો એક આશ્રવન એ-
કવાર તે મુવેલાંને લઈ ગએલે રસ્તેથી નહી જાએ, અથવાતો એ ફકરામાં જણા-
વેલી સિદ્ધતવાળો એક કુતરો ઓછામાં ઓછા ત્રણવાર તે મુવેલાંને લઈ ગએલે ર-
સ્તેથી નહી ફરે, ત્યાંહાંસુધી તે રસ્તેથી બિજાં માણસો, આતશ તથા ખરસમ જઈ
શકે નહી. મુવેલાંને લઈ ગએલા રસ્તેથી આતશ તથા ખરસમ નહી જઈ શકે તેની સ-
મજ એકે, એ ચીજે મુવેલાંને લઈ ગયા પછી તરતજ તે રસ્તેથી લઈ જઈ નહી શકાએ.)

૧૬: ચાર આંખવાળાં પીળા કુતરાને, (અથવાતો) પીળા કાનવાળા સફેદ (કુ-
તરાને), ત્રણ વખત (જે રસ્તેથી તે મુવેલાં માણસને લઈ જવામાં આવ્યું હોએ)
તે રસ્તેથી લઈ જાએ. (કારણકે) અએ સઉથી પવિત્ર જરેતોશ્ત ! ચાર આંખવાળા
પીળા કુતરાને (અથવાતો) પીળા કાનવાળા સફેદ (કુતરાને), (તે રસ્તેથી) (ત્રણ

* ફકરા ૧૨—૧૩:—ગાએ બદલના નીરંગમાં “કારખોલીક આસીડ” પેદા થાએછે; એ ‘આસીડ’
માં ગલીચીને દફે કરવાનો ગુણ છે તેથી તે નીરંગ ફરમાવ્યોછે. તન સાથે ખાલને પણ નીરંગથી
ઘોવાતો ફરમાવેછે, કેમકે ખાલમાં ખરાબ હવાઓ ભરાઈ રહે અને તેને બે સાફ નહી કીધા હોએતો,
તે શખ્સો જ્યારે ગામમાં આવે ત્યારે ખાલ માંહેનું જેહર બિજાને ઉડીને દરદો ફેલાવેછે.

વખત) ફેરવ્યાથી તે દરૂજ નસુશ ગંધાતી માખના આકારમાં ઘણાજ દુષ્ટ ખર્ફિસ્તરોની માફક, ગૂંટણુ આગળની (તથા) પાછલા ભાગની બેહુદ ગલીચી સાથે ઉત્તર તરફના ભાગોમાં દૂર દોડી જાયછે.

• ૧૭. નહીતો, ચાર આંખવાળા પીળા કુતરાને, (અથવાતો) પીળા કાનવાળા સફેદ (કુતરાને) છ વખત (જે રસ્તેથી તે મુવેલાં માણસને લઈ જવામાં આવ્યું હોય) તે રસ્તેથી લઈ જાય. (કારણકે) અચ્ચે સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત! ચાર આંખવાળા પીળા કુતરાને (અથવાતો) પીળા કાનવાળા સફેદ (કુતરાને), (તે રસ્તેથી) (છ વખત) ફેરવ્યાથી તે દરૂજ નસુશ ગંધાતી માખના આકારમાં ઘણાજ દુષ્ટ ખર્ફિસ્તરોની માફક, ગૂંટણુ આગળની (તથા) પાછલા ભાગની બેહુદ ગલીચી સાથે ઉત્તર તરફના ભાગોમાં દૂર દોડી જાયછે.

૧૮. નહીતો, ચાર આંખવાળા પીળા કુતરાને, (અથવાતો) પીળા કાનવાળા સફેદ (કુતરાને) નવ વખત (જે રસ્તેથી તે મુવેલાંને લઈ જવામાં આવ્યું હોય) તે રસ્તેથી લઈ જાય. (કારણકે) અચ્ચે સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત! ચાર આંખવાળા પીળા કુતરાને (અથવાતો) પીળા કાનવાળા સફેદ કુતરાને (તે રસ્તેથી) (નવ વખત) ફેરવ્યાથી તે દરૂજ નસુશ ગંધાતી માખના આકારમાં ઘણાજ દુષ્ટ ખર્ફિસ્તરોની માફક ગૂંટણુ આગળની (તથા) પાછલા ભાગની બેહુદ ગલીચી સાથે ઉત્તર તરફના ભાગોમાં દૂર દોડી જાયછે.

૧૯. નહીતો, પેહેલા પેહેલાં એક આશ્રવન (ઈચ્છાને મોબેદ) (નીચે જણાવેલા) ક્તેહ મંદ કલામ ભણુતો* ભણુતો (જે રસ્તેથી તે મુવેલાંને લઈ જવામાં આવ્યું હોય) તે રસ્તેથી જાય.

યથા અહૂ વધરિયો (જવત) વાસ્તારેમ્*

૨૦—૨૧ કેમ્ ના મજદા (જવત) ગએથાઓ અસ્તવધતીશ અષહે†

ખોલાસો:—(ફકરા ૧૪—૨૧:—એ ફકરાઓની મતલબ એ કે જે રસ્તેથી મુવેલાં માણસને લઈ ગએલા હોય, તે રસ્તેથી પેહેલાં કાઈથી જવાએ નહી; પણ આખી હોનવર તથા કેમ્ ના મજદા ભણુતાં ભણુતાં તે રસ્તેથી એક મોબેદે જવું જોઈએ. જે તેમ નહી અને શકતું હોયતો ૧૯ મા ફકરામાં જણાવેલી સિફતનો એક કુતરો નવ વખત તે મુવેલાંને લઈ ગએલા રસ્તેથી લઈ જવો; જે તેખી નહી અને શકેતો છ વખત, અને જે છ વખત ખી નહી અનેતો ત્રણ વખત તો તે રસ્તેથી

* એના અવસ્તા તથા અર્થ બાબે જુઓ મારી ખોરદેહ અવસ્તા બા માએની, સફા ૨—૪.

† એના અવસ્તા તથા અર્થ બાબે જુઓ મારી ખોરદેહ અવસ્તા બા માએની, સફા ૫—૭.

અચીત ૧૬ મા ફકરામાં જણાવેલી સિદ્ધાંતનો કુતરો લઈ જવો જોઈએ; ત્યાર પછી ગમેતો માણસો તથા પશુ ઢોર સહ તે રસ્તે જઈ શકે.)

૨૨. ત્યાર પછી ગમેતો માજ્જયસ્તો તે રસ્તેથી જાય; તથા પશુઓ, ઢોરો, માણસો, બાઈડીઓ, હોરમજ્જની તરફનો (બધી ચીજોને) પાક કરનાર આતશ, અથવા અશોધથી પાંચરેલી (અથવા બાંધેલી ?) બરસમ (તે રસ્તેથી જઈ શકે.)*

ત્યારપછી મરજી મુજબ માજ્જયસ્તો તે ઘેરમાં ગોશ્તનું તથા દારૂનું ખાણું ખનાવેતો, (તે તૈયાર કીધેલું ખાણું) અગાઉની માફક રીમન થાા વગર પવિત્ર ગણાયે.

૨૩. હાડમંદ મુલુકાના અએ અશો પેદા કરનાર ! મુવેલાંની ઉપર માણસના પગના મોજાં જટલું બી વણેલું અથવાતો ચામડાંનું કપડું જે કોઈ શખ્સ નાખેતો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે ?

ત્યારે હોરમજ્જદે કહ્યું કે (તે શખ્સે) ઘોડાના ચાથુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૪૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ, (તથા) સંઘોષો-ચરન નામના કોરડાથી ૪૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ.)

૨૪. અએ દાદાર ! મુવેલાંની ઉપર બેઠું પગમાં આવે તેવી ઈજર જટલું બી વણેલું અથવાતો ચામડાંનું કપડું જે કોઈ શખ્સ નાખેતો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે ?

ત્યારે હોરમજ્જદે કહ્યું કે (તે શખ્સે) ઘોડાના ચાથુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૬૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ, (તથા) સંઘોષો-ચરન નામના કોરડાથી ૬૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ).

૨૫. અએ દાદાર ! મુવેલાંની ઉપર એક માણસને લાએકનું મ્હોટું પેહેરવાનું વસ્ત્ર (જેમકે ઝૂભો અથવા તેવુંજ બિજું કપડું) જટલું બી વણેલું અથવા ચામડાંનું કપડું જે કોઈ શખ્સ નાખેતો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે ?

ત્યારે હોરમજ્જદે કહ્યું કે (તે શખ્સે) ઘોડાના ચાથુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૧૦૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ, (તથા) સંઘોષો-ચરન નામના કોરડાથી ૧૦૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ).†

ખોલાસો:—(મુવેલાંને સંજોગવા માટે ઘટતું હોએ તેટલુંજ સોનું ધોએલું પણ જીવું કપડું વાપરવું. નવું અથવા જોઈએ તેના કરતાં વધારે કપડું હરગેજ કામમાં લાવવું નહીં. એ બાબે જરતોશતી ધરમમાં સખ્ત મનાઈ કીધેલી છે.)

૨૬. હાડમંદ મુલુકાના અએ અશો પેદા કરનાર ! અગરજે (કોઈ માણસ)

* હોરમજ્જદનો આતશ તથા બરસમ તે રસ્તેથી જાય, એની મતલબ એવી સમજવી કે જે અગત પડેતો એ ચીજો તે રસ્તેથી લઈ જવામાં આવે અથવા ખપ પડેવે સાંહાં મુકે અને વાપરે.

† એની સમજ બાબે જુઓ ૩૭ પરગરદના ૩૬ મા ફકરાની નીચે આપેલો ખોલાસો.

બેએખત્યારીથી બી નાખે* (ઇચ્છાને ગોસલ થાય) તો તેને માટે શું શિક્ષા છે ?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે (તે શખ્સે) ઘોડાના ચાખુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૮૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ, (તથા) સ્ત્રીઓ—ચરન નામના કોરડાથી ૮૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ).

૨૭. અએ દાદાર ! અગરજે (કોઈ માણસ) પોતાની ખુશીથી બી નાખે* તો તેને માટે શું શિક્ષા છે ? તેનું પ્રાયશ્ચિત્ત શું છે ? તેની પવિત્રાઈ શું છે ?

ખોલાસો :—(જે કોઈ માણસ જાણી જોઈને પોતાની મની ખરાબ કરેતો તેને માટે શિક્ષા શું છે ? તથા તે કેમ પાક થઈ શકે ?)

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેની શિક્ષા નથી; તેનું પ્રાયશ્ચિત્ત નથી; તેની પવિત્રાઈ નથી; (આવા) અનિવારણીય કામો (કીધા) થી હુમેશને હુમેશ સુધી (પ્રાયશ્ચિત્ત છેજ નહી).

૨૮. શી રીતે ? આએ રીતે. (પ્રાયશ્ચિત્ત નહી થઈ શકે એવાં કામોનો કરનાર) જે કોઈ માજદયસ્ત્રી દીનની વખાણ કરનાર અથવા સાંભળનાર હોએ (તેને માટે તોજશ નથી).

પણ અગરજે (કોઈ શખ્સ) માજદયસ્ત્રી દીનને વખાણ નહી કરનારો અથવા નહી સાંભળનારો હોએ, (ઇચ્છાને માજદયસ્ત્રી છતાં ફલાના ગુનાહ પ્રાયશ્ચિત્ત કીધાથી બી સાફ નહી થઈ શકે એવું તેના જણવામાં નહી આવ્યું હોયતો), આએ (માણસો કે જાએ) માજદયસ્ત્રી દીનને વખાણ કરનારા (છે) તેઓથી તે (નહી જણનારો શખ્સ) શિખે. (એમ કીધાથી ઇચ્છાને માજદયસ્ત્રી દીનની ખુબી સમજ્યાથી તે શખ્સ) ત્યારપછી નાલાએક કામ નહી કરનારો (થાયે છે). (તેનો સખખ નીચેના ફક્કરામાં જણાવે છે.)

૨૯. કારણ કે, અએ સઉથી પવિત્ર જરતોસ્ત ! માજદયસ્ત્રી દીન એ, તે દીન ઉપર એકીન રાખનારા માણસની બેડીને કાહાડી નાખે છે, ડગાઈ કાહાડી નાખે છે, જદુ ચલાવવાના કાંમને કાહાડી નાખે છે, અશોને મારવાના કાંમને કાહાડી નાખે છે, નસો દાટવાનું કાહાડી નાખે છે, પુલગુજર નહી થાયે એવાં ગુનાહના કાંમોને

* એ ફક્કરાઓમાં ' વિદ્યેષ્ટિતિ વિદ્યેષ્ટિતય ' એ પ્રમાણે આવે છે, તે ધાર્યામેક્ષે વાંચનારના મનમાં વધારે અસર કરવા સાહે એ વખતે લખ્યું હોએ એવું જણાયે છે. એજ પ્રમાણે આપણને ઇન્સ્તેના ૩૬ મા હાના પેહેલા ફક્કરામાંથી મળી આવે છે :—' ધર્મિ-જસામઈદે મજદા અહુરા થવા થવા મઈન્યૂ સ્પેનિશ્તા, ઇચ્છાને અએ સઉથી વૃદ્ધિ કરનાર મીનો હોરમજદ ! (હમો) તુને તુને પોહોન્મીએ છીએ, અગર જે એક ' વિદ્યેષ્ટિતી ' ને ક્રિયાપદ લઈને બિજાને ' વિદ્યત્ ' ઉપરથી વર્તમાન દૃઢત પુલિંગ સાતમી એકવચનમાં લઈએ તો એનો અર્થ બી નાખનારમાં (ઇચ્છાને પુરૂષમાં) બી નાખે એવો થઈ શકે.

કાહાડી નાખેછે, મુશ્કેલીથી અદા થઈ શકે એવાં કરજને કાહાડી નાખેછે, (તથા) તમામ તે ગુનાહ ભરેલાં કાંમો જે કાઈ કરેછે તે કાહાડી નાખેછે.

૩૦. અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! જે પ્રમાણે કે સપ્ત દુક્તો પવન દક્ષિણ તરફથી (ઘ્યાવીને) વાતાવરણને પૃથ્વી તરફથી સાફ કરી નાખેછે, તે પ્રમાણે મા-જ્ઞદ્યસ્ત્રી દીન અશેા માણસના તમામ ખરાબ વિચાર તથા ખરાબ વચન તથા ખરાબ કાંમોને સાફ કરેછે. અએ જરતોશ્ત ! અહિંયાં (ધ્યાને આએ દુનિયાંમાં) નેક કામ કીધેલુંજ ભલું; ભલ્લી માજ્ઞદ્યસ્ત્રી દીન પુરતી રીતે શિક્ષાને કાપી નાખેછે.

૩૧. હાડમંદ મુહુકાના અએ અશેા પેદા કરનાર ! દેવ કોણ છે ? (ધ્યાને દેવ કોણને કહેવો ?) દેવને ઈજનારો કોણ (છે) ? દેવોનો સોખતી તે કોણ ? દેવોની માયુક* તે કોણ ? દેવોની ખરાબ પાઈડી તે કોણ ? દેવ પોતે તે કોણ ? તમામ દેવ તે કોણ ? મુવા આગમચ દેવ કોણ (થાએછે) ? મરી ગયા પછી કોણ મીનોઈદેવ (ધ્યાને દોજખના દેવ) થાએછે ?

૩૨. ત્યારે હોરમજ્ઞદે કહ્યું કે, અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! ગોલામખારગી કરાવેલો મરદ તથા ગોલામખારગી કરનાર મરદ તે દેવ છે, તે દેવને ઈજનારો (છે), તે દેવોનો સોખતી (છે), તે દેવોની માયુક (છે), તે દેવોની ખરાબ પાઈડી (છે), તે પોતે દેવ (છે), તે તમામ (ધ્યાને સઘલી પ્રકારે) દેવ (છે). જ્યારે એક મરદ (ખિજ) મરદમાં (પોતાની) મની નાખેછે, અથવા તો જ્યારે એક મરદ (ખિજ) માણસોની મની (પોતામાં) ધરી લેછે તે (શખ્સ) મુવા આગમચ દેવ (છે), (તથા) મરી ગયા પછી તે મીનોઈદેવ (ધ્યાને દોજખના દેવ) થાએછે.†

૩૩. હાડમંદ મુહુકાના અએ અશેા પેદા કરનાર ! તે માણસો શું પાક થઈ શકે, અએ અશેા હોરમજ્ઞદ ! કે જ્યો એક વરસથી વધારે થએલાં ગુજરી ગએલાંના સુકા નસાની નજ્ઞીક ઉભાં રહે ?

૩૪. ત્યારે હોરમજ્ઞદે કહ્યું કે, અએ અશેા જરતોશ્ત ! તે માણસો પવિત્ર ગણાએ.

સુકું સુકાંને વલગી રહેતું નથી, (કારણ કે) અગર જે સુકું સુકાંને વલગી રહેતો, આએ નસાએનો જથ્થો કે જે આએ જમીન ઉપર મુવેલો પડેલો છે તેથી કરીને, જલદીથી અને ખચીત (આએ) મારી તમામ હાડમંદ દુનિયાંનાં લોકો

* પ્રોફેસર હારલે તથા પ્રોફેસર દારમેસ્ટેતે.

† ગોલામખારગીનું કામ કરનાર તથા ગોલામખારગીનું કામ કરાવનાર એ બેદુને અવસ્તામાં બ-લાજ બિઠારેલા છે. બવતાંબવત તેમજ મુવા પછી તેએની દેવ ગણેલાછે. કોઈખી પ્રાયશ્ચિતથી તેઓ પાક થઈ શકતા નથી; જ્યો પેહેલી પરગરદનો ૧૨ મો ફકરો.

પાપી તનવાળાં (થાએ); (અને અગરજો કોઈ માણસ) અશોધ પ્રમાણે પોતાની જાંઘી ગુજરવાને ચાહેતો તે કચવાએલા જીવવાળો (થાએ).

ખોલાસો:—(જે નસાને એક વરસથી વધારે મુદત ગુજરી ગઈ હોએ, તેને જો કોઈ શખ્સ અડકેતો તેથી તે અડકનાર રીમન થતો નથી, તેનો સખખ એ જ તે નસામાંનો ચીકાસ, રસી તથા બીનાસ તદ્દન સુકઈ ગયાથી તેની નજદીકની ખિજ કોઈથી ચીજને તે રીમન કરી શકતો નથી.)*

૩૫. હાડમંદ મુલુકોના અએ અશો પેદા કરનાર ! જે માણસો મુવેલા કુતરા અથવા (મુવેલાં) માણસના નસાની નજદીક ગએલા હોએ તેઓ, અએ અશો હો-રમજદ ! શું પાક થઈ શકે ?

૩૬. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે, અએ અશો જરતોશત ! તેઓ પાક થઈ શકે.

શી રીતે ? આએ રીતે:—અગરજો કાલબુદ ખાનારા કુતરાથી અથવા કાલબુદ ખાનારા પક્ષિઓથી તે નસો કરડાએલો (હોએ) તો, (તે રીમન થએલા માણસે) પોતાના તનને બલદના નીરંગે કરીને તથા પાણીએ કરીને પાક કરવું જોઈએ; એ પ્રમાણે (તે માજદયસ્નો) પાક થાએ.

૩૭. પણ જો કાલબુદ ખાનારા કુતરા અથવા કાલબુદ ખાનારા પક્ષિઓથી (તે) નસો નહી કરડાએલો (હોએ) તો, પેહેલી વખતે (તે) માજદયસ્નો તે (રીમન થએલાં માણસ) ને માટે ત્યાંહાં આએ જમીનમાં ત્રણ ખાડા ખોદે; ત્યારપછી બલદના નીરંગે કરીને (તે રીમન થએલો શખ્સ) પોતાના તનને પાક કરે, પાણીએ નહી.

(પછી) મારા કુતરાને (તે રીમન થએલા માણસની) આગલ ખાહારથી લઈ જઈને ઉભો રાખે, છેક અંદર નહી લઈ જાએ.†

૩૮. ખિજ વખતે (તે) માજદયસ્નો તે (રીમન થએલા માણસ) ને માટે ત્યાંહાં આએ જમીનમાં ત્રણ ખાડા ખોદે; ત્યાર પછી બલદના નીરંગે કરીને (તે રીમન થએલો શખ્સ) પોતાના તનને પાક કરે, પાણીએ નહી.

(પછી) મારા કુતરાને તે માણસની આગલ ખાહારથી લઈ જઈને ઉભો રાખે, છેક અંદર નહી લઈ જાએ.†

* હાડકાં તદ્દન સુકાયા પછી તેમાંહે ગલીચી રહેતી નથી અને તેથી તેને અડક્યાથી કાંપણું નસો બદનને લાગતો નથી.

ક્રક્રો ૩૯ મો ખોરી.

† એ વામ્પ જરા ગુચવણ ભરેલો છે. કુતરો લાવવાની મતલબ એવી દાસે છે કે, તે કુતરો નસાને અડકીને રીમન થએલા માણસના મોંહોંડાં તરફ નજર કરે.

. જ્યાંહાં સુધી-કે તે (રીમન નાહાનાર) ના માથાંનો સહથી ઉપરનો ભાગ (તથા) (તે માથાંના) સહથી ઉપરના ખાલ સુકધ જાએ ત્યાંહાંસુધી તે થોભે.

૩૯. પેહેલાં થે (તણ તણ ખાડા) થી તણ કદમ જેટલા દૂર ત્રીજી વખતે (તે) માજદયસ્ને તે (રીમન થએલા શખ્સ) ને માટે આએ જમીનમાં (ખિજ) તણ ખાડા ખોદે; ત્યારપછી પાણીએ (તે) પોતાના તનને પાક કરે, નીરંગે નહી.*

ખોલાસો:—(મુવેલાંને અડકીને રીમન થએલા શખ્સની રીમની દૂર કરીને તેને પાક કરવા માટે, ઉપર ૩૭—૩૯ મા ફકરાઓમાં જણાવ્યા મુજબ, તે શખ્સને હેલાએદો ખેસાડીને તરણ મરતથે તેના બદન ઉપર નીરંગ ચોપડાવે. ત્યારપછી નીચે ૪૦ થીતે ૭૨ મા ફકરાઓમાં તે શખ્સના બદનના દરેક ભાગ ઉપર ચોખું પાણી-છાંટવાને ફરમાવેછે. એ પાણી છાંટવાની અથવા નામવાની ખીના ઘણી ખારીકીથી વીંગતવારે જણાવીછે, તેનું કારણ એવું દીસેછે કે, તે શખ્સનો નસો તેના આંગના કોઈખી ભાગ ઉપર રેહી નહી જાએ. તે રીમન નાહાનારના બેદુ હાત ધોવરાવ્યા પછી સહથી પેહેલાં તેના માથાનાં સહથી ઉપરના ભાગ ઉપર પાણી છાંટવાને કહેલુંછે.)

૪૦. પેહેલવેહેલાં (તે માજદયસ્નેએ) તે (રીમન થએલા માણસ) ના બેદુ હાત ધોવરાવવા જોઈએ; અગરજે તેના બેદુ હાત નહી ધોએલા (હોએ) તો, (તે રીમન નાહાનાર શખ્સ) પોતાના તમામ તનને અપવિત્ર કરેછે.

ખોલાસો:—(રીમન નાહાનાર શખ્સ અગરજે પેહેલાં પોતાના બેદુ હાતો ધોયા વગર આખું તન ધોએતો તે પવિત્ર થએલો નહી ગણાએ; તેના રીમન થએલા હાત બદનને લાગ્યાથી તે ખી રીમન થાએછે, માટે તેણે પેહેલાં પોતાના બેદુ હાત તણ વખત ધોવા જોઈએ, અને ત્યારપછી નીચે લખેલા ફકરાઓમાં જણાવ્યા પ્રમાણે પોતાનું બદન ધોવું જોઈએ; એમ કીધાથી તેની રીમની દૂર થઈને તે પવિત્ર થએલો ગણાએછે.)

જ્યારે તેના બેદુ હાત તણ વખત ધોવાએ, ત્યારે (તે) બેદુ હાત ધોવાએલા થયા પછી, પેહેલાં તેના માથાંના ઉપરના ભાગ ઉપર તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ.

૪૧. અંએ દાદાર ! જ્યારે (તે) સારું (ધ્યાને ચોખું) પાણી પ્રથમ તે (રીમન નાહાનાર) ના માથાંને મથાલે લાગેછે, ત્યારે તે દરજ નસુશ જ્યાંહાં દોડી જ-

* ફકરા ૩૫—૩૯:— મુરદાં માંહેથી જે પેહેલાં બદઓ નિકળેછે તે વધારે જેહેરી હોએછે. ઘણા વખત થયા પછી તેનો બદઓ એટલો જેહેરી રહેતો નથી. વળી મુવાપછી તરત ઉડતાં દરદો ફેલાવાની ધાસ્તી હોએછે, જે પછી એટલી બધી રહેતી નથી.

એછે ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તે માણસના બેહુ ભવાંની વચ્ચેના ભાગ તરફ તે દરજ નસુશ દોડી જાયેછે.

૪૨. અએ દાદાર ! જ્યારે (તે) ચોખું પાણી તે માણસના બેહુ ભવાંની વચ્ચેના ભાગ તરફ લાગેછે, ત્યારે તે દરજ નસુશ ક્યાંહાં દોડી જાયેછે ?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેના માથાંની પછવાડે તે દરજ નસુશ દોડી જાયેછે.

૪૩. અએ દાદાર ! જ્યારે (તે) ચોખું પાણી (તે માણસના) માથાંની પછવાડે લાગેછે, ત્યારે તે દરજ નસુશ ક્યાંહાં દોડી જાયેછે ?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેના ગાલની તરફ* તે દરજ નસુશ દોડી જાયેછે.

૪૪. અએ દાદાર ! જ્યારે (તે) ચોખું પાણી (તેના) ગાલની તરફ લાગેછે, ત્યારે તે દરજ નસુશ ક્યાંહાં દોડી જાયેછે ?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેના જમણા કાન તરફ તે દરજ નસુશ દોડી જાયેછે.

૪૫. અએ દાદાર ! જ્યારે (તે) ચોખું પાણી (તેના) જમણા કાનને લાગેછે, ત્યારે તે દરજ નસુશ ક્યાંહાં દોડી જાયેછે ?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેના ડાબા કાન તરફ તે દરજ નસુશ દોડી જાયેછે.

૪૬. અએ દાદાર ! જ્યારે (તે) ચોખું પાણી (તેના) ડાબા કાનને લાગેછે, ત્યારે તે દરજ નસુશ ક્યાંહાં દોડી જાયેછે ?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેની જમણી ખાંધ તરફ તે દરજ નસુશ દોડી જાયેછે.

૪૭. અએ દાદાર ! જ્યારે (તે) ચોખું પાણી (તેની) જમણી ખાંધને લાગેછે, ત્યારે તે દરજ નસુશ ક્યાંહાં દોડી જાયેછે ?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેની ડાબી ખાંધ તરફ તે દરજ નસુશ દોડી જાયેછે.

૪૮. અએ દાદાર ! જ્યારે (તે) ચોખું પાણી (તેની) ડાબી ખાંધને લાગેછે, ત્યારે તે દરજ નસુશ ક્યાંહાં દોડી જાયેછે ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેની જમણી બગલ આગલ તે દરજ નસુશ દોડી જાયેછે.

૪૯. અએ દાદાર ! જ્યારે (તે) ચોખું પાણી (તેની) જમણી બગલને લાગેછે, ત્યારે તે દરજ નસુશ ક્યાંહાં દોડી જાયેછે ?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેની ડાબી બગલ આગળ તે દરજ નસુશ દોડી જાયેછે.

૫૦. અએ દાદાર ! જ્યારે (તે) ચોખું પાણી (તેની) ડાબી બગલને લાગેછે, ત્યારે તે દરજ નસુશ ક્યાંહાં દોડી જાયેછે ?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેની ઉપરની છાતી તરફ તે દરજ નસુશ દોડી જાયેછે.

* જડખાં આગલ (પ્રોફેસર હારલે તથા પ્રોફેસર દારમેસ્ટેતે).

૫૧. અએ દાદાર ! જ્યારે (તે) ચોખું પાણી (તેની) ઉપરની છાતી તરફ લાગે છે, ત્યારે તે દરજ નસુશ ક્યાંહાં દોડી જાય છે ?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેની પીઠ આગળ તે દરજ નસુશ દોડી જાય છે.

૫૨. અએ દાદાર ! જ્યારે (તે) ચોખું પાણી (તેની) પીઠને લાગે છે, ત્યારે તે દરજ નસુશ ક્યાંહાં દોડી જાય છે ?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેના જમણા થાન આગળ તે દરજ નસુશ દોડી જાય છે.

૫૩. અએ દાદાર ! જ્યારે (તે) ચોખું પાણી (તેના) જમણા થાનને લાગે છે, ત્યારે તે દરજ નસુશ ક્યાંહાં દોડી જાય છે ?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેના ડાબા થાન આગળ તે દરજ નસુશ દોડી જાય છે.

૫૪. અએ દાદાર ! જ્યારે (તે) ચોખું પાણી (તેના) ડાબા થાનને લાગે છે, ત્યારે તે દરજ નસુશ ક્યાંહાં દોડી જાય છે ?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેની જમણી પાંસળી આગળ તે દરજ નસુશ દોડી જાય છે.

૫૫. અએ દાદાર ! જ્યારે (તે) ચોખું પાણી (તેની) જમણી પાંસળીને લાગે છે, ત્યારે તે દરજ નસુશ ક્યાંહાં દોડી જાય છે ?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેની ડાબી પાંસળી આગળ તે દરજ નસુશ દોડી જાય છે.

૫૬. અએ દાદાર ! જ્યારે (તે) ચોખું પાણી (તેની) ડાબી પાંસળીને લાગે છે, ત્યારે તે દરજ નસુશ ક્યાંહાં દોડી જાય છે ?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેના જમણા થાપા આગળ તે દરજ નસુશ દોડી જાય છે.

૫૭. અએ દાદાર ! જ્યારે (તે) ચોખું પાણી (તેના) જમણા થાપાને લાગે છે, ત્યારે તે દરજ નસુશ ક્યાંહાં દોડી જાય છે ?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેના ડાબા થાપા આગળ તે દરજ નસુશ દોડી જાય છે.

૫૮. અએ દાદાર ! જ્યારે (તે) ચોખું પાણી (તેના) ડાબા થાપાને લાગે છે, ત્યારે તે દરજ નસુશ ક્યાંહાં દોડી જાય છે ?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેની પીઠ આગળ તે દરજ નસુશ દોડી જાય છે.

અગરજે (રીમન નાહાનાર) મરદ હોએ તો, પેહેલાં તેની પછવાડે (ધિઆને પીડુની નીચેના પછવાડેના ભાગમાં) તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ, (અને) ત્યારપછી આગળ (ધિઆને પીડુની નીચેના આગલા ભાગમાં) (પાણી છાંટવું જોઈએ). (પણ) અગરજે (રીમન નાહાનાર) આઘડી હોએ તો, પેહેલાં તેણીની આગળ (ધિઆને પીડુની નીચેના તેણીના આગલા ભાગમાં) તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ.

ધ્યે; (અને) ત્યારપછી પછવાડે (ધ્યાને પીડુની નીચેના તેણીના પાછલા ભાગમાં) (તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ).*

૫૯. અએ દાદાર ! જ્યારે (તે) ચોખું પાણી (તેની) પીડુને લાગેછે, ત્યારે તે દરજ નસુશ ક્યાંહાં દોડી જાયેછે ?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેની જમણી જંગ આગળ તે દરજ નસુશ દોડી જાયેછે.

૬૦. અએ દાદાર ! જ્યારે (તે) ચોખું પાણી (તેની) જમણી જંગને લાગેછે, ત્યારે તે દરજ નસુશ ક્યાંહાં દોડી જાયેછે ?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેની ડાબી જંગ આગળ તે દરજ નસુશ દોડી જાયેછે.

૬૧. અએ દાદાર ! જ્યારે (તે) ચોખું પાણી (તેની) ડાબી જંગને લાગેછે, ત્યારે તે દરજ નસુશ ક્યાંહાં દોડી જાયેછે ?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેના જમણા ગૂંટણ આગળ તે દરજ નસુશ દોડી જાયેછે.

૬૨. અએ દાદાર ! જ્યારે (તે) ચોખું પાણી (તેના) જમણા ગૂંટણને લાગેછે, ત્યારે તે દરજ નસુશ ક્યાંહાં દોડી જાયેછે ?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેના ડાબા ગૂંટણ આગળ તે દરજ નસુશ દોડી જાયેછે.

૬૩. અએ દાદાર ! જ્યારે (તે) ચોખું પાણી (તેના) ડાબા ગૂંટણને લાગેછે, ત્યારે તે દરજ નસુશ ક્યાંહાં દોડી જાયેછે ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેના જમણા પગના ટેટાં આગળ તે દરજ નસુશ દોડી જાયેછે.

૬૪. અએ દાદાર ! જ્યારે (તે) ચોખું પાણી (તેના) જમણા પગના ટેટાંને લાગેછે, ત્યારે તે દરજ નસુશ ક્યાંહાં દોડી જાયેછે ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેના ડાબા પગના ટેટાં આગળ તે દરજ નસુશ દોડી જાયેછે.

૬૫. અએ દાદાર ! જ્યારે (તે) ચોખું પાણી (તેના) ડાબા પગના ટેટાંને લાગેછે, ત્યારે તે દરજ નસુશ ક્યાંહાં દોડી જાયેછે ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેના જમણા પગના નળા આગળ તે દરજ નસુશ દોડી જાયેછે.

૬૬. અએ દાદાર ! જ્યારે (તે) ચોખું પાણી (તેના) જમણા પગના નળાને

* રીમન નાહાનાર મરદ ઈઆ ઓરત હોએ તેને માટે માથાંથી તે પીડુ સુધી સરખી રીતે પાણી છાંટવાને ફરમાવેલુંછે; પણ ત્યાર પછી મરદ ઈઆ ઓરત પ્રમાણે પીડુની નીચેના આગલા તથા પાછલા ભાગમાં પાણી છાંટવામાં ફેર રાખ્યોછે, તે એક જો રીમન નાહાનાર મરદ હોએતો, પીડુની નીચે પછવાડેના ભાગમાં પેહેલાં પાણી છાંટવું અને ત્યાર પછી પીડુની નીચેના આગલા ભાગમાં. જો રીમન નાહાનાર ઓરત હોએતો એથી ઉલટું જરવું, ઈઆને પીડુની નીચેના આગલા ભાગમાં પેહેલાં પાણી છાંટવું અને પછી પાછલા ભાગમાં. એ પ્રમાણે ફેર રાખવામાં કોઈખી, મતલબ હોવી જોઈએ.

લાગેછે, ત્યારે તે દરજ નસુશ ક્યાંહાં દોડી જાયેછે ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેના ડાખા પગના નળા આગળ તે દરજ નસુશ દોડી જાયેછે.

૬૭. અએ દાદાર ! જ્યારે (તે) ચોખું પાણી (તેના) ડાખા પગના નળાને લાગેછે, ત્યારે તે દરજ નસુશ ક્યાંહાં દોડી જાયેછે ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેના જમણા પગની પાટલી આગળ તે દરજ નસુશ દોડી જાયેછે.

૬૮. અએ દાદાર ! જ્યારે (તે) ચોખું પાણી (તેના) જમણા પગની પાટલીને લાગેછે, ત્યારે તે દરજ નસુશ ક્યાંહાં દોડી જાયેછે ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેના ડાખા પગની પાટલી આગળ તે દરજ નસુશ દોડી જાયેછે.

૬૯. અએ દાદાર ! જ્યારે (તે) ચોખું પાણી (તેના) ડાખા પગની પાટલીને લાગેછે, ત્યારે તે દરજ નસુશ ક્યાંહાં દોડી જાયેછે ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે માંખની પાંખની માફક (તે દરજ નસુશ) (તેના) પગના તળિયાં તળે ભરાઈ બેસેછે.

૭૦. નીચે વાળેલા બેદુ પગના આંગણાંએ કરીને, (તથા) ઉંચે કીધેલી બેદુ પગની એરીએ કરીને, જમણા પગના તળિયાં ઉપર તાખડોતખ તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ (તેના) ડાખા પગના તળિયાં તરફ દોડી જાયેછે. (ત્યારે) તેના ડાખા પગના તળિયાં ઉપર તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ માંખની પાંખની માફક (તેના) પગના આંગણાં તળે ભરાઈ બેસેછે.

૭૧. નીચે વાળેલી બેદુ પગની એરીએકરીને, (તથા) ઉંચે કીધેલાં બેદુ પગનાં આંગણાંએ કરીને, તેના જમણા પગના આંગણાં ઉપર તાખડોતખ તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ (તેના) ડાખા પગનાં આંગણાં તરફ દોડી જાયેછે. (ત્યારે) તેના ડાખા પગનાં આંગણાં ઉપર તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ ગંધાતી માંખના આકારમાં ઘણાજ દુષ્ટ ખર્ડસ્તરોની માફક ગૂંટણ આગળની તથા પાછલા ભાગની બેહદ ગલીચી સાથે ઉત્તર તરફના ભાગોમાં ભરાઈ બેસેછે.

૭૨. ત્યારે આએ (નીચે જણાવેલા અવસ્તાના) કલામો તુંને લણવા જોઈએ, કે જે ઘણાજ ક્તેહમંદ તથા ઘણાજ તંદરોસ્તી આપનારા છે:—

યથા અહ્ વધસ્થો (જવત) વાસ્તારેમ્.*

કેમ્ નાં મજ્જદા (જવત) ગએથાઓ અસ્ત્વધતીશ્ અપહે*

૭૩. હાડમંદ મુલુકાના અએ અશો પેદા કરનાર ! અગરજે આએ કે જે માજ્જદયસ્નો તેઓ પગે ચાલતા જતા હોએ, અથવા દોડતા હોએ (અથવા વાહા-

* આખી હોનવર તથા આખી કેમ્તા મજ્જદાના અવસ્તાના કલામો, તેના તરબુમા તથા ખોલાસા બામે બુઓ મારી ખોરદેહ અવસ્તા બા માએની, સંકે ૨-૪ તથા સંકે ૫-૭

ણુમાં બેસીને જતા હોય) અથવા ઘોડા ઉપર સ્વાર થઇને જતા હોય, અથવા ગા-
ડીમાં બેસીને જતા હોય, (અને જો) નસો પકાવતા આતશની નજદીક જઈ
પોહોંચે (કે જ્યાંહાં કોઈ માણસો) નસાને ખાલતા હોય, (અથવા) નસાને પકા-
વત્ત હોયતો, આયે કે જ માજદયસ્નો તેઓ શું કરે ?

૭૪. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તે નસો પકાવતા (આતશ) ને મારવો જોઈયે
(ઈચ્છાને વધારે ખલવાથી અટકાવવું જોઈયે); તે (નસાવાળા આતશ) ને તેઓ
મારે (ઈચ્છાને વધારે ખલવાથી અટકાવે; (તથા) ખલતાં લાકડાના ઢગલાને વી-
ખેરી નાખે; (તથા) નસા સુધાનાં તે ખલતાંના ઢગલાને વીખેરી નાખે.*

૭૫. (ત્યાર પછી) એસમને (તે નસાવાળા) આતશથી (દૂર) ખલતાંની જા-
હારે કરીને તું સલગાવે.

ખોલાસો:—(તે એસમ કેવું હોવું જોઈયે તે વિશે નીચે જણાવેછે):—

જ (એસમ) આતશની તોખમનાં (ઈચ્છાને જલદીથી સલગી ઉઠે તેવાં)
આયે ઝોરવરાનું (હોવું જોઈયે); અથવા સલગાવાને લાએકના આયે ઝોરવરના
(એસમથી), તે (નસા પકાવતા) આતશની ઉંચેથી જહાર (લે); (ત્યાર પછી)
(તે નસો પકાવતા આતશને) દૂર પાંચરી નાખે તથા વીખેરી નાખે, કે જથી કરીને
(તે આતશ) ઘણેજ જલદીથી ખુજઈ જાય.

૭૬. ત્યાર પછી પેહેલીવાર (ખિજં લાકડાંને) (તે ખલતાંની જહારથી લીધેલા
આતશ) સાથે મેળવી નાખીને, (તે સલગાવેલા લાકડાંના કટકાને) નસો પકાવતા
આતશથી એક વેહેંત જટલું દૂર જમીન ઉપર મુકે; (ત્યાર પછી) (તેની આગ-
મય લીધેલા આતશને) દૂર પાંચરી નાખે તથા વીખેરી નાખે, કે જથી કરીને તે
ઘણેજ જલદીથી ખુજઈ જાય.

૭૭—૭૮. ખોલાસો:—(આયે ૭૭—૭૮ માં ક્રકરાઓમાં ઉપલા ૭૬ માં
ક્રકરામાં જણાવ્યા મુજબ નવ વખત આતશ લેવાને દૂરમાવેલુંછે.)

ખોલાસો:—(એ પરગરદના ૭૩ માં ક્રકરાથી તે ૭૮ માં ક્રકરા સુધી મુર-
દાંના આતશને લગતી ખીના આવેલીછે. તેમાં એવું જણાવેછે કે અગરજો માજદ-
યસ્નો રસ્તે ચાલતા જતા હોય, અથવા ગાડીમાં બેસીને જતા હોયે ઈત્યાદિ,
અને મુરદું ખલતાં જોયેતો તે માજદયસ્નોએ તરત મુરદાં સાથની ખલતી ચૂલને
વીખેરી નાખી, આગળ વધારે ખલવાથી અટકાવ કરવો, તે મુરદાંને ખલવા દેવું

* એ ક્રકરાની આખેરીએ આવેલા “અહમ અવિ નોઈત્ અઓપેમ્ નધો સઓસુઅયો” બોલો
પેહેલવી શરેહના છે.

નહી. ત્યારપછી તે મુરદાંના આતશને નીચે જણાવ્યા મુજબ પાક કરવાને ફરમાવેછે:—મુરદાંના આતશની ઉંચેથી બલતાંની જહાર લેવી, તે એવી રીતે કે એક સુરાખવાળી ચમચ ઉપર સુખડનો ભુકો ઈચ્છા જલદીથી સલગી ઉઠે એવી કાંઈ સોજ ચીજ મુકીને, તે ચમચને તે નસાવાળા આતશથી ઉંચે તેને લાગે નહીં તેમ ધરવી, કે જહારથી તે ચમચ ઉપરનો ભુકો સલગી ઉઠે. પછી તે જહારથી લીધેલા આતશને સુખડ ઈચ્છા લાકડાંના કટકા સાથે સલગાવીને, પેલા નસાવાળા આતશથી એક બિલ્લસ દૂર મુકવો. પછી તે મુરદાંના આતશને થંડો થવા દેવો. એ પ્રમાણે નવ વખત કર્યા કરવું.)

૭૯. અચ્ચે સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! (જે) કોઈ શખ્સ ઉર્વાસિન અથવા વોહુ-ગચોન અથવા વોહુ-કેરેતિ અથવા હવાનએપતની, અથવાતો હરેક કોઈ ધણજ પુશયોદાર ઓરવંરની એસમને અશોધએ કરીને (આતશને વાસ્તે) લઈ જાયેતા,

૮૦. જે તરફથી પવન આતશની (ઉપર મુકેલી પુશયોદાર ચીજની) બોચેને પાંચરી નાખેછે તે તરફ, મીનો દેવો કે જ્યો અંધારાની સુરતના દરવંદો (છે તેઓ) ને, (તથા તેથી) બેવડા જહુગરોને તથા પરીઓને હોરમજદનો આતશ હજર ધણા મારનાર તરીકે સાંભે જાયેછે.

ખોલાસો:—(ઉપલા બે ફકરાઓની મતલબ એકે આતશ ઉપર સુખડ, અગર, લોખાંન ઇત્યાદિ પુશયોદાર ચીજ મુક્યાથી, તેનો સુગંધ આસપાસ પંચરાયાને લીધે તે જગાની દેવસ્તાની, ખદ્યો તથા ખરાબ હવા દૂર થાયેછે.)

ખોલાસો:—(જુદી જુદી જાતના આતશો જ્યોની ઉપર આજીબ પડતો હોય તેઓને, ચોકસ ક્રિયા કરીને લાએક જગાએ લઈ જઈ શેશણ રાખનાર શખ્સને કેટલું સવાબ પુગેછે, તે બાબે નીચે ૮૧ થી તે ૯૬ મા ફકરા સુધી ખીના આવેલીછે.)

૮૧. હાડમંદ મુલુકોના અચ્ચે અશો પેદા કરનાર ! જે (કોઈ શખ્સ) નસો પકાવતા આતશને તેની લાએક જગાએ* લઈ જાયેછે, (તે શખ્સના) શરીરનું તથા

* અગીઆરીમાં ઈજ્જતને કરવાની જગાએ મ્હોટા આફરગાનિયામાં હમેશાં આતશ શેશણ રાખેછે તેને આપણા લોકો “દાદગાહ” કરીને કેહેછે. એ “દાદગાહ” બોલ જંદમાં દાર્દરય ગાતુ કરીને આવેછે. દાર્દરય ગાતુનો અસલ અર્થ “લાએક જગા”; પછી તે જગા કોઈથી ચીજ ઈચ્છા જાનવરની હોય, પણ તેને માટે લાએક હોવી જોઈએ. જેમકે વંદીદાદની ૧૩ મી પરગરદના ૧૭—૧૯ મા ફકરાઓમાં જુદી જુદી જાતના કુતરાઓની લાએક જગાને માટે દાર્દરયો-ગાતુ બોલ આવેછે. પણ હાલમાં આપણા લોકોમાં “દાદગાહ” બોલ “આતશની લાએક જગા” એવો ચોકસ અર્થ વપરાયેછે. જેકે અસલ અર્થ કાંઈ એવો નથી. એજ પ્રમાણે એરીઅનને લગતી બિજા ભાષાઓમાં આપણને બોલો મલી આવેછે, જેઓનો અર્થ પાછલથી સાંકડા થઈને ચોકસ વસ્તુને લાંગા.

બુદ્ધિનું (એક બિજથી) છુટું પડયા પછી (ધ્યાને તેના ગુજરવા પછી), તે માણસને માટે (પેલી જહાંનમાં) કેટલો બદલો હોય ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે આએ હાડમંદ દુનિયામાં દશ હજાર બલતાં લાકડાંને તેની લાએક જગાએ લઈ જાયે તેટલો.

. ખોલાસો:—(મુરદાં બાલવાના આતશને તેની લાએક જગાએ લઈ ગયાથી, તે લઈ જનાર ૧૦૦૦૦ બલતાં લાકડાંને તેની લાએક જગાએ લઈ જાયે, તેથી તેને જટલું પુણ્ય લાગે તેટલું પુણ્ય તે મુરદાંના આતશને, ઉપર જણાવ્યા મુજબ પાક કરીને તેની લાએક જગાએ લઈ ગયાથી લાગેછે.)*

૮૨. અએ દાદાર ! જ (કોઈ શખ્સ) નજીસાઈ પકાવતા આતશને તેની લાએક જગાએ લઈ જાયેછે, (તે શખ્સના) શરીરનું તથા બુદ્ધિનું (એક બિજથી) છુટું પડયા પછી (ધ્યાને તેના ગુજરવા પછી), તે માણસને માટે (પેલી જહાંનમાં) કેટલો બદલો હોય ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે આએ હાડમંદ દુનિયામાં હજાર બલતાં લાકડાંને તેની લાએક જગાએ લઈ જાયે તેટલો.†

૮૩. અએ દાદાર ! જ (કોઈ શખ્સ) કચરામાંથી† આતશને તેની લાએક જગાએ લઈ જાયેછે, (તે શખ્સના) શરીરનું તથા બુદ્ધિનું (એક બિજથી) છુટું પડયા પછી (ધ્યાને તેના ગુજરવા પછી), તે માણસને માટે (પેલી જહાંનમાં) કેટલો બદલો હોય ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે આએ હાડમંદ દુનિયામાં ૫૦૦ બલતાં લાકડાંને તેની લાએક જગાએ લઈ જાયે તેટલો.†

૮૪. અએ દાદાર ! જ (કોઈ શખ્સ) કુંભાર (અથવા) મટોડી પકાવનારને ત્યાંહાંથી‡ આતશને તેની લાએક જગાએ લઈ જાયેછે, (તેના) શરીરનું તથા બુદ્ધિનું (એક બિજથી) છુટું પડયા પછી (ધ્યાને તેના ગુજરવા પછી), તે માણસને માટે (પેલી જહાંનમાં) કેટલો બદલો હોય ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે આએ હાડમંદ દુનિયામાં ૪૦૦ બલતાં લાકડાંને તેની લાએક જગાએ લઈ જાયે તેટલો.†

૮૫. અએ દાદાર ! જ (કોઈ શખ્સ) કુંભાર (અથવા) કોરીના વાસણ બનાવનારને ત્યાંહાંથી‡ આતશને તેની લાએક જગાએ લઈ જાયેછે, (તેના) શરીરનું તથા

* એજ પ્રમાણે એની પછીના ફકરાઓ (૮૨ થી તે ૯૬ સુધી) ની મતલબ સમજવી, જો કે તે ઠેકાણે સવાબનો હિસ્સો એટલો બધો નથી, પણ એથી ઉતરતો છે.

† એની સમજ બાબે જુઓ એજ પરગરદના ૮૧ મા ફકરામાં આપેલો ખોલાસો તથા તેની નોટ.

‡ જનવરનું છાણુ-લીદ (સ્પીગલ); ગાયેનું છાણુ (દારમેસ્તેતે); નરક, જનવરની નજીસાત (હારલં).

§ અથવા ઇંટ-ચુનો પકાવવાની ભઠ્ઠીમાંથી.

॥ અથવા કુકીને કાચના વાસણો તથા જીનસો બનાવનારની ભઠ્ઠીમાંથી.

બુદ્ધિનું (એક બિજથી) છુટું પડ્યા પછી (ધ્યાને તેના ગુજરવા પછી), તે માણસને માટે (પેલી જહાંનમાં) કેટલો બદલો હોય? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે કોરીના (વાસણો ખનાવતાં) જેટલા વધ ઘટનાં કટકા (પડેલા હોય), તે દરેક (કટકા) જેટલાં બલતાં લાકડાંને સાથે લઈને તેની લાએક જગાએ લઈ જાય તેટલો.

૮૬. અએ દાદાર! જે (કોઈ શખ્સ) પિત્તલ (અથવા ત્રાંબુ) સાથે કલ્લઈની મેલવણીથી ખનેલી મિશ્રિત ધાતુનાં* (કારખાનામાંથી) આતશને તેની લાએક જગાએ લઈ જાયછે, (તે શખ્સના) શરીરનું તથા બુદ્ધિનું (એક બિજથી) છુટું પડ્યા પછી (ધ્યાને તેના ગુજરવા પછી), તે માણસને માટે (પેલી જહાંનમાં) કેટલો બદલો હોય? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે જેટલાં ચોરવર (હોય) તેટલાં બલતાં લાકડાંને સાથે લઈને તેની લાએક જગાએ લઈ જાય તેટલો.†

૮૭. અએ દાદાર! જે (કોઈ શખ્સ) સોનાને ઘડવાના કારખાનામાંથી આતશને તેની લાએક જગાએ લઈ જાયછે, (તે શખ્સના) શરીરનું તથા બુદ્ધિનું (એક બિજથી) છુટું પડ્યા પછી (ધ્યાને તેના ગુજરવા પછી), તે માણસને માટે (પેલી જહાંનમાં) કેટલો બદલો હોય? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે આએ હાડમંદ દુનિયામાં ૧૦૦ બલતાં લાકડાંને તેની લાએક જગાએ લઈ જાય તેટલો.†

૮૮. અએ દાદાર! જે (કોઈ શખ્સ) રૂપુ ઘડવાના કારખાનામાંથી આતશને તેની લાએક જગાએ લઈ જાયછે, (તે શખ્સના) શરીરનું તથા બુદ્ધિનું (એક બિજથી) છુટું પડ્યા પછી (ધ્યાને તેના ગુજરવા પછી), તે માણસને માટે (પેલી જહાંનમાં) કેટલો બદલો હોય? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે આએ હાડમંદ દુનિયામાં ૬૦ બલતાં લાકડાંને તેની લાએક જગાએ લઈ જાય તેટલો.†

૮૯. અએ દાદાર! જે (કોઈ શખ્સ) લોહોડું ચોતવાના કારખાનામાંથી આતશને તેની લાએક જગાએ લઈ જાયછે, (તે શખ્સના) શરીરનું તથા બુદ્ધિનું (એક બિજથી) છુટું પડ્યા પછી (ધ્યાને તેના ગુજરવા પછી), તે માણસને માટે (પેલી જહાંનમાં) કેટલો બદલો હોય? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે આએ હાડમંદ દુનિયામાં ૮૦ બલતાં લાકડાંને તેની લાએક જગાએ લઈ જાય તેટલો.†

૯૦. અએ દાદાર! જે (કોઈ શખ્સ) જસદ ચોતવાના† કારખાનામાંથી આત-

* કાચી ધાતુની ખાણ (ડાકટર સ્પીગલ તથા પ્રોફેસર હારલે).

† એની સમજ બાબે જુઓ એજ પરગરદના ૮૧ મા ફકરામાં આપેલો ખોલાસો તથા તેની નોટ.

‡ ‘હુઓસદ્દનએનિશ’ ખોલતો ચોક્કસ અર્થ ઠસ્યો નથી; ડાકટર સ્પીગલે એ ખોલતો તરજુમો કાઢો નથી; કલ્લઈ, જસદ (પ્રોફેસર હારલે); પ્રોફેસર હારમેસ્તેને ‘અયંદ્રહુએનિશ’ નો અર્થ પિત્તલ કરીને, ‘હુઓસદ્દનએનિશ’ નો અર્થ પોલાદ કરેછે.

શને તેની લાઝેક જગાએ લઈ જાયેછે, (તે શખ્સના) શરીરનું તથા બુદ્ધિનું (એક બિજથી) છુટું પડ્યા પછી (ઈચ્છાને તેના ગુજરવા પછી), તે માણસને માટે (પેલી જહાંનમાં) કેટલો બદલો હોયે? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે આએ હાડમંદ દુનિયામાં ૭૦ બલતાં લાકડાંને તેની લાઝેક જગાએ લઈ જાયે તેટલો.*

૯૧. અએ દાદાર! જે (કોઈ શખ્સ) ભઠ્ઠીમાંથી આતશને તેની લાઝેક જગાએ લઈ જાયેછે, (તે શખ્સના) શરીરનું તથા બુદ્ધિનું (એક બિજથી) છુટું પડ્યા પછી (ઈચ્છાને તેના ગુજરવા પછી), તે માણસને માટે (પેલી જહાંનમાં) કેટલો બદલો હોયે? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે આએ હાડમંદ દુનિયામાં ૬૦ બલતાં લાકડાંને તેની લાઝેક જગાએ લઈ જાયે તેટલો.*

૯૨. અએ દાદાર! જે (કોઈ શખ્સ) બલતી ચુદુલમાંથી આતશને તેની લાઝેક જગાએ લઈ જાયેછે, (તે શખ્સના) શરીરનું તથા બુદ્ધિનું (એક બિજથી) છુટું પડ્યા પછી (ઈચ્છાને તેના ગુજરવા પછી), તે માણસને માટે (પેલી જહાંનમાં) કેટલો બદલો હોયે? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે આએ હાડમંદ દુનિયામાં ૫૦ બલતાં લાકડાંને તેની લાઝેક જગાએ લઈ જાયે તેટલો.*

૯૩. અએ દાદાર! જે (કોઈ શખ્સ) કલ્લઈ બનાવવાના (કારખાનાં) માંથી આતશને તેની લાઝેક જગાએ લઈ જાયેછે, (તે શખ્સના) શરીરનું તથા બુદ્ધિનું (એક બિજથી) છુટું પડ્યા પછી (ઈચ્છાને તેના ગુજરવા પછી), તે માણસને માટે (પેલી જહાંનમાં) કેટલો બદલો હોયે? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે આએ હાડમંદ દુનિયામાં ૪૦ બલતાં લાકડાંને તેની લાઝેક જગાએ લઈ જાયે તેટલો.*

૯૪. અએ દાદાર! જે (કોઈ શખ્સ) ગાએ ઢોરને ચરવાને લગતા રસ્તામાંથી આતશને તેની લાઝેક જગાએ લઈ જાયેછે, (તે શખ્સના) શરીરનું તથા બુદ્ધિનું (એક બિજથી) છુટું પડ્યા પછી (ઈચ્છાને તેના ગુજરવા પછી), તે માણસને માટે (પેલી જહાંનમાં) કેટલો બદલો હોયે? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે આએ હાડમંદ દુનિયામાં ૩૦ બલતાં લાકડાંને તેની લાઝેક જગાએ લઈ જાયે તેટલો.

* એની સમજ બાબે જુઓ એજ પરગરદના ૮૧ મા ફકરામાં આપેલો ખોલાસો તથા તેની નોટ.

† ઈચ્છાને શેટલી, મિઠાં પકવાન ઇલાદિ બનાવવાના તંદુર-તંતુરમાંથી.

‡ ઈચ્છાને કોઈ બી કામને સાઈ ચુદુલ સલગાવી હોએ જેમકે બબરચીએ રાંધવાનેસાઈ, અથવા

• કોઈ બિજ ચીજ બનાવવા મ્હોટી ચેહે સલગાવી હોએ.

§ કપડાં તીખારનાર અથવા ધોભીની ભઠ્ઠીમાંથી (હારલે); molten earthen (રખીગલ).

॥ ભરવાડના આતશ વિશે ઈશારો કીધોછે. ભરવાડો પોતાના ગાએઢોરને ચરવા લઈ ગયા હોએ, અને લાંઘાં પોતાના કામ સાઈ આતશ સલગાવ્યો હોએ, અને પછી તે આતશને રખડતો નાખ્યો હોએ, તે આતશ બાબે હઈ ઈશારો કીધોછે.

૬૫. અએ દાદાર ! જે (કાઈ શખ્સ) લશ્કરગાહમાંથી* આતશને તેની લા-
એક જગાએ લઈ જાયેછે, (તે શખ્સના) શરીરનું તથા બુદ્ધિનું (એક બિજથી)
છુટું પડ્યા પછી (ધ્યાને તેના ગુજરવા પછી), તે માણસને માટે (પેલી જહાં-
નમાં) કેટલો અલો હોએ ? ત્યારે હોરમજ્દે કહ્યું કે આએ હાડમંદ દુનિયામાં
૨૦ અલતાં લાકડાંને તેની લાએક જગાએ લઈ જાયે તેટલો.

૬૬. અએ દાદાર ! જે (કાઈ શખ્સ) સઉથી નજદીકથી† (ધ્યાને પડોસીના
ઘેરમાંથી) આતશને તેની લાએક જગાએ લઈ જાયેછે, (તે શખ્સના) શરીરનું તથા
બુદ્ધિનું (એક બિજથી) છુટું પડ્યા પછી (ધ્યાને તેના ગુજરવા પછી), તે મા-
ણસને માટે (પેલી જહાંનમાં) કેટલો અલો હોએ ? ત્યારે હોરમજ્દે કહ્યું કે આએ
હાડમંદ દુનિયામાં ૧૦ અલતાં લાકડાંને તેની લાએક જગાએ લઈ જાયે તેટલો.‡

૬૭. હાડમંદ મુલુકાના અએ અશો પેદા કરનાર અશો હોરમજ્દ ! જે માણસો
જંગલોની દૂર જગામાં નસાની નજદીક ઉભેલા હોએ (ધ્યાને નસાને અડકેલા
હોએ) તેઓ શું પાક થઈ શકે ?

* શેકારીઓની છાવણીમાંથી (દારમેસ્તે); શેકારીઓની છાવણીમાંથી અથવા ઘોડાઓના થાન
અથવા પાયગામાંથી (દારલે).

† ઘેરમાંથી (સ્પીગલ); પોતાના ચુલા-સગડીમાંથી (દારમેસ્તે); ચુલા-સગડીમાંથી (દારલે).

‡ લાલમાં આતશખેહરાંમ નવા પરથવાની ક્રિયામાં ૧૬ જતના આતશો લેછે, તથા તે આતશોને
કેટલીએક તરતીબથી લઈને તેઓને પાક કરવા માટે, તે દરેક જતના આતશની ઉપર કેટલીએક ઈ-
જ્જસ્નેઓ તથા વંદીદાદ તથા બિજી ક્રિયાઓ કરેછે. સાર પછી ઈઆને તે દરેક જતના આતશ ઉ-
પર ચોકસ ક્રિયાઓ કાઢા પછી, તે અધા આતશોને એક મ્હોટાં આદરગાંનિયામાં સાથે એકઠા કરીને,
પછી તેની ઉપર વળી બિજી કેટલીએક ઈજ્જસ્ને તથા વંદીદાદની ક્રિયા કરેછે, સારપછી એક જશન
કરીને તે આતશખેહરાંમ સાહેબને તખ્તનશીન કરેછે.

આતશખેહરાંમ નવા પરથવાની ક્રિયામાં ૧૬ જતના જે આતશ લેછે તે નીચે મુજબ જાણવા:—

૧. નસાનો અથવા મુરદાનો આતશ; ૨. રંગરેજનો આતશ ઈઆને રંગારી કપડાંઓને રંગેછે
તેની દેગ નીચેનો આતશ; ૩. હમાંખાનાનો આતશ; ૪. કુંભારનો આતશ ઈઆને મોટાડીના વા-
સણા બનાવનારની ભટ્ટીનો આતશ; ૫. પંજાબી ઈઆને ઇટરડી બનાવનારની ભટ્ટીનો આતશ; ૬.
ખોદાને યાદ કરનાર ફકીરની ધુંઈ તથા કંસારોનો આતશ; ૭. કીમીઆગર તથા સોનીનો આતશ;
૮. ટંકસાલ ઈઆને જ્યાંહાં સોના, રૂપાં, ત્રાંબા ઈલાદિના સિક્કા પડતા હોએ તે ભટ્ટીનો આતશ;
૯. લોહારની ભટ્ટીનો આતશ; ૧૦. હથિયારો બનાવનારાઓનાં કારખાનાંનો આતશ; ૧૧. ભટ્ટિયા-
રાને લાંહાંનો આતશ; ૧૨. કલાલખાનાનો તથા ખુતપરસ્તનો આતશ, ઈઆને મોવડાં ગાળીને દાદ
બનાવનારની ભટ્ટીનો તથા દેહેરાંને પુજનારાનો આતશ; ૧૩. પાદશાહ અને લશ્કરી સરદારો તથા
લશ્કરના સ્વારોનો અને રાહદારીઓનો આતશ, ઈઆને જે ટેકાણે લશ્કર છાંવણી કરીને પડેલું હોએ
તથા મુસાફરો ખાણું પકાવતા હોએ તેઓનો આતશ; ૧૪. ભરવાડ તથા ગોવાલીઆ જેઓ જંગ-
લોમાં ગાએ દોર ચરાવેછે તેઓનો આતશ; ૧૫. વીજલીઓ આતશ; ૧૬. માજ્દયસ્નના ઘેરનો
આતશ ઈઆને દસ્તુર, મોખેદ તથા ખેહદીનના ઘેરનો આતશ.

૯૮. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે, અચ્ચે અશો જરતોશ્ત ! તેઓ પાક થઈ શકે. શી રીતે ? આચ્ચે રીતે (ઈચ્છાને નીચે જણાવ્યા મુજબ) :—

અગરજો તે નસો કાલયુદ ખાનારા કુતરા અથવા કાલયુદ ખાનારા પક્ષિઓથી કરડાએલો હોએતો, (તે નસાને અડકેલા માણસે) પોતાના બદનને બદ્ધના નીરંગે કરીને પાક કરવું જોઈએ. (ત્યારપછી) દર વખતે હંચે વેરથી માથાં ઉપર પાણી નામીને ૩૦ વખત (પોતાના બદનને) ઘોએ, ૩૦ વખત (પોતાના બદનને) (હાત વડે) ચોળે; (એ પ્રમાણે કીધાથી તે માણસ પાક થઈ શકે).

ખોલાસો :—(એ ક્રકરાની મતલબ એકે જંગલમાં જો કોઈ શખ્સ ગીધ ઈત્યાદિ પક્ષિઓથી ખવાએલા નસાને અડકેતો, તે શખ્સે પેહેલ વેહેલાં પોતાના તમામ બદન ઉપર નીરંગ ચોપડવો જોઈએ; ત્યારપછી ૩૦ વખત હંચેવેરથી પાણી નામીને તમામ બદનને સારી પેઠે ચોળવું જોઈએ, કે જથી કરીને કાંઈમી રીમની તેના આંગ ઉપર રેહી નહી જાએ.)

૯૯. પણ અગરજો તે નસો કાલયુદ ખાનારા કુતરા અથવા કાલયુદ ખાનારા પક્ષિઓથી નહી કરડાએલો હોએતો, (તે નસાને અડકેલા માણસે) પોતાના બદનને બદ્ધના નીરંગે કરીને પાક કરવું જોઈએ; (ત્યારપછી) ૧૫ વખત પાણી નામીને (પોતાના બદનને) ઘોએ, (તથા) ૧૫ વખત (પોતાના બદનને) (હાત વડે) ચોળે.

ખોલાસો :—(પછી બિનું શું કરવું તે વિશે ૧૦૦—૧૦૩ ક્રકરામાં જણાવેછે.)
૧૦૦. (તે નસાને અડકેલો શખ્સ) ત્યાંહાંથી (ત્યારપછી) પેહેલો દ્રસંગ આગળ ચાલે (ઈચ્છાને એક દ્રસંગ જટલું આગળ ચાલે); (અને) (આચ્ચે) હાડમંદ દુનિયાંનો જો કોઈ શખ્સ તે (નસાને અડકેલા) ને (રસ્તામાં) મલેતો, (તે શખ્સ) તેને મ્હોટે સોઢે કેહે કે, “ મનમાં, વચનમાં (તથા) કામમાં ચાહયા.વગર* મુવેલાંના તનને હું અડકેલો છેહું, (અને) મારી ઈચ્છા પવિત્ર થવાની છે. ”

(હવે) પેહેલા દ્રસંગ સુધી ચાલીને ગયા પછી, (રસ્તામાં મળેલો શખ્સ) જો તે (નસાને અડકેલા શખ્સ) ને પવિત્ર નહી કરેતો, તેના (યુનાહ ભરેલાં) કામનો ત્રીજો હિસ્સો માફ થાએછે.†

૧૦૧. (તે નસાને અડકેલો શખ્સ) ત્યાંહાંથી (ઈચ્છાને ઉપર ૧૦૦ મા ક્રક-

* ઈચ્છાને જાણી જોઈને નહી, પણ તદન અનજાણપણેથી.

† અથવા તે (યુનાહભરેલાં) કામનો ત્રીજો હિસ્સો (રીમની નહી ઉતારનાર શખ્સ) પોતે લેછે, ઈચ્છાને પેલો રસ્તામાં મળેલો રીમની નહી ઉતારનાર શખ્સ અગરજો તે રીમન થએલા માણસની રીમની નહી ઉતારેતો, તેના યુનાહનો એક ત્રીયાંશ સાંભા શખ્સને લાગુ પડેછે. એજ પ્રમાણે ૧૦૧—૧૦૨ મા ક્રકરામાં બી સમજવું.

રામાં જણાવ્યા પ્રમાણે પેહેલો ફરસંગ ચાલ્યા પછી), (એક) બિજે ફરસંગ આગળ ચાલે; (અને) (આગે) હાડમંદ દુનિયાનો જે કોઈ શખ્સ તે (નસાને અડકેલા) ને (રસ્તામાં) મલેતો, (તે નસાને અડકેલો શખ્સ) તેને મ્હોટે સાદે કહે કે, “મનમાં, વચનમાં (તથા) કામમાં ચાહાયા વગર મુવેલાંના તનને હું અડકેલો છેહું, (અને) મારી ઈચ્છા પવિત્ર થવાની છે.”

(હવે) બિજા ફરસંગ સુધી ચાલીને ગયા પછી (બી), (રસ્તામાં મળેલો શખ્સ) જે તે (નસાને અડકેલા શખ્સ) ને પવિત્ર નહી કરેતો, તેના (ચુનાહ ભરેલાં) કામનો અરધો ભાગ માફ થાયેછે.

૧૦૨. (તે નસાને અડકેલો શખ્સ) ત્યાંહાંથી (ઈચ્છાને ઉપર ૧૦૧ મા ફરસામાં જણાવ્યા પ્રમાણે બિજે ફરસંગ ચાલ્યા પછી), ત્રીજે ફરસંગ આગળ ચાલે; (અને) (આગે) હાડમંદ દુનિયાનો જે કોઈ શખ્સ તે (નસાને અડકેલા) ને (રસ્તામાં) મલેતો, (તે નસાને અડકેલો શખ્સ) તેને મ્હોટે સાદે કહે કે, “મનમાં, વચનમાં (તથા) કામમાં ચાહાયા વગર મુવેલાંના તનને હું અડકેલો છેહું, (અને) મારી ઈચ્છા પવિત્ર થવાની છે.”

(હવે) ત્રીજા ફરસંગ સુધી ચાલીને ગયા પછી (બી), (રસ્તામાં મળેલો શખ્સ) જે તે નસાને અડકેલા શખ્સને પવિત્ર નહી કરેતો (ઈચ્છાને તેની રીમની નહી ઉતારેતો), તેના (ચુનાહ ભરેલાં) કામનો (બાકીનો) તમામ (ભાગ) માફ થાયેછે.

૧૦૩. (ત્યારપછી) ત્યાંહાંથી (તે નસાને અડકેલો શખ્સ) આગળ ચાલે, અને સહથી નજદીકના ઘેર, મોહોદલા, કસબા (અથવા) ગામ આગળ (આવીને) ત્યાંહાં મ્હોટે સાદે ખુમ પાડીને કહે કે, “મનમાં, વચનમાં (તથા) કામમાં ચાહાયા વગર મુવેલાંના તનને હું અડકેલો છેહું, (અને) મારી ઈચ્છા પવિત્ર થવાની છે.”

(ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે કેલ્યાથી) જે (માજદયસ્તો) તેને પવિત્ર નહી કરેતો, તે શખ્સે પોતાના (રીમન થયેલાં) તનને બલદના નીરંગે કરીને તથા પાણીએ કરીને પાક કરવું જોઈએ; એ પ્રમાણે (માજદયસ્તો) પાક થાયે.

ખોલાસો:—(૯૯—૧૦૩:—એ ફરસાઓની મતલબ એકે વસ્તીથી દૂર જંગલમાં જે કોઈ શખ્સ ગીધ ઈત્યાદિ પક્ષિઓથી નહી ચુંથાયેલા નસાને અડકેતો, તે શખ્સે પેહેલ વેહેલાં પોતાના તમામ બદન ઉપર નીરંગ ચોપડવો જોઈએ, અને પછી ૧૫ વખત પાણી નામીને તથા સારીપેઠે ચોળીને પોતાનું આંગ સાફ કરવું જોઈએ, ઈચ્છાને તુરત વેળા થોડીધણી રીમની ઉતારવાને માટે એ પ્રમાણે કરવું. એટલું કીધાથી તેની બધી રીમની કાંઈ નિકળી નહી ગઈ. પણ બિજું વધારે કરવાને ફર-

માવેછે તે એક, તે શખ્સે એક ફરસંગ ચાલીને રસ્તામાં જો કાઈ માણસ મળેતો તેને રીમની ઉતારવાને કહે; પણ જો તે સાંભો ધણી નહી નહવારેતો, તેના ગુનાહનો ત્રીજો હિસ્સો માફ થાયછે. ત્યારપછી તે શખ્સ એક બિજો ફરસંગ આગળ ચાલે, અને રસ્તામાં જો કાઈ માણસ મળેતો તેને રીમની ઉતારવાને કહે; પણ જો તે સાંભો ધણી નહી નહવારેતો, તેના બાકી રહેલા ગુનાહનો અરધો હિસ્સો માફ થાયછે. ત્યારપછી તે શખ્સ ત્રીજો ફરસંગ આગળ ચાલે, અને રસ્તામાં જો કાઈ માણસ મળેતો તેને રીમની ઉતારવાને કહે; પણ જો તે સાંભો ધણી નહી નહવારેતો તેનો બાકી રહેલો તમામ ગુનાહ માફ થાયછે; જમક પેલા રીમન થયેલા માણસના આખા ગુનાહને માટે ૧ લખ્યેતો: $૧ - \frac{1}{3} = \frac{2}{3}$; $\frac{2}{3} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{3}$; $\frac{1}{3} - \frac{1}{3} = 0$. ત્યારપછી તે શખ્સ સઉથી નજદીકના ઘેર આગળ જઈને કાઢને નહવારવાને માટે કહે; જો તે બી નહી નહવારેતો, તે શખ્સ નાચારીથી પોતાને હાતે નીરંગ ચોપડીને પાણીથી નાહેતો તે પાક થયેલો ગણાયે. એ ઉપરથી આપણને એક ઉમદા નસીહત મળેછે, તે એક આપરે આપણી ફરજ બજાવવામાં બનતી કાશેશ કરવી, પછી તે બની શકે કે નહી. પેલા રીમન થયેલા શખ્સે પોતાની રીમની ઉતારવાને માટે દરેક ફરસંગ ચાલતાં રસ્તામાં માણસોને કહ્યું, પણ સાંભા ધણીએ તેની રીમની નહી ઉતારવાથી, દર ફરસંગે તેના ગુનાહનો ત્રીજો હિસ્સો માફ થતો ગયો.)

૧૦૪. અએ દાદાર ! જો (તે રીમન થયેલા શખ્સને) તે રસ્તાના દરમીયાનમાં પાણી નડેતો (તે) પાણી (તેને માટે) શિક્ષા લાવેછે. તેને માટે શું શિક્ષા છે ?

ખોલાસો:—(એની મતલબ એકે નસાને અડકીને રીમન થયેલો શખ્સ રસ્તામાં ચાલતાં પાણીના ઝરાને અડકેતો, તેથી તે શખ્સ નીચે ૧૦૫ મા ફકરામાં જણાવેલી શિક્ષાને લાએક થાયછે. રીમન થયેલા શખ્સે જ્યાંહાંસુધી પોતાના બદન ઉપરની રીમની ઉતારી નહી હોએ, ત્યાંહાંસુધી રસ્તામાં ચાલતાં પાણીને અડકીને તે પાણીને રીમન નહી કરવું, સખખકે પાણીને અડક્યાથી તે વાપરવાને માટે નાલાએક થાયછે. પોતાનું આંગ સાફ કરવાને જટલાં પાણીની અગત હોએ, તેટલું પાણી બિજા શખ્સ પાસે માંગીને વાપરવું, તેની કાંઈ અડચણ નહી.)

૧૦૫. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે (તે શખ્સે) ઘોડાના આયુકથી હાંકી કાઢાડવામાંના ૪૦૦ (નુકસાનકારક બનવરોને) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ, (તથા) સચ્ચાપો-ચંરન નામના કોરડાથી ૪૦૦ (નુકસાનકારક બનવરોને) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ.*

૧૦૬. અએ દાદાર ! જો (તે રીમન થયેલા શખ્સને) તે રસ્તાના દરમીયાનમાં ચોરવર નડેતો આતશ (તેને માટે) શિક્ષા લાવેછે. તેને માટે શું શિક્ષા છે ?

* એની સમજ બાબે જુઓ ત્રીજી પરગરદના ૩૬ મા ફકરાના તરજુમાની નીચે આપેલો ખોલાસો.

ખોલાસો:—(નસાને અડકીને રીમન થએલો શખ્સ રસ્તામાં ચાલતાં ગ્રાડ પાનને અડકે તો, તે નીચે ૧૦૭ મા ફકરાની શરૂઆતમાં જણાવેલી શિક્ષાને લા-
એક થાયછે, અને તે શિક્ષા આતશ તેની ઉપર લાવેછે; તે એવી રીતે કે, તે ગ્રાડ
જને તે રીમન થએલો શખ્સ અડક્યો હોય, તેના લાકડાં જે કાઈ ખિજે શખ્સ
લાવીને આતશ ઉપર ખાલે તો, તે અડકનારને તેની શિક્ષા થાયછે.)

૧૦૭. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે (તે શખ્સે) ઘોડાના ચાત્રકથી હાંકી કાઢાડવામાં-
ના ૪૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ, (તથા) સ્ત્રીઓ-
ચરન નામના કારકારથી ૪૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ).

અશો (માણસ) ને માટે તોજશ કરવા સાડું આએ તેની શિક્ષા છે, (તથા) આએ
તેની પ્રાયશ્ચિત છે. તોજશ નહી કરનારને માટે (એ શિક્ષા) નથી, (કારણ કે)
(તે શખ્સ તો) ખરેખર દરજના મુકામમાં જવાનો છે.

ખોલાસો:—(એની મતલબ એકે ઉપર ૧૦૫ મા તથા ૧૦૭ મા ફકરાઓમાં
જ શિક્ષા કેહી તે, જ માણસ પોતાના ગુનાહને માટે તોજશ કરે તેને માટે છે; એ
શિક્ષા ખમ્યા પછી તે શખ્સનો ગુનાહ માફ થાયછે, તેને કપાલે ચાંટી રહેતો નથી.
પણ જ શખ્સ ગુનાહ કીધા પછી તેને માટે પસ્તાવો નહી કરે તેને માટે એ શિક્ષા
નથી; તેવા શખ્સો તો મુવા પછી દેવદરજના મુકામને લાએક થશે.)

પરગરદ ૯ મી.

૧. જરતોશ્તે હોરમજદને પુછ્યું કે, હાડમંદ મુલકોના અએ ઘણાજ વૃદ્ધિ કર-
નાર મીનો, અશો પેદા કરનાર હોરમજદ ! અહિંયાં (આએ) હાડમંદ દુનિયામાં
જ માણસો પોતાના રીમન થએલાં (તથા) મુવેલાંને અડકેલાં તનને પાક કરવા
માગે તેઓએ શું તદખીર કરવી (અથવા કાણુને શોધી કાઢાડવો જોઈએ*) ?

૨. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે, અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! એક અશો નરને
(માજદયસ્તો શોધે). જ (અશો મરદ) સાચા વચન ખોલનારો, માંત્ર જાણનારો
તથા રાસ્તે હોએ; (તથા) જ (મરદ) યોજદાથ્રેગર પાસેથી માજદયસ્તી દીનની
પવિત્રાધને લગતું કામ ઘણી સારી રીતે શિખેલો હોએ.

ખોલાસો:—(મુવેલાંને અડકેલા માણસની રીમની ઉતારીને પાક કરવા સાડું
માજદયસ્તોએ ઉપર જણાવેલી સિદ્ધતવાળો એક અશો માણસ શોધવો જોઈએ.)

* આએ પરગરદની શરૂઆતથી તે ૩૬ મા ફકરા સુધી બરસ્તૂમને લગતી ખીના આવેલી છે.

ખોલાસો:—(તે ચોજદાથ્રેગરે મુવેલાંને અડકેલા માણસની રીમની ઉતારવા માટે ૧૧ મા ફકરાસુધી ફરમાવ્યા મુજબનું એક પરશ્નૂમગાહ તૈયાર કરવું.)

(ઉપર જણાવેલી સિક્તવાળો) શખ્સ આએ પોહોળી જમીન ઉપર દરેક પા-
જુથી ૬ વામ જેટલી લાંબી (જગામાંથી) ચોરવરોને કાપી નાખે.

૩. જે (પરશ્નૂમ આપવાની જગા) આએ જમીન (ઉપર) ની સહથી પાંણી વગર-
ની, તથા તદન ચોરવર વગરની, તથા ઘણીજ પાક, તથા ઘણીજ સુકી- (હોએ);
કે જ્યાંહાં પશુઓ તથા ઘેરો ઘણાંજ થોડાં તે રસ્તે આવજાવ કરે; તથા હોરમજ-
દનો આતશ તથા અશોધથી પાંથરેલી (અથવા ખાંધેલી ?) પરસમ તથા અશો મ-
રદ (તે જગાએ ઘણીજ થોડો આવજાવ કરે.)

૪. આએ દાદાર ! આતશથી કેટલી દૂર, પાણીથી કેટલી દૂર, પાંથરેલી (અથવા
ખાંધેલી ?) પરસમથી કેટલી દૂર, (તથા) અશો મરદથી કેટલી દૂર (તે પરશ્નૂમ
આપવાની જગા હોવી જોઈએ) ?

૫. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે ૩૦ કદમ આતશથી, ૩૦ કદમ પાણીથી, ૩૦ ક-
દમ પાંથરેલી (અથવા ખાંધેલી ?) પરસમથી, (અને) ૩ કદમ અશો મરદથી
દૂર (તે પરશ્નૂમ આપવાની જગા હોવી જોઈએ).

૬. ઉનાળાના આવવાથી (ઇચ્છાને ઉનાળાની શરૂઆતથી) (ઉપર ૩-૫ મા
ફકરાઓમાં જણાવેલી સિક્તવાળી જગામાં) પેહેલો ખાટો બે આંગલ હંટો તુંને
ખોદવો જોઈએ; (તથા) જમિસ્તાનના પરફના આવવાથી (ઇચ્છાને શિયાળાની
શરૂઆતથી) ચાર આંગલ (હંટો ખાટો તુંને ખોદવો જોઈએ).

ખોલાસો:—(જે ઉનાળાની મોસમ હોએતો તે ખાટો બે આંગલ હંટો ખો-
દવો, અને જે શિયાળાના પરફની મોસમ હોએતો ચાર આંગલ હંટો ખોદવો.)

૭. ઉનાળાની શરૂઆતથી બિજે ખાટો બે આંગલ હંટો તુંને ખોદવો જોઈએ;
(તથા) જમિસ્તાનના પરફની શરૂઆતથી ચાર આંગલ (હંટો ખાટો તુંને ખોદવો
જોઈએ). ઉનાળાની શરૂઆતથી ત્રીજે ખાટો બે આંગલ હંટો તુંને ખોદવો જોઈએ;
(તથા) જમિસ્તાનના પરફની શરૂઆતથી ચાર આંગલ હંટો ખાટો તુંને ખોદવો
જોઈએ). ઉનાળાની શરૂઆતથી ત્રીજે ખાટો બે આંગલ હંટો તુંને ખોદવો જો-
ઈએ; (તથા) જમિસ્તાનના પરફની શરૂઆતથી ચાર આંગલ (હંટો ખાટો તુંને
ખોદવો જોઈએ). ઉનાળાની શરૂઆતથી ચોથો ખાટો બે આંગલ હંટો તુંને ખો-
દવો જોઈએ; (તથા) જમિસ્તાનના પરફની શરૂઆતથી ચાર આંગલ (હંટો ખાટો
તુંને ખોદવો જોઈએ). ઉનાળાની શરૂઆતથી પાંચમો ખાટો બે આંગલ હંટો તુંને

ખોદવો જોઈએ; (તથા) જમ્મેસ્તાનના ખરફની શરૂઆતથી ચાર આંગલ (હંડો ખાડો તુંને ખોદવો જોઈએ). ઉનાળાની શરૂઆતથી છઠ્ઠો ખાડો બે આંગલ હંડો તુંને ખોદવો જોઈએ; (અને) જમ્મેસ્તાનના ખરફની શરૂઆતથી ચાર આંગલ (હંડો ખાડો તુંને ખોદવો જોઈએ.)

૮. (તે છ ખાડા) એક બિજથી કેટલા (દૂર હોવા જોઈએ) ?

જવાબ:—એક કદમ જેટલા. એક કદમ તે કેટલું ?

જવાબ:—ત્રણ પગલાં (અથવા ત્રણ પગના તલિયાની લંબાઈ) જેટલું.

૯. (ત્યાર પછી) ઉનાળાના આવવાથી (ઈચ્છાને ઉનાળાની શરૂઆતથી) બે આંગલ હંડા (તથા) જમ્મેસ્તાનના ખરફના આવવાથી (ઈચ્છાને શિયાળાની શરૂઆતથી) ચાર આંગલ હંડા બિજ ત્રણ ખાડા તુંને ખોદવા જોઈએ.*

એ (ત્રણ ખાડા) પેહેલા (છ ખાડા) થી કેટલા (દૂર હોવા જોઈએ) ?

જવાબ:—ત્રણ કદમ જેટલા. ત્રણ કદમ તે કેટલું ?

જવાબ:—(ત્રણ) કદમ એકબિજ સાથે જોડીને લંબાઈમાં મુકાએ તેટલું.

(ત્રણ) કદમ એકબિજ સાથે જોડીને લંબાઈમાં મુકાએ તે કેટલું ?

જવાબ:—નવ પગલાં (અથવા નવ પગના તળિયાની લંબાઈ) જેટલું.

૧૦. (ત્યાર પછી) તીક્ષ્ણ ધાતુએ કરીને (ઈચ્છાને ધાતુના તીક્ષ્ણ હથિયારે કરીને) તુંને એક કશ ખેંચવો જોઈએ. (તે કશ) ખાડાઓથી કેટલો દૂર ?

જવાબ:—ત્રણ કદમ જેટલો. ત્રણ કદમ તે કેટલું ?

જવાબ:—(ત્રણ) કદમ એકબિજ સાથે જોડીને લંબાઈમાં મુકાએ તેટલું.

(ત્રણ) કદમ એકબિજ સાથે જોડીને લંબાઈમાં મુકાએ તે કેટલું ?

જવાબ:—નવ પગલાં (અથવા નવ પગના તળિયાની લંબાઈ) જેટલું.

૧૧. ત્યાર પછી (નીચે જણાવ્યા પ્રમાણે) બાર કશ તુંને ખેંચવા જોઈએ.

(પેહેલા) ત્રણ ખાડાની આસપાસ ત્રણ કશ તુંને ખેંચવા જોઈએ; (ત્યાર પછી)

(પેહેલા) છ ખાડાની આસપાસ ત્રણ કશ તુંને ખેંચવા જોઈએ; (ત્યાર પછી) નવ ખાડાની આસપાસ ત્રણ કશ તુંને ખેંચવા જોઈએ. (છ) ખાડાની બાહાર ત્રણ ખાડાની આસપાસ (બિજ) ત્રણ કશ તુંને ખેંચવા જોઈએ.†

* અથા મરીને ૯ ખાડા થયા; એક ખાડો ખોદવાને ૬ મા ફરસામાં કહ્યું. પાંચ ખાડા ૭ મા ફરસામાં. તથા ત્રણ ખાડા ખોદવાને ૯ મા ફરસામાં કહ્યું. હાલમાં ખરસ્તુમ લેવાની જગામાં ત્રણ તથા પાંચ પથરા મુકે છે જેને “પાહાડીઆ” કરીને કહે છે.

† આથી ઉપ નવ-પથેમ્ અસાનો આઈતિ મધ આઈતિ-અરોઈશ-એ વાક્યમાંનો દરેક બોલ સમજ પડે છે, પણ આખો અર્થ સત્તસલાખંદ થઈ શકતો નથી તેથી મુકી દેવો પડ્યો છે.

(ત્યાર પછી) (ઉપર જણાવેલા ૧૨ કથની અંદર) “સદ્” અથવા “દાદર” અથવા “જેમ-વરેત”* અથવા કોઈપણ જાતની કડણ મટોડી (અથવા રેતી) (તુંને) લઈ જવી જોઈએ).†

૧૨. ત્યાર પછી તે મુવેલાંને અડકેલા શખ્સે તે ખાડાઓની નજદીક જવું જોઈએ. અથવા જરતોશ્ત ! તુંને કથની ખાહાર ઉભું રહેવું જોઈએ, (તથા) આજે (નીચે જણાવેલા) વચન તુંને ભણવા જોઈએ:—“નેમસ્યા યા આર્મધતિશ્ ધજ્જ્યા”‡

(ત્યાર પછી) તે મુવેલાંને અડકેલાં માણસે (ખી) નેમસ્યા યા આર્મધતિશ્ ધજ્જ્યા કરીને ભણવું જોઈએ.

૧૩. (ઉપર જણાવેલાં) પદોમાંના દરેક પદે (ધ્યાને દરેક પદ ભણે ત્યારે) તે દૃઢ નાકોતીવાળો થાએછે. (એ અવસ્થાના પદ) દુષ્ટ હારેમનને મારવાને માટે, (તથા) ભયંકર હથિયારવાળા એકમ દેવને મારવાને માટે, (તથા) માજનંદરાનના દેવોને મારવાને માટે, (તથા) તમામ દેવોને મારવાને માટે (છે).

ખોલાસો:—(ઉપલાં અવસ્થાના પદો ભણ્યાથી હારેમન તથા તમામ દેવ દૃઢ શક્તિ વગરના થાએછે.)

૧૪. ત્યારપછી ગોમેજને લોહોડાંના અથવા તો સીસાંના (ચમચામાં) નામવો જોઈએ. અગરજો સીસાંના (ચમચામાં) (તે નીરંગ) રેડવો હોય તો, અથવા જરતોશ્ત ! નવ ગાંડવાળી લાકડી તુંને લેવી જોઈએ; (પછી) તે સીસાંના (ચમચા) ને તે (નવ ગાંડવાળી) લાકડીના આગળા ભાગ સાથે તુંને બાંધવી જોઈએ.

ખોલાસો:—(એની મતલબ એક મુવેલાંને અડકીને રીમન થએલા શખ્સને હથેથી નીરંગ નામવો માટે, એક સીસાંના ચમચો લઈને તેને એક નવ ગાંડવાળી લાકડી જેને “નવં ગરેહ” કરીને કેહેછે તેને છેડેથી બાંધવો જોઈએ.)

૧૫. પેહેલ વેહેલાં (તે માજદયસ્તોએ) તે (રીમન થએલા માણસ) ના બેડુ હાત ધોવરાવવા જોઈએ; અગરજો તેનાં બેડુ હાત નહીં ધોવાએલા (હોયે) તો, (તે રીમન નાહાનાર શખ્સ) પોતાના તમામ તનને અપવિત્ર કરેછે. જ્યારે તેના બેડુ હાત ત્રણ વખત ધોવાયે, ત્યારે (તે) બેડુ હાત ધોવાએલા થયા પછી, પેહેલાં

* એ જુદી જુદી જાતની મટોડી અથવા રેતીના નામ છે.

+ એની મતલબ એવી દોસે છે કે તે અસ્તુમ લેવાની જગ્યામાં એ વાઙ્મમાં જણાવેલી કોઈપણ જાતની રેતી પાંથરવી, જેમ હાલમાં કોકરા તથા સુકી રેતી પાંથરેછે તેમ.

‡ અસલ એ પદ ઈજસ્તેના ૪૯ મા હાતા ૧૦ મા ક્રકરામાં આવેછે. હાલમાં શર્યાતથી તે નેમસ્યા યા આર્મધતિશ્ ધજ્જ્યા સુધી સરોશ બાજુ ભણવામાં આવેછે.

તેનાં માથાંના ઉપરના ભાગ ઉપર* તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ.† ત્યારે તે દરજ નસુશ તે માણસના બેડુ ભવાંની વચ્ચેના ભાગ તરફ દોડી જાયેછે.

૧૬. તે માણસના બેડુ ભવાંની વચ્ચેના ભાગ તરફ તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ (તેના) માથાંની પછવાડે દોડી જાયેછે. તેના માથાંની પછવાડે તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ (તેના) ગાલની તરફ‡ દોડી જાયેછે. તેના ગાલ તરફ‡ તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ (તેના) જમણા કાંત તરફ દોડી જાયેછે.

૧૭. તેના જમણા કાંત તરફ તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ (તેના) ડાબા કાંત તરફ દોડી જાયેછે. તેના ડાબા કાંત તરફ તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ (તેની) જમણી ખાંધ તરફ દોડી જાયેછે. તેની જમણી ખાંધ તરફ તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ (તેની) ડાબી ખાંધ તરફ દોડી જાયેછે. તેની ડાબી ખાંધ તરફ તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ (તેની) જમણી બગલ તરફ દોડી જાયેછે.

૧૮. તેની જમણી બગલ તરફ તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ (તેની) ડાબી બગલ તરફ દોડી જાયેછે. તેની ડાબી બગલ તરફ તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ (તેની) ઉપરની છાતી તરફ દોડી જાયેછે. તેની ઉપરની છાતી તરફ તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ (તેની) પીઠ (અથવા ખરડા) તરફ દોડી જાયેછે.

૧૯. તેની પીઠ તરફ તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ (તેના) જમણા થાન આગળ દોડી જાયેછે. તેના જમણા થાન તરફ તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ (તેના) ડાબા થાન તરફ દોડી જાયેછે. તેના ડાબા થાન તરફ તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ (તેની) જમણી પાંસળી તરફ દોડી જાયેછે.

* રીમન નાહાવાની ક્રિયાને આપણા લોકો “બરસ્તૂમ” કરીને કહેછે, તેનું કારણ એકે રીમન ઉતારતી વખતે બેડુ હાત ધોધા પછી, પેહેલવેહેલાં તે રીમન ચઢેલા માણસના માથાંના સડથી ઉપરના ભાગ ઉપર (બરેશનૂમ હે વધધનેમ) આપણું પાણી રેડેછે. તે ઉપરથી રીમન ઉતારવાની આખી ક્રિયાનું નામ “બરસ્તૂમ” પડયુંછે. “બરસ્તૂમ” નો અર્થ કાંઈ “રીમન ઉતારવાની ક્રિયા” થતો નથી. એ બોલ અસલ જંદ બરેશનૂમ છે, અને બરેશનૂમ એ બરેશનૂ બોલની બિછ એકવચનછે; બરેશનૂનો અર્થ “શીખર મથાણું, ઉંચાઈ” એવો થાયેછે. એ પ્રમાણે આપણુ વારંવાર એ ઇજ્જતના હાને માટે બોલીએ છિય:—જમકે “હાવનીમ” નો હા. હવે “હાવનીમ” એ કાંઈ હાને માટે આપેલું નામ નથી, પણ ઇજ્જતના ૯ મા હાનો પેહેલો બોલ હાવનીમ છે તે ઉપરથી નામ પડયું.

† એની સમજ બાબે જુઓ ૮ મી પરગરદના ૪૦ મા ફકરાના તરજુમા નીચે આપેલો બોલાસો.

‡ જડખાં આગળ (હારલે તથા દારમેસ્તેતે); હડપચી, યુધડી (સ્પીગલ).

૨૦. તેની જમણી પાંસળી તરફ તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ (તેની) ડાબી પાંસળી તરફ દોડી જાય છે. તેની ડાબી પાંસળી તરફ તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ (તેના) જમણા થાપા તરફ દોડી જાય છે. તેના જમણા થાપા તરફ તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ (તેના) ડાબા થાપા તરફ દોડી જાય છે.

૨૧. તેના ડાબા થાપા તરફ તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ (તેની) પીડુ આગળ દોડી જાય છે. તેની પીડુ આગળ તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ.

અગરજે (રીમન નાહાનાર) મરદ હોયે તો, પેહેલાં તેની પછવાડે (ઘચિાને પીડુની નીચેના પછવાડેના ભાગમાં) તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ, (અને) ત્યાર પછી આગળ (ઘચિાને પીડુની નીચેના આગળા ભાગમાં). અગરજે (રીમન નાહાનાર) બાઈડી હોયેતો, પેહેલાં તેણીની આગળ (ઘચિાને પીડુની નીચેના તેણીના આગળા ભાગમાં) તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. (અને) ત્યારપછી પછવાડે (ઘચિાને પીડુની નીચેના તેણીના પાછલા ભાગમાં) (તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ).*

ત્યારે તે દરજ નસુશ તેની જમણી જંગ આગળ દોડી જાય છે.

૨૨. તેની જમણી જંગ તરફ તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ (તેની) ડાબી જંગ તરફ દોડી જાય છે. તેની ડાબી જંગ તરફ તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ (તેના) જમણા ગૂંટણ આગળ દોડી જાય છે. તેના જમણા ગૂંટણ આગળ તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ (તેના) ડાબા ગૂંટણ આગળ દોડી જાય છે.

૨૩. તેના ડાબા ગૂંટણ આગળ તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ (તેના) જમણા પગના ટેટાં આગળ દોડી જાય છે. તેના જમણા પગના ટેટાં આગળ તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ (તેના) ડાબા પગના ટેટાં આગળ દોડી જાય છે. તેના ડાબા પગના ટેટાં આગળ તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ (તેના) જમણા પગના નળા આગળ દોડી જાય છે. તેના જમણા પગના નળા આગળ તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ (તેના) ડાબા પગના નળા આગળ દોડી જાય છે.

૨૪. તેના ડાબા પગના નળા આગળ તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ (તેના) જમણા પગની પાટલી તરફ દોડી જાય છે. તેના જમણા પગની પાટલી તરફ તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ (તેના) ડાબા

* વધારે ખોલાસા માટે જુઓ ૮ મી પરગરદના પટ મા ફક્કરામાં આપેલી નોટ.

પગની પાટલી તરફ દોડી જાયેછે. તેના ડાબા પગની પાટલી તરફ તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ માંખની પાંખની માફક તેના પગનાં તળિયાં તળે ભરાઈ બેસેછે.

૨૫. નીચે વાળેલા બેહુ પગના આંગણાંએ કરીને, (તથા) હંચે કીધેલી બેહુ પગની ઝેરીએ કરીને, જમણા પગના તળિયાં ઉપર તાપડતોય તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ (તેના) ડાબા પગના તળિયાં તરફ દોડી જાયેછે. (ત્યારે) તેના ડાબા પગના તળિયાં ઉપર તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ માંખની પાંખની માફક (તેના) પગના આંગણાં તળે ભરાઈ બેસેછે.

૨૬. નીચે વાળેલી બેહુ પગની ઝેરીએ કરીને, (તથા) હંચે કીધેલાં બેહુ પગનાં આંગણાંએ કરીને, તેના જમણા પગના આંગણાં ઉપર તાપડતોય તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ (તેના) ડાબા પગના આંગણાં તરફ દોડી જાયેછે. (ત્યારે) તેના ડાબા પગનાં આંગણાં ઉપર તુંને પાણી છાંટવું જોઈએ. ત્યારે તે દરજ નસુશ ગંધાતી માંખના આકારમાં ઘણાજ દુષ્ટ ખર્ડસ્તરોની માફક ગૂંટણ આગળની તથા પાછલા ભાગની બેહુદ ગલીચી સાથે ઉત્તર તરફના ભાગોમાં ભરાઈ બેસેછે.

૨૭. ત્યારે આએ (નીચે જણાવેલા અવસ્તાના) કલામો તુંને ભણવા જોઈએ, કે જે ઘણાજ કૃતેહમંદ તથા ઘણાજ તંદરોસ્તી આપનારા છે:—

યથા અહૂ વધર્યો (જવત) વાસ્તારેમ્.*

કેમ્ ના મજદા (જવત) ગચ્ચેથાઓ અસ્ત્વધતીશ્ અપહે.*

૨૮. પેહેલા ખાડા આગળ નસો (તે રીમન નાહાનાર) માણસથી છુટો થાયેછે. ત્યારે આએ (નીચે જણાવેલા અવસ્તાના) કલામો કે જે ઘણાજ કૃતેહમંદ તથા ઘણાજ તંદરોસ્તી આપનારા છે તે તુંને ભણવા જોઈએ:—

યથા અહૂ વધર્યો (જવત) વાસ્તારેમ્.

કેમ્ ના મજદા (જવત) ગચ્ચેથાઓ અસ્ત્વધતીશ્ અપહે.

ખિખ ખાડા આગળ નસો (તે રીમન નાહાનાર) માણસથી છુટો થાયેછે. ત્યારે આએ (નીચે જણાવેલા અવસ્તાના) કલામો કે જે ઘણાજ કૃતેહમંદ તથા ઘણાજ તંદરોસ્તી આપનારા છે તે તુંને ભણવા જોઈએ:—

યથા અહૂ વધર્યો (જવત) વાસ્તારેમ્.

કેમ્ ના મજદા (જવત) ગચ્ચેથાઓ અસ્ત્વધતીશ્ અપહે.

* આખી હોનવર તથા આખી કેમ્ ના મજદાના અવસ્તાના કલામો તથા તેના ખોલાસા સાથના ત-
રણુમા આખે જુઓ મારી ખોરદેહ અવસ્તા આ માએની, † સંજ્ઞા ૨-૪ તથા ૫-૭.

ત્રીજા ખાડા આગળ નસો (તે રીમન નાહાનાર) માણસથી છુટો થાયછે. ત્યારે આગળ (નીચે જણાવેલા અવસ્થાના) કલામો કે જે ધણાજ ફતેહમંદ તથા ધણાજ તંદરેસ્તી આપનારા છે તે તુંને લણવા જોઈએ:—

• યથા અહૂ વધસ્યો (જવત) વાસ્તારેમ.

કેમ ના મજદા (જવત) ગએથાઓ અસ્તવધતીશ અપહે.

ચોથા ખાડા આગળ નસો (તે રીમન નાહાનાર) માણસથી છુટો થાયછે. ત્યારે આગળ (નીચે જણાવેલા અવસ્થાના) કલામો કે જે ધણાજ ફતેહમંદ તથા ધણાજ તંદરેસ્તી આપનારા છે તે તુંને લણવા જોઈએ:—

યથા અહૂ વધસ્યો (જવત) વાસ્તારેમ.

કેમ ના મજદા (જવત) ગએથાઓ અસ્તવધતીશ અપહે.

પાંચમા ખાડા આગળ નસો (તે રીમન નાહાનાર) માણસથી છુટો થાયછે. ત્યારે આગળ (નીચે જણાવેલા અવસ્થાના) કલામો કે જે ધણાજ ફતેહમંદ તથા ધણાજ તંદરેસ્તી આપનારા છે તે તુંને લણવા જોઈએ:—

યથા અહૂ વધસ્યો (જવત) વાસ્તારેમ.

કેમ ના મજદા (જવત) ગએથાઓ અસ્તવધતીશ અપહે.

છઠ્ઠા ખાડા આગળ નસો (તે રીમન નાહાનાર) માણસથી છુટો થાયછે. ત્યારે આગળ (નીચે જણાવેલા અવસ્થાના) કલામો કે જે ધણાજ ફતેહમંદ તથા ધણાજ તંદરેસ્તી આપનારા છે તે તુંને લણવા જોઈએ:—

યથા અહૂ વધસ્યો (જવત) વાસ્તારેમ.

કેમ ના મજદા (જવત) ગએથાઓ અસ્તવધતીશ અપહે.

૨૬. ત્યાર પછી તે સુવેલાંને અડકીને રીમન થએલા માણસે બિજા ખાડાઓથી ૪ આંગલ જેટલો દૂર, બાબુએથી (એક બિજા બુદાજ) ખાડાની વચમાં બેસવું જોઈએ, (અને ત્યાંહાં) મટોડી ચોળવાએ કરીને સારીપેઠે ધસરે.*

૩૦. ૧૫ વખત મટોડી (અથવા રેતી) ધસરે; (ત્યારપછી) તે (રીમન નાહાનાર માણસ)ના માથાંનો સઉથી ઉપરનો ભાગ (તથા) (તે માથાંના) સઉથી ઉપરના બાલ સુકા થાયે ત્યાંહાંસુધી તે થોભે.

• ખોલાસો:—(રીમન નાહાનાર શખ્સને તેના બદન ઉપર ૧૫ વખત રેતી ધસરવાને ફરમાવેછે તેનું કારણ એકે, રીમની દૂર કરવા માટે ખોતાના બદન ઉપર તેણે જે નીરંગ ચોપડયો હોયે તેનો ભીનાસ રેહી નહીં જાયે; પાણી નાખ્યાની

આગમય તે નીરંગને સુકવી નાખવો જોઈએ. વળી રેતી ધસરવાનું બિજું કારણ એક, રીમની દૂર કરવામાટે ચોપડેલા નીરંગની અસર તેના બદન ઉપર વધારે થાયે.)

૩૧. જ્યારે તે (રીમન નાહાનાર શખ્સ) નું તન સુકાઈ જાયે, (તથા) (તેના તન ઉપર ચોળેલી) રેતી સુકાઈ જાયે, ત્યારે તેણે બિજા ખાડા આગળ જવું જોઈએ. પ્રે-હેલા ખાડા આગળ પોતાના તનને પાણીથી એક વખત (ધોઈને) પાક કરવું જોઈએ; બિજા ખાડા આગળ પોતાના તનને પાણીથી બે વખત (ધોઈને) પાક કરવું જોઈએ; ત્રીજા ખાડા આગળ પોતાના તનને પાણીથી ત્રણ વખત (ધોઈને) પાક કરવું જોઈએ.

૩૨. ત્યારપછી તે (માણસ)ને ઉર્વાસ્ત અથવા વોહૂ-ગઝોન અથવા વોહૂ-કેરેતિ અથવા હધાનએપતની* અથવાતો હરેક કોઈ ધણાજ ખુશખોદાર ઝાડની ખુશખોની ધુંધ આપે.† ત્યારપછી (તેણે) કપડાં પેહેરવાં જોઈએ, પછી (કોઈ એકાંત) સુકામમાં જવું જોઈએ (જમ હાલમાં અગીઆરી ઈઆ દરેમેહેરમાં બેસેછે તેમ).

ખોલાસો:—(હવે જે સુકામમાં તે રીમન નાહેલો શખ્સ જાયે તે સુકામ કેવું હોવું જોઈએ તથા ત્યાંહાં કેવી રીતે બેસવું તથા કેટલો વખત બેસવું, તે પાંચે નીચે ૩૩-૩૫ મા ફકરાઓમાં ખોલાસો કરેછે.)

૩૩. બિજા માજદયસ્નોથી એક બાજુએ (ઈઆને દૂર) (તે રીમન નાહેલા શખ્સે) (તે) સુકામના મધ્ય ભાગની એકાંત જગાએ નિરાંતમાં બેસવું જોઈએ; (અને) જ્યાંહાં સુધી ત્રણ રાત ગુજરે ત્યાંહાંસુધી આતશ, પાણી, (ખેતીવાડીને લગતી) જમીન, ગાએ ઢોર, ઓરવર, (તથા) અશો નર (તથા) અશો નારીની નજદીક (તે રીમન નાહેલા શખ્સે) મરજી પ્રમાણે નહીં જવું જોઈએ.

દિવસ સુધાંતી ત્રણ રાત ગુજર્યા પછી (ઈઆને આખા ત્રણ દાહાડા થયાપછી), (પોતાના બદન ઉપરથી) કપડાં કાઢાડીને (તેણે) (પોતાના) તનને બલદના નીરંગથી તથા પાણીથી ધોવું જોઈએ;‡ એ પ્રમાણે (માજદયસ્નો તે માણસને) પાક કરે.

૩૪. બિજા માજદયસ્નોથી એક બાજુએ (ઈઆને દૂર) (તે રીમન નાહેલા શખ્સે) (તે) સુકામના મધ્ય ભાગની એકાંત જગાએ નિરાંતમાં બેસવું જોઈએ; (અને) જ્યાંહાં સુધી ૬ રાત ગુજરે ત્યાંહાં સુધી આતશ, પાણી, (ખેતીવાડીને લગતી) જમીન, ગાએ ઢોર, ઓરવર (તથા) અશો નર (તથા) અશો નારીની

* એ બોલોના ખોલાસા બાબે જુઓ ૮ મી પરગરદના બિજા ફકરામાં આપેલી નોટ.

† ખુશખોદાર વસ્તુની ધુંધ આપ્યાથી પણ ગલીચી દૂર થઈ શકેછે.

‡ કાકટર ખ૦ ૬૦ ખોરી.

‡ ખરસ્તૂમાં બેઠેલો શખ્સ ત્રણ રાત પુરી થયા પછી, ચોથે દાહાડે નીરંગ ચોપડીને ચોખાં પાણીએ નાહેછે તેને આપણા લોકો “ પેહેલો નવસો નાહાવો ” ક્રીને કહેછે.

નજદીક (તે રીમન નાહેલા શખ્સે) મરજી પ્રમાણે નહી જવું જોઈએ. દિવસ સુધાની ૬ રાત ગુજસ્યા પછી (ઈચ્છાને આખા ૬ દાહાડા પછી), (પોતાના બદન ઉપરથી) કપડાં કાઢાડીને (તેણે) (પોતાના) તનને બલદના નીરંગથી તથા પાણીથી ધોવું જોઈએ;* એ પ્રમાણે (માજદયસ્નો તે માણસને) પાક કરે.

૩૫. બિજ માજદયસ્નોથી એક ખાબુએ (ઈચ્છાને દૂર) (તે રીમન નાહેલા શખ્સે) (તે) મુકામના મધ્ય ભાગની એકાંત જગાએ નિરાંતમાં બેસવું જોઈએ; (અને) જ્યાંહાં સુધી ૮ રાત ગુજરે ત્યાંહાંસુધી આતશ, પાણી, (ખેતીવાડીને લગતી) જમીન, ગાયે ઢોર, ચોરવર (તથા) અશો નર (તથા) અશો નારીની નજદીક (તે રીમન નાહેલા શખ્સે) મરજી પ્રમાણે નહી જવું જોઈએ. દિવસ સુધાની ૮ રાત ગુજસ્યા પછી (ઈચ્છાને આખા નવ દાહાડા થયા પછી), (પોતાના બદન ઉપરથી) કપડાં કાઢાડીને (તે માણસે) (પોતાના) તનને બલદના નીરંગથી તથા પાણીથી ધોવું જોઈએ;† એ પ્રમાણે (માજદયસ્નો તે માણસને) પાક કરે.

૩૬. ત્યારપછી (ઈચ્છાને આખા નવ દાહાડા પુરા થયા પછી) તે માણસ પોતાની મરજી પ્રમાણે આતશ, પાણી, (ખેતીવાડીને લગતી) જમીન, ગાયે ઢોર, ચોરવર (તથા) અશો નર (તથા) અશો નારીની નજદીક જાયે.

ખોલાસો:—(જ શખ્સ મુવેલાંના તનના નસાની સાથે લાગેલો હોય, તેની રીમની ઉતારીને તેને પાક કરવા માટે શું કરવું જોઈએ, તે ખાબેનું વીગતવારે ફરમાન આપે ૮ મી પરગરદની શરૂઆતથી તે ૩૬ મા ફકરા સુધી કહ્યું. હવે જ શખ્સ મુવેલાં માણસના નસાની સાથે આમેજ થઈને રીમન થયો હોય, તેને પાક કરનાર ચોજદાથ્રેગરને તેની મેહેનતના બદલામાં શું આપવું, તે વિશે ૩૭—૩૮ મા ફકરામાં જણાવેછે. તે રીમન નાહનાર (મરદ ઈચ્છા ચોરત) ચઢતા અથવા ઉતરતા દરજ્જાના હોય તે પ્રમાણે વધતું ઈચ્છા આપ્યું આપવા કહેલુંછે.)

૩૭. આથ્રવન (ઈચ્છાને દસ્તુર-મોબેદ)ને બલી દુઆના બદલામાં પાક કરે.

ખોલાસો:—(એની મતલબ એકે જો કોઈ દસ્તુર ઈચ્છા મોબેદ મુવેલાનાં નસાને અડકીને રીમન થયો હોય તો તેને પાક કરનાર શખ્સ, તે દસ્તુર ઈચ્છા મોબેદ પાસેથી પોતાની મેહેનતના અવેજમાં કાંઈ લે નહી, પણ તે દસ્તુર ઈચ્છા મોબેદ તેની

* અરસ્નૂમમાં બેઠેલો શખ્સ ૬ રાત પુરી થયા પછી, સાતમે દાહાડે નીરંગ ચોપડીને ચોખાં પાણીએ નાહેછે તેને આપણા લોકો “ બિજો નવસો નાહાવો ” કરીને કહેછે.

† અરસ્નૂમમાં બેઠેલો શખ્સ ૮ રાત પુરી થયા પછી, દશમે દાહાડે નીરંગ ચોપડીને ચોખાં પાણીએ નાહેછે તેને આપણા લોકો “ ત્રીજો નવસો નાહાવો ” કરીને કહેછે.

રીમની ઉતારનારને માટે પાક દાદાર હોરમજદ પાસે નેક દુઆ ચાહે.)*

દેશના ધણીને પેહેલા કદના ઉઠના બદલામાં પાક કરે; કસખાના ધણીને પેહેલા કદના ઘોડાના બદલામાં પાક કરે; મોહોલાના ધણીને પેહેલા કદના બલદના બદલામાં પાક કરે; ઘર ધણીને પોતાની મેળે ચરતી ગાયેના બદલામાં પાક કરે.

૩૮. ઘર ધણીની બાઈડીને હોલ ખેડનારી ગાયેના બદલામાં પાક કરે; મોહો-લેદારની (બાઈડીને) તથા માયા-પુંજવાળા શખ્સની (બાઈડીને) ભાર ઉચકનારી ગાયેના બદલામાં પાક કરે; સઉથી નાધલાં બચ્ચાંને માફકસર કદના પશુના (ગોશ્તના) કટકાના બદલામાં પાક કરે.

૩૯. અગરજો બની શકેતો તે માજદયસ્નો તે (રીમન નહવારીને પાક કરનાર) માણસને (તેની મેહેનતના બદલામાં) તે પશુઓ તથા ઢોરો આપે. (પણ) જો તે પશુઓ તથા ઢોરો (આપવાને) તે માજદયસ્નો તાકાત નહી રાખતા હોએતો, તે (રીમન નહવારનાર) માણસને (કાંઈ) ખિજ કીમતની ચીજ આપે, કે જથી કરીને તે ચોજદાથ્રેગર શખ્સ આએ ઘેરમાંથી ખુશી થઈને (તથા) દુઃખી થયા વગર જાએ.

ખોલાસો:—(જે ફકરાની મતલબ એકે રીમન નાહીને પાક થનાર શખ્સ રીમન નહવારનારને તેની મેહેનતના બદલામાં ઉપર ૩૭-૩૮ મા ફકરામાં જણાવ્યા મુજબ પશુઓ તથા ઢોરો આપે. પણ અગરજો તેમ આપવાનું નહી બનતું હોએતો, તેને બદલે કાંઈ ખિજ કીમતની ચીજ આપે, જેમકે અનાજ, કપડાં ઇત્યાદી, કે જે સાંભા ધણીને ખપમાં આવી શકે. એ પ્રમાણે કાંઈખી ચીજ આપીને તે ચોજદાથ્રેગર મોખેદને ખુશી કરીને મોકલે; તેની મેહેનત નકામી નહી જવાદે.)

૪૦. અગરજો તે ચોજદાથ્રેગર શખ્સ આએ ઘેરમાંથી દુઃખી (તથા) નાખુશ થઈને જાએતો, આએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! તેની પછી (ઈચ્છાને તે ચોજદાથ્રેગર ઘેરમાંથી ગયા પછી), તે દરૂજ નસુશ (તે નાહનારના) નાખવાટે, આંખવાટે, જીભાનવાટે, કાંતવાટે, આલાતવાટે (તથા) પાછલા ભાગ વાટે જાએછે.

૪૧. તે દરૂજ નસુશ તેઓના નખ ઉપર ધસારો કરેછે; (અને) ત્યારપછી તેઓ

* આએ ૩૭-૩૮ મા ફકરાઓની મુકાબેલ જીઓ ૭ મી પરગરદના ૪૧-૪૩ મા ફકરાઓનો તરજુમો, તથા તે તરજુમાની આખેરીએ આપેલો ખોલાસો.

† ગરુશ અજ્યાઓ નો તરજુમો પ્રોફેસરો હારલે તથા દારમેસ્તેતે એઓએ સાધારણ અર્થને મલતો 'ત્રણ વરસની ગાયે' કરીને કીધોછે

‡ ગરેખુશ નો ચોક્કસ અર્થ ઈચ્છો નથી, એ ત્રણ રીતે સમજવામાં આવ્યોછે; નાધલું પશુ (સ્ત્રી-ગલ તથા હારલે); મેઠાં-ઘેટાંનું બચ્ચું, હલવાન (દારમેસ્તેતે).

હમેશને હમેશ સુધી અપવિત્ર થાએછે.* કારણ કે, અએ સહથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! (તે યોજદાથ્રેગરને તેની મેહેનતનું નહીં આપ્યાથી) તે પાછા રીમન થએલા માણસની ઉપર ખોરશેદ, ચંદ્રમાહ તથા સેતારાઓ નાખુશીથી પ્રકાશેછે.

. ખોલાસો:—(જે શખ્સો રીમન નાહીને પાક થાએ, તેઓ અગરજો રીમન નહવારનાર શખ્સને તેની મેહેનતનું કાંઈ નહીં આપે પણ લુચ્ચાઈ કરેતો, તેઓની રીમની પાછી આવેછે અને તેથી તેઓ પાક થએલા નહીં ગણાએ. વળી ખિજું એ જે, તે લુચ્ચાઈ કરનાર શખ્સની ઉપર આક્રતાપ, માહતાપ તથા સેતારાઓ પોતાની રેશણી પ્રકાશવાને કચવાએછે; ઇચ્છાને આક્રતાપ, માહતાપ તથા સેતારાઓ તે લુચ્ચાઈ કરનાર શખ્સ તરફ ધિક્કાર પતલાવેછે.)

૪૨. કારણ કે, અએ સહથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! તે યોજદાથ્રેગર માણસ કે જે મુવેલાંને અડકેલાને નસાથી છુટો કરેછે (ઇચ્છાને તેની રીમની ઉતારેછે) તે (નીચે જણાવેલી પેદાએશને) ખુશી કરેછે:—(તે શખ્સ) આતશને ખુશી કરેછે, પાણીને ખુશી કરેછે, જમીનને ખુશી કરેછે, ગાયે ઢોરને ખુશી કરેછે, ઓરવરને ખુશી કરેછે, અશો નરને ખુશી કરેછે (તથા) અશો નારીને ખુશી કરેછે.

ખોલાસો:—(એ ઉપરથી સાફ માલુમ પડેછે કે, રીમની ઉતારનાર યોજદાથ્રેગરની મેહેનતનું જે કાંઈ થાએ તે તેને આપવું, તેનો ખરો હક્ક દુખારવો નહીં. દરેક માણસનો તેનો ખરો હક્ક આપ્યાથી દાદાર હોરમજદ રાજ થાએછે.)

૪૩. જરતોશ્તે તેને (ઇચ્છાને દાદાર હોરમજદને) પુછયું કે, હાડમંદ મુલુકાના અએ અશો પેદા કરનાર (જે માણસ) મુવેલાંને અડકીને રીમન થએલાને નસાથી છુટો કરેછે (ઇચ્છાને તેનો નસો ઉતારી નાખેછે), તેના શરીર તથા બુદ્ધિનું (એક ખિજથી) છુટું પડ્યાં પછી, તે માણસને (પેલી જહાંનમાં) કેટલો બદલો હોએ ?

ખોલાસો:—(એની મતલબ એકે, રીમની ઉતારનાર યોજદાથ્રેગરને મંરી ગંયા પછી પેલી જહાંનમાં કેટલું સવાપ હાંસેલ થાએછે ?)

૪૪. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તે માણસને પેલી જહાંનમાં આએ બદલો કે જે બેહેશ્તનું સુખ તે આપવામાં આવે.†

૪૫. જરતોશ્તે તેને (ઇચ્છાને દાદાર હોરમજદને) પુછયું કે, હાડમંદ મુલુકાના અએ અશો પેદા કરનાર ! અહિંયાં (તે) દરૂજ કે જે મુવેલાંની ઉપરથી જીવતાં ઉપર ધસારો કરેછે તેને હું કેમ હાંકી કાઢાહું ? (તથા) અહિંયાં (તે) નસો કે જે મુવેલાંની ઉપરથી જીવતાં લાગેછે તેની સાંભે હું કેમ થાહું ?

* એ વાક્ય ૩ જી પરગરદના ૧૪ મા ફક્કરાની આખેરીએ ખી આવેછે.

† દિસ્તાત્ત નો અર્થ “ આશા બાંધવાને કારણ આપે, કબૂલાત આપે ” ખી થઈ શકે.

૪૬. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે આએ વચનો કે જે ગાથામાં ખિશામૂત (ઈચ્છાને બે વખત બોલાએલા) છે તે તું ભણ; આએ વચનો કે જે ગાથામાં શિશામૂત (ઈચ્છાને ત્રણ વખત બોલાએલા) છે તે તું ભણ; આએ વચનો કે જે ગાથામાં ચથુશામૂત (ઈચ્છાને ચાર વખત બોલાએલા) છે તે તું ભણ.*

(ઉપર જણાવેલા વચનો ભણ્યાથી) અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! તે નસુશ (૬૩જ) સારીપેઠે ચીલ્લો ચહડાવેલા તીરની માફક, અથવા એક વરસથી ઉપર (થએલાં) (સુકાં) ધાંસની મિસાલે, અથવા તે વખતસર દોડનારા ઘોડાની† માફક નાહાસી જએછે (અથવા નાપુદ થઈ જએછે.)

૪૭. અએ દાદાર ! જે (માણસ) યોજદાથ્રેગર પાસેથી માજદયસ્તની દીનની પવિત્રાઈને લગતું કામ નહી શિખેલો હોએ, તે માણસ અગરજે કોઈ (ખિજ શખ્સને) પાણી છાંટે (ઈચ્છાને તેની રીમની ઉતારે) તો, અહિંયાં (તે) ૬૩જ કે જે મુવેલાંની ઉપરથી જીવતાં ઉપર ધસારો કરેછે તેને હું કેમ હાંકી કાઢાડું ? (તથા) અહિંયાં (તે) નસો કે જે મુવેલાંની ઉપરથી જીવતાંને લાગેછે તેની સાંભે હું કેમ થાઉં ?

૪૮. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે, અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! તે ૬૩જ નસુશ જટલો અગાઉ હતો તેના કરતાં પુરતી રીતે વધારે જોરાવર (થએછે); (તેની સાથે વળી) (તે રીમન નાહાનાર શખ્સને) ખરાખર અગાઉની માફક તે દરદ, તે પીડા (તથા) તે હાની (પુગેછે).

ખોલાસો:—(ફકરા ૪૭—૪૮. જે પ્રમાણે એક નીમહકીમ કોઈ દરદી માણસને ખરાખર દરદથી સાંભે કરવાને બદલે તેનો “કેસ” સાંભો ખગાડી નાખેછે, તે પ્રમાણે જે શખ્સ યોજદાથ્રેગર પાસેથી રીમની ઉતારવાનું કામ ખરાખર રીતે નહી શિખેલો હોએ, અને જે તે ખિજની રીમની ઉતારવાનું કામ માથે લે તો, તેથી કરીને તે રીમન થએલા માણસનો નસો દૂર કરવાને બદલે, સાંભો તેનો નસો વધારેછે તથા તેને વધારે નુકસાન કરેછે; એટલા માટે તે ઠગાઈ કરનાર શખ્સને માટે નીચે ૪૯ મા ફકરામાં ઘણીજ સખ્ત શિક્ષા ફરમાવેલી છે.)†

* ખિશામૂત, શિશામૂત, ચથુશામૂત વચનો તે કીયા—તે બાએ જુઓ ૧૦ મી પરગરદના ૩—૪, ૭—૮, તથા ૧૧—૧૨ ફકરાઓ.

† “ચથોય વરેત” નો અર્થ “વખત સરતું (જમીનતું) હાંકણુ, વસંત ઋતુની (જમીનની) લીલોતરી” બી થઈ શકે.

‡ ફકરા ૪૭—૪૮ :—જે શખ્સ ગલીચી શી તરેહ દૂર કરવી તે સમજે નહી તેનેથી ગલીચી દૂર થઈ શકતી નથી, અને તેવા શખ્સોથી નુકસાની થાએછે.

૪૯. અચ્ચે દાદાર ! તેને વાસ્તે શિક્ષા શું છે ?

ખોલાસો:—(એની મતલબ એ કે જો એક નાવાકેડ્ ચોજદાથ્રેગર કાઠની રીમની ઉતારીને તેને પાક કરવાનું કામ માથે લે, અને તેથી તેનો નસો દૂર કરવાને બદલે તે નસાને વધારેતો તેવા ઠગારાને શું શિક્ષા કરવી જોઈએ ?)

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે (તે ગુનેહગાર માણસને) બેડીએ કરીને તે માજદયસ્નો ખાંધે; પેહેલવેહેલાં તેના બેહુ હાત સાથે ખાંધે, (તથા) (બદનમાંથી) તેના કપડાં કાઢાડી નાખે; (ત્યાર પછી) તેના માથાને ચાંમડીની હંડાઈ સુધી કાપી નાખવાને ફરમાવે, (તથા) સપેનામીનોને લગતી પેદાએશમાંના કાલયુદ્ધ ખાનારા કેહરકાસ પક્ષિઓમાંના ઘણાજ પુરતી રીતે ખાનારાં (પક્ષિઓ) ને માટે (તેમની) નજદીક, (તે ગરદન મારેલાનું) કાલયુદ્ધ (ખાવા) આપે. (ત્યાર પછી તે માજદયસ્નો આચ્ચે પ્રમાણે (ઈઆને નીચે પ્રમાણે) બોલે:—

“જે કાઠ તમામ ખોટા વિચાર તથા ખોટું વચન તથા ખોટું કામ કરે (તેની આચ્ચે શિક્ષા અથવા તેના આવા હાલ).”*

ખોલાસો:—(તે ઠગાઈ કરનારને એ ફકરામાં જણાવેલી શિક્ષા કીધા પછી બિજાઓ તેમ નહીં કરે તે બાબે સાઉચેત રાખવા સારું, તથા તેમને ચાનક લગાડવા સારું, તે શિક્ષા ફરમાવનાર માજદયસ્નો આસપાસનાઓને જણાવે કે, જે કાઠ શખ્સ પાક જરતોસ્તી ધરમને લગતી પાકીજગીનું કામ નહીં સમજ્યા છતાં, ખોટા દાવો કરીને ઠગાઈ કરશે તેના આવા હાલ થશે.)

૫૦. અગરજો (કાઠ માણસ) બિજાં (વધારે) ગુનાહ ભરેલાં કાંમેથી દૂર રહે તે, પસ્તાવો એ તેની શિક્ષા (છે); પણ અગરજો બિજાં (વધારે) ગુનાહ ભરેલાં કાંમેથી દૂર નહીં રહે તે, તે માણસ હમેશને હમેશ સુધી ગુનેહગાર (થાએછે).†

૫૧. અચ્ચે હોરમજદ ! તે કાણુ હતો કે જણે મારી ઉપર હુમલો કીધો ? (તે કાણુ હતો કે જણે) આખાદી લઈ લીધી (તથા) વૃદ્ધિ લઈ લીધી ? (તથા જે) દરદને નજદીક લાવ્યો, (તથા) પીડાને નજદીક લાવ્યો ?

૫૨. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે, અચ્ચે અશો જરતોસ્ત ! આચ્ચે હાડમંદ દુનિયામાં ચોજદાથ્રેગર પાસેથી માજદયસ્ની દીનનું પવિત્રાધને લગતું કામ (જે શખ્સ) નહીં શિખેલો હોએ, (અને) (બિજા રીમન થએલા શખ્સને) પાણી છાંટવાએ કરીને પાણી

* શહેરનો “હેલઠ આદીસર” જો પોતાનું કામ બરાબર સમજે નહીંતો તે એ શિક્ષાને લા-એક થાએછે.

છાટેછે (ઈઆને તેની રીમની ઉતારેછે), તે શખ્સ ખચીત નાપાક આશ્મોગ છે.*

પ૩. ત્યારથી† તે જગામાંથી તથા શેહેરમાંથી પુશ્કળપણું, આખાદી, સુખાકારી, તંદરોસ્તી, ચઢતી કળા, વૃદ્ધિ, વધારો તથા અનાજ અને ધાંસ ચારાની જીઆદતી (એ સધણું) દૂર જતું રહેછે.‡

ખેલાસો:—(દુકામાં કેહીએતો તે દેશની તમામ આખાદી આછી થઈજાયેછે.)§

પ૪. અએ દાદાર! તે જગામાં તથા શેહેરમાં પુશ્કળપણું, આખાદી, સુખાકારી, તંદરોસ્તી, ચઢતી કળા, વૃદ્ધિ, વધારો તથા અનાજ અને ધાંસ ચારાની જીઆદતી હમારે માટે ક્યારે પાછી આવે?

પ૫. ત્યારે હોરમજદને કહ્યું કે, અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત! તેની આગમચ¶ તે જગામાં તથા શેહેરમાં પુશ્કળપણું, આખાદી, સુખાકારી, તંદરોસ્તી, ચઢતી કળા, વૃદ્ધિ, વધારો તથા અનાજ અને ધાંસ ચારાની જીઆદતી પાછી આવે નહી.

પ૬. ન્યાંહાં સુધી તે નાપાક આશ્મોગને ત્યાંહાં મારીનાખે, અથવાતો તે દેશમાં|| અશો સરોશ ઈજદને ત્રણ દિવસ (તથા) ત્રણ રાત સુધી (ઈઆને આખા ત્રણ દાહાડા સુધી) બલતા આતશની સનમુખ, પાંચરેલી (અથવા ખાંધેલી?) ખરસમથી (તથા) બેશ આવતા હોમથી (માજદયસ્તે) ઈજ.

પ૭. ત્યાર પછી‡ તે જગામાં તથા શેહેરમાં પુશ્કળપણું, આખાદી, સુખાકારી, તંદરોસ્તી, ચઢતી કળા, વૃદ્ધિ, વધારો તથા અનાજ અને ધાંસ ચારાની જીઆદતી પાછી આવેછે.

પરગરદ ૧૦ મી.

૧. જરતોશ્તે હોરમજદને પુછ્યું કે, હાડમંદ સુલુકોનાં અએ ધણેજ વૃદ્ધિ ક-

* અસલ એખારતમાં “હતો” (=આસ) છે.

† ઈઆને જે દાહાડેથી તે નાલાએક તથા દીનની પવિત્રાઈને લગતાં કામથી નાવાકેદગાર માણસ બિજની રીમની ઉતારીને તેને પાક કરવાનું કામ માથે લેછે તે દાહાડેથી.

‡ અસલ એખારતમાં “દૂર જતું રેહું” (=પર...અક્તલ) છે.

§ ફકરા. પ૧—પ૩:—જે “હેલક આદીસર” પોતાનું કામ સમજે નહી તે શેહેરમાં દરદ અને મોહોત લાવેછે. ડાકટર ખ૦ ૩૦ ખોરી.

¶ શાની આગમચ તે વિશે નીચે પ૬ મા ફકરામાં જણાવેછે.

|| ઈઆને જે જગોએ તે પવિત્રાઈની ક્રિયાથી નાવાકેદગાર માણસે રીમની ઉતારવાનું કામ માથે લીધું હોએ તે જગોએ.

‡ ઈઆને તે નાપાક આશ્મોગને મારીનાખ્યા પછી, અથવા તો અશો સરોશ ઈજદને આખા ત્રણ દાહાડા સુધી ઈજ્યા પછી.

રનાર મીનો, અશો પેદા કરનાર હોરમજદ ! આહિયાં (તે) દરજ કે જે મુવેલાંની ઉપરથી જીવતાં ઉપર ધસારો કરેછે તેની સાંભે હું કેમ થાઉં ? (તથા) આહિયાં તે નસો કે જે મુવેલાંની ઉપરથી જીવતાં લાગેછે તેને હું કેમ હાંકી કાઢાહું ?

૨. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે આએ વચનો કે જે ગાથામાં ખિશામૂત (ધિઆને બે વખત બોલાએલા) છે તે તું ભણુ; આએ વચનો કે જે ગાથામાં શિશામૂત (ધિઆને ત્રણ વખત બોલાએલા) છે તે તું ભણુ; આએ વચનો કે જે ગાથામાં ચશુશામૂત (ધિઆને ચાર વખત બોલાએલા) છે તે તું ભણુ. આએ વચનો કે જે ગાથામાં ખિશામૂત, શિશામૂત, તથા ચશુશામૂત છે તે તું ભણુ.

૩. અએ દાદાર ! તે વચનો કીયાં કે જે ગાથામાં ખિશામૂત (ધિઆને બે વખત બોલાએલા) છે ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે આએ (નીચે ૪ થા ફકરામાં જણાવેલા) તે વચનો (છે) કે જે ગાથામાં ખિશામૂત (ધિઆને બે વખત બોલાએલા) છે; તે વચનોને તું બે વખત ભણુ.

બોલાસોઃ—(નીચે જીવતમાં જણાવેલા ફકરાઓ ગાથામાં બે વખત ભણાએછે):—

૪. અહ્યા યાસા (જીવત) ઉર્વાનેમ.^૧

હુમતનાંમૂ (જીવત) મહી.^૨

અપહ્યા આઅત્ત સધરે (જીવત) અહુખ્યા.^૩

યથા તૂ ઈ (જીવત) અહુરા.^૪

હુમાધિમ્ થવા (જીવત) હુદાસ્તેમા.^૫

થ્વોઈ સ્તયોતરસ્યા (જીવત) અહુરા.^૬

ઉશ્તા અહ્યાધ (જીવત) મનંઘ્રહો.^૭

સ્પેન્તા મધન્યૂ (જીવત) અહુરો.^૮

વોહૂ-ક્ષિથ્રેમ્ (જીવત) વરેપાને.^૯

૧ એ ફકરો ઇજશ્નેના ૨૮ મા હાના ૨ જા ફકરામાં આવેછે.

૨ એ ફકરો ઇજશ્નેના ૩૫ મા હાના ૨ જા ફકરામાં આવેછે.

૩ એ ફકરો ઇજશ્નેના ૩૫ મા હાના ૮ મા ફકરામાં આવેછે.

૪ એ ફકરો ઇજશ્નેના ૩૯ મા હાના ૪ થા ફકરામાં આવેછે.

૫ એ ફકરો ઇજશ્નેના ૪૧ મા હાના ૩ જા ફકરામાં આવેછે.

૬ એ ફકરો ઇજશ્નેના ૪૧ મા હાના ૫ મા ફકરામાં આવેછે.

૭ એ ફકરો ઇજશ્નેના ૪૩ મા હાના ૧ લા ફકરામાં આવેછે.

૮ એ ફકરો ઇજશ્નેના ૪૭ મા હાના ૧ લા ફકરામાં આવેછે.

૯ એ ફકરો ઇજશ્નેના ૫૧ મા હાના ૧ લા ફકરામાં આવેછે.

વહિસ્તા ઈશિતશ (જવત) રક્યઝોથનાય^{૧૦}

૫. ખિશામૂત વચનોની પછી (ઈઝ્યાને ઉપર ૪ થા ફકરામાં જણાવેલા ફકરાઓને જે વખત લણ્યા પછી), આઝે ફતેહમંદ (તથા) તંદરેસ્તી આપનારા વચનો તું લણ.
ખોલાસો:—(આઝે ફકરાનો નીચેનો બાકીનો ભાગ તથા આખો ૬ ઠો ફકરો જે અંઝેમેન્નુશને તથા નસાને દફે કરવાને માટે છે તે તું લણ):—

“ ઘેરમાંથી, મોહોદ્દામાંથી, કસબામાંથી, દેશમાંથી (તથા) પોતાના તનમાંથી,
“ મુવેલાંને અડકીને રીમન થએલા માણસમાંથી, મુવેલાંને અડકીને રીમન થ-
“ એલી બાઈડીમાંથી, ઘર ધણીમાંથી, મોહોદ્દાના ધણીમાંથી, કસબાના ધણીમાંથી,
“ દેશના ધણીમાંથી (તથા) અશો (હોરમજદ)ના દરેક મનુષ્યમાંથી અંઝેમેન્નુશને
“ દૂર કરવાને માટે તેની હું સાંભે થાઉંછું.”

૬. “ ઘેરમાંથી, મોહોદ્દામાંથી, કસબામાંથી, દેશમાંથી (તથા) પોતાના તન-
“ માંથી, મુવેલાંને અડકીને રીમન થએલા માણસમાંથી, મુવેલાંને અડકીને રીમન
“ થએલી બાઈડીમાંથી, ઘર ધણીમાંથી, મોહોદ્દાના ધણીમાંથી, કસબાના ધણી-
“ માંથી, દેશના ધણીમાંથી તથા અશો (હોરમજદ)ના દરેક મનુષ્યમાંથી (નસાને,
“ હમરીતને તથા પતરીતને કાહાડી દૂર કરવાને માટે) હું નસાની સાંભે થાઉંછું, હું હ-
“ મરીતની સાંભે થાઉંછું (તથા) હું પતરીતની સાંભે થાઉંછું.”

૭. અઝે દાદાર! તે વચનો કીયાં કે જે ગાથામાં શિશામૂત (ઈઝ્યાને ત્રણ વખત ખોલાએલા) છે? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે આઝે (નીચે ૮ મા ફકરામાં જણાવે-
લા) તે વચનો (છે), કે જે ગાથામાં શિશામૂત (ઈઝ્યાને ત્રણ વખત ખોલાએલા) છે; તે વચનોને તું ત્રણ વખત લણ.

ખોલાસો:—(નીચે જવતમાં જણાવેલા ફકરાઓ ગાથામાં ત્રણ વખત લણાયેછે):—

૮. ^{૧૧}અષેમ્ વોહૂ (જવત) વહિસ્તાઈ અષેમ્.^{૧૨}

યે સેવિસ્તો (જવત) કહ્યાઈચીત્ પધતી.^{૧૩}

હુક્ષત્રોતેમાઈ (જવત) વહિસ્તાઈ.^{૧૪}

દુજ્જવરેનાઈશ (જવત) દ્રેગવે વહો.^{૧૫}

૧૦ એ ફકરો ઈજ્જનેના ૫૩ મા હાના ૧ લા ફકરામાં આવેછે.

૧૧ ગાથા સિવાએ અવસ્તામાં બિજે ઠેકાંણે જ્યાંહાં આખી અષેમ્ વોહૂ લણવામાં આ-
વેછે ત્યાંહાં કાંઈ ત્રણ વખતજ લણાતી નથી, પણ જુદે જુદે ઠેકાંણે તેની સખ્યા જુદી જુદી હોએછે

૧૨ એ ફકરો ઈજ્જનેના ૨૭ મા હાના ૧૪ મા ફકરામાં આવેછે.

૧૩ એ ફકરો ઈજ્જનેના ૩૩ મા હાના ૧૧ મા ફકરામાં આવેછે.

૧૪ એ ફકરો ઈજ્જનેના ૩૫ મા હાના ૮ મા ફકરામાં આવેછે.

૧૫ એ ફકરો ઈજ્જનેના ૫૩ મા હાના ૯ મા ફકરામાં આવેછે.

૯. ત્રિશાશ્રૂત વચનોની પછી (ઇચ્છાને ૮ મા ફકરામાં જણાવેલા કલામો ત્રણ વખત લખ્યા પછી) આએ ફત્તેહમુંદ (તથા) તંદરોસ્તી આપનારા વચનો તું લખ.

ખોલાસો:—(આએ ફકરાનો નીચેનો આકીનો ભાગ તથા આખો ૧૦મો ફકરો જ જુદી જુદી જાતના દેવ દરજ્જેને દેડે કરવાને માટે છે તે તું લખ.).

“ ઘેરમાંથી, મોહોલામાંથી, કસબામાંથી, દેશમાંથી (તથા) પોતાના તમમાંથી, “ મુવેલાંને અડકીને રીમન થએલા માણસમાંથી, મુવેલાંને અડકીને રીમન થએલી “ બાઈડીમાંથી, ઘર ધણીમાંથી, મોહોલાના ધણીમાંથી, કસબાના ધણીમાંથી, દેશના “ ધણીમાંથી (તથા) અશો (હોરમજદ)ના દરેક મનુષ્યમાંથી (ઇંદ્ર, સર્વ, નાઓધ્વ- “ હૃદય નામના દેવોને દૂર કરવાને માટે) હું ઇંદ્ર દેવની સાંભે થાઉંછું, હું સર્વ “ દેવની સાંભે થાઉંછું (તથા) હું નાઓધ્વહૃદય દેવની સાંભે થાઉંછું.”*

૧૦. ઘેરમાંથી, મોહોલામાંથી, કસબામાંથી, દેશમાંથી (તથા) પોતાના તનમાંથી, “ મુવેલાંને અડકીને રીમન થએલા માણસમાંથી, મુવેલાંને અડકીને રીમન થએલી “ બાઈડીમાંથી, ઘર ધણીમાંથી, મોહોલાના ધણીમાંથી, કસબાના ધણીમાંથી, દેશના “ ધણીમાંથી (તથા) અશો (હોરમજદ) ના દરેક મનુષ્યમાંથી (તઉર તથા જઈ- “ રિય નામના દેવોને દૂર કરવાને માટે) હું તઉર દેવની સાંભે થાઉંછું (તથા) હું “ જઈરિય દેવની સાંભે થાઉંછું.”**

૧૧. આએ દાદાર ! તે વચનો કીયાં કે જ ગાથામાં ચથ્રુશાશ્રૂત (ઇચ્છાને ચાર વ- ખત ખોલાએલા) છે ? ત્યારે હોરમજદે કેલું કે આએ (૧૨ મા ફકરામાં જણા- વેલાં) તે વચનો (છે) કે જ ગાથામાં ચથ્રુશાશ્રૂત છે; તે વચનોને તું ચાર વખત લખ.

ખોલાસો:—(નીચે જાવતમાં જણાવેલા ફકરાઓ ગાથામાં ચાર વખત લખાએછે):—

૧૨. ‘યથા અહૂ વધસ્થો (જાવત) વાસ્તારેમ્.’^૧

મજદા અત્ત મોઇ (જાવત) દાઓ અહૂમ્.’^૨

આ અધસ્થેમા ઇષ્યો (જાવત) મસતા મજદાઓ.’^૩

૧૩. ચથ્રુશાશ્રૂત વચનોની પછી (ઇચ્છાને ૧૨ મા ફકરામાં જણાવેલા કલામો

* ૯ મા તથા ૧૦ મા ફકરામાં આવેલા દેવોના નામના ખોલાસા બાએ જુઓ ૧૯ મી પરગરડના ૪૩ મા ફકરાને છેડે આપેલી નોટ.

૧ ગાથા સિવાએ અવસ્તામાં બિજે દેકાણે જ્યાંહાં આખી યથા અહૂ વધસ્થો લખવામાં આવેછે ત્યાંહાં કંઈ ચાર વખતજ લખાતી નથી, પણ જુદે જુદે દેકાણે તેની સંખ્યા જુદી જુદી હોએછે.

૨. એ ફકરો ઇજશ્નેના ૨૭ મા હાના ૧૩ મા ફકરામાં આવેછે.

૩ એ ફકરો ઇજશ્નેના ૩૪ મા હાના ૧૫ મા ફકરામાં આવેછે.

૪ એ ફકરો ઇજશ્નેના ૫૪ મા હાના ૧ લા ફકરામાં આવેછે.

ચાર વખત લણ્યા પછી) આએ ફતેહ મંદ (તથા) તંદરેસ્તી આપનારા વચનો તું લણુ.

ખોલાસો:—(આએ ફકરાનો નીચેનો બાકીનો ભાગ તથા આખો ૧૪ મા ફકરો જે જુદી જુદી જાતના દેવ દરજ્જેને દર્દ કરવાને માટે છે તે તું લણુ.)

“ઘેરમાંથી, મોહોલ્લામાંથી, કસબામાંથી, દેશમાંથી (તથા) પોતાના તનમાંથી,
“મુવેલાને અડકીને રીમન થએલા માણસમાંથી, મુવેલાને અડકીને રીમન થ-
“એલી ખાઈડીમાંથી, ઘર ધણીમાંથી, મોહોલ્લાના ધણીમાંથી, કસબાના ધણીમાંથી,
“દેશના ધણીમાંથી (તથા) અશો (હોરમજદ) ના દરેક મનુષ્યમાંથી (એશમ દેવ
“તથા અક્તષ દેવને દૂર કરવાને માટે) હું લયંકર હથિયારવાળા એશમ (દેવ)
“ની સાંભે થાઉં છું (તથા) હું અક્તષ (નામના દેવ) ની સાંભે થાઉં છું.”

૧૪. “ઘેરમાંથી, મોહોલ્લામાંથી, કસબામાંથી, દેશમાંથી (તથા) પોતાના તન-
“માંથી, મુવેલાને અડકીને રીમન થએલા માણસમાંથી, મુવેલાને અડકીને રીમન
“થએલી ખાઈડીમાંથી, ઘર ધણીમાંથી, મોહોલ્લાના ધણીમાંથી, કસબાના ધણીમાં-
“થી, દેશના ધણીમાંથી (તથા) અશો (હોરમજદ) ના દરેક મનુષ્યમાંથી (પુરકળ
“વરસાદથી તથા વા વીઝારાંથી ખરાબી કરનાર દેવને કાહાડી દૂર કરવાને માટે)
“હું પુરકળ વરસાદથી ખરાબી કરનાર દેવની* સાંભે થાઉં છું (તથા) વા વીઝારાંથી
“ખરાબી કરનાર દેવની સાંભે થાઉં છું.”

૧૫. આએ તે વચનો (છે) કે જે ગાથામાં બિશામૂત (ઈચ્છાને બે વખત બોલા-
એલા) છે; આએ તે વચનો (છે) કે જે ગાથામાં ત્રિશામૂત (ઈચ્છાને ત્રણ વખત
બોલાએલા) છે; આએ તે વચનો (છે) કે જે ગાથામાં ચથુશામૂત (ઈચ્છાને ચાર
વખત બોલાએલા) છે.

ખોલાસો:—(એ પરગરદના ૪ થા ફકરામાં ગાથાના હામાંથી ટાંકેલા જે ફક-
રાઓ કેદા તે ફકરાઓને વચ બિશામૂત (ઈચ્છાને બે વખત બોલાએલા કલામો)
કહે છે. એ પરગરદના ૮ મા ફકરામાં ગાથાના હામાંથી ટાંકેલા જે ફકરાઓ કેદા
તે ફકરાઓને વચ ત્રિશામૂત (ઈચ્છાને ત્રણ વખત બોલાએલા કલામો) કહે છે. એ
પરગરદના ૧૨ મા ફકરામાં ગાથાના હામાંથી ટાંકેલા જે ફકરાઓ કેદા તે ફકરા-
ઓને વચ ચથુશામૂત (ઈચ્છાને ચાર વખત બોલાએલા કલામો) કહે છે. ત્યાર પછી
નીચે ૧૬-૧૭ મા ફકરામાં જણાવે છે કે, ગાથાના હામાં આવેલા એ મજદુર ફક-

* વરેન્ચનો અર્થ “ગીલાનને લગતું, ગીલાનનું” બી થાય છે; પણ આએ કેદાણે એ બોલ “વાતો-
દએશ” ની સાથે આવેલો છે તેથી એનો અર્થ ધાતુ વર્, વાર (વરસવું) ઉપરથી વરસાદથી ખરાબી
કરનાર દેવ લેવો પડે છે.

રાઓ ભણ્યાથી તમામ દેવ દરજે નાપુદ થઈ જાય છે. એ ફકરાઓ દેવ દરજેની સાંભે થવાનું એક મજબુત હથિયાર છે.)

૧૬. આએ વચનો* જે (છે) તે અંગ્રેમેન્યુશની (સાંભેતું) હથિયાર છે; આએ વચનો જે (છે) તે ભયંકર હથિયાર રાખનાર એશમ (દેવ) ની (સાંભેતું) હથિયાર છે; આએ વચનો જે (છે) તે માજનદરાનના દેવોની (સાંભેતું) હથિયાર છે; આએ વચનો જે (છે) તે તમામ દેવોની (સાંભેતું) હથિયાર છે.

૧૭. આએ વચનો* જે (છે) તે આએ દરજ (તથા) આએ નસા (ના દેવ) ની સાંભે થનાર છે, કે જે મુવેલાંની ઉપરથી જીવતાં ઉપર ધસારો કરે છે. આએ વચનો જે (છે) તે આએ દરજ (તથા) આએ નસા (ના દેવ) ની સાંભે થનાર છે, કે જે મુવેલાંની ઉપરથી જીવતાં રીમન કરે છે.

૧૮. ત્યારે, અએ જરતોશ્ત ! આએ જમીન કે જે સઉથી પાંણી વગરની, સઉથી ઓરવર વગરની, તથા પશુ (અને) માણસને માટે ખોરાકને લાએકની નહીં (ધ્યાને તદન વેરાન) (એવી જગા ઉપર) તુંને ૯ ખાડા ખોદવા જોઈએ.

પવિત્રાઈએ માણસને માટે જન્મથીજ સઉથી સરસ (ચીજ) (છે). અએ જરતોશ્ત ! તે પવિત્રાઈએ માજદ્યસ્ત્રની દીન છે. કોઈખી શખ્સ પોતાના અંતઃકરણને હુમતથી તથા હૂખ્તથી તથા હુવર્તથી પાક કરે છે.

૧૯. (દાદાર હોરમજદ કેહે છે):—અએ ખાલેસ (જરતોશ્ત) ! અંતઃકરણ તુંને પાક કરવું જોઈએ. અએ ખાલેસ (જરતોશ્ત) ! (આએ) હાડમંદ દુનિયાનો કોઈખી શખ્સ જે પોતાના અંતઃકરણને હુમતથી તથા હૂખ્તથી તથા હુવર્તથી પાક કરે છે, તેને માટે પોતાના અંતઃકરણની આએ પવિત્રાઈ છે.

ખોલાસો:—(આમાણુ અંતઃકરણમાં સારા વિચાર, સારા સંયુત તથા સારાં કામને માટે જગા આપવી. એ પ્રમાણે કરવું એ, દિલને બધી જાતની બધી તથા અનિતિથી સાફ કીધા બરાબર સમજવું.)

૨૦. યથા અહૂ વધસ્યો (જાવત) વાસ્તારેમ

કેમ ના મજદા (જાવત) ગએથાઓ અસ્તવધતીશ અપહે.

* ઈઆને એજ પરગરદના ૪ થા, ૮ મા તથા ૧૨ મા ફકરામાં જણાવેલા અવસ્તાના કલામો,

પરગરદ ૧૧ મી.*

૧. જરતોરતે હોરમજદને પુછ્યું કે, હાડમંદ મુલુકોના અચ્ચે ધણાજ વૃદ્ધિકરનાર મીનો, અશો પેદા કરનાર હોરમજદ ! ઘેરને હું કેમ પાક કરું? આતશને, પાણીને, જમીનને, ગાએઢોરને, ઝોરવરને, અશો માણસને તથા અશો બાઈડીને, સેતારાને, માહતાબને, આફતાબને, બેહદ શેશણીને (તથા) હોરમજદની પેદા કીધેલી અશો તોખમની તમામ વસ્તુને હું કેમ પાક કરું?

૨. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે, અચ્ચે જરતોરત ! પવિત્ર કરવાની બંદગી તુંને ભણવી જોઈએ. ત્યારપછી ઘેર, આતશ, પાણી, જમીન, ગાએઢોર, ઝોરવર, અશો માણસ તથા અશો બાઈડી, સેતારા, માહતાબ, આફતાબ, બેહદ શેશણી (તથા) હોરમજદની પેદા કીધેલી અશો તોખમની તમામ વસ્તુ પાક થશે.

૩. એટલામાટે આચ્ચે (નીચે જણાવેલા અવસ્તાના) કલામો કે જે ધણાજ ક્રતેહમંદ તથા ધણાજ તંદરેસ્તી આપનારા છે તે તુંને ભણવા જોઈએ. પાંચ હોનવર તુંને ગાઈને ભણવી જોઈએ.†

યથા અહૂ વધસ્યો. અહુનેમ્ વર્ધરીમ્ તનૂમ પાઈતિ. યથા અહૂ વધસ્યો.

કેમ ના મજદા (જવત) ગચ્ચેથાઓ અસ્તવધતીશ અષહે.

૪. (જે તું કહે છે) આચ્ચે ઘેરને હું પાક કરવા માગુંછું તો આચ્ચે વચનો તું ભણ.

ખોલાસો:—(અગરજે ઘેર પાક કરવું હોએ અથવા ઘેરનું મુરત કરવું હોએતો, નીચે જણાવેલા ગાથાના કલામો તું ભણજે):—

* આચ્ચે ૧૧ મી આખી પરગરદમાં એકજ બાબતને લગતું લખાણ આંવેલું છે, તે એકે ઘેર, પાણી, જમીન, માણસ, બાઈડી ઈલાદિને પાક કરતી વખતે અવસ્તાના કીયા કલામો ભણવા તે વિશે જણાવેલું છે. જેવી ચીજ તેવા તેને લાએકના કલામો ભણવાને માટે ફરમાવેલું છે, જેમકે ઘેરને પાક કરવું હોએ અથવા તેનું મુરત કરવું હોએતો, એ પરગરદના ૪ થા ફકરામાં જણાવેલા ગાથાનો ફકરો ભણવો, કે તેથી કરીને દેવ દરજ, પરી ઈલાદિ તે ઘેરમાં હોએતો તે કલામોની બરકતથી તેઓ નાખુદ થઈ જાએ. અશો મરદ તથા અશો ઝોરતને પાક કરતી વખતે, તથા તેઓની કદખોદાઈ અથવા શાદી કરતી વખતે, તેઓની ઉપર દુઆ કરનારા કલામો જે એ પરગરદના ૭ મા ફકરામાં જણાવ્યા તે તેઓને માટે ભણવા. વળી પાણી, જમીન, આતશ ઈલાદિને પાક કરતી વખતે, એ ચીજોને લાએકના ઠેરવેલા કલામો જે એ પરગરદમાં જણાવ્યા છે તે ભણવા. ત્યારપછી એવું જણાવે છે કે તે પાક કલામો ભણ્યાથી તેઓની બરકતથી ઘેર, આતશ, પાણી, જમીન ઈલાદિમાં જે દેવ દરજ તથા કોઈખી જાતની દુરવંદી રહેલી હોએ તે તદન નાખુદ થઈ જાએ.)

† એના ખોલાસા બાબે જુઓ મારી ખોરદેહ અવસ્તા થી માએની, સદે ૨-૩ આપેલી નોટ.

અત્ર મા યવા ખેંદ્રો પદ્મે મન્વિશ્તો.^૧

(અગરજે તું કેહે કે) આએ આતશને હું પાક કરવા માગુંછું તો આએ વચનો તું લણ.

ખોલાસો:—(આતશને પાક કરવા હોએતો નીચે જણાવેલા કલામો તું લણજ):—

અદ્યા થવા આશ્રો વેરેજેના પચોઉરયે પધરિ—જસામધદે મજ્જદા અહુરા.^૨

૫. (જે તું કેહે કે) આએ પાણીને હું પાક કરવા માગુંછું તો આએ વચનો તું લણ.

ખોલાસો:—(પાણીને પાક કરવું હોએતો નીચે જણાવેલા અવસ્તા તું લણજ):—

અપો અત્ર યજ્ઞમધદે મએકધન્તીશ્યા હેખ્વધન્તીશ્યા ક્વજંઘ્રહો.^૩

(જે તું કેહે કે) આએ જમીનને હું પાક કરવા માગુંછું તો આએ વચનો તું લણ.

ખોલાસો:—(જમીનને પાક કરવી હોએતો નીચે જણાવેલા અવસ્તા તું લણજ):—

ધમાંમ્ આઅત્ર જંમ્ ગેનાખીશ્ હથ્રા યજ્ઞમધદે.^૪

૬. (જે તું કેહે કે) આએ ગાએઢોરને હું પાક કરવા માગુંછું તો આએ વચનો તું લણ.

ખોલાસો:—(ગાએઢોર પાક કરવાં હોએ તો નીચે જણાવેલા અવસ્તા તું લણજ.)

ગવેધ અદાધશ્ તાધશ્ રજ્યઓથનાધશ્ યાધશ્ વહિશ્તાધશ્ ક્વએષ્યામહી.^૫

(જે તું કેહે કે) આએ ઓરવરને હું પાક કરવા માગુંછું તો આએ વચનો તું લણ.

ખોલાસો:—(ઓરવરને પાક કરવાં હોએતો નીચે જણાવેલા કલામ તું લણજ.)

અત્ર અખ્યાધ અષા મજ્જદાઓ ઉર્વરાઓ વક્ષત્

૭. (અગરજે તું કેહે કે) આએ અશો માણસને હું પાક કરવા માગુંછું (તથા)

આએ અશો ખાઈડીને હું પાક કરવા માગુંછું તો આએ વચનો તું લણ.

ખોલાસો:—(અશો માણસને તથા અશો ખાઈડીને પાક કરવાં હોએ, અથવા તેઓની શાદી કરવી હોએતો નીચે જણાવેલા અવસ્તાના કલામો તું લણજ.)

આ અધસ્યેમા ધધ્યોં રકેધ્રાધ જન્તૂ નેરેખ્યસ્યા નાધરિખ્યસ્યા જરથુશ્ત્રહે વં-
ધ્રહેઉશ રકેધ્રાધી મનંઘ્રહો. યા દએના વધરીમ્ હનાત્ર મીજ્જદેમ અષદ્યા યાસા અર્ષામ્
યામ્ ધધ્યામ્ અહુરૈ મસતા મજ્જદાઓ.^૬

૮. એટલામાટે આએ (નીચે જણાવેલા અવસ્તાના) કલામો કે જે ધણાજ ક્તેહ-
મંદ તથા ધણાજ તંદરૌસતી આપનારા છે તે તુંને લણવા જોઈએ.

૧ એ વાક્ય ઈજ્જસ્તેના ૪૯ મા હાના ૧ લા ફકરામાં આવેછે.

૨ એ વાક્ય ઈજ્જસ્તેના ૩૬ મા હાના ૧ લા ફકરામાં આવેછે.

૩ એ વાક્ય ઈજ્જસ્તેના ૩૮ મા હાના ૩ જા ફકરામાં આવેછે.

૪ એ વાક્ય ઈજ્જસ્તેના ૩૮ મા હાના ૧ લા ફકરામાં આવેછે.

૫ એ વાક્ય ઈજ્જસ્તેના ૩૫ મા હાના ૪ થા ફકરામાં આવેછે.

૬ એ વાક્ય ઈજ્જસ્તેના ૪૮ મા હાના ૬ હા ફકરામાં આવેછે.

૭ એ વાક્ય ઈજ્જસ્તેના ૫૪ મા હાના ૧ લા ફકરામાં આવેછે.

આઠ હોનવર તુંને ગાધને લણવી જોધએ.

યથા અહૂ વધસ્યો. કેમ ના મજદા (જવત) ગએથાઓ અસ્તવધતીશ અપદે.

૬. હું એશમ (દેવ)ની સાંભે થાઉંછું, હું નસાની સાંભે થાઉંછું, હું હમરીતની સાંભે થાઉંછું, હું પતરીતની સાંભે થાઉંછું, હું ખૂ (દેવ)ની સાંભે થાઉંછું, હું ખૂવીધૂ (દેવ)ની સાંભે થાઉંછું, હું ખૂધધિ (દેવ)ની સાંભે થાઉંછું, હું ખૂધધિજૂ (દેવ)ની સાંભે થાઉંછું, હું કુન્દ (દેવ)ની સાંભે થાઉંછું, હું કુન્દિજૂ (દેવ)ની સાંભે થાઉંછું; હું પીળા (અથવા મંદબુદ્ધિના) આલસાધના (દેવ)ની સાંભે થાઉંછું, હું લાંબા હાતવાળા આલસાધના (દેવ)ની સાંભે થાઉંછું; હું મૂધધિ (દેવ)ની સાંભે થાઉંછું, હું કપસ્તિ (અથવા કીનાના દેવ)ની સાંભે થાઉંછું; હું પરીની સાંભે થાઉંછું, કે જે આતશ, પાણી, જમીન, ગાએદાર (તથા) ઓરવરોની નજદીક જાયેછે; હું નજસાધના દેવની સાંભે થાઉંછું, કે જે આતશ, પાણી, જમીન, ગાએદાર (તથા) ઓરવરોની નજદીક જાયેછે.

૧૦. અએ ખરાખ જણનારા અંગ્રેમેન્યુશ ! ઘેરમાંથી, આતશમાંથી, પાણીમાંથી, જમીનમાંથી, ગાએ દારમાંથી, ઓરવરમાંથી, અશો માણસમાંથી, અશો બાઈડીમાંથી, સેતારાઓમાંથી, માહતાખમાંથી, આફતાખમાંથી, બેહદ રોશણીમાંથી (તથા) દારમજદની પેદા કીધેલી અશો તોખમની તમામ વસ્તુમાંથી (તુંને દફે કરવા માટે) હું તારી સાંભે થાઉંછું.

૧૧. એટલામાટે આએ (નીચે જણાવેલા અવસ્તાના) કલામો કે જે ધણાજ ફતેહમંદ તથા ધણાજ તંદરોસ્તી આપનારા છે તે તુંને લણવા જોધએ; ચાર હોનવર તુંને ગાધને લણવી જોધએ.

યથા અહૂ વધસ્યો. કેમ ના મજદા (જવત) ગએથાઓ અસ્તવધતીશ અપદે.

૧૨. (ઉપર જણાવેલાં અવસ્તાના ૫૬) એશમ (દેવ)ને નાશ કરશે, નસાને નાશ કરશે, હમરીતને નાશ કરશે, પતરીતને નાશ કરશે, ખૂ (દેવ) ને નાશ કરશે, ખૂવીધૂ (દેવ)ને નાશ કરશે, ખૂધધિ (દેવ)ને નાશ કરશે, ખૂધધિજૂ (દેવ) ને નાશ કરશે, કુન્દ (દેવ)ને નાશ કરશે, કુન્દિજૂ (દેવ)ને નાશ કરશે; પીળા* આલસાધના (દેવ)ને નાશ કરશે, લાંબા હાતવાળા આલસાધના (દેવ)ને નાશ કરશે; મૂધધિ (દેવ)ને નાશ કરશે, કપસ્તિ (અથવા કીનાના દેવ) ને નાશ કરશે; પરીને નાશ કરશે, કે જે (પરી) આતશ, પાણી, જમીન, ગાએ દાર, (તથા) ઓરવરોની નજદીક જાયેછે; નજસાધના દેવને નાશ કરશે કે જે (દેવ) આતશ, પાણી, જમીન, ગાએ દાર (તથા) ઓરવરોની નજદીક જાયેછે.

* ‘જઘરિન’ બોલને ફારસી ‘જાર, નેજાર’ સાથે સરખાવીએ તો એનો અર્થ “નાતવાન, મંદબુદ્ધિનો” બી થઈ શકે.

૧૩. (ઉપર જણાવેલાં અવસ્તાના પદ), અએ ખરાખ જાણનારા અંગ્રેમેન્યુશ! ઘેર-
માંથી, આતશમાંથી, પાણીમાંથી, જમીનમાંથી, ગાએ ઢોરમાંથી, ઝોરવરમાંથી,
અશો માણસમાંથી, અશો બાઈડીમાંથી, સેતારાઓમાંથી, માહતાખમાંથી, આક્રતાખ-
માંથી, બેહદ રોશણીમાંથી (તથા) હોરમજદની પેદા કીધેલી અશો તોખમની .
તમામ વસ્તુમાંથી તુંને નાશ કરશે.

૧૪. એટલામાટે આએ (નીચે જણાવેલા) “મજદા અત્ત મોઇ”.ના કલામો
કે જે ધણાજ ક્રતેહમંદ તથા ધણાજ તંદરોસ્તી આપનારા છે તે તુંને ચાર વખત
ગાઈને લણવા જોઈએ:—

મજદા અત્ત મોઇ વહિશ્તા (જવત) દાઓ અહૂમ^૧

૧૫. હું એશમ (દેવ)ની સાંભે થાઉંછું, હું નસાની સાંભે થાઉંછું, હું હમરીતની
સાંભે થાઉંછું, હું પતરીતની સાંભે થાઉંછું, હું ખૂ (દેવ)ની સાંભે થાઉંછું, હું ખૂવીધૂ
(દેવ)ની સાંભે થાઉંછું, હું ખૂધધિ (દેવ)ની સાંભે થાઉંછું, હું ખૂધધિજૂ (દેવ)ની સાંભે
થાઉંછું, હું કન્દ (દેવ)ની સાંભે થાઉંછું, હું કુન્દિજૂ (દેવ)ની સાંભે થાઉંછું; હું પીળા
(અથવા મંદબુદ્ધિના) આલસાઈના (દેવ)ની સાંભે થાઉંછું, હું લાંબા હાતવાળા આ
લસાઈના (દેવ)ની સાંભે થાઉંછું; હું મૂધધિ (દેવ)ની સાંભે થાઉંછું, હું કપસ્તિ (અ-
થવા કીનાના દેવ)ની સાંભે થાઉંછું; હું પરીની સાંભે થાઉંછું, કે જે (પરી) આતશ,
પાણી, જમીન, ગાએ ઢોર (તથા) ઝોરવરોની નજદીક જાયેછે; હું નજસાઈના દે-
વની સાંભે થાઉંછું, કે જે (દેવ) આતશ, પાણી, જમીન, ગાએ ઢોર (તથા) ઝોરવ-
રોની નજદીક જાયેછે. .

૧૬. અએ ખરાખ જાણનારા અંગ્રેમેન્યુશ! ઘેરમાંથી, આતશમાંથી, પાણીમાંથી,
જમીનમાંથી, ગાએ ઢોરમાંથી, ઝોરવરમાંથી, અશો માણસમાંથી, અશો બાઈડી-
માંથી, સેતારાઓમાંથી, માહતાખમાંથી, આક્રતાખમાંથી, બેહદ રોશણીમાંથી (તથા)
હોરમજદની પેદા કીધેલી અશો તોખમની તમામ વસ્તુમાંથી (તુંને દફે કરવાને
માટે) હું તારી સાંભે થાઉંછું.

૧૭. એટલામાટે આએ(નીચે જણાવેલા અવસ્તાના)કલામો કે જે ધણાજ ક્રતેહ-
મંદ તથા ધણાજ તંદરોસ્તી આપનારા છે તે તુંને ચાર વખત ગાઈને લણવાં.જોઈએ:—

આ અધસ્યેમા ઇખ્યો (જવત) મસતા મજદાઓ.^૨

૧૮. (ઉપર જણાવેલાં અવસ્તાના પદ) એશમ (દેવ)ને નાશ કરશે, નસાને નાશ

૧ એ ફકરો ઇજ્જસ્નેના ૩૪ મા હાના ૧૫ મા ફકરામાં આવેછે.

૨ એ ફકરો ઇજ્જસ્નેના ૫૪ મા હાના ૧ લા ફકરામાં આવેછે.

કરશે, હમરીતને નાશ કરશે, પતરીતને નાશ કરશે; ધૂ (દેવ)ને નાશ કરશે, ધ્રુવીધૂ (દેવ)ને નાશ કરશે, ધૂધિ (દેવ)ને નાશ કરશે, ધૂધિજૂ (દેવ)ને નાશ કરશે, કુન્દ (દેવ)ને નાશ કરશે, કુન્દિજૂ (દેવ)ને નાશ કરશે; પીળા (અથવા મંદબુદ્ધિના) આલસાઈના (દેવ)ને નાશ કરશે, લાંબા હાતવાળા આલસાઈના (દેવ)ને નાશ કરશે; મૂઠધિ (દેવ)ને નાશ કરશે, કપસ્તિ (અથવા કીનાના દેવ)ને નાશ કરશે; પરીને નાશ કરશે, કે જે (પરી) આતશ, પાણી, જમીન, ગાંઝેઢોર, (તથા) ઝોરવરોની નજદીક જાંઝેછે; નજસાઈના દેવને નાશ કરશે, કે જે (દેવ) આતશ, પાણી, જમીન, ગાંઝે ઢોર (તથા) ઝોરવરોની નજદીક જાંઝેછે.

૧૯. ઘેરમાંથી, આતશમાંથી, પાણીમાંથી, જમીનમાંથી, ગાંઝેઢોરમાંથી, ઝોરવરમાંથી, અશો માણસમાંથી, અશો બાઈડીમાંથી, સેતારાઓમાંથી, માહતાપમાંથી, આક્રતાપમાંથી, બેહદ રોગણીમાંથી (તથા) હોરમજદની પેદા કીધેલી અશો તોપમની તમામ વસ્તુમાંથી, આંઝે ખરાપ જણનારા અંઝેમેન્યુશ ! (એ પરગરદમાં જણાવેલા જણવાના અવસ્તાના પદ) તુંને નાશ કરશે.

૨૦. એટલામાટે આંઝે(નીગેના) કલામો જે ધણાજ કૃતેહમંદ તથા ધણાજ તંદરેસ્તી આપનારા છે તે તુંને જણવા જોઈએ; પાંચ હોનવર તુંને ગાંધને જણવી જોઈએ.

યથા અહૂ વધસ્યો (જવત) વાસ્તારેમ.

કેમ ના મજદા (જવત) ગંઝેથાંઝો અસ્તવધતીશ અપહે.

પરગરદ ૧૨ મી.*

૧. જ્યારે બાપ મરી જાંઝે અથવા માંઝે મરી જાંઝે, ત્યારે છોકરો બાપને માટે, (તથા) છોકરી માંઝેને માટે કેટલોવાર થોભે? નેકને માટે કેટલો વખત સુધી અને પાપીને માટે કેટલો વખત સુધી (થોભે)?

* આપણા માબાપ, ભાઈ બેહેન ઈલાદિ સગાં ગુજરે ત્યારે શું કરવું, તે બાંધે આંઝે પરગરદમાં ખીના આવેલીછે. તે ગુજરેલાંને માટે તેના અતલગના ખેશીને ચોકસ મુદત થોભવું ઈચ્છાને તેની નયતે દાદાર હોરમજદની દરગાહમાં નેક હુઆ તથા ખેરિયત આહાવી.

+ આંઝે તેમજ એની પછીના ફકરાઓમાં દહી (ઈચ્છાને ભલો, નેક) અને તનુ-પેરેથ (ઈચ્છાને પાપી) એ પ્રમાણે જે બોલો આવેલાછે તેને સાધારણ રીતે એવું સમજાવ્યામાં આવ્યું છે કે, જે શખ્સ મરતી વખતે પોતાના તમામ ગુનાહનો પસ્તાવો કરીને પતેત કરે તથા અપેમ વોહ જણે તેને દહી ગણવો; પણ જે કોઈ મોતની વેળા પોતાના સઘળા ગુનાહનો પશ્ચાતાપ કરીને પતેત નહી કરે તથા અપેમ વોહ નહી જણે તેને તનુ-પેરેથ સમજવો. એ પ્રમાણે હોવાથી નહી પશ્ચાતાપ કરનારના સગાં વાહાલાંઓને વધારે દાઝ લાગેછે, તથા તેને વિશે વધારે દાહાડા મનમાં યાદ કચ્ચા કરેછે.

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે નેકને માટે ૩૦ (દાહાડા) * (અને) પાપીને માટે ૬૦ (દાહાડા) * (થોભે).

૨. અએ દાદાર ! હું ઘેરને કેમ પાક કરું ? (તથા તે) પાક થએલું કેમ ગણાએ ?
• ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે ત્રણ વખત તન ધોયાથી, ત્રણ વખત વસ્ત્ર ધોયાથી, (તથા) ત્રણ વખત ગાથા લણ્યાથી (તે ઘેર પાક થએલું ગણાએ). હમારા આએ અતશને ઈજવો જોઈએ, ખરસમ પાંથરવી જોઈએ (અથવા ખાંધવી જોઈએ ?), ભસાં પાણીને માટે જોર લઈ જવી જોઈએ. ત્યારપછી ઘેર પાક થએલું ગણાએ; અએ સહથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! (ત્યારપછી) (તે ઘેરમાં) ગમેતો પાણીઆમાંના (પાણી) આવે, ગમેતો આરવશેમાંના (આરવર) આવે, (તથા) ગમેતો અમશાસ્પંદમાંના (અમશાસ્પંદ) આવે.†

ખોલાસો:—(અગરજો આએ ફકરાને એની આગમચના ફકરા સાથે સંબંધ લઈએતો એની મતલબ એકે, જો કોઈ આપણું અતલગનું સગું ગુજરી જાએતો, તેને આપણી પાક દીનની શરિયત મુજબ ક્રિયા કરી અવલમંજલ પોંદોંઆડયા પછી, તથા બિજું કોઈ કરવાનું ઘટારત હોએ તે કીધા પછી, જ ઘેરમાં તે માણસ ગુજર્યું હોએ તે ઘેરને પાક કરવાસારું એવું ફરમાવેછે કે, તે સુવેલાંના સગાં વાહાલાંએ પોતાનું બદન ત્રણ મરતમે ધોવું, પોતાના આંગ ઉપરના કપડાં ત્રણ મરતમે ધોવાં તથા સોજાં કપડાં પેહેરી પાદીઆબ કુશ્તી કરીને ત્રણ વખત ગાથાના હા ગાઈને લણવા. એ પ્રમાણે કીધાથી તે ઘેર પાક થએલું ગણાએ, અને ત્યારપછી તે ઘેરમાં બિજી જોઈતી ચીજો લાવ્યામાં આવેતો તેની કોઈ અડચણ નહી.)

૩. જ્યારે પોતાનો છોકરો મરી જાએ, અથવા પોતાની છોકરી મરી જાએ, ત્યારે છોકરાને માટે બાપ (તથા) છોકરીને માટે માએ કેટલોવાર થોભે ? નેકને માટે કેટલો વખત સુધી (અને) પાપીને માટે કેટલો વખત સુધી (થોભે) ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે નેકને માટે ૩૦ (દાહાડા), * (અને) પાપીને માટે ૬૦ (દાહાડા) * (થોભે).

૪. અએ દાદાર ! હું ઘેરને કેમ પાક કરું ? (તથા તે) પાક થએલું કેમ ગણાએ ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે ત્રણ વખત તન ધોયાથી, ત્રણ વખત વસ્ત્ર ધોયાથી, (તથા)

* અસલ એખારતમાં “ દાહાડા ” નો ખોલ નથી, આપણી તરફથી સુકવો પડેછે. • કોઈ કોઈ જાએતે એ પ્રમાણે આવેછે; જેમકે માહ યજ્ઞના ૨ જ ફકરામાં લેવો પડેછે:—પન્ય-દસ માંઆ ઉદ્યે-ધતિ પન્ય-દસ માંઆ નેરેકુસધતિ, ઈઆને પંદર (દાહાડા) માહતાબ વધેછે (તથા) પંદર (દાહાડા) માહતાબ ઘટેછે. વળી આએ ફકરાણે “ દાહાડા ” નો ખોલ આપણી તરફથી લેવો પડેછે તેનું બિજું કારણ એકે, એની પછીના ત્રીજે ૭ મા ફકરામાં “ મહિના ” નો ખોલ આવેલોહો.

† આએ આખો ફકરો એજ પરગરદમાં ૯ વખત ફરીથી આવેછે; જુઓ ફકરા ૪, ૬, ૮, ૧૦, ૧૨, ૧૪, ૧૬, ૧૮, તથા ૨૦.

ત્રણ વખત ગાથા ભણુયાથી (તે ઘેર પાક થયેલું ગણાયે). હમારા આયે આતશને ઈજવો જોઈયે, ખરસમ પાંથરવી જોઈયે (અથવા ખાંધવી જોઈયે?), ભલાં પાણીને માટે જોર લઈ જવી જોઈયે. ત્યારપછી ઘેર પાક થયેલું ગણાયે; અયે સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! (ત્યારપછી) (તે ઘેરમાં) ગમેતો પાણીઆમાંના (પાણી) આવે, ગમેતો ઓરવરોમાંના (ઓરવર) આવે, (તથા) ગમેતો અમશાસ્પંદોમાંના (અમશાસ્પંદ) આવે.*

૫. જ્યારે ભાઈ અથવા બેહેન મરી જાયે, ત્યારે બેહેનને માટે ભાઈ (અને) ભાઈને માટે બેહેન કેટલોવાર થોભે? નેકને માટે કેટલો વખત સુધી (અને) પાપીને માટે કેટલો વખત સુધી (થોભે)? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે નેકને માટે ૩૦ (દાહાડા),† (અને) પાપીને માટે ૬૦ (દાહાડા)† (થોભે).

૬. અયે દાદાર! હું ઘેરને કેમ પાક કરું? (તથા તે) પાક થયેલું કેમ ગણાયે? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે ત્રણ વખત તન ધોયાથી, ત્રણ વખત વસ્ત્ર ધોયાથી (તથા) ત્રણ વખત ગાથા ભણુયાથી (તે ઘેર પાક થયેલું ગણાયે). હમારા આયે આતશને ઈજવો જોઈયે, ખરસમ પાંથરવી જોઈયે (અથવા ખાંધવી જોઈયે?), ભલાં પાણીને માટે જોર લઈ જવી જોઈયે. ત્યારપછી ઘેર પાક થયેલું ગણાયે; અયે સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! (ત્યારપછી) (તે ઘેરમાં) ગમેતો પાણીઆમાંના (પાણી) આવે, ગમેતો ઓરવરોમાંના (ઓરવર) આવે, (તથા) ગમેતો અમશાસ્પંદોમાંના (અમશાસ્પંદ) આવે.*

૭. જ્યારે ઘેર ધણી અથવા ઘેરની ધણિયાણી મરી જાયે, ત્યારે નેકને માટે કેટલો વખત સુધી (અને) પાપીને માટે કેટલો વખત સુધી થોભે? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે નેકને માટે ૬ મહિના સુધી (અને) પાપીને માટે ૧૨ (મહિના) સુધી તેની પોતાની છોકરી (તથા) છોકરો (થોભે).

ખોલાસો:—(ઘેર ધણીને માટે બિજાં સગાંવાહાલાં કરતાં વધારે વખત થોભીને તેની નયતે બંદગી તથા નેક દુઆ ચાહાવાને ફરમાવેલું છે. એ ઉપરથી ઘેર ધણીની મતલબ એવી સમજાયે છે કે, આખા કુટુંબનું પાલન-પોષણ કરનાર, પછી તે બાપ હોય કે દીકરો હોય, ઈઆતો તે કુટુંબનો કેદબી શખ્સ હોય, પણ આખા ઘેરનો ખરચ પુરો કરનાર હોવો જોઈયે. એ પ્રમાણે ગણતાં બિજાં ફકરાઓના કરતાં આયે ફકરામાં જણાવેલા વધારે લાંબા વખતનો કાંઈક સખખ જણાઈ આવે છે.)

૮. અયે દાદાર! હું ઘેરને કેમ પાક કરું? (તથા તે) પાક થયેલું કેમ ગણાયે? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે ત્રણ વખત તન ધોયાથી, ત્રણ વખત વસ્ત્ર ધોયાથી (તથા)

* એ ફકરાની સમજ બાબે જુઓ એજ પરગરદના ૨ જા ફકરાની નીચે આપેલો ખોલાસો.

† એ બાબે જુઓ એજ પરગરદના પેહેલા ફકરામાં આપેલી નોટ.

ત્રણ વખત ગાથા ભણુયાથી (તે ઘેર પાક થએલું ગણાયે). હમારા આએ. આતશને ઈજવો જોઈએ, બરસમ પાંથરવી જોઈએ (અથવા ખાંધવી જોઈએ?), ભલાં પાણીને માટે જોર લઈ જવી જોઈએ. ત્યારપછી ઘેર પાક થએલું ગણાયે; અએ સહથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! (ત્યારપછી) (તે ઘેરમાં) ગમેતો પાણીઓમાંના (પાણી) આવે, ગમેતો ઓરવરોમાંના (ઓરવર) આવે, (તથા) ગમેતો અમશાસ્પંદોમાંના (અમશાસ્પંદ) આવે.*

૯. જ્યારે મ્હોટા બાવા (ઈચ્છાને બપાવો અથવા મમાવો) મરી જાએ, અથવા મ્હોટાં માએ (ઈચ્છાને બપાઈ અથવા મમાઈ) મરી જાએ, ત્યારે પૌત્ર મ્હોટા બાવાને માટે (અને) પૌત્રી મ્હોટાં માએને માટે કેટલોવાર થાલે ? નેકને માટે કેટલો વખત સુધી અને પાપીને માટે કેટલો વખત સુધી (થાલે) ? ત્યારે હોરમજ્જહે કહ્યું કે નેકને માટે ૨૫ (દાહાડા)† (અને) પાપીને માટે ૫૦ (દાહાડા)† (થાલે).

ખોલાસો:—(મ્હોટા બાવા અથવા મ્હોટાં માએ ગુજરે તેને માટે પૌત્ર અથવા પૌત્રીને થાલવાને ફરમાવેછે તેની મતલબ એવી દીસેછે કે, મ્હોટા બાવા અથવા મ્હોટાં માએની હયાતીમાંજ તેઓના છોકરા છોકરી ગુજરી ગયાં હોએતો તે મરનારના છોકરાંના છોકરાંઓએ મ્હોટા બાવા તથા મ્હોટાં માએને માટે થાલવું.)

૧૦. અએ દાદાર ! હું ઘેરને કેમ પાક કરું ? (તથા તે) પાક થએલું કેમ ગણાયે ? ત્યારે હોરમજ્જહે કહ્યું કે ત્રણ વખત તન ધોયાથી, ત્રણ વખત વસ્ત્ર ધોયાથી (તથા) ત્રણ વખત ગાથા ભણુયાથી (તે ઘેર પાક થએલું ગણાયે). હમારા આએ આતશને ઈજવો જોઈએ, બરસમ પાંથરવી જોઈએ (અથવા ખાંધવી જોઈએ?), ભલાં પાણીને માટે જોર લઈ જવી જોઈએ. ત્યારપછી ઘેર પાક થએલું ગણાયે; અએ સહથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! (ત્યારપછી) (તે ઘેરમાં) ગમેતો પાણીઓમાંના (પાણી) આવે, ગમેતો ઓરવરોમાંના (ઓરવર) આવે, (તથા) ગમેતો અમશાસ્પંદોમાંના (અમશાસ્પંદ) આવે.*

૧૧. જ્યારે પૌત્ર મરી જાએ અથવા પૌત્રી મરી જાએ, ત્યારે પૌત્રને માટે મ્હોટા બાવા (અને) પૌત્રીને માટે મ્હોટાં માએ કેટલોવાર થાલે ? નેકને માટે કેટલો વખત સુધી (અને) પાપીને માટે કેટલો વખત સુધી (થાલે) ? ત્યારે હોરમજ્જહે કહ્યું કે નેકને માટે ૨૫ (દાહાડા)† (અને) પાપીને માટે ૫૦ (દાહાડા)† (થાલે).

ખોલાસો:—(પૌત્ર અથવા પૌત્રી ગુજરે તેને માટે મ્હોટા બાવા અથવા મ્હોટાં માએને થાલવાને ફરમાવેછે તેની મતલબ એવી દીસેછે કે, મ્હોટા બાવા અથવા

* એ ફક્કરાની સમજ બાએ જુઓ એજ પરગરદના ૨ જા ફક્કરાની નીચે આપેલો ખોલાસો.

† એ બાએ જુઓ એજ પરગરદના પેઠેલા ફક્કરામાં આપેલી નોટ.

મહોટાં માએની હયાતીમાંજ તેનો છોકરો છોકરી ગુજરી ગયાં હોએતો તેઓની જગાએ મહોટા બાવા અથવા મહોટાં માએ થોભવું.)

૧૨. અએ દાદાર ! હું ઘેરને કેમ પાક કરું? (તથા તે) પાક થએલું કેમ ગણાએ ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે ત્રણ વખત તન ધોયાથી, ત્રણ વખત વસ્ત્ર ધોયાથી (તથા) ત્રણ વખત ગાથા ભણયાથી (તે ઘેર પાક થએલું ગણાએ). હમારા આએ આતશને ઈજવો જોઈએ, ખરસમ પાંચરવી જોઈએ (અથવા ખાંધવી જોઈએ?), ભલાં પાણીને માટે જોર લઈ જવી જોઈએ. ત્યારપછી ઘેર પાક થએલું ગણાએ; અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! (ત્યારપછી) (તે ઘેરમાં) ગમેતો પાણીઓમાંના (પાણી) આવે, ગમેતો ઓરવરોમાંના (ઓરવર) આવે, (તથા) ગમેતો અમશાસ્પંદોમાંના (અમશાસ્પંદ) આવે.

૧૩. જ્યારે ભતરીજો અથવા ભતરીજી* મરી જાએ, ત્યારે નેકને માટે કેટલો વખત સુધી (અને) પાપીને માટે કેટલો વખત સુધી થોભે ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે નેકને માટે ૨૦ (દાહાડા) (અને) પાપીને માટે ૪૦ (દાહાડા) (થોભે).

૧૪. અએ દાદાર ! હું ઘેરને કેમ પાક કરું ? (તથા તે) પાક થએલું કેમ ગણાએ ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે ત્રણ વખત તન ધોયાથી, ત્રણ વખત વસ્ત્ર ધોયાથી (તથા) ત્રણ વખત ગાથા ભણયાથી (તે ઘેર પાક થએલું ગણાએ). હમારા આએ આતશને ઈજવો જોઈએ, ખરસમ પાંચરવી જોઈએ, (અથવા ખાંધવી જોઈએ?), ભલાં પાણીને માટે જોર લઈ જવી જોઈએ. ત્યારપછી ઘેર પાક થએલું ગણાએ; અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! (ત્યારપછી) (તે ઘેરમાં) ગમેતો પાણીઓમાંના (પાણી) આવે, ગમેતો ઓરવરોમાંના (ઓરવર) આવે, (તથા) ગમેતો અમશાસ્પંદોમાંના (અમશાસ્પંદ) આવે.†

૧૫. જ્યારે કાકો-મામો મરી જાએ અથવા કાકી-મામી‡ મરી જાએ, ત્યારે નેકને માટે કેટલો વખત સુધી (અને) પાપીને માટે કેટલો વખત સુધી થોભે ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે નેકને માટે ૧૫ (દાહાડા)§ (અને) પાપીને માટે ૩૦ (દાહાડા)§ (થોભે).

૧૬. અએ દાદાર ! હું ઘેરને કેમ પાક કરું ? (તથા તે) પાક થએલું કેમ ગણાએ ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે ત્રણ વખત તન ધોયાથી, ત્રણ વખત વસ્ત્ર ધોયાથી (તથા) ત્રણ વખત ગાથા ભણયાથી (તે ઘેર પાક થએલું ગણાએ). હમારા આએ આતશને ઈજવો જોઈએ, ખરસમ પાંચરવી જોઈએ (અથવા ખાંધવી જોઈએ?), ભલાં પાણીને

* કાકો, મામો અથવા કાકી, મામી (સ્પીગલ તથા દારમેસ્તેતે).

† એ ફકરાની સમજ બાબે જુઓ એજ પરગરદના ૨ જ ફકરાની નીચે આપેલો ખોલાસો.

‡ ભતરીજો અથવા ભતરીજી (સ્પીગલ); પીતરાઈ-મશીઆઈ બાઈ અથવા પીતરેણુ-મશીઅન બોહેન (દારમેસ્તેતે).

§ જુઓ એજ પરગરદના પેહેલા ફકરામાં આપેલી નોંદ.

માટે જોર લઈ જવી જોઈએ. ત્યારપછી ઘેર પાક થએલું ગણાએ; અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! (ત્યારપછી) (તે ઘેરમાં) ગમેતો પાણીઓમાંના પાણી આવે, ગમેતો ઝો-રવરોમાંના (ઝોરવર) આવે, (તથા) ગમેતો અમશાસ્પંદોમાંના (અમશાસ્પંદ) આવે.*

૧૭. જ્યારે કાકા-મામાનો છોકરો મરી જાએ, અથવા કાકા-મામાની છોકરી† મરી જાએ, ત્યારે નેકને માટે કેટલો વખત સુધી (અને) પાપીને માટે કેટલો વખત સુધી થાશે? ત્યારે હોરમજ્જદે કહ્યું કે નેકને માટે ૧૦ (દાહાડા)‡ (અને) પાપીને માટે ૨૦ (દાહાડા)‡ (થાશે).

૧૮. અએ દાદાર ! હું ઘેરને કેમ પાક કરું? (તથા તે) પાક થએલું કેમ ગણાએ? ત્યારે હોરમજ્જદે કહ્યું કે ત્રણ વખત તન ધોયાથી, ત્રણ વખત વસ્ત્ર ધોયાથી (તથા) ત્રણ વખત ગાથા ભણ્યાથી (તે ઘેર પાક થએલું ગણાએ). હમારા આએ આતશને ઈજવો જોઈએ, ખરસમ પાંચરવી જોઈએ (અથવા પાંચવી જોઈએ?), ભલાં પાણીને માટે જોર લઈ જવી જોઈએ. ત્યારપછી ઘેર પાક થએલું ગણાએ; અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! (ત્યારપછી) (તે ઘેરમાં) ગમેતો પાણીઓમાંના (પાણી) આવે, ગમેતો ઝો-રવરોમાંના (ઝોરવર) આવે, (તથા) ગમેતો અમશાસ્પંદોમાંના (અમશાસ્પંદ) આવે.

૧૯. જ્યારે કાકા-મામાના છોકરાનો છોકરો મરી જાએ, અથવા કાકા-મામાની છોકરીની છોકરી§ મરી જાએ, ત્યારે નેકને માટે કેટલો વખત સુધી (અને) પાપીને માટે કેટલો વખત સુધી થાશે? ત્યારે હોરમજ્જદે કહ્યું કે નેકને માટે ૫ (દાહાડા) (અને) પાપીને માટે ૧૦ (દાહાડા) (થાશે).

૨૦. અએ દાદાર ! હું ઘેરને કેમ પાક કરું? (તથા તે) પાક થએલું કેમ ગણાએ? ત્યારે હોરમજ્જદે કહ્યું કે ત્રણ વખત તન ધોયાથી, ત્રણ વખત વસ્ત્ર ધોયાથી (તથા) ત્રણ વખત ગાથા ભણ્યાથી (તે ઘેર પાક થએલું ગણાએ). હમારા આએ આતશને ઈજવો જોઈએ, ખરસમ પાંચરવી જોઈએ (અથવા પાંચવી જોઈએ?), ભલાં પાણીને માટે જોર લઈ જવી જોઈએ. ત્યારપછી ઘેર પાક થએલું ગણાએ; અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! (ત્યારપછી) (તે ઘેરમાં) ગમેતો પાણીઓમાંના (પાણી) આવે, ગમેતો ઝો-રવરોમાંના (ઝોરવર) આવે, (તથા) ગમેતો અમશાસ્પંદોમાંના (અમશાસ્પંદ) આવે.

૨૧. જ્યારે કાઈમી તોખમોમાંનો જવો કે જુદા ઈમાનવાળો (તથા) જુદા મજ્જ-

* એ ફકરાની સમજ આએ જુઓ એજ પરગરદના ૨ ના ફકરાની નીચે આપેલો ખોલાસો.

† પીતરાઈ-મશીઆઈ ભાઈનો છોકરો અથવા પીતરેણુ-મશીઅન બેહેનની છોકરી (દારમેસ્તેતે).

‡ જુઓ એજ પરગરદના પેહેલા ફકરામાં આપેલી નોટ.

§ પાંચમી પેહેડીનો સગો, પાંચમી પેહેડીની સગી (સ્પીગલ); ભતરીજા-ભાણેજનો છોકરો, ભતરીજા-ભાણેજની છોકરી (હારલે); પીતરાઈ ભાઈ-પીતરેણુ બેહેનનો પૌત્ર-પૌત્રી (દારમેસ્તેતે).

હપવાળો મરી જાયે, ત્યારે પેદાએશોમાંની સપેનામીનોની કેટલી (પેદાએશને) (તે) હમરીત કરેછે (તથા) કેટલી (પેદાએશને) (તે) પતરીત કરેછે?*

૨૨. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે એક દેડકા† (જને) મરી ગયાને એક વરસથી વધારે થવાથી (તેનું) જહેર સુકઈ ગયેલું (હોય) તેની માફક (તે જુદા મજહપવાળાને ગણવો); કારણ કે, અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત! (તે) બે પગવાળો સાંપની ખસલતનો દરવંદ તેમજ નાપાક આરમોગ જીવતાં જીવત પેદાએશોમાંની સપેનામીનોની (પેદાએશને) હમરીત કરેછે (તથા) જીવતાં જીવત પતરીત કરેછે.

૨૩. (તે નાપાક આરમોગ) જીવતાં જીવત પાણીને ખરાબ કરેછે; જીવતાં જીવત આતશને ખુબવી નાખેછે; જીવતાં જીવત ગાયે ઢોરને ચોરી લઈ જાયેછે; જીવતાં જીવત અશો માણસને બેશુદ્ધ થઈ જાયે (તથા) જન જતોરેહે તેવો ફટકો મારેછે; (પણ જ્યારે તે) મરી ગયેલો (હોય) ત્યારે તે) એ પ્રમાણે નથી (કરતો).

૨૪. કારણ કે, અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત! (તે) બે પગવાળો સાંપની ખસલતનો દરવંદ તેમજ નાપાક આરમોગ જીવતાં જીવત અશો માણસનો પુશ્કળ ખોરાક, તથા (તેનાં) કપડાં, (તથા તેની) લાકડાંની ખનાવેલી ચીજો તથા નમદો (અથવા તેનું ખિછાંનું), તથા (તેની) લોહોડાંની વસ્તુ લઈ લેછે; (પણ જ્યારે તે) મરી ગયેલો (હોય) ત્યારે તે) એ પ્રમાણે નથી (કરતો).

ખોલાસો:—(નાપાક આરમોગ મુવા પછી અશો માણસને તથા દાદાર હોરમજદનો લલી પેદાએશને ઠાઈખી રીતે ઈજ પોંહોંચાડી શકતો નથી.)

પરગરદ ૧૩ મી.

૧. આએ પેદાએશો જ સપેનામીનોની પેદા કીધેલી પેદાએશ છે, તેઓમાંની સપેનામીનોને લગતી તે કેઈ પેદાએશ તમામ ખામદાદના વખતથી તે આકૃતાખ તલુ થાયે ત્યાંહાંસુધી‡ અંગ્રેમેન્યુશને હજાર ઘણા મારનાર તરીકે તેની સાંભે જાયેછે?

* વળી એ ફકરાનો અર્થ નીચે પ્રમાણે ખી થઈ શકે:—જ્યારે (જરતોશ્તી) બુન્યાદનો કોઈ ગુજરી જાયે, કે જે જુદા ઈમાનવાળો (તથા) જુદા મજહપવાળો (હોય), ત્યારે પેદાએશોમાંની સપેનામીનોની કેટલી (પેદાએશને) તે હમરીત કરેછે (તથા) કેટલી (પેદાએશને) પતરીત કરેછે? (ઈઆને કોઈ જરતોશ્તી જુદીન થઈ જાયે તો તેનાં સગાંવાહાલાંઓએ તેને કેવો ગણવો?)

† ‘વજ્જ’ નો અર્થ સોસવાટ તથા જહેરી ગરોલી ખી કરવામાં આવ્યોછે; વિષ્ણુ (હારલે).

‡ ઈઆને સવારના ઝઝકલાંના વખતથી તે સુરજ ઉગે ત્યાંહાંસુધી.

૨. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે પોહોળાં માથાંવાળો કાંટાદાર વંધ્રહાપર* (નામનો) કુતરો, જેને હલકે વાધેના લોહો દુજૂકના નામથી બોલેછે† (તે કુતરો) આગ્યે પેદા-એશે કે જે સપેનામીનોની પેદા કીધેલી પેદાએશ છે તેઓમાંની સપેનામીનોને લગતી તે પેદાએશ તમામ બામદાદના વખતથી તે આક્રતાબ તલુ થાગ્યે ત્યાંહાંસુધી, અંગ્રેમેન્યુશને હજાર ઘણા મારનાર તરીકે તેની સાંભે જાગ્યેછે.

૩. અગ્યે સહથી પવિત્ર જરતોશ્ત! (તે) પોહોળાં માથાંવાળો કાંટાદાર વંધ્રહાપર (નામનો) કુતરો જેને હલકે વાધેના લોહો દુજૂકના નામથી બોલેછે, તેને જે શખ્સ મારેછે‡ (તે શખ્સ) પોતાના રવાનને ૬ પેઢી સુધી મારતું રાખેછે.

એઓમાંનો જે કોઈ જીવતાં જીવત તાબેદારીઈ (કરીને) (પોતાના ગુનાહની) તો-જશ નથી કરતો, તેને માટે ચિન્વત પુલ પોહોંચવાને મુશ્કેલ પડેછે.

ખોલાસો:—(જે શખ્સ વંધ્રહાપર નામના કુતરાને માથા પછી, પોતે ધણું અન-ધટતું કીધું એવું સમજીને, ફરીથી તેમ નહી કરવાને પોતાના કીધેલા ગુનાહને માટે પસ્તાવો નથી કરતો, તે શખ્સના મુવા પછી તેના રવાનને પેલી જહાંનમાં જતાં ચિન્વત પુલ પસાર કરવો મુશ્કેલ પડેછે.)

૪. અગ્યે દાદાર! જે શખ્સ પોહોળાં માથાંવાળો કાંટાદાર વંધ્રહાપર (નામનો) કુતરો, જેને હલકે વાધેના લોહો દુજૂકના નામથી બોલેછે તેને મારેતો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેના ગુનેહગાર તનને માટે (તે શખ્સે) ઘોડાના આયુકથી હાંકી કાઢાડવામાંના ૧૦૦૦ (તુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ, (તથા) સ્ત્રીઓપો-ચરન નામના કોરડાથી ૧૦૦૦ (તુકસાનકારક જનવરોને) (હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ).||

૫. આગ્યે પેદાએશે જે અંગ્રેમેન્યુશની પેદા કીધેલી પેદાએશ છે, તેઓમાંની અંગ્રેમેન્યુશને લગતી તે કઈ પેદાએશ તમામ સવારના ઝઝકલાંનાં વખતથી તે સુરંજ ઉગે ત્યાંહાંસુધી, સપેનામીનોને હજાર ઘણા મારનાર તરીકે તેની સાંભે જાગ્યેછે? ‡

૬. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે, અગ્યે સહથી પવિત્ર જરતોશ્ત! જઈરિમ્યંધ્રઉર ના-મનો દેવ જેને હલકે વાધેના લોહો જઈરિમ્યાકના નામથી બોલેછે (તે), આગ્યે

* પ્રોફેસર દારમેસ્તેતે એ બોલનો અર્થ “ઝાડાનું ડુફર, સીસોલિયું” કરીને અલંકાર રીતે અધા-રોને નાખુદ કરનારા સૂર્યના કીરણ સાથે સરખાવેછે.

† અથવા જેને માણસો ખોટી રીતે દુજૂક કરીને કેહેછે.

‡ અસલ એબારતમાં “માચું” (જનલ) છે.

§ સરોશ ઈજદને બેટ આપીને (દારમેસ્તેતે).

|| એની સમજ બાબે જુઓ ૩ છ પરગરદના ૩૬ મા ફકરાના તરજુમાની નીચે આપેલો ખોલાસો.

પેદાએશો કે જે અંગ્રેમેન્યુશની પેદા કીધેલી પેદાએશ છે તેઓમાંની અંગ્રેમેન્યુશને લગતી તે પેદાએશ તમામ સવારના ઝઝકલાંના વખતથી તે સુરજ ઉગે ત્યાંહાંસુધી, સપેનામીનોને હજાર ઘણા મારનાર તરીકે તેની સાંમે જાણે છે.

૭. અંગ્રે સહથી પવિત્ર જરતોસ્ત! જઘરિમ્યંધ્રઉર (નામનો) દેવ જેને હલકે વા-ધેના લોકો જઘરિમ્યાકના નામથી બોલે છે, તેને જે શખ્સ મારે છે તે (અગાઉ કી-ધેલાં પાપને માટે) તેના મને, વચને (તથા) કાંમે પતેત કીધેલી ગણાએ; (તથા) તેના મને, વચને, (તથા) કાંમે (અગાઉના કીધેલાં પાપને માટે) તેજશ કીધેલી ગણાએ.*

ખોલાસો:—(નીચે ૮ મા ફકરાથી તે એ પરગરદની લગભગ આખેરી સુધી કુતરાને લગતી ખીના આવેલી છે:—જમકે કેટલી જાતના કુતરાઓ છે તથા તેઓ-માંના દરેકનું કામ શું છે; કુતરાને જખમી કીધાથી અથવા તેઓને મારી નાખ્યાથી તે મારનાર શખ્સ કેટલો ગુનેહગાર થાય છે; કુતરાને ખરાબ ખોરાક આપ્યાથી તે ખોરાક આપનાર શખ્સ કેટલો ગુનેહગાર થાય છે; કુતરો મુગો તથા હરખાયેલો થાય ત્યારે શું ઉપાયો કામે લગાડવા; કુતરાની શું શું ખાસિયતો હોય છે ઇત્યાદિ. એ લખાણ પેહેલ્લી નજરે જોતાં જરા કઠં શું લાગશે, પણ જ્યારે આપણુ જોઈશું કે વંદીદાદના જટલા ઘણાંજ પુરાતમ વખતમાં, વરૂઓ તથા ચોરોનો ઉપદ્રવ ઘણો હતો, તથા જે વખતે માણસોને પોતાના જાન માલની સલામતીને માટે હાલના જેવી સગવડો નહીં હતી તે વખતે, મોહોલ્લાની તથા ગાએ ઢોરની પાસખાની કરનારા કુતરાઓ ઘણાજ ઉપયોગી જાનવરો ગણાવા જોઈએ. આએ ૧૩ મી પરગ-રદમાં આવેલી કુતરાને લગતી ખાખદને આપણુને હાલની નજરે જોવી નહીં જોઈએ; પણ વંદીદાદના કદીમ વખતની લોકોની હાલત તથા ખિજા આસપાસની ખાખ-દોને સારીપેઠે ધેઆનમાં લઇને પછી તેવી નજરે એ ખાખદો જોવી જોઈએ, અને તેમ કીધાથી એ કુતરાને લગતી ખીના કાઢખી રીતે બેહુદી તથા કઠંગી લાગશે નહીં.)

૮. જે શખ્સ આએ પશુની પાસખાની કરનારા કુતરાઓમાંના, મોહોલ્લાની પાસખાની કરનારા કુતરાઓમાંના, વોહુ-નજરગ (ધિઆને ખર્ફેસ્તર તથા મુવેલાંને ખા-નાર) કુતરાઓમાંના તથા દ્રખ્તો-હુનર† (નામના) કુતરાઓમાંના કાઢખી (કુતરાને)

* એ પરગરદમાં ૧-૪ ફકરાઓની મુકાબેલ ૫-૭ ફકરા આવેલા છે. પેહેલ્લા ફકરાઓમાં જણા-વેલા વંદીદાદના નામના કુતરાને ઘણુંજ ઉપયોગી જાનવર ગણીને તેને મારવાને માટે મ્હોટી સજા ફર-માવેલી છે. એથી ઉલટું, ૭ મા ફકરામાં એવું જણાવેલું કે, જે શખ્સ જઘરિમ્યંધ્રઉર નામના દેવને મારે તેનું સવાંખ અગાઉ કીધેલાં ગુનાહ બરેલાં કામને માટે તે શખ્સે તોજશ કીધા ખરાબરતું ગણવું એ ૭ મા ફકરાની મુકાબેલ જુઓ ૭ મી પરગરદનો ૫૧ મો ફકરો.

† ‘દ્રખ્તો-હુનર’ નો અસલ અર્થ ‘હુનર શિખેલો, કલવાએલો’ થાય છે.

મારી નાખેછે, (તેનું) પોતાનું રવાન આપરી આગળથી (ધ્યાને આગે દુનિયાંમાંથી) વધારે પોકારતું તથા વધારે દુઃખી પેલી જહાંનમાં જાયછે; જે પ્રમાણે એક લયંકર, દરામણ તથા સઉથી મોટાં જંગલમાં વર (માણસોને બીહીવડાવેછે તે પ્રમાણે કુતરાને મારનારનું રવાન પેલી દુનિયાંમાં જતી વખતે બીહેછે).

૬. (તે કુતરાને મારનાર શખ્સના) મરણ (પછી) બિબું રવાન* તે (કુતરાને મારનાર)ના પોતાના રવાન સાથે દોસ્તી નથી કરતું, (તેથી કરીને તે કુતરાને મારનારનું રવાન) (પેલી) જહાંનમાં પોકારતું તથા દુઃખી (રહેછે). (તેના) મરણ પછી (ચિન્વત) પુલની ચોકસી કરનારા એ કુતરા પણ તેની સંગત નથી કરતા, (તેથી તેનું રવાન) (પેલી) જહાંનમાં પોકારતું તથા દુઃખી (રહેછે).

જે એ (રવાનો)માંનું બિબું (રવાન) તે રશને રાસ્ત ઈજ્દ છે.

૧૦. જે શખ્સ પશુની પાસખાની કરનારા (અથવા ભરવાડનાં) કુતરાને જખમ કરેછે, અથવા તેનો કાન કાપી નાખેછે, અથવા તેના પગની નેસ કાપી નાખેછે, (ત્યારપછી) તે પશુ ઢોરના ઝાંપામાં ચોર અથવા વર આવીને કાઢને નહી જણાયે તેમ, (તે) ઝાંપામાંથી કાંઈ માલ-મિલકત (ધ્યાને પશુ ઢોર) લઈ જાયેછે તો, તે ચોરાયેલાં પશુનેમાટે (તે કુતરાને જખમ કરનાર શખ્સ) તે જગોએ તોજશ કરે; અને કુતરાનો જખમ જાણીજેઢને કીધો તેની શિક્ષામાં (તે ઘણી) તોજશ કરે.

૧૧. જે શખ્સ મોહોલ્લાની પાસખાની કરનારા કુતરાને જખમ કરેછે, અથવા તો તેનો કાન કાપી નાખેછે, અથવા તેના પગની નેસ કાપી નાખેછે, (ત્યાર પછી) તે મોહોલ્લામાં ચોર અથવાતો વર આવીને કાઢને નહી જણાયે તેમ (તે) મોહોલ્લામાંથી કાંઈ માલ-મિલકત લઈ જાયેછે તો, તે ચોરાયેલા માલને માટે (તે કુતરાને જખમ કરનાર શખ્સ) તે જગોએ તોજશ કરે; અને કુતરાનો જખમ જાણીજેઢને કીધો તેની શિક્ષામાં (તે ઘણી) તોજશ કરે.

૧૨. હાડમંદ મુલુકોના અગે અશો પેદા કરનાર ! (જે) કાંઈ શખ્સ પશુની પાસખાની કરનાર (અથવા ભરવાડના) કુતરાને બેશુદ્ધ થઈ જાયે (તથા) જન જતો રહે તેવો ફટકા મારેછે તો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે ?†

ત્યારે હોરમજ્દે કેલું કે તેના ગુનેહગાર તનનેમાટે (તે શખ્સે) ઘોડાના ચાખુ-કથી હાંકી કાઢાડવામાંના ૮૦૦ (તુક્સાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ,

* “બિબું રવાન” તે કાણુનું તે વિશે એ ફકરાની આખેરીએ જણાવેછે.

† ૧૨—૧૬ એ ફકરાઓમાં જુદી જુદી જાતના કુતરાઓને ઈજા પોહોંચે તેવી રીતે જખમી કા-ધાથી તે જખમ કરનાર શખ્સને શું શિક્ષા કરવી તે બાબે લખાણ આવેલુંછે.

(તથા) સ્વયંપો-ચરન નામના ઠોરડાથી ૮૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ).*

૧૩. અચ્ચે દાદાર ! (જો) ઠોઈ શખ્સ મોહોલ્લાની પાસખાની કરનારા કુતરાને બેશુદ્ધ થઈ જાય (તથા) જન જતો રહે તેવો ફટકો મારેછે તો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે ? ત્યારે ઠોરમજદે કેહ્યું કે તેના ગુનેહગાર તનનેમાટે (તે શખ્સે) ઘોડાના ચાખુકથી હાંકી કાઢાડવામાંના ૭૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ, (તથા) સ્વયંપો-ચરન નામના ઠોરડાથી ૭૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ).*

૧૪. અચ્ચે દાદાર ! (જો) ઠોઈ શખ્સ વોહુ-નબ્ગ (ધિયાને ખર્ડસ્તર તથા મુવેલાંને ખાનાર) કુતરાને બેશુદ્ધ થઈ જાય (તથા) જન જતો રહે તેવો ફટકો મારેછે તો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે ? ત્યારે ઠોરમજદે કેહ્યું કે તેના ગુનેહગાર તનનેમાટે (તે શખ્સે) ઘોડાના ચાખુકથી હાંકી કાઢાડવામાંના ૬૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ, (તથા) સ્વયંપો-ચરન નામના ઠોરડાથી ૬૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ).*

૧૫. અચ્ચે દાદાર ! (જો) ઠોઈ શખ્સ તઉરન (અથવા નાધલા) કુતરાને બેશુદ્ધ થઈ જાય (તથા) જન જતો રહે તેવો ફટકો મારેછે તો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે ? ત્યારે ઠોરમજદે કેહ્યું કે (તે શખ્સે) ઘોડાના ચાખુકથી હાંકી કાઢાડવામાંના ૫૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ, (તથા) સ્વયંપો-ચરન નામના ઠોરડાથી ૫૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ).*

૧૬. પાણીમાં રહેનારા ઉદ્ર સિવાયે જજુ,† વીજુ, સુકુરન‡, તેજ દાંતવાળા ઉરપિ, પોતાની શક્તિવાળું ઠોહોલું (તથા) સપેનામીનોને લગતી પેદાએશના તમામ કુતરાનીં તોખમના જનવરોને (મારવાને માટે) ખી તેજ (શિક્ષા કહેલીછે).

ખોલાસો:—(ઉપર ૧૫ મા ફકરામાં તઉરન નામના કુતરાને મારી નાખવાને જે શિક્ષા ફરમાવીછે, તેજ શિક્ષા જે શખ્સ જજુ, વીજુ, સુકુરન ધિયાદિ કુતરાને મારી નાખે તેને કરવી; પણ ઉદ્ર નામના કુતરાને જે શખ્સ મારી નાખે તેને એ શિક્ષા નહીં કરવી. તેને માટે વધારે સખ્ત શિક્ષા ૧૪ મી પરગરદમાં ફરમાવેલી છે.)

૧૭. હાડમંદ મુલુકાના અચ્ચે અશો પેદા કરનાર ! પશુની પાસખાની કરનારા (અથવા ભરવાડના) કુતરાને માટે (તેની) લાએક જગા ક્યાંહાં છે ?

* એની સમજ આખે જુઓ ૩ જ પરગરદના ૩૬ મા ફકરાની નીચે આપેલો ખોલાસો.

† જજુ, વીજુ ખોલાના ખોલાસા આખે જુઓ પાંચમી પરગરદના ૩૨ મા ફકરાની બિજી નોટ.

‡ 'સુકુરન' નો સાધારણ અર્થ આંધળો સાત-આઠ દાહાડોને કુતરો કરવામાં આવ્યોછે.

ત્યારે હોરમજ્જદે કહ્યું કે (પશુના) વાડાથી એક યુજ્યસ્તિ જટલી દૂર (તેની લા-
એક જગા હોવી જોઈએ), (કે જથી કરીને) (અગરજો) ચોર તથા વર (પશુ ચોરવા
આવેતો) તેની ઉપર ધસારો કરવાને માટે (તે કુતરો) દોડી જાય.

૧૮. અએ દાદાર ! મોહોલ્લાની પાસખાની કરનારા કુતરાને માટે (તેની) લા-
એક જગા ક્યાંહાં છે ? ત્યારે હોરમજ્જદે કહ્યું કે મોહોલ્લાઓથી એક ફરસંગ જટલા
લાંખા રસ્તા તરફ (તેની જગા હોવી જોઈએ), (જથી) (અગરજો) ચોર તથા વર (કાંઈ
ચીજ લઈ જવાને આવેતો) તેની ઉપર ધસારો કરવાને માટે (તે કુતરો) દોડી જાય.

૧૯. અએ દાદાર ! વોહુ-નજગ કુતરાને માટે (તેની) લાએક જગા ક્યાંહાં
છે ? ત્યારે હોરમજ્જદે કહ્યું કે તે કુતરો હુનરોમાંનો કાઈબી (હુનર) ઈચ્છતો નથી,
(પણ માત્ર) પોતાના તનને માટે પોષણ પસંદ કરે છે.

ખોલાસો:—(જમ પસુશ-હઉર્વ કુતરો પશુઓની સંભાલ સંપેછે તથા વિશ્-
હઉર્વ કુતરો મોહોલ્લાની તકદારી રાખેછે, તે પ્રમાણે વોહુ-નજગ કુતરો જોકે કાંઈ
હુનર ધરાવતો નથી, તોપણ કાંઈ બિજી રીતે તે ઉપયોગી થાયેછે, તે એક ખર્ફ-
સ્તર તથા સુવેલાંને ખાઈ જાયેછે.)

૨૦. હાડમંદ મુલુકોના અએ અશો પેદા કરનાર ! (જો) કોઈ શખ્સ પશુની પા-
સખાની કરનારા (અથવા ભરવાડના) કુતરાને ખરાખ ખોરાક આપેતો,* તે કામથી
(તે શખ્સ) કેટલો યુનેહગાર થાયેછે ? ત્યારે હોરમજ્જદે કહ્યું કે આએ હાડમંદ દુ-
નિયાંમાં સઉથી સરસ ઘેરના ઘરઘણીને ખરાખ ખોરાક (કોઈ શખ્સ) આપે, તેથી
જટલો (તે શખ્સ) યુનેહગાર થાયેછે તેટલો (તે પશુની પાસખાની કરનારા કુત-
રાને ખરાખ ખોરાક આપનાર) (યુનેહગાર થાયેછે).†

૨૧. અએ દાદાર ! (જો) કોઈ શખ્સ મોહોલ્લાની પાસખાની કરનારા કુતરાને
ખરાખ ખોરાક આપેતો તે કામથી (તે) કેટલો યુનેહગાર થાયેછે ? ત્યારે હોરમજ્જદે
કહ્યું કે આએ હાડમંદ દુનિયાંમાં વચલે વાઘેના ઘેરના ઘરઘણીને ખરાખ ખોરાક
(કોઈ શખ્સ) આપે, તેથી જટલો (તે) યુનેહગાર થાયેછે તેટલો (તે મોહોલ્લાની
પાસખાની કરનારા કુતરાને ખરાખ ખોરાક આપનાર) (યુનેહગાર થાયેછે).

૨૨. અએ દાદાર ! (જો) કોઈ શખ્સ વોહુ-નજગ (ઈચ્છાને ખર્ફસ્તર તથા

* જો કોઈ શખ્સ પશુની પાસખાની કરનારા કુતરાને ખોરાક વિનાનો કરે (ઈચ્છાને તેને ખોરાક
મહી આપે) (પ્રોફેસર હારલે). એ વીદ્વાન તરો બોલને સંસ્કૃત દ્વિન (=વિના, ખુટ) ના જોયો અર્થ કર-
વાને દરસ્ત ધારે છે.

† ૨૦—૨૭ એ ક્રક્રોઓમાં જુદી જુદી જાતના કુતરાઓને હલકો અથવા અધુરો ખોરાક આ-
ખાથી તે આપનાર કેટલો યુનેહગાર થાયેછે તથા તેને શું શિક્ષા કરવી તે બાબે લખાણ આવેલું છે.

મુવેલાંને ખાનાર) કુતરાને ખરાય ખોરાક આપેતો તે કામથી (તે શખ્સ) કેટલો ગુનેહગાર થાય છે ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે આહિયાં ખચીત એક અશો માણસ આએ ઘેરમાં* આશ્રવનના જવી આએ ખસલતો સાથે આવતો (હોએ), તેને ખરાય ખોરાક (કોઈ શખ્સ) આપે, તેથી જટલો (તે) ગુનેહગાર થાય છે તેટલો (તે વોહુ-નજગ કુતરાને હલકો ખોરાક આપનાર) (ગુનેહગાર થાય છે).†

૨૩. અએ દાદાર ! (જે) કોઈ શખ્સ તઉરન (અથવા નાધલા) કુતરાને ખરાય ખોરાક આપેતો તે કામથી (તે) કેટલો ગુનેહગાર થાય છે ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે આએ હાડમંદ દુનિયાંમાં (કોઈ શખ્સ) એક સવાખકાર ખચ્યાંને પાપી કામ કરનાર કરે,‡ (તથા) (તે ખચ્યાંને) ખરાય ખોરાક આપે, તેથી જટલો (તે) ગુનેહગાર થાય છે તેટલો (તઉરન કુતરાને ખરાય ખોરાક આપનાર) (ગુનેહગાર થાય છે).

૨૪. અએ દાદાર ! જે શખ્સ પશુની પાસખાની કરનારા (અથવા લરવાડના) કુતરાને ખરાય ખોરાક આપે છે તેને માટે શું શિક્ષા છે ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેના ગુનેહગાર તનને માટે (તે શખ્સે) ઘોડાના ચાચુકે કરીને હાંકી કાહાડવામાંના ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાહાડવાં જોઈએ, (તથા) સ્ત્રોષો-ચરન નામના કોરડાથી ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (હાંકી કાહાડવાં જોઈએ).§

૨૫. અએ દાદાર ! જે શખ્સ મોહોલ્લાની પાસખાની કરનારા કુતરાને ખરાય ખોરાક આપે છે તેને માટે શું શિક્ષા છે ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેના ગુનેહગાર તનને માટે (તે શખ્સે) ઘોડાના ચાચુકથી હાંકી કાહાડવામાંના ૬૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાહાડવાં જોઈએ, (તથા) સ્ત્રોષો-ચરન નામના કોરડાથી ૬૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (હાંકી કાહાડવાં જોઈએ).§

૨૬. અએ દાદાર ! જે શખ્સ વોહુ-નજગ (ઇઆને ખર્ફસ્તર તથા મુવેલાંને ખાનાર) કુતરાને ખરાય ખોરાક આપે છે તેને માટે શું શિક્ષા છે ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તેના ગુનેહગાર તનને માટે (તે શખ્સે) ઘોડાના ચાચુકથી હાંકી કાહાડવામાંના ૭૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (હાંકી કાહાડવાં જોઈએ, (તથા) સ્ત્રોષો-ચરન નામના કોરડાથી ૭૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (હાંકી કાહાડવાં જોઈએ).§

* ઇઆને ખોરાક આપનારના ઘેરમાં, જે શખ્સ ખોરાક આપે તેના ઘેરમાં.

† આએ ફકરામાં વોહુ-નજગ કુતરાની મુકાબેલ અશો માણસને મુકવામાં આવ્યો છે, તેનો સખખ એવો દીસે છે કે એ બેહુ નસાના દુસ્મન છે.

‡ બક્તિમાન માખાપને પેટે જન્મેલા તથા પોતાના કામોને માટે જવાબદાર થએલા એક જુવાન માણસને ખરાય ખોરાક આપે (હારલે તથા દારમેસ્તેતે).

§ એની સમજ ખામે જુઓ ૩ ૭ પરગરદના ૩૬ મા ફકરાના તરજુમાની નીચે આપેલો ખોલાસો.

૨૭. અચ્ચે દાદાર ! જે શખસ તઉરન (ધચ્ચિાને નાધલા) કુતરાને ખરાખ ખોરાક આપેછે તેને માટે શું શિક્ષા છે ? ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે (તેણે) ઘોડાના ચાબુકથી હાંકી કાઢાડવામાંના ૫૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ, (તથા) સ્ત્રીઓ-ચરન નામના કોરડાથી ૫૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ).*

૨૮. કારણ કે, અચ્ચે સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! અચ્ચે હાડમંદ દુનિયામાં પે-દાચ્ચેશોમાંની સપેનામીનોની (પેદાચ્ચેશના) કુતરાચ્ચે જચ્ચે ખાનારની આગળ ખાધા વગર ઉભા રહેછે, (તથા) આખો વખત ચોકી કરનારા છતાં (કાંઈ ખોરાક) નહીં પામનારા (હોચ્ચેછે તો),† (તે કુતરાચ્ચેની ઉપર) જઈશી ધણીજ જલદીથી આવેછે; તેટલા માટે ખોરાકોમાંનો દુધ, ચરખી તથા ગોશ્ત સાથનો (ખોરાક) (કુતરાને માટે) (માજદયસ્તો) લઈ જાચ્ચે (ધચ્ચિાને આપે). દરેક કુતરાનો લાચ્ચેક ખોરાક અચ્ચે (ધચ્ચિાને દુધ, ચરખી તથા ગોશ્ત) છે.

ખોલાસો:—(એ પરગરદના ૨૯ થીતે ૩૮ મા ફકરા સુધી મુગા તથા હરખાચ્ચેલા કુતરાને લગતી ખીના આવેલીછે. તેમાં એવું જણાવેછે કે તે મુગા તથા હરખાચ્ચેલા કુતરાના મોહોડાંની આસપાસ લાકડાંના કટકા મુકીને દોરીથી તેનું મોહોડું સીકરી લેવું, કે તેથી તે કુતરો દોઢને ડાપુ મારીને જખમી નહીં કરે. બિજું એવું જણાવેછે કે, અગરજે તેનું મોહોડું ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે ખાંધી લીધું નહીં હોચ્ચે, અને જો દોઢને ડાપુ મારેતો, તેનું જોર કમતી કરવા સાડું તેનો કાન તથા તેના પગની નેસ કાપી નાખવાને ફરમાવેછે.)

૨૯. હાડમંદ મુલુકાના અચ્ચે અશો પેદા કરનાર ! અગરજે અચ્ચે માજદયસ્તી ઘેરમાં (કાંઈ) કુતરો મુગો અથવા હરખાચ્ચેલો થાચ્ચેતો, અચ્ચે માજદયસ્તો શું કરે ?

૩૦. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે છોલેલું લાકડું (ધચ્ચિાને છોલેલાં લાકડાંને કટકો) તે (કુતરા)ની તે ગરદન આગળ (માજદયસ્તો) લઈ જાચ્ચે; ત્યારપછી (તે લાકડું) જો સુકું (હોચ્ચેતો) ઘટિરડીના જટલું મોહોડું, (અને) લીલું (હોચ્ચેતો) તેથી બેવડું તેનાં મોહોડાં સાથે મજબુત ખાંધે.

૩૧. તે (મુગા અથવા હરખાચ્ચેલા કુતરા)ને (માજદયસ્તો) બેહુ તરફથી મજબુત ખાંધે (તથા) તેને બેહુ તરફથી સીકરી લે.

ખોલાસો:—(બેહુ તરફથી ખાંધવાને ફરમાવેછે તેની મતલબ એવી દીસેછે કે,

૩૦ મા ફકરામાં જણાવ્યા પ્રમાણે ખાંધ્યાથી તે દોઢને ડાપુ મારી નહીં શકે.)

* એની સમજ ખાચ્ચે જુઓ ૩ ૭ પરગરદના ૩૬ મા ફકરાના તરજુમાની નીચે આપેલો ખોલાસો.

† ધચ્ચિાને તેઓને કાંઈ ખોરાક નહીં, મજ્યો હોચ્ચેતો.

(પણ) અગરજે (ઉપર જણાવ્યા મુજબ તેને) નહીં (ખાંધી), (અને તેથી જો) (તે) મુગો અથવા હરખાએલો કુતરો (કોઈ) પશુ અથવા માણસને જખમી કરેતો, જાણીજેઘને જખમ કીધેલાની શિક્ષામાં (તે નહીં ખાંધનાર શખ્સ) તોજશ પાંમેલો થાય.

૩૨. (અગરજે તે હરખાએલો કુતરો) પેહેલા પશુને ડાપુ મારે, * (અથવા) પેહેલા માણસને (કરડીને) જખમી કરેતો, (માજદયસ્તો) તે (કુતરા)નો જમણો કાન કાપે. (જો તે કુતરો) બિજા પશુને ડાપુ મારે, (અથવા) બિજા માણસને (કરડીને) જખમી કરેતો, (માજદયસ્તો) તેનો ડાબો કાન કાપે.

૩૩. (અગરજે તે હરખાએલો કુતરો) ત્રીજા પશુને ડાપુ મારે, (અથવા) ત્રીજા માણસને (કરડીને) જખમી કરે તો, (માજદયસ્તો) તેના જમણા પગની નેસ કાપી નાખે. (જો તે કુતરો) ચોથા પશુને ડાપુ મારે, (અથવા) ચોથા માણસને (કરડીને) જખમી કરેતો, (માજદયસ્તો) તેના ડાબા પગની નેસ કાપી નાખે.

૩૪. (જો તે હરખાએલો કુતરો) પાંચમા પશુને ડાપુ મારે, (અથવા) પાંચમા માણસને (કરડીને) જખમી કરેતો, (માજદયસ્તો) તેની પુછડી કાપી નાખે. તે (કુતરા)ને (માજદયસ્તો) બેહુ તરફથી મજબુત ખાંધે (તથા) તેને બેહુ તરફથી સીકરી લે.

(પણ) અગરજે (ઉપર જણાવ્યા મુજબ તેને) નહીં (ખાંધી), (અને તેથી જો) (તે) મુગો અથવા હરખાએલો કુતરો (કોઈ) પશુ અથવા માણસને જખમી કરેતો, જાણીજેઘને જખમ કીધેલાની શિક્ષામાં (તે નહીં ખાંધનાર શખ્સ) તોજશ પાંમેલો થાય.

૩૫. અએ દાદાર ! અગરજે આએ માજદયસ્તી ઘેરમાં (કોઈ) કુતરો ઠેકાણે વગરની બુદ્ધિનો† અથવા હરખાએલો થાયેતો, આએ માજદયસ્તો શું કરે ?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે જમ એક અશો (માણસ)ને માટે (માજદયસ્તો) એલાજ શોધે તેમ તે (હરખાએલો કુતરા)ને માટે (કરે).

ખોલાસો:—(એની મતલબ એક કોઈ અશો માણસ દેવાનો થાયે, અને તેને માટે જમ ઉપાય કરે તેમ હરખાએલો કુતરાને માટે કરવો.)

૩૬. અએ દાદાર ! જોઈએ, (પણ) મેળવી નહીં શકેતો તે માજદયસ્તો શું કરે ?

ખોલાસો:—(ઉપર ૩૫ મા ફકરામાં જણાવ્યા મુજબ હરખાએલો કુતરાને માટે ઉપાય કરવાને ચાહે, પણ તેમ બની શકતું નહીં હોએ, અથવા કોઈ અડચણ હોએતો તે માજદયસ્તો બિજો શું ઉપાય કરે ?)

* અવ-જન ધાતુનો અર્થ મારી નાખવું બી થાયેછે, જુઓ ૧૪ મી પરગરદ, ફકરા ૫-૬; ૧૬ મી પરગરદ, ૧૨ મો ફકરો; ૧૯ પરગરદ, ૪૧ મો ફકરો.

† અહાંમ-બઓધેમ્નો ખોલતો અર્થ “સુંઘવાની ઇંદ્રી વગરનો” બી થઈ શકે.

૩૭. ત્યારે હોરમજદ ઠેલું કે છોલેલું લાકડું (ઈચ્છાને છોલેલાં લાકડાંનો કટકો તે (હરખાએલા કુતરા)ની તે ગરદન આગળ (માજદયસ્તો) લઈ જાય; ત્યારપછી (તે લાકડું) એ સુકું (હોએતો) ઈટરડીનાં જટલું મ્હોટું, (અને) લીલું (હોએતો) તેથી બેવડું (લઈને) તેનાં મોહોડાં સાથે મજબુત બાંધે. તે (હરખાએલા કુતરા)ને (માજદયસ્તો) મજબુત બાંધે, તથા તેને સીકરી લે (ઈચ્છાને તેનું મોહોડું મજબુત બાંધી લે).

૩૮. અગરજે (ઉપર ૩૭ મા ક્રકરામાં જણાવ્યા પ્રમાણે તેનું મોહોડું) નહીં (બાંધી લે), (અને તેથી જો) (તે) ઠેકાંણે વગરની ખુદ્દિનો* કુતરો ખાડામાં અથવા કુવામાં અથવા હંડાણમાં, અથવા નાળાંમાં અથવાતો વેહેતાં પાણીમાં પડે, કે જ્યાં તે જખમી થાય, (અને) જો (તે) જખમી થાય તો, તે કામ કરવાથી† (તે કુતરાના પાલનારા) ગુનેહગાર થાયછે.

૩૯. (દાદાર હોરમજદ ઠેલેછે):—અચ્છે જરતોશ્ત ! હું કે જે હોરમજદ (તેણે) ગાયે દોરના વાડાઓના બંધાવને માટે પોતાના વસ્ત્ર સાથેનો (ઈચ્છાને ખુદરતી ઢાંકણ સાથેનો), પોતાના જોડા સાથેનો, તીક્ષ્ણ સુંઘવાની ઇંદ્રિનો, તેજ દાંતવાળો (તથા) માણસની સાથે દોડનારો‡ કુતરો પેદા કીધો. અહિંયાં (ઈચ્છાને આચ્છે હાડમંદ દુનિયાંમાં) હું જે હોરમજદ (તેણે) મ્હોટાં (તથા) જોરાવર§ શરીરના કુતરાને પેદા કીધો; (સખખ કે) જ્યારે (તે કુતરો) ગાયે દોરના વાડાઓને માટે (તપાસ રાખનારો) હોએ, (ત્યારે તો તે) પુરતી હુશિયારીનો હોવો જોઈએ.

ખોલાસો:—(એની મતલબ એક ચોકીકરનારો કુતરો ઘેલો હોએ તે નહીં ચાલે.)

૪૦. (દાદાર હોરમજદ ઠેલેછે):—અચ્છે સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! (જ્યારે) તે (કુતરો) સાવધ આવાજનો હોએ¶ ત્યારે, ચોર અથવાતો વડ તે મોહોડલાઓમાં (આવીને) ઢાંધને નહીં જણાયે તેવી રીતે તે મોહોડલાઓમાંથી (પશુ અથવા કાંઈ માલ-મિલકત) લઈ જઈ નહીં શકે.

ખોલાસો:—(તે વડ ઠેલું તેની સિક્ત નીચે જણાવેછે):—

* અહાંમ-ખઓધેમ્નો ખોલનો અર્થ “સુંઘવાની ઇંદ્રી વગરનો” બી થઈ શકે.

† ઈચ્છાને એ પરગરદના ૩૭ મા ક્રકરામાં જણાવ્યા પ્રમાણે તેનું મોહોડું નહીં બાંધ્યાથી.

‡ ઈચ્છાને માણસનો વિશ્વાસુ-નિમક હલાલ. પ્રોંસરો દારલે તથા દારમેસ્તેતે વીરો-દ્રઓનંધ્ર-હોમ નોઅર્થ “માણસ પાસેથી પોતાનો ખોરાક લેનારો” કરેછે.

§ તૂરહે નો અર્થ “તુરાની, ચોર, લુટારો, દુશ્મન, ખરાબ કામ કરનાર” બી થઈ શકે. એ પ્રમાણે લેતાં એ વાક્યનો તરગુમો “લુટારા-દુશ્મનની સાંમે થવાને માટે મેં મ્હોટા શરીરના કુતરાને પેદા કીધો” એમ થઈ શકે.

¶ જ્યારે કુતરો સારી ખસલતનો તથા પોતાનો આવાજ સંભલાવવાને શેતાબ હોએછે (દારલે); અને જે કાંઈ તેના આવાજથી જાગૃત થાય (દારમેસ્તેતે).

પ્રાણુઘાતક, ફારી ખાનાર, ફરબે, (તથા) લોહી) ટિપાતું કરતાં (ધ્યાને જન-
વરને લોહીલુહાન કરનારાં) વરૂંઆ (તે મોહોલ્લામાં આવી શકે નહી).*

૪૧. અચ્ચે દાદાર! તે બે વરૂંમાંથી કીયું વધારે મોતકારક હોય?† અચ્ચે અશો
હોરમજદ! કુતરાની સાથે વરૂં (માદા)ને સંબંધ થયાથી જે જન્મ પામે તે, કે
વરૂંને કુતરીની સાથે સંબંધ થયાથી જે પેદા થાય તે?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે, અચ્ચે અશો જરતોશ્ત! તે બે વરૂંમાંનું જે વરૂંને કુત-
રીની સાથે સંબંધ થયાથી જે જન્મ પામે તેના કરતાં કુતરાની સાથે વરૂં માદાને
સંબંધ થયાથી જે પેદા થાય તે વધારે મોતકારક હોયછે.

૪૨. (જ્યારે વરૂં) ગાચ્ચે ઢોરના વાડાનો નાશ કરવાને (આવેછે), ત્યારે પશુની
પાસખાની કરનારા તથા મોહોલ્લાની ચોકી કરનારા તથા વોહુ-નજગ તથા દ્રખ્તો-
હુનર (કુતરાઓ) આંના તે કુતરાઓ દોડી જાયછે. ‡ પિજ કુતરાના કરતાં તે (વરૂં
માદાથી પેદા થયેલા કુતરા) વધારે મોતકારક તથા વધારે ખરાબ ચાલચલણના
તથા ગાચ્ચે ઢોરનો વધારે નાશ કરનારા થાયછે.

૪૩. (જ્યારે વરૂં) ગાચ્ચે ઢોરના વાડાનો નાશ કરવાને (આવેછે), ત્યારે તે (વરૂં
અને કુતરીની તોખમથી પેદા થયેલાં વરૂં) દોડી આવેછે. § વરૂંના કરતાં તે
(ઉપર જણાવેલાં) વરૂં વધારે મોતકારક તથા વધારે ખરાબ ચાલચલણના તથા ગાચ્ચે
ઢોરને વધારે નાશ કરનારાં થાયછે.

૪૪. દરેક કુતરાની આઠ ખાસિયત (હોયછે). તેની (એક) ખાસિયત આશ્રવન
(ધ્યાને દસ્તુર-મોખેદ)ના જેવી હોયછે; તેની (બીજી) ખાસિયત રથેશ્તાર (ધ્યાને
પેહેલવાન)ના જેવી હોયછે; તેની (ત્રીજી) ખાસિયત (દેશની) વૃદ્ધિ કરનાર ખેડુ-
તના જેવી હોયછે; તેની (ચોથી) ખાસિયત હલકી પદવીવાળા માણસના જેવી
હોયછે; તેની (પાંચમી) ખાસિયત ચોરના જેવી હોયછે; તેની (છઠ્ઠી) ખાસિયત
ફારી ખાનારા જનવરના જેવી હોયછે; તેની (સાતમી) ખાસિયત વેશ્યાના જેવી
હોયછે; (તથા) તેની (આઠમી) ખાસિયત ખચ્યાંના જેવી હોયછે.

* પ્રોફેસરે દારલે તથા દારમેસ્તેતે જાંધવ, સ્વાંધવ, પોઈધવ, સનએજન-એ મોલોને કર્મણિ વાચ્યમાં
લેછે. તે વરૂં માર ખાધેલાં, ચીરછ ગએલાં, હાંકી કાઢાડેલાં અને નાહાસી ગએલાં થશે (દારમેસ્તેતે).

† તે બે વરૂંમાંનું કીયું વરૂં વધારે મારી નાખવા લાયક છે (દારમેસ્તેતે).

‡ ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણેના સંબોગથી જે કુતરા પેદા થાયછે તે, ભરવાડના, મોહોલ્લાની ચોકી
કરનારા ઈત્યાદિ કુતરાઓ ઉપર હુમલો કરેછે (દારલે); કારણકે કુતરા તથા વરૂં માદાના સંબોગથી
એવા કુતરા પેદા થાયછે કે તેઓ ભરવાડના, મોહોલ્લાની પાસખાની કરનારા ઈત્યાદિ કુતરાઓની
ઉપર હુમલો કરેછે તથા ગાચ્ચે ઢોરના વાડાનો નાશ કરેછે (દારમેસ્તેતે).

§ ગામડિયા (સ્પીગલ); ગોલામ (દારલે); ભટકતો ગાનાર (દારમેસ્તેતે).

ખોલાસો:—(ઉપર ૪૪ મા ફકરામાં કુતરાની આઠ ખાસિયત જણાવ્યા પછી, તે ખાસિયતો કેવી રીતની તે વિશે નીચે ૪૫-૪૮ મા ફકરામાં વર્ણન કરેછે.)

૪૫. (કુતરો) આશ્રવનની માફક અંદાજસર ખોરાક ખાએછે; આશ્રવનની માફક સંતોષી (હોએછે); આશ્રવનની માફક દુઃખ ખમી જનારો (હોએછે); આશ્રવનની માફક થોડો ભટકનારો (હોએછે).* (ઉપર જણાવેલી) આશ્રવનની ખાસિયતો તેનામાં હોએછે.

રથેશ્તાર (ઈઆને પેહેલવાન)ની માફક (કુતરો) (શેકાર) પેહેલ્લાં જીતનાર (અથવા લશ્કરની હરોલમાં આગળ જનાર) (હોએછે); રથેશ્તારની માફક સારી પેદાએશના ગાયે દોરને માટે લડેછે.† રથેશ્તારની માફક ઘેરની આગળ અને પાછળ ચોકી કરનાર (હોએછે). (ઉપર જણાવેલી) રથેશ્તારની ખાસિયતો તેનામાં હોએછે.

૪૬. (દેશની) વૃદ્ધિ કરનાર ખેડુતની માફક (કુતરો) જગૃતિથી તમામ ઉંધ કાઢાડનાર નથી;‡ (દેશની) વૃદ્ધિ કરનાર ખેડુતની માફક ઘેરની આગળ અને પાછળ ચોકસી કરનારો (હોએછે); (દેશની) વૃદ્ધિ કરનાર ખેડુતની માફક ઘેરની પાછળ અને આગળ ચોકસી કરનારો (હોએછે).§ (ઉપર જણાવેલી) (દેશની) વૃદ્ધિ કરનાર ખેડુતની ખાસિયતો તેનામાં હોએછે.

હલકી પદવીવાળા માણસની માફક (કુતરો) રાગ કાઢાડનાર (હોએછે); હલકી પદવીવાળા માણસની માફક નજદીકમાં જખમ કરનારો (હોએછે); હલકી પદવીવાળા માણસની માફક “રેહેવાનું મુકામ તથા ખોરાક (તેને) ધણુંજ સસ્તું મળેછે”||. (ઉપર જણાવેલી) હલકી પદવીવાળા માણસની ખાસિયતો તેનામાં હોએછે.

૪૭. ચોરની માફક (કુતરો) અંધાર શોધનારો (હોએછે); ચોરની માફક રાતના ભટકનારો (હોએછે); ચોરની માફક પકાવ્યા વગરનો ખોરાક ખાનારો|| (હોએછે), ચોરની માફક ખરાબ ચાલચલણનો (હોએછે). (ઉપર જણાવેલી) ચોરની ખાસિયતો તેનામાં હોએછે.

* ઈઆને પોતાના ધણીના ઘેરની તથા ગાયે દોરના વાડાની ચોકસી કરવાને વધારે ખંતી રહેછે.

† ઈઆને ગાયે દોરને ચોર તથા વરૂના હુમલાથી બંચાવેછે.

‡ ઈઆને આલસુની મિસાલે ધણો ઉંધ ખેંચનારો નથી, પણ સાવધ રહેછે.

§ ખેડુતની માફક ગાયે દોરને વાડામાંથી લઈને તેઓની આગળ ચાલેછે; તથા ગાયે દોરને પાછાં વાડામાં લાવવા માટે તેઓની પુઠે ચાલેછે (દારલે); ખેડુતની માફક (ગાયે દોરને વાડામાંથી લઈને) પોતાના ઘેરમાંથી તે સઉથી પેહેલાં બહાર નિકળેછે; ખેડુતની માફક (ગાયે દોરને પાછાં વાડામાં લાવતાં) પોતાનાં ઘેરમાં તે સઉથી છેલ્લો પાછો આવેછે (દારમેસ્તેતે).

|| ડાકટર રખીગલ.

¶ નફ્ટ-ખેશરખ ખોરાક ખાનાર (દારમેસ્તેતે); પોતે તૈયાર નહી કાઢેલો ખોરાક ખાનાર (દારલે).

ફારી ખાનારાં જનવરની માફક (કુતરો) અંધારૂ શોધનારો (હોએછે); ફારી ખાનારાં જનવરની માફક રાતના ભટકનારો (હોએછે); ફારી ખાનારાં જનવરની માફક દરયા વગરનો ખોરાક ખાનારો (હોએછે); ફારી ખાનારાં જનવરની માફક ખરાબ ચાલ ચલાણનો (હોએછે). (ઉપર જણાવેલી) ફારી ખાનારાં જનવરની ખાસિયતો તેનામાં હોએછે.

૪૮. વેશ્યાની માફક (કુતરો) રાગ કાહાડનાર (હોએછે); વેશ્યાની માફક નજદીકમાં જખમ કરનારો* (હોએછે); વેશ્યાની માફક રસ્તામાં ભટકનારો (હોએછે); વેશ્યાની માફક “રહેવાનું મુકામ તથા ખોરાક ધણુંજ સસ્તું મળેછે”. (ઉપર જણાવેલી) વેશ્યાની ખાસિયતો તેનામાં હોએછે.

ખચ્યાંની માફક (કુતરો) ઉંધ કાહાડનારો (હોએછે); ખચ્યાંની માફક લાડ કરનારો (હોએછે); ખચ્યાંની માફક લાંબી જખાનનો (ઈચ્છાને વારે ધડીએ ખુમપાડનારો) (હોએછે); ખચ્યાંની માફક આસપાસ દોડનારો (હોએછે). (ઉપર જણાવેલી) ખચ્યાંની ખાસિયતો તેનામાં હોએછે.

૪૯. અગરજો આએ મારા ઘેરમાં તે બે (જાતના કુતરા) કે જ પશુની ચોકસી કરનાર કુતરો તથા મોહોલાની પાસખાની કરનાર કુતરો ફરે હરેતો, (તેઓને) (માજદ્યસ્તોએ) દૂર હાંકી નહી કાહાડવા જોઈએ,† (સખખક) અગરજો પશુની ચોકી કરનાર કુતરો અથવા મોહોલાની પાસખાની કરનાર કુતરો નહી હોએતો, હોર-મજદની પેદા કીધેલી (આએ) જમીન ઉપર તે માંડું ઘેર ઉસ્તેવાર રહી શકે નહી.

ખોલાસો:—(જ મોહોલામાં અથવા ઘેરમાં પશુની પાસખાની કરનારા અથવા તે મોહોલાની પાસખાની કરનારા કુતરા નહી હોએતો, તેથી કાંઈતે મોહોલાના ઘેર નીચે તુટી નથી પડતાં, પણ એની મતલબ એક જો એ બે જાતના કુતરા નહી હોએતો, વરૂઆ તથા ચોરોના હુમલાથી હુમેશાં ધાસ્તીમાં રહેવું પડે; ઘેરના જનવરો તથા માલ—મિલકત લુટાઈ જાય.)

૫૦. હાડમંદ મુલુકાના અએ અશો પેદા કરનાર ! અગરજો કાઈ કુતરું મરી જાય; (જો તે કુતરી હોએ અને તેની) જનવાની શક્તિ જતી રહેલી (હોએ), (અ-

* ઈચ્છાને નજદીક હોએ સારે કરડીને જખમ કરનાર. વગર બોલાવે ધુસનાર (હારમેસ્તેતે).

† અગરજો જ્ઞાનનાંમ ચરતોને બદલે પ્રોફેસર વેસ્તરગાઉના કીમતી અવસ્તાના પુસ્તકની નોટમાં આપ્યા પ્રમાણે જ્ઞાનનાંમ ચરતોને લઈએતો એ વાક્યનો અર્થ નીચે મુજબ થઈ શકેછે:—આએ (માજદ્યસ્તો) ઘેરોના સરદારોએ (ઈચ્છાને ઘેર ધણીઓએ) પશુની પાસખાની કરનાર તથા મોહોલાની પાસખાની કરનાર એ બે (જાતના) મારા કુતરાને દૂર હાંકી કાહાડવા નહી જોઈએ.

થવા તો કુતરો હોએ અને તેની) મની સુકઈ ગએલી (હોએ) તો, તે (કુતરાં)ની બુદ્ધિ (અથવા આત્મા) ક્યાંહાં જએછે ?

૫૧. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે, અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! પાણીના ચશમામાં (તે કુતરાંનો આત્મા) જએછે. તે તરફ નારી જતના ૧૦૦૦ કુતરાંમાંથી (તથા) નર જતના ૧૦૦૦ કુતરાંમાંથી એ ઉદ્ર જ નર અને માદાનું જોડું તે ઉત્પન્ન થએછે.*

ઉદ્રને મારી નાખનાર ખેતીનો નાશ કરનારી પાણીની ટિપણી ઉત્પન્ન કરેછે.

ખોલાસો:—(ઉપલા વાઙ્મયની મતલબ એકે ઉદ્ર જનો સાધારણ અર્થ “સગે આખી” ઈઆને પાણીમાં રહેનારો કુતરો કરવામાં આવ્યોછે, તેને મારી નાખ્યાથી તે શેહેરમાં પાણીની ટિપણી પડેછે. વળી પાણીની ટિપણીને લીધે તે દેશમાં બિજી શું શું ખરાબીઓ આવેછે, તથા તે ખરાબીઓને દૂર કરવાને માટે શું કરવું, તે બાબે નીચે પર મા ફકરાથી તે એ પરગરદની સેવટ સુધી બયાન આપેલુંછે.)

૫૨. ત્યારથી† તે જગામાંથી તથા શેહેરમાંથી પુશ્કળપણું, આખાદી, સુખાકારી, તંદરેસ્તી, ચઢતી કળા, વૃદ્ધિ, વધારો તથા અનાજ અને ધાંસ ચારાની જીઆદતી (એ સઘળું) દૂર જતું રહેછે.‡

ખોલાસો:—(દુકાંમાં કેહીએતો તે દેશની તમામ આખાદી ઓછી થઈ જએછે.)

૫૩. અએ દાદાર ! તે જગામાં તથા શેહેરમાં‡ પુશ્કળપણું, આખાદી, સુખાકારી, તંદરેસ્તી, ચઢતી કળા, વૃદ્ધિ, વધારો તથા અનાજ અને ધાંસ ચારાની જીઆદતી હમારે માટે ક્યારે પાછી આવે ?

૫૪. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે, અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! તેની આગમય‡ તે જગામાં તથા શેહેરમાં પુશ્કળપણું, આખાદી, સુખાકારી, તંદરેસ્તી, ચઢતી કળા, વૃદ્ધિ, વધારો તથા અનાજ અને ધાંસ ચારાની જીઆદતી પાછી આવે નહી.

૫૫. જ્યાંહાંસુધી (તે) ઉદ્રને મારનારને ત્યાંહાં મારે, અથવાતો તે ઉદ્રના બલાં રવાનને ત્રણ દિવસ તથા ત્રણ રાત સુધી (ઈઆને આખા ત્રણ દાહાડા સુધી) બલતા આતશની સનમુખ, પાંચરેલી (અથવા બાંધેલી ?) બરસમથી (તથા) બેશ આવતા હોમથી (માજદયસ્તો) ઈજ.

* એની મતલબ એવી દીસેછે કે એક હજાર કુતરા તથા એક હજાર કુતરીમાંથી માત્ર એ ઉદ્ર ઉત્પન્ન થએછે, ઈઆને એક ઉદ્રને એક હજાર કુતરાની બરાબર સમજવો.

† ઈઆને ઉદ્રને મારી નાખ્યું હોએ તે દાહાડેથી.

‡ અસલ એખારતમાં “દૂર જતું રહેલું” (=પર...અક્ષતલ) છે.

§ ઈઆને ઉદ્રને મારી નાખ્યું હોએ તે શેહેરમાં.

¶ શાની આગમય તે વિશે નીચે ૫૫ મા ફકરામાં જણાવેછે.

૫૬. ત્યારપછી* તે જગામાં તથા શેહેરમાં પુરકળપણું, આખાદી, સુખાકારી, તંદરેસ્તી, ચઢતી કળા, વૃદ્ધિ, વધારો તથા અનાજ અને ધાંસ ચારાની છાયા-દતી પાછી આવેછે.†

પરગરદ ૧૪ મી.†

૧. જરતોસ્તે હોરમજ્દને પુછ્યું કે, હાડમંદ મુલુકોના અગ્ને ધણોજ વૃદ્ધિ કરનાર, મીનો, અશો પેદા કરનાર હોરમજ્દ ! જે શખ્સ પાણીમાં રહેનારું ઉદ્ર, જે નારી જાતીના ૧૦૦૦ કુતરાંમાંથી (તથા) નર જાતીના ૧૦૦૦ કુતરાંમાંથી (ઉત્પન્ન થાયેછે), તેને બેશુદ્ધ થઈ જાયે (તથા) જન જતો રહે તેવો ફટકો મારે તો તેને વાસ્તે શું શિક્ષા છે ?

૨. ત્યારે હોરમજ્દે કહ્યું કે (તે શખ્સે) ઘોડાના ચામુકથી હાંકી કાઢાડવામાંના ૧૦૦૦૦ (નુકસાનકારક જનવરો) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ, (તથા) સ્ત્રીઓ-ચરન નામના કોરડાથી ૧૦૦૦૦ (નુકસાનકારક જનવરો) (હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ).

* ઈઆને તે ઉદ્રને મારનારને માચ્યાપછી, અથવા તે ઉદ્રના રવાનને ત્રણ દાહાડા સુધી ઈજ્યા પછી.

† એક શખ્સ જેણે માજ્દયસ્તી દીનની પવિત્રાઈને લગતા કામની જોઈતી માહિતગારી નહી મેળવ્યા છતાં, મુવેલાંને અડકીને રીમન થએલા શખ્સની રીમની ઉતારીને તેને પાક કરવાનું માથે લે, તેથી જેટલી ખરાબી કહેલીછે, તેટલીજ ખરાબી ઉદ્રને મારી નાખ્યાથી થાયેછે. જુઓ પરગરદ ૯ મી, ફકરા ૫૨-૫૭; તથા પરગરદ ૧૩ મી, ફકરા ૫૨-૫૬.

‡ આગે ૧૪ મી પરગરદમાં ઉદ્ર જેની સાધારણ અર્થ જેમ આગળ જણાવ્યું તેમ પાણીમાં રહેનારો કુતરો કરીને થાયેછે, તેને મારી નાખનારને શિક્ષા કરવાને લગતી ખીના આવેલીછે. ઉદ્ર નામના જનવરને મારી નાખ્યાથી શું ખરાબી થાયેછે, તથા તે ખરાબી કેમ મરી શકેછે, તે વિશે આગળ ૧૩ મી પરગરદના ૫૧-૫૬ મા ફકરાસુધી લખાણ આવેલુંછે. આગે આખી ૧૪ મી પરગરદમાં ઉદ્રને મારી નાખનારને માટે જે શિક્ષા તથા દંડ ફરમાવેલોછે, તે તમામ શિક્ષા તથા દંડ એકજ શખ્સને માટે ધણુંજ મુશ્કેલ, બલકે મધ્યમ સંપત્તિવાળા શખ્સથીજી નહી અને એવું થઈ પડે. પણ એવી રીતે લેવું કે, એ પરગરદના દરેક ફકરામાં જુદી જુદી જાતની શિક્ષા કહેલીછે, તેમાંની ગમે તે એક શિક્ષાને તે ઉદ્રને મારી નાખનાર શખ્સે તાબે થવું:-જેમકે તે શખ્સે પોતાના ગુનાહની તોજશ તરીકે ૧૦૦૦૦ કાડી મકોડી, સાંપ, વિષ્ણુ ઈત્યાદિ મારવાં, કે તેથી માજ્દયસ્તોને માથેથી એટલી પીડા આપી થાયે, અથવા તો તે ગુનેહગાર શખ્સે ખેડુતાનાં તમામ હથિયારો, અથવા તો રથસ્તાર ઈઆને પાદશાહ-પેહેલવાનના તમામ હથિયારો, અથવા તો ખેતીને લાએકની ઘોડીએક જમીન ઈત્યાદિ તેના ગુનાહની શિક્ષા તરીકે આપવી. એ પરગરદના દરેક ફકરાની પછી “અથવા” નો બોલ આપણી તરફથી લેવો પડેછે, અને એ પ્રમાણે કેટલીએક વખતે અસલ અવસ્તાના લખાણમાં “અથવા” નો બોલ વા નહી આવ્યા છતાં તરજુમો કરતી વખતે તે બોલ લેવો પડેછે. એની સામેતીમાં જુઓ ૫ મી પરગરદના ૩-૪ તથા ૬-૭ એ ફકરાઓનો તરજુમો; ૭ મી પરગરદના ૪ થા તથા ૭૫ મા ફકરાનો તરજુમો; તથા ૮ મી પરગરદના ૧૬ મા ફકરાનો તરજુમો.

(તે ગુનાહની) તોજશ તરીકે (પોતાના) રવાનને માટે સારીપેઠે કાપેલાં; પરીક્ષા કીધેલાં (તથા) સુક્કાં એસમના ભારાઓમાંના ૧૦૦૦૦ (ભારા) હોરમજ્જદના આતશને માટે બલી અશોધમાં* (તે ઉદ્રને મારનાર શખ્સે) આપવા જોઈએ.

• ૩. (અથવા) (તે ગુનાહની) તોજશ તરીકે (પોતાના) રવાનને માટે ઉર્વાસ્ન અથવા વોહૂ-ગઓન અથવા વોહૂ-કેરેતિ અથવા હુધાનએપતના† અથવાતો હુરૈક કોઈ ધણાજ પુશયોદાર ઝાડના નરમ એસમના ભારાઓમાંના ૧૦૦૦૦ (ભારા) (તે ઉદ્રને મારનાર શખ્સે) હોરમજ્જદના આતશને માટે બલી અશોધમાં* આપવા જોઈએ.

૪. (અથવા) (તે ગુનાહની) તોજશ તરીકે (પોતાના) રવાનને માટે ખરસમ (ખનાવવા) ને માટે‡ સાદરીઓમાંની ૧૦૦૦૦ (સાદરી) (તે ઉદ્રને મારનાર શખ્સે) પાંચરવી જોઈએ. આએ ઝાડ જને હુધાનએપાત કેહેછે તેનો એકઠો કીધેલો રસ (તથા) તેની સાથે પવિત્ર કીધેલી (તથા) ચોકસી કીધેલી, (કે જ) નેક માણસથી પાક કીધેલી (તથા) નેક માણસથી ચોકસી કીધેલી§ હોમને લગતી (તથા) જીવામને લગતી ભેટામાંની ૧૦૦૦૦ (ભેટ) (તે ઉદ્રને મારનાર શખ્સે) લલા પાણીને માટે બલી અશોધમાં* આપવી જોઈએ.

૫. (અથવા) (તે ઉદ્રને મારનાર શખ્સે) પેટે ચાલનારા સાંપોમાંના ૧૦૦૦૦ (સાંપ) મારવા જોઈએ; (તથા) કુતરાની સુરતના (તથા) કરચલાંના જવા સાંપોમાંના ૧૦૦૦૦ (સાંપ) મારવા જોઈએ; (તથા) કાચખાઓમાંના¶ ૧૦૦૦૦ (કાચખા) મારવા જોઈએ; (તથા) દમ લેનારા (ધમ્મિને જમીન ઉપર રહેનારા) દેડકાઓમાંના ૧૦૦૦૦ (દેડકા) મારવા જોઈએ; (તથા) પાણીમાં રહેનારા દેડકાઓમાંના ૧૦૦૦૦ (દેડકા) મારવા જોઈએ; (તથા) દાનો ખેંચી લઈ જનારી કીડીઓમાંની ૧૦૦૦૦ (કીડી) મારવી જોઈએ; (તથા) ચટકો મારનારી,|| નાધલી (તથા) દુષ્ટ કીડીઓમાંની ૧૦૦૦૦ (કીડી) મારવી જોઈએ.

* ઈઆને સારી દાઆનતથી, પોતાના ખરાં અતઃકરણથી.

† સાધારણ રીતે એ બોલોતો અર્થ “સુખડ, લોખાન, અગર, તથા દાડમના ઝાડનું લાકડું” કીધોછે.

‡ ઈઆને ક્રિયાના આલાતો મુકવાનો ગાલીઓ ખનાવવાને માટે.

§ દહ્નો-યઓજ્જદાતનાંમ દહ્નો-પઈરિંધુહર્તનાંમ-એ બોલો યઓજ્જદાતનાંમ પઈરિંધુહર્તનાંમની શરેહના છે.

¶ વિધુ (ડાકટર સ્પીગલ તથા પ્રોફેસર હારલે).

|| ‘અરએક’ બોલ એ ત્રણ રીતે સમજવી શકાએછે.—૧—સંસ્કૃત રેક (=ધુટું-ગુટું પડતું) ઉપરથી સાથે જનાર, હારખન જનાર, તોળાંના તોળાંજનાર. ૨—સંસ્કૃત રેખા (=સીધું) ઉપરથી આડું, દુષ્ટ. પ્રોફેસર હારલે એ બોલને સંસ્કૃત આરેચય સાથે સરખાવીને એનો અર્થ દુઃખ દેનાર, અથવા હિયાંતિયાં દોડનાર (સંસ્કૃત લેખ ઉપરથી). એ પ્રમાણે લેતાં અરએક બોલમાં શરૂઆતના ‘અ’ ને ‘આ’ (=તરફ) સમજવો.

૬. (અથવા) (તે ઉદ્રને મારનાર શખ્સે) ગલીચીમાં ફરનારાં મચ્છરોમાંના* ૧૦૦૦૦ (મચ્છર) મારવાં જોઈએ; તથા ગંધાતી માંખોમાંની ૧૦૦૦૦ (માંખ) મારવી જોઈએ; તથા ખરશતૂમની ક્રિયાને માટે નાહીને એકાંત જગાએ બેસવાને લગતા ખાડાઓમાંના ૧૦૦૦૦ (ખાડા) આંખે જમીન ઉપર (તે ઉદ્રને મારનારે) ખોદવા જોઈએ. (તે ગુનાહની) તોજશ તરીકે (પોતાના) રવાનને માટે આતશના ૧૪ આલાતો† અશો માણસોને માટે ભલી અશોઈમાં (તે ઉદ્રને મારનારે) આપવાં જોઈએ.

૭. આતશને રોશણ રાખવાનું સાધન, આતશને સલગાવનારું સાધન, અફરગાંનિયું પાક કરવાનું હથિયાર, આતશને ગરમી આપનારું હથિયાર, આતશને વધારનારું હથિયાર (જમકે પંખો), આતશને સુકું રાખવાનું હથિયાર,‡ (અફરગાંનિયું) જે નીચેના ભાગ તરફથી પોહોળું (અને) ઉપરના ભાગ તરફથી સાંકડું, તેજ ધારવાળો (તથા) તેજ અણીવાળો (લાકડાં ઇત્યાદિ ફારવાનો) વાંસલો, (તથા) તેજ ધારવાળો (તથા) તેજ અણીવાળો (લાકડાં ઇત્યાદિ ફારવાનો) છરો, કે જથી તે માજદયસ્તો હોરમજદના આતશને માટે પરીક્ષા કરે (ઈઆને એસમને છોલે તથા સાફસુફ કરે). (એ આલાતો) (તે ગુનાહની) તોજશ તરીકે (પોતાના) રવાનને માટે અશો માણસોને માટે ભલી અશોઈમાં (તે ઉદ્રને મારનાર શખ્સે) આપવાં જોઈએ.

૮. (અથવા) (તે ગુનાહની) તોજશ તરીકે (પોતાના) રવાનને માટે આશ્રવનના તમામ આલાતો§ અશો માણસોને માટે (તે ઉદ્રને મારનાર શખ્સે) ભલી અશોઈમાં આપવાં જોઈએ. જે આલાતોમાંના આશ્રવનને માટે (આંખે નીચે જણાવેલાં આલાતો તે ઉદ્રને મારનાર શખ્સે આપવાં જોઈએ):—ખનજર, ગોશત ઈઆ કુધ મુકવાની રકાખી, પદાન, સ્ત્રઓષો—ચરનથી ખર્ફસ્તરને મારવાનું હથિયાર, ઉપરથી છાહારી—રગરો ઇત્યાદિ કાહાડી નાખવાનું વાસણ,¶ (હોમ કુતવાને માટે) કાએદા પ્રમાણે ખનાવેલી બે હાવનીમ, હોમ મુકવાની રકાખી તથા ખરસમ (એ ખંધાં આશ્રવનના આલાતો) (તે ઉદ્રને મારનારે અશો માણસોને માટે ખરાં દિલથી આપવાં જોઈએ).

૯. (અથવા) (તે ગુનાહની) તોજશ તરીકે (પોતાના) રવાનને માટે રથેશ્તારના (ઈઆને પાદશાહ—પેહેલવાનના) તમામ હથિયારો અશો માણસોને માટે (તે ઉદ્રને

* ઉદર (સ્પીગલ); જમીન ઉપરના કીડા (દારમેસ્તે); એક જાતનું અનાજ ખાઈજનાર જાનવર (રિકટ).

† ઇઆને આતશ બેહેરાંમના કામમાં આવે તેવાં ૭ મા ફકરામાં જણાવેલાં ઓજાર.

‡ ઇઆને આતશને જલવી રાખવાનું સાધન, જેમકે ગાંડના લાકડાં.

§ ઇઆને દસ્તુર—મોબેદને જરતોસ્તી ધરમને લગતી ક્રિયાને માટે કામમાં આવે તેવાં આલાતો.

¶ ગાબેલો હોમ મુકવાની રકાખી (હારલે); હોમ તથા ઓરવરામનો રસ મુકવાના ટુલીઆં (દારમેસ્તે).

મારનાર શખ્સે) ભલી અશોધમાં આપવાં જોઈએ. જે હથિયારોમાંના રથેશ્તારને માટે (આએ નીચે જણાવેલાં હથિયારો તે ઉદ્રને મારનાર શખ્સે આપવાં જોઈએ):—પેહેલું (હથિયાર), ભાલો; ખિન્નું (હથિયાર), તલવાર; ત્રીન્નું (હથિયાર), ગુરજ; ચોથું (હથિયાર), કામયું; પાંચમું (હથિયાર), (પકડવાને માટે), મંડાએલા હાથા સાથની તથા ૩૦ લોહોડાંનાં ડુંગરા સાથની ઢાલ;* છઠું (હથિયાર), ગોદ્ધણ (તથા) તેની સાથે ખાળુ જટલી લાંબી તાંતની દોરી તથા ૩૦ ગોદ્ધણના પત્થર; સાતમું (હથિયાર), અપ્તર; આઠમું (હથિયાર), ગરદનપટો; નવમું (હથિયાર), (લડાઈમાં જખમ નહી વાગે તેટલા માટે) મોહોડાં ઉપર મુકવાની લોહોડાંની બલ;† દશમું (હથિયાર), લડાઈની ટોપી; અગીઆરમું (હથિયાર), કમરબંદ; બારમું (હથિયાર), બંગમાં પેહેરવાનું અપ્તર—(એ બધાં રથેશ્તારના હથિયારો) (તે ઉદ્ર ને મારનાર શખ્સે અશો માણસોને માટે ખરાં દિલથી આપવાં જોઈએ).

૧૦. (અથવા) (તે ગુનાહની) તોજશ તરીકે (પોતાના) રવાનને માટે (દેશની) વૃદ્ધિ કરનાર ખેડુતનાં તમામ હથિયારો અશો માણસોને માટે (તે ઉદ્રને મારનાર શખ્સે) ભલી અશોધમાં આપવાં જોઈએ. (દેશની) વૃદ્ધિ કરનાર ખેડુતના હથિયારોમાંના (નીચે જણાવેલા હથિયારો તે ઉદ્રને મારનાર શખ્સે આપવાં જોઈએ):—જમીનમાં દાણા રોપવાનું હથિયાર,‡ જુસરીમાં જોડેલાં બે ખેતીના જનવર, ગાએ દોર ઇત્યાદિને ધણાજ હાંકવાનો કોરડો, પત્થરની ખાણી, ઉપરના ભાગવાળું ભાહારી એવું જે અનાજ છુંદવાનું—દરવાનું હથિયાર (અથવા ઘટ્ટી)—(એ બધાં ખેડુતનાં હથિયારો) (તે ઉદ્રને મારનાર શખ્સે અશો માણસોને માટે ખરાં દિલથી આપવાં જોઈએ).

૧૧. (અથવા) કામ કરાવનારને માટે (ઇચ્છાને કારખાનાના ધણીને માટે) (તેના કારખાનામાં કામ કરનારા માણસોને) પાછો ખોલાવતો ઘાંટ,§ કાઈ વખતે રૂપાનો (અને) કાઈ વખતે સોનાનો, (તે ઉદ્રને મારનારે અશો માણસોને માટે આપવો જોઈએ).

* આંધપટા સાથના તથા પિત્તલની અણીવાળા ૩૦ તીરનો ભાથડો (દારમેસ્તેતે); આંધપટા સાથના તથા લોહોડાંની અણીવાળા ૩૦ તીરનો ભાથડો (દારલે).

† અપ્તરની નીચે પેહેરવાનો લાંબો જબ્બો (દારમેસ્તેતે).

‡ હળ, હોળ (પ્રોફેસરો દારલે તથા દારમેસ્તેતે).

§ કાંસ્ત્રેમ્ પઠ્ઠિશ-હુરેકેમ્ વરેજ્યન્તેમ્—એ ખોલોનો ખાતરી ભરેલો અર્થ જણાયો નથી; જુદી જુદી રીતે કરવામાં આવ્યો છે:—દાખમાં રાખવાની તથા મજબુત લગામ (સ્પીગલ); કામ કરતી વખતે (ખલદોને) મારવાનો તથા અમકાવવાનો આયુક (દારલે); ખોલવાનો તથા ખેતી કરવાનો પાવડો (દારમેસ્તેતે).

અચ્ચે દાદાર ! જ્યારે રૂપાનો (ધાંટ) (આપે ત્યારે તે) કેટલી (કીમતનો) (હોય)?
ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે ઘોડાની કીમત જટલો.

અચ્ચે દાદાર ! જ્યારે સોનાનો (ધાંટ) (આપે ત્યારે તે) કેટલી (કીમતનો) (હોય)?
ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે હંકની કીમત જટલો.

૧૨. (અથવા) (તે ગુનાહની) તોજશ તરીકે (પોતાના) રવાનને માટે પાણીનો વે-
હેતો ઝરો અશો માણસોને માટે (તે ઉદ્રને મારનારે) ભલી અશોધમાં આપવો જોઈએ.

અચ્ચે દાદાર ! જ્યારે પાણીનો ઝરો (આપે ત્યારે તે) કેટલા (કદનો) (હોય) ?
ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે સ્પા (માપ) જટલો હંકો (તથા) સ્પા (માપ) જટલો પોહોળો.

૧૩. (અથવા) (તે ગુનાહની) તોજશ તરીકે (પોતાના) રવાનને માટે ખેતી ક-
રવા લાએક (તથા) પાણી સીપવા લાએક જમીન અશો માણસોને માટે (તે ઉદ્રને
મારનાર શખ્સે) ભલી અશોધમાં આપવી જોઈએ.

અચ્ચે દાદાર ! જ્યારે (ખેતી લાએક જમીન આપે ત્યારે) તે જમીન કેટલી (હોય)?
ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તે (ખેતીને લાએક જમીન) પાણીની બે વખત નેહર
ચલાવ્યાથી જટલી (જમીન) કપાએલી થાય* (તેટલી ખેતીને લાએકની જમીન)
(તે ઉદ્રને મારનાર શખ્સે અશો માણસોને માટે આપવી જોઈએ).

ખોલાસો:—(એની મતલબ એવી દીસેછે કે ખેતીને લાએકની જમીનમાં પા-
ણીની બે વખત નેહર ચલાવ્યાથી જ્યાંહાંસુધી પાણી જઈને અટકે, તેટલી જમીન
તે ઉદ્રને મારનાર શખ્સે અશો માણસોને માટે આપવી જોઈએ.)

૧૪. (અથવા) (તે ગુનાહની) તોજશ તરીકે (પોતાના) રવાનને માટે તાજાં ધાં-
સવાળું† (તથા) નવ હાસર‡ લાંબા તમેલા સાથનું એક ઘેર. અશો માણસોને માટે
(તે ઉદ્રને મારનાર શખ્સે) ભલી અશોધમાં આપવું જોઈએ.

અચ્ચે દાદાર ! તે ઘેર કેવું (ઈચ્છાને કેટલું લાંબું—પોહોળું હોવું જોઈએ) ?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે સઉથી આગળના ભાગમાં ૧૨ વીતાર, વચલા ભાગમાં
૯ વીતાર, (અને) સઉથી નીચલા (ઈચ્છાને પાછલા ભાગમાં) ૬ વીતાર (હોય).§

* બે વખત ખોડ્યાથી જમીનમાંથી પાણી નિકળી આવે (ડાકટર સ્પીગલ).

† નવ જાતના ધાંસવાળું (ડાકટર સ્પીગલ તથા પ્રોફેસર યુસ્તિ).

‡ હાસર=એક હજાર કદમનું માપ.

§ ૧૨, ૯ તથા ૬ વીતાર શું ? પોહોળું કે ઉંચું—તે વિશે અવસ્તાની અસલ એખારતમાં કાંઈ જણાવ્યું નથી. પેહેલવીમાંથી કાંઈ આપ્યું નથી. ફક્ત બોલેબોલ તરજુમો કીધોછે. પ્રોફેસર યુસ્તિ બી બોલે
બોલ તરજુમો કરીને શક ભરેલી રીતે જણાવેછે કે ૧૨ વીતાર જેટલું ઉંચું, ૯ વીતાર જેટલું લાંબું
તથા ૬ વીતાર જેટલું પોહોળું. બિજા યુરોપિયન વિદ્વાનોએ એ બાબે ખાતરી ભરેલા ખોલાસો કીધો
નથી. વીતાર એ જગા માપવાનું એક જાતનું માપ છે, જેમ હાલમાં ગજ, વાર, ફુટ ઈલાદિ છે તેમ.

(તે ગુનાહની) તોજશ તરીકે (પોતાના) રવાનને માટે ગાદી સાથની સુંદર ખીજાવેલી બેઠક અશો માણસોને માટે (તે ઉદ્રને મારનાર શખ્સે) લલી અશોધમાં આપવી જોઈએ.

૧૫. (અથવા) (તે ગુનાહની) તોજશ તરીકે (પોતાના) રવાનને માટે તદન કુ-મારી-(તથા) ખાવંદની નજદીક નહી ગએલી એવી એક કન્યા અશો માણસોને માટે (તે ઉદ્રને મારનાર શખ્સે) લલી અશોધમાં આપવી જોઈએ.

અએ દાદાર ! તે કન્યા કાણ (હોવી જોઈએ) ?

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે (તે ઉદ્રને મારનાર શખ્સની) પંદર વરસની ઉપરની સારી ચાલ ચલણની (તથા) કાનમાં હલક સાથની (પોતાની) બેઠેન અથવા (પોતાની) છોકરીને અશો માણસ સાથે લગનમાં પરણાવી આપે.

૧૬. (અથવા) (તે ગુનાહની) તોજશ તરીકે (પોતાના) રવાનને માટે માફકસર કદના ૧૪ પશુ અશો માણસોને માટે (તે ઉદ્રને મારનાર શખ્સે) લલી અશોધમાં આપવાં જોઈએ. (તે ઉદ્રને મારનાર શખ્સે) કુતરીના ૧૪ ખચ્ચાને પાલવાં જોઈએ. (તે ઉદ્રને મારનાર શખ્સે) વેહેતાં પાણી ઉપરથી ૧૪ પુલ પોંહોંચતા કરવા જોઈએ.*

૧૭. (અથવા) (તે ઉદ્રને મારનાર શખ્સે) નાલાએક પોપણવાળા કાસદોમાંના† ૧૮ (કાસદો)ને માટે લાએક ખોરાક કરવો જોઈએ.

ખોલાસો:—(તે ઉદ્રને મારી નાખનારે પોતાના ગુનાહની તોજશ તરીકે ૧૮ ભુખ્યા મુસાફરોને ખવરાવવાને માટે તેઓને લાએકનો ખોરાક ખતાવવો જોઈએ કે તેઓ ખાધને ધરાએ.)

(તે ઉદ્રને મારનાર શખ્સે) અદાર કુતરીને ચીમોરી, ખોરા તથા કાહોવાટથી તથા તમામ સઉથી ખરાબ (ચીજો)થી આસપાસ સાફ સુદ્ કરવી જોઈએ, કે જ (ચીમોરી, કાહોવાટ ઇત્યાદિ) તે કુતરીને થયો હોએ.

(તે ઉદ્રને મારનાર શખ્સે) અશો માણસોમાંના ૧૮ (અશો માણસોને) ગોશ્તને

* કન્યાને ૧૪ પુલ બંધાવી આપવા જોઈએ. આએ કેકાણે પુલની મતલબ પાણીના ઝરા ઉપરથી ચાલીને માત્ર જવાઈ શકાએ એવા સાંકડા પુલ સમજવા. એની મુકાબેલ જુઓ ૧૮ મી પરગ-રદનો ૧૭ મો ક્રક્રો.

† અગરજો અશ્તનાંમ બોલને અસ્તનાંમ ગણીએ તો તેનો અર્થ “જગા” થાએ, જેમકે મેહેર યદના ૪૪ મા ક્રક્રોમાં વોઉર-અશ્તેમ બોલ મએથનેમ ના વિશેષણ તરીકે આવેલોછે. એ પ્રમાણે લેતાં એ વક્યનો અર્થ નીચે મુજબ થઈ શકે:—“નાલાએક પોપણવાળી જગાઓમાંની ૧૮ (જગાને) ઇશ્વાને ૧૮ જમીનના કટકાને માટે) લાએક ખોરાક કરવો જોઈએ.” એની મતલબ કદાચ એમ થઈ શકે કે ૧૮ જમીનના કટકાને વેરાન પડી રહ્યા હોએ તેની ઉપર કોશશ કરીને તે જગાને ખેતીને લાએક કરે.

- માટે અથવા ખોરાકને માટે, અથવા દારૂને માટે, અથવા શરાબને માટે* ધંધે-રોજ-ગારે લગાડવા જોઈએ.†

ખોલાસો:—(તે ઉદ્રને મારી નાખનારે પોતાના ગુનાહની તોજશને માટે ૧૮ અશો માણસો જેઓ ધંધા રોજગાર વગરના હોય તેઓને ચાકરીએ લગાડવા જોઈએ, કે તેથી તેઓ પોતાની કમાણીમાંથી ગોસ્ત, દારૂ ઇત્યાદિનો ખોરાક ખાઈને પોતાનું ગુજરાન આસુદગીથી કરવાને શક્તિવાન થાય.)

૧૮. અશો (માણસ) ને માટે તોજશ કરવા સાડું આએ તેની શિક્ષા છે (તથા) આએ તેની પ્રાયશ્ચિત્ત છે; તોજશ નહી કરનારને માટે (એ શિક્ષા) નથી, કારણ કે (તે શખ્સ તો) ખરેખર દરજના સુકામમાં જવાનો છે.

ખોલાસો:—(ઉદ્રને મારી નાખનારને માટે એ પરગરદમાં જે શિક્ષા કેહી છે તે, જે શખ્સ પોતાના ગુનાહને માટે તોજશ કરે તેને માટે છે; એ શિક્ષા ખમ્યા પછી તે શખ્સનો ગુનાહ માફ થાય છે, તેને કપાલે ચોટી રહેતો નથી. પણ જે શખ્સ ઉદ્રને મારી નાખવાનો ગુનાહ કીધા પછી તેને માટે પસ્તાવો નહી કરે, તેવા શખ્સને માટે એ શિક્ષા નથી; તેવા શખ્સો તો સુવા પછી દેવ દરજના સુકામને લાએક થશે.)

પરગરદ ૧૫ મી.

૧. (પેગમખર જરતોશને હોરમજદને પુછ્યું કે, અએ દાદાર !) તે કામો કેટલાં (છે) કે જે હાડમંદ દુનિયાનાં લોકો પતેત કર્યા વગર (તથા) તોજશ કર્યા વગર અમુલમાં લાવીને કરે છે, જે કામ કરવાથી (તેઓ) એ પ્રમાણે તંનાકુર થાય છે ?

* ગોસ્ત, ખોરાક, દારૂ તથા શરાબના બોલો અસલ એઆરતમાં ૬ હી એકવચનમાં છે, એની સમજ નીચે મુજબ આપી શકાએ:—જેમ અંગ્રેજી તથા ફ્રેંચ ભાષાઓમાં કેટલાએક ચોક્કસ ક્રિયાપદો પોતાની પછીના આવતાં નામને ચોક્કસ વિભક્તિમાં લે છે, ઈઆને કોઈ ક્રિયાપદ પોતાની પછીનું આવતું નામ ચોથી વિભક્તિમાં અને કોઈ છઠી વિભક્તિમાં લે છે:—જેમકે અંગ્રેજીમાં To deprive of, To approve of, To wish for &c.; તથા ફ્રેંચ ભાષામાં:—Se mêler de quelque-chose, Jouer de la flûte, se souvenir de cela, faire de son mieux, songer à soi, monter à cheval &c. એ પ્રમાણે આએ ૧૭ મા ફકરામાં આવેલા વાસ્તવ્યએત ક્રિયાપદો પોતાની પછીના આવતાં નામોને છઠી વિભક્તિમાં લીધાં હોએ.

† તે ઉદ્રને મારનાર શખ્સે ૧૮ અશો માણસોને માટે ગોસ્ત, રોટલી, દારૂ તથા શરાબનો ખોરાક પુરો પાડવો જોઈએ (પ્રોફેસરો સ્પીગલ, યૂસ્તિ, હારલે તથા દારમેસ્તેતે).

૨. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે, અચ્ચે અશો જરતોસ્ત ! પાંચ. આચ્ચે કામોમાંનું પેહેદકું (કામ) જે માણસો કરેછે તે આચ્ચે (નીચે જણાવેલુંછે):—જે શખ્સ અશો માણસને બિજા વરણવાળો અથવા બિજા મજહબવાળો અથવા વધારે હલકા સપ્તવાળો (ઈચ્છાને હલકી નીતિવાળો) વિચારે,* (તથા) જાણીયુજીને પોતાની અક્ષત્રી તે ગુનાહ કરે તો, તે કામ કરવાથી (તેઓ) એ પ્રમાણે તનાકુર થાયછે.

ખોલાસો:—(કોઈ માણસ અશો હોવા છતાં, જે કોઈ બિજા શખ્સ અદાવતને લીધે, ઈચ્છા કાંઈ પોતાની ખાતગી મતલબને માટે, તે રાસ્ત માણસ તરફ જાણીયુજીને હલકું મત રાખે તથા તેના ધરમ સંબંધી એતેકાદ બાબે ખોટું ગુમાન રાખેતો, તેમ કરનાર તનાકુર ઈચ્છાને ગુનેહગાર થાયછે.)

૩. આચ્ચે કામોમાંનું બિજું (કામ) જે માણસો કરેછે તે આચ્ચે (નીચે જણાવેલુંછે):—જે શખ્સ પશુની પાસખાની કરનારા (ઈચ્છાને ભરવાડના) કુતરાને અથવાતો મોહોદ્ધાની પાસખાની કરનારા કુતરાને અથવા નહી તેવાં હાડકાંઓમાંનાં (હાડકાં) આપે, અથવાતો ગરમ ખોરાકોમાંનો (ગરમ ખોરાક) (આપે).

૪. અને જે તે હાડકાં (તે કુતરાના) દાંતમાં (અથવા) ગળામાં ખુંટી રહે, અથવા તે ગરમ ખોરાક (તેના) મોહોડાંને અથવા જીભને દઝારે, કે જથી તેને દુઃખ થાય,† (અને) જે (તે કુતરો) દુઃખી થાય† તો, તે કામ કરવાથી (તેઓ) એ પ્રમાણે તનાકુર થાયછે.

૫. આચ્ચે કામોમાંનું ત્રીજું (કામ) જે માણસો કરેછે તે આચ્ચે (નીચે જણાવેલુંછે):—જે શખ્સ હુમેલદાર કુતરીને મારે, અથવા તેને હાંકી કાઢાડે અથવા (તેની આગળ) મ્હોટો પોકાર કરે, અથવા તેને લાત મારે.

૬. (તેથી) જે તે કુતરી ખાડામાં અથવા કુવામાં અથવા હંડાણમાં, અથવા પાણીના ઝરામાં અથવાતો વેહેતાં પાણીમાં પડે, જથી તેણીને દુઃખ થાય,† (અને) જે (તે કુતરી) દુઃખી થાય તો, તે કામ કરવાથી (તે માણસો) એ પ્રમાણે તનાકુર થાયછે.

૭. આચ્ચે કામોમાંનું ચોથું (કામ) જે માણસો કરેછે તે આચ્ચે (નીચે જણાવેલુંછે):—

જે શખ્સ દસ્તાનની નિશાનવાળી, દસ્તાનવાળી (તથા) દસ્તાનનાં લોહીવાળી

* અથવા જે શખ્સ અશો માણસને પારકા ધર્મને લગતા અથવા પારકા મજહબને લગતા અથવા વધારે હલકા સપ્તનો શિખવે (ઈચ્છાને અશો માણસને ગુદદીનના ધર્મનું જ્ઞાન આપે તથા ખરાબ નસીહત આપે).

† અસલ એખારતમાં 'જખમી થાય' કરીને છે.

- ઝ્યારતની અંદર (પોતાની) મની નાખે તો, તે કામ કરવાથી (તે માણસો) એ પ્રમાણે તનાકુર થાય છે.*

૮. આએ કામોમાંનું પાંચમું (કામ) જે માણસો કરે છે તે આએ (નીચે જણાવે-
• લુંછે):—જે શખ્સ હમેશ્વદાર બાઈડી કે જને (ધાનમાં) દુધ થયેલું (હોએ) (અથવા) નહી થયેલું (હોએ), પણ (તેના પેટમાં) બચ્ચું બંધાયેલું (હોએ), (તેવી બાઈડીમાં) (પોતાની) મની નાખે (ઈચ્છાને તેણીની સાથે સંગત કરે), જથી તેણીને દુઃખ થાય, (અને) જો તે દુઃખી થાયેતો, તે કામ કરવાથી (તેઓ) એ પ્રમાણે તનાકુર થાય છે.†

ખોલાસો:—(એ પરગરદના ૯ મા ફકરાથી તે ૧૯ મા ફકરા સુધી કોઈ કન્યાને જનાકારીથી હમેશ્વ રહ્યા હોએતો, તેને માટે યું તજવીજ કરવી તે વિશેનું લખાણ આવેલું છે; તેનો હુકો સાર એક, જો કોઈ કન્યાને કદાચ જનાકારીથી હમેશ્વ રહ્યા હોએતો, તેણીએ લોકોની શરમને લીધે પોતાનો હમેશ્વ હરગેજ તોડી પાડવો નહી જોઈએ, તે આખે સખ્ત મનાઈ કીધેલી છે. જો તે હમેશ્વવાળી કન્યા જનાકારી કરનાર મરદ સાથે ઈચ્છા કોઈ બુઢી ઝ્યારત સાથે છુપી રીતે મસલેહત કરીને હમેશ્વ તોડી પાડે તો, તેથી તે કન્યા તથા તેણીની સાથે શામેશ્વ થયેલા શખ્સો એક સરખી રીતે યુનેહગાર થાય છે.)

૯. (અગરજો) કોઈ શખ્સ કોઈ કન્યાની નજદીક જાય, (જે કન્યા) વાલી (ઈચ્છા માખાપ)ના બંચાવામાં રહેલી (હોએ), અથવાતો વાલી (ઈચ્છા માખાપ)ના બંચાવમાં નહી રહેલી (હોએ), અદરાએલી (હોએ) અથવા અદરાયા વગરની (હોએ), (અને) તેણીને હમેશ્વ રાખેતો તે કન્યા (હમેશ્વ રહ્યાને લીધે) દસ્તાન બંદ થયા પછી (અથવા દસ્તાનની સુદત પુરી થયા પછી), આપણે માણસોની શરમને લીધે ઝાડ તથા પાણીને નહી આબંજો.‡

* દસ્તાનવાળી ઝ્યારતસાથે સોહોબત કરવાની મનાઈ કીધી છે તેમાં હુદાપણ છે. એ વેળા ઝ્યાર-
તના ગર્ભસ્થાનમાંથી લોહી વેળે છે અને ફેટલીક વેળા દરદ થાય છે. તેથી તેણીને તદન આસાએશની
જરૂર છે. એવી હાલતમાં સોહોબત કીધાથી નુકસાન થયા વગર રહેતું નથી; ફેટલીક વખતે દસ્તાન
એકદમ બંધ થઈને ઝ્યારતને બિજાં દરદ ઉપર નાખી દે છે. એ વેળા મરદને પણ ઈર્ષા પોહોંચે છે. વળી
દસ્તાનવાળી ઝ્યારત ગર્ભવાળી થઈ શકતી નથી. અને તેથી એવી હાલતમાં સોહોબત કીધાથી મરદની
મની રદ જાય છે, અને આગલી પરગરદમાં જણાવ્યું તેમ મની રદ કરવી એ એક જાતનો યુનાહ છે.

ડાકટર ખ૦ ૬૦ ખોરી.

† ગર્ભવાળી ઝ્યારતસાથે સોહોબત કીધાથી ફેટલીક વેળા ગર્ભ તુટી પડે છે તેથી મનાઈ કીધી છે.

ડાકટર ખ૦ ૬૦ ખોરી.

‡ એની મતલબ એવી દીસે છે કે તે કન્યાએ લોકોની શરમને લીધે પોતાનું ઘેર છોડીને દૂર જંગ-
લમાં નાહાસી જવું નહી જોઈએ. પ્રોફેસર દારમેસ્ટેરે એ વાક્યનો નીચે મુજબ અર્થ કરે છે:—“લોકોની
ખીલીકને લીધે પાણી તથા વનસ્પતિ (ઈચ્છાને દવા)ની મદદથી ખુદરતના માર્ગની સાંભે થઈને
પોતામાં દસ્તાન ઉત્પન્ન નહી કરવું જોઈએ.”

૧૦. અગરજે તે કન્યા (હમેસ રહ્યાને લીધે) દસ્તાન બંદ થયા પછી (અથવા દસ્તાનની મુદત પુરી થયા પછી) માણસોની શરમને લીધે ઝાડને તથા પાણીને ઝાળંગે તો, એ પ્રમાણે (તે કન્યાએ) કીધેલું કામ પાછું (થઈ શકે તેવું છે).*

• ૧૧. (અગરજે) કોઈ શખ્સ કોઈ કન્યાની નજદીક જાએ, (કે જે કન્યા) વાલી (ધિઆ માઆપ)ના બંચાવમાં રહેલી (હોએ), અથવા વાલી (ધિઆ માઆપ)ના બંચાવમાં નહી રહેલી (હોએ), અદરાએલી (હોએ) અથવા અદરાયા વગરની (હોએ) (અને) તેણીને હમેસ રાખેતો, તે કન્યા આપરે માણસોની શરમને લીધે પોતાના ગર્ભને જખમી નહી કરે (ધિઆને પેલીએ પોતાનો હમેસ તોડી પાડવો નહી જોઈએ).

૧૨. જે તે કન્યા માણસોની શરમને લીધે પોતાના ગર્ભને જખમ કરે તો, (તે માજદયસ્તો) (તેનો ગુનાહ) (તે કન્યાના) માઆપ ઉપર લાયુ પાડે; (તથા) માઆપે જણીયુજીને પોતાની કન્યાનો ગર્ભ તોડી પાડ્યો, તેટલામાટે (તે માજદયસ્તો) (તેણીના) માઆપ પાસે બચ્ચો-વર્ષની શિક્ષામાં (તેની) તોજથ કરાવે.

ખોલાસો:—(એ ફકરાનો પાછલો ભાગ જરા ગુચવણુ ભરેલો છે; પણ એની મતલબ સમજઈ શકાએછે:—તે એક જે કોઈ કન્યાને જનાકારીથી હમેસ રહ્યા હોએતો, તેણીના માઆપ અથવા વાલીએ દુનિયાંનાં લોકોનો શરમને લીધે તેણીના હમેસ કદી પણ તોડી નહી પડાવવા, તે વિશે સખ્ત મનાઈ કીધેલી છે. અગરજે ગર્ભ તોડી પાડેતો તેનો ગુનાહ તે કન્યાના માઆપ ધિઆ વાલીને કપાલે ચોટેછે. તેણીએ નાલાએક ચાલ ચલાવીને હમેસ રાખ્યા તે એક ગુનાહ થયો ખરો, પણ તે હમેસ તોડી પાડીને જીવ મારવાનો બિજે વધારે મ્હોટો ગુનાહ નહી કરવો.)

૧૩. (જે) કોઈ શખ્સ કોઈ કન્યાની નજદીક જાએ, (જે કન્યા) વાલી (ધિઆ માઆપ)ના બંચાવમાં રહેલી (હોએ), અથવા વાલી (ધિઆ માઆપ)ના બંચાવમાં નહી રહેલી (હોએ), અદરાએલી (હોએ) અથવા અદરાયા વગરની (હોએ) (અને) તેણીને હમેસ રાખે; (ત્યારપછી) જે તે કન્યા (એમ) કહે કે “આએ માણસે (મને)

* એ વાક્ય જરા ગુચવણુ ભરેલો છે. એની મતલબ એવી દીસેછે કે તે હમેસદાર કન્યા પોતાનું ઘેર છોડીને જંગલમાં નાલાસી ગઈ તેટલામાંજ અટક્યું તે દીક છે. કે તેણીએ હજુર કોઈ કુતો તલાવ નથી પુર્યો. માણસોની શરમને લીધે તે નાલાસી ગઈ તેથી ઘણું ખરાબ નહી થયું, તે સુધરી શકે તેવું છે, ઈઆને પેલીને પતાવીને પોતાનાં ઘેરમાં પાછી લાવવા માંગીએતો લાવી શકાએ. પ્રેક્ષિસર દારમેસ્તેતે એ વાક્યનો તરજુમો નીચે મુજબ કરેછે:—“અગરજે તે કન્યા લોકોની બીહીકને લીધે ઉપર જણાવ્યા મુજબ કરેતો તેણીને કપાલે ગુનાહ ચોટેછે” આએ ૧૦ મા ફકરાને છેડે આવેલા અવવત અઓજંદુડુ યથ યત પન્ય નરો—એ ખોલો પેહેલવી શરેહના છે; એનો અર્થ:—તેણીને એટલું બધું જોર આવેછે કે જાણે પાંચ માણસના જેટલું (ઈઆને જ્યારે પેલી જીવપર આવેછે ત્યારે કોઈથી અટકાવી શકાએ નહી એટલું જોર તેણીને આવેછે).

હમેલ રાખ્યા”; અને જો તે (હમેલ રાખનાર) શખ્સ (તે કન્યાને) કહે કે “(તે હમેલ તોડી પાડવાને માટે) કોઈ યુદ્ધી દોસીની તલાશ કર (તથા) (તેને વિશે) પુછપરછ કર.”

૧૪. અને જો (તે હમેલદાર) કન્યા કોઈ યુદ્ધી દોસીને માટે તલાશ કરે, (તથા) તેને વિશે પુછપરછ કરે; (અને જો) તે યુદ્ધી દોસી અંધ્રહ અથવા પચેત અથવા દ્વાન અથવા દ્વસ્પાત,* અથવા તો હમેલ પિગળાવી નાખે એવાં ઝાડોમાંનો કોઈ (જલો-પાલો) લાવે, (અને તે યુદ્ધી દોસી તે કન્યાને કહે કે) “આએ (દવા)થી (તારાં પેટ-માંના) બચ્ચાંને મારી નાખ”; અને અગરજો તે (દવા)થી તે બચ્ચાંને તે કન્યા મારી નાખે તો, તે (હમેલ રાખનાર) મરદે તથા કન્યાએ તથા યુદ્ધી ઝોરતે એકસરખું ખરાબ કામ કીધેલું ગણાએ, (ઈચ્છાને તે ત્રણ જન એકસરખી રીતે ગુનેહગાર ગણાએ).

૧૫. (અગરજો) કોઈ શખ્સ કોઈ કન્યાની નજદીક જાય, (કે જે કન્યા) વાલી (ઈચ્છા માખાપ)ના બંચાવમાં રહેલી (હોએ), અથવા વાલી (ઈચ્છા માખાપ) ના બંચાવમાં નહીં રહેલી (હોએ), અદરાએલી (હોએ) અથવા અદરાયા વગરની (હોએ), (અને) તેણીને હમેલ રાખે તો, જ્યાંહાંસુધી તે છોકરું મ્હોટું થાય ત્યાંહાંસુધી (તે જનાકારી કરનાર મરદ તે કન્યાનું) પોષણ કરે.

૧૬. (અગરજો) (તે જનાકારી કરનારો શખ્સ) (તે કન્યાનું) પોષણ નહીં કરે, અને નાલાએક ખોરાક મળ્યાથી તે બચ્ચાંને નુકસાન થાય તો, જાણી જોઈને કી-ધેલા નુકસાનની શિક્ષામાં (તે જનાકારી કરનાર મરદ) તોજશ પામેલો થાય.

૧૭. અએ દાદાર ! જો (ઉપર જણાવેલી જનાકાર ઝોરત) કોઈ કારખાનામાં બચ્ચું જણે તો, માજદયસ્નેમાંના કીયા (માજદયસ્ન) પાસેથી (તે) (પોતાનું) પોષણ લે?

૧૮. (અગરજો) કોઈ શખ્સ કોઈ કન્યાની નજદીક જાય, (કે જે કન્યા) વાલી (ઈચ્છા માખાપ)ના બંચાવમાં રહેલી (હોએ), અથવા વાલી (ઈચ્છા માખાપ) ના બંચાવમાં નહીં રહેલી હોએ, અદરાએલી (હોએ) અથવા અદરાયા વગરની (હોએ), (અને) તેણીને હમેલ રાખે તો, જ્યાંહાંસુધી તે છોકરું મ્હોટું થાય ત્યાંહાંસુધી (તે જનાકારી કરનાર મરદ તે કન્યાનું) પોષણ કરે.

૧૯. જો (તે જનાકારી કરનારો શખ્સ) (તે કન્યાનું) પોષણ નહીં કરે તો, દરેક હમેલદાર માદા (ફરીઆદ કરતી) (તે જનાકારી કરનારા શખ્સની) નજદીક જાય છે.

* “અંધ્રહ, પચેત, દ્વાન, દ્વસ્પાત” એ હમેલને તોડી પાડવાના ૪ જુદી જુદી જાતના દવાના નામ હોવાં જોઈએ. એ બોલોના બોલાસા માટે જુઓ મારી વંદીદાદની ફરહંગમાં.

† જન્મ પામે (સ્પીગલ, હારલે તથા દારમેસ્તેતે).

‡ ઈચ્છાને કીયા માજદયસ્ને તેણીનું પોષણ કરવું જોઈએ.

ખોલાસો:—(ત્યાપછી નીચે જણાવેછે કે માદા બે જાતની હોયછે):—

બે પગવાળી તથા ચાર પગવાળી. બે પગવાળી (હમેલદાર માદા) તે કન્યા, અને ચાર પગવાળી (માદા) તે કુતરી.*

ખોલાસો:—(એ પરગરદના ૨૦ થી તે ૪૩ મા ફકરા સુધી સુવાવડી કુતરીને લગતી ખીના આવેલીછે. જુદે જુદે મુકામે જ્યાંહાં કુતરી અગ્યાં જણે તે મુકામના માલેકે ઈચ્છા તે મુકામને લાડે રાખનાર શખ્સે, જ્યાંહાંસુધી તે અગ્યાં મ્હોટાં થાયે ત્યાંહાંસુધી, તે કુતરીનું તથા અગ્યાંનું પોષણ કરવું. અગરજે તેમ નહી કરે, અને તેથી જો તે કુતરીનાં અગ્યાંને નુકસાન થાયેતો, તે શખ્સ જાણી જોઈને કોઈને જાખમી કરે અને તેથી જટલો તે તોજશને લાચેક થાયે, તેટલો તે કુતરીને લાચેક ખોરાક નહી આપ્યાથી તે માણસ તોજશને લાચેક થાયેછે.)

૨૦. અચ્છે દાદાર ! અગરજે કોઈ કારખાનામાં (કુતરી) અગ્યાં જણે તો, (માજદ્યસ્નોમાંના) કીયા (માજદ્યસ્ન) પાસેથી (તે કુતરી) (પોતાનું) પોષણ લે ?

૨૧. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે જ શખ્સે તે (કારખાના)ની સહથી નજદીક ઘેર ખાંધ્યું હોય (તે શખ્સ તે કુતરીને માટે) ખોરાક (લઈ જાયે); (તથા) જ્યાંહાંસુધી તે કુતરીનાં અગ્યાં મ્હોટાં થાયે ત્યાંહાંસુધી તેનું પોષણ કરે.

૨૨. અગરજે (તે કુતરીને માટે) (તે શખ્સ) ખોરાક નહી લઈ જાયે, અને ના-લાચેક ખોરાક આપ્યાથી તે કુતરીનાં અગ્યાંને નુકસાન થાયેતો,† અગ્યાં-વર્ત (ઈચ્છાને જાણી જોઈને કીધેલા) નુકસાનની શિક્ષામાં (તે શખ્સ) તોજશ પામેલો થાયે.

૨૩. અચ્છે દાદાર ! અગરજે કોઈ કુતરી હંઠને રાખવાની જગામાં અગ્યાં જણે તો, માજદ્યસ્નોમાંના કીયા (માજદ્યસ્ન) પાસેથી (તે કુતરી) (પોતાનું) પોષણ લે ?

૨૪. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે જણે તે હંઠનું રેહેવાનું મુકામ ખાંધ્યું હોય, (અથવાતો) જોતો (ઈચ્છાને હંઠનો રેહેવાના મુકામનો) તમારામાંનો જ તે હંઠનું મુકામ રાખનાર હોય, (તે શખ્સ તે કુતરીને માટે) ખોરાક (લઈ જાયે); (તથા) જ્યાંહાંસુધી તે કુતરીનાં અગ્યાં મ્હોટાં થાયે ત્યાંહાંસુધી તેનું પોષણ કરે.

૨૫. અગરજે (તે કુતરીને માટે) (તે શખ્સ) ખોરાક નહી લઈ જાયે, અને ના-લાચેક ખોરાક આપ્યાથી તે કુતરીનાં અગ્યાંને નુકસાન થાયેતો, જાણી જોઈને કીધેલા નુકસાનની શિક્ષામાં (તે શખ્સ) તોજશ પામેલો થાયે.

* આચ્છે કેકાણે ચાર પગવાળી માદા તે કુતરીને કહેલીછે અને બિજા જાતનવરની માદાને નહી, તેનું સમજવું એકે એની પછીના ફકરાઓમાં અગ્યાં જણનારી કુતરીને લગતી ખીના આવેલીછે.

† અસલ એઆરતમાં “જાખમી થાયે” (=ઈચ્છ્યાં) છે.

૨૬. અએ દાદાર ! અગરજે કોઈ કુતરી ઘોડાના તમેલામાં અચ્યાં જણે તો, મા-જદ્યસ્નોમાંના કીયા (માજદ્યસ્ન) પાસેથી (તે કુતરી) પોતાનું પોષણ લે ?*

૨૭. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે જણે તે ઘોડાનો તમેલો ખાંધ્યો હોએ, (અથવાતો) જનો (ઈચ્છાને ઘોડાના તમેલાનો) તમારામાંનો જ તે ઘોડાનો તમેલો રાખનાર હોએ, (તે શખ્સ તે કુતરીને માટે) ખોરાક (લઈ જાએ); (તથા) જ્યાંહાંસુધી તે કુતરીનાં અચ્યાં મ્હોટાં થાએ ત્યાંહાંસુધી તેનું પોષણ કરે.

૨૮. અગરજે (તે કુતરીને માટે) (તે શખ્સ) ખોરાક નહી લઈ જાએ,† અને ના-લાએક ખોરાક ખાધાથી તે કુતરીનાં અચ્યાંને નુકસાન થાએતો, જણીજેઈને કીધેલા નુકસાનની શિક્ષામાં તે (શખ્સ) તોજશ પામેલો થાએ.

૨૯. અએ દાદાર ! અગરજે કોઈ કુતરી ગાએ—અલદને રાખવાની જગામાં અચ્યાં જણે તો, માજદ્યસ્નોમાંના કીયા (માજદ્યસ્ન) પાસેથી (તે કુતરી) પોતાનું પોષણ લે ?*

૩૦. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે જણે તે ગાએ—અલદનું મુકામ ખાંધ્યું હોએ, (અથવાતો) જનો (ઈચ્છાને ગાએ—અલદના મુકામનો) તમારામાંનો જ તે ગાએ—અલદનું મુકામ રાખનાર હોએ, (તે શખ્સ તે કુતરીને માટે) ખોરાક (લઈ જાએ); (તથા) જ્યાંહાંસુધી તે કુતરીનાં અચ્યાં મ્હોટાં થાએ ત્યાંહાંસુધી તેનું પોષણ કરે.

૩૧. અગરજે (તે કુતરીને માટે) (તે શખ્સ) ખોરાક નહી લઈ જાએ,† અને ના-લાએક ખોરાક ખાધાથી તે કુતરીનાં અચ્યાંને નુકસાન થાએતો, જણીજેઈને કીધેલા નુકસાનની શિક્ષામાં (તે શખ્સ) તોજશ પામેલો થાએ.

૩૨. અએ દાદાર ! અગરજે કોઈ કુતરી પશુને રાખવાની જગામાં અચ્યાં જણે તો, માજદ્યસ્નોમાંના કીયા (માજદ્યસ્ન) પાસેથી (તે કુતરી) પોતાનું પોષણ લે ?*

૩૩. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે જણે તે પશુને રાખવાની જગા ખાંધી હોએ, (અથવાતો) જનો (ઈચ્છાને પશુને રાખવાની જગાનો) તમારામાંનો જ તે પશુને રાખવાની જગા રાખતો હોએ, (તે શખ્સ તે કુતરીને માટે) ખોરાક (લઈ જાએ); (તથા) જ્યાંહાંસુધી તે કુતરીનાં અચ્યાં મ્હોટાં થાએ ત્યાંહાંસુધી તેનું પોષણ કરે.

૩૪. અગરજે (તે કુતરીને માટે) (તે શખ્સ) ખોરાક નહી લઈ જાએ,† અને ના-લાએક ખોરાક ખાધાથી તે કુતરીનાં અચ્યાંને નુકસાન થાએતો, જણીજેઈને કીધેલા નુકસાનની શિક્ષામાં (તે શખ્સ) તોજશ પામેલો થાએ.

* ઈચ્છાને કીયા માજદ્યસ્ને તે કુતરીનું પોષણ કરવું જોઈએ ?

† ઈચ્છાને તેણીનું પોષણ નહી કરે.

૩૫. અચ્ચે દાદાર! અગરજો કોઈ કુતરી ધાંસની ગંજીમાં* અચ્ચાં જણે તો, મા-
જદ્યસ્નોમાંના કીયા (માજદ્યસ્ન) પાસેથી (તે કુતરી) (પોતાનું) પોષણ લે?†

૩૬. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે જણે તે ધાંસની ગંજીનો ઢગલો કીધો હોય, (અ-
થવા તો) જનો (ઈચ્છાને તે ધાંસની ગંજીનો) તમારામાંનો જે તે ધાંસની ગંજીને રા-
ખનાર હોય (તે શખ્સ તે કુતરીને માટે) ખોરાક (લઈ જાય); (તથા) જ્યાંહાંસુધી
તે કુતરીનાં અચ્ચાં મ્હોટાં થાય ત્યાંહાં સુધી તેનું પોષણ કરે.

૩૭. અગરજો (તે કુતરીને માટે) (તે શખ્સ) ખોરાક નહી લઈ જાય,‡ અને
નાલાએક ખોરાક ખાધાથી તે કુતરીનાં અચ્ચાંને નુકસાન થાયતો, જણીજોઈને કી-
ધેલા નુકસાનની શિક્ષામાં (તે શખ્સ) તોજશ પામેલો થાય.

૩૮. અચ્ચે દાદાર! જો કોઈ કુતરી ભોંચેરાંમાં (અથવા ખાડામાં) અચ્ચાં જણે તો,
માજદ્યસ્નોમાંના કીયા (માજદ્યસ્ન) પાસેથી (તે કુતરી) (પોતાનું) પોષણ લે?†

૩૯. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે જણે તે ખાડો (અથવા ભોંચેરું) ખોદીલું હોય,
(અથવાતો) જનો (ઈચ્છાને તે ભોંચેરાંનો) તમારામાંનો જે તે ભોંચેરું રાખનાર હોય,
(તે શખ્સ તે કુતરીને માટે) ખોરાક (લઈ જાય); (તથા) જ્યાંહાંસુધી તે કુતરીનાં
અચ્ચાં મ્હોટાં થાય ત્યાંહાંસુધી તેનું પોષણ કરે.

૪૦. અગરજો (તે કુતરીને માટે) (તે શખ્સ) ખોરાક નહી લઈ જાય,‡ અને
નાલાએક ખોરાક ખાધાથી તે કુતરીનાં અચ્ચાંને નુકસાન થાયતો, જણીજોઈને
કીધેલા નુકસાનની શિક્ષામાં (તે શખ્સ) તોજશ પામેલો થાય.

૪૧. અચ્ચે દાદાર! જો કોઈ કુતરી ગાએદોરને ચરવાની જગાની વચ્ચે અચ્ચાં
જણે તો, માજદ્યસ્નોમાંના કીયા (માજદ્યસ્ન) પાસેથી (તે) (પોતાનું) પોષણ લે?†

૪૨. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે જણે (ગાએદોરની) ધાંસ-ચારાની જગા તૈયાર કીધી
હોય, (અથવા) જનો (ઈચ્છાને ધાંસ-ચારાની જગાનો) તમારામાંનો જે તે ધાંસ-
ચારાની જગા રાખનાર હોય, (તે શખ્સ તે કુતરીને માટે) ખોરાક (લઈ જાય).

૪૩. (તે માજદ્યસ્નો) ધાંસની ખનાવેલી કોઈખી ચીજ (જીવીકે સાદરી) અથ-
વાતો ટાપલો (તૈયાર કરીને) તે (વીચાએલી કુતરીનાં અચ્ચાં)ને તે જગાએ લઈ
જાય; (અને) જ્યાંહાંસુધી તે કુતરીનાં અચ્ચાં પોતાની હુશિયારીમાં આવે તથા પો-
તાની મેળે ઢાડનારાં થાય ત્યાંહાંસુધી (તેઓનું) પોષણ કરે.

* ઉચી જગા-ખાંધણી (પ્રોફિસર હારલે); મટાડાંની દીવાલ (પ્રોફિસર દારમેસ્તેતે).

† ઈચ્છાને કીયા માજદ્યસ્ને તે કુતરીનું પોષણ કરવું જોઈએ.

‡ ઈચ્છાને તેણીનું પોષણ નહી કરે.

ખોલાસો:—(જ્યારે કોઈ કુતરી વીઆએ ત્યારે તેનાં બચ્ચાંને માટે એકાંત જગા તૈયાર કરવી જોઈએ, કે જ્યાંહાં તે બચ્ચાંને ગરમીથી ઈઆ સરદીથી નુકસાન નહી પોહોંચે, જમકે એક મ્હોટા ટોપલામાં વેહેર પાંથરીને તેમાં મુકવાં, કે ત્યાંહાં તેઓ સચવાએલાં રહે અને મરી નહી જાએ.)

૪૪. અંચે દાદાર! તે કુતરીનાં બચ્ચાં પોતાની હુશિયારીમાં (તથા) પોતાની મેળે દોડનારાં ક્યારે થાએ?

૪૫. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તે કુરકુરિયાં ૧૪ ઘેરની આસપાસ જટલું દોડી શકે, (ત્યારે તેઓ પોતાની હુશિયારીમાં આવેલાં તથા પોતાની મેળે દોડનારાં ગણાએ).^{*} પછી ગમેતો (તે બચ્ચાં) શિયાળામાં તેમજ ઉનાળામાં ફરે હરે.

કુતરાનું પોષણ ૬ મહિના (તથા) બચ્ચાંનું (પોષણ) ૭ વરસ સુધી (કરે).[†]

હોરમજદની તરફના (સઘળી ચીજોને) પાક કરનાર આતશની (જમ પાસ-બાની કરે) તેમ બાઈડીને વાસ્તે (સમજવું).[‡]

૪૬. હાડમંદ મુલુકાના અએ અશો પેદા કરનાર! અગરજો માજદયસ્નો (કુતરીને) ખુદરતી જોસ્સાને લગતો સંબંધ કરાવવા આહેતો, તે માજદયસ્નો શું કરે?

૪૭. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે આએ જમીનમાં પશુઓને બેસવાની જગાની વચમાં સુકી જમીન હોએતો અરધા પગ (ધિઆને ગૂંટણ) સુધી હંડો, અને પોચી જમીન હોએતો અરધા માણસ પુર (ધિઆને કમ્મર સુધી) હંડો ખાડો ખોદવો જોઈએ.

૪૮. પેહેલ વેહેલાં (તે કુતરીને) છોકરાં બચ્ચાંથી તથા હોરમજદની તરફના (સઘળી ચીજોને) પાક કરનાર આતશથી દૂર પાંધે; અને જ્યાંહાંસુધી તે કુતરો બિજા જગાએથી આવે ત્યાંહાંસુધી (તે કુતરીની) સંભાલ કરે.

“પછી તે (માજદયસ્નો) તે કુતરીની નજદીક એક બિજા કુતરાને આવવા દે, અને ત્યારપછી એક ત્રીજા કુતરાને; અને દરેકને દૂર રાખે કે એક બિજા ઉપર તેઓ ધસારો નહી કરે.”[§]

^{*} કુતરીનાં બચ્ચાં ક્યારે પોતાની હુશિયારીમાં આવેલાં તથા પોતાની મેળે દોડનારાં ગણાએ, તે વિશેનું આએ ટૂંકાણે એક માપ આપેલુંછે, તે એકે તે કુરકુરિયાંએ ૧૪ ઘેરની આસપાસ દોડવાને શક્તિવાન થવું જોઈએ.

[†] જો એ વાક્યને એની આગમચના છેક ઉપરના ફકરાઓ સાથે (૯ મા ફકરાથી) સંબંધ લઈએ તો એમ થઈ શકે કે, તે જનાકારીનાં બચ્ચાંનું પોષણ તે જનાકાર શખ્સે ૭ વરસ સુધી કરવું જોઈએ.

[‡] હોરમજદનો આતશ (બચ્ચાં જણતી વખતે) બાઈડીની તેમજ (કુતરીની) પાસબાની કરેછે (દારમેસ્તેતે).

[§] પ્રોફિસર દારમેસ્તેતે. પ્રોફિસર દારમે પી એન્ડ પ્રમાણે તરજુમો આપ્યા પછી નોટમાં નીચે મુજબ બિજા રીતે અર્થ કરેછે:—માજદયસ્નો તે કુતરીની નજદીક એક બિજા કુતરાને આવવા દે, પછી પેહેલા બે કુતરાને દૂર કરીને એક ત્રીજા કુતરાને આગળ કરે.

૪૯. ખોલાસો:—(આએ ૪૯ મો આખો ફકરો ધણો ખીગડેલોછે, સમજ નથી પડતો તેથી એનો તરજુમો મુકી દીધોછે.)

૫૦. અએ દાદાર ! જે કોઈ હિમેલદાર* કુતરીને મારીનાખેછે તેને માટે શું શિક્ષા છે?

૫૧. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે (તે શખ્સે) ઘોડાના ચાપુકથી હાંકી કાઢાડવામાંના ૭૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ, (તથા) સ્ત્રીઓ—ચરન નામના કોરડાથી ૭૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ).†

પરગરદ ૧૬ મી.†

૧. હાડમંદ મુલુકોના અએ અશો પેદા કરનાર ! આએ માજદયસ્તી ઘેરમાં જ્યારે કોઈ આરત દસ્તાનની નિશાનવાળી, દસ્તાનવાળી (તથા) દસ્તાનના લોહી-વાળી (યધને) બેસે, ત્યારે આએ માજદયસ્તો શું કરે ?

ખોલાસો:—(જ્યારે કોઈ આરત દસ્તાનની હાલતમાં આવે ત્યારે શું કરવું ?)

૨. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે તે માજદયસ્તોએ મ્હોટાં ઝાડોનાં તથા નાંધલાં ઝાડોનાં લાકડાંથી દૂર એક રસ્તો પસંદ કરવો જોઈએ; (ત્યારપછી) તે જગાએ સુકી ધુળ પાંથરવી જોઈએ.

ખોલાસો:—(જ્યારે એક આરત દસ્તાનની હાલતમાં આવે ત્યારે, જે જગાએથી તેણીનો આવજવ હોએ, તથા જે જગાએ તેણીનું મુકામ કરે તે જગાને લાકડાં, કચરા ઇત્યાદિથી સાફસુફ કરી નાખવી જોઈએ; કે તેથી તે ચીજોને તે આરત અડકે નહીં; વળી તેણીની બેસવા ઉઠવાની જગાએ સુકી ધુળ પાંથરવી જોઈએ.)

(તે દસ્તાનવાળી આરતની જગા) ઘેરથી અરધો હિસ્સો, અથવા ત્રીજો હિસ્સો, અથવા ચોથો હિસ્સો, અથવા પાંચમો હિસ્સો વધારે આગળ બનાવે. અગરજો નહીંતોઈ તે બાઈડી આતશને જોએ; અગરજો નહીંતોઈ તે બાઈડી આતશની રોશણીને જોએ.

ખોલાસો:—(દસ્તાનવાળી આરતનું મુકામ હિમેશની જગાથી દૂર હોવું જોઈએ, કે જથી કરીને તે ધરખારનું કામ કરવાથી દૂર રહે. ઉપરના ફકરામાં “આતશ”

* એ ફકરાના બાકીના બિગ્ગ ખોલા સમજ નથી પડતો તેથી તેનો તરજુમો મુકી દીધોછે.

† એની સમજ બાએ જુઓ કે ૭ પરગરદના ૩૬ મા ફકરાના તરજુમાની નીચે આપેલો ખોલાસો.

‡ આએ પરગરદમાં દસ્તાનવાળી આરતને લગતી ખીના આવેલીછે તેનો ટુકો સાર:—દસ્તાનવાળી આરતની જગા ક્યાંહાં હોવી જોઈએ. તથા તેણીએ તે હાલતમાં કેવી રીતે પરહેજ કરવી; કાએદાસર જતાં દસ્તાનને અટકાવતે માટે ડેરવેલી શિક્ષા; તેણીની સાથે સંગત કરવાની સખ્ત મનાઈ.

§ ઇઆને તે દસ્તાનવાળી આરતની જગા ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે નહીં કરે તો,

- તથા “આતશની શેશણી” કરીને બોલો આવેલાછે તેની મતલબ “ચુલો, રાંધવા સી-ધવાનું કામ, ધરખારનો સંસાર” એ પ્રમાણે સમજવી.)

૩. અએ દાદાર ! આતશથી કેટલી દૂર, પાણીથી કેટલી દૂર, પાંથરેલી (અથવા પાંધેલી?) ખરસમથી કેટલી દૂર (તથા) અશે માણસોથી કેટલી દૂર (તે દસ્તાનવાળી ઝોરતની જગા હોવી જોઈએ)?

૪. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે ૧૫ કદમ આતશથી, ૧૫ કદમ પાણીથી, ૧૫ કદમ પાંથરેલી (અથવા પાંધેલી?) ખરસમથી (અને) ૩ કદમ અશે માણસોથી દૂર (તે દસ્તાનવાળી ઝોરતની જગા હોવી જોઈએ).*

૫. અએ દાદાર ! જે શખ્સ દસ્તાનની નિશાનવાળી, દસ્તાનવાળી (તથા) દસ્તાનના લોહીવાળી ઝોરતનું ખાનું લઈ જાય તે કેટલો દૂર ઉભો રહે?

૬. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે જે શખ્સ દસ્તાનની નિશાનવાળી, દસ્તાનવાળી (તથા) દસ્તાનના લોહીવાળી ઝોરતનું ખાનું લઈ જાય તે, તેણીથી ત્રણ કદમ દૂર ઉભો રહે.

ખોલાસો:—(તે ઝોરતને ખાવા પીવાનું આપનારે તેણીથી ત્રણ કદમ દૂર રહેવું.) (દસ્તાનવાળી ઝોરતનો) ખોરાક શામાં લઈ જાય? (રાંધેલો) અનાજ† શામાં લઈ જાય? જવાબ:—સઉથી હલકી ધાતુનાં વાસણમાં, (પછી ગમેતો તે વાસણ) લોહોડાંનું (હોય) અથવા સીસાંનું (હોય).

ખોલાસો:—(જે વાસણમાં દસ્તાનવાળી ઝોરત ખાય પીય તે વાસણ ધાતુનું હોવું જોઈએ; સઉથી હલકાંમાં હલકી ધાતુનું હોય તેખી ચાલે, પણ તે વાસણ કાદવનું, મટોડીનું અથવા લાકડાંનું નહીં હોવું જોઈએ. પણ અગરજે કદાચ કાદવ, મટોડી અથવા લાકડાંનાં વાસણમાં ખાયતો તેને તદન રદ કરવું જોઈએ.)

૭. (તે ઝોરતને માટે) કેટલો ખોરાક લઈ જાય? કેટલો (રાંધેલો) અનાજ લઈ જાય? જવાબ:—એ દનરે‡ (ના વજન) જેટલો ગોશ્તને લગતો¶ ખોરાક, (તથા) એક

* ફકરા ૨—૪:—દસ્તાનવાળી ઝોરતને આસાએશની જરૂર છે, તેથી તેને ધરખારને લગતાં કામથી દૂર રહેવાને ફરમાવ્યું છે. સુકી જગા પસંદ કરવાનું કારણ એ કે, બીની તથા સરદ જગા ઉપર ખેડથી ગર્ભસ્થાનના દરદો પેદા થાય છે અને તેથી ઘણી તુકસાની થાય છે.

ડાકટર ખ૦ ૬૦ ખોરી.

† પીવાની કાંઈખી ચીજ (પ્રોફેસર દારલે); શેટલી (પ્રોફેસર દારમેસ્તેતે).

‡ દનરે એ એક જાતનું વજનનું માપ હોવું જોઈએ; એનું ચોક્કસ વજન જણાયું નથી. સાધારણ રીતે આસરે ૭૦૦ ગ્રેન જેટલું ગણવામાં આવ્યું છે.

¶ “તાયૂઈરિનામ્” ખોલતો ખાતરી ભરેલો અર્થ જણાયો નથી; મરદીનાં પીલાંનો ખોરાક (ચૂસ્ત); જીવતાં જાણુવશમાંથી નિકળતો ખોરાક (“ગય” ઉપરથી “ગાયૂઈરિ” લઈને) (સ્પીગલ); લાંખી શેટલી (દારમેસ્તેતે); શેટલી (દારલે).

દનરે (ના વજન) જટલો અનાજને લગતો (અથવા ખીજને લગતો) ખોરાક* (તે દસ્તાનવાળી ઝોરતને આપે).† અગરજો નહીતો, તે ઝોરતને દસ્તાન વેહા કરે.‡

ન્યારે છોકરું માએના પેટમાંથી જન્મ પામે ત્યારે પેહેલ વેહેલાં તેના બેહુ હાત ધેવા બેધએ; (ત્યાર પછી) તે બચ્ચાનું પોતાનું (આખું) તન (ધોએ).§

૮. અગરજો કાઠિ ઝોરત ત્રણ રાત ગુજર્યા પછીખી (દસ્તાનનું) લોહી બેએતો, ચાર રાત ગુજરે ત્યાંહાંસુધી તેણીએ એકાંત જગાએ બેસી રેહેવું બેધએ. અગરજો કાઠિ ઝોરત ચાર રાત ગુજર્યા પછીખી (દસ્તાનનું) લોહી બેએતો, પાંચ રાત ગુજરે ત્યાંહાંસુધી તેણીએ એકાંત જગાએ બેસી રેહેવું બેધએ.

૯. અગરજો કાઠિ ઝોરત પાંચ રાત ગુજર્યા પછીખી (દસ્તાનનું) લોહી બેએતો, છ રાત ગુજરે ત્યાંહાંસુધી તેણીએ એકાંત જગાએ બેસી રેહેવું બેધએ. અગરજો કાઠિ ઝોરત છ રાત ગુજર્યા પછીખી (દસ્તાનનું) લોહી બેએતો, સાત રાત ગુજરે ત્યાંહાંસુધી તેણીએ એકાંત જગાએ બેસી રેહેવું બેધએ.

૧૦. અગરજો કાઠિ ઝોરત સાત રાત ગુજર્યા પછીખી (દસ્તાનનું) લોહી બેએતો, આઠ રાત ગુજરે ત્યાંહાંસુધી તેણીએ એકાંત જગાએ બેસી રેહેવું બેધએ. અગરજો કાઠિ ઝોરત આઠ રાત ગુજર્યા પછીખી (દસ્તાનનું) લોહી બેએતો, નવ રાત ગુજરે ત્યાંહાંસુધી તેણીએ એકાંત જગાએ બેસી રેહેવું બેધએ.

ખોલાસો:—(ક્રકરા ૮-૧૦:—એ ક્રકરા ઉપરથી જણાએછે કે ઝોરતના દસ્તાનની હદ આછામાં આછી ત્રણ રાતની હોએછે; ધણાજ થોડા દાખલા સિવાએ દર માસે ઝોરતને ત્રણ દાહાડાથી આછી મુદતનું દસ્તાન હોતું નથી એવું એ ક્રકરા ઉપરથી જણાઈ આવેછે. બિનું એ ક્રકરાઓમાં એવું જણાવેછે કે, ત્રણ રાત ગુજર્યા પછી ચોથા દાહાડાની સવારના બે કાઠિ ઝોરતનું દસ્તાન બંદ નહી થયું હોએતો,

* ખીવાજો મેવો (સ્ત્રીગલ તથા યૂસ્તિ); ગાળેલો પ્રવાહી ખોરાક—ખીવાની ચીજ (હારલે); દુધની રાખડી-ખીર (દારમેસ્તેતે). અગરજો કૌદ્રિ ખોલને સંસ્કૃત ક્ષૌદ્ર સાથે સરખાવીએતો એનો અર્થ 'મધ' થઈ શકે.

† ખોરાક અંદાજસર ખાવાની જરૂર છે, કેમકે એ હાલતમાં ભારી ખોરાક એકદમ જરૂરપત થઈ શકતો નથી, અને ભારી ખોરાક જરૂરપત નહી થયાથી ગર્ભસ્થાન માંહેથી વેહેતાં લોહીમાં ખલલ પડે.

‡ કાકટર ખ૦ ૬૦ ખોરી.

§ ધિયાને તે દસ્તાનવાળી ઝોરત ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે અંદાજસર ખોરાક નહી લે તો, તેણીને દસ્તાન ધણું જાએ, અથવા વધારે દાહાડા અપવિત્ર હાલતમાં રહે.

|| અગરજો ક્રાબનવાત ખોલને દસ્તાનવાળી ઝોરત સાથે સંબંધ ગણીએ તો, નીચે મુજબ અર્થ થઈ શકે:—જો બચ્ચું બાહાર આવે તો તેનું તન ધોવું બેધએ (ધિયાને દસ્તાનમાં બેઠેલી ઝોરતનાં નાથલાં બચ્ચાંને ચોખાં માણસ પાસે લેવારે તે બચ્ચાંનું આંગ ધોવું).

તેણીએ એક બિજી રાત ખેંચી કાઢાડવી; કદાચ પેલીને ચોથા દાહાડાની ખપોરના અથવા પાછલા પોહોરના દસ્તાન બંદ થાએ તોખી (ધણા અગત્યના કારણ સિવાએ) ચોથી રાત પુરી કીધા પછી નાહીને પાક થવું, તેનો સખખ કદાચ એવો જણાએછે કે તેણીનું દસ્તાન સાંજ બંદ થયું હોએ પણ કદાચ રાતે પાછું શરૂ થાએ, તેથી પુરી ખાતરી કરવાને માટે એક આખી રાતની છુટ આપેલી જણાએછે.)

૧૧. જો કાઠિઆરત નવ રાત ગુજરયા પછીખી (દસ્તાનનું) લોહી જોએ, ત્યારે (એમ સમજવું કે) દેવોની ઈજ્જતને તથા આરાધણાને માટે દેવો નુકસાન લાવેછે.*

ખોલાસો:—(એ વાક્યની મતલબ એકે જ્યારે કાઠિ આરતને નવ દાહાડા થયા પછીખી દસ્તાન જરી રહેતો, તેને દરદ સમજીને તેની દવા કરવી, રહેવા નહીં દેવું; કારણ કે એજ પરગરદના ૮-૧૦ મા ફકરામાં સાધારણ દસ્તાનની આછામાં આછી હદ ત્રણ દાહાડાની અને ઘણામાં ઘણી નવ દાહાડાની હદ જણાવેલીછે; જો વધારે દાહાડા જરી રહેતો તેને બંદ કરવાને માટે દવા-ઇલાજ કરવો. કાંઈખી દવા કીધા વગર નવ દાહાડા પછીના દસ્તાનને જરી રહેવા દેવું, તે ગોયા દેવોની ઈજ્જતને તથા આરાધણા કીધા બરાબર ગણાએ, કે જ જરતોશ્તી ધરમથી ઉલટું છે.)

તેટલા માટે માજદયસ્તોએ મ્હોટાં ઝાડોનાં તથા નાધલાં ઝાડોનાં એસમથી દૂર એક રસ્તો પસંદ કરવો જોઈએ.

ખોલાસો:—(દસ્તાનવાળી આરતને પાક કરવા સારું એક જગા ચુંટી કાઢાડી તેને લાકડાં, કચરો ઇત્યાદિથી સાફ રાખવી જોઈએ; અને તેવી જગાએ તેણીને નીચે ફરમાવ્યા મુજબ પાક કરવાને બલદંતા નીરંગે તથા પાણીએ ક્ષીને નહવારવી જોઈએ.)

૧૨. (ઉપર જણાવેલી) તે જગામાં તે માજદયસ્તોએ આએ જમીનમાં ત્રણ ખાડા ખોદવા જોઈએ; (પછી તે આરતને) એ ખાડામાં બલદંતા નીરંગે કરીને નહવારે તથા એક ખાડામાં પાણીથી (નહવારે). દાણો ખેંચી લઈ જનારી કીડી જે ખર્ફસ્તર તે ઉનાળામાં ૨૦૦ મારવી જોઈએ; અથવા જો શિયાળો (હોએતો), અં-એમેન્યુશને લગતાં ખર્ફસ્તરોમાંનાં (ખિજાં) કાઠિખી (ખર્ફસ્તરોને) મારે.

ખોલાસો:—(ઉપલા વાક્યમાં ખર્ફસ્તર મારવાને ફરમાવેછે; પણ કાણ મારે? તથા શા માટે મારે? તે બાબે અસલ એખારતમાં કાંઈ જણાવ્યું નથી. ધાસ્યામેલે એ વાક્ય ખિજા ઠેકાણેથી આહિયાં આવેલો દીસેછે. સાધારણ વિચારતો એવો છે કે, જો આરત દસ્તાનની હાલતમાં જોઈતી પરહેજ નહીં કરે તેણીને માટે એ શિક્ષા ઠેરવેલીછે.)

* આરતને દસ્તાન ત્રણથી તે પાંચ દાહાડા લગી જાએછે. જ્યારે તેની એ મુદતથી વધારે વખત લગી નિશાન માલુમ પડેછે ત્યારે તેને દસ્તાન કેહેવું નહીં, પણ ગર્ભસ્થાનનું દરદ સમજવું, અને એ વેળા દવાદાર કરવાની જરૂર છે.

૩૧૮૨ ખ૦ ૬૦ ખોરી.

૧૩. (જો)તે માજ્જયસ્નો દસ્તાનની નિશાનવાળી, દસ્તાનવાળી (તથા) દસ્તાનના લોહીવાળી ઝ્યારતના દસ્તાનને નહી કીધા ખરાબર કરેતો* તેને માટે શું શિક્ષા છે ?† ત્યારે હોરમજ્દે કહ્યું કે તેના ગુનેહગાર તનને માટે ઘોડાના ચાતુકથી હાંકી કાઢાડવામાંના ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (તેણે) હાંકી કાઢાડવાં, (તથા) સ્ત્રિઓપો-ચરન નામના કોરડાથી ૨૦૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (હાંકી કાઢાડવાં).‡

ખોલાસો:—(જે કોઈકે દર માસે કાચેદાસર આવતાં દસ્તાનને કાંઈ દવાથી બંદ કરેછે તે શખ્સ ઉપર જણાવેલી શિક્ષાને લાગ્યેક થાયછે. દર માસે કાચેદા પ્રમાણે જતાં દસ્તાનને અટકાવ્યાથી, ધ્યાતો આવતાં દસ્તાનને અગાઉથી બંદ કીધાથી તે ઝ્યારતને ખરાબી પોંહોંચેછે. દર માસે દસ્તાન વેહેવું એ ઝ્યારતોને માટે ખુદરતી કાચેદા છે, તેથી તેણીની તંદરોસ્તી બીગડતી નથી પણ સાંભી સુધરેછે. પણ જો તે દસ્તાન એજ પરગરદના ૧૧ મા ફકરામાં જણાવ્યા પ્રમાણે નવ દાહાડાથી વધારે દાહાડા જાયેતો તેનો ખચીત અટકાવ કરવો જોઈએ, સખખ કે તે તો એક દરદ થયું, જેને માટે ઈલાજ કરવાની જરૂર છે.)

૧૪. હાડમંદ મુલુકોના અચ્ચે અશો પેદા કરનાર ! જે શખ્સ પુર મરજી ભરેલાં કામથી (ધ્યાને પોતાની પુર મરજીથી) દસ્તાનની નિશાનવાળી, દસ્તાનવાળી (તથા) દસ્તાનના લોહીવાળી ઝ્યારતના તનને અડકે, જ્યારે પેલીની દસ્તાનની નિશાન જાહેર હોએ, (અથવા) જ્યારે તેણીનું દસ્તાન દેખીતું હોએ, તો તેને માટે શું શિક્ષા છે ?

૧૫. ત્યારે હોરમજ્દે કહ્યું કે (અગરજો તે શખ્સ દસ્તાનવાળી ઝ્યારતની) નજદીક પેહેલીવાર જાયે, (તથા) પેહેલીવાર (તેણીની નજદીક) બેસેતો, (તેણે) ઘોડાના ચાતુકથી હાંકી કાઢાડવામાંના ૩૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ, (તથા) સ્ત્રિઓપો-ચરન નામના કોરડાથી ૩૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ).‡ (જો) બિજીવાર (તેણીની) નજદીક જાયે, (તથા) બિજીવાર (તેણીની નજદીક) બેસેતો, (તે શખ્સે) ઘોડાના ચાતુકથી હાંકી કાઢાડવામાંના ૫૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ, (તથા) સ્ત્રિઓપો-

* ધ્યાને દર માસે કાચેદાસર આવતાં દસ્તાનને બંદ કરે.

† દસ્તાન જતું હોએ તેને બંદ કીધાથી છાતીના તથા ભેજાના તથા ગર્ભસ્થાનનાં દરંદ લાગુ પડેછે. જોથી ઘણી નુકસાની થાયેછે. આપણા લોકો જે લગનસરાની વેળા અથવા બિજી તકે મીજલસમાં ખીરાજવાને માટે દવાઓ લઈને દસ્તાન બંદ કરી નાખેછે તે ખરેખર નુકસાનકારક છે. ઘણી વેળા દસ્તાન જે ખરાબર વખતે આવતું હોએછે તેમાં ખલલ થયા કરેછે, અને પાછું ખરાબર ટેકાણે આવી શકતું નથી.

ડાકટર ખ૦ ફ૦ ખોરી.

‡ એની સમજ બાબે જુઓ ૩૭ પરગરદના ૩૬ મા ફકરાની નીચે આપેલો ખોલાસો.

ચરન નામના કોરડાથી ૫૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ.)* (જો) ત્રીજીવાર (તેણીની) નજદીક જાએ, (તથા) ત્રીજીવાર (તેણીની નજદીક) બેસેતો, (તે શખ્સે) ઘોડાના ચામુકથી હાંકી કાઢાડવામાંના ૭૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ, (તથા) સ્વયંપો-ચરન નામના કોરડાથી ૭૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ).*

૧૬. (અગરજો તે શખ્સ) ચોથીવાર (દસ્તાનવાળી ચોરતની) નજદીક જાએ, (તથા) ચોથીવાર (તેણીની નજદીક) બેસે, (તેથી અગરજો) તે (દસ્તાન) (તે શખ્સના) વસ્ત્રની અંદર જાએ (ધિઆને તેના વસ્ત્રને લાગે), (તથા) નજીસાઈમાં (તેની) અંગને લાગે, (પોતાની) મની નાખ્યા વગર, તો તેને માટે શું શિક્ષા છે ?†

ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે (તે શખ્સે) ઘોડાના ચામુકથી હાંકી કાઢાડવામાંના ૮૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ, (તથા) સ્વયંપો-ચરન નામના કોરડાથી ૮૦ (નુકસાનકારક જનવરોને) (હાંકી કાઢાડવાં જોઈએ).*

૧૭. જો શખ્સ દસ્તાનની નિશાનવાળી, દસ્તાનવાળી (તથા) દસ્તાનના લોહી-વાળી બાઈડીમાં (પોતાની) મની નાખેછે, (તે શખ્સ) નાપાક નસાની અંદર પોતાના જણેલાં ખચ્યાંને બાળે (તથા) (તેની) નજીસ પ્રવાહી‡ આતશમાં લઈ જાએ, તેનાં કરતાં ઓછું ખરાબ કામ નથી કરતો.§

૧૮. જો (જરતોશ્તી) મજહૂબને આદરમાન નહીં આપનારા (હોયેછે), તેઓ પોતાના તનને દરજના તાબામાં રાખનારા (અથવા દરજની રાહ ઉપર ચાલનારા) તમામ દરવંદો (છે). જો (જરતોશ્તી) દીનના દરમાનને, નહીં સાંભળનારા (હોયેછે), તેઓ સઘળા (જરતોશ્તી) મજહૂબને આદરમાન નહીં આપનારા (ગણાયે). જો નાપાક (હોયેછે) તેઓ સઘળા (જરતોશ્તી) દીનના દરમાનને, નહીં સાંભળનારા (ગણાયે). જો તનાકુર (હોયેછે) તેઓ સઘળા નાપાક (ગણાયે).

૫૨૨૨૬ ૧૭ મી.‡

૧. જરતોશ્તે હોરમજદને પુછ્યું કે, હાડમંદ મુલુકાના અએ ઘણાજ વૃદ્ધિ કર-

* એની સંમજ બાએ જુઓ ત્રીજી પરગરદના ૩૬ મા ફકરાના તરજુમાની નીચે આપેલો ખોલાસો.

† કાકટર સ્પીગલે તેમજ પેહેલવીવાળાએ આએ ૧૬ મા ફકરાનો તરજુમા આપ્યો નથી.

‡ ઉથ, ઊથ નો અર્થ “ચિકાસ, રસી, ચરખી, નજીસ વેહેતી ચીજ” થાયેછે.

§ જુઓ ૧૫ મી. પરગરદના ૭ મા ફકરાના તરજુમાની નોટ.

¶ આએ પરગરદમાં બાલ તથા નખને પરહેજવાની ખીના આવેલી છે. ઘટતે વખતે બાલ કાત-રવા અને તેને હોરવા તથા નખ લેવાં, એ આપણી તંદરેસ્તીની સલામતીને માટે કેટલેક દરજજે અગત્યનું છે; તેમ નહીં કાઘાથી બાલમાં નજીસાત ઉત્પન્ન થાયેછે.

નાર મીનો, અશો પેદા કરનાર હોરમજદ ! કીયો માણસ સઉથી જોસ્સાવાળી મરકીએ કરીને દેવથી નિપજતાં મોતને ઈજોછે?*

ખોલાસો:—(આએ હાડમંદ દુનિયાંમાં માણસો એવું તે શું કામ કરેછે, કે જેથી ગલીયાઈથી નિપજતું મોત થાએછે. એ ફકરામાં “દેવથી નિપજતાં મોતને ઈજોછે” એ પ્રમાણે આવેલુંછે તેની સમજ એકે “નજીસાઈ, ગલીચી, તથા ગંદગીથી” ઉત્પન્ન થતાં મોતનો વધારો કરેછે. નજીસાઈ, ગંદગી ઇત્યાદિથી નિપજતાં મોતનું ઉલટું ખુદરતી અથવા કાએદાસર થતું મોત સમજવું.)

૨. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે, અએ અશો જરતોશ્ત ! ખચીત તે માણસ (છે) કે જે આએ હાડમંદ દુનિયાંમાં ખાલને હોરેછે તથા ખાલને આસપાસથી કાપેછે, તથા (હાત પગના બેહુ) નખ લેછે; ત્યારપછી (જો) તે (કાપેલા ખાલ) (તે માણસના) માથાના ખાલમાં તથા દાઢીમાં રહી જાએછે,†

૩. ત્યારે (આંગની) તે બેકાએદે થએલી જગામાં‡ દેવો (ઈઆને નજીસાઈ, ગલીચી ઇત્યાદિ) એકઠી થાએછે; (તથા) તે બેકાએદે થએલી જગામાં§ ખર્દસ્તરો જેને માણસો જૂને નામે ઓળખેછે તે એકઠી થાએછે.¶ જે (જૂ) માણસના અનાજની કોઠીમાં અનાજને (તથા) કપડાં મુકવાની કપટમાં કપડાંને ખાઈ જાએછે.

ખોલાસો:—(માથાના તથા દાઢીના ખાલ કાપકુપ કીધા પછી, જો તે કાતરેલા ખાલ માથામાં ઈઆ દાઢીમાં રેહી જાએ, અથવા હોરયા વગર તથા સાફસુફ કીધા વગર ખાલને રેહેવા દીધા હોએતો તેથી માથામાં જૂ પડેછે, અને જે પ્રમાણે અનાજની ખત્રીમાં કીટ્ટાં પડયાથી અનાજને કરડી ખાએછે, તથા કપડાંની પેટીમાં ઉધાઈ તથા કસારાં પડયાથી કપડાંને ખરાખ કરી નાખેછે, તે મિસાલે માથામાં જૂ પડયાથી માથાને કરડી ખાએછે.)

* સઉથી મોતકારક કામ કીયું કે જેથી માણસ દેવોના નુકસાનકારક કૌવતને ઘણુંજ વધારેછે, જેમ કાંઈ ભોગ આપીને તે (દેવો)નું જોર વધારેછે તેમ (દારમેસ્તેતે). કીયા મોતકારક કામથી માણસ દેવોના નાશકારક કૌવતને ઘણોજ ટેકો આપેછે (હારલે).

† ત્યારપછી તે કાપેલા ખાલ તથા નખ (માણસોના) દુઃખનેમાટે ઘેરમાં રેહેવા દેછે (હારલે); તે ખાલ તથા નખને ખાડામાં ઈઆ કોઈ ફાટમાં ? નાખેછે (દારમેસ્તેતે).

‡ ઈઆને કાતરેલા ખાલ ભરાઈ રહેલા હોએ તે જગામાં.

§ ત્યારે ઘટતી ક્રિયા નહી કરવાને લીધે જમીનમાં દેવો ઉત્પન્ન થાએછે; ઘટતી ક્રિયા નહી કરવાને લીધે ખર્દસ્તરો કે જેને માણસો જૂ કહેછે તે જમીનમાં ઉત્પન્ન થાએછે (દારમેસ્તેતે). જ્યારે એવી જાતના ગુનાહ ભરેલાં કામો કરવામાં આવેછે ત્યારે જમીન ઉપર દેવો એકઠા થાએછે; તથા નુકસાનકારક જનવરો જેને માણસો જૂ કહેછે તે જમીન ઉપર એકઠી થાએછે (હારલે).

૪. તેટલા માટે, અચ્ચે જરતોશ્ત ! આચ્ચે હાડમંદ દુનિયામાં તું ખાલ હોર તથા ખાલને આસપાસથી કાપીને સરખા કર તથા નખ લે. ત્યારપછી (તે કાતરેલા ખાલ તથા નખને) અશો માણસોથી ૧૦ કદમ દૂર, આતશથી ૨૦ કદમ દૂર, પાણીથી ૩૦ કદમ દૂર (તથા) પાંચરેલી (અથવા પાંધેલી ?) ખરસમથી ૫૦ કદમ દૂર તુંને લઈ જવા જોઈએ.

૫. તે તરફ* સખ્ત જમીનમાં અરધી બિલ્લસ તથા પોચી જમીનમાં એક બિલ્લસ ઉંડો એક ખાડો તુંને ખોદવો જોઈએ. (પછી તે ખાડામાં) તે (ખાલ તથા નખ) ને તુંને લઈ જવાં જોઈએ. ત્યારપછી, અચ્ચે જરતોશ્ત ! આચ્ચે ક્તેહમંદ કલામો તુંને લણવા જોઈએ:—અત્ અખ્યાઇ અષા મજદાઓ ઉર્વરાઓ વક્ત.†

૬. (ત્યારપછી) ધાતુએ કરીને (ઈઆને ધાતુના હથિયારે કરીને) તુંને ત્રણ અથવા છ અથવા નવ કશ આસપાસ ખેંચવા જોઈએ; તથા ત્રણ અથવા છ અથવા નવ હોનવર તુંને ગાઇને લણવી જોઈએ.

૭. (ત્યારપછી) બેહુ (હાત-પગના) નખને (જમીનમાં મુકવાને) માટે ઘેરની વધારે બાહારની બાજુએ સઉથી નાધલી આંગલીના સઉથી ઉપરના સાંધ જટલો બી (ઉંડો) ખાડો તુંને ખોદવો જોઈએ; ત્યાંહાં તે (લીધેલાં નખ)ને તુંને લઈ જવાં જોઈએ. ત્યારપછી, અચ્ચે જરતોશ્ત ! આચ્ચે (નીચે જણાવેલા) ક્તેહમંદ કલામો તુંને લણવા જોઈએ:—અષા વોહૂ મનંદ્રહા યા સુયે પરે મગઓનો.‡

૮. (ત્યારપછી) ધાતુએ કરીને (ઈઆને ધાતુના હથિયારે કરીને) તુંને ત્રણ અથવા છ અથવા નવ કશ આસપાસ ખેંચવા જોઈએ; તથા ત્રણ અથવા છ અથવા નવ હોનવર તુંને ગાઇને લણવી જોઈએ.

ખોદાસો:—(હાત પગના નખ લીધા પછી, તથા તે નખને ઉપરના ફકરાઓમાં જણાવ્યા પ્રમાણે દૂર લઈ જઈ ખાડો ખોદી તેમાં મુકી ઈત્યાદિ કીધા પછી, તે શખ્સ નીચે પ્રમાણે બોલીને પોતાના નખ અષો-જુશ્ત નામના પક્ષિને દેખાડેછે.)

૯. “અચ્ચે અષો-જુશ્ત§ (નામના) પક્ષિ ! આચ્ચે નખ હું તુંને દેખાડુંછું, આચ્ચે “નખ હું તુંને અર્પણ કરુંછું. અચ્ચે અષો-જુશ્ત (નામના) પક્ષિ ! માજનદરાનના

* ઈઆને તે કાતરેલા ખાલ તથા નખને ચોથા ફકરામાં જણાવ્યા પ્રમાણે દૂરની જગાએ.

† એ અવસ્તાના કલામો ઈજશ્નેના ૪૮ મા હાના ૬ હા ફકરામાં આવેછે.

‡ એ અવસ્તાના કલામો ઈજશ્નેના ૩૩ મા હાના ૭ મા ફકરામાં આવેછે.

§ “અષો-જુશ્ત” નો અસલ અર્થ “અશોઈનો દોસ્ત, પવિત્રાઇને ચાહનાર” થાએછે. એનો સાધારણ અર્થ “ધુવડ” કરવામાં આવ્યોછે.

“દેવોની સાંભે* (થવાને માટે) આએ નખ તારેમાટે ભાલા, તલવાર, કાંમથાં,
“ખાજ પક્ષિના પીછાં સાથના તીર તથા ગોફુના પત્થર તરીકે થાએ.”

૧૦. અગરજે (માજદયસ્તો) તે નખ (અષો-જુશ્ત નામના પક્ષિને) અર્પણ
નહી કરે તો, (તેથી તે નખ) માજનદરાનના દેવોના ભાલા, તલવાર, કાંમથાં, ખાજ
પક્ષિના પીછાં સાથના તીર તથા ગોફુના પત્થર થાએ.†

૧૧. જ્યો (જરતોશ્તી) મજહબને આદરમાન નહી આપનારા (હોએછે), તેઓ
પોતાના તનને દરજના તાબામાં રાખનારા (અથવા દરજની રાહ ઉપર ચાલનારા)
તમામ દરવંદો (છે). જ્યો (જરતોશ્તી દીનના કરમાનને) નહી સાંભળનારા (હો-
એછે), તેઓ સઘળા (જરતોશ્તી) મજહબને આદરમાન નહી આપનારા (ગણાએ).
જ્યો નાપાક (હોએછે) તેઓ સઘળા (જરતોશ્તી દીનના કરમાનને) નહી સાંભળ-
નારા (ગણાએ). જ્યો તનાકુર (હોએછે) તેઓ સઘળા નાપાક (ગણાએ).

પરગર ૬૧૮ મી.

૧. હોરમજદે આએ પ્રમાણે (રાસ્ત પેગમખરને) કહ્યું કે, અએ અશો જરતોશ્ત !
ખચીત ધણાં માણસો (એવાં છે) જ્યો દીનનાં કામમાં વાકફ થયા વગર પદાંનને
ખોટી રીતે રાખેછે, (તથા) (તેઓ) ઠગાઈથી પોતાને આશ્રવન કેહેવા માગેછે.‡

હોરમજદે એ પ્રમાણે કહ્યું કે, અએ અશો જરતોશ્ત ! તેવા (શખ્સ)ને તુંને આ-
શ્રવન (ધ્યાને દસ્તુર—મોમેદ) કેહેવો નહી બેધએ.

ખોલાસો:—(દાદાર હોરમજદ અશો જરતોશ્ત સાહેબને કેહેછે કે, આએ દુ-
નિયાંમાં ધણાં માણસે છે, જ્યો દીનનાં કામમાં બેધતી માહિતગારી મેળવ્યા વ-

* વંદીદાદમાં તેમજ ઈજસ્ને તથા યજ્ઞેમાં માજનદરાનના દેવોને મારવાને તથા તેમની સાંભે થવાને
કરમાવેલુંછે, તેનું કારણ એકે તે તરફના લોકો અસલથી જંગલી તથા દેવની ખસલતના હતા. ખિનું
એજે, ઈરાનની આસપાસના જેટલાં મુલુકોએ જરતોશ્તી ધરમ કમુલ કીધો તેમાં માજનદરાન પછાત
હતું; સાંહાંના જાહેલ લોકો અશો જરતોશ્ત સાહેબના ઉત્તમ કરમાનોની ખુબી પીછાની શક્યા નહી.

† ૯ મા ફકરાની માફક આએ ફકરાની સેવટે અસલ એખારતમાં પર્ધતિ દએવ.માજઈન્યાન્—
કરીને ખોલો છે, તે નહી હતે તો બેહેતર. ધાસ્થામેલે એ ખોલો ભુલથી આવેલાછે; એ ખોલોનો મેં ત-
રજુમો નથી કીધો. માજનદરાનના દેવો પોતે માજનદરાનના દેવોની ઈઆને પોતાની ટોળકીવાળા-
ઓની સાંભે થાએ એ કહેયુ દીસેછે.

‡ એ વાક્યમાં મખ્યાક નામ અનેકવચનમાં છે અને તેના ક્રિયાપદો ખરધતિ તથા સંધ્રહતે એક-
વચનમાં છે. કદાચ એમ થઈ શકે કે મખ્યાકને એક જથ્થા તરીકે (Collectively) લઈને એક-
વચન ગણ્યો હોએ, અથવાતો મખ્યાકર્મીનો દરેક માણસ છુટો ગણ્યો હોએ

ગર પદાંન રાખીને તેનો ખોટો ઉપયોગ કરેછે. એવા શખ્સો જ્યો દસ્તુર-મોખેદમાં ખપવા માંગેછે તેઓ ઠગાઈ કરેછે; તેઓ એ ખેતાખને લાચક નથી.)

૨. (જ શખ્સ) દીનના કામમાં માહિતગારી મેળવ્યા વગર ખર્ડસ્તરને મારવાનું હથિયાર ખોટી રીતે રાખેછે, (તે શખ્સ) ઠગાઈથી પોતાને આશ્રવન (ધંધાને દસ્તુર-મોખેદ) કેહેવા માગેછે. એ પ્રમાણે હોરમજદે કહ્યું કે, અચ્ચે અશો જરતોશ્ત ! તુંને તેવા શખ્સને આશ્રવન કેહેવો નહીં જોઈએ.*

૩. (જ શખ્સ) દીનના કામમાં માહિતગારી મેળવ્યા વગર ચોરવર (ધંધાને ખર-સમ) ખોટી રીતે રાખેછે, (તે શખ્સ) ઠગાઈથી પોતાને આશ્રવન (ધંધાને દસ્તુર-મોખેદ) કેહેવા માગેછે. એ પ્રમાણે હોરમજદે કહ્યું કે, અચ્ચે અશો જરતોશ્ત ! તુંને તેવા શખ્સને આશ્રવન કેહેવો નહીં જોઈએ.

૪. (જ શખ્સ) દીનના કામમાં વાકેફગાર થયા વગર સાંપને મારવાનું હથિયાર ખોટી રીતે રાખેછે, (તે શખ્સ) ઠગાઈથી પોતાને આશ્રવન (ધંધાને દસ્તુર-મોખેદ) કેહેવા માગેછે. એ પ્રમાણે હોરમજદે કહ્યું કે, અચ્ચે અશો જરતોશ્ત ! તુંને તેવા શખ્સને આશ્રવન કેહેવો નહીં જોઈએ.

૫. જ(શખ્સ) ઇજ્જને કસ્યા વગર, (ગાથા) ગાયા વગર, (અવસ્તાને) યાદ કસ્યા વગર, કામ ધંધો કસ્યા વગર, (પોતે) શિખ્યા વગર તથા (ખિજને) શિખવ્યા વગર, તમામ રાત (ખિજાના ઉપર) પડી રહે, (અને વળી) (સુવા પછી) (પોતાના) જીવને ફતેહને માટે ઇચ્છતો (હોએ), (તે શખ્સ) ઠગાઈથી પોતાને આશ્રવન (ધંધાને દસ્તુર-મોખેદ) કેહેવા માંગેછે. એ પ્રમાણે હોરમજદે કહ્યું કે, અચ્ચે અશો જરતોશ્ત ! તુંને તેવા શખ્સને આશ્રવન કેહેવો નહીં જોઈએ.

ખોલાસો:—(ફકરા ૧—૫:—દાદાર હોરમજદ પેગમખર અશો જરતોસ્તને કેહેછે કે જ શખ્સ દીનના કામથી નાવાકેફ હોએ, ખરાખર રીતે ક્રિયાનું કાંમ જાણતો નહીં હોએ, તથા પદાંન, ખરસમ ઇત્યાદિનો ગેરઉપયોગ કરે, તેવા શખ્સને દસ્તુર-મોખેદ નહીં કેહેવો જોઈએ. વળી જ શખ્સ ઇજ્જને કરી નહીં જાણતો હોએ, ગાથા ગાઇને જાણતો નહીં હોએ, પોતે અભ્યાસ નહીં કરતો હોએ, તથા ખિજને શિખવતો નહીં હોએ, પણ આખી રાત ખિજાના ઉપર પડી રહે તેને દસ્તુર-મોખેદ કેહેવો ઘટારત નથી. તેને આશ્રવનનો એકકાખ મુદલ છાજતો નથી. એ તે પોતાને આશ્રવન કરીને ગણતો હોએતો તે ઠગાઈ કીધેલી ગણાએ. હવે ખરેખર રીતે દસ્તુર-મોખેદ કાણને કેહેવો તે વિશે નીચે ૬ ઠા ફકરામાં જણાવેછે.)

* એ ફકરાની સેવટે ખચ્ચે-એરેજુ આઈ અપાઉમ જસ્તુશ્ત. વોહુ મનંધ્રુ જનઈતિ અપે-મચિત્ અંધ્રે મઈન્યુશ કરીને ખોલા આવેલાછે, તે પેહેલવી શરેહના છે.

૬. હોરમજદે એ પ્રમાણે કહ્યું કે, અએ અશો જરતોશ્ત ! તે (શમ્સ) ને તુંને આશ્રવન કેહેવો જોઈએ, જે શમ્સ તમામ રાત અશો, સંકટમાંથી છુટકારો કરનારી, ચિન્વતપુલ તરફ કુશાદગી આપનારી,* મદદ આપનારી, દુનિયાંને મેળવનારી (ઈઆને આએ દુનિયાંમાં ફતેહ આપનારી), અશોઈ તરફ પોહોંચાડનારી, તથા સઉથી સરસ દુનિયાંની (ઈઆને બેહેશતની) સઉથી સરસ (ચીજ) (જે નેકી તે) તરફ પોહોંચાડનારી એવી અક્કલને પુછે.†

૭. (દાદાર હોરમજદ પેગમખર જરતોશ્તને કેહેછે) અએ ખાલેસ ! તું મને પુછ; હું જે પેદા કરનાર, ધણેજ વૃદ્ધિકરનાર, ધણેજ જાણનારો તથા પુછેલા (સવાલ)નો સઉથી સારીરીતે જવાબ આપનાર (છેઉં તેને તું પુછ); (કારણ કે) જો તું મને પુછશે તો, એ પ્રમાણે તુંને વધારેસાં યશે, (તથા) એ પ્રમાણે તું વધારે ડાહ્યો યશે.

ખોલાસો:— (દાદાર હોરમજદ રાસ્ત પેગમખરને કેહેછે કે, તુંને જે કંઈ પુછવું હોએ તે બેલાશક મને પુછ, હું તેનો જવાબ ખોલાસાથી આપીશ. એ પ્રમાણે મને પુછ્યાથી તારા હકમાં વધારે સાં યશે તથા તું વધારે ડાહ્યો યશે.)

૮. જરતોશ્તે હોરમજદને પુછ્યું કે, હાડમંદ મુલુકાના અએ ધણેજ વૃદ્ધિ કરનાર મીનો, અશો પેદા કરનાર હોરમજદ ! નાશકારક (તથા) મોત ભરેલો ઠાણ છે ?‡

૯. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે, અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! (જે કંઈ) ખરાબ દીન શિખવે (તથા) જે શમ્સ ત્રણ વસંત ઋતુ (ઈઆને ત્રણ વરસ) સુધી અબ્યાસ ઉપર નહીં બેસે,§ ગાથા નહીં ગાએ (તથા) ભલાં પાણીને નહીં ઇજ (તે શમ્સ ખરેખર નાશકારક તથા મોત ભરેલો છે).

૧૦. (દ મો ક્રક્રામાં જણાવેલો) તે માણસ સંકટમાં ગીરફતાર થએલો (હોએ) તેને તેમાંથી બાહાર ફાહાડીને જે શમ્સ કુશાદગીમાં લાવેછે, તે પોતાના માથાંને ચાંમડીની હંડાઈ સુધી કાપી નાખે, તેના કરતાં ઓછું ખરાબ કામ નથી કરતો.

* અશો માણસનું રવાન જ્યારે ચિન્વત પુલ ઉપરથી પસાર થાએછે. ત્યારે તેને તે પુલ ખોલાસાથી જવાઈ શકાએ એટલો પોહોળો દીસેછે. એથી ઉલટું પાપી માણસના રવાનને તે પુલ એટલો સાંકડો દેખાએછે કે તે નીચે પડી જવાની ધારતીમાં રહેછે.

† અષવનેમ્ થીતે વહિશ્ત-નાસેમ્ સુધીના બોલો વિશેષણ છે અને તેઓ ખતમ્ નો ગુણ બતાવેછે. જે માણસ એ ક્રક્રામાં જણાવેલી અક્કલ મેળવે તેને ખરેખર બાએગશાળી સમજવો. સખખ કે એવી અક્કલવાળો શમ્સ આએ દુનિયાંનું તેમજ પેલી દુનિયાંનું સુખ મેળવી શકેછે.

‡ એક ગુનેહગાર શમ્સ શાથી કરીને મોત (ની શિક્ષા) ને લાએક થાએછે ? (હાઉગ); મોતકારક રીતની ગંભીર ખરાબી કેમ પંચરાએછે ? (હારલે); મોતની અનદીઠ શક્તિ શાથી વધેછે ? (દારમેસ્તેતે).

§ ઈઆને અબ્યાસ નહીં કરે, પણ આલસુ પડીને વખત નકામો ગુમાવે. કુસ્તી નહીં બાંધે (સાધારણ અર્થ), ઈઆને વટલી ગયો હોએ અને ત્રણ વરસ સુધી જુદદીનની હાલતમાં રેહીને જરતોશ્તી દીનની નિશાન જે સુદરો કુસ્તી તે નહીં રાખે.

ખોલાસો:—(ફકરા ૯-૧૦:—જે માણસ આલસુ પડીને પોતાનો વખત ન-કામો ગુમાવે એટલુંજ નહીં, પણ ખિજાએને ગુમરાહીના રસ્તા ઉપર ચલાવે, તેને કામુમાં રાખેલો બેહેતર, કે તેથી તે પોતાના બદ ફેલમાં આગળ પગલું ભરી શકે નહીં. તેવા માણસ ઉપર જોઈતું દયાન રાખ્યાથી તેને તેમજ તેની આસપાસનાઓને ફાએદો થાય છે. પણ અગરજે તેવા માણસ ઉપરથી દયાન કાઢાડી નાખીને તેને છુટો મેલ્યામાં આવેતો, તેથી તેને પોતાને ગરદન માર્યા બરાબર સમજવી; સમજ્યા કે તેને છુટ મેલ્યાથી તે પોતાના નાલાએક કામમાં આગળ વધેછે, અને તેથી કાઈ વખતે પોતાનો જન ખોવાની ધાસ્તીમાં રહેછે.)

૧૧. કારણકે એક અશો (માણસ)ને મારનારની વખાણ કરવી એ ખરાબ (તથા) નાપાક (માણસ)નું હથિયાર લાંબું* કસ્યા બરાબર છે; એ (અશો માણસને હાની પોંહોં-ચાડનાર)ની (વખાણ કરવી એ, નાપાક માણસની) જખાન લાંબી (કસ્યા બરાબર છે.)†

૧૨. જે શખ્સ કુતેલો હોમ અથવાતો ઈજાએલી મ્યજદ ગુનેહગાર તથા નાપાક અશોને મારનારને આપેછે, તે શખ્સ માજદયસ્તીના મોહોલા તરફ હજાર ઘોડાનું લશ્કર ચહડાવી લાવે, તથા માણસોને મારે તથા ગાએદારને ચોરા લઈ જાયે તેનાં કરતાં ઓછું ખરાબ કામ નથી કરતો.

૧૩. (દાદાર હોરમજદ જરતોશ્ત સાહેબને કહેછે) અએ ખાલેસ ! તું મને પુછ; હું જે પેદા કરનાર, ઘણોજ વૃદ્ધિકરનાર, ઘણોજ જાણનારો તથા પુછેલા (સવાલ)નો સઉથી સારીરીતે પાછો જવાબ આપનાર (છેઉં તેને તું પુછ); (કારણકે) જો તું મને પુછશેતો એ પ્રમાણે તુંને વધારેસાઈ થશે, (તથા) એ પ્રમાણે તું વધારે ડાહ્યો થશે.

* ‘જાનુ-દ્રાજાઓ’ નો એકસ અર્થ દસ્યો નથી; જાનુ ખોલ એ ત્રણ રીતે સમજવી શકાયે:— ૧ જાનુ=અક્ષલ, જ્ઞાન (ધાતુ જન્=જાણવું; ૨ જાનુ=જાનુ=સંસ્કૃત જાનું=ગૂંટણ. જાનુ-દ્રાજાહુ =અક્ષલની દરાજ, ઈયાને જ્ઞાનનો વધારો; ૨ ગૂંટણની દરાજ, ઈયાને ટાંટિયાનું જોર-કૌવત. ડાકટર હાઉગે જાનુ નો અર્થ ‘હડપચી’ કીધોછે.

† એ ફકરાનો બાકીનો ભાગ સમજ નથી પડતો. તેથી તેનો અર્થ મુકી દેવો પડ્યોછે. આએ ૧૧ મો આખો ફકરો બીગડેલો દીસેછે; પેહેલવીમાં બી એ આખા ફકરાનો તરજુમો આપ્યો નથી, પણ અરધી કરીને મુકી દીધોછે. એ ફકરાની મતલબ થોડી ઘણી સમજ પડી શકેછે તે એકે, દુષ્ટ તથા અશો માણસને દુઃખ પોંહોંચાડનાર શખ્સની તારીફ કરવી એ ગોયા તેનું કૌવત વધાર્યા બરાબર સમજવું; બદ માણસ તુટેલો ભલો. હારલે તથા દારમેસ્તેતે એઓએ એ ફકરાનો નીચે મુજબ અર્થ કીધોછે:— એક ધાતકી તથા અધરમી આશ્મોગને આશીર્વાદ દેવા એ તે આશીર્વાદ દેનારના મોહોડાંથી વધારે આગળ જતી નથી (ઈયાને તે દુઆ સાંભા ઘણીને લાગુ પડતી નથી); બે આશ્મોગને માટેની દુઆ તે દુઆ દેનારની જખાનથી વધારે આગળ જતી નથી; ત્રણ આશ્મોગને માટેની દુઆ તદન નકામી છે; અને ચાર આશ્મોગને માટેની દુઆ તે આશીર્વાદ દેનારને માટે સાંભી બદ દુઆ થઈ પડેછે.

૧૪. જરતોશ્તે હોરમજ્દને પુછ્યું કે, હાડમંદ મુલુકોના અગ્નિ ધણોજ વૃદ્ધિ કરનાર મીનો, અશો પેદા કરનાર હોરમજ્દ ! જોરાવર, માંત્રના તનવાળો, * જોરાવર હથિયાર રાખનાર, હોરમજ્દને લગતો† એવો જ સરોશ અશો તેના ફરમાન પ્રમાણે ચાલનાર કાણ છે !

૧૫. ત્યારે હોરમજ્દે કહ્યું કે, અગ્નિ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! પરો—દર્શી નામનો મરઘો‡ જેને હલકે વાવેના લોકો કહુર્કતાસને નામે ઝાળખેછે;§ તે મરઘો (કામ કરવાને) શૂર આપનારી આમદાદને વખતે (નીચે પ્રમાણે) પોકાર કરેછે:—

૧૬. “અગ્નિ માણસો ! (તમારા બિછાના ઉપરથી) તમે ઉઠો, સઉથી સરસ અશોધની વખાણ કરો, (તથા) દેવોને દફે કરી નાખો; (નહીતો કે) તે લાંબા હાથવાળો બૂધ્યાંસ્પ (નામનો દેવ) તમારી તરફ દોડી આવેછે. તે (બૂધ્યાંસ્પ દેવ) (એવો છે કે) તમામ હાડમંદ દુનિયાનાં લોકો જેવી આમદાદ (પડી) (અને) જગૃત થયાં તેવાં તેઓને પાછાં સુવારી દેછે. અગ્નિ માણસો ! લાંબી ઉંઘ તમને સજવાર નથી. ”

ખોલાસો:—(પરોદર્શી નામનો મરઘો દર આમદાદની વખતે મ્હોટે સાદે પોકાર કરીને માણસોને કેહેછે કે, “અગ્નિ માણસો ! તમારા બિછાના ઉપરથી ઉઠી, નાહી ઘોહીને દાદાર હોરમજ્દની બંદગી કરો, કે તેથી તમને તમારું કામ કરવાનો ઉજમ આવે તથા દેવો દફે થઈ જાય; જો એમ નહી કરશોતો, ચાલસાધનો દેવ તમારી ઉપર ગલબો કરીને તમને વધારે ચાલસુ કરી નાખશે.”)

૧૭. સઉથી સરસ ત્રણ (ચીજ) (કે જ) ૧) સારો વિચારેલો વિચાર, ૨) સારું કહેલું વચન, (તથા) ૩) સારું કીધેલું કામ (એનીથી) તમે (કદી પણ) દૂર ના થતા. સઉથી ખરાબ ત્રણ (ચીજ) (કે જ) ૧) ખરાબ વિચારેલો વિચાર, ૨) ખરાબ કહેલું વચન, (તથા) ૩) ખરાબ કીધેલું કામ (એનીથી) તમે દૂર થજો.

ખોલાસો:—(હુમેશાં નેક મનશની, નેક ગવશની તથા નેક કુનશની એખ્યૌજ કરજો; અને બદ મનશની, બદ ગવશની તથા બદ કુનશનીથી દૂર રેહીને તેને ધિક્કારજો.)

૧૮. ત્યારે રાતના પેહેલા ત્રીજા ભાગને માટે (ધ્યાને રાતના પેહેલા પોહોરમાં) હોરમજ્દનો આતશ ઘેરના ધરધણીને (નીચે જણાવ્યા મુજબ) ખોલાવેછે:—

૧૯. “અગ્નિ ઘેરના ધરધણી ! (મારી) મદદને માટે તું ઉઠ, (આંગ) ઉપર ક-

* ઈચ્છાને જેનું તનજ માંત્રવાની. + ઈચ્છાને હોરમજ્દની રાહે ચાલનાર.

‡ “પરોદર્શી” નામના મરઘાને અશો સરોશ ઇજ્દના ફરમાન મુજબ કામ કરનાર પક્ષિ ગણ્યું છે તેનો સખબ એક, તે મરઘો સરોશ ઈજ્દના ફરમાવ્યાથી આમદાદને વખતે પોકાર કરીને માણસોને ઉંઘમાંથી બીદાર કરેછે. પરો—દર્શી એટલે (આવતી આમદાદને) આગમયથી જોનાર (અસલ અર્થ).

§ અથવા જેને માણસો ખોટી રીતે કહુર્કતાસ કરીને કેહેછે.

પડાં પેહેર, (તારા) બેહુ હાતો તું ધો, કાઠી તું શોધ (અને) મારી નજદીક લાવ. દેવની રસમ પ્રમાણે ચાલનાર આજિશ* (નામનો) દેવ મારી જીંદગીના મોતને માટે આવી પોહોંચે, તેની આગમચ બેહુ ધોહેલા હાતે કરીને પાક કીધેલી (અથવા સોજી) કાઠીઓમાંની (કાઠી) (મુકીને) મને રોશણુ કર.”

૨૦. ત્યારે રાતના બિજા ત્રીજા ભાગને માટે (ઈચ્છાને રાતના બિજા પોહારમાં) હોરમજદનો આતશ (દેશની) વૃદ્ધિ કરનાર બેહુતને (નીચે પ્રમાણે) અરજ કરેછે:—

૨૧. “અચ્ચે (દેશની) વૃદ્ધિ કરનાર બેહુત ! (મારી) મદદને માટે તું ઉઠ, (આંગ) ઉપર કપડાં પેહેર, (તારા) બેહુ હાતો તું ધો, કાઠી તું શોધ (અને) મારી નજદીક લાવ, દેવની રસમ પ્રમાણે ચાલનાર આજિશ* (નામનો) દેવ મારી જીંદગીના મોતને માટે આવી પોહોંચે, તેની આગમચ બેહુ ધોહેલા હાતે કરીને પાક કીધેલી (અથવા સોજી) કાઠીઓમાંની (કાઠી) (મુકીને) મને રોશણુ કર.”

૨૨. ત્યારે રાતના ત્રીજા ત્રીજા ભાગને માટે (ઈચ્છાને રાતના ત્રીજા પોહારમાં) હોરમજદનો આતશ અશો સરોશ (ઈજદ)ને અરજ કરેછે કે, અચ્ચે ખુબસુરત અશો સરોશ (ઈજદ) ! (મારી) મદદને માટે (તું આવ), (કે તેથી કરીને) દેવની રસમ પ્રમાણે ચાલનાર આજિશ* (નામનો) દેવ મારી જીંદગીનાં મોતને માટે આવી પોહોંચે, તેની આગમચ (આચ્ચે) હાડમંદ દુનિયાનાં (કાઈ શખ્સ) બેહુ ધોએલા હાતે કરીને કાઠીઓ પાક કીધેલી (અથવા સોજી) કાઠીઓમાંની (કાઠીને) મારી આગળ લાવે.†

૨૩. ત્યારે,‡ અચ્ચે સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! તે પરોદર્શ નામનો મરઘો, જેને હલકે વાધેના લોકો કહકતાસનાં નામથી ઓળખેછે તેને, તે અશો સરોશ (ઈજદ) (ઉંધમાંથી) જાગૃત કરેછે. ત્યારે તે મરઘો (કામ કરવાને) ઉજમ આપનારી ખામદાદને વખતે (નીચે પ્રમાણે) પોકાર કરેછે:—

૨૪. “અચ્ચે માણુસો ! (તમારા બિછાના ગિપરથી) તમો ઉઠો, સઉથી સરસ અશોઈની વખાણુ કરો, (તથા) દેવોને દફે કરી નાખો; (નહીતો કે) તે લાંબા હાત-

* આતશને થંડો કરી નાખનાર દેવનું નામ; લોભનો દેવ (હાઉગ તથા યૂસ્તિ). દારમેસ્તેતે એ બોલને જંદ અજિશ (સંસ્કૃત અહિ=સાંપ)નું બિચ્ચું રૂપ ગણેછે.

† રાતના ત્રીજા પોહારની વખતે હોરમજદનો આતશ સરોશ ઈજદને બોલાવેછે, તે એવી મતલબથી કે સરોશ ઈજદ પરોદર્શ નામના મરઘાને ઉંધમાંથી જગારે, અને તે મરઘો પોકાર કરીને માણુસોને ઉંધમાંથી બીદાર કરે; અને માણુસો બીદાર થયા પછી આતશને રોશણુ રાખે. એ બાબે જુઓ એજ પરગરદના ૨૩—૨૪ માં ફકરાઓનો તરજુમો.

‡ ઈચ્છાને ૨૨ માં ફકરામાં જણાવ્યા મુજબ હોરમજદના આતશના બોલાવવા ઉપરથી.

§ અથવા જેને માણુસો ખોટી રીતે “કહકતાસ” કરીને કેહેછે.

વાળો ખૂંધ્યાંસ્પ (નામનો દેવ) તમારી તરફ દોડી આવેછે. તે (ખૂંધ્યાંસ્પ દેવ) (એ-વો છે કે) તમામ હાડમંદ દુનિયાનાં લોકો જીવી ખામદાદ (પડી), (અને) જાગૃત થયાં તેવાં તેઓને પાછા સુવારી દેછે. અએ માણસો! લાંબી ઉંઘ તમને સજવાર નથી.”

• ૨૫. સઉથી સરસ ત્રણ (ચીજ) (કે જ) ૧) સારો વિચારેલો વિચાર, ૨) સાઝું કહેલું વચન, (તથા) ૩) સાઝું કીધેલું કામ (એનીથી) તમે (કદી પણ) દૂર ના થતા (ધિયાને તે તમે એખત્યાર કરજો). સઉથી ખરાબ ત્રણ (ચીજ) (કે જ) ૧) ખરાબ વિચારેલો વિચાર, ૨) ખરાબ કહેલું વચન, (તથા) ૩) ખરાબ કીધેલું કામ (એનીથી) તમે દૂર થજો.

૨૬. ત્યારે એક દોસ્ત બિછાના ઉપર સુતેલા (બિજ) દોસ્તોને કહેછે કે, “ઉઠો, હવે દાહાડો ઉગ્યો.” * એમાંથી જ કાઠ પેહેલાં ઉઠેછે તે સઉથી સરસ દુનિયાં (ધિ-આને બેહેશ્ત)માં જાયેછે.

ખોલાસો:—(બિછાનાં ઉપરથી સકારે ઉઠ્યાથી બેહેશ્તમાં કેમ જવાઈ શકાયે, તે કદાચ કેટલાએકોને અજબ જવું લાગશે. પણ એની મતલબ એકે, દરરોજ સ-કારે ઉઠીને દાદાર હોરમજદની બંદગી કરવી; પછી પોતાના ધંધા રોજગારમાં મ-શગુલ થવું, કે તેથી કરીને પ્રમાણિક રીતે પોતાનું તથા પોતાના કુટુંબનું ગુજરાન ચાલી શકે. તેમ કીધાથી તથા દુનિયાંદારીમાં રાસ્તીનો રસ્તો પકડ્યાથી, અલ-ખતાં કાઠથી શખ્સ ગુજર્યા પછી પેલી જહાંનમાં સારી જગા પાંમી શકે. સકારે ઉઠ્યાથી માણસને પોતાનાં ધંધા રોજગારમાં ઉજમ આવેછે, તથા તેનો આખો દાહાડો હસતો રમતો જાયેછે; પણ જ શખ્સ અવારો ઉઠેછે તથા બિછાનાં ઉપર એકાએક તેનાં કરતાં વધારેવાર આલસાઈમાં પડી રહેછે, તે શખ્સ પોતાનું કામ ખરા-ખર કરી શકતો નથી; તેને ખોદાતાલાની બંદગી કરવાનો વખત મળી શકતે નથી, તેની જીંદગી કાતા થાયેછે; વળી તે શખ્સ કેટલીએક વખતે સારાં તથા નેકીનાં કામો કરવાથી બી પછાત રહેછે. સકારે ઉઠ્યાથી એકદમ બેહેશ્તમાં જવાતું નથી, પણ સકારે ઉઠીને કેટલાંએક દગલાં ભર્યા પછી જવાઈ શકાયેછે.)

બેહુ ધોએલા હાતે કરીને હોરમજદના આતશને માટે પાક કીધેલી (અથવા સો-જી) કાઠીઓમાંની (કાઠી) એમાંથી જ કાઠ પેહેલાં લઈ જાયેછે, તેને માટે ખુશનુદ

* વ્યારયેઈતે માંમ એ ખોલોનો ખાતરી ભરેલો અર્થ જણાયો નથી. મને વખત લાગેછે, મારો વખત જાયેછે (હારશે); મરધો મને ઉઠના કહેછે (દારમેસ્તેતે). વ્યારયેઈતેની સંમજ નીચે મુજબ થઈ શકે:—વી=વિ=વધારે; ધાતુ એરે=સંસ્કૃત ક્ર=જવું; પછી ક્ર ની વૃદ્ધિ થઈને પ્રલય લાગ્યાથી વીંઆરઅય.

થએલો, દુઃખી નહી થએલો (તથા) તું થએલો આતશ (નીચે જણાવ્યા મુજબ) (કાઠી મુકનાર શખ્સને) દુઆ કરેછે:—

૨૭. “ તારે ત્યાંહાં (ઈઆને તારા કખીલામાં) ગાએ ઢોરનું ટોલું જીઆદે થએ ! (તારે ત્યાંહાં) માણસોનો જથ્થો (થએ) ! તુંને કામ કરતું મન થએ ! * તારી જીંદગી કામ કરતી થએ ! જટલી રાત તું જીવતો રહે તેટલી (રાત) ખુશાલી ભરેલી જીંદગાનીના જીવ સાથે તું (તારી) જીંદગી ગુજરજે ! ”

જે કાઈ તે (આતશ)ને માટે સુક્રી, રોશણીમાં પરીક્ષા કીધેલી તથા પાક કીધેલી કાઠી અશોઈની આશીર્વાદથી લઈ જએછે, તેને માટે આતશની આએ (ઉપર કહેલી) દુઆ (છે).†

૨૮. અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશત ! જે કાઈ આએ મારાં (પરોદર્શ નામના) પક્ષિઓ જે નર તથા માદાનું જોડું તેને લલી અશોઈમાં અશો માણસને આપેઈ તો, તે શખ્સ ગોચા સો થામલાવાળું, હજાર ભારવટિયાંવાળું, દશ હજાર બારીવાળું (તથા) દશ હજાર જોવાના ગુરજવાળું એક ઘેર આપનાર તરીકે ગણાએ.

૨૯. (દાદાર હોરમજદ પેગમબર જરતોશતને કહેછે કે) જે કાઈ આએ મારા પરોદર્શ (નામના) પક્ષિના તનના જટલો મ્હોટો ગોશતનો (કટકો) (અશો માણસને) આપેછે, તેને હું હોરમજદ સઉથી સરસ દુનિયાં (ઈઆને બેહેશત)નાં મારગમાં જતાં બિજો વચન હરજેજ પુછતો નથી.

૩૦. અશો સરોશ (ઈજદે) છોડી કીધેલા ગુરજથી (ઈઆને ગુરજને હાતમાંથી છોડીને) દરજને પુછયું કે, અએ ખોરેહ વગરના (તથા) (નેકીનાં) કામ નહી કર-

* ઈઆને તું હુશિયાર તથા વિચારવંત થજે.

† ઈઆને તું હમેશાં સારાં કામોમાં મશગુલ રહેજે.

‡ આએ ૨૭ મો આબો ફકરો ઈજરતેના ૬૨ મા હાના ૧૦ મા ફકરામાં બી આવેછે.

§ ઈઆને પરોદર્શ નામના મરધા-મરધાનું એક જોડું અશો માણસને આપે.

¶ બએવરે-મિસ્તેમ બોલતો એકસ અર્થ ઠસ્યો નથી; જુદી જુદી રીતે કરવામાં આવ્યોછે. દશ હજાર આરકાવાળું (હાઉગ); દશ હજાર બારીવાળું (સ્પીગલ); દશ હજાર મ્હોટી બારીવાળું (દારમે-સ્તેતે); દશ હજાર ખુંટાવાળું (યુસ્તિ તથા હારમે).

|| અસલ એઆરતમાં “અશો માણસને” કરીને બોલ્યો નથી, પણ પેહેલવીમાં શરેહ તરીકે લીધા છે. ડાકટર સ્પીગલ સિવાએ બિજા યુરોપિયન વિદ્વાનોએ એ વાક્યનો અર્થ નીચે મુજબ કીધોછે:— જે શખ્સ પરોદર્શ પક્ષિને ગોશતનો કટકો આપેછે ઇલાદિ.

§ નીચે ઉતારેલા-ધરેલા ગુરજથી (હાઉગ); પોતાનો ગુરજ પછવાડે રાખીને (હારમે); ઉંચે ધરેલા ગુરજથી (સ્પીગલ તથા દારમેસ્તેતે); પોતાનો ગુરજ એક બાજુ મુકીને (યુસ્તિ).

નારા* દરજ ! તમામ હાડમંદ દુનિયાંમાં શું તું એખલીજ (મરદ સાથે) સંબંધ કરયા વગર હમેલદાર થાએછે ?

૩૧. ત્યારે તે દરજ દેવીએ તે (અશો સરોશ ઈજ્જદ)ને પાછું ચીડાઇને કહ્યું કે, અએ ખુખસુરત અશો સરોશ (ઈજ્જદ) ! તમામ હાડમંદ દુનિયાંમાં મરદ સાથે સંબંધ થયા વગર મને હમેલ રહેતા નથી; મારેવાસ્તે ખચીત ૪ મરદો છે (ઈઆને ૪ મરદોથી મને હમેલ રહેછે).†

૩૨. (તે દરજ દેવી અશો સરોશ ઈજ્જદને કહેછે કે) જે પ્રમાણે બિજ મરદો સોહોખત કરેછે (તથા) બાઈડીઓ (ના ગર્ભસ્થાન)માં મની (તાખેછે), તેજ મુજબ તે (ચાર શખ્સો) મારી સાથે સોહોખત કરેછે.

૩૩. અશો સરોશ (ઈજ્જદ) છોડી દીધેલા ગુરજથી (ઈઆને ગુરજને હાતમાંથી છોડીને) દરજને પુછ્યું કે, અએ ખોરેહ વગરના (તથા) (નેકીનાં) કામ નહી કરનારા દરજ ! તારા તે (ચાર) માણસોમાંનો પેહેલો (શખ્સ) કોણ (છે)?

૩૪. ત્યારે તે દરજ દેવીએ તે (અશો સરોશ ઈજ્જદ)ને પાછું ચીડાઇને કહ્યું કે, અએ ખુખસુરત અશો સરોશ (ઈજ્જદ) ! આએ (નીચે જણાવેલો શખ્સ) ખચીત મારાં તે માણસોમાંનો પેહેલો (છે).

જે કોઈ માણસ પસંદ પડતી કીમતની હલકી ચીજોમાંની† (કંઈ ચીજ) જે

* ઈઆને નેકીનું કામ કરવાને નાકૌવતમંદ. ખરાખી કરનાર (હારલે); ઘાતકી (દારમેસ્તેતે); આલસુ, નહી કામ કરતો (સ્પીગલ તથા હાડિગ).

† એ પરગરદના ૩૦ થી ૫૯ સુધીના ફકરાઓ અલંકાર ભાષામાં લખેલાછે. અશો સરોશ ઈજ્જદ તથા દરજ દેવી વચ્ચેની ગોઠવેલો છે. દરજ દેવી અશો સરોશ ઈજ્જદને કહેછે કે ચાર શખ્સોથી મને હમેલ રહેછે. તથા બિજ ૪ શખ્સોથી મારા હમેલ તુટી પડેછે. એની સમજ એકે માણસો બ્યારે દુષ્ટ તથા અનીતિના કામો કરેછે સારે દેવ દરજને ખુશી થાએછે, અને તેથી તેઓને મોજ મળેછે તથા તેઓની વૃદ્ધિ થાએછે. વળી બિજ હાત ઉપર, બ્યારે માણસો સારાં તથા નેકીનાં કામો કરેછે સારે દેવ દરજને ગમગીન થાએછે, બલકે તેઓનું જોર તુટેછે. હવે બ્યારે કોઈ શખ્સ ચોક્કસ જાતનું ગુનાહનું કામ કરેછે, તો તેથી તે ગુનાહને લગતી દેવીને હમેલ રહેછે ઈઆને તેનું જોર તથા ગલબો વધેછે. વળી કોઈ ચોક્કસ જાતનું નેકીનું તથા સવાબનું કામ કીધાથી તેણીના હમેલ તુટેછે ઈઆને તેનું જોર કમી થાએછે, જેમકે એક દાખલો લઈએ:—ઘણીજ બખીલી કીધાથી તથા અશો માણસને ઘટતી રીતે મદદ નહી કીધાથી તથા તેની જોઈતી દાંદ નહી લીધાથી, બખીલીની દેવીને હમેલ રહેછે ઈઆને તેણીનું કૌવત વધેછે. એથી ઉલટું, ઘટતી રીતે સખાવત કીધાથી તથા અશો માણસને જોઈતી રીતે મદદ આપ્યાથી, બખીલીની દેવીના હમેલ તુટેછે ઈઆને તેનું જોર કમી થાએછે. એ પ્રમાણે લેતાં જે જાતનું ગુનાહ ભરેલું કામ માણસો આએ દુનિયાંમાં કરે, તેથી કરીને તે ગુનાહને લગતી દેવીનું જોર વધે; એથી ઉલટું જે તરાહનું સવાબનું કામ કરે તેથી તેની સાંભેની દેવીનું જોર તુટે એમ સમજવું.

‡ કસ્વિકામચિન યાઓઘુડુયનાંમ અવરેતનાંમ એ બોલોનો અર્થ યૂરોપિયન વિદ્વાનોએ જુદા જુદા રીતે કીધોછે:—નવાં કપડાંના ઘણેજ થોડો ભાગ (હાડિગ તથા હારલે); પોતે એકઠી કીધેલી દોલતનો ઘણેજ થોડો ભાગ (દારમેસ્તેતે); નકામાં—નજીવાં કપડાં (સ્પીગલ).

(અશો માણસે) માંગેલી (હોએ) તે, બહી અશોધમાં અશો માણસને નહીં આપે તો,
 ૩૫. જમ બિજ મરદો સોહોખત કરેછે તથા બાઈડીઓ (ના ગર્ભસ્થાન)માં મની
 (નાખેછે), તેમ તે (બખીલ) માણસ (જે અશો માણસની ઘટતી દાદ નથી લેતો
 તે) મારી સાથે સોહોખત કરેછે.

ખોલાસો:—(ફકરા ૩૪—૩૫:—જે કોઈ અશો માણસે પોતાને ખપની કંઈ
 ચીજ કોઈ શક્તિવાળા શખ્સ પાસે માંગી હોએ, અને જે તે શખ્સ તેમાંનું થોડુંખી
 નહીં આપે તો, તેથી તે નહીં આપનાર શખ્સ બખીલીની દેવીનું જોર વધારેછે.)

૩૬. અશો સરોશ (ઈજ્જદે) છોડી દીધેલા ગુરજથી (ઈઆને ગુરજને હાતમાંથી
 છોડીને) દરજને પુછ્યું કે, અએ ખોરેહ વગરના (તથા) (નેકીના) કામ નહીં કરનારા
 દરજ ! તેને માટે શું તોજશ છે ?

ખોલાસો:—(બખીલીની દેવીનું જોર તોડવાને માટે શું ઉપાય તથા કીયું કામ કરવું ?)

૩૭. ત્યારે તે દરજ દેવીએ તે (અશો સરોશ ઈજ્જદ)ને પાછું ચીડાઈને કહ્યું કે,
 અએ ખુબસુરત અશો સરોશ (ઈજ્જદ) ! તેને માટે આએ (નીચે જણાવેલી) તોજશ છે.

જે કોઈ માણસ પસંદ પડતી કીમતની હલકી ચીજોમાંની (કંઈ ચીજ) (અશો
 માણસના) માગ્યા વગર બહી અશોધમાં અશો માણસને આપેછે તો,

૩૮. જે પ્રમાણે એક ચોપગું વર હમેલદાર માએ (ના પેટમાં)થી બચ્યાંને બા-
 હાર કાઢાડીને તેના ચીરીએચીરીયાં કરી નાખેછે, તે પ્રમાણે તે શખ્સ (અશો મા-
 ણસને) જોઈતી ચીજ તેના માગ્યા વગર આપેછે તે) મારા હમેલને તોડી પાડેછે.

ખોલાસો:—(ફકરા ૩૭—૩૮:—જે કોઈ શખ્સ અશો માણસના માગ્યા વગર
 તેને અવશ્યની કંઈ ચીજ આપેતો, તેથી બખીલીની દેવીનું જોર કમી થાયછે.)

૩૯. અશો સરોશ (ઈજ્જદે) છોડી દીધેલા ગુરજથી (ઈઆને ગુરજને હાતમાંથી
 છોડીને) દરજને પુછ્યું કે, અએ ખોરેહ વગરના (તથા) (નેકીના) કામ નહીં કર-
 નારા દરજ ! તારા તે (ચાર) માણસોમાંનો બિજો (શખ્સ) કોણ (છે) ?

૪૦. ત્યારે તે દરજ દેવીએ તે (અશો સરોશ ઈજ્જદ)ને પાછું ચીડાઈને કહ્યું કે,
 અએ ખુબસુરત અશો સરોશ (ઈજ્જદ) ! આએ (નીચે જણાવેલો શખ્સ) ખચીત મારાં
 તે માણસોમાંનો બિજો (છે):—જે કોઈ માણસ પગની પાટલી જટલી દરાજીએ
 પગની પાટલી ઉપર પીશાખ કરેછે તો,

ખોલાસો:—(એવી રીતે પીશાખ કરે કે તેથી તેના પગ છંટઈ જાય.)

૪૧. જમ બિજ મરદો સોહોખત કરેછે તથા બાઈડીઓ (ના ગર્ભસ્થાન)માં

મની (નાખેછે), તેમ તે (પગની પાટલી લીનઈ જાય તેવી રીતે પીશાખ કરનાર) શખ્સ મારી સાથે સોહાબત કરેછે.

૪૨. અશો સરોશ (ઈજદે) છોડી દીધેલા ગુરજથી (ઈઆને ગુરજને હાતમાંથી છોડીને) દરજને પુછ્યું કે, અય્યે ખોરેહ વગરના (તથા) (નેકીનાં) કામ નહી કરનારા દરજ ! તેને માટે શું તોજશ છે ?

૪૩. ત્યારે તે દરજ દેવીએ તે (અશો સરોશ ઈજદે)ને પાછું ચીડાઇને કહ્યું કે, અય્યે ખુખસુરત અશો સરોશ ઈજદ ! તેને માટે આય્યે (નીચે જણાવેલી) તોજશ છે:—

જે કાઈ શખ્સ (બેસીને પીશાખ કીધા પછી) ઉભો થાય, (તથા) ત્રણ કદમ ચાલ્યા પછી, ત્રણ વખત અપેમ, બે વખત હુમતનાંમ, ત્રણ વખત હુક્કશોતોમાઇ બણે; પછી ચાર વખત હોનવર ગાય, (અને છેલ્લે) ચેંધહે હાતાંમ* બણેતો,

૪૪. જે પ્રમાણે એક ચોપડું વર હમેલદાર માયે (નાં પેટમાં) થી બચ્ચાને ખાહાર કાહાડીને તેના ચીરીએચીરીયાં કરી નાખેછે, તે પ્રમાણે તે (પીશાખની ખાજ મુકનાર) શખ્સ મારા હમેલને તોડી પાડેછે.

૪૫. અશો સરોશ (ઈજદે) છોડી દીધેલા ગુરજથી (ઈઆને ગુરજને હાતમાંથી છોડીને) દરજને પુછ્યું કે, અય્યે ખોરેહ વગરના (તથા) (નેકીના) કામ નહી કરનારા દરજ ! તારાં તે (ચાર) માણસોમાંનો ત્રીજો (શખ્સ) કાણ છે ?

૪૬. ત્યારે તે દરજ દેવીએ તે (અશો સરોશ ઈજદે)ને પાછું ચીડાઇને કહ્યું કે, અય્યે ખુખસુરત અશો સરોશ (ઈજદે) ! (નીચે જણાવેલો શખ્સ) ખચીત મારાં તે માણસોમાંનો ત્રીજો છે):—જે કાઈ માણસ ઉંધાએલો (હોય ત્યારે) મની વેહેતી કરેછે (ઈઆને ઉંધમાં નાહાવાનો થાયતો) તો,

૪૭. જેમ બિંબ મરદો સોહાબત કરેછે તથા ખાઈડીઓ (ના ગર્ભસ્થાન)માં મની (નાખેછે), તેમ તે (ઉંધમાં ગોસલ થયેલો) શખ્સ મારી સાથે સોહાબત કરેછે.

૪૮. અશો સરોશ (ઈજદે) છોડી દીધેલા ગુરજથી (ઈઆને ગુરજને હાતમાંથી છોડીને) દરજને પુછ્યું કે, અય્યે ખોરેહ વગરના (તથા) (નેકીના) કામ નહી કરનારા દરજ ! તેને માટે શું તોજશ છે ?

૪૯. ત્યારે તે દરજ દેવીએ તે (અશો સરોશ ઈજદે)ને પાછું ચીડાઇને કહ્યું કે, અય્યે

* એ ૬૬૨માં પીશાખ કરી ઉભું થઈને પીશાખની જગાએથી ત્રણ કદમ ચાલ્યા પછી જુદા જુદા અવસ્તાના ૬૬૨ઓ બણવાને ફરમાવેલાછે તે ૬૬૨ અહિંયાં આખા નથી આપ્યા, પણ જાવતમાં માત્ર તેઓનો પેહલો ભાગ કહેલોછે. પીશાખની ખાજને માટે જુદા મારી ખોરદેહ અવસ્તા આ માએની, સફા ૧૩-૧૪.

• ખુબસુરત અશો સરોશ (ધજ્જદ) ! તેને માટે આએ (નીચે જણાવેલી) તોજ્જશ છે:—
જે કોઈ શખ્સ ઉંઘમાંથી ખીદાર થયા પછી ત્રણ વખત અષેમ, બે વખત હુ-
મતનાંમ, ત્રણ વખત હુક્કશોતેમાઈ બણે; ત્યાર પછી ચાર વખત હોનવર ગાએ,
• (અને છેલ્લે) ચેંદ્રદે હાતાંમ* બણેતો,

૫૦. જ પ્રમાણે એક ચોપચું વડ હમેલદાર માએ (નાં પેટમાં)થી ખચ્યાંને ખા-
હાર કાઢાડીને તેના ચીરીએચીરીયાં કરી નાખેછે, તે પ્રમાણે તે (ઉંઘમાં ગોસલ થ-
યાથી ઉઠીને ગોસલની ખાજ મુકનાર શખ્સ) મારા હમેલને તોડી પાડેછે.

૫૧. ત્યારપછી (તે ઉંઘમાં ગોસલ થએલો શખ્સ) સપંદારમદને ડહેછે કે, અએ સ-
પંદારમદ ! આએ મની† હું તુંને સોંપુંછું; શર આપનારા રસ્તાખેજને દાહાડે (નીચે
જણાવ્યા પ્રમાણેનો (એનો) નર (કરીને)તું મને પાછો આપજ.

(તે ઉંઘમાં ગોસલ થએલો શખ્સ સપંદારમદને ડહેછે કે) ગાયા જાણનારો, ધજ્જને
જાણનારો, ધરમના ફરમાનથી વાકેફગાર, માંથ્રજાણનારો, હુનર સાથનો‡ (તથા) પો-
તાના તનને માંથ્રના તાબામાં રાખનાર§ (એવો નર રસ્તાખેજને દાહાડે તું મને
પાછો સોંપજ).

૫૨. (તે ઉંઘમાં ગોસલ થએલો શખ્સ સપંદારમદને ડહેછે કે) ત્યારપછી તે (નર)
તું નામ આતરે—દાત, આતરે—ચિથ્ર, આતરે—જન્તુ, આતરે—દખ્યુ, અથવાતો આ-
તશ ઉપરથી નિકળેલું કોઈખી નામ આપજી.

૫૩. અશો સરોશ (ધજ્જદ) છોડી દીધેલા ગુરજથી (ધ્યાને ગુરજને હાતમાંથી
છોડીને) દરજને પુછ્યું કે, અએ ખોરેહ વગરના (તથા) (નેકીના) કામ નહી કર-
નારા દરજ ! તારા તે (ચાર) માણસોમાંનો ચોથો (શખ્સ) કોણ છે) ?

૫૪. ત્યારે તે દરજ દેવીએ તે (અશો સરોશ ધજ્જદ) ને પાછું ચીડાઈને કહ્યું કે,
અએ ખુબસુરત અશો સરોશ (ધજ્જદ) ! આએ (નીચે જણાવેલો શખ્સ) ખચીત મારાં
તે માણસોમાંનો ચોથો છે):—

જે કોઈ જનાકાર મરદ પંદર વરસની ઉમર (થયા) પછી (ખી), (દીનનાં કામમાં

* એ ફકરાઓના અર્થ બાબે જુઓ મારી ખોરદેહ અવસ્તા બા માએની, સંદે ૧૩-૧૪.

† અસલ એખારતમાં નરેમ (એટલે નર) છે.

‡ ખુદ્દિવાજો તથા અજમાએશ પામેલો (હાઉગ); ડાહાપણ તથા મરદીથી પુર (હારલે); દાનાવ
તથા હુશિયાર (દારમેસ્તેતે).

§ અથવા માંથ્રના તનવાજો (ધ્યાને જેનું તનજ માંથ્રવાની).

|| ઉંઘમાં શેતાનખાણ થયાથી જે બાજ હાલમાં પદવામાં આવેછે તેમાં, ઉપર ૪૯ મા ફકરામાં
જણાવેલા ફકરા વગેરે, આએ ૫૧ તથા ૫૨ મા ફકરાના અવસ્તા ખી જણવામાં આવેછે.

વાકેફગારી મેળવ્યા વગર અથવા મુરાદે પોંહોંચ્યા વગર દુનિયાંદારીમાં પડેછે તો,*

૫૫. ચોથું પગલું ભર્યા પછી તરતજ હુમે દેવો તેની જખાનને તથા (તેની) ચરખીને વધારીએ છિય, કે તેથી કરીને જમ ભયંકર જહુમંદો† અશોધના મુલુકાને ખરાખ કરેછે, તેમ તે માણસ ત્યારપછી (ખરાખ રીતે) શક્તિવાન થઈને અશોધના હાડમંદ મુલુકાને ખરાખ કરી નાખેછે.

ખોલાસો:—(આએ ૫૪—૫૫ મા ક્રકરાઓની મતલબ એક જોડાઈ શખ્સે પંદર વરસની ઉમરે પુગ્યા પછીખી દીનને લગતી જોઈતી વાકેફગારી નહી મેળવી હોએ, પણ જહેલી તથા અજ્ઞાનપણામાં રહેલો હોએતો, તેવો શખ્સ દુનિયાંદારીમાં પડયાથી કાંઈખી સાઝ કરવાને બદલે સાંજ ખરાખ કરેછે. દુનિયાંની વૃદ્ધિ તથા આખાદીમાં તે કોઈખી રીતે ઉપયોગી થઈ શકતો નથી, બલકે ખીગાડો કરેછે.)

૫૬. અશો સરોશ (ઈજદે) છોડી દીધેલા ગુરજથી (ઈબાને ગુરજને હાથમાંથી છોડીને) દરજને પુછ્યું કે, અએ ખોરહ વગરના (તથા) (નેકીના) કામ નહી કરનારા દરજ ! તેનેમાટે શું તોજશ છે ?

૫૭. ત્યારે તે દરજ દેવીએ તે (અશો સરોશ ઈજદ)ને પાછું ચીડાઇને કહ્યું કે, અએ ખુખસુરત અશો સરોશ (ઈજદ) ! તેને માટે કાંઈ તોજશ છે નહી.

૫૮. જો કોઈ જનાકાર મરદ પંદર વરસની ઉમર પછી (ખી), (દીનના કામમાં) વાકેફગારી મેળવ્યા વગર અથવા મુરાદે પોંહોંચ્યા વગર દુનિયાંદારીમાં પડેછે તો,*

૫૯. ચોથું પગલું ભર્યા પછી તરતજ હુમે દેવો તેની જખાનને તથા (તેની) ચરખીને વધારીએ છિય, કે તેથી કરીને જમ ભયંકર જહુમંદો† અશોધના મુલુકાને ખરાખ કરેછે, તેમ તે માણસ ત્યારપછી (ખરાખ રીતે) શક્તિવાન થઈને અશોધના હાડમંદ મુલુકાને ખરાખ કરી નાખેછે.

૬૦. (દાદાર હોરમજદ પેગમખર જરતોસ્તને કહેછે કે) અએ ખાલેસ ! તું મને પુછ; હું જે પેદા કરનાર, ધણોજ વૃદ્ધિ કરનાર, ધણોજ જાણનારો તથા પુછેલા (સવાલ)

* જો કોઈ પાખી માણસ પંદર વરસનો થયા પછીખી સુદરેહ કુસ્તી પેહરતો નથી (સાધારણ અર્થ). એ ઉપરથી યુરોપિયન વિદ્વાનોએ “અન્-અઈઠયાસ્ત વા અન્-અખદાતો વા” નો અર્થ કુસ્તી બાંધ્યા વગર, સુદરો પેહેર્યા વગર (હાઉગ તથા દારમેસ્તેતે); પોશાક તથા કપડાં પેહેર્યા વગર (હારલે); કુસ્તી તથા બંદ બાંધ્યા વગર (સ્પીગલ).

† જન્દ યાનુમેન્તનો અર્થ નીચે મુજબ જુદી જુદી રીતે કરવામાં આવ્યોછે:—જહુગરોના મંત્ર-જહુ (હાઉગ); જહુગરો તથા જહુગરોના ચેલા (હારલે); જહુગરો તથા જન (દારમેસ્તેતે); ડાકટર સ્પીગલે એ ખોલ (જન્દ) નો અર્થ કાઢી નથી.

ના સહથી સારીરીતે જવાબ આપનાર (છેલ્લું તેને તું પુછ); (કારણ કે) જે તું મને પુછશે તો એપ્રમાણે તુંને વધારે સાડું થશે, (તથા) એપ્રમાણે તું વધારે હહાલો થશે.

૬૧. જરતોશ્તે હોરમજ્દને પુછ્યું કે, હાડમંદ મુલુકાના અએ ધણોજ વૃદ્ધિ કરનાર મીનો, અશો પેદા કરનાર હોરમજ્દ ! તું હોરમજ્દને કીયો શખ્સ સહથી મ્હોટાં અપમાનથી દલગીર કરેછે, (તથા) કીયો શખ્સ સહથી ધણી દ્વેષે કરીને (તારી સાથે) દ્વેષ રાખેછે ?

૬૨. ત્યારે હોરમજ્દે કહ્યું કે, અએ અશો જરતોશ્ત ! ભલાઓમાંનો જે કોઈ યુરાઓમાંના (કોઈની સાથે), માજ્દયસ્નમાંનો* (જે કોઈ) યુતપરસ્તોમાંના† (કોઈની સાથે), અથવા બેગુનાહોમાંનો (જે કોઈ) ગુનેહગારોમાંના (કોઈની સાથે) તોખમને આલુદેહ કરેછે તે ખચીત વ્યભિચાર (છે); (અને તેવો મરદ ઈચ્છા તેવી ઝોરત પોતાની બદ આલથી મને દલગીર કરેછે.)

ખોલાસો:—(એ ફકરો માજ્દયસ્ન મરદ ઈચ્છા ઝોરતની સાથે યુતપરસ્ત ઝોરત ઈચ્છા મરદનું કળેકું થવાની મનાઈ બાબે છે. એક બેગુનાહ, નેક તથા હંચો યુનિયાદનાનું તોખમ એક ગુનેહગાર, પાપી તથા બેયુનિયાદના તોખમની સાથે મળી ગયાથી, તે સાડું તોખમ આલુદેહ તથા ખરાબ થએલું ગણાયે; તે તોખમનું સ્વચ્છપણું ખરાબ સાથે મળી ગયાથી તેની ઓલાદ ધણી સારી નિકળતી નથી. એ ફકરામાં ભલાં તથા નેક લોકોનું તોખમ ખરાબ નહીં કરવા બાબે છે, સખખ કે એથી હલટી રીતે થયાથી બદ માણસો પેદા થાયેછે, જેઓ દુનિયાની આબાદીમાં વધારો કરવાને બદલે સાંભો ઘટાડો કરેછે, તેખ્યાબે નીચે ૬૩-૬૪ મા ફકરામાં જણાવેછે.)

૬૩. અએ જરતોશ્ત ! (તેવો મરદ ઈચ્છા તેવી ઝોરત) (પોતાની) નજરથી ઝરાનઃ દોડતાં (તથા) વેહેતાં પાણીઓમાંના‡ એક તૃતીયાંશ (પાણી)ને સુકાવી નાખેછે. અએ જરતોશ્ત ! (તેવો મરદ ઈચ્છા તેવી ઝોરત) (પોતાની) નજરથી ઉગતાં, સોહામણાં, લીલા રંગનાં ઝોરવરોના એક તૃતીયાંશ વધારાને નાશ કરેછે.

૬૪. અએ જરતોશ્ત ! (તેવો મરદ ઈચ્છા તેવી ઝોરત) (પોતાની) નજરથી સપંદારમદ (જમીન)ના એક તૃતીયાંશ ઢાંકણને§ નાશ કરી નાખેછે. અએ જરતોશ્ત ! (તેવો મરદ ઈચ્છા તેવી ઝોરત) (પોતાની) નજરથી વધારે સારી મનશનીવાળા,

* અદએવયસ્ન ઈચ્છાને દેવને નહીં ઈજનારા, ઈચ્છાને માજ્દયસ્ન.

† અદએવયસ્ન ઈચ્છાને દેવને ઈજનારા, ઈચ્છાને યુતપરસ્ત.

‡ પાહાડ ઉપરથી વેહેતાં પુશ્કળ પાણીના (ઘરમેસ્તેતે).

§ ઈચ્છાને જમીન ઉપર ઉગેલી વનસ્પતિ-લીલોતરીના ત્રીજા હિસ્સાને.

વધારે સારી ગવર્નીવાળા તથા વધારે સારી કુનર્નીવાળા અશો માણસની હિમ્મત, ક્રતેહ* તથા રાસ્તીનો એક તૃતીયાંશ ભાગ ઓછો કરેછે.

ખોલાસો:—(ક્રકરા ૬૩-૬૪:—ઉપર ટપકે જેતાં એ ક્રકરા સમજને માટે જશ મુશ્કેલ દીસેછે, પણ ખારીકીથી તપાસ કીધાથી તેમ થતું નથી. ઉપર ૬૨ માં ક્રકરામાં જણાવ્યા મુજબ લલા તથા અશો માજદયસ્ત મરદ ઇચ્છા આરત સાથે બેબુનિયાદ, નાપાક તથા બુતપરસ્ત આરત ઇચ્છા મરદના નેકા થયાથી કળેડું થાયછે. બેહુના વિચાર તદન ઉલટા હોવાથી તેઓમાં સલાહ સંપજ તથા એકદિલી રહેતી નથી; તેઓ વચ્ચે વારેધડીએ કજીઓ કંકાસ થયા કરેછે, ધંધા રોજગાર ઉપર પુરતું ધેઆન આપી શકાતું નથી; જે ખેતી હોયછે તે તેનો પાક ખરાબર ઉતરતો નથી. દુકાંમાં જ્યાંહાં એકદિલી નહી ત્યાંહાં ધરખારની તથા ધંધા રોજગારની આ-ખાદી ઓછી સમજવી. વળી તેમના ફરજંદ પણ ધણુંકરીને તેવાંજ ઉત્પન્ન થાયછે.)

૬૫. અચ્ચે સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! તેટલા માટે હું કેહું છું કે, તેવા શખ્સો જહ-ડપથી ચાલનારા સાંપ, અથવાતો નખરિયાંવાળા† વરૂઓના કરતાં વધારે નાશકારક (હોયછે); અથવા શેકાર શોધતું‡ વરૂ મેંઢાંના વાડા ઉપર હુમલો કરેછે, અથવાતો હજાર ખચ્યાંવાળું સોસવાટ પાણી તરફ (માછલીઓને ખાવાને માટે) ધસારો કરેછે તેના કરતાં (તે શખ્સો વધારે નાશકારક છે).

૬૬. (દાદાર હોરમજદ પેગમખર જરતોશ્તને કેહેછે) અચ્ચે ખાલેસ ! તું મને પુછ; હું કે જે પેદા કરનાર, ધણોજ વૃદ્ધિ કરનાર, ધણોજ જાણનારો તથા પુછેલા(સવાલ)નો સઉથી સારીરીતે પાછો જવાબ આપનાર (છે) તેને તું પુછ; (કારણ કે) અગરજે તું મને પુછશે તેા એપ્રમાણે તુંને વધારે સારું થશે, (તથા) એપ્રમાણે તું વધારે ડહાપો થશે.

૬૭. જરતોશ્તે હોશમજદને પુછ્યું કે, હાટમંદ મુલુકોના અચ્ચે ધણોજ વૃદ્ધિ કરનાર મીનો, અશો પેદા કરનાર હોરમજદ ! (જે) કાઈ શખ્સ (પોતાની) બુદ્ધિથી જાણીને તથા ચિત્તથી જાણીને કાઈ આરત જે (પોતાની) બુદ્ધિના જ્ઞાનથી (તથા) સમ-જથી (જણે કે હું) દસ્તાનની નિશાનવાળી, દસ્તાનવાળી, (તથા) દસ્તાનના લોહી-વાળી (છે), (તેવી આરતમાં અગરજે તે શખ્સ) પોતાની મની નાખેતો,

૬૮. તેને માટે પસ્તાવો શું છે? તેને માટે પ્રાયશ્ચિત શું છે? (તથા) (તે ગુનાહ વિશે) જાણનાર શખ્સ પોતાના કીધેલાં (ગુનાહના) કામને કેમ દૂર કરે?

* હુશ્મનને મારવાની શક્તિ (દારમેસ્તેતે); ખુબી (હારલે).

† ખુમ પાડતા, પોકારતા (હાઉગ, હારલે તથા દારમેસ્તેતે).

‡ અવરો-દઈધીમ ખોલનો અર્થ "એતરમાં પેઢલું-ધુસેલું" ખી થઈ શકે.

ખોલાસો:—(આએ ૬૭—૬૮ મા ફકરામાં એવો સવાલ પુછ્યોછે કે, બે કોઈ મરદ દસ્તાનવાળી ઝ્યારત સાથે સોહોખત કરે; કેવી રીતે? ગફલતથી તથા અનબલપણે નહીં, પણ તે મરદ પોતાની બુદ્ધિથી તથા ચિત્તથી સારીપેઠે બાણે કે તે ઝ્યારત દસ્તાનની હાલતમાં છે; વળી પેલી ઝ્યારત પોતાની બુદ્ધિથી તથા ચિત્તથી સારી પેઠે સમજે કે હું દસ્તાનની હાલતમાં છું. હવે જ્યારે એ પ્રમાણે હોએ તે છતાં, પેલો મરદ તેણીની સાથે સોહોખત કરેતો, તેને માટે તોજશ શું છે? તથા તે મરદ તથા ઝ્યારત શું શિક્ષા ખમ્મે જ્યથી તે ગુનાહ તેઓને કપાલે ચાંટી નહીં રહે, પણ નિકળી જાય? એ સવાલનો જવાબ નીચે ૬૯—૭૪ મા ફકરાઓમાં આપ્યોછે, જ્યાંહાં તે ગુનાહને માટે ભાહારી શિક્ષા ફરમાવેલીછે.)

૬૯. જરતોશ્તે હોરમજ્દને પુછ્યું કે, હાડમંદ મુલુકાના અએ ધણોજ વૃદ્ધિ કરનાર મીનો, અશો પેદા કરનાર હોરમજ્દ! (અગરબે) કોઈ શખ્સ (પોતાની) બુદ્ધિથી બાણીને તથા ચિત્તથી બાણીને કોઈ ઝ્યારત કે જ (પોતાની) બુદ્ધિના જ્ઞાનથી (તથા) સમજથી (બાણે કે હું) દસ્તાનની નિશાનવાળી, દસ્તાનવાળી (તથા) દસ્તાનના લોહીવાળી (છે), (તેવી ઝ્યારતમાં અગરબે તે શખ્સ) પોતાની મની નાખેતો,

૭૦. (તે મરદે તથા ઝ્યારતે) માફકસર કદના પશુઓમાંના ૧૦૦૦ (પશુને) કતલ કરવાં બેઠાએ, (પછી) તે તમામ (કતલ કીધેલા) પશુના કટકાને લલી અશોઈમાં આતશને માટે ભેટ લઈ જવા બેઠાએ;* (તથા) પોતાની બાણીને કરીને લલાં પાણીને માટે (ભેટ) લઈ જવી બેઠાએ.†

૭૧. (તે મરદે તથા ઝ્યારતે) સુખમાં, સારીપેઠે કાપેલાં (તથા) પરીક્ષા કીધેલાં લાકડાંના ભારાઓમાંના ૧૦૦૦ (લાકડાંના ભારા) લલી અશોઈમાં આતશને માટે લઈ જવા બેઠાએ; (તથા) ઉર્વાસ્ત અથવા વોહૂ-ગઓન અથવા વોહૂ-કેરેતિ અથવા હુધાનએપત,‡ અથવાતો હરકોઈ ધણોજ ખુશબોદાર ઝાડના નરમ લાકડાંના ભારાઓમાંના ૧૦૦૦ (ભારા), લલી અશોઈમાં (તે મરદે તથા ઝ્યારતે) આતશને માટે લઈ જવા બેઠાએ.

* એ વાક્યને છેડે વલ્લાયામાં આવેલા યત્ અન્તરે વેરેઈક અસ્મ રેજ-એ બોલો પેહેલવી શરે હના છે; એનો અર્થ સમજ નથી પડતો; માત્ર વેરેઈક બોલ સમજ પડે છે, જેનો અર્થ “ગુરદો” કરીને થાય છે. પશુના કીયા ભાગ અથવા કટકા ભેટ તરીકે આતશ આગલ લઈ જવા તે બાબે કંઈ શરેહ હોએ એવું દીસે છે. ડાકટર સ્પીગલના પેહેલવી વંદીદાદમાં એ બોલો નીચે મુજબ જુદી રીતે આપ્યા છે:—યત્ અન્તરે વેરેઈક મરેજ.

† અગરબે એકબારગી બાણવ બોલને બિજા અનેક વચનમાં લઈએતો નીચે મુજબ અર્થ ધઈ શકે:—(અને તે પશુઓની) બાણીને લલાં પાણીને માટે ભેટ તરીકે લઈ જવી બેઠાએ.

‡ સાધારણ રીતે એ ચાર બોલોનો અર્થ “સુખડ, લોખાન, અગર તથા દાડમના ઝાડો લાકડું” કરવામાં આવ્યો છે.

૭૨. (તે મરદે તથા ઝોરતે) ખરસમ (ખનાવવા)ને માટે (ધંઆને ક્રિયાના આલોતો મુકવાના ગાલીઆ ખનાવવાને માટે) સાદરીઓમાંની ૧૦૦૦ (સાદરી) પાંચરવી જોધએ. આએ ઝાડ કે જને હધાનએ પાત કેહેછે તેનો એકડો થએલો (અથવા ખંધાઈ ગએલો) રસ, (તથા) તેની સાથે પવિત્ર કીધેલી (તથા) ચોકસી કીધેલી, (કે જ) નેક માણસથી પાક કીધેલી (તથા) નેક માણસથી ચોકસી કીધેલી હોમને લગતી (તથા) જીવામને લગતી ભેટોમાંની ૧૦૦૦ (ભેટ), (તે મરદે તથા ઝોરતે) ભલાં પાણીને માટે ભલી અશોધમાં (ધંઆને પોતાના ખરાં દિલથી) લઈ જવી જોધએ.

૭૩. (તે મરદે તથા ઝોરતે) પેટે ચાલનારા સાંપોમાંના ૧૦૦૦ (સાંપ) મારવા જોધએ, (તથા) બિજી જાતના (સાંપો)માંના ૨૦૦૦ (સાંપ) (મારવા જોધએ). ૬ મ લેનારા (ધંઆને જમીન ઉપર રહેનારા) દેડકાઓમાંના ૧૦૦૦ (દેડકા) મારવા જોધએ; (તથા) પાણીમાં રહેનારા (દેડકાઓ)માંના ૨૦૦૦ (દેડકા) (મારવા જોધએ); દાનો ખેંચી લઈ જનારી કીડીઓમાંની ૧૦૦૦ (કીડી) મારવી જોધએ, (તથા) બિજી જાતની (કીડીઓ)માંની ૨૦૦૦ (કીડી) (મારવી જોધએ).

૭૪. (તે મરદે તથા ઝોરતે) વેહેતાં પાણીમાં (ધંઆને વેહેતાં પાણી ઉપરથી પસાર થવાને માટે) ૩૦ લાકડાંના કટકા* મુકી આપવા જોધએ.

ખોલાસો:—(પાણી ઉપરથી પસાર થવાને માટે તેની ઉપર ૩૦ પાટિયાં ખરા-ખર ગોઠવી આપવાં જોધએ, કે તેથી લોકાને આવજાવ કરવાને સેહેલ પડે.)

(તે મરદે તથા ઝોરતે) ઘોડાના ચાખુકે કરીને હાંકી કાઢાડવામાંના ૧૦૦૦ (નુકસાનકારક જાનવરોને) હાંકી કાઢાડવાં જોધએ, (તથા) સ્વઓષો-ચરન નામના કારડાથી ૨૦૦૦ (નુકસાનકારક જાનવરોને) (હાંકી કાઢાડવાં જોધએ).†

૭૫. તેને માટે અંધાંએ પસ્તાવો છે, તેને માટે આએ પ્રાયશ્ચિત છે. (તે યુનાહ વિશે) જાણનાર શખ્સે (પોતાના) કીધેલાં કામને આએ રીતે દૂર કરવું જોધએ.

ખોલાસો:—(એની મતલબ એકે દસ્તાનની હાલત જાણ્યા છતાં, તે મરદે તથા ઝોરતે જાણીયું જીને એક બિજા સાથે સોહોખત કીધી, તેટલા માટે તેઓએ ૭૦—૭૪ મા ફકરામાં જે શિક્ષા ફરમાવી છે તે ખમીને, પોતાના યુનાહની તો-જશ તથા પસ્તાવો કરવો જોધએ; તે શિક્ષા ખમ્યાથી તે યુનાહ ફિટી* શકે છે.)

૭૬. (તે મરદ તથા ઝોરત) (ઉપર ૭૦—૭૪ મા ફકરાઓમાં જણાવેલી શિક્ષા ખમીને પોતાના યુનાહને) જે દૂર કરેતો, અશો (લોકો)ની તે દુનિયાં (જે બેહેશ્ત)

* પગે ચાલી જવાના પુલ, ચાલીને જ માત્ર જવાઈ શકાએ એવા સાંકડા પુલ (હાઉગ તથા હારલે).

† એની સમજ બાબે જુઓ ૩ જી ખરગરદના ૩૬ મા ફકરાના તરજુમાની નીચે આપેલો ખોલાસો.

ત્યાંહાં તે જાએછે; (પણ) જે (પોતાના ગુનાહને) (તે) દૂર નહી કરેતો, દરવંદોની તે દુનિયાં કે જે અંધારાને લગતી અંધારા તોખમના અંધારાની (છે) ત્યાંહાં (તે ગુ-નેહગાર) જાએછે.

ખોલાસો:—(દસ્તાનની હાલતમાં જાણીયુજીને એક ખિજ સાથે સોહોખત કરનાર મરદ તથા ઓરત જે એ પરગરદના ૭૦—૭૪ મા ફકરાઓમાં જણાવેલી શિક્ષા ખમેતો, તે ગુનાહ માફ થઈ જાએછે, સખખક તેઓએ જોઈતી તોજશ કીધી, તથા ફરમાવેલી શિક્ષા ખમી. પણ જે તે ગુનેહગાર મરદ તથા ઓરત તે ગુનાહને-માટે કાંઈ તોજશ ધ્યા શિક્ષા નહી ખમેતો, તે ગુનાહ તેઓને કપાલે ચોંટી રહેછે, અને સુવા પછી પેલી જહાંનમાં સારી જગા પામવાથી બેનસીખ રહેછે.)

પરગરદ ૧૯ મી.*

૧. ઉત્તર તરફના ભાગમાંથી, ઉત્તર તરફના ભાગોમાંથી દેવોનો દેવ (જે) પુર મરકીવાળો અંગ્રેમેન્યુશ (તે) દોડી આવ્યો. ખરાખ જાણનારો (તથા) પુર મરકી-વાળો જે અંગ્રેમેન્યુશ તે નીચે પ્રમાણે ચીડાઈને બોલ્યો:—

“અએ દરૂજ! અશો જરતોશત આગળ દોડ (અને તેને) માર.”

(તે) નાશકારક, મોત લરેલો (અને) ફરેખ દેનારો ખૂદતિ દેવ (નામનો) દરૂજ તે (અશો જરતોશત)ની આસપાસ દોડ્યો.

૨. (પેગમખર) જરતોશત (આખી) હોનવર ગાઈને બોલ્યો:—

યથા અહૂ વધર્ચો (જવત) વાસ્તારેમ્†

(અશો જરતોશતે) વેહેદાતી (નામની નદી)ના† ભલાં પાણીઓને ધ્યાં, માજ-

* આએ ૧૯ મી પરગરદમાંથી આપણને આપણ પેગમખર સાહેબ બાબે કેટલીએક હકીકતો મ-લેછે; એ પરગરદમાં એક ટુકું જરતોશતનામું આવેલુંછે. અશો જરતોશતને લગતી સઘલી બાબદો સ-લસલાબદ નથી આવી, પણ થોડોક ભાગ એ પરગરદની શરૂઆતમાં અને બાકીનો ભાગ સેવટે આ-વેલોછે. અંગ્રેમેન્યુશ જે દેવોનો દેવ, તેની સરદારી હેઠલ તમામ દેવદરજેએ હજરત જરતોશતને મારી નાખવાનેમાટે સંપ કીધો, તથા ઘણાંએક ફાંફાં માસ્ત્યાં તથા હિકમતો લગાવી, પણ તેઓ ફાવી શક્યા નહી. અશો જરતોશતને મ્હોટી રસ્તવત આપવા કેહીને અંગ્રેમેન્યુશે પોતાની ટોલકીમાં લાવવા માગ્યું, પણ તે રાસ્ત પેગમખરે અંગ્રેમેન્યુશને ખોદલી રીતે કેહી જણાવ્યું કે, એકબારગી મારો જન જાએ પણ હું કદીખી ભલી માજદયસ્ની દીન છોડું નહી. એ પ્રમાણે બ્યારે તે પુરો અંગ્રેમેન્યુશ તથા તમામ દેવદરજે પોતાની બધી તદખીરોમાં પાર નહી પડ્યા, ત્યારે નિરાશ થઈને પોતાનું મુકામ જે દોજખ ત્યાંહાં પાછા ફર્યા.

† એના અર્થ તથા ખોલાસા બાબે જુઓ મારી ખોરદેહ અવસ્તા બા માએની, સફા ૨-૪.

‡ ઈરાનવેજમાં આવેલી નદીનું નામ. સારી પેદાએશના (હારલે); સારાગુણના-આસિયતના(હાઉગ).

દયસ્વી દીન ઉપર એતેકાદ રાખ્યો. (તે) નાશકારક, મોત ભરેલો (અને) ક્રૂર બેનારો. ખૂધતિ દેવ (નામનો) દરજ તેની આગળથી ખીહીને દૂર નાહાસી ગયો.

૩. (તે) દરજ તે (અંગ્રેમેન્યુશ)ને ચીડાઇને પાછું કહ્યું કે, અએ સમજમાં વધારે આંધળા* અંગ્રેમેન્યુશ ! સઉથી પવિત્ર જરતોશ્તને માટે તેનું મોત હું આસપાસ જોતો નથી, (કારણ કે તે) અશો જરતોશ્ત પુર નુરમંદ (છે).

જરતોશ્તે પોતાના મનમાં વિચારયું કે દેવો, દરવદો (અને) ખરાખ જાણનારા મારા મોત વિશે સાથે મનસુથો કરેછે.

૪. અકોમનના† ધિકાર ભરેલા સવાલોમાંના (સવાલથી) ખીહા વગર કત (માપ) ના જટલા મ્હોટા ગોફળના પત્થરો‡ હતા,§ તે હાતમાં પકડીને જરતોશ્ત ગુસ્સાથી (પોતાની જગા ઉપરથી) ઉઠ્યો (અને) આગળ ચાલ્યો. અશો જરતોશ્તને (તે ગોફળના પત્થરો) પેદા કરનાર હોરમજ્દથી મળેલા (હતા).

તે (હથિયારો) ક્યાંહાંથી તે પકડયાંછે (ધ્યાને તુંને મળ્યાંછે) ?

જવાબ:—અએ જમીન કે જે પોહોળી, ગોળ (તથા) પાર કરવાને દૂર પડે તેવી (છે તેમાં) જખાર પાહાડની પડોશમાં (આવેલી) દરેજ (નામની નદી)ની નજદીક પોરોશસ્પના ઘેરમાં (તે હથિયારો મળ્યાં હતાં). ¶

૫. જરતોશ્તે અંગ્રેમેન્યુશને મ્હોટે સાહે જણાવ્યું કે, અએ ખરાખ જાણનારા અંગ્રેમેન્યુશ ! દેવની રાહે ચાલનારી પેદાએશને હું નાશ કરી નાખીશ, દેવના મારગના નસાને હું નાશ કરી નાખીશ; (તથા) જ્યાંહાંસુધી કાંસવ॥ (નામની નદીના) પાણીમાંથી પૂર્વ તરફના ભાગમાંથી, પૂર્વ તરફના ભાગોમાંથી કુતેહમંદ સોશયોસ યુલંદીથી જન્મ પામે (ત્યાંહાંસુધી) ખનાથધતિ (નામની) પરીને§ હું નાશ કરીશ.

* દુઃખ દેનાર (સ્પીગલ તથા યુસ્તિ); ઠગારા (હાકિંગ); ઘાતકી (હારલે); નાશકારક (દારમેસ્તેતે).

† અકોમનનો અસલ અર્થ બદમનસ્તીવાળો દરજ; એનું ઉલટું વોહુ મનો, ધ્યાને ભણી મનસ્તીનો ક્રેસ્તો, નેકવિચાર, બદમન.

‡ આએ ઠેકાણે ખરેખર ગોફળના પત્થરો નહી સમજવા, પણ દેવ દરજની સાંભે થવાનાં અશો જરતોશ્તના એજમતી હથિયારો ગણવા. તે હથિયારો ક્યાં તે વિશે એજ પરગરદના ૯ મા ફકરામાં જણાવેછે. પ્રોફેસર હારલે અસાનોનો અર્થ ‘ તીર ’ કરીને ઉપર પ્રમાણે તેની સમજ આપેછે.

§ અસલ એઆરતમાં એ ક્રિયાપદ વર્તમાન કાલમાં (હેન્તિ) છે.

¶ આએ એથા ફકરાના છેલા ભાગ ઉપરથી આપણને પેગમખર જરતોશ્તના આંખ પોરોશસ્પના ઘેરની ધિમાંની મળેછે તે એકે, તેનું ઘેર જખાર નામના પાહાડમાંથી વેહેતી દરેજ નામની નદીના કીનારા ઉપર આવેલું હતું. હવે એ દરેજ નામની નદી ક્યાંહાં હતી તે વિશે આપણને અવસ્તામાંથી કાંઈ મળતું નથી, પણ યુનદેહેશ નામની પેહેલવી કેતાખમાં લખેછે કે એ નદી ધીરાનવેજમાં હતી. પેહેલવીમાં એ નદીને દરજ્જ કહેછે.

॥ કાંસવ એ પૂર્વ ધીરાનમાં હેરાતની પાસે સન્જસ્તાનમાં આવેલી નદીનું નામ.

§ ખોટા દેવોને પુજનારી પરી (હારલે).

૬. (ત્યારે) ખરાબ પેદાએશનાં અંગ્રેમેન્યુશે તેને (ધિઆને જરતોસ્તને) પાછું ચીડાઈને કહ્યું કે, અએ અશો જરતોસ્ત ! મારી પેદાએશને પાયામાલ કરતો ના; તું પોરોશસ્પનો છોકરો છે, (તથા) (તારી) માએથી તું જનમેલોછે.* ભલી માજ-દયસ્તી દીનને તું ધિક્કાર, (કે જ્ઞથી કરીને) જમ વધધન† (નામનો) દેશનો ધણી મિલકત પાંચ્યો (તેમ) તું પાંમે.

૭. (ત્યારે) જે સઉથી પવિત્ર જરતોસ્ત તેણે તે (અંગ્રેમેન્યુશ)ને પાછું કહ્યું કે, (અગરજો) (મારાં) હાડકાં તથા (મારો) જીવ તથા (મારી) બુદ્ધિ જુદી પડે, (તોપણ) તે (લાંચ)ને ખાતર ભલી માજદયસ્તી દીનને હું ધિક્કારું નહીં.

ખોલાસો:—(ક્રકરા ૬-૭:—હારેમને અશો જરતોસ્તને મ્હોટી લાંચ આપવા કહીને માજદયસ્તી દીન તરફ કરવાને કુસલાવ્યો, પણ તે પેગમખરે તેને કહ્યું કે, મારો જાન જાએ તોપણ ભલી માજદયસ્તી દીનને હું કદી છોડી નહીં દેઉં.)

૮. (ત્યારે) ખરાબ પેદાએશના અંગ્રેમેન્યુશે તેને (ધિઆને જરતોસ્તને) પાછું ચીડાઈને કહ્યું કે, કીયાં વચને કરીને મારી (ધિઆને) અંગ્રેમેન્યુશની પેદાએશને તું મારશે ? કીયાં વચને કરીને (મારી પેદાએશને) તું નાશ કરશે ? કીયાં સારાં ખનાવેલાં હથિયારે કરીને (મારી પેદાએશને તું મારશે તથા નાશ કરશે) ?

૯. (ત્યારે) જે સઉથી પવિત્ર જરતોસ્ત તેણે તે (અંગ્રેમેન્યુશ)ને (નીચે પ્રમાણે) પાછો જવાબ આપ્યો કે, હાવનીમ, તશત, હોમ તથા હોરમજ્દના કહેલાં વચને કરીને (હું તારી પેદાએશને નાશ કરી નાખીશ); (ઉપર જે કહ્યાં તે) મારાં સઉથી સરસ હથિયાર છે. અએ ખરાબ જાણનારા અંગ્રેમેન્યુશ ! આએ વચનથી (તું) હું મારીશ, આએ વચનથી (તું) હું નાશ કરીશ. આએ સારાં ખનાવેલાં હથિયારે કરીને, અએ ખરાબ જાણનારા અંગ્રેમેન્યુશ ! (હું તુંને મારીશ). હંદવગરના વખતમાં સ્પેન્તોર્મેન્યુશે (તે સખુન) આપ્યો હતો, (અને) સારા પાદશાહ (તથા) સારાં હાડપણવાળાં અમશાસ્પંદાએ (તે સખુન) ફેલાવ્યો.

ખોલાસો:—(ક્રકરા ૮—૯:—જ્યારે અંગ્રેમેન્યુશે જોયું કે મારી તમામ પેદાએશનો નાશ કરવાને અશો જરતોસ્ત મજબુત ઠેરાવ કીધોછે, તથા મ્હોટી લાલચ

* માયાળુ ખવાસવાળી માએથી તેં તાઈ નામ ધારણ કીધેલુંછે (હારલે); તારી માએ મને આરાધ્યો હતો (દારમેસ્તેતે); જન્મથી તું આરાધેછે (હાઉગ).

† પ્રોફેસર હારલે એવી કલ્પના કરેછે કે વધધન નામનો ઈરાનનો દુશ્મન ડોઈ સુર્તિ પુજક તુરાની પાદશાહ હોવો જોઈએ; પ્રોફેસર દારમેસ્તેતે વધધન ખોલનો અર્થ 'ખુની' કરીને જુદાકને લાગુ પાડેછે.

‡ હુધાએમ્હોડનો અર્થ 'સારી પેદાએશવાળા' ખી થઈ શકેછે. ધણી સખાવત કરનારા (દારમેસ્તેતે); સારી ગોઠવણ-ખદાખસ્ત કરનારા (હાઉગ).

આપવા છતાંખી પોતાનો વિચાર ફેરવતો નથી, ત્યારે તેણે તે રાસ્ત પેગમખરને ફરીથી પુછ્યું કે, કીયાં હથિયારોથી તું મારી પેદાએશનો નાશ કરશે ? ત્યારે જર-
તોશ્તે તેને જવાબ આપ્યો કે, મારા સહથી સારાં હથિયારો એ દીનના કામમાં
બપરાતાં આલાતો છે, તથા ધણુજ અગાઉના વખતમાં દાદાર હોરમજદને કહેલો
સંખુન જે હોનવર તે છે. એ હોનવર દેવદરજેને નહસાડવાનું તથા તેંએને નાચુદ
કરવાનું સહથી સરસ હથિયાર છે. એજ પરગરદના ૨ જ ફકરામાં આપણે જોયું
કે જ્યારે ખૂધતિ નામનો દેવ અશો જરતોશ્તને મારવાને માટે આવ્યો હતો, ત્યારે
ખી તે પેગમખર હોનવર લાણ્યો હતો. એ હોનવરની બંદગી હજરત જરતોશ્તની
આગમચના વખતની, બલકે દાદાર હોરમજદે આસ્માન, પાણી, જમીન, ઓરવર,
ગોસ્પંદ, માણસો ઈત્યાદિ પેદા કીયાં તેની આગમચની હતી.)

૧૦. (પેગમખર) જરતોશ્ત હોનવર ગાઇને લાણ્યો:—યથા અહૂ વધસ્યો (જવત)
વાસ્તારેમ્ ત્યારપછી અશો જરતોશ્ત મ્હોટે સાદે બોલ્યો કે, હું તુંને પુછુછું, અએ
હોરમજદ ! (તું) મને ખરું કહેજ.*

૧૧. (અશો જરતોશ્તના આપ પોરોશસ્પનું ઘેર કે જે) જખાર પાહાડની પ-
ડોશમાં દરેજ (નામની નદી)ની નજદીક (હતું), (ત્યાંહાં જ્યારે) દાદાર હોરમજદ-
બહમન (અમશાસ્પંદ), અરદીબેહસ્ત (અમશાસ્પંદ), શહેરવર (અમશાસ્પંદ) (તથા)
અસ્પંદારમદ (અમશાસ્પંદ)—એઓ વિશે મનમાં વિચાર કરતા (હતા)† ત્યારે
જરતોશ્તે હોરમજદને પુછ્યું કે, હાડમંદ મુલુકોના અએ ધણુજ વૃદ્ધિ કરનાર
મીનો, અશો પેદા કરનાર હોરમજદ !

૧૨. (અશો જરતોશ્ત દાદાર હોરમજદને પુછેછે) આએ દરજથી (તથા) ખરાબ
જણનારા અંગ્રેમેન્યુશથી હું તેઓને કેમ બંચાવીશ ? આએ માજદયસ્ની મોહોલા-
માંથી કેમ હમરીતને, કેમ પતરીતને (તથા) કેમ નસાને હું નાશ કરીશ ? રાસ્ત નરને
કેમ હું પવિત્રાઈ આપીશ ? રાસ્ત બાઈડીને (માટે) પાકીજગી કેમ હું લઈજઈશ ?

૧૩. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે, અએ જરતોશ્ત ! તું ભલી માજદયસ્ની દીનની
તારીફ કર; અએ જરતોશ્ત ! તું હકતેકેશ્વર જમીન‡ ઉપર આએ અમશાસ્પંદોની

* તત્ત્વા પેરેસા એરેશ મોઈ વએઆ અહુરા—એ બોલો ઈજસ્નેતા ૪૪ મા હામાં આવેછે;
એ હામાં પેગમખર જરતોશ્ત દાદાર હોરમજદને ખુદરતી પેદાએશને લગતા, દીનને લગતા તથા શી-
લસુશીને લગતા કેટલાએક સવાલો પુછીને તે બધાનો બોલાસો માંગેછે.

† ઈઆને એ ચાર અમશાસ્પંદો તરફ દાદાર હોરમજદનું મન લાગેલું હતું.

‡ હકતે કેશ્વર જમીન ઈઆને ૭ કેશ્વર અથવા ખંડમાં વેહેવાએલી પૃથ્વી. એ ૭ કેશ્વરનાં
નામોને માટે જુઓ મારી ખોરદેહ અવસ્તા બા માએની, સફે ૪૧ મે આપેલી નોંદ.

- તારીફ કર;* અચ્ચે જરતોશત ! પોતાના ઠેરવેલા મારગ પ્રમાણે ચાલનાર આસ્માનની, હૃદ વગરના વખતની, (તથા) ઉપર કામ કરનારા વાચ્ચે ધજ્જની તું તારીફ કર; અચ્ચે જરતોશત ! હોરમજ્જના પેદા કીધેલા જોરાવર ગોવાદ (ધજ્જની) (તથા) હોરમજ્જની, વૃદ્ધિ કરનાર (તથા) સોહામણી છોકરીની તું તારીફ કર.

૧૪. (દાદાર હોરમજ્જ પેગમખર જરતોશતને કહેછે):—અચ્ચે જરતોશત ! મારા એટલેકે હોરમજ્જના ફરોહરની† તું વખાણ કર; તે (ફરોહર) કે જે સઉથી મહોદું તથા સઉથી સરસ, તથા સઉથી સોહામણું તથા ઘણુંજ હિમ્મત આપનાર, તથા ઘણુંજ અક્કલમંદ તથા ઘણુંજ સવાખકાર, તથા અશોધમાં સઉથી ઉપર (છે) (તેની તું વખાણ કર). જેતું રવાન વૃદ્ધિ કરનાર માંથ્ર (છે). અચ્ચે જરતોશત ! આચ્ચે પેદાએશ કે જે હોરમજ્જની (છે તેની) તું પોતે વખાણ કર.

- ૧૫. (દાદાર હોરમજ્જ કહેછે) જરતોશતે મારા સખુનને અનુકૂલ કીધો (અચ્ચે વા મારો સખુન જાહેર કીધો).‡

ખોલાસો:—(દાદાર હોરમજ્જનો સખુન કયુલ રાખીને અશો જરતોશતે લલી માજ્જયસ્ની દીનની તથા ખિજી ખુદરતી પેદાએશની વખાણ કીધી તે, નીચે ૧૬ મા ફકરાની આખેર સુધી વાંચ્યાથી જણાશે.)

(પેગમખર જરતોશત કહેછે):—હોરમજ્જ (કે જે) અશો પેદાએશને પેદા કરનાર (તેની) હું તારીફ કંઈછું; મેહેર (ધજ્જ) (જે) બોહોલાં ખેતરવાળો,§ સારાં હથિયારવાળો, ફતેહમાં સઉથી કીર્તિવાન (તથા) ફતેહમાં દુશ્મનને ઘણુંજ મારનાર (છે તેની) હું તારીફ કંઈછું; અશો સૈરાશ (ધજ્જ) (કે જે) સારાં કદનો (તથા) બે હાતમાં હથિયાર પકડીને દેવોના માથાંની ઉપર(મારનારો છે તેની) હું તારીફ કંઈછું.

૧૬. (અશો જરતોશત કહેછે):—વૃદ્ધિ કરનાર માંથ્ર જે પુરતી રીતે તુર ભરેલી (છે તેની) હું તારીફ કંઈછું; પોતાના ઠેરવેલા મારગ પ્રમાણે ચાલનાર આસ્માનની, હૃદ વગરના વખતની, (તથા) ઉપર કામ કરનારા વાચ્ચે (ધજ્જની) હું તારીફ કંઈછું; હોરમજ્જના પેદા કીધેલા જોરાવર ગોવાદ (ધજ્જની) (તથા) હોરમજ્જની, વૃદ્ધિ કરનાર (તથા) સોહામણી છોકરીની હું તારીફ કંઈછું; લલી માજ્જયસ્ની દીન(કે જે)દેવથી તદન જુદોજ (તથા) જરતોશતી કાએદો (છે તેની) હું તારીફ કંઈછું.

* નિજ્જખયંધુઉહુનો અર્થ “તું આરાધણા કર, તું મદદ માંગ” બી થાએછે. ધાતુ જખા=સંસ્કૃતજ્ઞેદ્વા.

† ‘ફરોહર’ ખોલના ખોલાસા બાબે જુઓ મારી ખોરદેહ અવસ્તા બા માએની, સફે ૩૮—૩૯ મે આપેલી નોટ.

‡ માન સહિત કયુલ રાખ્યો (હારલે).

§ બોહોલાં મુહુકો ઉપર રાજ કરનાર (સ્પીગલ તથા હારલે); ગાએ દોરને ચરવાની બોહોલી ન. ગાનો સાહેબ (હાઉગ તથા દારમેરતેતે).

૧૭. જરતોશ્તે હોરમજ્દને પુછ્યું કે, અએ આખાદીના આપનાર હોરમજ્દ ! (તું) હોરમજ્દની આએ પેદાએશને કેઈ ઈજરનેથી હું ઈન્નું? (તથા) કેઈ ઈજરનેથી હું વધારે ઈન્નું?

• ૧૮. ત્યારે હોરમજ્દે કહ્યું કે, અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! બુલદ ગ્રાડો- માંના (તે) સોહામણા, ઉગેલાં, જોરાવર (ગ્રાડની) નજદીક તું જ, (અને) આએ કલામો તું ભણુ:—નેમો ઉર્વધરે વંધ્રઉહિ મજ્દધાતે અપએને.* અપેમ વોહૂ.

૧૯. (જરતોશ્તે) તેનેમાટે યરસમ બુલંદીથી કપાવી, (કે જે) અએપના જટલી લાંબી (તથા) યવના જટલી પોહોળી† (હતી); તેની આસપાસથી કાપેલી યરસમને આસપાસ કાપતો ના.‡ (જે) માણસો અશો હોએ (તેઓ), હાએ હાતે (તે યરસમ) પકડીને હોરમજ્દને ઈજિ (તથા) અમશાસ્પંદાને ઈજ.§

૨૦. જરતોશ્તે હોરમજ્દને પુછ્યું, અએ તમામ જાણનાં હોરમજ્દ ! તું જે હોરમજ્દ (તે) હંધ વગરનો (તથા) જગૃત છે. આએ બદન કે જે દેવ" (ઈઆને દરદ)થી મારેલું તેથી (જ્યારે) કોઈ માણસ હમરીત થાએછે, (અથવા) કોઈ માણસ પતરીત થાએછે, (એટલે કે જ્યારે કોઈ શખ્સ) દેવથી કરીને (હરેક રીતે) રીમન થાએછે, (ત્યારે શું) તે માણસ (પાછો) પવિત્ર થાએ?

ખોલાસો:—(એ ક્રકરામાં એવો સવાલ પુછેલોછે કે જ્યારે કોઈ શખ્સ મુવે- લાંનાં તનને અડકીને હમરીત થાએછે, અથવા મરી ગએલાંને અડકેલાં માણસને અડકીને પતરીત થાએછે, ત્યારે તે રીમન થએલો શખ્સ પાછો પાક થઈ શકે? એના જવાબમાં નીચે ૨૧-૨૫ મા ક્રકરાઓમાં ખોલાસો કરેછે.)

૨૧. ત્યારે હોરમજ્દે કહ્યું કે, અએ જરતોશ્ત ! (તે રીમન થએલાં માણસની રી- મની ઉતારવાને માટે) (તુંને) ગોમેજ શોધવો જોઈએ; (અને તે મેળવવાને માટે) ખસી કીધા વગરનો, કામને લાએકનો¶ (તથા) પાક કીધેલો ગોધો હોરમજ્દની પેદા કી-

* માએની:—અએ બલાં, હોરમજ્દના પેદા કીધેલાં પાક જોરાવર ! (તુંને) નમાજ (હોળો) !

† અએપ અને યવ—એ એક જાતના ભરતના માપ છે; એના કદ બાએ કોઈ ખોલાસો જણાયો નથી.

‡ અથવા આસપાસ જોઈને તે યરસમ કાપતો ના, ઈઆને જ્યારે યરસમ કાપે ત્યારે બિહુ ગમ આસપાસ નહીં જોતું, પણ યરસમની તરફ જ નજર કરવી.

§ હુઆમસ્ય જાઈરિશ એરેજો થી તે અપએને વહિરતો મુધીના બોલોનો સલસલાવંદ અર્થ થઈ શકતા નથી, તેથી મુકો દીધોછે. દરેક બોલ છુટો લેતાં સમજ પડેછે.

¶ દેવ બોલના ખોલાસા બાએ જુઓ મારી ખોરદેહ અવસ્તા બા માએની. સંદે ૧૯ મે આપેલી નોટ.

|| જ્યારે કોઈ શખ્સ મુવેલાંને અથવા નસાને અડકીને રીમન થાએછે. ત્યારે તે હમરીત થએલો કેહવાએ. જ્યારે કોઈ શખ્સ મુવેલાંને અથવા નસાને અડકેલા માણસને અડકીને રીમન થાએછે, ત્યારે તે પતરીત થએલો કેહવાએ.

§ દાઈત્યો—કરેતેમનો અર્થ “કાએદાથી (અથવા ક્રિયાથી) બનાવેલો (વરસીઓ)” થઈ શકે

ધેલી જમીન ઉપર તુંને લઈ જવો જોઈએ.* આજે મરદ કે જે ચોજદાથ્રેગર (તેણે) આસપાસ કશ ખેંચવી જોઈએ.

૨૨. અશો વખાણુમાંની સો (અશો વખાણુ ઈચ્છાને અષેમ વોહૂ) (તે રીમન થએલા માણુસે) વખાણુમાં ગાવી જોઈએ:—અષેમ વોહૂ (જવત) વહિશ્તાઈ અષેમ.

બેવડી (ઈચ્છાને ૨૦૦) હોનવર (તે રીમન થએલા માણુસે) ગાઈને લણવી જોઈએ:—યથા અહૂ વધસ્યો (જવત) વાસ્તારેમ.

(ત્યારપછી) (ઉપર જણાવેલા) ગોધાના આપેલા ગોમેજથી ચાર નાહાન (તેણે) નાહાવાં જોઈએ; (તથા) હોરમજદના આપેલાં પાણીથી બે વખત (નાહાવું જોઈએ).

૨૩. (એ પ્રમાણે કીધાથી) તે માણુસનું અંતઃકરણ પાક થાય, તે માણુસ પોતે પવિત્ર થાય. તે માણુસ ડાબી બાજુથી તથા જમણી બાજુથી, જમણી બાજુથી તથા ડાબી બાજુથી (કપડાં)† ઉંચે પકડે. ત્યારપછી જ્યાંહાંસુધી નવ રાત ગુજરે ત્યાંહાંસુધી, તે માણુસ ભપકાદાર પેદા કીધેલી રોશણી આગળ દુઆ માંગે, કે જે ખોદાએના આપેલા તારાઓની (રોશણી) બુલંદ પ્રકાશેછે‡.

૨૪. ત્યારે ૯ રાત (ગુજરયા) પછી (તે માણુસે) આતશને માટે ભેટ લઈ જવી જોઈએ; સુક્કાં લાકડાંઓમાંના (લાકડાં) આતશને માટે લઈ જવાં જોઈએ; વોહુ-ગઓનઈ (નામની) બોએઓમાંની (બોએ) આતશને માટે લઈ જવી જોઈએ. (એમ કીધાથી) તે શખ્સ ખુશબોદાર થઈ શકે¶.

* રીમન થએલા માણુસને પવિત્ર કરવા સાફ જે નીરંગ વાપરવામાં આવેછે તે, ઉપર જણાવેલી સિદ્ધતવાળા તદન સંદેહ બાલના-કોલા ગોધાનાં હોવો જોઈએ. એ ગોધાને વરસીઓ કરીને કેહેછે. તેનો એક બી બાલ ઢાળો હોએછે તે તે રદ કરવામાં આવેછે. કેટલીએક ક્રિયા તથા તરતીબથી વરસીઓનો નીરંગ બહાલ્યા પછી બિન્ન ગોધાઓનો ગોમેજ તેમાં ભેળેછે. એ ક્રિયા નીરંગ દીનને નામે ઓળખાએછે.

† મસલ એવારતમાં “કપડાં”નો બોલ નથી. “(તે) માણુસ ઉંચે પકડે” એ પ્રમાણે છે. પેહેલ-વીમાં “કપડાં, વસ્ત્ર” બોલ પોતાની તરફથી મુકેલોછે. ડાકટર સ્પીગલે બી “ઉંચે પકડે”નો કર્મ “ક-પડાં” લીધોછે. અગરજો એ વાક્યને એની આગમચના ફકરા સાથે સંબંધ લઈએતો, એની મતલબ એવી થઈ શકે કે, તે રીમન થએલા માણુસે ઉપર જણાવ્યા મુજબ નીરંગ ચોપડયા પછી તથા પાણીથી નાહી પોતાનું આંગ તુછીને, પછી બેહુ હાતે સોજ્જન-બોએલાં કપડાં પહેરવાં.

‡ પ્રોફેસર દારલે વોહુ મનોનો અર્થ “આત્મા, જીવ, અંતઃકરણ” કરેછે; પ્રોફેસર દારમેસ્તે તેનો અર્થ પેહેલવી શરેલ ઉપરથી “કપડાં” કરેછે, અને નિધઈશિશનો અર્થ “નીચે મુકે” કરીને એવી મતલબ ઉઠારેછે. તે રીમન થએલા માણુસ નવ રાત અરમેસ્ત-ગાહમાં રહે ત્યાંહાંસુધી તેના કપડાં બી હવામાં ખોલવાં મુકવાં.

§ વોહુ-ગઓનનો અર્થ લોખાન કરવામાં આવ્યોછે; જુઓ ૮ મી પરગરદના ૨ જ ફકરાની નોટ.

¶ પ્રોફેસર દારમેસ્તે તે પ્રમાણે વોહુ મનોનો અર્થ “કપડાં” લઈએતો એ વાક્યનો તરજુમો “તે કપડાંને સુગંધ આપવી જોઈએ” એમ થઈ શકે.

૨૫. (એ પ્રમાણે કીધાથી) તે માણસનું અંતઃકરણ પવિત્ર થાય, (તથા) તે માણસ પોતે પાક થાય.

ખોલાસો:—(ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે ક્રિયા કરીને નાહાવાથી તે માણસ પાક થાયછે, તથા તેના કપડાંને ધોઈને ખોલાં મુક્યાથી તેની પવિત્ર થાયછે.)

(તે માણસ) ડાખી બાબુથી તથા જમણી બાબુથી, જમણી બાબુથી તથા ડાખી બાબુથી કપડાં હુંચે પકડે. તે શખ્સ (નીચે જણાવેલા અવસ્થાના કલામો) બુલંદ આવાજ બણે:—નેમો અદુરાઈ મજદાઈ, નેમો અમેષઅઈખ્યો સ્પેન્ત-અઈખ્યો, નેમો અન્યઅઈખાં અષખ્યાનાંમ*.

૨૬. જરતોસ્તે હોરમજ્દને પુછ્યું કે, અએ તમામ જણુનારા હોરમજ્દ ! અશો નરને હું ખરે મારગે ચલાઉં? અશો નારીને હું ખરે મારગે ચલાઉં?† દરવંદોમાંના (તથા) દેવને ઇજનારા માણસોમાંના પાપી છંદગીવાળાને (હું ખરે મારગે ચલાઉં)? (કે જ્યોએ) હોરમજ્દની પેદા કીધેલી જમીનને ખરાબ કીધી, વેહેતાં (પાણીઓ) માંના પાણીને, જવની વૃદ્ધિને (ઈચ્છાને અનાજના વધારાને), (તથા) બિજી કીમતી ચીજોમાંની (ચીજને) ખરાબ કરી નાખી (તેઓને) હું ખરે મારગે ચલાઉં?

ત્યારે હોરમજ્દે કહ્યું કે, અએ અશો જરતોસ્ત ! તુંને (તેઓને) ખરે મારગે ચલાવવું જોઈએ†.

૨૭. હાડમંદ મુલુકોના અએ અશો પેદા કરનાર ! (આએ) હાડમંદ દુનિયામાં કોઈ માણસ પોતાના રવાનને માટે (જે બક્ષેશો) પારકાને આપે, તે બક્ષેશો ક્યાંહાં થાયછે? તે બક્ષેશો ક્યાંહાં પાર પડેછે? તે બક્ષેશો ક્યાંહાં આસપાસ થાયછે? તે બક્ષેશો ક્યાંહાં જમાવ થાયછે‡?

* ઉપલા અવસ્થાની નામો:—નમાજ (હોળે) (દાદાર) હોરમજ્દને, નમાજ (હોળે) અમશા-સ્પંદોને, નમાજ (હોળે) બિજા અશો (લોકો)ને!

† હિંદુસ્તાનનો અર્થ “ખીદાર-જગત કરવું, ઉસકેરવું, તાકીદ કરવી” બી થઈ શકે.

‡ જરતોસ્તે હોરમજ્દને પુછ્યું કે, અએ તમામ જણુનારા હોરમજ્દ ! (તું મને કેહ કે) શું હું અશો માણસને તથા અશો બાઈડીને, દેવને ઇજનારાઓથી (તથા) પાપી છંદગી યુગ્મરનારાઓથી દૂર રહેવાને તાકીદ કરું કે જેથી કરીને તેઓ જમીન ઉપર વેહેતાં પાણી, અનાજના વધારાને તથા બિજી નેઆમતોને આપાદ કરે (અથવા તેઓને ફેલાવો કરે)? ત્યારે હોરમજ્દે કહ્યું કે, અએ દાનાવ જરતોસ્ત ! તું તેમ કર (હારલે). જરતોસ્તે હોરમજ્દને પુછ્યું કે, એ માલ જાની હોરમજ્દ ! રાસ્ત માણસને, રાસ્ત બાઈડીને તથા દેવને ઇજનારા તોફાની (અથવા બંદગી) માણસોના લતા (તરફ રહેનારાઓ) ને શું હું ઉસકેર (અથવા જગત કરું)? કે તેઓ હોરમજ્દની પેદા કીધેલી જમીનના વેહેતાં પાણીના, અનાજના પાકનો તથા બિજી તમામ નેઆમતોનો ઉપયોગ કરે? ત્યારે હોરમજ્દે કહ્યું કે, એ અશો જરતોસ્ત ! તું તેઓને ઉસકેર (અથવા ખીદાર કર) (હાડિગ).

§ અથવા તેનો બદલો ક્યાંહાં આપવામાં આવેછે? તેનો અવેજ ક્યાંહાં પાર પડેછે? તેનો બદલો ક્યાંહાં મળેછે? તે કીધેલાં કામો ક્યાંહાં અંકડાં થાયછે?

ખોલાસો:—(એ ફકરામાં એવો સવાલ પુછેલોછે કે, આએ દુનિયામાં માણસો જ ધર્મદાન કરે, બિજા તરફ કાંઈબી આપવું કરે, અથવા કાંઈબી સવાખનાં કામો કરે તે કામોનો બદલો તે માણસોને ક્યાંહાં મળેછે? તે પુણના કામો ક્યાંહાં એકઠાં થાયછે? એ સવાલનો જવાબ નીચે ૨૮—૩૨ મા ફકરાઓમાં આપેલોછે.)

૨૮. ત્યારે હોરમજદે કહ્યુંકે (તે) માણસના મુવા પછી, (તે) માણસના ગુજરવા પછી, (તથા) દેવો, દરવંદો અને ખરાબ જાણનારા (તેનો) નાશ કરેછે ત્યારપછી, જ્યારે ત્રીજી રાતની ખામદાદ પ્રકાશેછે, (તથા) બુલંદ રોશણ થાયછે (ત્યારે), પુરતી રીતે આસાનીવાળા* પાહાડોની ઉપર સારાં હથિયારવાળો મિશ્ર† આવેછે, (અને ત્યારપછી) આક્રતાપ તલુ થાયછે.

૨૯. અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત ! વીજરેષ નામનો દેવ‡ દરવંદોના (તથા) દેવને ઈજનારા માણસોના પાપી જીંદગીવાળાં રવાનને ખાંધીને લઈ જાયછે.

પુરાતમ વખતમાં પેદા કીધેલા રસ્તાઓમાંનો (તે રસ્તો), (જ) હોરમજદનો પેદા કીધેલો અશો ચિન્વતપુલ જ દરવંદ (ઈઆને પાપી માણસ)ને માટે તેમજ અશો (માણસ)ને માટે (છે), (તે તરફ) (તે રવાન) જાયછે; (ત્યાંહાં એટલે કે તે ચિન્વત પુલ ઉપર) (આએ) હાડમંદ દુનિયામાં કીધેલાં કરતુકને માટે, (તે મુવેલાંનાં) અંતઃકરણને તથા (તેના) રવાનને (મેહેર ઈજદ, રશને ઈજદ તથા સરોશ ઈજદ) પુછેછે.

૩૦. પેલી સોહાંમણી ખતાવેલી, જોરાવર, સારા દેખાવની, હાપણવાળી, માનને લાએક,§ માથે તાજ રાખનારી, યુક્તિવાળી, સારો મારગ ખતલાવનારી (અથવા સદગુણી) આવેછે. તે (ઈઆને ઈનિસાફ) દરવંદોના ગુનાહ ભરેલાં રવાનને (દોજખના) અંધારામાં ગમગીન કરેછે. તે (ઈનિસાફ) અશો (માણસો)ના રવાનોને અલબુરજ (પાહાડ)ની પેલીપાર લઈ જાયછે, તથા ચિન્વતપુલની પેલીપાર હાત પકડીને લઈ જાયછે (કે જ) મીનો ઈજદોનો પુલ (છે).

* અપ-ખાશનો અર્થ “પુરતી રીતે ચલકાત—નુરવાળા” બી થઈ શકે.

† મિશ્ર એટલે કે રોશણીનું મૂળ—તવ, ખોરશેદ ઉગવાની આગમય ખોરશેદના આવવાનો દેખાવ, સહવારનું ઝંઝકું. એ આખે વધારે ખોલાસા માટે જુઓ મારી ખોરહેહ અવસ્તા બા માએની, સદે ૪૯—૫૦ મે આપેલી નોટ.

‡ વીજરેષો દએવોનો અસલ અર્થ “ ગમગીની ઉપજાવનારો દેવ” કરીને થાયછે.

§ નિવવધતિ એલનો જુદી જુદી રીતે તરજુમો કરવામાં આવ્યોછે; (કામોની) નોંધસાથે (હાઉગ); જોખણસાથની. જુવાન (હારલે); નેક માણસને પાપી માણસથી પિછાંનવાની શક્તિ ધરાવનાર (દાર-મેસ્તેતે); પ્રોફેસર રિકરટે એ એલને ફારસી ‘નીવારેહ’ સાથે સરખાવીને એનો અર્થ ‘લાકડી રાખનાર, લાકડીવાળી, કીધોછે. ડાક્ટર સ્પીગલે એનો તરજુમો કીધો નથી. અગરજો એ એલને સંસ્કૃત નોંઘ (—દોયું થયું) ધાતુ ઉપરથી લઈએતો એનો અર્થ ‘ભરેલાં આંગવાળી’, અને સંસ્કૃત નિંઘ (—હોરમત આપવી) ધાતુ લઈએતો એનો અર્થ માન-ઈજતને લાએક થઈ શકે.

૩૧. (જ્યારે તે સારા માણસનું રવાન ચિન્વતપુલ પસાર કરીને મીનો ધજ્જોના પુલ આગળ જાએ છે ત્યારે), બહમન (અમશાસ્પંદ) (પોતાના) સોનાના બનાવેલાં તપ્પ ઉપરથી ઉભા થાએ છે, * (અને ત્યાર પછી) બહમન (અમશાસ્પંદ) (તે રવાનને) (નીચે પ્રમાણે) કહેછે:—

“અએ અશો (રવાન) ! કાંની દુનિયાંમાંથી હમેશની દુનિયાં તરફ આહિયાં હમારી આગળ તું કયાંહાં આંચું !”

ખોલાસો:—(બહમન અમશાસ્પંદ તે નેક તથા રાસ્ત માણસના રવાનને કહે છે કે, તું કાંની દુનિયાં છોડીને હમો ક્રેશ્તાઓની આગળ આંચું તે કેવું સારું !)

૩૨. અશો (માણસો)ના રવાનો હોરમજ્જની નજ્જીક, અમશાસ્પંદોની નજ્જીક, સોનાના બનાવેલાં તપ્પતની નજ્જીક, ગરેશ્માન (બેહેશ્ત) (કે જે) હોરમજ્જનું રેહેઠાંણુ, અમશાસ્પંદોનું રેહેઠાંણુ (તથા) બિજા અશો (માણસો)નું રેહેઠાંણુ (છે) તે તરફ ખુશીથી પસાર થાએ છે.

ખોલાસો:—(ક્રકરો ૨૮—૩૨:—૨૭ મા ક્રકરામાં એવો સવાલ પુછવામાં આંચો છે કે, આએ દુનિયાંમાં કોઈ માણસ સવાખ તથા પુણ્યના કામો કરે તેનો તેને બદલો કયાંહાં મળે છે ? તેના જવાબમાં તેની પછીના ક્રકરાઓમાં જણાવે છે કે, તે માણસના ગુજરવા પછી ત્રીજી રાતની બામદાદે તે માણસનું રવાન ચિન્વતપુલ આગળ જાએ છે. પછી જણાવે છે કે એ ચિન્વતપુલ ઉપર સધલા નેક તેમજ પાપી માણસોના રવાનોનું આવવું થાએ છે. તે માણસે જીવતાં જીવત આએ દુનિયાંમાં જે જે કામો કીધાં હોએ, તે વિશે તેના અંતઃકરણને તથા તેના રવાનને તે પુલ ઉપર મેહર દાવર ધજ્જ, અશો સરેશ ધજ્જ તથા રશને રાસ્ત ધજ્જ પુછે છે, ઈઆને તે માણસના સવાખ તથા પાપનો તોલ કરે છે. હવે આએ વખતે તે માણસે આએ દુનિયાંમાં જે જે કામો કીધાં હોએ તેની કરદાર એટલે કે તેના કરતુકનો ખરો નમુનો ચિન્વત પુલ ઉપર તૈયાર થાએ છે, તે એવી રીતે કે જે કોઈ શખ્સે સારાં તથા પુણ્યના કામો કીધાં હોએતો, તેની કરદાર સોહામણી, ખુબસુરત તથા ડહાપણવાળી હોએ છે. એથી ઉલટું જે શખ્સે ગુનાહ ભરેલાં કામો કીધાં હોએતો, તેની કરદાર બદશિકલ તથા બીહામણી હોએ છે. તે રવાનનો ધનસાફ થયા પછી તેના કરતુક મુજબ તેને સારી ઈઆ નરસ જગા આપવામાં આવે છે. પાપી ગુનેહગારોના રવાનોને વીજરેષ નામનો દેવ પોતાના દોજખી મુકામમાં લઈ જાએ છે.

* અસલ એઆરતમાં એ ક્રિયાપદ અપૂર્ણ ભૂતકાળમાં છે:—ઉસેહિશતત.

† અસલ એઆરતમાં એ ક્રિયાપદ અપૂર્ણ ભૂતકાળમાં છે:—ફવઓચત.

સારાં, નેક તથા સવામકાર માણસોના રવાનો બેહેશ્તની ખુલંદ જગા પામેછે, તથા તે રવાનોને બહુમન અમશારુપંદ મુબારકબાદી આપેછે.)*

૩૩. પાકીજગી આપનારો શખ્સ અશો (હોએછે).† જમ વરથી ઘેરાએલું મેંદું વરથી બીહેછે તે પ્રમાણે દેવો, દરવંદો (તથા) ખરામ જાણનારા (તે અશો માણસના) મુત્રા પછી (તેના રવાનની) સુગંધીથી બીહેછે.

ખોલાસો:—(નેક-સદગુણી માણસના મરણ પછી દેવો તેની ઉપર કોઈબી રીતે ગતબો કરી શકતા નથી, બલકે તેના રવાનની ખુશબોઈથી બીહીને નાહાસી જાયછે.)

૩૪. અશો માણસો એકઠાં મળેછે; નેરયોસંગ (ફરેશ્તો) સાથે મળેછે.

ખોલાસો:—(નેશ્વોસંગ ફરેશ્તો બી અશો માણસોની મિજલસમાં હાજર છે.) તું કેહે કે નેરયોસંગ (ફરેશ્તો) હોરમજ્દનો પેગામ લઈ જનાર† છે).

અએ જરેતોશત! હોરમજ્દની આએ પેદાએશને તું પોતે વખાણુ.‡

* આએ ૧૯ મી પરગરદના ૨૭ થી તે ૩૨ સુધીના ફકરાઓમાં જે બીના આવેલીછે, તેવીજ મત-લખનું લખાણ આપણને અવસ્તા જ્યાનમાં લખેલા હાદોખત નુસ્કમાંથી બી મળેછે, જેનો નીચે ટુકમાં સાર આપ્યો છે:—ત્યારે નેક તથા અશો માણસ ગુઝરી જાયછે ત્યારે, તેનું રવાન જે જગાએ તેને સંનેગીને મુકેલું હોએછે ત્યાંહાં, તેના માથાં આગળ એસ્તવદ ગાથા બણતું બેસેછે; એ ત્રણ રાત તે રવાન ઘણીજ ખુશાલી, સુખ તથા આરામમાં રહેછે. ત્રીજી રાતની આમદાદે તે ખુશબોદાર ઝાંઝા-માંથી પસાર થતું જાયછે, ત્યારે દક્ષિણ તરફથી ટુકતો સુગંધી પવન તેની તરફ આવેછે. આગળ ચાલતાં તેની ફરદાર એક ઘણીજ ખુબસુરત, મજબુત બાંધાની. તુરમંદ તથા કુલીન કન્યાના રૂપમાં નજર પડેછે. ત્યારે તે અશો માણસનું રવાન તેને પુછેછે કે તું કાણુ છે? જવાબ મળેછે કે હું તારી ફરદાર છેઉં. તારી ખુબી તથા નેક કામોને લીધે હું આવા સારા દેખાવની થઈ. ત્યાર પછી તે રવાન હુમત, હુખત, હવરેસ્ત એ પ્રમાણે ત્રણ તંબક આગળ ચાલીને, એથે તંબક બેહદ રોશણી તરફ જાયછે, જ્યાંહાં તેને દાદાર હોરમજ્દ તથા બિગ્ને અશો લોકોનાં રવાનો મુબારકબાદી આપેછે, ત્યાર બાદ તે રવાનને પીવાનેમાટે “જરમય રઝોમ” નામનું અમૃત આપવામાં આવેછે. એથી ઉલટું જ્યારે હુદ-પાપી માણસ મરી જાયછે ત્યારે, ત્રણ દાહાડા સુધી તેનું રવાન ‘કાંમ નેમાઈ જાંમ’ (=હું કેહી જગાએ જાઉં) નામનો ગાથાનો હા બણતું સંનેગીને મુકેલાં પોતાના કાલબુદના માથાં આગળ બેસેછે. એ ત્રણ રાત પોતાના કરતુકની શિક્ષા ખમવાની ધારતીમાં તેને અતિશય એચેની તથા દુઃખ ઉપત્ત થાયછે. ત્યારપછી ત્રીજી રાતની આમદાદે તેના મારગમાં ઉત્તર તરફથી ટુકતો દુરગંધી પવન તેની આગળ આવેછે. ટુકાંમાં, તે રવાનને પેલા અશો માણસના રવાનથી તદન ઉલટું નજર પડેછે. પછી તે બેહદ અંધારાના ગારમાં જાયછે. જ્યાંહાં તેને જેહેરી તથા બદબો ચીજ પીવાનેમાટે આપવામાં આવેછે.

† યએબદાથેસ્યા અપવ—એ બોલોને યુરોપિયન વિદ્વાનો છટ્ટી એકવચનમાં ગણીને તથા એની પછીના વાક્ય સાથેજોડી નાખીને નીચે મુજબ અર્થ ફરેછે:—જમ વરથી ઘેરાએલું મેંદું વરથી બીહેછે તે પ્રમાણે ઘાતકી તથા ખરામ કામ કરનારા દેવો તે અશો માણસ જે પાક થયો તેના મુત્રા પછી (તેના રવાનની) સુગંધીથી બીહેછે.

‡ અથવા એલચી. પ્રધાન, વજીર (હારલે); દોસ્ત (હાઉગ તથા દારમેસ્તેતે).

§ હઈથી તે ૪૨ મા ફકરાની આખેરી સુધીના તરજુમો પ્રોફેસર હારલેએ ૧૯ મી પરગરદ પુરી થયા પછી fragments એપ્રમાણે મથાણું કરીને જુદા ભાગ તરીકે આપ્યોછે.

૩૫. (દાદાર હોરમજદ કેહેછે) જરતોશ્તે મારો સખુન જહેર કીધો.*

ખોલાસો:—(ઉપર ૩૪ મા ફકરાની આખેરીએ દાદાર હોરમજદે અશો જરતોશ્તને આએ દુનિયાંની તથા પેલી દુનિયાંની પેદાએશને વખાણવાને કહ્યું, તે મુજબ સખુન કબૂલ રાખીને અશો જરતોશ્તે કીધું.)

હોરમજદ જ અશો પેદાએશને પેદા કરનાર (તેને) હું વખાણુંછું; હોરમજદની પેદા કીધેલી જમીનને, હોરમજદના પેદા કીધેલાં પાણીને (તથા) અશો આરવરને હું વખાણુંછું; વોઉર—કષ (નામના) દરિયાને હું વખાણુંછું; ચલકતાં આસ્માનને હું વખાણુંછું; ખુદરતી હદ વગરની રેશણીને હું વખાણુંછું.

૩૬. અશો (લોહી)ની ચલકાટ ભરેલી (તથા) તમામ આસાની ભરેલી સઉથી સરસ દુનિયાંને (ઈઆને બેહેસ્તને) હું વખાણુંછું; ગરોશ્માન (બેહેસ્ત) (કે જે) હોરમજદનું રેહેડાંણ, અમશાસ્પદોનું રેહેડાંણ, (તથા) ખિજ અશો (લોહી)નું રેહેડાંણ (છે) (તેને) હું વખાણુંછું; ખુદરતી હમેસ્ત ગેહાંનને† (તથા) હોરમજદના પેદા કીધેલા ચિન્વતપુલને હું વખાણુંછું.‡

૩૭. પોહોળી આંખવાળા ભલા સચોકને§ હું વખાણુંછું; અશો (લોહી)ના જોરાવર ફરોહરોને (તથા) તમામ ક્ષાએદા ભરેલી પેદાએશને હું વખાણુંછું; હોરમજદના પેદા કીધેલા (તથા) (માથાં ઉપર) ખોરેહ રાખનાર બેહેરાંમ (ઈજદ)ને હું વખાણુંછું; બલદના શરીરના (તથા) સોનેરી શિંગડાંવાળા, નુર ભરેલા (તથા) ચલકાટ ભરેલા તેશ્તર સેતારાને હું વખાણુંછું.

૩૮. વૃદ્ધિકરનાર ગાથા (જે) અશો (તથા) સંઘ્યાઈ ઉપર ચાલનારા સરદાર¶ તેઓને હું વખાણુંછું; અહુનવદ ગાથાને હું વખાણુંછું; ઝોશ્તવદ ગાથાને હું વખા-

* જરતોશ્તે હોરમજદના આએ સખુનો માન સાથે કબૂલ રાખ્યા (અને કહ્યું) (હારલે).

† “હમેસ્ત ગેહાંન” એ બેહેસ્ત તથા દોજખની વચ્ચેની જગાને કેહેછે. જે માણસોના સવાખ તથા પાપ એકસરખાં હોએછે તેઓને માટે પેલી જગ્યામાં દેરવેલી જગ્યા. બેહેસ્ત તથા દોજખની વચમાં આવેલી જગ્યા (લાઉગ); હમેશના સુખની ખુલદ જગ્યા, બેહેસ્તની જગ્યા (દારમેસ્તેતે).

‡ અસલ એઆરતમાં નિજખયેમિ મિસ્વાનહે ગાત્વહે ખધાતહે ચિન્વત—પરેતૂમ મજદ-ધાતાંમ (=ખુદરતી હમેસ્ત ગેહાંનના હોરમજદના પેદા કીધેલા ચિન્વત પુલને હું વખાણુંછું) એ પ્રમાણે છે. “હમેસ્તગેહાંન” એ કી એકવચનમાં છે. એ ઉપરથી ડાકટર લાઉગ એ વાક્યનો અર્થ નીચે મુજબ કરેછે:—“હમેસ્ત ગેહાંનમાં આવેલા ઈઆને બેહેસ્ત તથા દોજખની વચ્ચે આવેલા ચિન્વત પુલને હું વખાણુંછું.”

§ સચોક ઈઆને દોલત—લક્ષ્મી—સુખ ઉપર મવકોલ ફરેસ્તો.

¶ રતુક્ષધ્રાવ્યોનો અર્થ “વખતની ઉપર સરદારી ભોગવનારા” ખી થઈ શકે.

હું; સ્પેન્તોમદ ગાથાને હું વખાણું; વોહુક્ષત્ર ગાથાને હું વખાણું; વહેસ્તો-
ધસ્ત* ગાથાને હું વખાણું.

૩૯. આએ કેશ્વર કે જે અરેજહિ (તથા) સવહિ (તેઓ)ને હું વખાણું; આએ
કેશ્વર કે જે કૂદધકુષુ (તથા) વીદધકુષુ (તેઓ)ને હું વખાણું; આએ કેશ્વર કે જે
વોહર-ખરેશિત (તથા) વોહર-જરેશિત (તેઓ)ને હું વખાણું; આએ કેશ્વર કે જે
ચલકતું ખનિરથ† (તેને) હું વખાણું; હોલતમંદ (તથા) તુરમંદ હેટમતને હું વ-
ખાણું; લલી અશિશવંગને હું વખાણું; સારાં જ્ઞાનને હું વખાણું; સઉથી સાચ્યાં
જ્ઞાનને (ધ્યાને ધર્મની કળવણીને) હું વખાણું; એસ્યન દેશોના ખોરેહને હું વ-
ખાણું; સારા ચાકર નકરવાળા‡ જમશેદ પાદશાહના ખોરેહને હું વખાણું.

૪૦. અશો સરેશ (ધજદ) (જ્યારે) ધજિએલો (હોએછે) (ત્યારે), (તે) ખુશી લ-
રેલો, ધ્યારે (તથા) માન પામેલો (હોએછે). અશો સરેશ (ધજદ) સારા દેખાવનો
(તથા) વેરીને મારનારો (છે). આતશનેમાટે ભેટ તુંને લઈ જવી જોઈએ; આતશને
માટે સુક્કાં લાકડાંઓમાંના (લાકડાં) તુંને લઈ જવાં જોઈએ; આતશનેમાટે વોહુ-
ગચોનઈ (નામની) ખુશખોમાંની (ખુશખો) તુંને લઈ જવી જોઈએ. સ્પેનજઘ
(નામના) દેવને મારનારો વાજિશ્ત (નામનો) આતશ તુંને ધજિવો જોઈએ. લે-
હેજતદાર, પુશ્કળ (તથા) દુધનો§ ખોરાક તુંને લઈ જવો જોઈએ.

૪૧. અશો સરેશ (ધજદ)ને તુંને ધજિવો જોઈએ. કુંદ, ખંગ (તથા) વીખંગ||
(નામના) દેવો(ની ઉપર) (તથા) દરજ્જેમાંના, દરવંદોમાંના, (તથા) દેવને ધજિનારા
માણસોમાંના પાપી જીંદગીવાળાની ઉપર પડીને અશો સરેશ (ધજદ) (તેઓને)
મારેતો સાઈ! (જે દેવ દરજ્જે) પાકીજગી આપનારના દેશોની ધણાજ નજદીક (છે).

(માણસે) (પોતાના) કામમાં પુઠે લાગવું જોઈએ; પશુના ખોરાકને માટે (તથા)
ગાયેના ખોરાકને માટે (તેણે) ખેતરમાં કામ કરવું જોઈએ.

* એ પાંચ ગાથાના ખોલાસા બાબે જુઓ મારી ખોરદેહ અવસ્તા બા માએની, સફે ૧૫૩-૧૫૪.

† એ કેશ્વરોના ખોલાસાબાબે જુઓ મારી ખોરદેહ અવસ્તા બામાએની, સફે ૪૧ મે આપેલી નોટ.

‡ હુવાંધવનો અર્થ દૈયતની સારી રીતે પાસબાની કરનાર ખી થઈ શકે.

§ વોહુ-ગચોનનો અર્થ લોખાન કરવામાં આવ્યોછે; જુઓ ૮ મી પરગરદના ૨ જા ફકરાની નોટ.

¶ વીધજારયેધન્તીમ ખોલના ત્રણ ચાર અર્થ થઈ શકેછે:—૧-મીઠાંનો (ધ્યાને સ્વાદદાર; શીઠો
નહી)૨-દુધનો; ૩-ગગરતો, ટીપાતો (ધ્યાને ઘીનો ગગરતો); ૪-ઉલાણુ થતો.

|| એ ખોલોના અસલ અર્થ નીચે મુજબ છે:—કુંદ=હેમાકત, મુખેતા; જડખુદિ; ખંગ=છાકત-
પણું; વીખંગ=વધારે-ધણું છાકતપણું.

૪૨. હંડા દરિયાનાં તળિયાંમાં પાણીમાં રહેનારી કર (નામની) માછલીને હું વખાણુંછું; પ્રાચીન વખતથી પોતાના ઠેરવેલા મારગ પ્રમાણે કરનાર ધણીજ ભપકાદાર આકાશગંગાને હું વખાણુંછું; મીનો પેદાએશને (હું વખાણુંછું); સાત શિંગડાંવાળી રોશણીને હું વખાણુંછું.*

૪૩. દેવોનો દેવ પુર મરકીવાળો અંધ્રેમેન્યુશ એનીગમ ગુસ્સે થઈને બોલ્યો, પેલીગમ ગુસ્સે થઈને બોલ્યો, એનીગમ વિચારવા લાગ્યો, પેલીગમ વિચારવા લાગ્યો (અંધ્રેમેન્યુશનાં પડયો).†

ખોલાસો:—(અંધ્રેમેન્યુશની સાથે જ દેવો હતા તેઓના નામો નીચે જણાવેછે.)

ઇંદ્ર દેવ, સાહર દેવ, નાઓંધ્રદધથ્ય દેવ, તઉરવી (નામની દેવી), જઇરિય (દેવ), ભયંકર હથિયારવાળો એશમ (દેવ), અકતપ દેવ—(કેન્) દેવની રસમની ટાહાડ (તથા) પ્રાણુવાતક નાશ ઉત્પન્ન કરેછે, (અને વળી) બુદ્ધાપાથી માણસોને ખરાબ કરેછે (તે)—(તથા) મૃદ્ધિ દેવ, દ્રિવિ દેવ, દધવિ દેવ, કર્શિવ દેવ, પદ્ધ-તિશ દેવ (તથા) દેવોનો દેવ (એ બધા ગભરાટમાં પડ્યા).

૪૪. (તે) દેવ કે જ પુર મરકીવાળો તથા ખરાબ જાણનારો અંધ્રેમેન્યુશ તે આએ પ્રમાણે ચીડાઈને બોલ્યો:—“દેવો, દરવંદો (તથા) ખરાબ જાણનારાઓ સાથે લઈ જવાએ કરીને અરેજૂર (પાહાડ)ની ટોચ ઉપર કાણુને લાવે ?”

ખોલાસો:—(અંધ્રેમેન્યુશ પોતાની ટોલકીવાળા તમામ દેવોને તાંનો મારીને કહ્યું કે, અગરએ તમો જરતોશ્તને પકડી નહીં લાવી શકો તો બિજું શું કરી શકવાના ? જરતોશ્ત જવાને પકડી નહીં લાવશો તો બિજાને પકડી લાવવામાં શું નામદારી ?)

૪૫. દેવો, દરવંદો (તથા) ખરાબ જાણનારાઓ દોડ્યા (તથા) ચીડાઈને બોલ્યા;

* એ ફકરાને છેડે આવેલા “હુનાઓંધ્રદો પુધ્રાઓંધ્રદો પુસાઓંધ્રદો બવઈન્તિ” બોલોનો આખો અર્થ મને સમજ નથી પડતો. ડાકટર હાઉગ એ બોલોને એની આગમચના વાક્ય સાથે સંબંધ લઈને નીચે પ્રમાણે તરજુમો કરેછે:—“કીર્તિમાં વખણાએલા સાત જાણુને હું મનમાં આરાધુંછું, જેઓ બુદ્ધા માણસો. છોકરા (તથા) ઉતરતી આલાદ છે.”

† આએ ફકરાથી તે એ પરગરદની આખેરી સુધી પાછી જરતોશ્ત નામને લગતી મીના આવીછે.

‡ ઇન્દ્ર=ઇન્દ્ર=એ વેદના વખતનો મુખ્ય દેવ; ગર્જના કરનાર તથા લગઈનો દેવ; સાહર=શર્વ, શઘ=મોતનો તીર નાખનાર દેવ; નાઓંધ્રદધથ્ય=નાસત્ય=ગુહાઈનો દેવ; તઉરવી=તુર, આતુર=દરદ લાવનાર દેવી (‘તઉરવી’ની સ્ત્રીલિંગ); જઇરિય=જરસ્=કોહાવાત=નાશ લાવનાર દેવ; છેલ્લા એ દેવને ખોરદાદ તથા અમરદાદના હરીફ ગણવામાં આવેછે; એશમ=Asmoteus=ગોરસા=કીનાનો દેવ; સરોશ ઇજ્ઞદનો હરીફ; અકતપ=ખરાબી કરનાર દેવ; દ્રિવિ=ભીખારી હાલત લાવનાર દેવ; દધવિ=દગલખાણ કરનાર દેવ; કર્શિવ=હલકાઈ=નીચાઈનો દેવ; પદ્ધતિશ=(કોઈથી સારાં કામની) સાંભે થનાર દેવ.)

દેવો, દરવંદો (તથા) ખરાખ જાણનારાઓ રડયા (અને) ચીડાધને બોલ્યા; દેવો, દરવંદો (તથા) ખરાખ જાણનારાઓ ખરાખ નજર કીધી, (પછી) ચીડાધને બોલ્યા કે, “આપરે એકઠા મળીને અરેજૂર* (પાહાડ)ની ટોચ ઉપર એને લઈ જઈએ!”

ખોલાસો:—(ઉપર ૪૪ મા ફકરામાં જણાવેલા તાંના ભરેલા અંચેમેન્યુશના સખુનો સાંભળીને તમામ દેવો શરમીનદા થઈને રડવા લાગ્યા, તથા જરતોશતની ઉપર અદેખાઈની નજરે જોઈ ચીડ ચઢાવીને પોતપોતામાં કહેવા લાગ્યા કે, એ કાંઈ આપણીથી પકડાએ નહી; એને પકડવાને માટે આપણે જટલીખી ઘોશેશ કરશું તે ફેકટ જશે. તેનો સખખ નીચે ૪૬ મા ફકરામાં જણાવેછે.)

૪૬. અફસોસ ! પોરોશસ્પના ઘેરમાં અશો જરતોશત જનમેલો (છે); તેનું મોત હમે ક્યાંહાં શોધીએ? (કારણ કે) તે તો દેવોનું હથિયાર (છે), તે તો દેવોથી (તદન) ઉલટું કરનારો (છે), તે તો જુઠાંને સાંભો જુઠો પાડનાર (છે), (તથા) દેવને ઈજના-રાને, દેવની રાહના નસાને (તથા) ફેકટ બોલેલાં જુઠાંને તે નીચે તોડી પાડનાર છે.

૪૭. દેવો, દરવંદો (તથા) ખરાખ જાણનારાઓ ચીડાધને બોલ્યા, (તથા) અંધારી દુનિયાં કે જે ગંધાતું દોજખ (તેના) તળિયાંમાં નાહાસી ગયા.

ખોલાસો:—(સેવટે હાર ખાધને તમામ દેવ દરજે અંચેમેન્યુશને કહેવા લાગ્યા કે, હમારેથી જરતોશત પકડાઈ શકાએ નહી, સખખકે તે તો હમારી દરેક ડગાઈ ભરેલી તદખીરને ઉંધી વાળેછે, એનો તે જન્મથીજ કદો વેરી છે. એ પ્રમાણે પોતાની ખુરી મતલખમાં પુરેપુરા નિશ્કળ થઈને તે બધા દોજખમાં નાહાસી ગયા.)

પરગરદ ૨૦ મી.†

૧. જરતોશતે હોરમજદને પુછ્યું કે, હાડમંદ મુલુકોના અંચે ઘણોજ વૃદ્ધિ કરનાર મીનો, અશો પેદા કરનાર હોરમજદ! તંદરોસ્તી આપનારા,† નુરવાળા, યુક્તિવાળા, બદુને દેડે કરનારા,§ દોલતવાળા, જોરાવર (તથા) આગળી અજમાએશ

* ‘અરેજૂર’ બાબે જુઓ ૩ જ પરગરદના ૭ મા ફકરાની નીચે આપેલો ખોલાસો.

† એ પરગરદમાં અિત નામનો શખ્સ જે પેહેલવીમાં સરીત અથવા ફારસીમાં અસ્રતના નામથી જણાએલોછે તેને લગતી બીના આપેલીછે. એ અિત સામના ખાનદાનતો હતો. વળી એ પરગરદ ઉપરથી માલુમ પડેછે કે એ શખ્સ પોતાના જમાનામાં એક ઘણોજ નામાંકિત તખીખ થઈ ગયો. દાર હોરમજદે કેટલીએક જાતના દવાની ખાસિયતના ઝાડો તથા રોપાઓ ઉત્પન્ન કીધા હતા, તેઓને ઉપયોગમાં લાવીને કેટલીએક જાતની ખીમારીઓ જે માલુસોને લાગેલી હતી તે તેણે દૂર કીધી.

‡ અથવા જેહેરનો ઉપાય રાખનારા.

§ શક્તિવાન, સામર્થ્યવાન (સ્પીગલ); બાએગશાળી (હારંલે); દોલતમંદ (દારમેસ્તેતે).

પાંમેલા* માણસોમાંનો સઉથી સરસ (માણસ) કીયો (હતો)? કે જણે દરદી તરફ દરદને (જવાથી) અટકાવ્યું, મોતવાળા (માણસ) તરફ કવખતના મોતને (જવાથી) અટકાવ્યું,† વજ્રેન્નો—અસ્તિ‡ (નામના દરદ)ને અટકાવ્યું, (તથા) માણસનાં તન-માંથી આતશની ગરમીને (ધ્યાને તાપને) અટકાવી.§

૨. ત્યારે હોરમજદે કહ્યું કે, અએ સઉથી પવિત્ર જરતોશ્ત! તંદરૌસ્તી આપ-નારા, નુરવાળા, યુક્તિવાળા, જદુને દફે કરનારા, દોલતવાળા, જોરાવર (તથા) આ-ગળી અજમાએશ પાંમેલા માણસોમાંનો સઉથી સરસ (માણસ) શ્રિત (હતો), જણે દરદી તરફ દરદને (જવાથી) અટકાવ્યું, મોતવાળા (માણસ) તરફ કવખતના મોતને (જવાથી) અટકાવ્યું, વજ્રેન્નો—અસ્તિ (નામના દરદ)ને અટકાવ્યું, (તથા) માણસનાં તનમાંથી આતશની ગરમીને (ધ્યાને તાપને) અટકાવી.

૩. દરદની સાંભે થવાને, કવખતના મોતની સાંભે થવાને, દાંજુ (દજર)ની સાંભે થવાને, તાપની સાંભે થવાને, સારન¶ (નામના દરદ)ની સાંભે થવાને, સારસત્ય¶ (નામના દરદ)ની સાંભે થવાને, અજૂન (નામના દરદ)ની સાંભે થવાને, અજૂહવ (નામના દરદ)ની સાંભે થવાને, કુરૂધ (નામના દરદ)ની સાંભે થવાને, અજિવાકની|| સાંભે થવાને, દુરૂક (નામના દરદ)ની સાંભે થવાને, અસ્તધરય (નામના દરદ)ની સાંભે થવાને, અધધી (નામના દરદ)ની સાંભે થવાને, કોહોવાટ (તથા) નજસાઈ (એ બધાં દરદો) જે અંધ્રેમેન્યુશે માણસોના આએ બદન ઉપર ઉત્પન્ન કીધાં (તેઓની) સાંભે થવાને માટે, (ઝાડ પાનમાંથી) રસ નીચવીને કાહાડેલી દવા તથા ધાતુની મેગવણીથી નીપજેલી (દવા) (શ્રિત નામના તખીએ) શોધી કાહાડી.*

* અથવા પેહેલા કાએદા પ્રમાણે ચાલનારા.

† અથવા જણે દરદને દરદ તરફ રાખ્યું. (તથા) મરકીને મરકી તરફ રાખી (ધ્યાને દરદ તથા મરકીને આગળ-વધારે ફેલાવાથી અટકાવી, તેઓને દાખી રાખ્યું.

‡ લાડકાં અથવા શરીરનો કોહોવાટ (દારલે); ખંજરનો ઘા (દારમેસ્તેતે).

§ એની મતલબ એકે માણસના બદનમાં જુદાં જુદાં દરદોનો ગલબો થતો અટકાવ્યો.

¶ સારન=માથાનું દરદ; સારસત્ય=તાહાડીઓ તાવ (દારમરમેતે).

|| ધ્યાને સાંપના કરડવાથી થએલું દુઃખ; સાંપનો દંખ.

§ વિશ્વિથ્રેમ દિમ અયસત આયત્ન ક્ષત્ર વર્ધસ્યનો અર્થ યુરોપિયન વિદ્વાનોએ નીચે મુ-જબ કીધોછે:—તમામ દરદોની સાંભે થવાને માટે તેણે (ધ્યાને શ્રિત નામના તખીએ) ક્ષત્ર વધસ્ય પાસેથી એક ઉપાય માંગ્યો. વળી પ્રોફેસર દારલેએ નોટમાં વિશ્વિથ્રેમ બોલંને નીચે મુજબ સમ-જવાની યુક્તિ કીધીછે:—વિશ્વ ધ્યાને જેહેર; ધાતુ ચિત્ ધ્યાને દુર-દફે કરવું; વિશ્વિથ્રેમ એ-ટલે જેહેરને દફે કરવાની દવા, જેહેરનો ઉતાર, પાવ જેહેર.

૪. (દાદાર હોરમજદ કેહેછે) ત્યારે હું કે જે હોરમજદ તેણે એક ગઝોકરેનની* આસપાસ પુરકળ (તથા) ઘણા સો (જાતના), પુરકળ (તથા) ઘણા હજર (જાતના), પુરકળ (તથા) ઘણા દશ હજર (જાતના) તંદરોસ્તી આપનારાં ઔરવરો† ઉત્પન્ન કીધાં.

૫. માણસોના આગ્રે તનને (દરદોથી સાજું કરવાસારું) (ઉપર જણાવેલાં) બે દરેક (તંદરોસ્તી આપનારાં ઔરવર)ને હમે વખાણીએ છિય, તે દરેક (ઔરવર)ને હમે ધરિછીએ છિય, (તથા) તે દરેક (ઔરવર)ને હમે નમાજ લઈ જઈએ છિય.

ખોલાસોં:—(આગ્રે ફકરામાં દવાની ખાસિયત ધરાવનારાં તમામ ઝાડો તથા શેપાઓને પસંદ કરીને તેમને વખાણવામાં આવ્યાંછે, તેનો સખખ એક તે ઝાડો મેવો ઉત્પન્ન કરનારાં ઝાડોના કરતાં વધારે ઉપયોગી છે; એ ઝાડોમાંથી નિકળતી જડી બુટ્ટીની દવા નીચે ૬ ઠા ફકરામાં જણાવેલાં દરદોને દફે કરી નાખેછે.)

૬. દરદની સાંભે થવાને, કવખતના મોત (અથવા મરડી)ની સાંભે થવાને, દાઝુ (અથવા ડાહામ)ની સાંભે થવાને, તાપની સાંભે થવાને, સારન (નામના દરદ)ની સાંભે થવાને, સારસત્ય (નામના દરદ)ની સાંભે થવાને, અજૂન (નામના દરદ)ની સાંભે થવાને, અજૂહૂવ (નામના દરદ)ની સાંભે થવાને, કુરૂધ (નામના દરદ)ની સાંભે થવાને, અજૂવાક (અથવા સાંપના દંખ)ની સાંભે થવાને, દુરૂક (નામના દરદ)ની સાંભે થવાને, અસ્તકસ્ય (નામના દરદ)ની સાંભે થવાને, અધધી (નામના દરદ)ની સાંભે થવાને, કોહોવાટ (તથા) નજીસાઈ—(એ બધાં દરદો) જે અં-એમેન્યુશે માણસોનાં તનને માટે ઉત્પન્ન કીધાં તેની સાંભે થવાને માટે, (ચોથા ફકરામાં જણાવેલાં તંદરોસ્તી આપનારાં તમામ ઔરવરોને હમે વખાણીએ છિય, ધરિછીએ છિય તથા નમાજ લઈ જઈએ છિય).†

૭. અગ્રે દરદ! હું તુંને બદ દુઆ (અથવા શ્રાપ) દેઉંછું; અગ્રે કવખતના મોત ! હું તુંને શ્રાપ દેઉંછું; અગ્રે દાઝુ (અથવા ડાહામ) ! હું તુંને શ્રાપ દેઉંછું; અગ્રે તાપ ! હું તુંને શ્રાપ દેઉંછું; અગ્રે સારન (નામના દરદ) ! હું તુંને શ્રાપ દેઉંછું; અગ્રે સારસત્ય (નામના દરદ) ! હું તુંને શ્રાપ દેઉંછું; અગ્રે અજૂન (નામના દરદ) ! હું

* પ્રોફેસર યુસ્તિ ગઝોકરેન નામના શેપા વિશે યુનહેદેશ નામની પેહેલવી ક્રેતાબમાં આવેલો નીચે મુજબ ખોલાસો ફરેછે:—ગઝોકરેનને સફેદ હોમના નામથી ઓળખેછે. એ શેપા વોહરૂકપ નામના દરિયામાં હર્વસ્પતોખ્મ નામના ઝાડની પાસે ઉગેછે. રસ્તાખીજને દાહાડે અમર કરવાને માટે પાવામાં આવશે. હારિમને એ શેપાને ખરાબ કરવા સારું એક ઘસોરી બનાવી, પણ તે ખરાબ કરી શકી નહી, સખખ કે ૯૯૯૯૯ ફરોહરો તથા કર નામની માછલી એ શેપાની પાસખાની કરેછે”.

† ધખિાને દવાની ખાસિયત ધરાવનારાં ઝાડો તથા શેપાઓ.

‡ એ ફકરો ડાકટર સ્પીગલની અવસ્તાની ચોપડીમાં તથા પ્રોફેસર હારલેના તથા પેહેલવી તરજુમામાં નથી.

તુંને આપ દેઉંછું, અએ અજહૂવ (નામના દરદ) ! હું તુંને આપ દેઉંછું; અએ કુરૂધ (નામના દરદ) ! હું તુંને આપ દેઉંછું; અએ અજિવાક (અથવા સાંપના દંખ) ! હું તુંને આપ દેઉંછું; અએ દુરૂક (નામના દરદ) ! હું તુંને આપ દેઉંછું; અએ અસ્તધસ્ય (નામના દરદ) ! હું તુંને આપ દેઉંછું; અએ અધધી (નામના દરદ) ! હું તુંને આપ દેઉંછું.

ખોલાસો:—(એ ક્રકરામાં લણનાર તમામ દરદોને બદ દુઆ દેએ, તથા તેઓની ઉપર ફિટકાર નાખેએ, અને એવું ધરિએએ કે તે બધાં દરદે થઈજાએતો બેહેતર.)

૮. જેની વૃદ્ધિથી હમો દરજને મારી શકીએ. (જેની) વૃદ્ધિથી હમે દરજને મારી શકીએ.* જેનું કૌવત, અએ હોરમજદ ! હમારા જવાને માટે જોરાવર (છે).

ખોલાસો:—(તંદરોસ્તી આપનારાં જોરાવરોની દવાની બરકતથી હમો દેવ દરજને ધર્યાને જુદી જુદી જાતની ખીમારીઓ તથા રોગોને તોડીએ.)

૯. હું ધરિરે (નામના દરદ) ની સાંભે થાઉંછું; હું અધૂધરે (નામના દરદ) ની સાંભે થાઉંછું; હું અધ્ર (નામના દરદ)ની સાંભે થાઉંછું; હું ઉધ્ર (નામના દરદ)ની સાંભે થાઉંછું; હું રોગની સાંભે થાઉંછું; હું કવખતના મોતની (અથવા મરકીની) સાંભે થાઉંછું; હું દાજીની સાંભે થાઉંછું; હું તાપની સાંભે થાઉંછું; હું સારન (નામના દરદ)ની સાંભે થાઉંછું; હું સારસત્ય (નામના દરદ)ની સાંભે થાઉંછું; હું અજન (નામના દરદ)ની સાંભે થાઉંછું; હું અજહૂવ (નામના દરદ)ની સાંભે થાઉંછું; હું કુરૂધ (નામના દરદ)ની સાંભે થાઉંછું; હું અજિવાકની સાંભે થાઉંછું; હું દુરૂક (નામના દરદ)ની સાંભે થાઉંછું; હું અસ્તધસ્ય (નામના દરદ)ની સાંભે થાઉંછું; અધધી (નામનું દરદ), કોહોવાટ (તથા) નજીસાઈ—(એ બધાં દરદો) જે અંગ્રેમેન્યુશે માણસોનાં તનને માટે ઉત્પન્ન કીધાં (તેઓની) હું સાંભે થાઉંછું.

૧૦. દરેક દરદ તથા કવખતનું મોત તથા તમામ જહુગરો તથા પરીઓ તથા તમામ દુષ્ટ જીનોની હું સાંભે થાઉંછું.

૧૧. પસંદ પડતો અધસ્થિમન† (નામનો ફરેશ્તો) જરતોશ્તના માણસોને તથા બાઈડીઓને ખુશાલી (આપવા)ને માટે, (તથા) લલાં મનની ખુશીને માટે આવે !

ખોલાસો:—(અધસ્થિમન નામનો ફરેશ્તો સારી મનશનીવાળા માણસોને તથા બાઈડીઓને ખુશાલી આપવાસાડું આએ જગોએ આવે તો સાડું !)

જે (અધસ્થિમન) (જરતોશ્તી) દીન કપૂલ રાખનારાઓને બદલાને લાએક કરેએ.

* અગરજે એકબારગી દુજે વરેદને સમાસ નામ (દુજે-વરેદ) ગણીએતો નીએ મુજબ અર્થ થઈ શકે:—જેની વૃદ્ધિથી હમો દરજને (તથા) દરજની વૃદ્ધિને મારીએ.

† અધસ્થિમન ઈઆને મનને નચિંતાઈ આપનારો ફરેશ્તો, સલાહ-સંપન્ન-દોસ્તી કરાવનારો ફરેશ્તો.

ખોલાસો:—(જ્યો જરતોશ્તી દીન ઉપર પુરતો એતેકાદ રાખેછે, તેઓને અ-
ધ્યમન નામનો ફરેશ્તો બદલો આપવાને લાએક ધારેછે.)

સચ્ચાઈની સચ્ચાઈને (ધ્યાને સંપૂર્ણ રાસ્તીને) હું શોધુંછું, કે જે પસંદ પડતી
(સચ્ચાઈ)ને હારમજદે (પોતે) મ્હોટી ગણીલીછે*.

ખોલાસો:—(રાસ્તી એ એવી ચીજ છે કે જેને દાદાર હારમજદે પોતે મ્હોટી
દરજાએ આપ્યોછે તથા તેને માનને લાએક ગણીછે.)

૧૨. પસંદ પડતો અધ્યમન (ફરેશ્તો) દરેક (જાતના) દરદને તથા કવખતના
મોતને તથા તમામ જહુગરોને તથા પરીઓને તથા તમામ દુષ્ટ જીનોને મારેતો સાઈ!

૧૩—૧૪ યથા અહૂ વધયો (જવત) વાસ્તારેમ.

કેમ ના મજદા (જવત) ગએથાઓ અસ્તવધતીશ અપદે.

પરગરદ ૨૧ મી.

૧. અએ વૃદ્ધિ કરનારી જમીન! તુંને નમાજ (હોજો); અએ સારી પેદાએ-
શની જમીન! તુંને નમાજ (હોજો); અએ આબાદ કરનારી (જમીન)! તુંને નમાજ
(હોજો); અએ વૃદ્ધિ કરનાર (જમીન)! તુંને નમાજ (હોજો). સઉથી સરસ (તથા)
અશો (લોકા)ને, (તથા) હવે પછી જન્મ પાંમનારાઓને બક્ષેશ આપનારી (અએ
જમીન!) તુંને નમાજ (હોજો). જે (વૃદ્ધિ કરનારી જમીન)ને આશ્મોગ (તથા) ના-
પાક જહિ† તથા દરવંદ જુલમગાર માણસ મારેછે (ધ્યાને ખરાબ કરેછે).

૨. વાદલું એકડું થયું; આગળ વેહેતાં પાણીવાળું, નીચે વેહેતાં પાણીવાળું (તથા)
નજદીક વેહેતાં પાણીવાળું (વાદલું) એકડું થયું.‡

અએ અશો જરતોશ્ત! તું કેહે કે દરદને દફે કરવાનેમાટે, કવખતના મોતને દફે
કરવાનેમાટે, જીનથી ઉત્પન્ન થએલાં દરદને દફે કરવાનેમાટે, જીનથી ઉત્પન્ન થએલાં

* આએ ૧૧ મો આખો ફકરો ઈજ્જનેના ૫૪ મા હાના પેહેલા ફકરામાં બી આવેછે, તથા પરણતાં
જોડાંના આશીર્વાદમાં ભણવામાં આવેછે.

† ગએ (સંસ્કૃત ગો)નો અર્થ “ગાએ, બલદ” સિવાએ ‘જમીન’ બી થાએછે. યુરોપિયન વિદ્વા-
નોએ આએ ઠેકાણે ગએસ્પેન્ત નો અર્થ ‘પવિત્ર ગોધો’ કીધોછે. સઉથી પેહેલાં પેદા કીધેલા ગોધા
વિશે ઈશ્વરો હોએ એવું પ્રોફેસરો દારલે તથા દારમેસ્તેતે ધારેછે.

‡ ધ્યાને ગુનેહગાર—પાપી માણસ, વ્યભિચારી મરદ—ઓરત.

§ અએ વાદલાં! તમે આસ્માન તરફ, હવામાં તથા જમીન ઉપર આવો (દારમેસ્તેતે); અએ વા-
દલાં! તમે આવો; પાણીને આગળ, પછવાડે તથા નજદીક પાંચરો (અથવા પડવા દેઓ) (દારલે).

મોતને દફે કરવાને માટે, ગંધ (નામના દરદ)ને દફે કરવાને માટે, અપગંધ (નામના દરદ)ને દફે કરવાને માટે, હજાર ધણો વરસાદ તથા દશ હજાર ધણો વરસાદ (આવ્યો).

ખોલાસો:—(આએ ક્રકરાને એની આગમચના ક્રકરાના પાછલા ભાગ સાથે સંબંધ લઈએતો, એની મતલબ એવી યઈ શકે કે, નાપાક જીલમગાર માણસે જમીનને ખરાબ કીધી તથા તેની આખાદી ઘટાડી, તેથી જુદી જુદી જાતના દરદો ઉત્પન્ન થયાં. તે દરદોને દફે કરવાને માટે દાદાર હોરમજદે વરસાદ વરસાવ્યો, તેથી જમીન પાછી આખાદ તથા લીલોતરીવાળી થઈ.)

૩. અગરજો (તે નાપાક આશ્મોગ) (જમીનને) દિવસના વખતમાં ખરાબ કરેતો, (હોરમજદ) સાંજના ઝઝકલાંની વખતે (તે જમીનને) તંદરેસ્તી આપે. અગરજો (તે નાપાક આશ્મોગ) (જમીનને) સાંજના ઝઝકલાંના વખતમાં ખરાબ કરેતો, (હોરમજદ) રાતને વખતે (તે જમીનને) તંદરેસ્તી આપે. અગરજો (તે નાપાક આશ્મોગ) (જમીનને) રાતને વખતે ખરાબ કરેતો, (હોરમજદ) પામદાદને વખતે (તે જમીનને) તંદરેસ્તી આપે.*

ખોલાસો:—(જ્યારે કોઈ નાપાક આશ્મોગ આએ જમીનને દરદવાળી કરે, ત્યારે દાદાર હોરમજદ તે જમીન ઉપરની ખરાબીને વધારેવાર રેહેવા નહીં દેધને, બિજી ગેહમાં તેને દૂર કરેતો સાંઝ, જથી નેક માણસોને દુઃખ ખમવું નહીં પડે.)

વરસાદની જગામાં વરસાદ વરસેછે, તેથી તાજું પાણી, નવી (ધ્યાને લીલોતરી-તરેતાજીવાળી) જમીન, નવાં ઓરવરો, નવા તંદરેસ્તી આપનારા ઉપાયો તથા નવા તંદરેસ્તી આપનારા રોપાની ખેતી થાયેછે.

૪. જથી કરીને† વોઉર-કષ (નામનો) દરિયો પાણીનો જમાવ થાયેછે.

ખોલાસો:—(પાણીનો સઉથી મોટો ભાગ વોઉર-કષ નામના દરિયામાં હોયેછે.)

(અએ વોઉર-કષ નામના દરિયા !) તું ઉઠ, (અને) (તાં પાણી) એકઠું કર,‡ (પેહેલે) વાદલાંની જગા તરફ અને વળી જમીન તરફ. (અએ વોઉર-કષ નામના દરિયા !) તું ઉઠ, (અને) પાણી સીપ, જમીન તરફ અને વળી વાદલાંની જગા તરફ.

ખોલાસો:—(વોઉર-કષ નામના દરિયાને કેહેલે કે, તું પાકના આકારમાં તાં પાણી વાદલાંની જગાએ મોકલ, કે ત્યાંહાંથી તે વાદલાંતું પાણી વરસાદના રૂપમાં નીચે પડીને તમામ જમીનને આખાદ કરે. એ ક્રકરો અલંકાર લાપામાં છે.)

* ઈઆને તે જમીન ઉપરની ખરાબી દૂર કરવાને વરસાદ વરસાવે.

† ઈઆને ૩ જા ક્રકરામાં જણાવ્યા પ્રમાણે વરસાદ વરસ્યાથી.

‡ અસલ એખારતમાં હાંમ-યએતાઓધહો છે, તેને બદલે હાંમ-યએતંધઉહુ (આગાર્થ બિન્ને પુરૂષ એકવચન) લઈએતો “એકહુંકર” એવો અર્થ થઈ શકે.

જની (ધિયાને વોહર-કષ નામના દરિયાની) ઉત્પત્તિને માટે તથા (તેના) વધારાને માટે હોરમજદે (આસ્માન ઉપર) વાદલાંની જગા ખનાવી.

ખોલાસો:—(વોહર-કષ નામનો દરિયો પાણીથી ભરપુર થાયે એટલા માટે, દાદાર હોરમજદે આસ્માન ઉપર વાદલાંની જગા ખનાવી.)

૫. અયે તેજ ઘોડાવાળા ખોરશેદ! અલખુર્જ (પાહાડ)ની પેલી તરફથી ઉગવાયે કરીને તું ઉગ, (જથી) (હોરમજદની) (તમામ) પેદાએશોમાં તું રોશણી કરે.

(ખોરશેદને કેહેછે) અગરજો તું માન પામેલો છે તો તે (તરફ),* (ધિયાને) હોરમજદના પેદા કીધેલા રસ્તા તરફ, ખોદાએના આપેલા વાદલાંના મારગ તરફ, (તથા) મુકરર કીધેલા ઠેરવેલાં મુકામ તરફ† તું ઉગ.

૬. આયે ખરાખી થાયે તેની આગમય, (તથા) આયે (ખરાખી થયા)થી માંથ્ર સ્પેન્ત (ભણુવી પડે) તેની આગમય, (અયે ખોરશેદ! તું ઉગ).‡

હું તારી ઉત્પત્તિને તથા (તારા) વધારાને અહિંયાં પાક કરીશ;§ હું તારાં શરીરને તથા (તારી) શક્તિને પાક કરીશ. હું તુંને પુત્રવાળી તથા દુધવાળી (ધિયાને તરો-તાજગીવાળી) કરીશ.¶

૭. (હું તુંને) ખેડવા લાએક, દુધવાળી, ચિકાસવાળી, રોગનવાળી, માવાવાળી તથા ફરજંદવાળી (કરીશ).|| કૌવત (આપવા)ને માટે તારી હજર ગાયે-ઢોરની મિલકતને અહિંયાં હું પાક કરીશ,§ કે જે (ગાયે-ઢોર) (તારા) છોકરાનું પોષણ છે.x

* તેમચિત્તની આગમય પઠંતિ હોયે તેમ લેવું.

† આરેન્તેમનો અર્થ “પાણીવાળું કરીને” થાયેછે, પણ આયે કેદાણે ધાતુ અપ્=સંસ્કૃત આપ=પોહોંયવું ઉપરથી ‘પોહોંયવાની’ જગાઠેરવેલું ‘મુકામ’ એ અર્થ લાગુ પડશે.

‡ એ અર્થ મને પોતાને ખાતરીભરેલો લાગતો નથી, એના કરતાં વધારે સહી તરજુમો થવો જોઈએ.

§ અસલ એઆરતમાં હું ઘોવશ (ફરનયેનિ) કરીને છે.

¶ એ મમ્મણે કાણુ કેહેછે. તથા કાણુને કેહેછે તેનાં નામો આયે કેદાણે જણાવ્યાં નથી; પણ એ પરગરદની આસપાસની એઆરત ધેઆનમાં લેતાં એવું લાગેછે કે, વોહર-કષ નામનો સમુદ્ર ઈઆતો વાદળાંના પાણી ગોથા જમીનને કેહેછે કે, મારાં પાણીની બરફતથી, ઈઆને પાણી રીપ્યાથી હું તુંને ફલદ્રુપ કરીશ. આયે આખી પરગરદ અલંકાર ભાષામાં લખેલી છે.

|| એના ખોલાસા આમે જુઓ એજ પરગરદના ૬ ઠા ફકરાને છોડે આપેલી નોટ.

§ એ ફકરામાં આવેલા ‘હાંમ’ ખોલને બદલે ‘ખાંમ’ (=પાણીના ચરમો) લઈને પ્રોફેસરો હારલે તથા દારમેસ્તેતે એ ફકરાનો નીચે મુજબ અર્થ કરેછે:—હજર પાણીના ચરમા કે જે ઘાંસ ચારની જગામાં વેહેછે તથા જે ઘાંસ ચારી બચ્ચાંની હોલત (ધિયાને ગુજરાણું સાધન) છે તે પાણીના ચરમાને તારેન્તે હું પાક કરીશ (હારલે). તારેમાટે ઘાંસ ચારની જગામાં હજર પાણીના ઝરા વેહેતા તથા હોડતા કરીશ કે જે જગા બચ્ચાંને ખોરાક આપશે (દારમેસ્તેતે).

x આયે ફકરાને એની આગમયના (૬ ઠા) ફકરા સાથે સંબંધ લઈએતો, એની મતલબ એવી દી-સેછે કે, પાણી ગોથા જમીનને કેહેછે કે તારી સપાટી ઉપરના ગાયે-ઢોરને હું પાણીથી પાક કરીશ કે તે પાક થએલાં ગાયે ઢોરનું દુધ તથા તે દુધમાંથી બનતી ચીજો જેવી કે માખન, પનીર, દહી, ઘી ઇત્યાદિ જમીન ઉપર રહેનારાં માણસોનો ખોરાક થાયે.

૮. જથી કરીને (ઈચ્છાને વરસાદ વરસ્યાથી) વોઉર-કષ (નામનો) દરિયો પાણીનો જમાવ થાયછે. (અચ્છે વોઉર-કષ નામના દરિયા!) તું ઉઠ, (અને) (તારું પાણી) એકહું કર, (પેહેલે) વાદલાંની જગા તરફ અને વળી જમીન તરફ. (અચ્છે વોઉર-કષ નામના દરિયા!) તું ઉઠ, (અને) પાણી સીપ, જમીન તરફ અને વળી વાદલાંની જગા તરફ. જની (ઈચ્છાને વોઉર-કષ નામના દરિયાની) ઉત્પત્તિને માટે તથા વધારાને માટે હોરમજદે જમીનને પેદા કીધી.

૯. અચ્છે ગાએ-બલદનાં તોખમના માહાતાય*! અલ્પબુર્જ (પાહાડ)ની પેલી તરફથી ઉગવાએ કરીને તું ઉગ, (કે તેથી કરીને) (હોરમજદની) (તમામ) પેદાએ-શોમાં તું રેશણી કરે. અગરજે તું માત પામેલોછે તો તે (તરફ), (ઈચ્છાને) હોરમજદના પેદા કીધેલા રસ્તા તરફ, ખોદાએનાં આપેલા વાદલાંના મારગ તરફ (તથા) મુકરર કીધેલાં ઈરવેલાં મુકામ તરફ તું ઉગ.

૧૦. આએ ખરાબી થાએ તેની આગમય, (તથા) આએ (ખરાબી થયા)થી માંધ્ર સ્પેન્ત (ભણુવી પટે) તેની આગમય (અચ્છે માહાતાય! તું ઉગ).

હું તારી ઉત્પત્તિને તથા (તારા) વધારાને અહિયાં પાક કરીશ; હું તારાં શરીરને તથા (તારી) શક્તિને પાક કરીશ. હું તુંને પુત્રવાળી (તથા) દુધવાળી કરીશ.

૧૧. (હું તુંને) ખેડવા લાએક, દુધવાળી, ચિકાસવાળી, રોગનવાળી, માવાવાળી તથા ફરજદવાળી (કરીશ). કૌવત (આપવા)ને માટે તારી હજાર ગાએ-ઢોરની મિલકતને અહિયાં હું પાક કરીશ, કે જે (ગાએ-ઢોર) (તારા) છોકરાનું પોષણ છે.

૧૨. જથી કરીને (ઈચ્છાને વરસાદ વરસ્યાથી) વોઉર-કષ (નામનો) દરિયો પાણીનો જમાવ થાયછે. (અચ્છે વોઉર-કષ નામના દરિયા!) તું ઉઠ, (અને) (તારું પાણી) એકહું કર, (પેહેલે) વાદલાંની જગા તરફ અને વળી જમીન તરફ. (અચ્છે વોઉર-કષ નામના દરિયા!) તું ઉઠ, (અને) પાણી સીપ, જમીન તરફ અને વળી

* માહાતાયને ગાએ-બલદના તોખમનો કહેલોછે તેનું કારણ એકે તેની ચાલ ધીમી છે. આદતાયની ચાલ આપણી નજરે જલ્દપવાળી જણાયેછે; તથા તેની સિદ્ધતને માટે અવસ્થામાં અઉર્વત-અસ્પ (ઈચ્છાને ચાલાક ધોડાવાળો) આવેછે. વળી દબેસ્તાન નામની દારસી કેતાયમાં આદતા-અની શિકલ તેજ ધોડા ઉપર અને માહાતાયની શિકલ બલદની ઉપર આપીછે. અગરજે ચિથ્ર નો અર્થ 'ચેહેરા' લઈએતો માઓંધ્રહ ગએાચિથ્રનો અર્થ 'ગાએ-બલદના ચેહેરાના માહતાય' એવો થઈ શકે. 'ગાએ-બલદના ચેહેરાનો' કહેવાનું કારણ એમ યર્હ શકે કે શરૂઆતમાં બે વણુ દા-હાડા સુધી ચંદ્રમાનો દેખાવ ગાએ-બલદના શિંગડાના જેવો લાગેછે. યુરોપિયન વિદ્વાનોએ એ આલોનો અર્થ આપણા દસ્તુરોના અર્થને અનુસરતો 'ગાએઢોરનું તોખમ રાખનાર માહાતાય' કાઢોછે.

વાદલાંની જગા તરફ. જે (વોઉર-કપ નામના દરિયા)ની ઉત્પત્તિને માટે તથા (તેના) વધારાને માટે હોરમજદે ઝાડપાનો* પેદા કીધાં.†

૧૩. અચ્ચે વખણાચ્ચેલા (તથા) પાણીના દેખાવના સેતારાઓ ! અલખુર્જ પાહા-ડની પેલી તરફથી ઉગવાચ્ચે કરીને તમો ઉગો,‡ (કે તેથી કરીને) (હોરમજદની) (તમામ) પ્રેદચ્ચેશોમાં તમો રેશણી કરો.

(સેતારાને કેહેછે) અગરજે તું માન પામેલોછે તો તે (તરફ), (ધચ્ચાને) હોરમજદના પેદા કીધેલા રસ્તા તરફ, ખોદાચ્ચેના આપેલા વાદલાંના મારગ તરફ, (તથા) મુકરર કીધેલાં ઠેરવેલાં મુકામ તરફ તું ઉગ.

૧૪. આચ્ચે ખરાખી થાચ્ચે તેની આગમચ, (તથા) આચ્ચે (ખરાખી થયા)થી માંથ્ર સ્પેન્ત (ભણવી પડે) તેની આગમચ (અચ્ચે સેતારા ! તમો ઉગો).

હું તારી ઉત્પત્તિને તથા (તારા) વધારાને અહિંયાં પાક કરીશ; હું તારાં શરીરને તથા (તારી) શક્તિને પાક કરીશ. હું તુંને પુત્રવાળી (તથા) દુધવાળી કરીશ.

૧૫. (હું તુંને) ખેડવા લાચ્ચેક, દુધવાળી, ચિકાસવાળી, રોગનવાળી, માવાવાળી તથા ફરજંદવાળી (કરીશ). કૌવત (આપવા)ને માટે તારી હજાર ગાચ્ચેદોરની મિલકતને અહિંયાં હું પાક કરીશ, કે જે (ગાચ્ચે દોર) (તારા) છોકરાતું પોષણ છે.§

૧૬. જેથી કરીને (ધચ્ચાને વરસાદ વરસ્યાથી) વોઉર-કપ (નામનો) દરિયો પાણીનો જમાવ થાચ્ચેછે. (અચ્ચે વોઉર-કપ નામના દરિયા !) તું ઉઠ, (અને) (તાં પાણી) એકહું કર, (પેહેલ્લે) વાદલાંની જગા તરફ અને વળી જમીન તરફ. (અચ્ચે વોઉર-કપ નામના દરિયા !) તું ઉઠ, (અને) પાણી સીપ, જમીન તરફ અને વળી વાદલાંની જગા તરફ. જેની (ધચ્ચાને વોઉર-કપ નામના દરિયાની) ઉત્પત્તિને માટે તથા (તેના) વધારાને માટે, હોરમજદે (સુરજનું) ઉગવું (અથવા તાપ) પેદા કીધો.¶

* જેમ ફારસીમાં 'રહદત' એટલે "ઉગવું, વધવું" ઉપરથી 'રહદતી' "ઝાડ પાન"ને અર્થે આ-વેછે તે પ્રમાણે એ ફકરામાં આવેલા વક્ષ બોલનો અર્થ લેવો.

† વોઉર-કપ દરિયાના વધારાને માટે દાદાર હોરમજદે ઝાડપાનો પેદા કીધાં, તેની સમજ એમ આખી શકાચ્ચે કે, આસ્માન ઉપરથી વાદળાંને નીચે તોડી પાડી જમીન ઉપર વરસાદ વરસાવવામાં ઝાડપાનો ઘણા જરૂરના છે; વરસાદ વરસ્યાથી વોઉર-કપ દરિયાના પાણીના જમાવમાં વધારો થાચ્ચેછે.

‡ અસલ એખારતમાં "તું ઉગ" (=ઉગિર) કરીને એક વચનમાં ક્રિયાપદ છે.

§ એના બોલાસા આમે જુઓ એજ પરગરદના ૭ મા ફકરામાં આવેલી નોટ.

¶ વોઉર-કપ નામના દરિયાના વધારાને માટે દાદાર હોરમજદે ખોરશેદનું ઉગવું અથવા ખોરશેદનો તાપ પેદા કીધો—તેની સમજ એકે, ખોરશેદના તાપથી જમીન ઉપરનું પાણી આક્રમતા આકારમાં આસ્માન ઉપર જતેછે, તેનાં વાદલાં યદીને નીચે જમીન ઉપર વરસાદ વરસેછે; અને તે વરસાદ વરસ્યાથી વોઉર-કપ દરિયાનાં પાણીમાં વધારો થાચ્ચેછે.

૧૭. (અએ ખોરશેદ !)* કમ્બુજી† (દેવ)ને દેદે કરવાને માટે,‡ અયેહો† (દેવ) ને દેદે કરવાને માટે, (તથા) જહુંમંદ જહિને દેદે કરવાને માટે ઉગવાએ કરીને તું ઉગ.

૧૮—૨૩. ખોલાસો:—(એ ફકરાઓને માટે જુઓ ૨૦ મી પરગરદના ફકરા ૯—૧૪.)

પરગરદ ૨૨ મી.

૧. હોરમજદે સઉથી પવિત્ર જરતોશ્તને કહ્યું કે, હું જે હોરમજદ (તથા) હું જે નેઆંમનોઆ આપનાર (છેઉં) (તેણે), આએ મુકામ (ઈઆને આએ દુનિયાં)નેક સોહાંમણી, રોશણીવાળી (તથા) દેઆમણી પેદા કીધી.

“હું આગળ ચાલીશ (તથા) હું પાર કરીશ”

૨. (આએ હાડમંદ દુનિયાં કેહેછે):—ત્યારે (તે) સાંપે (ઈઆને અંચેમેન્યુશે) મારી તરફ નજર કીધી; ત્યારે (તે) સાંપ કે જે પુર મરકીવાળો અંચેમેન્યુશ (તેણે) મારેમાટે હહહહહ દરદો પેદા કીધાં. તેટલામાટે, અએ પુર ખોરેહવાળા માંથ્ર સ્પેન્ત! તુંને મને તંદરોસ્તી આપવી જોઈએ.॥

૩. (આએ દુનિયાં માંથ્ર સ્પેન્તને કેહેછે) તેના બદલામાં હું તુંને જહડપવાળા અને મજબુતાઈથી દોડનારા ઘોડાઓમાંના ૧૦૦૦ (ઘોડા) તાબડોતોબ આપીશ.

* અસલ એઆરતમાં ખોરશેદનો ખોલ નથી, પણ આસપાસની બાબદ ધેઆનમાં લેતાં એ ખોલ લેવાને બની આવેછે. વળી બિજું એજે ખોરશેદના ઉગવાથી દેવ દરજ્જે, જહુગરો, પરીઓ, ચોરો ઇલાદિ દેદે થઈ જાયેછે, તે બાબેનું લખાણ આપણને ખોરશેદ નીઆએશમાંથી મળી આવેછે.

† ‘કમ્બુજી’ અને ‘અયેહો’ એ બોલોનો ખાતરી બરેલો ખોલાસો જણાયો નથી. પ્રોફેસર દારમેસ્તેને પેહેલવી શરેહ ઉપરથી હારેમનના સેદ્રાતી નામ જણીને એ શબ્દોનો અર્થ ‘રોશણી ઘટાડનાર’ તથા ‘ઉજડતા. નિષ્ક્રિયતા’ કરેછે. પ્રોફેસર હારલે કમ્બુજી બોલને ફારસી ‘કમ્’ (=અદશિકલ દેખાવ) સાથે સરખાવીને એવું ધારેછે કે બચકર દેખાવની કોઈ તુરાનીઅન અથવા રોમિટિક મુર્તિ હોએ. વળી ‘અયેહો’ ને સંસ્કૃત અયાસ્ય સાથે સરખાવેછે. અયાસ્ય=હિંદુસ્થાનનો એક નામાંકિત ઋષિ, ઇંદ્રનું એક લક્ષણ.

‡ જુઓ મારી વંદીદાદની ફરહંગમાં પપ્પુસ્ત બોલ.

§ પેહેલવીમાં ન્માનેમ્નો તરજુમો “ગરોશ્માન” કાઢોછે. તે ભુલ થએલી દાસેછે. સમખકે નીચે જણાવેછે હારેમને તેમાં હહહહહ દરદો પેદા કાઢ્યાં. અને આપણે જાણીએ છિય કે ગરોશ્માન બેહેસ્તમાં તો કોઈથી જતની ખીમારી અથવા દરદ પોતાનો પગપેસારો કરી શકતું નથી. ન્માનેમ્ની મતલબ આએ પરગરદમાં “આએ હાડમંદ દુનિયાં” લેતી; એનો સાધારણ અર્થ ‘ઘેર’ થાયેછે.

¶ એ પ્રમાણે કોણુ કેહેછે, તે વિશે કોઈ જણાવ્યું નથી, પણ કદાચ એમ થઈ શકે કે દાદાર હોરમજદે આએ દુનિયાં પેદા કાઢ્યા પછી, તથા તેને ફરવાની ગતી આપ્યા પછી જોયા દુનિયાં પોતે કેહેછે કે “હું આગળ ચાલીશ, હું પાર કરીશ”, ઈઆને હું હમેશને હમેશ સુધી ફરવા કરીશ.

॥ ઈઆને ઉપર જણાવેલાં દરદોને દેદે કરીને મને સાજી કરવી જોઈએ.

અએ ભલી, હોરમજ્જની પેદા કીધેલી અશે સચ્ચાક ! હું (તુંને) ઈજ્જું. તેના બદલામાં* હું તુંને તેજ તથા હંચી ખુંધવાળાં હોરામાંના ૧૦૦૦ (હંડ) તાખડોતોખ આપીશ.

અએ ભલી, હોરમજ્જની પેદા કીધેલી અશે સચ્ચાક ! હું (તુંને) ઈજ્જું.

૪. (આએ હાડમંદ દુનિયાં માંત્ર સ્પેન્તને કહેછે) તેના બદલામાં* હું તુંને જોરાવર (વથા) ખુદાં નહી થએલાં તનવાળાં બલદોમાંના ૧૦૦૦ (બલદો) તાખડોતોખ આપીશ. અએ ભલી, હોરમજ્જની પેદા કીધેલી અશે સચ્ચાક ! હું (તુંને) ઈજ્જું. તેના બદલામાં* હું તુંને પોપણ કીધેલાં તથા તમામ જતના નાધલાં પશુઓમાંના ૧૦૦૦ (પશુઓ) તાખડોતોખ આપીશ. અએ ભલી, હોરમજ્જની પેદા કીધેલી અશે સચ્ચાક ! હું (તુંને) ઈજ્જું.

૫. (આએ હાડમંદ દુનિયાં માંત્ર સ્પેન્તને કહેછે) (જે તું મારાં તમામ દરદો દહે કરશેતો) વળી હું તુંને શારી (અને) ભલી દુઆથી, (તથા) ખ્યારી (અને) ભલી દુઆથી આફ્રીન કરીશ.

ખોલાસો:—(તે દુઆથી હું ક્યેદો થાયછે, તે વિશે નીચે જણાવેછે.)

જ (દુઆ) તંગીમાં આવેલાં માણસને કં ભરપૂર કરેછે. તથા જની પાસે પુરકળ નેઆંમતો હોએ તેને* જોઈએ તેનાં કરતાં વધારે (નેઆંમતવાળો) (કરેછે). (તે દુઆ) દુશ્મનને એકદિલી કરાવેછે, અને (દોસ્તીના) ગાંડને મજબૂત કરેછે.

ખોલાસો:—(ફકરા ૨-૫:—હારેમને આએ દુનિયાંમાં જ પુરકળ દરદો ફેલાવ્યાં તે દહે કરવાને માટે આએ દુનિયાં માંત્ર સ્પેન્તને કહેછે કે મારાં દરદો દૂર કરીને આપાદ કર. તેની મેહેનતના બદલામાં આએ દુનિયાં માંત્ર સ્પેન્તને કટલો-એક બદલો આપવા કબૂલ કરેછે, તથા તેને માટે નેક દુઆ કરવા કહેછે, કે જે દુઆની પ્રસ્તુતથી તંગી દૂર થઈને દોલત વધે તથા દુશ્મનો વચ્ચેની અલગત નિકળી જઈને દોસ્તી તથા એકદિલીનો ગાંડ બંધાયે. એ બધું લખાણ અલંકાર ભાષામાં આવેલુંછે.)

૬. પુર ખોરેહવાળા માંત્ર સ્પેન્તએ તેને (ઈઆને દુનિયાંને) પાછો જવાખ આપ્યો કે, હું તુંને કેમ તંદરેસ્તી આપું ? હું તારાં ૯૯૯૯૯ દરદો કેમ દૂર કરું ?

૭. (ત્યારપછી) પેદા કરનાર હોરમજ્જને નેરયોસંગ (ફરેસ્તા)ને કહેવરાવ્યું કે,

* ઈઆને મારાં તમામ દરદો દહે કરવાની મેહેનતના બદલામાં.

+ ખાડ-ખાંપણ વગરના (દારમેસ્તેતે તથા હારલે).

† અસલ એખારતમાં ઊનેમ (એટલે તંગી) તથા પેરેનેમચિત (એટલે પૂર્ણતા-પુરકળપણું ઈલાદિ) છે. એ પ્રમાણે કેટલીએક વખતે ભાવવાચક નામ સામાન્ય નામને અર્થે વપરાયેછે.

અએ અતજુમનમાં બેસનારા (અથવા વખણાએલા)* નેરયોસંગ ! જા, અધસ્થિમન (ક્રેશ્તા)ના મુકામની નજદીક દોડ, (અને તેને) આએ કહે કે,

૮. તું અધસ્થિમનને અશો હોરમજદે આએ (નીચેનો પેગામ) કહેવાયો છે.

• ખોલાસો:—(ક્રકરા ૬—૮:—આએ દુનિયાં ઉપરનાં તમામ દરદો દફે કરવાને જ્યારે માંથ્ર સ્પેન્તએ પોતાની અશક્તિ જણાવી, ત્યારે દાદાર. હોરમજદે પોતાના એલચી નેરયોસંગ ક્રેશ્તા પુઠે અધસ્થિમન ક્રેશ્તાની ઉપર પેગામ મોકલાવીને દુનિયાંનાં દરદો સાફ કરી નાખવાને કહેવરાવ્યું, તથા તેની મેહેનતને માટે આએ દુનિયાંએ જ બદલો ઈત્યાદિ આપવા કહ્યો હતો તે બધી ખીના ફરીથી કહેવરાવી, કે જ નીચે ૮ મા ક્રકરાથી તે ૧૨ મા ક્રકરાની સેવટ સુધી આવેલી છે.)

(દાદાર હોરમજદે કહેછે):—હું જ હોરમજદ (તથા) હું જેનેઆમંતોનો આપનાર (છેઉં) (તેણે) આએ મુકામ (ઈઆને આએ હાડમંદ દુનિયાં)નો સોહાંમણી, રોશ-ણીવાળી (તથા) ખુબસુરત પેદા કીધી.

“હું આગળ આલીશ (તથા) હું પાર કરીશ.”†

૯. (આએ હાડમંદ દુનિયાં કહેછે):—ત્યારે (તે) સાંપે (ઈઆને અંચેમેન્યુશે) મારી તરફ નજર કીધી; ત્યારે (તે) સાંપ કે જ પુર મરકીવાળો અંચેમેન્યુશ (તેણે) મારે માટે દદદદદ દરદો પેદા કીધાં. તેટલામાટે, અએ પુર ખોરેહવાળા માંથ્ર સ્પેન્ત ! તુંને મને તંદરોસતી આપવી જોઈએ.

૧૦. (આએ દુનિયાં માંથ્ર સ્પેન્તને કહેછે) તેના બદલામાં હું તુંને જહડપવાળા અને મજબુતાર્થી દોડનારા ઘોડાઓમાંના ૧૦૦૦ (ઘોડા) તાખડતોખ આપીશ. અએ ભલી, હોરમજદની પેદા કીધેલી અશો સચોક ! હું (તુંને) ઈજું.

તેના બદલામાં હું તુંને તેજ તથા હંચી ખુંધવાળાં હેઠોમાંના ૧૦૦૦ (હેઠ) તાખડતોખ આપીશ. અએ ભલી, હોરમજદની પેદા કીધેલી અશો સચોક ! હું (તુંને) ઈજું.

૧૧. (આએ દુનિયાં માંથ્ર સ્પેન્તને કહેછે) તેના બદલામાં હું તુંને જોરાવર (તથા) ખુદાં નહીં થએલાં તનવાળા બલદોમાંના ૧૦૦૦ (બલદો) તાખડતોખ આપીશ. અએ ભલી, હોરમજદની પેદા કીધેલી અશો સચોક ! હું (તુંને) ઈજું.

તેના બદલામાં હું તુંને પોષણ કીધેલાં તથા તમામ જતના નાંધલાં પશુઓમાંના ૧૦૦૦ (પશુઓ) તાખડતોખ આપીશ.

* આગળથી બખરઆપનાર, મુનાદી (દારમેસ્તેતે); દાનાવ (દારલે); મજલેસ એકઠીકરનાર (સ્પીગલ).

† એના ખોલાસા બાબે જુઓ એજ પરગરદના પેહેલ્લા ક્રકરામાં એજ ખોલને માટે આપેલી નોટ.

‡ એના ખોલાસા બાબે જુઓ એજ પરગરદના પેહેલ્લા ક્રકરાની સેવટે આપેલી નોટ.

અએ લલી, હોરમજદની પેદા કીધેલી અશે! સચોક! હું (તુંને) ઈજી.

૧૨. (આએ હાડમંદ દુનિયાં માંથ્ર રપેન્તને કેહેછે) (જે તું મારાં તમામ દરદો દે કરશે તો) વળી હું તુંને સારી (અને) લલી દુઆથી, (તથા) ખ્યારી (અને) લલી દુઆથી આફીન કરીશ. જ (દુઆ) તંગીમાં આવેલા માયુસને ભરપૂર કરેછે, તથા જની પાસે પુરકજ નેઆંમતો હોએ તેને જોઇએ તેના કરતાં વધારે (નેઆંમતવાળો) (કરેછે). (તે દુઆ) દુશ્મનને એકદિલી કરાવેછે અને (દોસ્તીના) ગાંઠને મજબુત કરેછે.

૧૩. તેના (ઈઆને હોરમજદના) વચનો કપૂલ રાખીને અનજુમનમાં બેસનારે (અથવા વખણાએલો) નેરયોસંગ (ફરેશતો) આદ્યો, (અને) અઈસ્તિમન (ફરેશતો) ના મુકામની નજદીક દોડીને (તેને) આએ (નીચે જણાવેલા સબુનો) કલા.

ખોલાસો:—(દાદાર હોરમજદના ફરમાવ્યા ઉપરથી નેરયોસંગ ફરેશતાએ દુનિયાંની ઉપરના તમામ દરદો દે કરવા બાબેનો ઇત્યાદિ પેગામ નીચે ૧૪—૧૮ મા ફકરામાં જણાવ્યા પ્રમાણે અઈસ્તિમન ફરેશતાને પોંડોંઆડયો.)

૧૪. તું અઈસ્તિમનને અશે! હોરમજદે આએ (નીચેનો પેગામ) કેહેવાચોછે.

હું જ હોરમજદ (તથા) હું જ નેઆંમતોનો આપનાર (છેહું) (તેણે) આએ મુકામ (ઈઆને આએ હાડમંદ દુનિયાંને સોદાંમણી, શેશણીવાળી (તથા) ખુબસુરત પેદા કીધી. હું આગળ આલીશ (તથા) હું પાર કરીશ.*

૧૫. ત્યારે (તે) સાંપે મારી તરફ નજર કીધી; ત્યારે (તે) સાંપ જ પુર મરકીવાળો અંચેમેન્યુશ (તેણે) મારે માટે ૯૯૯૯૯ દરદો પેદા કીધાં. તેટલામાટે, અએ પુર ખોરેહવાળા માંથ્ર રપેન્ત! તુંને મને તંદરેસ્તી આપવી જોઈએ.

૧૬. તેના બદલામાં હું તુંને જહડપવાળા અને મજબુતાઈથી દોડનારા ઘોડાઓમાંના ૧૦૦૦ (ઘોડા) તાબડતોબ આપીશ. અએ લલી, હોરમજદની પેદા કીધેલી અશે! સચોક! હું (તુંને) ઈજી. તેના બદલામાં હું તુંને તેજ તથા હંચી ખુધવાળાં હોંઠામાંનાં ૧૦૦૦- (હંડ) તાબડતોબ આપીશ. અએ લલી, હોરમજદની પેદા કીધેલી અશે! સચોક! હું તુંને ઈજી.

૧૭. તેના બદલામાં હું તુંને જોરાવર (તથા) ખુઠાં નહીં થએલાં તનવાળા બલદોમાંના ૧૦૦૦ (બલદો) તાબડતોબ આપીશ. અએ લલી, હોરમજદની પેદા કીધેલી અશે! સચોક! હું (તુંને) ઈજી. તેના બદલામાં હું તુંને પરવરેશ પાંમેલાં તથા તમામ જતનાં નાધલાં પશુઓમાંના ૧૦૦૦ (પશુઓ) તાબડતોબ આપીશ. અએ લલી, હોરમજદની પેદા કીધેલી અશે! સચોક! હું (તુંને) ઈજી.

* એના ખોલાસા બાબે જુઓ એજ પરગરદના પેહલ્લા ફકરામાં આપેલી નોટ.

૧૮. (અગરજો તું મારાં તમામ દરદો દફે કરશેતો) વળી હું તુંને સારી (અને) ભલી દુઆથી, (તથા) ધ્યાની (અને) ભલી દુઆથી આફીન કરીશ. જે (દુઆ) તંગીમાં આવેલા માણસને ભરપુર કરેછે, તથા જની પાસે પુરકળ નેઆમતો દોઆ તેને જોઈએ તેના કરતાં વધારે (નેઆમતવાળો) (કરેછે). (તે દુઆ) દુશ્મનને એકદિલી કરાવેછે અને (દોસ્તીના) ગાંઠને મજાબુત કરેછે.

૧૯. (ત્યારપછી) જલદીથી (ધ્યાને) ઘણોવાર નહી થયો એટલામાં, પસંદ પડતો અઘશ્યમન (ફરેશેતો) પવિત્ર સવાલને લગતા પાહાડની નજદીક (તથા) પવિત્ર સવાલને લગતાં જંગલની નજદીક* શેતાખીથી આવી પોહોચ્યો.

ખોલાસો:—(અઘશ્યમન ફરેશતાએ ઉપર જણાવેલાં તમામ દરદો જમીન ઉપરથી દફે કરી નાખ્યાં કે નહી તે વિશે અસલ અખાતમાં કાંઈ જણાવ્યું નથી. પણ એટલું જણાવેલું છે કે, પાહાડ તથા જંગલ તરફ તે અઘશ્યમન શેતાખીથી આવ્યો. પછી નીચે ૨૦ મા ફકરામાં જણાવેલું છે, તે નવ ઘોડા, નવ હંડ, નવ ખલદ ઇત્યાદિનો ફાએદો લઈ ગયો. એ ઉપરથી માનવામાં આવેલું છે, જમીન ઉપરનાં તમામ દરદો તેણે દફે કીધાં હશે. આએ આખી પરગરદ અલંકાર ભાષામાં લખેલી છે.)

૨૦. (તે) પસંદ પડતો અઘશ્યમન (ફરેશેતો) નવ ઘોડાનો ફાએદો લઈ ગયો. (તે) પસંદ પડતો અઘશ્યમન (ફરેશેતો) નવ હંડનો ફાએદો લઈ ગયો. (તે) પસંદ પડતો અઘશ્યમન (ફરેશેતો) નવ ખલદનો ફાએદો લઈ ગયો. (તે) પસંદ પડતો અઘશ્યમન (ફરેશેતો) નવ નાંધલાં પશુનો ફાએદો લઈ ગયો.† (તે) પસંદ પડતો અઘશ્યમન (ફરેશેતો) નવ સેઅ ફળ‡ લઈ ગયો, (તથા) (તેણે) નવ કશ ખેંચી.

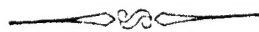
૨૧—૨૬. **ખોલાસો:—**(એ ફકરાઓને માટે જુઓ ૨૦ મી પરગરદના ફકરા ૯—૧૪.)

* ઈઆને જે પાહાડ ઉપર તથા જે જંગલમાં દાદાર હોરમજદ તથા પેગમખર જરેતોસેત વચ્ચે દીન આમે જવાબ સવાલ થયા તે જગ્યાએ. વધારે ખોલાસા માટે જુઓ મારી ખોરદેલ અવસ્તા આ માએની, સંદે ૧૭૪ મે આપેલી નોટ.

† એ ફકરામાં આવેલા 'નવનાંમ' ખોલતો અર્થ પ્રોફેસર હારલેએ 'જવાન' કીધોછે; તથા 'ગ-એનેમ' નો અર્થ જાત (સ્પીગલ); ટાલું (હારલે); પ્રોફેસર હારમેસ્તેતેએ ખોલતો અર્થ કીધો નથી.

‡ 'વએતયો' નો અર્થ જુદી જુદી રીતે કરવામાં આવ્યોછે. સેઅફળ (રીકરટ); ઝાડની ડાંખળી. તે ઉપરથી બરસ્તૂમ લેવાની નવગરેલ (હારમેસ્તેતે); આંખુ (સ્પીગલ). એ ફકરાની વેસ્તરગારડુની નોટમાં એક કેકાણે 'વએજયો' ખોલ મળ્યોછે તેને 'વએજયો' નો અપભ્રંશ ગણીને સંસ્કૃત વીજ, વીજ સાથે સરખાવીને પ્રોફેસર હારલેએ 'નવ વએતયો' નો અર્થ 'નવ જાતના વીજ' કીધોછે.

વંદીદાદનો આચ્છે તરજુમો કરવામાં જે અવસ્તાના બોલોને પ્રોફેસર વેસ્તરગાર્ડના લખાણથી જરા જુદા લેવાને દરસ્ત જણાયુંછે તે બોલોની ટીપ નીચે જણાવીછે.

† આવી નીશાનવાળા નીચે જણાવેલા બોલોને પ્રોફેસર યુસ્તિના વાંચનના સમજવા.
† આવી નીશાનવાળા નીચે જણાવેલા બોલોને ડાક્ટર સ્પીગલના વંદીદાદના પુસ્તકના સમજવા.
છેલા શ્રેણીમાં જે બોલો ઉપર નીશાન નથી મુકી તે બોલોને પ્રોફેસર વેસ્તરગાર્ડના વંદીદાદની છુટ
નોટમાંથી લીધેલા સમજવા.

પ્રોફેસર વેસ્તરગાર્ડના પુસ્તક પ્રમાણ પરગરદનું તથા ફકરાનું નમૂનર.	પ્રોફેસર વેસ્તરગાર્ડના અવસ્તાના પુસ્તકમાં નીચે જણાવેલા બોલો આવેલાછે.	પાસેના શ્રેણીમાં આપેલા બોલોને અદલે નીચે જણાવેલા બોલો લેવા.
વં. ૧૮, ૨૬. ૫૧.	અઓપેત.	અઓપધતિ.†
વં. ૧૫, ૮.	અનથખતાંમ.	અનુસખતાંમ.
વં. ૬, ૪૩.	અવ-બેરેત.	અવ-બેરેતો.
વં. ૧, ૪.	ઉર્ધ્વચાઓ.	ઉર્ધ્વચાઓ.
વં. ૧૪, ૬.	કુર્ધરિસ.	કુર્ધરિશ.
વં. ૧૦, ૧૩.	અવી-દૂમ.	અવી-દૂમ.†
વં. ૨, ૭.	ક્ષયચાઓ.	ક્ષયચાઓ.
વં. ૧૪, ૬.	ગુળો-વરેતનાંમ.	ગુળો-વરેતનાંમ.
વં. ૨, ૨૨.	જેઓ.	જિઓ.†
વં. ૧૮, ૨૬.	તનુ મળો.	તનુ-મળો.†
વં. ૧૭, ૧.	દઅવો અઓપો.	દઅવો-અઓપો.†
વં. ૧૬, ૪૫.	દઓથીમ.	દોધથીમ.†
વં. ૩, ૨૩; વં. ૭, ૫૦.	પતિત.	પધતિત.
વં. ૭, ૫૧; વં. ૧૩, ૭.	પતિતેમ.	પધતિતેમ.
વં. ૧૩, ૮.	પરો અસ્નાઈ.	પરો-અસ્નાઈ.†
વં. ૭, ૫૮.	પોડિરુપુ.	પોડિરુપો.
વં. ૧૬, ૩૩.	ફતરેતધતિ.	ફતરેસધતિ.†
વં. ૨૦, ૨.	વજેમ્નો અસ્તિ.	વજેમ્નો-અસ્તિ.†
વં. ૬, ૨૬.	વરેજાંમ.	વરેસાંમ.†
વં. ૧૩, ૪૬.	વીદાતો.	વીધાતા.
વં. ૧૬, ૨૮.	ઉજઅનેમ.	હુજઅનેમ.
વં. ૧૩, ૧. ૫.	હુ-વક્ષત.	હુ-વક્ષત.

